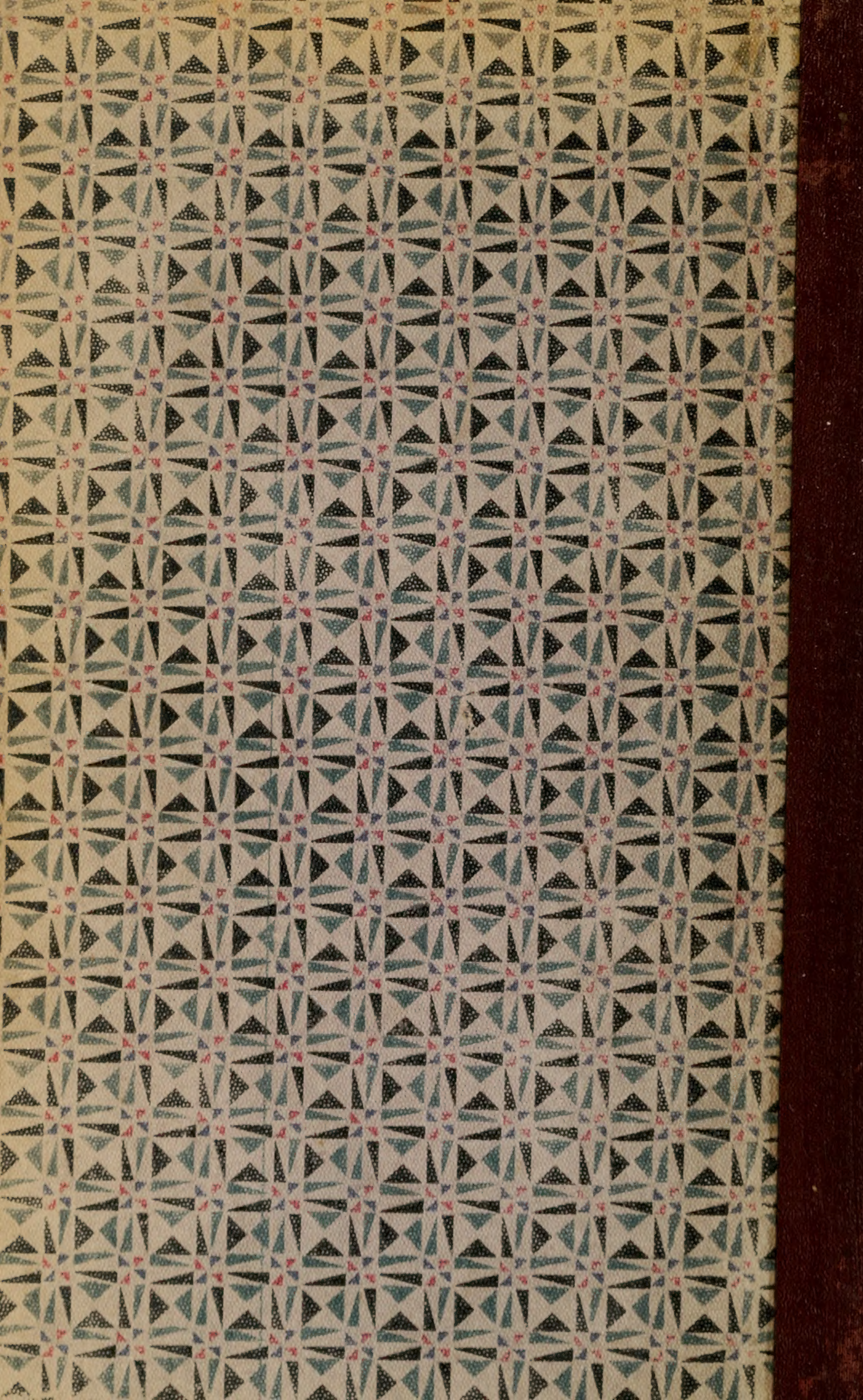

علوم تاریخیه و سیاسیه کلیاتی

عدد : ١

استانبولك محاصرهسی و ضبطی

(١٤٥٣ سنهٔ میلادیهسنده)

مؤلفی :
فرانسه انجمن علمی اعضاسندن
غوستاو شلومبهرژه

مترجمی
پارس علوم اجتماعیه مکتبی مأذونلرندن
م . ناهید

متعدد رسم و غراوورلری جامعدر

طابع و ناشری

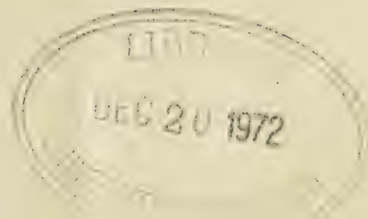
تجار زاده ابراهیم حلمی

استانبول
کتابخانهٔ اسلام و عسکری ـ تجار زاده ابراهیم حلمی
٤٦ — باب عالی جادهسی — ٤٦

١٣٣٠

مطبعهٔ خیریه و شرکاسی

کتابخانهٔ اسلام وعسکری ـ تجار زاده ابراهیم حلمی

افادهٔ مترجم

فلاکت اخیره‌مز ، تاریخمزك یالکز هزیمت وادبار دورلرینك دکل ، اعتلا وسطوت دورلرینك‌ده قورجالانماسنه، حاصلی بوتون موجودیتمزك، تاریخی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی موجودیتمزك دها یاقیندن، دها عمیق بر صورتده حادهٔ تدقیق واحتراصدن چکیرلمسنه برقات دها بادی اولدی . بز فلاکتزده‌لر . حیات ملیه‌مزه متعلق بوتدقیقاتی هانکی موضوعده ، کرك دشمن وکرك دوست، کیملر طرفندن یاپیلور ایسه یاپیلسون ، تعقیب ومطالعه ایتمك مجبوریتنده‌یز. باخصوص بو تدقیقات، تاریخی برموضوعده جریان ایدوب مقاصد خصوصیه‌یی ممکن اولدیغی قدر هدف اتخاذ ایتمیان علمی قلملرك نادیده‌وثاقتدن طوغمش محصولی اوله‌جق اولورایسه، استفاده‌مز تضاعف ایدر. ایشته ترجمه‌سنه قالقیشدیغمز اثر ، بویله برموضوعده وبویله برقلمك محصولیدر. اثرك مؤلفی قرق سنه‌دنبری بیزانس تاریخی و آرکه‌ئولوژیسنه دائر تتبعاته حصر نفس ایتمش اولان فرانسه انجمن علمی اعضاسندن موسیو « کوستاوشلومبه‌رژه » در. شمدی‌یه قدر اختصاص ایتدیکی شعبه‌ده (ئه‌پوپن بیزانتین) وَ (ایل دو پره‌نس) کبی برچوق آثار نشر ایتدکدن صوکره ، برقاچ آی مقدم ، « بویوك قسطنطنیه خلف ادنلرك اسکی میراثی ایله بالقان شبه جزیره‌سی تاریخنه متعلق بوتون شیلرك افکار عمومیه‌یی اولدرجه جانلی برصورتده علاقه‌دار ایتدیکی » [*] بر صره‌ده بو اثری ، فن تاریخك ترقیات اخیره‌سنه توفیقاً ، نشر ایتمشدر .

هیچ شبهه‌سز ، فن تاریخ صوك سنه‌لرده پارلاق ترقیات کوسترمش و متین نظریاته صاحب اولمشدر. فقط علوم مثبته‌ده اولدیغی کبی، صرف تجارب ومشاهداته مستند اولمیان بونظریات ، انسانلرك احوال روحیه‌سنك، تکملات وجدانیه‌سنك،

[*] مدخل

وعصرلردن منتقل حسیات ارثیەسنك تأثیراتندن هنوز مع التأسف مصون قالەمیور.

غرب علماسی میانندە قلملرینی بوتأثیرات مضرەدن تجرید‌ە بوتون صمیمیت وقوتلری ایلە جهد وغیرت ایدوب تمایلات ارثیەلرینە بردرجەیە قدر حاکم اولنلر موجوددر. کندیلرندن عنعنوی تربیۀ فکریەدن متولد علمی شائبەلر صادر اولسە بیلە، قصداً اولمدیغی، بونلرك بشریتك هنوز قورتولەمدیغی عمومی نقصانلرندن نشأت ایتدیکی محققدر.

شایان تأسفدرکە، مورخ «کوستاو شلومبەرژە» دن دە حسیات عثمانیەیی رنجیدە ایدەجك بوشائبەلر ظهور ایتمشدر. شلومبەرژە، اثرندە هرایکی طرفە عائد وقوعات تاریخیەیی عینی حسیات، عینی تمنیات ایلە محاکمە ایدەمامك ضعفنە دوچار اولیور؛ عثمانلیلر حقندە بعض نالایق صفتلر وتعبیرلر استعمال ایدییور. انسان بویلە وثائق تاریخیەیە مستند علمی براثرك بوکبی حسی نقصانلردن دە منزە اولمسنی تمنی ایدر.

مع مافیە بن اثری، هیچ بر کلمەسنی حذف وتحریف ایتمکسزین، لساننزە چویرییورم. یالکز ایجاب ایتدکجە حاشیەلر چیقمقلە اکتفا ایدەجکم. آرتق حقمزدە، باخصوص علمی موضوعلردە. یازیلان شیلری، کرك حقیقی وکرك غیری حقیقی اولسون، مغلوب حسیات اولمیوب کمال متانتلە مطالعە وتدقیق ایتمك زماننە، پك قجیع بر صورتدە داخل اولدیغمزدە شبهە یوقدر ظن ایدرم.

استانبول ١٣٣٠ نیسان

م. ه

مدخل

۱٤٥۳ سنه‌ٔ میلادیه‌سنده قسطنطینیه‌نك توركلر طرفندن اومشهور محاصره‌سنك مفصل تاریخی حقنده فرانسزجه یازلمش ، بر قاچ مختصر آثاردن غیری ، بر اثر موجود دکلدر. اومحاصره‌که ، بیك سنه‌یی متجاوز بر حیاتی طاشیان قدیم بیزانس ایمپراطورلغنك احتضار علویسنه عائد بارز برنشانه‌در. بونقصانی ، بویوك‌قسطنطینه خلف اولنلرك اسكی میراثی ایله بالقان شبه جزیره‌سی تاریخنه متعلق بوتون شیلرك افكار عمومیه‌یی اودرجه جانلی برصورتده علاقه‌دار ایتدیكی بر آنده ، اكمال ایتمكه قالقیشدم . ۱۹۰۳ تاریخنده « سیر ادوین پیه‌رس » بو بویوك وقعهٔ تاریخیه حقنده انكلیزجه مكمل بر كتاب نشر ایتدی . بكا بو اثری خطوه بخطوه تعقیب ایتمك واكثریا آندن پارچه‌لر نقل ایتمك قالدی . وقایعی رأی‌العین مشاهده ایدنلرك و معاصر ویاخود تماماً معاصر دكلسه بیله، اك ایی معلوماتدار مورخلرك باشلیجه آثارینك فقراتنی عیناً اقتباس ایده‌رك محاصره‌نك همان‌یومی شئوناتنی یازمغه بالخاصه حصر دقت ایلدم . بو اثرلرك اك مهملری میاننده ونديكلی « باربارو » ، قاردینال « ایزیدور » میدیللیلی پسقپوس «له‌ئونار » ، یونانلی «قریتووولوس»‌ك اثرلرینی ذكر ایتمكله اكتفا ایده‌جكم . «فرانچه‌س» ، « دوقاس » و «خالقوندیلاس » نامنلرنده‌كی بیزانسلی وقعه نویسلركلر ایله برلشدیریلمش اولان همان ایكی آیلق محاصره‌نك بعضـاً ، حتی یومی اولان بو حكایه‌لری ، بوكون بزم بو خارق‌العاده فاجعه‌نك اضطراب آور صفحاتنی همان ساعتی ساعتنه تعقیب ایتمه‌مزه مساعده ایدر . تورك وسلاوون مورخلرینه‌ده عینی وجهله مراجعت ایتدم . ظن ایدرم كه كتابم او درجه نامدار اولان بو وقعهٔ تاریخیه حقنده حال حاضرده طانینمش اولان اك اهمیتلی همان بوتون معلوماتی محتویدر .

میلاد عیسانك ۱٤٥۳ سنه‌سی مایس آینده استانبولك توركلرطرفندن ضبطی [illegible] عالمك وقایع عظیمه‌سندن اوروپانك مقدراتی اوزرینه خارق‌العاده بر تأثیری

حائز اولمش اولان بر وقعەسیدر . بو ، تورکلره شرقده عصرلرجه امتداد ایدن بر تفوق بخش ایتدی. بو ، ثلاثن عرقی ایچون، کچن عصرك ایلك نصفنده محتشم بر صورتده باشلانیلمش، وعصرمزده غایت پارلاق بر صورتده اکمال ایدیلمش اولان تکرار حیاته دخولی آننه قدر ، معظم بر فلاکت اولدی . بو حادثه آز قالدی تاریخك مجراسنی قطعیاً دکیشدیرەجك ایدی . یوزلرجه مختلف اسبابدن دولایی اودرجه خارق العاده اولمسی وبوندن باشقه بو دورده پك یکی سلاح اولان طوپچی صنفی ایله قزانیلمش برنجی بویوك بر محاصره بولنمسی دولایی، متبحرین ١٤٥٣ سنەسی نیسان ومایس آیلرینك بومشئوم تاریخنی قرون وسطایی قاپایان وازمنهٔ حاضرەیی کشاد ایدن محتشم تاریخ عد ایتدیلر .

استانبولك محاصرەسی ، آنجق یکرمی ایکی یاشنده اولان کنج سلطان محمدك دهاسنی ، وشانلی عسکرلرینك شجاعتنی بوسبوتون عیان قیلدی . فقط بو محاصره، بی نهایه مشاق ایچنده، همان ایکی آی امتدادنجه، موجودی یکرمی دفعەدن زیاده فضله اولان و اودورده جهانك اك برنجی قصعاتنی تشکیل ایدن بر دشمنه قارشی، ترکلرك دهشتناك تضییقنه، ابلهانه بر صورتده لاقید وبودرجه مدهش بر تهلکەدا وکندەاندیشەسز قالمش اولان اوروپا طرفندن حیا ایدیلمکسزین ترك ایدیلمش بولنان شهرلرك قرالیچەسی اولان بو «ید الهی یه مودوع » شهرك، شرقده خرستیانلغك بو صوك شهراهنك، قلعەلرینی صوك نفسلرینه قدر مدافعه ایتمش اولان برقاچ بیك بهادرك ، بالخصوص روملرك وکذلك معاون ایتالیانلرك شایان حیرت جسارتیله ، عصرلرجه نامدار قالەجقدر . ینه بو محاصره ، ثلاثن عرقی ایچون ، ١٤٥٣ سنەسی مایسنك یکرمی طقوزی صباحنده (سن رومن) [١] قپوسنك برەشنده، اك جسور قوماندانلری طرفندن احاطه ایدیلمش اولدیغی حالده، وطنی اوغورنده قهرمانانه اولمش اولان بیزانسك صوك ایمپراطوری « قسطنطین دراغازەس »ك شانلی وفاتیله بالخاصه ابدی بر تاریخ اولەرق قالەجقدر .

پارس ، ١٩١٤ مارت

کوستاو شلومبەرژه

---

[١] طوب قپو .

۱٤٥۳ سنه‌سنده تورکلر طرفندن

استانبولك محاصره‌سی وضبطی

برنجی فصل

ایمپراطور « یوآنیس پاله‌ئولوغوس » ك وفاتی . — خلفی « قسطنطین دراغازه‌س » ك جلوسی . — سلطان مرادك وفاتی . — خلفی سلطان محمد ثانینك جلوسی . — پاپالق مقامنك مرخصی قاردینال « ایزیدور » ك استانبوله مواصلتی . — روما و استانبول کلیسالرینك اتحادی . — سلطان محمد ثانینك ایلك حرکاتی . — ایکی دفعه تأهلدن صوکره بکار قالمش اولان « قسطنطین دراغازه‌س » ك ازدواجی حقنده مذاکرات . — « فرانچه‌س » ك طربزون و « ایبریا » سیاحتلری . — بو مذاکراتك عقامتی . — اون بشنجی عصرده بیزانس ایمپراطوریچه‌لری . — ایکی یکی حکمدار بیننده‌کی ایلك مشکلات . — سلطان محمد ثانی طرفندن مهیب « روم ایلی حصاری » قلعه‌سنك انشاسی . — ایلك مخاصمات . — سلطانك ادرنه‌یه عودتی . — روم ایلی حصارنده‌کی تورك طوپلریله باتیریلان وندیك کمیلری . — معظم مجادله ایچون هر ایکی طرفك استحضاراتی . — ایتالیان قوای معاونه‌سنك استانبوله مواصلتی . — استانبولده مدافعه عملیاتی .

استانبولك « یوآنیس » نامیله سکزنجی ایمپراطوری اولان و ۱٤۲٥ سنه‌سی تموزینك یکرمی برندن اعتباراً پدری ایکنجی « ایمانوئل پاله‌ئولوغوس » ك خلفی بولنان « یوانیس پاله‌ئولوغوس » ، ۱٤٤۸ سنه‌سی تشرین اولك اوتوز برنده تقریباً اللی سکز یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمش ایدی . عینی کونده ، یدنجی شارل فرانسه‌ده یکرمی آلتی سنه‌دنبری اجرای سلطنت ایدییور ایدی . « ژان دارق » ك انکلیزلر طرفندن احراقك اون یدنجی سنه‌سی ایدی . بشنجی « نیقولا پاز انتوسه‌لی » رومادە پاپا[illegible]

مقامنی اشغال ایدیيور و پاپالق ادعاسنده بولنان خصمی بشنجی « فلیکس » اوزرینه مظفراً یورویه‌رك او بویوك اعتزال خرستیانی‌یه قطعیاً نهایت ویرییوردی . برقاچ کون مقدم ، تشرین اولك اون سکزنده ، قهرمان « ژان هونیاد » ك ، اوچ کون امتداد ایدن نومیدانه مجادله‌دن صوکره ، سلطان مراد طرفندن مغلوب ایدیلدیکی قوصوه قربنده ، « قره‌طاووق اووه‌سی » دیدکلری اوواده، خرستیان عسکرینك دوچار اولدیغی فجیع هزیمتدن متولد اضطرابات ، بو بدبخت ایمپراطورك عاقبتی اوزرینه تأثیردن خالی قالمامش ایدی .

« یوآنیس پاله‌ئولوغوس » بربرینی متعاقب تزوج ایتدیکی اوچ زوجه‌دن هیچ ذریت براقمامش ایدی . زوجه‌لری شونلر ایدی : موسقوا غران دوقنك قیزی روس « آننا » ؛ « مون فه‌ررا مارکیسنك قیزی « صوفی پاله اولوکینا » ؛ نهایت طربزون ایمپراطورینك قیزی اولوب زوجی ایتالیاده ایکن وفات ایتمش اولان «ماریا قومنه‌نوس » . متوفی ایمپراطورك برادرلرندن برحیات قالان اك بویوکی « قسطنطین دراغازه‌س » ـ که ماکدونیانك شمال شرقیسنده قید تابعیتله حکمدارلق ایدن « قسطنطین دراغازه‌وس » ك قیزی اولان والده‌سی «ایرین دراغازه‌س یاخود دراغا » [۱] طرفندن پدرینه نسبتله بووجهله تسمیه ایدیلمش ایدی . ـ موره قطعه‌سنده‌کی « اسپارته یاخود میسترا » شهرنده ۱۴۴۳ سنه‌سندنبری اجرای سلطنت ایدییوردی [۲] . والدهٔ قرالی « واسیلیسا » ، رهبان ، هیئت اعیان ، میلیس عسکری ، وملت کندیلرینی بوپرنسه طرفداراعلان ایتدکلرندن ، کوچوك برادری انتریقه‌جی ومحترص « دیمتریوس » ك تحریکاتنه رغماً ، سکزنجی « یوانیس »ك خلفی اوله‌رق ، استانبولك معالتأسف صوك درجه‌ده دوشکون اولان تختنه جلوس ایلدی . پدری ایمپراطور « ایمانوئل » ك اون اولادندن سکزنجیسی اولوب اکثریا

---

[۱] بعض مؤلفلرك دیدکلری کبی « دراغونه لایق » بر قیمت ذاتیه‌یی حائز اولدیغی معناسنده دکلدر .

[۲] بوتاریخ ، موسیو « س ب . لامبروز » ك « قورنت برزخنك سورلری » حقنده یازدیغی عالمانه برمقاله‌ده ذکر ایدیلمش تاریخدر . (Neos Cllinonnimôn ، جلد ۲ ، تاریخ طبع ۱۹۰۵ ، صحیفه ۴۳۳ والخ ، وجلد ٤ ، تاریخ طبع ۱۹۰۷ صحیفه ۲۰ والخ) بومقاله‌ده روم ایمپراطوری قسطنطین طرفندن یاپدیریلمش و « هه‌کسامیلیون » نامی آلتنده طانمش اولان مشهور سورك انشاآتی حقنده‌کی تاریخ جالب دقتدر .

فاتح سلطان محمد

(رسام بللینی‌نك تابلوسندن)

اون برنجی قسطنطین نامیله ذکر ایدیلن، ظالعسزلکی قدر مرد اولان بو پرنس قسطنطین، بویوك قسطنطینك خلفتری اولان قسطنطینیه ایمپراطورلری قدیم ومشهور نسلنك صوك حكمداری اوله‌جق ایدی . ١٤٠٤ سنه‌سی شباطنك طقوزنده دوغمش اولدیغی جهتله، اوزمان تقریباً قرق بش یاشنده ایدی. ١٤٤٩ سنه‌سنده، خرستیانلق عالمنده قراللرك كونی عد ایدیلن كانون ثانینك آلتیسنده موره قطعه‌سنك « میسترا » شهرنده ، قرون وسطی «اسپارته»سنده ، كندیسنی آلمغه كیدن استانبولدن كوندریلمش برهیئت مبعوثه طرفندن ایمپراطورلقله تتویج ایدلدی. مورخ «فرانچه‌س» بومراسمده حاضر ایدی . قسطنطین ، قتالونیه قادیرغه‌لرینك حمایه‌سی تحتنده عینی سنه‌نك اون ایكی مارتنده پایتختی اولان « یدالهی یه مودوع » شهره واصل اولدی . مشعشع برصورتده قارشیلاندی. وقعه نویسلر ممنونیت عمومیه‌یی تأمین ایتمك ایچون برچوق بورجره كیردیكنی بیان ایدرلر. محب خصوصیسی اولان «فرانسوافیله‌لف» كندیسنك عالی ودیندار بر روحه صاحب اولدیغنی سویلمشدر[١].

« یوانیس پاله‌ئولوغوس » دن ایكی سنه‌دن بر آز زیاده بر مدت صوكره، ١٤٥١ سنه‌سی شباطنك اوچنده، كندیسنك قوتلی ودهشتلی دشمنی وبوتون شرق خرستیانلرینك خصم جانی اولان، بالقان شبه جزیره‌سنده اولدیغی كبی، اسیای صغراده‌ده بیزانس اردولرینه دهشت صاچان مشهور سلطان مراد ، كرك آسیاده وكرك اوروپاده همان لاینقطع دوام ایدن موفقیات ایله تتوج ایتمش اوتوز سنه‌لك پك شانلی بر سلطنتدن صوكرا، اوروپاده‌كی پایتختی اولان ادرنه‌ده، برطعام اثناسنده دوچار اولدیغی بر نزول نتیجه‌سیله اودنجی تكمیل انفاس ایدییوردی . « شارل شه‌فر » [٢] دیركه : «شرقك معاصر مؤرخلری بوپادشاهی بویوك برفكر عدالت ومرحمت ایله متصف صمیمی بر متدین اولمق اوزره تصویر ایدرلر. ادرنه‌ده، بروسه‌ده، ودولت علیهٔ عثمانیه‌نك دیكر شهرلرنده تأسیس ایتدیكی متعدد مؤسسات دینیه‌سنی تعداد ایتمكله ذوقیاب اولورلر. سلطنتنه شرفبخش اولان علما ایله شعرایه قارشو اسیركه‌دیكی حمایه وصحابت حقنده‌كی ستایشلری بتیروت توكتمزلر.

---

[١] بو جالب دقت پرنسك كوزل بر تصویری ایله ایمپراطورلغه صعودینه قدر وقایع ایله مالامال حیاتنك تاریخی ایچون « میجاتوویچ»ك اثرینه مراجعت ایدیكز .

[٢] « بر تراندون دولا بروكییه‌ر » ك « ماورای بحر سیاحتی » ١٨٧٢ ، پارس صحیفه ٦٩ .

« آنلره كوره ، سلطان مراد وسطی بر بویده ایدی ؛ تنی بیـاض ، كوزلری ماوی ، كیرپیكلری ایله صقالی كستانه رنكنه یاقین، دیشلری سیرك ایدی. پك قوتلی اولوب اوق آتمقده‌ده پك ماهردی. آتیده اسملری مذكور بش اولاده مالك اولمشدی: كندیسنه خلف اولان سلطان محمد؛ آماسیاده مقام حكومتنده وفات ایدن سلطان احمد ایله سلطان علاء الدین؛ ادرنه‌ده وفات ایدوب طونجه نهری ساحلنه دفن ایدیلن سلطان حسن ایله سلطان اورخان . »

سلطان مرادك بویوك اوغلی اولوب اوزمان تماماً یكرمی برياشنده بیله اولمیان وایكی آی مقدم ادرنه‌ده توركمن بكی طورغادیرك قیزینی تزویج ایتمش اولان استانبولك مستقبل فاتحی محمد ثانی درحال توركلرك سلطانی اعلان ایدیله‌رك پدرینك مقامنه صعود ایتدی . كنج شهزاده او آنده آسیاده ، « سیپیل » طاغنك اتكنده كائن مغنیساده زوجه‌سی ایله برلكده بولنیور ایدی : اوطاغده‌كه ، وقتیله قرال « تانتال » ك قیزی « نیوبه » ، « لاتون » ك انتقامنی مرحمتسزجه اجرا ایدن « آپوللون » و « دیان » ك اوق ضربه‌لری ایله اولدیردكلری قیزواركك چوجوقلرینك ضیاعندن متولد اضطراب ایله تحجر ایدوب برقیا حالنه منقلب اولمش ایدی .

شرق تاریخنك بواك فجیع آننده ، عثمانلی سلطانلرینك بلا فاصله تضییقاتیله هرطرفدن چوكمش اولان واون عصری متجاوز برمدتدنبری یاشایان قدیم بیزانس ایمپراطورلغی، آنجق شهرلرك قرالیچه‌سی اولان مشهور استانبول ایله شمال وغرب جهتلرنده تقریباً یوز میل قدر ، یعنی موره شبه جزیره‌سنك نصفندن پك زیاده اولمیان، بروسعتده‌جوارندن مركب ایدی . « بویوك قسطنطین » ، «بویوك تەاودوس» ، « نیكه‌فوروس فوقاس » و بلغار قیران دیمكله معروف ایكنجی « واسیلیوس » نام‌لرنده‌كی شانلی حكمدارلرك عصرلرجه دوام ایتمش اولان واسع حاكمیتلرینی تأسیس ایتمش بولنان دیكر بوتون ولایتلر ، متعاقباً یواش یواش سلطان محمدك اوغللرینك تحت حاكمیت واداره‌لرینه دوشمش ایدیلر . شمدی همان بوتون بالقان شبه جزیره‌سی توركلرك اللرنده ایدی ؛ و پادشاهلر آسیاده‌كی پایتختلرینی اوروپایه ، ادرنه شهرینه نقل ایتمشلردی .

« بورغونیا » دوقی « فلیپ نوبون » ك مشاور خاصی اولوب افندیسنك امریله

[۳] عینی رساله . صحیفه ۲۰۰

١٤٣٢ سنه‌سنده ایفا ایتمش اولدیغی مورای بحر سیاحتی حقنده بزه پك لطیف وجاذبه‌دار برمجموعه براقان « برتراندون دولابروکیه‌ر » ، پندکدن کلوب اسکدازه، بوسفورك دیکر ساحلنده، استانبولك قارشوسنده « آسیاقریزوپولوس »ی دیدکلری بوقدیم بیوك بیزانس بلده‌سنه واصل اولدیغی وقت، اوراده‌ها اوزمانده بیزانس پایتختك یولی اوزرنده دیکیلمش اولان تورکلری یراشمش بولدی. « دولابروکیه‌ر دییورکه: بورادن، بروسه‌دن اعتباراً بنم ایله یولجیلق ایدن وبك اوغلنه بقالیه کتیرن اوچ جنویز تاجری ایله برلکده بوبوغازی کچدم؛ اوراده کچیدی الده ایتمش اولان تورکلر وار ایدی که مروریه رسمی اوله‌رق ویرلمسی ایجاب ایدن پاره‌یی آلیورلردی؛ وبز ایکی روم قایغی ایله قارشی‌یه کچدك ... بعده بك اوغلنه واصل اولدم ... شهر مذکورده اجرای حکومت ایدنلر شهرك اکثریتی تشکیل ایدن جنویز تاجرلریدرلر. بونلرك اوراده کندیلرینه مخصوص بر عدلیه مأموری ایله ضابطه مأمورلری واردر. اوراده روملر ویهودیلرده ساکندر؛ بوبر تجارتکاه شهر اولوب تورکلر ایله‌ده پك صیقی مناسباتی واردر؛ بونلر بوشهرده اودرجه بر امتیازی حائزدرلرکه بکا حکایه ایتدکلری وجه ایله، اکر برخرستیان اسیر بوتورکلرك اللرندن قاچوب بورایه التجا ایده‌جك اولور، وتورکلر اواسیری طلب ایتمك ایچون آدم کوندیررلر ایسه، اسیرك آنلره اعاده‌سی لازمکلور ایمش ...؛ اسکداره روم قایغنه بیندیکم زمان، بنم تورك اولدیغمی ظن ایدوب پك چوق حرمت ایتدیلر. طپراغه آیاق باصوب شهرده کندیسنه برطاقم مکتوب کتیردیکم « قریستوفل‌پاروه‌زه‌ن » تسمیه ایدیلن برجنویز تاجرینی صورمغه کیتدیکمی کورنجه، اوزمان روملر بنم خرستیان اولدیغمی اوکرندیلر؛ وقلعه قپوسنده محافظه ایتدیردیکم حیوانمه دوندیکم وقت، اوراده ایکی کشیدن عبارت اولان اوروملری بولدم: بندن فضله برشی قوپارمق، بکا مرور ایچون ویرمکه مجبور اولدیغمدن فضله تأدیه ایتدیرمك ایستدیلر؛ اکر فرصت ویرمش اولسه‌ایدم، بنی پك اعلا دووه‌جکلر ایدی: زیرا بوآره‌لق غرب خرستیانلرینه لعنت ایدیورلردی؛ وحقیقةً بن فنا معامله‌یه دوچار اولمق تهلکه‌سنه معروض قالدم؛ فقط هنوز قیلیجم ایله ایی برسلاحم وار ایدی، بکا هیچ برشی یاپمدیلر. وقپونك یاننده اقامت ایدن بر جنوه‌لی قوندره‌جی‌ده امدادیمه یتیشدی.

« بونلری، یارین‌یاخود کونك برنده آنلر ایله ایشی اوله‌جق کیمسه‌لری خبردار

ایتمك ایچون یازدم. زیرا بو رومه‌لرك محیطنه داخل اولوب آنلرایله مناسباتده بولندیغم مدتجه، تورکلرده دها زیاده دوستلغه تصادف ایتدم، کندیلرینه رومه‌لردن زیاده اعتماد ایده‌رم. زیرا، بن بویله حکم ایده‌بیلدم، بو رومه‌لر روما کلیساسنه اطاعت ایدن خرستیانلری اصلا سومیورلردی. و برمدتدنبری اظهار ایتدکلری اطاعته گلنجه، ظن ایده‌رم که بو، روما کلیساسنه قارشو محبتدن زیاده فقر و ضرورت وقحطدن نشأت ایتمشدر.»

دها ایلریده‌ده شو صورتله افاده مرام ایدییور: «استانبول ایمپراطورینك پادشاهه بویوك بر تابعیتی واردر، زیرا، بکا اکلاتدقلرینه کوره، بالخاصه استانبول شهرینك مصونیتی، وکندیسندن بوتون روم الکاسنده «سه‌لیمبریا ـ سیلوری» تسمیه ایدیلن کوچوك بر بلده ایله استانبولك شمالنده اوچ ساعتلك مسافه‌ده کائن برحصاردن غیری هیچ برشی ایستمامسی ایچون، ایمپراطور پادشاهه هرسنه جزیه اوله‌رق بیك دوقا تأدیه ایدر. وبوندن باشقه، وندیکلیلر، پادشاه طرفندن، استانبولده ترکلرك تجارتی خصوصاتی ایچون برضابط بولوندیررلرکه، بوصورتله تورکلر ایمپراطورك آدملرینه جواب ویرمکدن آزاده‌درلر. وده‌یدیکم کبی، تورکلرك خانه‌سندن برخرستیان اسیرتصادفاً قاچوب استانبوله کله‌جك اولورایسه، ایمپراطور یاخود کندی آدملری اواسیری پادشاهه اعاده ایدرلر.»

سکزنجی «یوآنیس» ایله سلطان مرادك وفاتلری آره‌سنده جریان ایدن قیصه برمدت اثناسنده، بالقان شبه جزیره‌سنده‌کی خرستیانلرك احوال مدهشه‌سی دها دوغریسی براز ایپلشمشدی. مشهور قهرمان اسکندر بك همان هرطرفده مظفریتنی ادامه ایتمش، ومتعاقباً متعدد تورك اردولرینی دوکمشدی. آتشلی ومدهش مجادلات «قروپا، آق حصار» و «سوانتیغراد» سورلری دیبنده وقوعه کلمش ایدی.

سلطان محمد ثانینك جلوسی بوتون بیزانس سرائی خلقی ایله استانبولك سکنه‌سنی یأس وفتوره القا ایلدی. برچوق دفعه‌لر بیهوده یره مسلمان اردولری و ١٤٢٢ سنه‌سنده‌ده بالذات پدری سلطان مراد طرفندن محاصره ایدیلمش اولان بوشهرلرك شاهنه آرتق بر نهایت ویرمك، ذکی اولدیغی قدر جسوراولان بو کنج سلطانك یکانه خیالنی تشکیل ایتدیکی حقنده خرستیانلر آره‌سنده مدت مدیده‌دنبری شایعه‌لر

دوران ایدییوردی . بو بویوك تشبث عسکری ، سلطنتك ایلك اندیشه‌سی
اوله‌جغنه دائر یمین ایتمش اولدیغی سنویلنیوردی . « اوزمان ، محقق دیدکلری
کبی ، بیزانس ایمپراطورلغی استانبولك اطرافنده « ته‌ئودوس » سورلریله
تحدید ایدیلمش اولان آرتق همان بر مثلثدن عبارت ایدی . بیزانس اردوسی برقاچ
اجرتلی عسکردن ، دونناسی‌ده شایان مرحمت بر حالده بش عدد قادرغه‌دن
مرکب ایدی . »

رجا واسترحام ایچون کوندریلن هیئات مخصوصه ، غرب حکمدارلری آره‌سنده
بر استناد بولمغی دنه‌مك ایچون استانبولی بر دفعه دها ترك ایتدیلر . روما ایله
بیزانس بیننده عظیم اختلاف دینیدن متولد اوته‌دنبری موجود مشکلات ، هر ایکی
کلیسانك اتحاد صمیمیسنه جداً موفق اولمق خصوصنده پك آجی برصورتده مشاهده
ایدیلمش اولان امکانسزلق ، بوتون بو مساعیٔ سیاسیه‌یی بی ثمره قیلدیلر . پاپا بشنجی
« نیقولا » معاونتنی پك اعلا وعد ایدییور ایدی . فقط او شرط غیر منفك
ایله که ایمپراطور استانبول پطریقی تختنه ، شرقك دیکر اوچ پطریقنك
ریاستی آلتنده ١٤٥٠ سنه‌سنده انعقاد ایتمش اولان مجلس روحانی طرفندن خلع
ایدیلن پطریق « غره‌غوار » ی تکرار اقعاد ایده‌جك ، و فلورانس روحانیلر
مجلسنده قطعیاً تقرر ایتمش اولان « اتحاد » ی نهایت موقع اجرایه قویمق ایچون
اك شدید تدابیرك تطبیقنی اراده ایده‌جك ایدی . قسطنطین « دراغازه‌س »
شخصاً پاپایی ممنون ایتمکی ارزو ایدییوردی ؛ فقط مساعیسی استانبول خلقی
ایله هیئت رهبانك اکثریت عظیمه‌سنك متعصب و متعظم مخالفتی نتیجه‌سیله دائمی
صورتده حکمسز قالیوردی . دیکر طرفدن وندیك حکومتی‌ده غیر ممنون ایدی ؛
چونکه اصلاً ایتالیان بر پرنسس اولان زوجه‌سنك وفاتندن دولایی ١٤٤٢
سنه‌سندنبری بکار قالان ایمپراطور ، وندیك حکومتی رئیسی « فوسقاریس » ك قیزی
ایله تزوج ایتمك تصورینی اخیراً ترك ایتمشدی .

معمافیه ، وندیك حکومتی نهایت اون قادرغه‌لق برمعاونتی وعد ایتدی . پاپا
بر فیلونك اعزامنی درعهده ایتدی . حتی ایمپراطورك اتحادی روم رهبانه قبول
ایتدیرمکده کندیسنه معاونت ایده‌جك مقتدر ومعلوماتلی راهبلر کوندرمسنه دائر
پاپایه رجاسی اوزرینه ، پاپا اصلنده موره یاخود تسالیاده کشیش اولان روماراهبی ،

روسیه‌ده کائن کیه‌ف شهری سابق مترەپولیدی [١]، پك ممتاز برفکرلی، علوم دینیه‌یه عمیق برصورتده واقف اولان، بر قاچ سنه مقدم، ١٤٣٨ سنه‌سنده، « وه‌ساریون » ایله برلکده « فلورانس » روحانیلر مجلسنده اهمیتلی بر رول اوینامش بولنان قاردینال « ایزیدور » ی پاپالق مقامنك مرخصی صفتیله اعزام ایتدی. روم کلیساسنك مطاوعت قطعیه‌سنی وکندیسنك پك شدت وپك صداقتله دائما طرفداری اولمش اولدیغی روما کلیساسیله اتحادینی قبول وتصدیق ایتمك ایچون پاپانك مرخصی نامیله کوندریلمش ایدی.

ینه بو ١٤٥٢ سنه‌سنك تشرین‌ثانی آینده، قاردینالك راکب اولدیغی وساقز آداسنه اوغرایوب اصلاً ساقزلی اولان مدیللی سرپسقپوسی « له‌ئونار » ی‌ده آلمش اولان بویوك برجنویز کمیسی استانبوله واصل اولدی.

قاردینال پك کج قالمش ایدی؛ چونکه بو ساقز آداسنده سیاحت رفیقلری اولان جنویز تاجرلرینی اوراده‌کی ایشلرینی بیترنجه‌یه قدر بکلمك مجبوریتنده بولنمشدی. قره دکزده‌کی کفه‌یه کیدن دیکر بر کمی قاردینالك کمیسی ایله برلکده سیاحت ایدییوردی.

قاردینال ساقزدن ایتالیان ولاتینلردن مرکب اولوب قسماً قاردبینه وقسماً اوق ایله مسلح، ونه قدر قیمتلی اولدیغی یقینده میدانه چیقه‌جق اولان ایکییوز کشیلك بر قوهٔ معاونه کتیرییوردی. قاردینال، ایمپراطور وسرای خلقی طرفندن مذبذب بر صورتده قبول ایدلدی.

ساقزلی « له‌ئونار » استانبول محاصره‌سنده باشلوجه ایفای وظیفه ایدنلردن بری اولدی؛ ١٤٥٣ سنه‌سی آغستوسنك اون بشنده، پاپا بشنجی « نیقولا » یه یازمش اولدیغی مؤثر برمکتوبی ایله، ایلریده بو محاصره‌نك بللی باشلی مورخلرندن‌ده بری عدایدیله‌جك ایدی. شمدیلك پاپالق مقامی مرخصنك اتحاد لهنده‌کی مجادلاتنه کمال شدتله معاونت ایتمکله اکتفا ایتدی.

١٤٥٢ سنه‌سی کانون اولنك « سن‌سپیریدییون » ك یوم مخصوصنه تصادف ایدن اون اوچنجی کونده، صانکه عصرلق کهنه شرق ایمپراطورلغنك جنازه مراسمی

[١] کندیسنك وثایقده اکثریا کچن « قاردینالیس روته‌نوس »، « آرشیپیسقوپوس روته‌نوروم » روم لقبلری بوندن نشأت ایدر.

مناسبتيله اجرا ايديليورمش كبی، آياصوفيه ياخود « حكمت الله » معبد ايمپراطوريسنده، اوبويوك كليساده ، ايمپراطورك ومشتركا ايفای آيين ايدن پاپانك مرخصی ايله بطريق « غره‌غوارك حضورلرنده، بر ياندن حاضر بولنان اوچيوز راهب طرفندن « سن سپيريد پيون » ك جسمی ايله سائر امانات مقدسه‌نك كمال دبدبه ومراسم ايله كليسايه نقل ايديلديكی ، ديكر ياندن اومعهود اتحادك «زه‌لوت» دينيلان قودورمش خصماسنك ، زدوس راهبی « نه اوفيتوس » ، وباخصوص « ژورژ سقولاريوس » نامی التنده دها زياده طانمش اولان مشهور « كه‌نناديوس » كبی ، باشلوجه برقاچ رؤسانك اطرافنه طوبلانمغه قوشوشدقلری بر صره‌ده، فلورانس روحانيلر مجلسی طرفندن تقديس ايديلمش اولان ايكی كليسانك اتحادينی مصطنع برصورتده چاكلر ايله اعلان ايدن مراسمی، اومشهور ومعظم مراسمی بوراده تكرار اوزون اوزادی‌يه حكايه ايتمكه محل يوقدر .

مدهش توركك تهلكه‌سنه قارشو بی حس واذعان، ياخود احتمالكه بی انديشه قالان كه بودها زياده شايان تقبيحدر . متعصب ومعند «سقولاريوس»، «پانتوقراطور» ك بويوك مناستركده‌كی حجره‌سنك ايچندن، پرهيزايله دعالرك فاصله‌لرندن بالاستفاده، اسرارانكيز تفألاتيله‌ديكی ضلالت رسميه عليهنده اك شديد جزالری اخبار ايده‌رك، باخصوص غضب سماوينك تأثيريله روما ايمپراطورلغنك نهايت بوله‌جغنی اشعار ايده‌رك ، حال فورانده بولنان خلقك اوكنه تهديد آميز كهانتلرينی صاچارق ، احوال جديده‌يه قارشو كوك كبی كورليوردی ؛ وبواثناده سوقاق قالديرمی اختلاجيلری ، قادين واركك ، راهب وكشيش، راهبه وغيرروحانی، هپ بردن ، بی‌نهايه ولوله‌لر آره‌سنده ، هپسی يوكسك صدا ايله سماواتك قراليچه‌سی، بلده‌نك معظم صاحبه‌سی اولان حضرت مريمه نياز ونضرعده بولنه‌رق ، وقتيله اعصار سابقه‌ده « كی خسرو » ك عسكرلری ايله «آوارلر خاقانی» نك عسكرلرينه ياخود عرب اميرلرينه برچوق دفعه‌لر ياپمش اولديغی كبی ، كنديسندن توركلرك مدهش پادشاهی عليهنده معجزه‌لر كوسترمسنی رجا واسترحام ايده‌رك ، و « كبرسون آزيزيتلر ، باتسون پتپرستلكلری » ديه‌رك بلا انقطاع باغرييورلردی . قادرهٔ مطلقه اولان «پاناياه»نك، يعنی حضرت مريمك بوصلحا اولادلری اومنفور رفضی لاتينلرك معاونتنه محتاجمی ايديلر !

آياصوفيه كليساسنده‌كی آيين روحانی، روما كليساسی ايله روم كليساسنك تأليف

بین ایتدکلرینه علامت اولمق اوزره ، بالذات قاردینال « ایزیدور » طرفندن اجرا ایدیلدی . فقط بالذات ایمپراطور قسطنطین وتبعه‌سندن، برفکر سیاسی ایله اتحادی قبول ایتمش ، ولاتین راهبلری ایله روم راهبلرینك مشترکاً ایفا ایتدکلری دعاده پاپا بشنجی « نیقولا » ایله تکرار مقامه کچیریلان پطریق « غره‌غوار ماماس » ك اسملرینك برلشدیرلدیکی ، وبویولده اختلاف دینینك ختامی ایله بوپارلاق تألیف بینك واجب التذکار خاطره‌سنك تقدیس ایدلدیکی بومدبدب مراسم دینیه‌ده حاضر بولنمش اولنلرك همان کافه‌سی انجق دوداقلرینك اوجی ایله بونتیجه‌یه روی موافقت کوسترمشلردر . یوقسه قلباً ، بوتون روملر کبی ، لاتینلردن نفرت ایدییورلردی . کندیلرینی بویله یلان یره عهد وپیمان ایتمکه سوق ایدن یکانه حس ، ایچلرینی کمیرن مدهش کدر ایله تورکلرك هولناك تضییقنه قارشو روماقتولیکلری طرفندن معاونت ایدیلك، حاصلی غرب حکمدارانی میاننده مدافعلر بولمق امیدندن نشأت ایدییوردی. فی الحقیقه ، مدهش سلطان محمد ، روم ایمپراطورلغنه روملرك اودرجه قورقدقلری حربی ارتق اعلان ایتمش ، وامر شاهانه‌لری ایله استانبولك معظم محاصره‌سی ایچون استحضارات لازمه‌یه صوك درجه برفعالیت ایله هر طرفده باشلانیلمش ایدی. بونکله برابر ، ایمپراطورلغك رجالی میاننده برچوقلری ، بو « اتحاد » قومدیاسنی چرکین ، فائده‌سز وشایان نفرت برائتلاف کبی تلقی ایدرك ، صوکنه قدر اعتراض ایتمش ایدیلر. حتی استانبولده ایمپراطوردن صوکره اك معروف شخص اولان غراندوق « لوقاس نوتاراس » ك ، مقدس شهرك سوقاقلرنده لاتین تاجنی کورمکدن ایسه تورك صاریغنك غلبه‌سنی ترجیح ایده‌جکی سوزینی ، او کفر آمیز سوزی یوکسك سس ایله تلفظ ایتدیکی ایشیدیلمشمی ایدی ! اوکون رومایه قارشو بسلدیکی کین وغرض سائقه‌سیله مفرطانه مدح وثنا ایتدیکی تورکلر طرفندن بالآخره اولومه محکوم ایدیلمش اولان بوآدمك عاقبت فجیعه‌سی‌ده بوتاریخك نهایتنده کوریله‌جکدر .

اساساً قاردینال « ایزیدور » دن وبر درجه‌یه قدر ایمپراطوردن غیری، اتحادك حقیقی طرفدارانی، همان بلا استثنا، پك زیاده نزیه اولان قلاسیق تربیهٔ فکریه‌لرینی اعتقادیات خصوصنده تام برلاقیدی ایله مزج ایتمش، وبوندن دولایی امثالی میاننده صوفیلق وتعصبده یکتا اولان اوشرق خلقنك مستکره کین وغرضلرینه ، خشین نفرت ولعنتلرینه کندیلرینی معروض قیلمش اولان اون بشنجی عصرك انسانیتپرور

دینیلان متفکرین صنفنه منسوب ایدیلر . کروه اجتماعیه‌نك حاکملری اولان آیاق طاقمی رهبانی ، برآلای کشیشلر ، روما پاپاسنه متعصبانه وکمال قطعیت ایله دشمن قالمش‌ایدیلر. بوکروه، مدهش تورك تهلکه‌سنه قارشو، یوقاریده کفرآمیزسوزلرینی ذکر ایتدیکم غراندوق « نوتاراس » درجه‌سنده فنا دوشنیوردی [١] .

استانبولك مستقبل فاتحی اوآنده هنوزیك کنج برذات ایدی . پدری سلطان مرادك یرینه، تخت عثمانی‌یه جلوس‌ایتدیکی وقت، سویلدیکم کبی، یکرمی بریاشنده، وسطی قامتده، متناسب‌الاندام، نافذ نظرلر، مقوس قاشلر ایله لطیف برکوستریشی واردی . قیرمزی قالین دوداقلرینك اوزرنده‌کی اوزون، منقاری، دها دوغریسی قیوریق برونی کندی سیماسنه ، کندینه خاص برمنظره بخش ایدیوردی. بوآندن اعتباراً واسع ایمپراطورلغی اداره ایتدیکی اوروپاده‌کی پایتختی ادرنه شهرنده ، اودرجه بویوك مقدراته‌مظهر اولمش اولان، واساساً محارب ومعظم ملتك حکمدار مطلقی بولنان بوجوانمرد پادشاهك بوتون تفکراتنه یالکز براندیشه حاکم ایدی . حیاتنك حتی هرساعتنی اشغال‌ایدن یکانه فکر، استانبولی، کندندن اول، پدرینك ۱۴۲۲ سنه‌سنده ، وبویوك پدری ییلدیرم لقبنی طاشیان آتشناك بایزیدك ۱۳۹۵ سنه‌سنده بوشنه محاصره ایتدکلری دائراً مادار تخاط اولدیغی قوتلی سورلریله غیر قابل تسخیر اولان بومهیب شهری، اوبلده‌لر قرالیچه‌سنی، ید تسخیرینه کچیرمك ایدی. اوزمانده‌یاشایان روم مؤرخلرندن « دوقس»ك، پادشاهك بوحالت روحیه‌سنه حصر ایتدیکی فاجعه انکیزفصلی شایان مطالعه‌در. مؤرخ شوصورتله ادارهٔ قلم‌ایدر: «سلطان‌محمد، کیجه‌وکوندوز، کرك یاتدیغی یرده‌وکرك دیوانده‌اولسون، استانبولدن غیری برشیٔ دوشونمکه مقتدر دکل ایدی. بویکانه اندیشه ایله، بوبلده‌یی نصل‌ضبط ایده‌جکی اندیشه‌سیله اویقوسی قاچار، وبواویقوسزلقله قیوراندیغی برچوق کیجه‌لر کچیریردی . کوندوز ، اوزرینه بونامدار شهرك پلانتی بالذات چیزدیکی خریطه‌لره اکیلمش اولدیغی ویاخود هرکون قوماندانلری ایله حرارتلی کوروشدیکی زمان، بلا فاصله، حال یقظه‌ده بولنان‌فکرینه صدورایدن کوچوك وبویوك بیکلرجه مسائلی بالذات حل ایتمکه اذغراشدیغی ، وبوصورتله بومدهش محاصره‌یی حاضرلدیغی

[١] مؤرخ « دوقاس » بوقرداش مناقشاتی حقنده اوزون اوزادی‌یه توقف ایدر ، وبوخصوصده پك مراقلی تفصیلات ویرر .

کوریلور ایدی. معیتنده ایکی یاور حربی بولندیغی حالده، یایا یاخود آتلی اوله‌رق، ادرنه‌نك قرارکاه عسکریلرینی بلا فاصله دولاشوردی . »

انسانلری اوکنه قاتوب کوتورن بو بویوك آدمك بالخاصه خارق‌العاده اولان شخصیتی، پك ای سویلندیکی کبی، نه‌یاش ونه‌جنس تفریق ایتمکسزین، دینك بوتون دشمنلرینی بلا مرحمت محو ایدن متعصب بر خلقت ایله فلسفه، علوم دینیه وحتی صنایع نفیسه‌یه متعلق بعض مسائله قارشو کوستردیکی غریب برشدت خواهشدن مرکب عجیب برخلیطه‌دن عبارت ایدی . هیچ شبهه‌سز، تورك عرقنده پك مستثنا بر صورتده اندر اولان بوصفات ایله بویوك ذکاسنی، اصلاً خرستیان اولمسی پك محتمل براسیره اولان والده‌سنك عرقنه مدیون ایدی [١] .

یوقاریده دیمش ایدم‌که، سلطان محمد ثانی، خفی برساعی طرفندن پدری سلطان مرادك وفاتی شباطك بشنده اوکرندیکی‌وقت، آسیاده « سیپیل » طاغنك اتکنده، مغنیساده بولنیوردی . معیتی ارکاننه هیچ برشی دیمکسزین علی‌العجله بو شهری ترك ایده‌رك ، اصدقاسنه « بنی سون آرقه‌مدن کلسون » دییه باغره‌رق اوروپا ساحلنده‌کی کلیبولی‌یه آتیله دولی دیزکین واصل اولمق ایچون بوتون قوتیله استعجال ایتدی . بوشایان حیرت حیوانی سایه‌سنده، تقریباً یوزیکرمی فرسخلق اوزون برمسافه‌یی ایکی کونده قطع ایتدیکی سویلنیور . کلیبولیده پدرینك وفاتی هرکسه اعلان ایتدی . بوراده انجق ایکی کون قالدی : مسلح بر جم غفیر همان کندیسنه التحاق‌ایتدی. بعده کندیسی‌اوروپا پایتختی‌اولان ادرنه‌یه قدرایلریله‌دی‌که، ایکنجی « مانوئل پاله اولوغوس » ك، بایزیدك هزیمت ووفاتندن صوکره، تورکلری بو شهردن چیقارمامسی قدر بویوك بر قباحت اولمز ایدی . مواصلتنك ایرتسی کونی پادشاه اعلان ایدیلدی . سلطان عثمانك احفادینه مخصوص رسمی مقابرك بولندیغی بروسه‌ده، پدری ایچون محتشم جنازه‌آلایی یاپیلمسنی امر ایتدی.

خلیل پاشایی، پدرینك حیاتنده کندیسنه خصم اولمسنه رغماً، مقام صدارتده ابقا ایلدی . وایمپراطورلغك اك اهمیتلی قسمنی تشکیل ایدن بوتون اناطولینك

---

[١] شلومبه‌رژه ، اثرینك بعض یرلرنده اولدیغی کبی ، بوراده‌ده اك آشکار بر حقیقت تاریخیه‌یی تحریف‌ایدیور. دها دوغروسی، تورك‌متابعنه‌وقوفسزلغنی بومعلوماتیله کوستریور. فاتحك والده‌سی حقیقی بر تورکدر . اسفندیار اوغلنك قیزی خدیجه علیمه‌سلطاندر . مترجم

ادارەسنی سلطان مرادك دیكر مشاور خاصی اسحق پاشایه تودیع ایتدی . سلطان مرادك زوجەسی وصرب قرالینك همشیرەسندن اولان اوغلی ، كندیسنك هنوز بشیكدە بولنان قرداشی شهزادە احمدی ، علی نامندە بریسنه ، احتیاطاً حمامدە بوغدیردی؛ وصوكرە بو بیچارە كوچوك جسدك، نامدارپدرینك جنازەسیله برابر ، كمال طنطنه ایله كوملسنی امر ایتدی . بو جنایتی ارتكاب ایتمك ایچون كندیسنه عرض تعزیه واحترام ایتمك مقصدیله چوجغك والدەسنك ، قوشه قوشه ادرنەیه مواصلتندن استفادە ایتمش ایدی . صوكرا ، ینه احتیاطاً جلاد علی‌یی‌دە اولدیرتدی [١] .

جوارك بوتون حكمدارلری وپرنسلری طرفندن كوندریلمش بر چوق سفرا درحال یكی پادشاهی تبریك ایتمك ایچون ادرنەیه قوشوشمش ایدیلر . بو دوردە بوتون آسیا وبوتون اوروپا تورك اسمنك تلفظی اوكندە تیترەیوردی . صوك درجەدە سفلی وریاكار بر طور طاقینمش اولان بو مرخصلر میاننده مع‌التأسف اولدرجه سقوط ایتمش‌بولنان‌استانبول و طربزون ایمپراطورلرینك، مورە قطعەسنك « طوما » و « دیمتریوس » نامندەكی حكمدارلرینك ، صرب قرالی مشهور وشایان حرمت « ژورژ برانقوویچ » ك ، مدیللی آداسنك جنویز سینیورلری اولان « قاتیلوزی » لرك . غلطه و ساقز آداسی جنویزلرینك ، ردوس آداسندەكی « قدس ‌ن‌ژان » شوالیەلرینك ، افلاق وبلغارستان پرنسلرینك وسائر برچوقلرینك مرخصلری نظرە چارپیوردی .

كندیسنك تختنه هنوز تماماً متین بر صورتدە یرلشدیكنی حس ایتمیان سلطان، استانبول ایمپراطورینك كوندردیكی هیئته غایت‌دوستانه بر حسن قبول كوستردی. قهرمان هونیاد ایله اوچ سنەلك بر صلح عقد ایدەرك بو صورتلەدە صربلری طوتدی . الله ایله پیغمبرینی وملكلر ایله قرآنی ذكر ایدەرك ایمپراطور ایله منعقد معاهداته صادقانه رعایت ایدەجكنه دائر یمین‌ایتدی . حتی‌قسطنطینك مرخصلرینك طلبی اوزرینه ، خاندان عثمانی ایله دزغین اولوب التجا ایتمش اولدیغی استانبولدە اولدقجه اوزون بر مدتدنبری یاشایان سلطان بایزیدك طورونی و كندیسنك

[١] فاتح‌سلطان محمدك جلاد علی نامندە برجلادی بولوندیغنه دائر هیچ‌معلومات‌یوقدر. بودە مؤلفك . بیزانس منابعندن آلدیغی . بر صنیعەدر . مترجم

عموجەزادەسی پرنس اورخان چلبی‌یە تخصیصات اولەرق تراکیادە استروما وادیسندەکی املاك شاهانەسندن اخذ ایدیلن اوزرە هر سنە اوچیوز بیك آقچە تأدیە ایدیلمسنە رضا کوستردی [١]. بوتون بونلر خدعە ودسیسەدن باشقە برشی دکل ایدی.

اولجەدە سویلدم: حکمدار جدیدك غیر قابل نفوذ مفکرەسنی بلاانقطاع اشغال ایدن یکانە اندیشە، بیزانسك، اوعصرلق بلدەنك ضبطی ایدی. بوتون فعالیتی، قوتلی طبیعتنك بوتون قواسنی برعزم غدارانە ایلە بوهدفە توجیە ایدییوردی. بودرجە شدتلە آرزو ایتدیکی نتیجهٔ قطعیەیی الدە ایدنجەیە قدر، دها برچوق کونلر، برثانیە تردد ایتمکسزین، بومعظم تصوری تعقیب ایدەجك ایدی!

برأزدە استانبولە عودت ایدەلم!

« قسطنطین دراغازەس »، سریر سلطنتە قعود ایدر ایتمز، درحال کندیسنە یالکز بروارثی دکل، بلکە بالخاصە ایمپراطورلغك قطعیاً محتاج اولدیغی برمعاوتی، بواندیشە والم ایلە مالی بوآندە اولدرجە لزوملی اولان براجنبی اتحادینی تأمین ایدەبیلەجك بر ازدواجك عقدینی بردفعە دها دوشونمش ایدی.

معلومدرکە حکمدار جدید، ١٤٢٨ سنەسی تموزندە، یکرمی درت یاشندە، « پاتراس » شهرینك اوکندە قورولان اردوکاهدە، «لوقاد» دوقی، و«اوطرانت» و« سەفالونی » والیسی قونت متوفی ایکنجی « لەئونار توققو » ایلە زوجەسی« فوچە » و« ساقز » جنویز کوچك حکمدارلری سلالەسندن «زاخاریا» نك « ماغدالەنا » اسمندەکی قیزی ایلە ایلك دفعە اولەرق ازدواج ایتمش ایدی[٢]. ازدواجی آنندە اورتودوقس اولدیغی پك محتمل اولان وزوجنە مورە قطعەسندەکی « شیارانجە » شهری ایلەمشهور شاتویی جهاز اولەرق کتیرن کنج پرنسس اوزمان تماماً بیزانسلی اسمی اولان « تەئودورا » نامنی آلمش ایدی. فقط ١٤٢٩ سنەسی تشرین ثانی آیندە، برسنە صوکرە، برچوق متوالی فلاکتلرك کندیسنی جهاندە مشؤم بریلدیز آلتندە طوغمش اولمغلە اشتهار ایتدیرن بوهنوز پك کنج ولطیف زوجنی یالکز براقەرق، « عاخایا مع الیس » دە وفات ایتمشدی.

[١] « موللەر » ك یونان تاریخی پارچەلری» اثرینك جلد ٥ . صحیفە ٩٧، حاشیە ٦٤ نە مراجعت.

[٢] « س پ . لامبەروس » ك Meos Ellinonnimôn اثرینك جلد ٤ ، صحیفە ٤١٨

۱۴۴۱سنه‌سی بهارنده ، اوتوز التی‌یاشنده بولنان‌قسطنطین ، برادری ایمپراطور « ژان » ك آرزوسنه توفیقاً ، وخاندان ایمپراطوری‌یه بروارث تأمین ایتمك امیدیله ، مدیللی آداسنك لاتین حکمداری ، « پاله‌ئولوغوس » لقبنده‌کی « دوربنوس » یاخود « برنجی‌دورن‌قاتیلوزیو » نك قیزی،وبوحکمدارك‌خلفی اولان « فرانسه‌سقو » نك یکنی « قاترین » ایله تزوج ایتمش‌دی . تموزك نهایتنده ، قوماندلسی آلتنده‌کی دونمای ایمپراطوری ایله کنج نشانلیسنی تزویج ایچون بوآدایه‌حرکت ایتمش‌ایدی؛ فقط ۱۴۴۲ سنه‌سی آغستوس آینده ، بوبیچاره پرنسس‌ده ، لمنی آداسنك « پالاو قاسترو » سنده، زوجی ایله برابر بوشاتوده تورکلر طرفندن‌برآی تحت محاصره‌ده قالمسندن دولایی دوچار اولدیغی حسیات مدهشه‌نك تأثیراتیله وفات ایتمش‌دی. بومحاصره تاریخنده، کندیسندن بالآخره پك صیق بحث ایدیله‌جك اولان صادق « فرانجه‌س » بوایکنجی ازدواجك مراسمنی ایفایه مأمور ایدیلمش ایدی. بودفعه‌ده قسطنطینك چوجغی اولمامش‌دی .

بوندن‌صوکره ، قسطنطینك ، گاه « تارانت » حکمدارینك‌همشیره‌سی « ایزابل اورسینی ده‌ل‌بالزو » ایله ، گاه وندیك رئیس حکومتی « فرانسوا فوسقاری » نك قیزی ایله ، ویاخود، گاه پورتکیز قرالی «پیه‌ر» ك قیزی ویا طربزون ایمپراطوری دردنجی«یوآنیس‌قومنه‌نوسك»ك قیزی‌ایله ازدواج ایتدیرلمسنه‌دائراوزون اوزادی‌یه برچوق مذاکرات جریان ایدر. بوتشبثاتك ، هیچ برندن برنتیجه چیقمدی. بن بونلرك یالکز صو کنجیسندن [۱] بحث ایده‌جکم .

هرایکی ازدواجندن‌هیچ برذریته نائل اولمقسزین ایمپراطور اولان قسطنطین، ازدواجه دائر یکی تصورلری مناسبتیله کندیسنك محرم دوستی وفداکار آدمی اولان کاتب خصوصیسی‌مشهور وقعه‌نویس «ژورژ فرانجه‌س» ی اولاً طربزونه، بعده قفقاسیه‌نك اوزاق « ایبریا » قطعه‌سنه همان درحال کوندرمش ایدی . « فرانجه‌س » بزه ، ۱۴۴۹ سنه‌سی تشرین اولنده اجراسنه قالقیشدیغی ، وایکی اوزون سنه دوام ایتمش اوله‌جق اولان بوزحمتلی سیاحتی اوزون اوزادی‌یه حکایه ایدر . وقعه‌نویس . قرال « مهرداد » ك قدیم بلده‌سی وبوکون صامسون دینیلن

[۱] س‌ب‌لا مبیروس » ك « Neos ellinomnimôn » نامنده‌کی اثرینك جلد ۸ ، صحیفه ٤٦٦

تورك شهری اولان « آماصره » یه چیقار ایكن برقضـای بحری‌یه دوچار اولمغله ابتدا ایتمش ایدی . بعده طربزون ایمپراطورلغنده . سـوكیلی ایمپراطوری ایچون «قالوزان» لقبنده‌كی ایمپراطور «یوآنیس قومنه‌نوس»ك قیزینی طلب ایتمك خصوصنده، بلاانقطاع ، فقط نتیجه‌سز مذاكرات دائمه ایله تقریباً ایكی سنه مشغول اولدیغی حالده قالدی . ایشلرینی پك چوق ایلریلتمش اولمقسزین همان اون سكز آیدنبری بووجهله بوایمپراطورلغك پایتختنده بولندیغی جهتله ، كونك برنده ، اجرای سلطنت ایدن ایمپراطور یوآنیس قومنه‌نوسك بالذات لساننده ن ۱٤٥۱ سنه‌سی شباطی آینده ، سـلطان مرادك وفاتی اوكرندی . آسـیانك بوروم حكمداری ، خرستیانلرك مدهش خصمنك غیوبتندن متولد ممنونیتی یوكسـك سس ایله اظهار ایدییوردی . « فرانچه‌س » غیوبتی ایله عثمانی تاجنی حریص شهرت ، محارب بركنج شهزاده‌یه براقان بواختیارك وفاتنه بالعكس آغلادیغنی بزه بیان ایدر !

صـادق مرخص ، سـلطان مرادك وفاتی خبرینی آلدیغی آنده ، قدرتلی پادشـاهك طول براقدیغی خرسـتیان زوجه‌سی سـلطان « ماریا » ، یاخود « مارابرانقوویچ [۲] ك بووقعه‌دن صـوكره درحال پدری اولان مشهور صرب قرالی « ژورژ برانقوویچ » ك یاننه چكیلمش اولدیغی‌ده اوكرنمشدی . پك كبار اولان بوقادین ، «قومنه‌نوس»لر خاندانندن اولوب طربزون ایمپراطوری «قالو یانیس» ك همشیره‌سیله صرب حكمداری « ژورژ » ك قیزی ایدی . « فرانچه‌س » ك تعبیری وجه‌ایله ، « امیره » هرنقدر ارتق تقریباً اللی یاشنده‌ایدیسه‌ده ، مرخص ایمپراطوری « امیره » نك انتخاب ایتمكه مجبور اولدیغی طربزون پرنسسی ایله « ایبریا » پرنسسندن هرایكیسنه مرجح اولوب ایمپراطورینه اك ایی اتفاقی تأمین ایده‌جكنی دوشوندی .

[۱] ایمپراطور ایكنجی « مانوئل » ك ما نجیلرندن برینـك اوغلی ؛ بوایمپراطورك اوغللرندن برینك مربیسنك حفیدی اولان « ژورژ فرانجه‌س» یاخود « فرانجا »، ایمپراطور « قسطنطین دراغازه‌س » ایله برلكده تربیه اولمش اولوب بوتون حیاتنده ایمپراطورك صادق بردوستی واك فداكار معاونلرندن بری اوله‌رق قالمشدر . استانبولك ضـبطندن صوكره توركلر طرفندن اسیر ایدلمشدر ؛ بعده كندینی صـاتون آلدیرمغه موفق اولمش ؛ ۱٤٦۲ سنه‌سنده « قورفو» ده‌كی « سن‌ئه‌لیاس » مناسترینه چكیلمشدركه. ایشته اوراده قیمتدار اولان « وقایع تاریخیه » سنی قلمه آلمشدر .

[۲] سلطان مراد ایله ۱٤۳٦ سنه‌سنده تأهل ایتمشدی .

چونکه بوصورتله ، دکل یالکز پدری اولان صرب قرالی ایمپراطورلغك قیمتدار برمتفق اوله‌جقدی ؛ بوندن باشقه، وبالخاصه کنج پادشاهك کندی پدرینك طول قاریسنك یکی زوجنه قارشی مسامحه ایتمك ضرورتنده قاله‌جغی‌ده ظن ایدیلیوردی.

ایمپراطورك بوفدا کار بنده‌سی ، درحال معزز افندیسی ایچون درت مخالف اسبابه رغماً ، کندیسنه حدذاتنده محبب ، فقط شبهه‌سز سیاسةً پك اینجه برفکره دلالت ایدن بو ازدواجی توصیه ایدن اوزون مکتوبلری حامل برطاقم ساعیلری طربزوندن یوله چیقاردی . بونلر ۱٤٥۱ سنه‌سی یکرمی سکزی مایسنده استانبوله واصل اولدیلر . عائله‌سنی تکرار ترك ایتمکدن اجتناب ایدن سابق سلطانك مصرانه ردی ، بیزانس سرایی رجالندن اهمیتلی متعدد اشخاصك مخالفتی ، تصوری بالذات پك موافق بولان طول «قانتاقوزینوس» ك یکنی مرخص ایمپراطوری « ایمانوئه‌ل باله‌ئولوغوس » طرفندن صربستان سرای قرالیسنده اداره ایدیلن مذاکراتی عقیم براقدیلر. صرب قرالی ایله هرایکی ملتك برچوق رجالنك بوتصوره شدتله طرفدار اولملری « فرانچه‌س » ك اودرجه‌خوشنه‌کیدن بوازدواجی قوه‌دن فعله چیقارامدی. یاشی اللی‌یه واران پرنسس ، حقنده پك فنا خاطره‌لر بسلمدیکی ظن اولنان قوجه‌سنك وفاتنده ، طوغدیغی مملکتك مناسترلرندن برینه چکیله‌جکنه دائر یمین ایتمشدی . سوزنده طوردی ، برچوق سائر امثالی کورمش اولان اودورك خلقی، خلیفهٔ روی‌زمین اولان‌قدرتلی پادشاهك‌طول قاریسنك علی‌العاده براهبه‌لباسی‌تلبس ایده‌رك بیزانس مناسترلرندن برینه قپاندیغنی ایشتمکله حیرتده قالدی .

ایمپراطور قسطنطین یکی بر زوجه بولمق ایچون نظرلرینی باشقه یرلره توجیه ایتمسی قطعیاً لازم کلیوردی . « ایبریا » یاخود کرجستان قرالی « کیغورق » ك قیزی ایله طربزون ایمپراطورینك قیزی « کوزل قاترین » [۱] آره‌سنده برانتخاب یاپمقدن غیری چاره قالمامشدی . رفاقتنده سیویل وکلیسا منسوبیندن اولمق اوزره بویوك رجالدن ، کشیشلردن ، عسکرلردن ، خواننده‌لردن ، رقاصه‌لردن مرکب غلبه‌لق و خارق‌العاده برالای بولنان « فرانچه‌س » ، ایمپراطوره هر ایکی پرنسسك جسمانی تفوقلری ایله صنعتلرینی اینجه‌دن اینجه‌یه تعداد ایدن صحیح برتصوزینی

[۱] بالآخره تورك بکلرندن اوزون حسن ایله تأهل ایتدی .

كوندردی . غله‌چالان، « ایبریا » [١] حكمدارینك قیزی اولدی. اوزاقده كوچوك برقرال اولان وصوك درجه جسور ومكمل محاربلر، قوماندا ایدن قیزك پدرینك خارق العاده بر كوه‌زه اولدیغنی ظن ایدیلور . اولاً ، ملتنك اسكی عادتنه رعایةً قیزینه جهاز ویرمیه‌جكنی « فرانچه‌س »ه بیان ایتدی ؛ چونكه ، فكرینه كوره ، ازدواجده جهازی زوج كتیرمكه مجبورایدی . قرارینی اوزون وغیر قابل تحمل برنطقله تشریح ایدیوردی . مع‌مافیه ، بوازدواج ایمپراطوری كندیسنك غرورینی صوك درجه‌ده اوقشادیغندن ، نهایت بوغریب قراردن دوندی . قیزینه ، استانبوله عزیمت ایده‌جكی آنده ، اللی التی بیك التون سكه‌دن عبارت كلیتلی مبلغی ویرمكی ، فضله اوله‌رق ، ایستدیكی كبی، كیفنه كوره ، صرف ایتمك اوزره سنوی اوچ بیك سكه تخصیص ایتمكی درعهده ایتدی . بونلردن باشقه ، « ایبریا » قرال قیزلرینك علی‌العاده جهازینی تشكیل‌ایدن آلتون وكموش‌طاقملری، مجوهرات، اینجی كردانلقلر ، آلتون ویپرلانته ایله ایشلنمش اشیا ، آلتون وكموش ایله طوقونمش البسه دخی ویریبوردی . عینی زمانده صادق مرخصه ، ایلك بهارده لطیف نشانلی‌یی آلمغه دوندیكی وقت ، كندیسنه بهری بشیوز آلتون قیمتنده درت دنك اینجه ایپك قماش‌ده احسان ایده‌جكنی وعد ایتدی . بو اوزمانده ، ناموسكارانه اولمقدن زیاده بر بخشش ، حقیقتاً پارلاق بربخشش ایدی .

« فرانچه‌س » ، ١٤٥١ سنه‌سی ایلولنده ، « آنتونیوریزو » اسمنده كمی ایله اوزاقده ، قرالك بر سفیری ایله برلكده استانبوله عودت ایتدی . قسطنطین بو سفیری كمال دبدبه ایله حضورینه قبول ایتدی ، كندیسنه ازدواج ایمپراطورینك شرائطنی رسماً تعیین ایدن كندی آلتون مهری ایله مهرلنمش برنامه ویردی . بووثیقه‌نك اوست طرفنه دست حكمدارانه‌سیله امضاسی مقامنده اولان اوچ عدد قرمزی مركبلی خاچ رسم ایتدی . بعده ، « فرانچه‌س » ی الی ایله كوستره‌رك ، وآتیده‌كی كلمه‌لر ایله « ایبریا » سفیرینه اذن ویردی : « ایشته بوآدم ، جناب حقك عنایتی ایله ، ایلك بهارده نشانلیم اولان باكره‌یی آلمق اوزره ركوب ایمپراطوریمه مخصوص قادیرغه ایله سزك طرفه حركت ایده‌جكدر . »

هیهات! صادق‌مرخص « ابیریا » یه اصلا دونمدیكی كبی لطیف كورجی‌نشانلی‌ده

[١] قفقاسیانك بر ایالتیدر ؛ اسكی اسپانیایه ویریلن عینی اسمله قاریشدیرمامق لازمدر.

فاتح سلطان محمد

(بللینی نك مدالیه‌سی)

اصلا استانبوله كلدی. همان درحال استانبول وايمپراطورلغك اوزرينه چوكن فلاكتلر، ايمپراطورك اودرجه اعتنا ايله حاضرلنمش اولان بوازدواجی عقد ايتمسنه مساعده ايتمديلر. اوزاقده‌كی كوچوك پرنسس، رومالیلرك « واسيليسا » لقبنی آلمقدن قطعياً محروم اولدی. حتی، بر آز زمان صوكره، پايتختی ايله برابر فجيع بر صورتده محو اولان نشانليسی ايمپراطورك وفاتنی متعاقب، مقدرات جديده‌سنك نه اولمش اولديغی تماماً مجهولمزدر.

قسطنطينك، اولجه سويلمش اولديغم كبی، ونديك رئيس حكومتی « فرانسه‌سقو فوسقاری » نك قيزيله ازدواجندن‌ده عينيله بحث ايدلمشدی. فقط بيزانس سرای قراليسی بونی محل اعتبار وحيثيت بولمشدی. ونديكليلر بوندن دولايی ايمپراطورلغه قارشی فنا برصورتده قيزيشديلر. قسطنطينك، دونمای ايمپراطورينك باش آميرالی غراندوق « نوتاراس » ك قيزيله ازدواجی تصوری‌ده موجود اولمشدی؛ فقط پرنسك ايمپراطورلق تختنه صعودی بومذاكراتی عقيم براقمشدی.

اون بشنجی عصرك نصف اولی صوك « پاله‌ئولوغوس » لرينك زوجه‌لری، اوصوك بيزانس ايمپراطوريچه‌لری بزم اودرجه مجهولمزدركه، اولجه بر قاچ دفعه پارچه‌لرينی اقتباس ايتمش اولديغم « برتراندون دولابروكيه‌ر » ك او قيمتدار كتابنك ١٤٣٢ ايله ١٤٣٣ سنه‌لرينه تصادف ايدن قيشنده، استانبولده اقامتی اثناسنده، طربزون ايمپراطوری دردنجی « آلكسيوس قومنه‌نوس » ك كوچوك قيزی و « يوآنيس پاله‌ئولوغوس » ك اوچنجی زوجه‌سی اولان ايمپراطوريچه « ماريا قومنه‌نوس » ك حسن ولطافتيله مسخر قالمش بولنان « لابروكيه‌ر »، بوپرنسسك حسن وآنی تماشا ايتمك ايچون پك اندر اولان فرصتلردن هيچ برينی اهمال ايتمامشدی.

ايمپراطور « پاله‌ئولوغوس » لرك زوجه‌لری كنديلرينه مخصوص دائره‌لرينك ايچنده، همان تماماً قاپالی حرم حياتی سوريیورلردی. براجنبينك كنديلرينی كورمسی عادتا غير ممكندی. حلول ايتمكی بيلن « برتراندون » هيچ اولمزسه بو ايمپراطوريچه‌نك يانته ياقلاشمغه موفق اولدی. « برتراندون » شو صورتله حكايه ايدر: « بر كون پطريق » « ژوزه‌ف » ك كنديلرينه مخصوص بر طرزده [١] آياصوفيه‌ده،

[١] رومله مخصوص طرزده.

ایمپراطورك [١]، والده‌سنك، طربزون ایمپراطورینك قیزی وغایت كوزل برقادین صاییلان زوجه‌سنك، مورهٔ د سپوطی اولان برادرینك حاضر بولندیغی بر مراسم دینیه‌یی ایفا ایتدیكنی كوردم. كندیلرینك اجرای آیین طرزلرینی و«بخت نصر»ك اوچ چوجوغی كلخنه قویدورمق صحنه‌لرینی كورمك ایچون هركون بكلدم.

اورایه یاقین بردائره‌ده طعام ایدن ایمپراطوریچه‌یی كورمك ایچون پك كجلره، ایكندی دعاسی زماننه قدر برشي يمك وایچمكسزین هركون بولوندم، چونكه بكا كلیساده اودرجه كوزل كورنمشدی كه، دیشاری‌ده كندیسنی ونصل آته‌بندیكنی كورمك ایستدم؛ ورفاقتنده یالكز ایكی قادین ایله قدمادن ایكی اوچ ذات، وبونلردن باشقه توركلرك زوجه‌لرینی محافظه ایتدیردكلری آدملر قبیلندن اوچ كشی[٢]وار ایدی. دائره‌نك خارجنه چیقدیغی وقت، براسكمله كتیردیلر، كندیسی بونك اوزرینه چیقدی؛ بعده مزین بر كوزل اكرلی غایت ایی بر بینك حیوانی چكدیلر. اوقدمای رجالدن بری مذكور اسكمله‌نك یانته كیدرك ایمپراطوریچه‌نك اوزرنده‌كی اوزون بر مانطویی آلدی، آتك اوبرطرفه كچدی، ومذكور مانطویی اللرینی یوقاری‌یه قالدیره‌بیلدیكی قدرقالدیره‌رك اچدی. ایمپراطوریچه آیاغنی اوزنكی‌یه‌قویوب بر اركك كبی حیوانه‌بیندی [١]. بعده اوقدمادن‌اولان ذات مانطویی ایمپراطوریچه‌نك اوموزلرینه آتدی، وكندیسنه‌اوجی سیوری‌واوسیوری اوجنك اوزرنده اوچ‌عددآلتوندن توی بولنان او اوزون یونان شاپقه‌لرندن بردانه ویردی. بكا اولكی قدر وبلكه‌دهازیاده كوزل كوروندی. اودرجه تقرب ایتدم كه، بكا كیری‌یه چكیلمه‌مي اخطار ایتدیلر، یوزی دوز كونلی اولمقله برابر، بكا دیيه‌جك هیچ برشی یوق كبی كورینیوردی، ذاتاً یوزینه دوزكون سورمكه احتیاجی یوقدی، زیرا تر وتازه وبیاضدی. قولاقلرینك هربرنده، برچوق طاشلر ایله باخصوص یاقوتلر ایله مزین یصی وكنیش برآلتون كوپه آصیلی ایدی. ایمپراطوریچه آته بیندیكی وقت، كندیلری‌ده پك كوزل اولوب صرتلرنده مانطولری وباشلرنده شاپقه‌لری بولنان ایكی قادین‌ده عینی وجه ایله آته بیندیلر؛ بعده ایمپراطوریچه خلیجك ایچ طرفنده كائن «ولا كرنا» تسمیه ایتدكلری سرای ایمپراطوری‌یه كیتدی.»

[١] قسطنطینك برادری اولان ایمپراطور سكزنجی ژان.
[٢] خرم آغالری، خادملر.
[٣] یعنی بجاقلرینی آچه‌رق.

غربلی صاف سیاحك بوطرز بیانی لطیف دکلمی ؟ اون بشنجی عصرك بوکنج بیزانس « واسیلیسا » نك لطیف و نادیده تصویرینی بزه نه کوزل تثبیت ایدییور دکلمی ؟ بو ، حقیقتاً عینی زمانده ظریف ونزیه‌در .

« بر تراندون دولابرونکیه‌ر » اودرجه صاقلی اولان کوزل ایمپراطوریچه‌یی ، بر دیکر دفعه دها ، بر آره‌لق مشاهده ایتدی . بوفرصت ، « ولا کرنا » مقدس معبدنده ظهور ایتدی‌که ، اورایه ، بر رسم آیینك صورت اجراسنی کوسترمك ایچون ، دوستلری اولان قاتالونیه تاجرلری کندیسنی بر کون اویله‌دن صوکره کوتورمشلردی . ایمپراطور واسع صالونك ایچ طرفنه قورولمش اولان تخت ایمپراطوری‌یه اوطورمشدی . ایمپراطوریچه یوکسك بر حجره‌دن عطف نظر ایدییوردی ، صالونه اینمدی . سیاحمز « برتراندون » ، برقاچ کون صوکره ، کندیسنی صوك درجه‌ده اکلندیرمش اولان آتلی مزراق اویونلرینی تماشا ایتدیکی عائلهٔ ایمپراطوریدن بر پرنسك ازدواج مراسمنده ایمپراطوریچه‌یی بردها کوردی ؛ دیرکه: «ایمپراطور ینه پك کوزل برقیزه‌بکزیان، بکا اویله کورینیوردی، ایمپراطوریچه کذلك پنجره‌نك اوکنده ایدیلر . »

قرمان‌ده اجرای حکومت ایتدیکندن دولایی بویوك قرمان بکی دیدکلری توابعندن بری اولان ابراهیم بکك مقاومتی قیرمق ایچون اسیاده قیصه برغیبوبتدن صوکره، پادشاه جدید، ادرنه‌یه عودتنده، روملری بوسبوتون تجریدایتمك مقصدیله کندیسی ایچون پك مدهش بردشمن اوله‌بیله‌جك اولان بر آدمله ، ترانسلوانیا وویواداسی ومجارستان نائب‌حکومتی ، قوصوه میدان محاربه‌سنك مشهور قهرمانی، نامدار « ژان هونیاد » ایله عقد مصالحه ایتدی . بعده کنج پادشاه فکر ثابتنه دوندی : استانبولی آلمق ، وبوخارق العاده پارلاق‌حرکتك نوریله اسلافنك بوتون شان وشرفنی سوندرمك .

پدری‌سلطان‌مرادك وصیتنامه‌سیله کندیسنه توصیه ایتمش‌اولدیغی‌وذاتاً اجدادی اولان بوتون سلطانلرك دائما اساس‌فکرلرینی تشکیل ایتمش‌اولان بومشهور ومعظم تشبثی ، حسن نتیجه‌یه ایصال ایده‌جك‌وسائطدن غیری هیچ برشی ایله اشغال‌ذهن ایتمز اولدی . هرشیدن اول ، تخریباته واسارته معروض قیله‌جغی بوشانلی بلده‌یه

قارشی کندیسنه بر اس‌الحرکات تأمین ایتمك ایستدی . بوغازك بوتون آسیا ساحلنه دها شمدیدن حاکم ایدی. بوساحلده صاحب اولدیغی سلطان بایزید طرفندن انشا ایدیلمش اولان آناطولی حصاری یاخود کوزل حصار [١]ك قارشیسنده ، هنوز کندیسنه عائد اولمیان ، فقط روملرك مدافعه ایتمکدن عاجز بولندقلری اوروپا ساحلی اوزرنده ، بردیکر غایت قوتلی ومشکل حصار انشا ایتدیرمکه قرار ویردی. بوغاز ایچی‌نك الڭ دار نقطه‌سنده ، عسکرلرینك الندە بولنه‌جق اولان بوایکی قلعه ، قره دکز یولنی تماماً کسه‌جك وکندیسنی بو جهتدن استانبوله کله‌جك بوتون مواردا‌تك حاکمی قیله‌جقدی. بوایکی قلعه ، عینی زمانده،اوروپاده‌کی اردولرینك حرکاتی ایچون بر نقطهٔ استناد ، بر موقع مستحکم ، و رجعت حالنده‌ده بر نقطهٔ اجتماع اوله‌جقدی .

بو نقطه ، بوغاز ایچی‌نك الڭزیاده دارلشدیغی ، آنجق یاریم میللك برکنیشلکی اولان یرنده‌کی مشهور دیرسك ایدی‌که ، مقدما ، میلاد عیسادن بش عصر اول ، ایران شاهی دارا جسیم اردوسنی بر قطعه‌دن دیکرینه بورادن کچیرمش ایدی ؛ بو کون ، بوغازك صولری ، الڭ شدتلی جریانلرك تأثیریله ، ینه دائما حال غلیانده بولندیغی ، ویازك یاقیجی کونلرنده ، بوغازك یوقاری‌قسمنده‌کی لطیف‌انزوا کاهلرینه قوشه قوشه چکیلن شرکت واپوری یولجیلرینك قره دکزدن کلن سرین و لطیف ایلك روزکار حمله‌لرینی بردنبره طاتلی طاتلی حس‌ایتدکلری نقطه ، ینه اونقطه‌در.

اون بشنجی عصرك اورته‌لرینه دوغری ، بیزانس ایمپراطورلغنك ضعفیتی او درجه‌ده ایدی‌که ، ایمپراطور سلطان‌مرادك دورسلطنتنده، بوغازك بو نقطه‌سندن، اردوی شاهانه‌لرك ایستدکلری کبی‌کچمسنه ، بو وجهله اوروپا ساحلی طوتملرینه، و استانبولك آرقه‌سنی‌چویروب‌ترا کیاوادیلرینی آشه‌رق‌پایتختلری اولان‌شمالده‌کائن‌ادرنه‌یه واصل اولملرینه با معاهده مساعده ایتمکه مجبور اولمشدی . بویله بر حالك روملر ایچون نقدر حقارت آمیز، باخصوص مدهش‌برصورتده نه درجه تهلکه‌لی اولدیغی آکلاشیلور . مع مافیه بو معاهده‌سلطان محمدك اظهار ایتدیکی صبرسزلغه کفایت ایتمیوردی . بوتون غیرت وفعالیتك هدف یکانه‌سی اولان استانبولك محاصره‌سی وفتحنی ممکن قیلمق ایچون ، کندیسنه اوروپا ساحلی اوزرنده‌کی بو یکی قلعه ، بو

[١] یعنی شمدیکی اناطولی حصاری .

نقطهٔ استناد لازمدی . ذاتاً دونانماسی سایه‌سنده چناق قلعه بوغازینك حاکمی
اولان پادشاه ، قره دکز بوغازینی‌ده قپایه‌رق ، « ید الهی‌یه مودوع شهری »
آرتق هیچ برطرفدن مادی‌ومعنوی برمعاونت آله‌میه‌جق درجه‌ده قوشاتوب تجرید
ایتمکی امید ایدییوردی . هیهات ! بیچاره ایمپراطور « قسطنطین دراغازه‌س » ك
الی آلتنده اوقدر آزکمی ، باخصوص اوقدر آز عسکر واردی‌که،ایمپراطورلغك
محوه محکومیتنی اشعار ایدن بومنفور استحضاراتك قارشیسنده اللری باغلی قالدی.
حتی آسیا قیسندن آوروپا قیسنه قایغوسزجه کچن پادشاهك عمله‌لرینی بیله منع
ایتمکه مقتدر اولمدی [١] .

یکدیکرینه قوتلی بویوك دیوارلرایله مربوط جسیم قله‌لره مالك اولان بومحتشم
قلعه‌نك برچوق مؤرخلرك حکایه ایتدیکی مشهور انشا آتندن بوراده تکرار
اوزون اوزادی‌یه بحث ایده‌جك دکلم . بو آنجق بر قاچ آیلق ایش اولدی .
بوغازك اوروپا ساحلنده تورکلر طرفندن یاپیله‌جق هرنوع تحکیماتی منع ایدن
معاهده‌لری خاطرلتمق ایچون ، ایمپراطورك اعتراض مقصدیله ادرنه‌یه کوندردیکی
رجاجی هیئته ، حضرت پادشاه ، « قریتووولوس » ه کوره قاچاماق بر طرزده ،
« دوقاس » ه کوره ــ که دها زیاده محتملدر : اکر سفیرلر بر دها کلمکه جسارت
ایده‌جك اولورلرسه ، دریلرینی دیری دیری یوزدیره‌جکی تهدیدنده بولنه‌رق ،
عنف وشدتله جواب ویرمش، وقسطنطینیه‌ده‌شوجوابی کوندرمشدر : «ایمپراطورلغك
استانبولك سورلری خارجنده‌کی بوتون طپراغی بنم مالکانه‌مدر، واورالرده‌ایستدیکمی
یاپه‌بیلورم . پدرم، مجارستان حربندن صوکره، سز روماليلرك کندیسنك بوغازدن
مروړینی خائنانه برصورتده منع ایتمکه قالقشدیغکز زمان بوحصارك انشاسنه دها
اووقت قرار ویرمشدی. آنك ایفاسنه مقتدراولمدیغی شیئی بنم نتیجه‌لندیرمکلکمه
هیچ برکیمسه مانع اوله‌میه‌جقدر؛ زیرا بن هیچ بوخصوصده اسلافمه بکزه‌مم . »

قوتك اوکنده‌بویون اکمش اولان بدبخت‌قسطنطین، حصارك انشاسیله‌مشغول
اولان تورك قطعاتنك جوارده‌کی مصیبتزده کویلری یغما ایتملرینی منع ایتدیرمك

[١] « فرانچه‌س » . اثرینك ایکیبوز اوتوز دردنجی صحیفه‌سنده ، ایمپراطورك اولاً
بوحصارك انشاسنه قوتیله مانع اولمق ایستدیکنی . فقط پادشاهك بوجرأتندن دوچاردهشت
اولمس اولان مشاورلرینك رجا واسترحاملریله بوفکردن واز کچیرلدیکنی تأیید ایدر .

خصوصنده برارادۀ شاهانه طلب ایتمکله اکتفا ایتدی. پادشاه، بو استرحامه، بوجوار روم کویلرینك بوتون ارزاقی ایله حیواناتنك ضبط ومصادره‌سی، وسرکشلك ایدنلرك کافه‌سنك اعدامه محکوم ایدیلمسی اراده‌سیله جواب ویردی. بوندن طولایی برقاچ قتل عامده وقوعه کلدی. بعده مشهور ملك مقرب « آیامیخایلوس » کلیساسنك تورك عمله‌سی طرفندن تخریبی ایله روملرك حدت وانفعالی حدالغایه‌یی بولدی. خلاصه، بو آرتق همان برمحاربه حالنی آلدی. مکدر ایمپراطور، عمله‌لری دفع ایتمك وباشلانمش اولان عملیاتی تخریب ایتمك ایچون عسکر کوندرمك ایستدی. کوز یاشلری ایله کندیسنه قدرتسزلکنی اثبات ایدن صادق مشاورلری طرفندن درحال منع ایدیلدی.

حضرت پادشاه، اودرجه ربط قلب ایتدیکی بوحصارك غایت سریع برصورتده انشاسی ایچون، تبعه‌سنك، کندینه تابع اولان دره بکلرك، اوروپاو آسیاایالتلری والیلرینك عمله ومالزمه کوندرملرینه دائر واسع الکاسنك هرطرفنده بیاننامه‌لر نشرایتدیرمشدی. ١٤٥٢ سنه‌سی یکرمی التی مارتنده، قوتلی براردونك باشنده، محل انشا آته کلمشدی. دیکر طرفدن، آق دکز بوغازنده، کلیبولینك اوکنده بولنان قوتلی بر دونانماده ویردیکی امر اوزرینه حرکت ایدوب بوغازی اشغال ایتمکه کلیوردی. حتی «باربارو»یه کوره ـ که دوغری اولماسی محتملدر ـ سلطان محمد بودونانما ایله کلمشدر. عملیات عظیمه‌نك حقیقی رسم کشادینه دلالت ایدن حضور شاهانه‌سی عمله‌نك حسیاتنی فورانه کتیردی. بوغازك اك دار محلنده، بوکونکی آناطولی حصاری اولان کوزلجه یاخود کوزل حصار دینیلان قلعه‌نك تماماً قارشوسنده، بالذات قلعه‌نك موقعنی انتخاب ایتمشدی.

او آرالق، یوقاریده دیدیکم کبی، ملك مقرب «آیامیخایلوس» ك، او بوغازك قدیم وشانلی محافظی اولان « ملکلرك سرداری » نك نامنه اضافه ایدیلمش بولنان اواسکی ومشهور کلیسایی خاك ایله یکسان ایتدیلر. اومقدس معبدك زمینی اوزرینه قورولمش اولان « بوغاز کسن» دخی تسمیه ایتدکلری بویکی حصار، قسماً اوبنانك انقاضی وظریف ستونلری ایله انشا ایدلمشدر: کنج پادشاه، کندیسنك دائمی نظارت شاهانه‌سی تحتنده چالیشان عمله‌یی حضوریله تشجیع ایتمکدن برآن خالی

قالمیوردی [۱] . « قاتافیژیا » دینیلان محلده متعدد بویوك كیرج اوجاقلری انشا ایدیلمشدی . لازم كلن كیرج ، هر كون بورادن محل انشاآته نقل ایدیلوردی . حكمدارلرینك كوزینه كیرمك ایچون ، اوردونك بویوك امراسنك ، پاشالرك ایشه صاریلدقلری، آرابه‌لرایله طاش طاشیدقلری، بالذات خرج كتیردكلری كورولدی. احتمال عدده مبالغه ایدن مؤرخلر ، قلعه‌نك انشاسنك ختامنه‌قدر بش‌بیك اوسته واون بیك عمله‌نك بلا فاصله چالیشدقلرینی سویلرلر .

بهر ایشچی بلوكی، قاضیسنك سوق واداره‌سنده واصل اولیوردی. هر اوسته ایكی عمله‌سی ایله برابر، اعدامه محكومیت تهدیدی آلتنده، كونده بردیرسك‌دیوار اورمكه مجبوردی. دائمی برفعالیت ایكی‌ساحلی بربرینه ربط ایدییوردی. «دوقاس»ه كوره، ازمیددن وقره‌دكز اركلیسندن كراسته، اناطولیدن طاش كلیوردی. خلیل پاشا، زغنوس پاشا، قره‌جه پاشا كبی دولت عثمانیه‌نك بوتون بویوك رجالندن،بوتون بویوك مأمورلرندن ، ایالت والیلرندن هر بری جسیم برجلردن بریله برابر قلعه‌نك زاویه‌لرندن برینك انشاسنه مأمور ایدیلدی. بورجالدن هر بری كندی منطقه‌سنك بوتون مصارفنی تسویه ایتمكه مجبوردی. سلطان محمد باقی قالان انشاآتك نظارت عمومیه‌سنی اوزرینه آلدی. بونامدار قلعه‌نك صورت بناسنه دائر تفصیلات بالخاصه « دوقاس » ك اثرنده بولونور.

آز زمان صوكره ، متعدد برجلری‌میاننده، اك قوتلیلری اولان اوچ برجدن ایكیسی قره‌جهته وبری بوغازه متوجه اولدیغی حالده، معظم مثلثی قلعه، بوكون‌بیله سیاحلرك تماشاسنه دویامدقلری‌اولطیف حصار، بوغازك شمال ساحلی‌اوزرنده‌جهانه

---

[۱] بوروم‌ایلی حصاری قلعه‌سنك انشاسنه دائر «پولونیالی بریكیچرینك خاطراتی» نام اثرك اون ایكنجی جلدینك ۳۲۶ الی ۳۲۸ نجی صحیفه‌لرنده مراق آور تفصیلاته تصادف ایدیلور . یكیچری . بعده پادشاهك امر قطعیسی اوزرینه صرب قرالی‌طرفندن كوندریلمش اولان بیك بشیوز سواریدن مركب برقوه‌معاونه ایله استانبولك محاصره‌سنه‌اشتراك ایتدیكنی حكایه ایدر . هیچ ایستمیه‌رك كلمش اولان بومعاون عسكرلر . اولاً استانبولك اطرافنده‌كی روملری دوكمك وكسوب بیچمكده قوللانیلدیلر . بووجه ایله خرستیانلرك علیهنده استخدام ایدیلمكدن پك مأیوس اولان قوماندانلری « یاكسا » صاووشمق ایستدی: فقط توركلر آنی استانبولك محاصره‌سنده كندیلرینه یاردیم ایتمكه مجبور ایتدیلر. یكیچری شوآتیده‌كی شایان دقت جمله‌یی علاوه ایدر : « اكر یالكز بزه كووه‌نمش اولسه‌لردی . شهر هیچ بر وقت ضبط ایدیلمزدی .

میدان اوقورجه‌سنه سمایه یوکسلدی. دیوارلرینك ثخنی یکرمی. اوستلری قورشونله اورتولمش اولان برجلرکی ایسه اوتوز ایکی قدم ایدی. ساحه موضوع، باغداش قورمش عفریتلره بکزیان بویوك چاپده طوپلر، قوتلی بومباردلر، بوغازده‌کی سیر وسفره تماماً حاکمدیلر. اوچیوز کیلو وزننده طاش کولله‌لر آتیورلردی. استانبول برکره ارزاقنی توکتنجه، قره‌دکزدن حیاتی‌ایچون الزم اولان بغدایی آرتق آلمزدی.

اثر معظم، اغستوس آینك نهایتنه دوغری، بتمامها اکمال ایدیلدی [١]. بو بر قاچ آیلق وقوعاتی مختصر کچیورم.

ایمپراطور قسطنطین، مدهش خصمنك توجهنی جلب ایچون، اولاً قلعه‌ده چالیشان عمله‌یه ارزاق کوندرمکه باشلامشدی. بعده، اکر تورکلره بواثری اکمال ایتملری ایچون مساعده ایدیله‌جك اولورسه، پای‌تختك ایشی بیتمش اوله‌جغنی‌فقط پك کچ اکلایه‌رق خط حرکتنی دکیشدیرمشدی. استانبول سکنه‌سی، متعدد خروج حرکتلریله، عمله‌نك اوزرینه هجوم‌ایتمکه، ایش‌دستکاهلرینی تخریب ایتمکه قالقیشمش، بویوك ضایعاته اوغرامشدیلر. دها صوکره، تخریباتی توسیع ایدن تورکلر، قلعه‌نك جوارنده‌کی بوتون‌منفرد کویلر وخانه‌لری یاقوب ییقمغه‌باشلایجه، آنلرك بر دها اوکنه کچمك ایستلدی. فقط بو، اولکندن دها زیاده بر نتیجه ویرمدی [٢]. یکانه نتیجه، پادشاهه اساساً برچوق زماندنبری باشلانمش اولان حربك ایمپراطوره رسماً اعلان ایدلمسی فرصتنی ویرمك اولدی. سلطان محمد، بووجهله حرکت ایتمك ایچون کویا بوتعرضلره، متارکه‌نك خرستیانلر طرفندن قطع ایدلدیکنه استناد ایتدی. بو، حقیقتده پك یرنده سویلدکلری کبی، قوردایله قوزی مصالنك برکره دها تطبیقندن عبارتدی.

بناءً علیه، بو مدهش قلعه‌نك او درجه سریع بر صورتده ختامی خبری، استانبول سکنه‌سیله ایمپراطورلغك بوتون تبعه‌سنك روحلرینه دهشت القا ایتمشدی. کندیلری ایچون عینی زمانده اودرجه حقارت‌آمیز، واودرجه دهشتناك اولان، ایمپراطورلغك پك یقین اولان انقراضنی مشئوم بر صورتده ارائه ایدن

[١] ایلریده کوره‌جکمز کبی، «فرانچه‌س» پادشاهك بوغازی اغستوسك یکرمی‌سکزنده ترك ایتدیکنی بیان ایدر. صحیفه ٢٣٤.

[٢] « دوقاس »، صحیفه ٢٤٣

بوشـيطانی قلعه‌نك تسـليحاتی اوكنده قوللری باغلی قالمقدن باشـقه بر شيئه قادر
دكلديلر. سلطان محمد، ادرنه‌يه عودتندن اول، اك فداكار قوماندانلرندن بری اولان
فيروز آغانك قوماندانسـنده درتيوز كنج منتخب عسـكردن مركب بر قوتی
قلعه‌يه يرلشديردی. كنديسنه، نه‌بيوكلكده اولورسه اولسون، هانكی ملتك سنجاغنی
طاشيرايسه طاشيسون، بوغازدن مرور ايدن بوتون كميلری طورديرمسنی، يلكنلرينی
طوپلادتدنصـكره كلوب يكی قلعه‌نك اوكنده دمير آتمغه، قلعه‌يی سـنجاقلری ايله
سلاملمغه، والحاصل بالذات تعيين ايده‌جكی برحق مروری تأديه‌ايتمكه مجبورايتمسنی
امر ايتدی. يوقاريده بحث ايتديكم ايری طونج‌طوپلر، اودرجه‌خصوصی برصورتده
موجب نفرت اولان بوتعليماته حرمت ورعايتی تأمين ايدييوردی. بوحرمت ورعايتده
قصور ايدن كميلری غايت آغير وزنده‌كی طاش كولله‌لريله درحال باتيرملری ايچون
تورك طوپجيلرينه امر ويرلمشـدی. اووقت رأی‌العين كورمش اولان « باربارو »
شويله دير: «روم‌ايلی حصاری قلعه‌سی بالخاصه دكز طرفندن پك قوتلی كورونيوردی.
صوك درجه صوم بر انشاآت اولوب ديوارلرينك قالينلغی يكرمی بشدن اوتوز بش
قدمه قدر وارييوردی . »

مرحوم سلطان مرادك دامادی وسلطان محمدك قائن برادری اولان قوماندانك
تحت قوماندانسنده‌كی تورك‌يكيچريلرينك، ايمپراطورلرينك امريله تركلرك حيوانلرينك
سربستجه اوتلامسنه مساعده ايتمكله برابر محصولاتلرينك تخريب ايدلمسنه مخالفت
ايتمك ايسته‌مش اولان «نه‌پيباسيون» نامنده‌كی بويوك كويك سكنه‌سنی، پادشاهدن
بوخصوصده‌كی استرحام وطلبنه رغماً، حمايه ايتملری شويله طورسون، قره‌جه بكك
سـوق واداره‌سيله هپ بردن قتل ايتدكلرينی[۱] اوكرنان ايمپراطور قسطنطين، نه‌يه
مال اولورسه اولسون، صلحی محافظه ايچون صرف ايتديكی جهد وغيرتك، بودرجه
مشـوش بروضعيت داخلنده تماماً بی‌فائده اولديغنی نهايت فرق ايتدی . بناءً عليه ،
پايتختی و ايمپراطورلغنك بقاياسی ايله برابر محواولمق ايچون حاضرلانمغه قرارويردی.

بوآنه‌قدر مدهش قومشوسنی قيزديرمقدن اودرجه‌خوف ايدييوردی كه، پادشاه

[۱] «دوقاس» اثرينك ۲۴۳، ۲۴۴ صحيفه‌لرنده، ايكنجی درجه‌ده حائز اهميت اولمقله
برابر محاصره‌دن مقدم ايلك مصادمه‌لری تشكيل ايدن بوتون وقايعی بوتون تفصيلاتيله حكايه
ايدر . بووقعه نويسك قوانجه، قرق كشيدن زياده روم كويلسی بو وجهله قتل ايدلمشدر .

و عسكرلری بوقلعه‌یی انشا ایتدكلری صره‌ده بیله، ایش ایچون استانبوله هنوز كلوب كیدن بعض توركلرك سربست كیروب چیقملرینه مساعده ایتمكده دوام ایتمشدی. نه‌وقت كه بیچاره «ئه‌پیباسییون» قریه‌سی كویلیلرینك الیم برصورتده بجاقلندیغنی ایشتدی، نهایت پادشاهك ایشی بتیرمك عزمنده بولندیغنی اكلادی. وقوعی قریب برفلاكته بویون اكدرك مؤلم بروقاره دلالت ایدن تعبیرات ایله سلطان محمدی رسماً خبردار ایتدكدن صكره، پایتختك قپولرینی قاپاتدی. عینی زمانده، سائقهٔ مراق وياخود تجارتله هنوز استانبولده بولنمش اولان بوتون توركلری توقیف ایتدیردی. سرایك برقاچ حرم اغالری بونلر میاننده بولنیوردی. بونلر، ایمپراطورك حضورینه كوتوریلنجه، یاكندیلرینك همان اولدیرلمسنی، یاخود كونش باتمدن سربست براقلمسنی، چونكه بومدت كچرسه پادشاهك بویونلرینی مرحمتسزجه‌وورد‌یره‌جغنی بیان ایده‌رك آغلایه آغلایه رجا واسترحامده بولندیلر. امیدسزلكلرندن متأثر اولان ایمپراطور كندیلرینی درحال كوندردی. اوچ كون صكره‌ده دیكر اسیرلری قویووردی؛ عینی زمانده توركلر طرفندن پوسكورتیلمش اولان جوارك بدبخت كویلیلرینه بلده داخلنده ملجاً تدارك ایدییوردی. بونلر، توركلرك حرص وطمعلریندن قورتاره‌بیلدكلری حصادلرینی، محاصره‌نك بعده ارزاقنی تشكیل ایده‌جك اولان بومحصولاتی برابر كتیره‌رك استانبول سورلرینك كیریسنه طاقم طاقم التجا ایدییورلردی. بوندن صوكره، قسطنطین، كندیسنی پایتختك مسدود قپولرینك كیریسنده ارتق حال‌حربده طوتمغه مجبور قیلان حادثاتی بسط و تمهید ایدن، علویات ایله مالی صوك بیاناتنی سلطان محمده بیلدیردی.

بومعامله‌لردن اصلا متأثر اولمیان پادشاه، بووجهله كندیسنه ویرلمش اولان فرصتك اوزرینه آتیلدی. ایمپراطورك امریله قپولر قپانور قپانمز، یكیدن قطعی برصورتده اعلان حرب ایتدی. وحتی «باربارو» اغستوسك اورته‌لرینه دوغری، ایمپراطورك بعده باشلرینی كسدیردیكی ایكی سفیرینی، بوغازده‌كی یكی قلعه‌ده آلیقویدیغنی تأیید ایدر. اغستوسك نهایتنه دوغری، تماماً یكرمی سكزنده، اللی بیك كشیلك بر اردو ایله استانبولك سورلرینك دیبنده كوروندی [١]. فقط، استحضاراتنی بتیرمامش اولدیغندن، وقعه‌نویس «پوسكولوس»ك آلچقلقلرینی

[١] «فرانجه‌س»ك اثری، صحیفه ٢٣٤.

آجی بر صورتده تقبیح ایتدیکی روملر طرفندن اساساً هیچ بر تجاوزه اوغرامقسزین، اوراده آنجق اوچ کون قالدی. کمال دقتله مواضعك احوالنی تدقیق، سورلرك درجهٔ مقاومتنی مطالعه ایتدی. وبو صورتله درت آیلق بر غیبوبتدن صوكره، « دوقاس » ه كوره ١٤٥٢ سنه‌سی ایلولنك برنده، « باربارو » یه كوره التیسنده، « غرور وعظمتله » ادرنه‌یه دوندی. بو بویوك بلده‌یه مدبدب بر صورتده كیردی؛ و محتشم یكی بر سرای انشا ایتدیردی؛ دیكر طرفدن دونماسی‌ده چناق قلعه بوغازنده‌كی كلیبولی‌یه دونیوردی. بزانسك فتحنه الك قولای بر طرزده میسر اولمق ادرنه جهتندن یوریمكله قابلدی؛ آسیا جهتندن تشبث ایتمك بالخاصه مشكل اوله‌جقدی. بناءً علیه درحال ایشه صاریلدی.

بو صوك تفصیلاتی بزه بالخاصه غیر قابل تقدیر بر قیمتی حائز اولان بر وثیقه بخش ایدر: بو، بر جنویز كمیسنده جراح اولوب مدهش محاصره مدتنی استانبولده كچیرمش اولان « نیقولا باربارو » نك ال یازیسیله براقدیغی روزنامه‌در. بو كون وندیكده « مارسیانوس » كتبخانه‌سنده محافظه ایدیلان بو وثیقه هر نه‌قدر مؤلفی طرفندن انجق مخاصمات نهایت بولدقدن صوكره قلمه آلنمشسه‌ده، بزم ایچون علی التدریج كوریله‌جكی وجهله، خارق العاده بر اهمیتی حائزدر. محرر مقدمه‌سنده شو صورتله یازار: « بالذات بدبخت استانبول بلده‌سنده بولندیغمدن، تورك پادشاهی مرحوم مرادك اوغلی محمدبك طرفندن مذكور استانبول بلده‌سنك ضبطیله نتیجه‌لنن حربه متعلق بوتون شیلری یازمغه قرار ویردم. »

« فرانجه‌س » ه كوره، تشرین اول ابتداسیله برابر، منتظم بر سعی وفعالیتله پلاننك اجراسنه باشلایان حضرت پادشاه، موره‌یه بكلربكی ترخانك تحت قوماندانسنده قوتلی بر اردو كوندریوردی. موره قطعه‌سنی بر دفعه دها غارت ویغما ایتمش اولان بویغماكر قوماندان، ایكی اوغلی اولان احمد ایله عمر رفاقتنده اولدیغی حالده، [١] ایمپراطورك ایكی برادری اولوب شبه جزیره‌ده آنك نامنه اجرای حكومت

[١] « فرانجه‌س » ك عینی اثری، صحیفه ٢٣٥.

ایدن « ده‌میترییوس » ایله « طوماس » نامنده‌کی ده‌سپوتلری اوراده، هرنه صورتله اولورسه اولسون ، طوتمسی ، وپایتخته امداده کلمرینه بوتون قیش مانع اولمسی ایچون پادشاهدن امر آلمشدی.

ترخان ایله غیر منتظم یریچی عسکرلری، عدداً پك بیوك تفوقلرندن استفاده ایده‌رك، نومیدانه مقاومت ایتمش اولان مدافعلرینی قتل ایتدکلری «قورنت برزخی» سورلرینی ضبط ایتدکدن صوکره، بوبدبخت مملکتده، بردفعه دها آتش وقان صاچارق، پك مدهش یغمالر ارتکاب ایده‌رك، شبه جزیره‌نك سکنه‌سنی «ماتینه»نك اوته‌سنه قدر باشدن باشه امحا ایده‌رك، هرایکی جنسدن بیکلرجه اسرایی پیشلرنده سوروکلیه‌رك، « آرقادیا » یه، موره قطعه‌سنك مرکزینه، وحتی « مه‌سینیا» کورفزینه قدر کیرمشلردی. سائرلری میاننده بالخاصه « قورنت» و« پاتراس » شهرلری بو استیلا ویغمانك دهشتنه اوغرادیلر. فقط تورکلر «سیده‌روپولیحنه» اوکنده موفقیتسزلکه دوچار اولدیلر. «ماتیو آزان» ك قوماندا سی آلتنده بولنان دشمن قطعاتی طرفندن بر پوصویه دوشورلمش اولان ترخانك بیوك اوغلی احمد ایله قول اردوسی، «میکدن» دن اوزاق اولمیان «له‌اونتاریس» بولی اوزرنده ظالمانه برصورتده مغلوب ایدیلدی. احمد اسیر ایدیلوب ده‌سپوت « ده‌مه‌تریوس » ك نظارت ودقتی التنده اسپارته قلعه‌سنه قپادیلدی. عسکرلری قتل ایدیلدی. بو هزیمتلره رغماً نهایة الامر اوراده‌ده بوتون دیکر یرلرده اولدیغی کبی حاکم قالدیلر؛ وسلطان محمدك اودرجه شدتله ارزو ایتدیکی شیئه موفق اولدیلر. ایمپراطورك برادرلری اولان ایکی ده‌سپوت ، پایتخته کیدوب ایمپراطوره معاونت ایده‌بیلمك امیدینی قطعیاً ترك ایتدیلر.

بوآره‌لق ، مشهور روم ایلی حصارینك انشاسندن متولد شایان اهمیت وتأسف تحولی ، استانبول سکنه‌سیله، قومشولری اولان پك اوغلی جنویزلرینه ، وکذلك وندیکلیلره کوسترن مدهش وفجیع وقایع ظهور ایتدی . ١٤٥٢ سنه‌سی تشرین ثانیسنك اوننده، « جیرولامو موروزینی » قپودانك قوماندا سنده‌کی قره‌دکزدن کلن وندیك کمیلری بوغازدن مرورلرنده قلعه‌نك تورك طوپچیلری طرفندن دوچار تجاوز اولدیلر. بوخصوصده مؤلفلرك بیاناتی یکدیکرندن براز فرقلیدر . « باربارو » شو صورتله قید ایتمشدر:

« اون تشرین ثانیده ، ایکی جسیم قادیرغه « کفه » دن کلیوردی -

بو گیلر بو په یلکن تورك حصارینك قارشیسنه واصل اولنجه، تورك نوبتجی: «قپودان، یلکنلرینی ایجه طوپله» دیه باغردی. فقط قادیرغه‌لر، بو قوماندایی سمع دقته آلمقسزین، یلکنلر تماماً شیشکین اولدیغی حالده یوللرینه دوام ایتدیلر، وتورك: «یلکنلری اشاغی قدر ایندیر، قپودان» دیه‌رك باغرمقده دوام ایتدی. بعده قپودانك (احتمال یکی تورك طوپلرینك مدهش قدرتندن هنوز تماماً بی‌خبردی.) یلکنلرینی ایندیرمامك ایستدیکنی کورنجه، بومبارده‌لری، بر چوق قره‌بینه‌لری، متعدد اوقلری بوشالتمغه باشلادیلر؛ اوصورتله که برچوق کیمسه دوچار اصابت اولدی. بوقدر ضایعاته اوغرادیغنی کورن قپودان یلکنلرینی اشاغه قدر ایندیرمکه قرار ویردی، وبووجهله کندینی قورتاردی. برکره یلکنلر اشاغی‌یه اینجه، تورك بومباردمانی کسدی؛ وبوحال قادیرغه‌نك استانبوله دوغری فرق ایدیلمکسزین ایمسنی مساعد قیلدی؛ وقادیرغه حصارك حذاسنی کچر کچمز، تورك آرتق طاش کولله‌لرینی اولاشدیره‌مدیغی جهتله، قپودان بردنبره یلکنلرینی چکدی، وبووجهله قورتولدی؛ بوسنیور «برناردو» نك اوغلی سنیور «ژیرولامو موروزینی» ایدی که استانبوله صاغ وسالم واصل اولدی، واون تشرین ثانیده، بو ایکی قادیرغه‌نك مواصلتی بزه هیمزه بویوك برتسلی ویریپوردی.»

عینی آیك یکرمی آلتیسنده، دیکر بروندیك کمیسی دها مدهش برطالعسزلکه دوچار اولدی. طائفه‌نك برقسمی جانخراش اذا وجفالر ایچنده محو ایدیلدی. بر چوقلری تستره ایله ایکی‌یه بولوندی. «باربارو» بویکی حادثه‌یی ده شوصورتله حکایه ایدر: «یکی قلعه‌نك جسیم طاش کولله‌سی قره‌دکزدن کلن [١] واستانبول ایچون آرپه یوکلنمش بولنان «آنتونیوریزو» نك کمیسنی تماماً دکزه کومدی. بو، ١٤٥٢ سنه‌سی تشرین ثانیسنك یکرمی آلتیسنده وقوعه کلدی. بوکمینك صاحبی «آنتونیوریزو» صودن چیقاریلوب ادرنه‌یه، پادشاهك نزدینه کوندریلدی، وحبسه قونولدی. اون درت کون صوکره تورك پادشاهی آنی برقازغه اوطورتدی. کمینك یازیجیسی اولان سنیور «دومه‌نیقو دومانه‌ستریس» ه کلنجه، هیهات! اونی سراینه آلدیرتدی. کمیجیلردن برقاچنه استانبوله کیتمك مساعده‌سنی ویردی، ودیکرلرینی ده

[١] بونقطه‌ده «مارقو باربارو» امضاسیله وال‌یازیسیله چیقلمش برهامش شومعناده‌در: «جونکه یلکنلرینی ایندیرمك ایستمیوردی.»

ایکی‌یه بولدیردی. استانبولده‌کی وندیك سفیری ، « آنتونیوریزو » یی قورتارمغه جهـد وغیرت ایتمسی ایچون سنیور « فابروزی قورنه‌ر » ی بیهوده یره ادرنه‌یه کوندرمشـدی» . « باربارو » مذکور مرخصك ، وظیفه‌سنده‌کی عدم موفقیتدن صوکره ، سنیور « غابرییه‌ل تره‌ویزان » ك قادیرغه‌سیله استانبوله دوندیکنی، وبو، پادشاه ایله وندیکلیلر بیننده انقطاع صلحك مقدمه‌سی اولدیغنی ، و اساساً رومل ایله صلح دها اولجه بوزولمش بولندیغنی علاوه ایدر .

مورخ « دوقاس » [۱] یکرمی التی تشرین ثانی حادثهٔ مدهشه‌سنی براز فرقلی، فقط احتمال دها مقارن صحت اوله‌رق حکایه ایدر. کندیسنه‌کوره ، وندیك کمیسی، قلعه‌نك جسیم طوپلرندن بری طرفندن آتیلمش اوچیوز کیلووزننده برطاش کولله ایله‌باتیریلمشدر. قپودان «ریزو» ایله‌اوتوز قدرکمیجیسی برقایقله کندیلرینی قورتارمغه موفق اولمشـدیلر ، فقط قره‌یه چیقدقلرندن دولایی ، تورکلر طرفندن یاقالانوب زنجیرلندکدن صـوکره او زمان سـلطان محمدك اقامت ایتمکده اولدیغی دیمتوقه‌یه کوندریلمشـدیلر . حضرت پادشـاه قپودانك قازیغه چکیلمسـنی ودیکرلرینك‌ده بویونلرینك ووریلمسنی امر ایتدی . جسـدلرینك کومولمسی منع ایدیلدی ؛ بعده چقاللر وقوشلر بوجسدلری پارچالایه‌رق یدیلر . مدیللی آداسنده حکومت سورن « قاتیلوزییو » خاندانـندن جنویز دەسـپوتنك مرخصی صفتیله او زمان پادشاهك یاننده‌بولنان «دوقاس» بومؤلم وقایعك رأی‌العین‌شاهدی اولدی؛ وبوبدبخت‌ایتالیان کمیجیلرك جسدلرینی بوغازده‌کی یکی قلعـه‌نك اوچ برجنك یاقیننده یره سریلمش اوله‌رق کوردی .

ینـه « باربارو » حکایه ایدر : « یوقاریکی دکزدن [۲] کلن بر طربزون قادیرغه‌سی [۳] بوغازه واصل اولدی ، وکاوب بوغازی قپایان یکی تورك قلعه‌سنك آقینتی طرفنده دمیرلدی . بوقادیرغه برکره بوغازه کیرنجه ، قلعـه‌دن کوندریلمش اولان وسطی بویوکلکده [٤] اون ایکی « فوست » ه تصـادف ایتدی . بو کمیلر

[۱] « بون » طبعی ، صحیفه ۲٤۸ .

[۲] قره دکز .

[۳] یعنی وندیك قادیرغه‌سی که معین فاصله‌لر ایله طربزون محصولاتنی اولاً بك اوغلنه، بعده جنوه‌یه کتیریردی .

[٤] اوزمانده ایتالیانلر طرفندن وسطی بویوکلکده‌کی تورك کمیلرینه ویریلمش اسمدی.

قادیرغه‌یی دوستانه قارشیله‌دیلر ؛ بونك ایچون قادیرغه‌نك طائفه‌سی تورك قپودانانه کوزل برهدیه تقدیم ایتدی . فقط مذکور قپودان هدیه‌یی النه آلدیغی وقت ، حدتلنمش کبی کوروندی ، ودها اهمیتلی برهدیه‌یه‌حقی اولدیغی بهانه‌سیله ، برذنبری النده‌کنی دکزه فیرلاتدی؛ بونك‌اوزرینه دومن‌قیروب، قلعه‌نك «صوباشی»سنی [۱] قادیرغه‌نك‌توقیفنه‌دعوت‌ایچون،حصاره‌متوجهاً حرکت‌ایتدی،بونی‌متعاقب،عقلی‌باشنده اولان آدملردن‌مرکب‌بولنان‌قادیرغه‌نك‌طائفه‌سی،تورکك‌حدتلنمش‌اولدیغی‌کوره‌رك، تورك «فوست»لرینی کمال اعتدال‌ایله‌تعقیب ایتمکه قرار ویردیلر . تورك کمیلری‌قلعه‌یه یناشینجه ، قپودان ، صوباشی ایله کوریشوب قادیرغه‌یی توقیف ایتدیرمك ایچون . قره‌یه ایندی ، وتام اوصره‌ده ، قادیرغه‌نك طائفه‌سی ، بو فرصتدن استفاده ایده‌رك ، کورك قوتیله استانبوله دوغری موفقیتله‌دوغرمغه جهدوغیرت ایتدیلر . وبزمکیلر قلعه‌دن یاقه‌یی قورتارنجه ، کورکلری دیکه‌رك ، ترامپتلری چاله‌رق ، قوللری ایله اشارتلر ایده‌رك ، نشئه ومسرت سسلرینی عیوقه چیقاره‌رق ، قلعه‌یی دوست کبی سلاملمغه باشلادیلر ؛ واوچنجی سلامدن صوکره ، جریان بزی کندی کندینه استانبوله آتدیغندن ، وقلعه‌نك اوکندن بو تهلکه‌لی مروری آتلاتدقلرندن ناشی برنشئه اولان طائفه ، قوت قلب ایله کورکاره صاریلدیغندن ارتق قلعه کیریمزده قالیوردی ؛ وبو ، قادیرغه‌نك استانبوله واصل اولدیغی درت کانون ثانیده وقوعه کلدی . قادیرغه‌نك صاحبی « بویوك » لقبنی طاشیان سنبور « ژاقوپوقوقو » ایدی . »

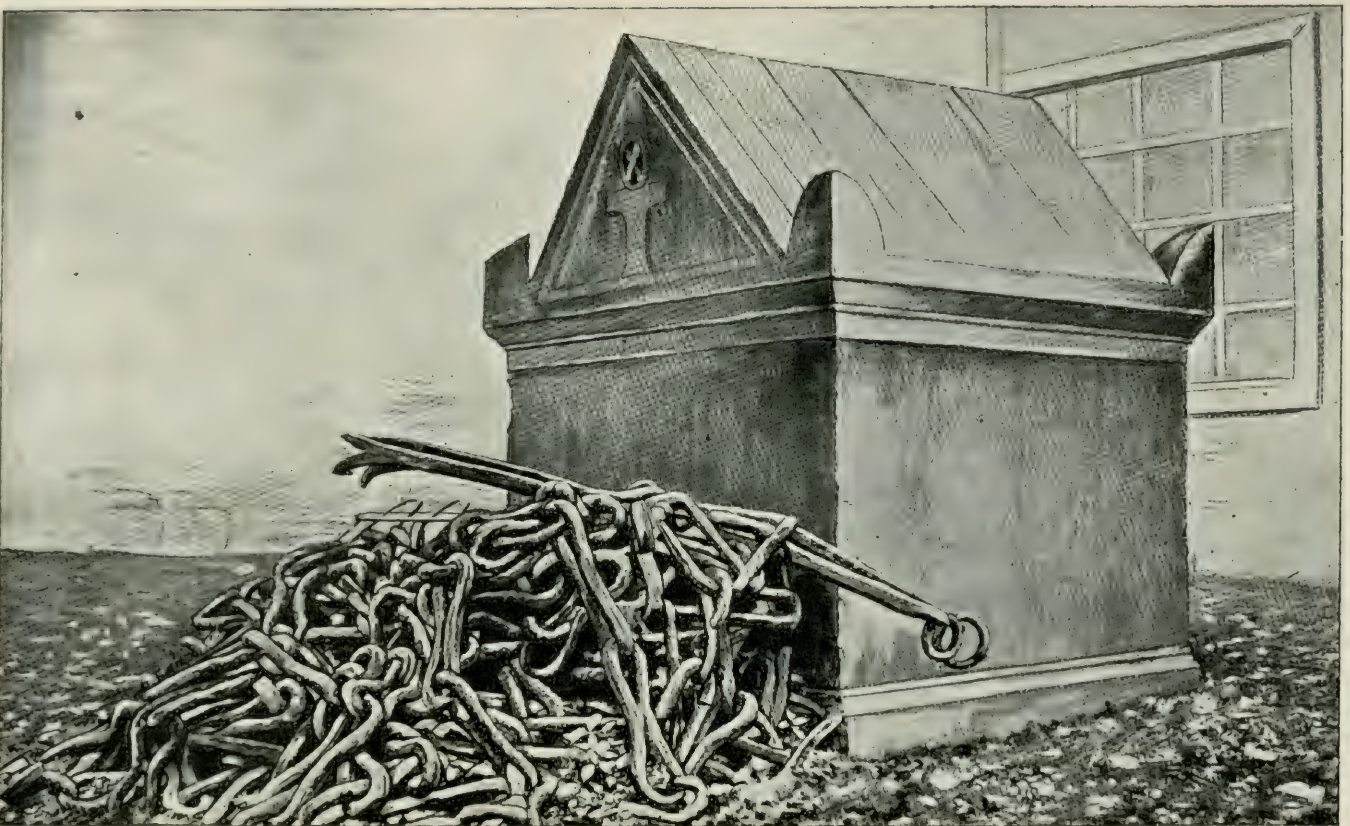
سلطان محمدك بویوك ایتالیان کمیلرینی ، بوغازدن مرورلرنده ، طوپچیلری طرفندن اودرجه وحشیانه برشدتله قارشیلتدیرمسندن‌مقصد ، بوکمیلرك‌قپودانلرینی استانبوله ارزاق یاخودبغدای کتیرمکی دوشونمکدن‌الی‌الابد نفرت ایتدیرمکدی . اکر پادشاه بوصورتله مخالفت‌ایتمامش اولسیدی ، بوونديك‌وجنوز کمیلری اودرجه جسیم ایدی‌که بونلر ایله‌پای‌تخته ارزاق یتیشدیرمك غایت قولای اولوردی .

صوك فاجعه‌نك اجراسی ایچون ، شمدی ارتق تقریباً هرشي حاضردی . یکی روم‌ایلی حصار قلعه‌سی ، اولجه‌دیدیکم کبی ، پادشاهه‌بدبخت استانبول شهرینك حقندن کلمك ایچون ، الك صاغلام واسطه‌یی تأمین‌ایدییوردی . بوقلعه ، پای‌تختی ،

[۱] والی .

محاصره حالنده، ارزاق تداركی خصوصنده یكانه اولدیغی قدر الزم برمنبع اولان قره‌دكزدن تجرید ایدییوردی . معیتنده‌كی دهشتناك اردوسیله ادرنه‌ده‌كی محتشم سراینده اوطوران سلطان محمد، ارتق یوزنده‌كی نقابی قطعیاً آته‌بیلوردی. اطرافنه التیوبوك قوماندانلرینی طوپلایه‌رق ، آتشین برنطق ایله ، آنلری ، پك خصوصی اولان عادتنه توفیقاً ، شمدی‌یه قدر كندندن بیله قیصقانورجه‌سنه كیزلی طوتمش اولدیغی اومعظم تصوراتندن خبردار ایتدی . «قریتوولوس» بوشدتلی نطق اقتباس ایتمشدر . شبهه‌سز ، بوواقعه نویس ، بونطق شاهانه‌یی ، ازمنهٔ قدیمه وقرون وسطی‌نك برچوق مورخلری كبی ، احتمال كایشی كوزل تركیب ایتمشدر ؛ فقط بوندن دولایی ، بوارتجالی پارچه ، كنج پادشاهك قوتلی وسریع ، اندیشه‌ناك‌وذكا پاش فكرینی پك صحیح برصورتله تشریح ایتمزدكلدر . سلطان محمد ، معیتی‌اركاننه اتش صاچان كلمه‌لرله شانلی‌اسلافنك بلافاصله حصوله كتیردكلری ترقیاتی خاطرلتمق ایله سوزه باشلار . « ایمپراطورلرك قدرتی همان بیتمش كیبدر . قسطنطین ایله خلفلرینك تأسیس ایتدكلری بواوزن عصرلق ایمپراطورلغه ارتق برنهایت ویرمك ایچون صوك بر مانعدن باشقه بر شي قالمامشدر . بوده ، شهرلرك قرالیچه‌سی اولان استانبول بلده‌سیدر . بوشهری جبراً آلمق لازمدر ؛ بوكاموفقیت،اردونك قوتی ومكملیتی سایه‌سنده ، شمدی ممكن وحتی همان‌قطعیدر . بالخاصه، اوروپانك ایاقلنوب ایمپراطورك امدادینه فیلولرینی كوندرمدن اول استعجال ایله حركت ایتمك لازمدر . بناءً علیه ، بومعظم حربی درحال اعلان ایتمك ضروریدر . » حاضرونك همان كافه‌سی ، عالم اسلامك بوسرت قوماندانلرینك هپسی ، بوانسانی تیتره‌تن نطقی جیلغینجه‌سنه آلقیشلدیلر .

صوك ترتیبات، خیاله صیغماز برسرعت وشدتله اخذ ایدلمشدی . شباط آیی كلیر كلمز ، تراكیاده روملر طرفندن هنوز اشغال ایدیلوب نادراً تصادف ایدیلن بوتون شهرلر وقلعه‌لر ، اوروپاده‌كی تورك اردوسنك ، قره‌جه بكك قومانداسی آلتنده‌كی پیشدار مفرزه‌لری طرفندن هجومه دوچار اولدیلر . قره‌دكز ساحلی‌ایله مرمره دكزینك شمال ساحلی اوزرلرنده كائن « په‌ره‌نتوس » ، « آنخیالوس » ، « مه‌زامبرییا » ، « بیزییا » ، « آژییوس سته‌فانوس » قوله‌سی ، « ته‌پیاسیون » شاتوسی وسائره ، وبوندن باشقه برچوق كویلر ومنفرد قوله‌لر ، اودورك تورك

١٤٥٣ سنه‌سنده خليجك مدخلنه كريلمش مشهور زنجير ظن ايديلان زنجيرك برقسمى اولوب استانبولده محفوظدر .

قطعاتنك یاپیسنی پك كوزل بیلدیكاری طرزده ، یغما وغارت ایدیلدیلر . یالكز سیلوری جسورانه مقاومت ایتدی . ایشته بووجهله پای تختك بوتون جواری اصولی داخلنده خرابه‌یه دوندی. بوصورتله صوك التجا كاهلرنده تضییق ایدیلمش ، طاقم طاقم مدهش براسارته دوچار اولمش اولان بدبخت خرستیان اهالیسنك اوغرادیغی بودهشت ، باشلرینه اصلا كلمیه‌جكنی اوقدر امید ایتمش اولدقلری ، اودرجه قورقولان بومحاصره‌نك كندیلری ایچون آجینه‌جق احوال جدیده‌داخلنده ومدهش برصورتده‌باشلامق اوزره بولندیغی آكلادقلری وقت ، جانخراش اولدی. فی‌الحقیقه ، روملر عصرلردنبری حاكمی اولدقلری دكزك، برنجی دفعه اوله‌رق ، ارتق حاكمی دكلدیلر . استانبولی ، بوتون اولكی محاصره‌لرده اولدیغی كبی یالكز قره جهتندن دكل ، لكن بوغاز جهتندن‌ده مدافعه ایتمكه مجبوردیلر .

جهالت وخرافاتك عمومی اولدیغی بودورلرده دائما وقوعه كلدیكی وجهله ، بیكلرجه قورقونچ علامتلر ، بیكلرجه تویلری اورپرتیجی تفألر ، بوبدبخت بلده علیهنده‌كی غضب سماوی‌یی اشعار ایدییوردی . بوخصوصده «قریتوولوس» [١] شو صورتله ادارهٔ قلم ایدر : «استانبول خلقنك هیجانتی آرتیران شی ، اوزمان تفأله وسیله اولان آتیده‌كی حادثات فوق‌العاده ایدی: ارضك خارق‌العاده برصورتده ایكله‌مسی وزلزله ، بعده سماده شمشكلرك چاقماسی وپارلتی ایله مواد ناریه‌نك دوشمسی ، مدهش صاعقه‌لرك نزولی ، فجر شمالیلرك ، فورطینه‌لرك ، شدتلی یاغمورلرك ودها سائر بلیه‌لرك ظهوری . بونلردن صوكره ، مجهول یلدیزلرك غیر

[١] اثرینك ، ٩ نجی ماده‌سی - مورخ «قریتوولوس» ك سلطان محمدك وقایع معظمه‌سنی محتوی اولان بش جلددن مركب اثری ، ایلریده كوره‌جكمزوجهله ، استانبولك محاصره‌سی تاریخی ایچون باشلیجه منابعمزدن برینی تشكیل ایده‌جكدر . پادشاهك روم تبعه‌سندن‌اولان بو مكمل مورخ حقنده‌ایدینه‌بیلدیكمزمعلومات طابعلرندن بری اولان « شارل مولله » دن انتقال ایتمشدر . استانبولك ضبطندن بر آزصوكره ، همشهریلری‌اولان روملرك‌فلاكتلرینه قارشی حرمتكارانه بر مرحمت ابراز ایتمكله برابر ، هر دائم حیرانی اولوب مورخی قالدیغی پادشاهنك نامنه ، بر مدت ایمروز آداسنه والی اولدی . كتابنی بالذات پادشاهه اتحاف ایتمشدی . بو قیمتدار یازمه اثرك تك بر نسخه‌سی ، استانبولده اسكی سرایده پادشاهلرك كتبخانه‌سنده بولنمشدر . اخیراً تاریخ انجمن اعضاسندن قارولیدی افندی طرفندن توركجه‌یه ترجمه ایدلمش وانجمن مجموعه‌سنه علاوه اوله‌رق نشر ایدلمشدر .

منتظم بر صورتده کورونملری ، سرسریانه سیر ایتملری وبردنبره غائب اولملری وقوعه کلدی . دیکر برطاقم یلدیزلرده ثابت قالوب کندیلرندن دومان چیقیور کبی کورینیورلردی. معجزه قبیلندن بومثللو برچوق غیرطبیعی حادثات ، مقصدالهینك وقوعه کله‌جك اولان فلاکتلره دلالت ایدن ، وحال حاضرك آلت اوست اوله‌جغنی وهرشیئك دکیشه‌جکنی اشعار ایدن ، مظلم علامتلری کبی تلقی ایدیلیوردی. زیرا، کلیسالرده‌کی عزیزلرك تصویرلری ، مقدس آبده‌لر وهیکللر ترلییورلردی، وبیکلرجه فنالقلرك وقوع بوله‌جغنی اخبار ایدن ارکك وقادین پك غریب مجذوبلر، متهیجلر واردی ؛ سحربازلر برچوق فلاکتلر خبر ویرییورلردی . اسکی اصول تفألّلر تخطر ایدیلدی ؛ کهانتلر نشر ایدیلیوردی . بوتون بونلر هرطرفه خوف واندیشه صاچیور ، واستقباله اعتمادی سلب ایدییوردی . »

بونکله برابر ، ایمپراطور ، اصیلزادکان صنفنك باشلیجه اعضاسی ، اهالینك اك عزمکار بر قسمی ، بو صاچیلان دهشتلری استحقار ایده‌رك ، اونه قارشی بر کشی ایله حرب ایدیله‌جکی کبی اك مهلك شرائط داخلنده ، شایان حیرت بر جسارتله مدافعه تشکیلاتنه قویولدیلر . ایلك ایش استانبولك واسع سورلرینی تعمیر ایتمك اولدی ؛ او سورلرکه ، فرسخلرجه امتداد ایدن بر چوره‌یه مالك اولوب تقریباً بیك سنه‌اول حکمران اولان بویوك «ته‌اودوزوس» ك دورندن بری مختلف اقوامك بر چوق هجوملرینه مظفراً مقاومت ایتمشدی . بو قدیم ومشکل سپرلرك بر چوق نقطه‌لری خرابه یوز طوتمش یاخود عمیق بر صورتده دلیك دلیك دەشیك اولمشدی . صوك درجه بر فعالیتله بونلرك تعمیرینه صاریلدیلر . شهرك یاقین جوارندن طوپلانیلمش بیك چشید مالزمه ایله علی العجله ، فقط مهارتله سورلر تقویه ایدیلدی . وقعه‌نویسلر ، بو ضعیف نقطه‌لرك تقویه‌سنده جوارك متعدد مزارلقلرنده‌کی بر ییغین مزار طاشلرینك قوللانیلدیغنی حکایه ایدرلر [١] .

---

[١] ساقز پسقپوسی « له اونااردو » حکایه ایدرکه ایمپراطورطرفندن تعمیراتك اجراسنه مأمور ایدیلن « ایمانوئه‌ل ژاغاری » ایله ردوسدن « نه اوفیتوس » نامنده کشیشك بری ، ایمپراطورلغك کچیرمکده اولدیغی او درجه مهلك احوالی اوتانمقسزین اونوته‌رق ، کندیلرینه بو خصوص ایچون تسلیم ایدیلمش اولان مبلغك بویوك برقسمنی آشیرمشلردر. ومورخ بیاناتنه شو صورتله دوام ایدر : « ایشته بو ، سورلرك نیچون او درجه سطحی وناقص تعمیر

عینی زمانده اوق ، صپان وسائر بوتون سلاحلر کبی ، وسائط مدافعه‌یی طوپلایورلردی . اوروپا وآسیادن ممکن اولان بوتون مهمات و ارزاقی ، بالخاصه بغدای وحبوبات ، آریجه زیتون‌یاغی ، حاصلی طوپلایه بیلدکلری پاره‌لری حرارتله طاشیتدیرییورلردی . هر طرفه ، موره قطعه‌سنه ، غربه ، رومادەکی پاپایه ، یاقین ویا اوزاق بوتون پرنسلره سریعاً معاونتده‌بولنملری رجا واسترحامیله هیئات‌سفارت کوندرییورلردی . کلیسالر و مناسترلر قیمتدار آوانیلرینی بر مقبوض مقابلنده ضربخانهٔ ایمپراطوری‌یه تسلیم ایتمکه مجبور اولدیلر . بو ، بوتون اوفجیع قیش مدتجه ، او متمادی تهدیدك‌تأثیری آلتنده کچیریلن مدهش الملی دوره اثناسنده دوام ایتدی . بوواسع بلده‌ده ، بعضلری آرتق هرشیئك‌بیتمش اولدیغی‌اعتقادنده بولنیور ؛ بعضلری‌ده هنوز امیدوار اولیوردی [١] .

کانون ثانی ایچنده دیمتوقه‌دن ادرنه‌یه دونن حضرت پادشاه‌ده بر طرفدن کوندن کونه تعرض ایچون فعالیتنی آرتدیرییوردی . « باربارو » شوصورتله قیدایدر : «سلطان‌محمد» استانبوله کلوب‌هجوم ایتمك‌ایچون هرشیئی یولنه قویمغه‌بالخاصه ١٤٥٣ سنه‌سی کانون‌ثانی آینده باشلادی ؛ ونتیجه فلاکتلرایله یپرانمش اولان بوبدبخت بلده‌یه تعرض ایچون دکز وقره‌طریقلری‌ایله‌جسیم براردوجمع‌ایتدی . شباط‌آیندن اعتباراً اون بیك کشیلك برتورك قوتنك تحت محافظه‌سنده طاش کولله آتان طوپلرینی استانبوله دوغری یوله‌چیقارمغه باشلادی .» عین زمانده ، ایجاب ایدن مصرفله اشغال ذهن‌ایتمکسزین ، آتشلی برفعالیتله بر چوق حرب کمیلری انشاایتدیرییوردی [٢] .

ایدیلدکلرینی ، وتورکلرك موفقیتی نیچون او درجه قولای حصوله کلدیکنی ایضاح ایدر . محاصره‌دن صوکره ، بو ایکی شریك خیانت طرفندن او درجه جنایتکارانه بر صورتده سرقت ایدیلمش اولان بو مبلغك بویوك بر قسمی زمینه کومولمش بر طوپراق تسق ایچنده بولوندی . « یالدیزلی قپو » نك یانندە‌کی بر برجده « ایمانوئه‌ل ایغاری یاخود ژاغاری اسمیله هنوز بر کتابه موجوددر . »

[١] « دوقاس » ك اثری ، صحیفه ٢٥٨ .

[٢] « دوقاس » ك اثرینك ٢٥٠ ایله ٢٥١ نجی صحیفه‌لرنده‌کی پادشاهك ادرنه سوقاقلرنده اجرا ایتدیکی کیجه دوریه‌لری ایله بواثناده تبدیل قیافتی نظر اعتباره آلیانلری کندی الیله نصل انصافسزجه اولدیردیکنه دائر مراق آور تفصیلاته مراجعت ایدیکز . خرستیانلر لهنده کندیسنه خیانت ایتدیکنی احتمال دها او وقت پك دوغری اوله‌رق شبهه ایتدیکی صدر اعظم خلیل پاشا ایله استانبولك ضبطنه دائر فاجعه انکیز ملاقاتی بالخاصه شایان مطالعه‌در .

عینی « باربارو » اوچ عدد روم قورصان کمیسنك ، بوعینی آی ایچنده ، تورك ساحللرینه پك زیاده ضرر وزیان ایراث ایدن بر جولان اجرا ایتدکارینی حکایه ایدر . بونلرك الهکچیردکلری برچوق مسلمانلر استانبول بازارنده صاتیلدیلر. وبزم وندیکلی علاوه ایدر . « وبونك نتیجه‌سنده ، تورك – یعنی پادشاه – روملر علیهنده برتهور کسیلدی ، انتقام آله‌جغنه دائر یمین ایتدی . »

کرك پادشاهنه خیانت ایدن صدراعظم خلیل پاشا ، کرك وندیك سفیری ، وکرك غلطه جنویزلری طرفدن کندیسنی تهدید ایدن تهلکه‌لر حقنده خبر آلان ایمپراطور ، ادرنه‌یه بوشنه یکی برهیئت کوندرمشدی . پادشاهك صوك تهدید آمیز تبلیغاتندن برینه ویردیکی اصیل ووقور جواب المزده‌در . پادشاهه شوصورتله تحریراً جواب ویریبوردی : « تماماً آشکاردرکه ، صلحدن زیاده حربی ارزو ایدییورسك. دیکر طرفدن ، کمال صمیمیتله کندیمه سنك تابعکیم دیمکه حاضر اولدیغمی بیان ایتدیکم حالده ، آمال‌صلحپرورانه‌م حقنده‌سنی اقناعه موفق اوله‌مدیغمدن،وارسون سنك ارزوك اولسون ! شمدی جناب‌حقه توجه‌ایدییورم ، وآرتق آندن باشقه‌سنه مراجعت ایتمیه‌جکم. شهرك‌سکا چکمسنه ارزوی‌الهی وارسه، بوکا کیم‌مانع‌اوله‌بیلور؟ یوق اکر جناب‌حق سکا عقد صلح ایتمك ارزوسنی الهام ایدرسه ، بوندن دولایی پك زیاده مسعود وبختیار اولورم. مع‌مافیه ، رعایت ایده‌جکمزه هرایکیمزك یمین ایتدیکی بوتون معاهده‌نامه‌لر وتعهدلر حقنده‌کی سوزینی سکا اعاده ایدییورم ، وپای‌تختمك قپولرینی قاپییورم . ملتجی قانمك صوك دامله‌سنه قدر مدافعه‌ایده‌جکم. عادل وحاکم معظم اولان جناب حق ، هر ایکیمزی محکمه‌سی حضورینه جلب ایده‌جکی کونه قدر تحت سلطنتده مسعود اول ! »

غایت‌فجیع مغنالی بومختلف استحضارات بوتون قیش دوام ایتدی . روملره پك ضعیف برقاچ قوۀ معاونه کلدی . برکون ، « غابرییه‌ل تره‌ویزان » واصیل « زاخاریا غریبونی » قپودانلرك قوماندا‌سنده‌کی قره‌دکزدن کلان سریع‌السیر ایکی وندیك قادیرغه‌سنك یوپه یلکن خلیجه کیردکلری کوروندی . بوقادیرغه‌لر ، « دون » حوالیسی محصولاتیله یوکلی ، آزوف دکزینك ایچ‌طرفنده‌کی « تانا »دن، هر سنه اولدیغی کبی ، کلن اوچ جسیم تجارت قادیرغه‌سنك عودتنده ، آدریاتیك دکزینه قدر آنلره رفاقت ایتمك ایچون ، وندیك بکلکی طرفدن کوندرلمشدی .

مدهش روم‌ایلی حصار کچیدینی نصل کچمکه موفق اولدقلری بیلنمیان بو کمیلردن ، پای‌تختك قریب‌الوقوع مدافعه‌سی ایچون ، استفاده ایدیلدی . برقاچ کون صوکرا ، تشرین‌ثانی‌ده ، اولجه حکایه ایدیلدیکی کبی [١] ، ایکیوز عسکر ایله روسیا قاردینالی اولمش اولان پاپانك مرخصی « ازیدور » مواصلت ایتدی ؛ آندن صوکرا ، یوکلی اولدقلری شرابلر محاصره اثناسنده پك چوق ایشه یارامش اولان وقندیه‌دن کلان سکز کمی ظهور ایتدی [٢] .

« دوقاس » [٣] ، هر نوع ارزاق ایله یوکلی اولان دردی ساقز آداسندن ، بری موره قطعه‌سندن کلن جسیم ومسلح بش کمینك استانبوله مواصلتنی حکایه ایدر .

دیکر یاندن « باربارو » ده شونی حکایه ایدر : « کانون‌اول آینك اون‌اوچنده ، آیاصوفیه‌ده « اتحاد » ك مشهور مراسمنك اجرا ایدیلمش اولدیغی کونك ایرتسی ، نه‌جنسدن اولورسه اولسون ، بوتون بوندیك کمیلرینی ، استانبولك مدافعه‌سی ایچون آلیقویمغه تشبث ایدیلدی . ایمپراطورك ، روسیا قاردینالی « ازیدور » ك ، مدیللی پسقپوسی ساقزلی « له‌ئوناردو » [٤] نك ، ایمپراطورك بوتون بارونلرینك (یعنی یونان آرخونتلرینك) ، بوتون وندیك تاجرلرینك ، وبوشهرك اهالیسنك بویوك برقسمنك حاضر بولندیغی او محتشم معبدده ، بومسئله موقع مذاکره‌یه قونولدی ؛ هرکس بلااستثنا : « اکر وندیکلیلر شمدی بولیمانده بولنان کمیلریله بوراسنی براقوب کیدرلرسه ، بزدرحال تورکلرك شکاری اوله‌جغز . » دیبورلردی . ایمپراطورده بوتون بارونلری ایله برابر بوفکرده ایدی . هرکس بووجهله حرکت ایتدی ، واوکون هیچ دیکر برقرار ویریلمدی ، یالکز تکلیف ایدیلمش برچوق پروژه‌لر واردی .

« ایرتسی کون ، اون‌درت کانون‌اولده ، اقشام طعامندن صوکرا سنیور قپودانك [٥] قادیرغه‌سنه ساقز پسقپوسی ایله محترم روسیا قاردینالی کلدی ؛ کذلك

[١] صحیفه اون‌دردده مراجعت .

[٢] باربارو بومقداری ویریر . دیکر وقعه نویسلر یالکز اوچ بویوك کرید کمیلرندن بحث ایدرلر .

[٣] Bonn طبعنك ٢٥٧ نجی صحیفه‌سی .

[٤] « باربارو » ساقز پسقپوسی تسمیه ایتمکله خطا ایدر .

[٥] اصلی « آلوازیبو دییه‌دو » در .

عینی قادیرغه‌یه ، سنیور وندیك سـفیری ، ایمپراطورك برچوق بارونلری وبوتون بزم تاجرلر ایله برلکده کلدی . « دون »دن کلان اوچ تجارت قادیرغه‌سنه وندیکه قدر رفاقت ایتمك ایچون . وندیك حکومتی طرفـدن کوندریلمش ایکی خفیف قادیرغه‌نك ایکنجی قپودانی‌ده اوراده بولنیوردی ؛ بونلردن باشـقه اوچ جسیم قادیرغه‌نك صاحبلری ایله سائر برچوق کیمسه‌لرده اورا ده ایدیلر. بوتون بوذوات قپودانك قادیرغه‌سنده حاضر اولدقلری وقت، ایلك دفعه قاردینال سوز آلدی ، و « اکر بوبش قادیرغه بواستانبول شهرنده قالورلرسه ، بوقیش ، کوچوك تورك کمیلرینك لیمانمزه ایراث خسار ایتمك یاخود دیکر صورتله بزه هجوم ایتمك ایچون کلملرندن بز اصلا قورقمایز ! » دیدی . مدیللی پسقپوس وایمپراطورك بارونلری‌ده عینی فکرده بولنیورلردی ، قاردینـال اسـتانبول شهرینك مدافعه‌سی ایچون بوقادیرغه‌لرك آلیقونیلمسی حقنـده اولدقجه اوزون برنطق ایراد ایتدی . بعده بالیوس یعنی وندیك سفیری سوز آلدی:« سنیورقپودان، بوراده، استانبولده ایمپراطورك امرینه آماده قالمکز ایچون ، اولاً جناب حقك نامنه ، و صوکرا خرستیانلق ایله وندیك حکومتمزك شرفلری نامنه سزی تشویق ایتمکه جسارت ایدییورم . » دیدی .

فقط « تره‌ویزان » یوله یاتمدی . طربزوندن کلان قادیرغه‌نك مواصـلتندن اون کون صوکرا ، کندیسنك اسـتانبول لیمانی ترك ایتمسنی ناطق آلمش اولدیغی امرلری کوستردی؛ وباغردی : « مادام که بکا بوکاریمزی آلمغه مساعده ایتمدیکز، بوکیجه صفرا ایله یوله چیقاجغم . وندیکه بنمله کیم کلمك ایسترسه کلسون ! »

بودرجه قیمتدار برقوتك عزیمتندن متولد غایت مدهش تهلکه‌یی کورن بالیوس وباشلوجه تاجرلر قره‌یه چیقنجه ، « سنت ماری دوفوروم » کلیساسنده برمجلس عالی قوردیلر ، اوزون وآتشین برمناقشه‌دن صوکرا ، بره قارشی یکرمی بر رأی ایله ، عذر قوی موجود اولدیغندن ایجاب ایدرسه کمیلری جبراً آلیقویه‌جقلرینه نهایت قرار ویردیلر . « باربارو » بزه، اصولاً بالیوسك ریاست ایتمش اولدیغی بوغلیانلی مجلسده ، رئیسك اسـباب موجبه‌لی تکلیفی اوزرینـه قرار مذکوری قبول ایدن یکرمی بر عدد « اصیل آدملر »ك ایسـته‌سنی ویریر . وندیك عسـکری ایچون درتیوز دوقاعلوفه تعیین ایدیلدی ؛ بوندن باشـقه ایمپراطور طـائفه‌نك آیدن آیه ارزاقنی تدارك ایده‌جکدی . لیماندن کمیسـیله صاووشـمق ایسـته‌یه‌جك اولان

قپودانلر اوچ بيك دوقا كبی غايت آغير بر جزايه محكوم ايديلدی .

آيك اون يديسيله اون طقوزنده ، عينی « سنت ماری » كليساسـنده يكيدن انعقاد ايدن مجلسلر ، ونديك حكومت عاليشانه ، كميلری نه كبی اسباب ضروريه‌يه قارشی آليقونمغه مجبور اولدقلرينی واستانبوله درحال قوای معاونه‌نك ارسـال ايديلسنك لزومنی ايضاح ايدن معروضاتی حاملاً قپودان « زوآن دييوزنه‌ژی »نی كميسيله ونديكه كوندرمكه قرار ويردی .

ديكر خفی ساعيلر ، سـائر مختلف يوللردن ، بالخاصـه قره‌طريقيله ، توركلر طرفندن توقيف ايديلدكلری حالده ، آنلرك اكلايه‌ميه‌جقلری تعليمات خفيه ايله يوله چيقاريلدی .

ايمپراطور ، پاپايه اكر استانبول سقوط ايدرسه توركلرك درحال ايتاليايه هجوم ايده‌جكلری مطالعه‌سنده بولنه‌رق ، كنديسنك پای‌تخته معاونت ايتمسنی رجاواسترحام ايدييـوردی . عينی وجهله ، بيزانس قرداشـلرينی ترك ايتماسی ايچون قهرمان هونيـاددنزده رجا ايدييـوردی . بودرجه اليم مراجعتلر غرب ملتلری طرفندن مسموع اولمدی . يالكز ، كورديكمز كبی ، پاپا طرفندن ، قاردينال «ايزيدور»ك قوماندا‌سنده غايت كوچوك برقطعه كوندريلشدی . ونديك‌ده‌قطعات معاونه‌يی حامل بردونانما كوندردی ، فقط بودونانما ، ايلريده كوره‌جكز ، وقتنده ، استانبولك سقوطندن اول ، واصل اولمدی .

يكرمی آلتی كانون‌ثانيده طوپلانان فورطنه‌لی برمجلسده ، صوكی كليان‌مناقشات جديده‌دن صوكرا ، ايمپراطور ونديكلی قپودانلره اشـيای تجاريه‌لرينی وماللرينی قادرغه‌لرينه يوكلمك مساعده‌سنی لطف ايتدی ؛ فقط شو شرط قطعيله‌كه ، اولاً مراسم مخصوصه‌سيله يمين ايده‌رك مساعدهٔ صريحه‌سی اولمقسزين ليمانی ترك ايتمامكی درعهده ايده‌جكلردی . بومساعده ، بالآخره استانبولك ضبطی اثناسنده ، ونديك كميلرينك ذيقيمت اشيا ايله يوكلی اولدقلری حالده ليماندن صـاووشملرينی ممكن قيلدی ؛ يوقسه بو اشيا قره‌ده قاليدی ، محقق برصـورتده دشمنك أٔلنه دوشمش اوله‌جقدی . « باربارو » بزه بوقيمتدارحموله‌يی تشكيل ايدن بللی باشلی اشيا ميانده بالخاصه سوده ، باقير ، چيويد ، زنجفيل ، ايشلنمش آلتون ، بالمومی ، لعل ، مختلف

نوعدن دانه‌لر ؛ ساقز ، الخ موجود اولدیغنی ویکونی بیك ایکییوز دنك طوتدیغنی بیان ایدر .

« باربارو » بیاناتنه‌دوام ایدر : کانون‌ثانینك [۱] نهایتنه مصادف بوعینی کونده، بری تقریباً ایکی بیك اوچیوز ، دیکر سکزیوز طوتیلاتولق ایکی کمی وبشیوز کشی ایله سیروسفرده بولنان [۲] جنویز « ژان ژوستینیانی » بردنبره استانبوله [۳] بوبلده‌نك کندیسنه احتیاج شدیدی اولدیغنی اکلادیغی ایچون ، خرستیانلق عالمنی کندیسنه منتدار ایتمك ، وجهانشمول برشرف قزانمق مقصدیله کلدی . ایمپراطور کندیسنی مدبدب مراسم ایله قبول ایتدی ، وبرقاچ کون صوکرا ، اکا ضعیف برحرب قادیرغه‌سی‌دها ویردی. بعده، برابرنده کتیردیکی‌قره عسکرینك سرداری یاخود« پروتوستراتور » ی اعلان ایتدی . شو مقصدله‌که اوعسکرلری ایله « بویوك سور » ه یرلشوب بدبخت استانبول بلده‌سنك سورلری اوزرنده متمادیاً انتظار ایدیلن سلطان محمدك ، اوقوجه تورکك اردوسیله چارپیشسون . »

بو بویوك قپودانك استانبوله مواصلتی محاصره‌نك ایلك مهم حادثه‌سنی تشکیل ایتدی .

« ژان ژوستینیانی » نك ، اون بشنجی عصرك حقیقتاً جسور وحر قوماندانی بواصیل جنویزك ، استانبولك مدافعه‌سنده تماماً متفوق بررول ایفا ایتدیکنی ایلریده کوره‌جکز . سبنی بیلمدیکم « نونفو یاخود لونکوس » لقبنی طاشیردی . ایکی سنه اول ، قریم حوالیسنده ، کفه شهرنده جنویز مستملکه‌سنك ضابطه مأموری‌ایدی. بو،خارق‌العاده برجسارته ، اندر تصادف ایدیلور برجوهره صاحب جرأتکار برآدم ، وحرب کندیسنك دائمی اشتغالی اولوب شاشیله‌جق برفعالیت ابراز ایدن قصورسز ، قورقوسز ماهر برعسکر ایدی . بوصنعتنه عاشق عسکر ، ایمپراطورلغك مدهش برتهلکه ایله تهدید ایدیلدیکی خبری اوزرینه ، بالذات کلوب قیلیجنی ایمپراطوره تقدیم ایتمشدی. استانبوله ، پارلاق براشتهار جلادت ویوکسك صفات حربیه ایله تزین ایتمش اولدیغی حالده ، کوزل وجسیم ایکی کمیسی و شایان

[۱] باربارویه کوره یکرمی سکزنده .

[۲] دیکر وثیقه‌لره درت‌یوز ، حتی اوچیوز دییورلر .

[۳] « زوآن ژوستینیان »

تجیل عسکرلری ایله مواصلت ایدییوردی . ظن ایدیلدیکنه کوره ، هیچ انتظار ایدیلمیان بومواصلت، بردنبره بوتون جسارتلری یوکسلتدی. ایمپراطور، بارباروننك بیاناتنده کوریلدیکی کبی ، کندیسنه پك مدبدب بر رسم قبول یاپدی ، درحال بوتون محاصره مدتجه محافظه ایده‌جکی همان دیقتاتورلك صلاحیتی بخش ایتدی، کندیسنی پك بویوك بر رتبه اولان « پروتوستراتور » لغه اعلا ایتدی ، دها قوتلی بر مربوطیت حصوله کتیرمك ایچون ، تورکلری چکیلمکه مجبور قیلنجه ، کندیسنه پك پارلاق مکافاتلر ویره‌جکنی آلتون مهریله ممهور بر وثیقه ایله وعد ایتدی . شمدیلك لمنی آطه‌سی بکلکنی احسان ایتدی .

« ژوستینیانی » ، بالذات جنوه‌ده طوپلادیغی الك آشاغی درتیوز قدر زره کوملکلی مکمل عسکر کتیردی که ، ایلریده کوره‌جکمز کبی ، بوقوت مدافعه‌نك الك قیمتدار برعنصری اولدی . یول اوزرنده ، ردوس‌ده ، ساقزده طوپلانیلمش دیکر عسکرلر وطائفه ایله برابر جمعاً بو قوهٔ معاونه یدییوز کشیدن فضله‌یه بالغ اولیوردی . « دوقاس » ه کوره ، بو مکمل معاون عسکرلرك تسلیحاتی ، تماماً طور حربجویانه‌لری درجه‌سنده مکملدی .

مواصلتی ایله سردار تعیین ایدیلن بوقپودان، ایمپراطور طرفندن اولجه باشلانمش اولان عملیات مدافعه‌نك اداره‌سنی درحال النه آلدی . کوچوك دمیر طوپلرینی ، رمی آلتلرینی سپرلرك الك مساعد نقطه‌لرینه یرلشدیردی. اویله نقطه‌لرده که، اوراده موجود مزغاللردن بو وسائط حربیه طاش کولله‌لرینی، برجلرك اوستنده اولدیغی کبی، آتمه‌یه‌جکدیلر . مدافعینی ملی غروپلره آییره‌رق، واسع مدافعه چوره‌سی بونجه تقسیم ایتدی . هر غروپه محافظه ومحاربه ایده‌جکی موقعی ارائه ایتدی . [١] بالخاصه ، سپرلرده بویدن بویه الزم اولان تعمیراتی اجرا ایتدیردی . مدافعینه اسلحه استعمالی تعلیمی یاپدیریلدی ، زیرا ، عسکرلکی صنعت اتخاذ ایتمش روملر دایتالیانلر ایله برلکده ، بوتون قوت قلب و ایمان ایله اومحاربهٔ غرایه کیریشه‌جك

---

[١] « مونتالدو » (دەتیه - Dethier جلد ١٢ ، فصل ١ ، نوط ١ ، صحیفه ٤٧) سانز آداسی حکومتنك مصارفی ایله تجهیز ایدیلمش وطائفه‌سی ساقزلی ایکی کمی ایله دردە بالغ اولان کمیلرك باشنده ، « موریس قانتانه‌او » ایله برلکده واصل اولدیغنی بیان ایدر . جنوه‌لی محرر بوایکی همشهریسی حقنده پك زیاده ستایشده بولینور .

اولان بوتون بو بورژووالر ، بو صنعتكارلر ، بو كشيشلر حربه متعلق الك عادی معلومات ابتدائيه‌يه بيله صاحب دكلديلر .

«باربارو » دييوركه : « شباطك يكرمی آلتيسنده ، كيجه‌لين ، قپودان « پييه‌رداوانزو » كميسيله استانبول ليماننده ونديكه متوجهاً فرار ايتمكه موفق اولدی . » بو مدافعه ايچون حس اولنه‌جق درجه‌ده بر ضياع ايدی . فقط بونكله قالمدی . وقعه نويس دييوركه : « ينه او كيجه‌ده ، اشيای تجاريه يوكلی ديكر آلتی كمی ،كه بونلر قنديه كميلری ايدی ، عينی صورتله فراراً خليجی ترك ايتمكه ، وساعتده اون ميل يا پديران شدتلی برشمال روزكاری سايه‌سنده قاچوب كيتمكه موفق اولديلر . بو وجهله ، قريب الوقوع نجه تهلكه‌لردن قورتولمق ايچون اولدقجه مظهر طالع اولان بو يدی كمی ، حكايه ايتديكم كبی ، اون ايكيلر مجلسنك قرار عاليسيله بزم كميلر ايله برابر ، مدافعه ايچون آليقونيلنلر اعدادينه داخل ايديلر .

بو كميلری بو صورتله فرار ايتديرن شی ، آرتق بر ايكی كونه‌قدر مواصلتلری بكلنيلان توركلرك اطرافه صاچديغی دهشت اولدی ؛ بوندن باشقه يدييوزدن فضله انسان تهلكه‌ده بولنان بلده‌يی ترك ايتمك ايچون بوكميلره‌التجايه موفق‌اولديلر . بركت ويرسونكه ، بوتون بو فراری كميلر ، توركلر طرفندن ازعاج ايديلمكسزين ، چناق قلعه بوغازينی كچوب هپ برلكده « تنه‌دوس » ه واصل اولديلر . بوراده آيريلديلر ؛ آلتيسی قنديه‌يه ، « پيه‌روداوانزو » نككی‌ده‌ونديكه‌دوغرو آچيلديلر . هپسی وارمق ايستدكلری يره بلا موانع واصل اولديلر . »

بوندن صوكرا ، « باربارو » ، مارت آينك صوك كونلرنده ، واسع شهرك منتهای شرقنده ، تكفور سرايی جوارنده ، خليجك ايچندن اعتباراً اراضينك دوزلكك زائل اولديغی نقطه‌يه قدر ممتد ، قره طرفنده‌كی بويوك سورك كنارنده ، اولجه موجود اولان جسيم خندكی نصل تكرار آچدقلرينی اوزون اوزادی‌يه حكايه ايدر . محرر دييوركه : « بوراسی ، نه اوق مازغاللرينه ونه خندكه ــ كه وقتيله دولمشدر ــ مالك اولمديغندن ، « بری » دينيلان سور قسمنك حقيقتاً پك ضعيف بر نقطه‌سی ايدی . » يكيدن خندكی قازاراق ، بوندن باشقه تكفور سرايی‌ده تقويه ايده‌رك علی العجله بو اهميتلی نقصانك چاره‌سنه باقمق ايجاب ايدييوردی . ايمپراطور ، « تانا » دن كلمش اولان اوچ قاديرغه‌نك قپودانی سنيور

« آلوازیبودیه‌دو » دن، مذکور سرایی تقویه ایتمك، وقره‌سورینك صوك قسمنك اوکنه یوز خطوه طولنده ، سکز خطوه دریتلکنده اوزون برخندق آچدیرمق ایچون ، کمیلر وتحت محافظه‌سنده‌کی خدمات شاقه‌ده مستخدم مجرملر ایله لطفاً خلیجك ایچ طرفنه کیتمسنی رجا ایتدی . « دیه‌دو » کمال مسرتله بو ایشی درعهده ایده‌جکی جوابنی ویردی . وایمپراطوره دیدی‌که : « اولاً ، جناب حق ایله بوتون خرستیان عالمنك شرف و حیثیتی ایچون ، بعده ، تورکلر طرفندن ضبط ایدیلك تهلکه‌سنه معروض اولان ایمپراطورلغکز حقنده بسلدیکم محبتدن دولایی ملککزك قوتلی اولمسی ایچون . بو مقصدله ، کله‌جك پازار ایرتسی صباحی دمیر آلوب قادیرغه‌لرم ایله « کینه‌ژییون » قپوسنه دوغری حرکت ایده‌جکم [١] . اوراده قره‌یه چیقاجغز ، هرکس کمال غیرتله حصه‌سنه دوشن خندق قسمنی قازاجقدر . » « مارت آینك [٢] اون دردی اولان او پازار ایرتسی کلنجه ، مقررات قپودانك وعد ایتمش اولدیغی وجهله جریان ایتدی : قادیرغه‌لر ارائه ایدیلان محله واصل اولدقلری وقت، هرکس کمال خواهشله، اللرنده قازمه‌لر، کورکلر وطوپراق طاشیمق ایچون سپتلر اولدیغی حالده ، قره‌یه ایندیلر. ایمپراطور بوتون بارونلری ایله برلکده، بوکوزل عملیاتی تماشا ایتمك ایچون آیاقده،اوراده حاضردی. هرقادیرغه‌نك قپودانی طائفه‌سنه اجتماع محلنی بللی ایتمك ایچون سنجاغنی‌ده قره‌یه ایندیرمشدی. اوکون، اولاً عشق الهی‌نامنه ، بعده ، تورکلرك یره‌سورونه‌رك‌سورلره تقرب ایده‌بیلملری قورقوسنك تأثیریله ، هرکس اودرجه صاف برآرزو ایله چالیشدی‌که ، بوصورتله خندکك الڭ بویوك قسمی اکمال ایدیلدی . آقشام اولنجه ، ایمپراطور ، ونديك حکومتی نامنه ایفا ایتمش اولدیغی مکمل خدمتدن دولایی، قپودانه حرارتله تشکر ایتدی . سنیور « غابرییه‌ل تره‌ویزان » وایکی خفیف قادیرغه‌سنك طائفه‌سی‌ده غروب شمسه قدر سرایك سورلرینی تقویه ایتمك وخندق آچمقله مشغول اولدیلر. »

« هه‌راقلیوس » سورینك اوکنده، صانکه برقوهٔ سحریه ایله قازیلمش اولان بودرین خندق، اکری قپودن « آنه‌ماس » دینیلان برجلره قدر امتداد ایدییوردی.

مارتك اوتوز برینه تصادف ایدن مقدس جمعه ایرتسی کونی، عینی ایستکلی

---

[١] بو ، لیمانك محله‌سی ایدی (بوکون بلاط وایواسرای محللرینی ترکیب ایدر)

[٢] حقیقتده ، اون درت مارت چهارشنبه‌یه تصادف ایدییوردی .

ایشـجیلر ، خندكك هنوز اكمال ایدیلمامش اولان كوچوك بر قسـمنی بتیردیلر . ایمپراطور ، حضوریله آنلری تشجیع ایتمكدن خالی قالمیوردی . غروب شمسدن بر ساعت اول عملیات ختام بولدی. سردومنلر یعنی قپودانلر، ضابطلر، اوقجیلر، طائفەلر، حاصلی هر كس، ایمپراطورك حضوریله برالكتریق تأثیرینه اوغرامش كبی هپ برلكده عملیاته اشتراك ایتمشدیلر. دها او زماندن اعتباراً ، توركلرك بر هجوم نا گهانیسندن او درجه ییلمشلردی كه، ایمپراطورك امریله جوار تپەده بولندیریلان راسـدلر ، افقی وسورك بوتون كنارلرینی كوز قیرپمقسزین ترصد ایدییورلردی . « باربارو » دییوركه : « لطف الهی سایەسنده » هیـچ كیمسه كلدی . اقشـاملین ، ایكندی‌یه دوغری خندق تماماً اكمال ایدیلدی ، و« آلوازییودییەدو » نك ایتالیان قادیرغەلری ، جسور وفعـال مرتباتی آلەرق ، بك اوغلنك قارشـیسنده ، اسكی یرلرینه دمیر آتمق ایچون دوندیلر . »

« ژوستینیانی » نك اجرتلی ایتالیان عسكرلری . دیدیكم كبی ، او آندن اعتباراً برّی دییه تفریق ایدیلن سور قسمنك الك اهمیتلی نقطەلرینی مدافعه‌یه تعیین ایدیلمشدیلر. بوندن باشقه، شهرك بو جهتده‌كی بللی باشلی قپولرندن دردینك محافظەسی، بوملتك رؤساسنك قطعیاً طلبی اوزرینه، «قونتارینی»، «قورتەر»، «موچەنیغو» و«دولفەن» نامانده وندیكلی درت ضابطه تودیع ایدیلدی . بو قوماندانلردن هر برینه كندیسنه تودیع ایدیلن قپونك اناختـاری تسلیم اولوندی كه ، بو آناختاری هر بری لایقیله محافظه ایتدیلر. «ایمپراطور، حسیات متداری‌ایله پرتحسس، وندیكلیلره، استانبولك طالعی روملرك اللرنده اولمقدن زیاده آنلرك اللرنده اولدیغنی، وبو قپولرك محافظەسنی آنلره تودیع ایتدیكندن دولایی عمیق برمسرت حس ایتدیكنی بیان ایتدی [١] .

---

[١] « باربارو » عیناً شویله‌دییور : « وندیك اصیلزاد كانی ، قره طرفندن صـاغلام برصـورتده هرنوع تدابیری آلمق ایچون ، بوجهتده‌كی قپولردن هر برینه برقوماندان تعیین ایتمك لازمكلدیكنی كندیسنه عرض مقصدیله ، ایمپراطورك حضورینه چیقدیلر . ایمپراطور عینی صورتله حركت ایتـدی . اون ایكیلر مجلسی بوتون وندیك اصیللرینی دعوت ایده‌رك، برنجی « فرەسقا » قپوسنی، سنیور « ژوآن » ك اوغلی « قاتارینوقونتارینی » یه ، ایكنجی‌یی سنیور « فابروززی » یه ، اوچنجیسی اولان منبع یاخود « پیژی » قپوسنی برنجی سنیور « لوناردو » نك اوغلی « نیقولو موچەنیغو » یه وسرای ایمپراطورینك قپوسی اولان دردنجی وصوكنجی قپوی‌ده سنیور « دومەنیغو » نك اوغلی « دولفین » ه ویردیلر . بودرت قپونك اناختارلرینی آلان ذكر ایتدیكمز اصیلزادكان آنلری بحق محافظه ایتدیلر . »

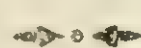
« باربارو » بومناسبتله ، غرور وافتخار ایله ممزوج کوزل بر شیوهٔ لسان استعمال ایده‌رك ، بواونوتولماز محاصره‌ده حاضر بولنان همشهریلری بوتون اصیل وندیکلیلرك تام‌لیسته‌سنی ویرر، وَدیرکه : « بولیسته‌یی ابدیته اتحاف ایدییورم ، حال‌حاضر حربنده بولنان اصیللرك کیملر اولدیغنی بیلسونلر . » بالیوس « ژیرولامینوتتو » ایله ایکی اوغلنك، « تانا »دن کلن‌قادیرغه‌لرك قپودانی«آلوازییو دیه‌دو » ایله ایکی اوغلنك ، ایکی قادیرغه‌نك ایکنجی قپودانی «غابرییه‌ل تره‌ویزان ایله اوغلنك ، وسنیور « مارقو » نك اوغلی بالذات « باربارو » اسملرینی احتوا ایدن بوقهرمانلرك لیسته‌سنده‌کی یکون التمش سکز اسمه بالغ اولور . موسیو « پیه‌رس » دیرکه ، جنوه‌لی «ژوستینیانی» نك ابتداده کندیسی‌ایچون «قالیقاریا»نك اتصالنده‌کی سور قسمنك مدافعه‌سنی انتخاب ایتدیکی ظن ایدیلور . »

بوخصوصده مورتمان شو مطالعه‌ده بولنور : « آتیلا »نك استیلاسنه قارشی قتالونیه اووه‌لرنده وقوعه کلن قانلی مجادله‌لردنبری ، تاریخده ایلك دفعه اوله‌رق ، موجودیتلرینی قورتارمق اندیشه‌سی ، بوتون مدنی قوتلری عثمانلی‌تهلکه‌سنه قارشی امان ویرمیان برمجادله‌یه سوق ایدییوردی. بوسائق، بردنبره نیجه کین وغرضلری، نیجه اختلافلری ازاله ایده‌رك ، بوتون صنوف اجتماعیه‌یی ، مختلف طبقه‌دن مختلف شرائط داخلنده یاشایان انسانلری برحرکت مشترکه‌یه سوریوردی . روملر ، جنویزلر ، وندیکلیلر ، قتالونیه‌لیلر، قتولیکلر ، اورتودوقسلر، اتحادجیلر، متعصب کشیشلر ، سربست افکار طاشیان انسانیتپرورلر ، بورژووالر ، اجرتلی عسکرلر، بیزانس آرخونتلری ، و ایتالیان ضابطلری ، بوتون بونلر ، آوروپانك صوك شهراهی اولان استانبولك سپرلری اوزرنده ، هربری « شرف الهی وخرستیانلق عالمنك ناموس مشترکی اوغورنده » ، قانلرینك صوك دامله‌سنی دوکونجه‌یه قدر ، اوموز اوموزه برلکده مجادله ایدییورلردی . »

نیسانك ایکنجی کونی‌ده خاطردن چیقمایه‌جق برتاریخ صره‌سنه کچدی . « باربارو » دییورکه :

« حشمتلو ایمپراطورك امریله ، وندیکلی « باوتولومه‌ئوسولیغو » نك ، حرب تهلکه‌سی ظهورنده ، لیمانك براوجندن دیکرینه قدر مدخلنی مدافعه ایده‌جك‌اولان مشهور زنجیری برنجی دفعه کردیکی کون ، ایشته بوکوندی ، » یعنی شمدیکی‌سرای

بروننك یاقیننده‌كی، «سن ئوژه‌ن» برجیله تقریباً حال حاضرده موخـانه بروننك بولندیغی محل اولان غلطه سورلرینك داخلنده‌كی «لاقروو ادوغلطه» برجی آره‌سنه. برقاچ یوز متره طولنده اولان بوبیوك زنجیر، جسیم تورك دونماسنك قارشیسنده خلیجده، زنجیر خطنك كیریسنده طوپلانمش اولان روم وایتالیان كمیلرینی برچوق كونلر، كیجه وكوندوز، تماماً تعرضدن مصون قیله‌جقدی. بوزنجیر، «باربارو» نك قیدینه كوره، یكدیكرینه عظیم چنكللرایله زنجیرلنمش یووارلق آغاج كوتوكلردن، وعینی جسامتده دمیر زنجیردن مركب ایدی. ایكی اوجنده‌ده جسیم ایكی خلقه اولوب بری، بوكون تقریباً قرانتینه دائره‌سنك بولندیغی محل‌ده موجود اولمش اولان غلطه سورینك براسكی برجنه، دیكری حال حاضرده یالی كوشكی دینیلان یرده، «سن ئوژه‌ن» قپوسنك ارتفاعنده‌كی استانبول سورینه، قوی برصورتده ربط ایدیلمشدی. استانبولك مدافعه‌سـنده اودرجه بویوك بر رول اوینایه‌جق اولان، وبوكون تقریبـاً غلطه كوپریسنك بولندیغی نقطه‌یه كیریلمش بولنان بو زنجیرك همان كیریسـنده، زنجیری مدافعه ایله موظف حقیقتاً كوچوك برفیلو تشكیل ایتمشلردی: بشی جنویز، اوچی قندیه‌دن، بری «آنقون» دن، دیكر بری‌ده دونمای ایمپراطوریدن اولمق اوزره اون جسـیم كمی [١]. بونلری باشلری ایلریده اولمق شرطیله زنجیره قارشی دیزدیلر، وایجـابنده معـاونت ایتمك ایچون اوچ قات كوركلی بر قاچ اوزون قادرغه‌یی آنلره الحـاق ایتدیلر. لیمانده‌كی زنجیرك محـافظهٔ خصوصیه‌سی جنویزلره تودیع ایدیلدی. برقاچ سنه اول، بو نامدار واسطهٔ مدافعه‌نك اهمیتلی برقسمی «سـنت ایره‌ن» حولیلرندن برنده، «پورفیرییوس» آبده‌سـنك یاننده بولنیوردی. احتمال بوكون‌ده هنوز اوراده‌در.

[١] «نه‌تالدی» (ده‌تیه، جلد ٢٢، نوط ١، صحیفه ٨٩٦) اوتوز طقوز قادیرغه موجود اولدیغنی بیان ایدر. — «پییه‌رس» ك یكرمی برنجی صحیفه‌سنك درت نمرولی نوطنه مراجعت. — براسپانیول كمیسیله پرووانسدن كلمش دیكر بركمیدن بحث ایدن «فرانچه‌س» ك ٢٣٨ نجی صحیفه‌سنده‌ده مراجعت. — كرید كمیلری، بوكون، حانیه‌تسمیه اولنان «سیدونی» ایله قندیه دینیلان «شاندا كس» لیمانلرندن كلمشلردی.

ایکنجی فصل

سلطان محمدك ادرنه‌ده طوپلانان اردوسی . ـ پادشاهك مدهش طوپجیسی . ـ « اوربان » ك بویوك چاپده جسیم طوپلری . ـ تورك اردوسنك استانبوله مواصلتی . ـ تحت محاصره‌یه آلنان شهرك اطرافنه صورت توزیعی . ـ استانبولك جسیم سورلری ایله سائر وسائط مدافعه‌سی . ـ بومحاصره‌ده طوپجینك ایفا ایلدیکی اهمیتلی رول .

مارت آینك نهایتنده ، سلطان محمدك واسع مقیاسده‌کی استحضاراتی همان ختام بولمشدی . اوروپا و آسیاده ال آلتنده بولنان ، کرك پیاده و کرك سواری ، بوتون قطعات ادرنه‌یه جمع ایدیلمشدی . بر بری آردینه واصل اولان قوتلری ، مزراق ، صپان ، اوق ایله مسلح ، یاخود زره کوملك کیینمش و بوندن دولایی زرهلی ویا قاتافراقتلی عسکر تسمیه ایدیلن عسکرلردن مرکب مختلف قطعاته توزیع ایدییورلردی .

سلطان محمدك بو جسیم اردوسنك مقدارینی براز صحیح بر صورتده تعیین ایتمك همان غیر ممکندر . مؤلفلر طرفندن ویریلان اشعارات ، هر نقدر پك چوق ایسه‌ده صوك درجه‌ده مختلفدر . بو الك زیاده شایان اعتماد اشعارات میاننده ، پك حقیقتپرور اولان ونديكلی « باربارو » نككنی ایلك اوكجه ذکر ایتمك لازمدر . کندیسنه کوره ، سلطان محمد ، استانبولك اوكنه واصل اولدیغی کون ، معیتنده ، مرمره ساحلی ایله خلیج درسعادت بیننده اردوكاه قورمش اولان یوز آلتمش بیك کشی‌یه مالکدی . بو ، قطعات منتظمه ایله قوای غیر منتظمه‌دن مرکب تورك اردوسنك هیئت مجموعه‌سنی تشکیل ایدییوردی . فیلونك مرتباتی ، قرون وسطانك بو جسیم شرق اردولرنده دائما طبیعتیله کثیر اولان غیر محاربلر بوندن خارجدی . بو مقدار ، وقوعاتی ینه رأی العین کورن دیکر بر وقعه‌نویسك ، « نه‌تالدی » نك بیان ایتدیکی بر مقدار ایله اساساً تأیید ایدر [۱] .

---

[۱] فی الحقیقه ، « نه‌تالدی » ، سلطان محمدك تحت قوماندا سنده ایکییوز بیك کشی موجود اولدیغنی ، فقط بونلرك اوتوز قرق بیکی سواری اولمق اوزره یوز قرق بیکی عسکر

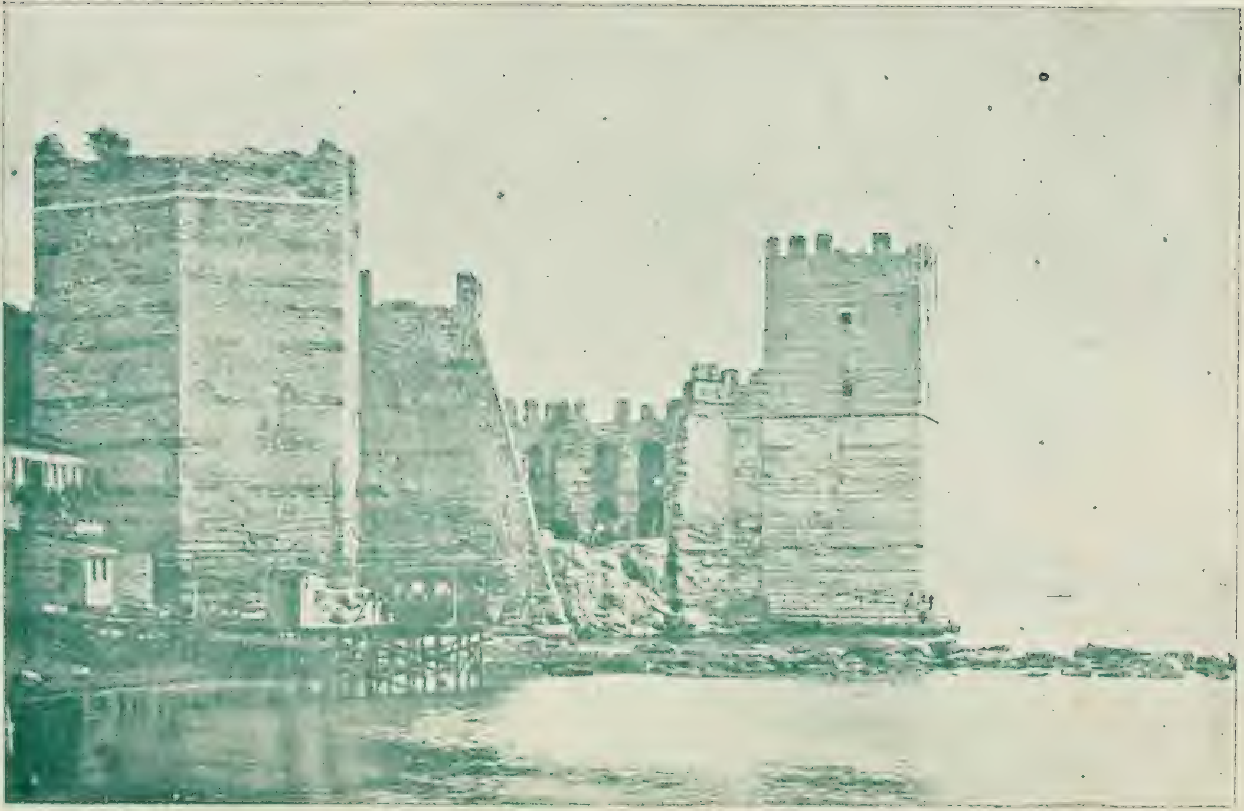
بو جسيم اردونك قطعات منتظمه‌سی، اودورده احتمال بوتون اوروپانك اك مكمل بر قوهٔ عسكريه‌سنی تشكيل ايدييوردی . بالخاصه آناطوليدن طوپلانان اك اهميتلی قسمی، معروف يكيچری قطعه‌لری ايدی كه، بونلرك او درجه معلوم اولان تاريخنی بوراده تكرار بردفعه دها خلاصه ايتمك فائده‌سزدر. عينی زمانده قطعات عسكريه وهيئات دينيه اولان بو تشكيلاتك اويله بر خصوصيتی واردی كه ، حتی « اوپيتال ياخود تامپل » دينيلان قرون وسطانك خرستيان عسكری هيئتلرينی دخی استثنا ايتمكسزين ، تاريخده شمدی‌يه قدر امثالی كورلمامشدی . اسمنك توركجه معناسی «يكی عسكر»دی. اون دردنجی عصرك نصف اولنده، ايلك دفعه ، سلطان اورخان طرفندن تشكيل ايديلمشدی . بو ، حقيقتاً دولت ايچنده بر دولت ايدی ؛ عقله صيغماز بر شدتی حائز اولان نظام وتربيهٔ عسكريه‌سی ، كيمسه‌سز اولان افرادی ايچون حقيقی بر عائله حكمنده بولنان وحاكم مطلقلری پادشاهه غير قابل مقاومت بر قوت بخش ايدن بوبی نظير الايلرك قوتی اون مثلی آرتديرييوردی .

مغلوب اقوامك خرستيان چوجوقلری ميانندن منتظماً ، متمادياً وياڭكز آنلردن طوپلانان، اك شديد تعليم وتربيهٔ حربيه آلتنه آلنان ، زمانك اشعاراتنك بويوك برقسمنه كوره ، اون ايكی بيك كشی قوتنده بولنان اون بشنجی عصرك ،

منتظمه‌دن ، متباقيسی‌ده تاجرلر ، صنعتكارلر وسائره كبی پاره قزانمق ايچون محاصره‌يه اشتراك ايدنلردن مركب بولنديغنی بيان ايدر .

آنجق سكسان بيك مقدارينی ويرن تورك مورخی خيرالله افندی ايله « قيله‌لف » دن درتيوزبيك مقدارينی ويرن « خالقونديلاس » ه قدر ، محاصره‌نك اصلاً بيزانسلی، ايتاليان وتورك اولان ديكر شاهدلر ياخود مورخلرينك پك زياده متنوع تقديراتی ، بالخاصه شوندن نشأت ايدركه ، اك آز مقداری ويرنلر آنجق قطعات منتظمه‌دن بحث ايتمشلر. حالبو كه ديكرلری عينی زمانده قطعات منتظمه وغير منتظمه‌يی وحتی غير محاربلری حسابه قاتمشلردر. « فرانچه‌س » ، ايكييوز اللی سكز بيك عددينی ، ساقزلی « له‌ئوناردو » اون بش بيكی يكيچری اولمق اوزره اوچيوز بيكی متجاوز برمقداری ويرير ؛ « دوقاس » ، يوز بيكی سواری ، ويوز قرق بيكدن فضله‌سنك كيمی ياخود باشی بوزوق اولمق اوزره ايكييوز آلتمش بيك مقدارندن ، « مونتالدو » ايسه عساكر بريه وبحريه اوله‌رق ايكييوز قرق بيكدن بحث ايدر . « باربارو » كورديكمز كبی ، يوز آلتمش بيك‌دير ، حقيقةً اك زياده ياقين اولان مقدار ، سويلديكم كبی ، بوصوك مقدارك اولمسی محتملدر . شو شرطله كه ، يكون عمومی حقنده برفكر ايدينمك ايچون جسيم غير منتظم كروهی آكا علاوه ايتمليدر .

(مورتمانك اثرينك ٤١ نجی صحيفه‌سنه مراجعت) .

استانبولك بيوك سوری (مرمره جهتنده) ـ مرمر قوله .

بومكمل شرق‌عسكرلری، بودورهٔ تاریخیه‌ده. تكملات عسكریه‌لرینك اوج بالاسنه واصل اولمشدیلر. ذاتاً بودورده‌كی عثمانلی اردولرینك بوآنه قدر قزانمش اولدقلری اك بویوك مظفریتلرده اوینامش اولدقلری باشلیجه رولی، بو بدبخت بلده‌یه‌صوك هجومده‌ده، كوریله‌جكی وجهله، تكرار اوینایه‌جقلردی. «ژان هونیاد»ك علیهنده‌كی مشهور وارنه وَقوصووه مظفریتلری اونلرسایه‌سنده قزانیلمشدی. ایشته بو وجهله، خرستیانلر ایچون اك مدهش تهلكه، اصلی تماماً خرستیان اولان بر قوتدن ظهور ایدییوردی.

بربیكیره مالك اولیه‌جق درجه‌ده فقیراولان صاییسزغیرمنتظم عسكرلر، تعبیر آخرله باشی‌بوزوقلرمیانده، غنیمت امیدینه‌قاپیلمش برچوق خرستیانلرده‌واردی. بونلر، كمی آزی‌یه آلمش نظامسز بر طاقم مدهش مخاصملردی. « به‌رتراندون دولابروكیه‌ر » بونلرك سلاح اوله‌رق بر پاله‌دن باشقه بر شیئه مالك اولمدقلرینی بیان ایدر، اوروپا وآسیادن كلمه بو غیر منتظم قوتلردن مركب بر جم غفیر، بو دفعه‌ده، بر معتاد، بكلرینك‌یاخود خصوصی سپاهی رؤساسنك سوق واداره‌لرنده، پادشاهك اردوسنه التحاق ایتمشدیلر. بوتون توركلر خدمت عسكریه ایله مكلفدیلر. تورك اردوسی، پك یرنده‌سویلندیكی كبی، ملتی تماماً تمثیل‌ایدییوردی.

بو اردونك فوران حسیاتی كوریلمكه شایان ایدی. بو حسابسز عسكرلر، عصرلردنبری، نجه تورك نسللرینك عشق و حرارتله تخیل ایتمش اولدقلری بر اثر مقدسی نهایت وجوده كتیره‌جكلردی! پیغمبر ذیشان حضرت محمد بونی وقتیله دوشونمشدی! « اك بویوك حكمدار، استانبولی ضبط ایدن حكمدار اوله‌جق، واردوسی اك مكمل بر اردو عد ایدیله‌جك. » دیمامشمیدی؟ عربلر طرفندن بربرینی متعاقب یدی دفعه وقوعه كلان واوچنجیسی كنجلكنده بالذات حضرت پیغمبرك سنجاقداری واك سوكیلی مقربی اختیار حضرت ایوبك حضوریله كسب شهرت ایتمش اولان محاصره‌لردنبری، بو مشهور پایتخت دها نجه محاصره‌لر كورمشدی. حقیقی معتقدلر، ایشته بویله بر حظ درونی ایله استانبول كبی قابل تقرب بر جنتی هركسه كشاده ایده‌جك اولان علوی موفقیتی، و یالكز ارباب تقوادن عبارت اولمیان كیمسه‌لر ایچون، همان حدسز بر پارلاق یغمایی‌ده وعد ایدن بو مضاعف موفقیتی دوشونیورلردی.

بر از صحیح بر حساب الده ایتمك ایچون ، محاصره‌نك بوتون امتدادنجه ، بالخاصه غنیمت امیدیله قوشوشان وپادشاهك کوزینه کیرمك مقصدینی‌ده طاشیان یکی یکی غیر منتظم عسکر بیغینلرینك بلافاصله تورك اردوکاهنه مواصلت ایتدکلرینی تخطر ایتمك لازمدر . بوندن باشقه ، بوتون وسائطه مراجعتله عسکرلرك تعصبنی تحریك ایتمك ارزوی شدیدی سائقه‌سیله اردویه التحاق ایتمش ملالر ، امامل ، درویشلر و سائر دیندارلردن مرکب جسیم بر ازدحام ایله هر نوع خدمتکارلردن حاصل اولمش نهایتسز بر مقداری ، غیر محارب اشخاصه علاوه ایتمك لازمدر . استانبولك سقوطی حقنده ، موسیو « ئه‌للیسان » طرفندن نشر ایدیلمش اولان « تره‌نوز » نام کتابده ، پادشاهك دعوتی ایله بوبلدهٔ جسیمه‌نك سورلری اوکنه قوشوشمش مختلف قوتلرك اصلاً اودرجه متنوع مملکتلرینك مراق انکیز تصنیفی واردر . جمعاً یکون یوز سکسان یدی‌بیك کشی [۱] اولوب بونك ، اون‌بش‌بیك یکیچری داخل اولدیغی حالده ، یوزاون‌یدی‌بیکی اوروپادن ، ویتمش بیکی آسیادن [۲] کلمشدی . »

۱٤٥۳ سنه‌سی مارت آیی ایله برابر ، حضرت پادشاه ، هرطرفه ، عظیم ایمپراطورلغك الك اوزاق نقطه‌لرینه ، عالم اسلامك دیندارمریدلرینك غیرت حربجویانه‌سنی تحریك مقصدیله ، حرب‌منادیلری ، دینی میسیونرلر اعزام ایتمشدی . بوتون ایالتلردن ، بالخصوص آسیادن ، حقیقتاً اوغل آریسی سوریسنك قوغانی ترك ایتملری قبیلندن ، قوشوشدیلر . برشرق‌وقعه‌نویسنه کوره ، بوبیکلرجه قوشوشانلر میاننده الك مشهور اولنلرك اسملری شونلردر: آق شمس الدین ، قاره شمس الدین ، ملا سنائی ، امیر بخاری ، ملافناری ، جب‌علی ، انصارده ، ملا کورانی ، شیخ زندانی ، قرمان اوغلی ویدی بیك کوکللی محاربك باشنده آیدین اوغلی دره‌بکی .

بومحارب کتله‌لرك مقدارینی تخمین ایتمك ایچون تصور ایدیله‌بیلن بوتون تشبثلری اساساً عقیم قیلانشی ، تکرار ایدییورم ، محاصره‌نك صوك کونلرینه قدر ، اوکلرنده برالای درویشلر ، ملالر ، مغربیلر وسائر متعصبین بولندیغی حالده ، تورك اردوکاهنه

[۱] « ئه‌للیسه‌ن » (عینی اثر ، صحیفه ٥٦) ، بیلمم نیچون ، « ایکییوز اون یدی بیك دیبور .

[۲] ۷٤۹ الی ۷۸٥ نجی صحیفه‌لره دوغری ، بوتون یوانسانلر ، « تره‌نوز » ه کوره ، خرستیان ایدیلر .

آقین آقین یکی محاربلرك آقمسی کیفیتیدر. برمدت، بوخشین محاربلرك یکون عمومیسی شبهه‌سز درتیوزبیك کبی مدهش برمقداره واصل اولدی ! بو ، تأکید ایدیله‌بیلور.

مدت مدیده بومقدارلری مبالغه‌لی تلقی ایتمش اولان فن تنقید تاریخی، بوادوار قدیمه‌ده ، وحشیانه اجرا ایدیلان حربلرده ، اختیارلر وچوجوقلردن غیری ، نه‌درجه‌یه قدر بوتون ملتك اردوبی تشکیل ایتدیکی دها‌ایی آکلاشیلان بوکونکی کونده، بومقدارلری قبول ایتمکه شایان دقت برصورتده متمایلدر [١]. بوجسیم کتلهٔ بشرك برابرنده بولنان بیکیر، دوه ، اوکوز، قویون، کچی، کوپك کبی حیوانات مختلفه‌نك مقداری ده تقریبا سکز یوز بیك قدر تخمین ایدیله‌بیلور. منتظم اردو ، برکره دها سویلیه‌لم، « فرانچه‌س » لك قید ایتدیکی ایکییوز التمش بش بیك عددینی هیچ شبهه‌سز کچمیوردی .

خرستیانلقدن دونمه برچوق خائنلر ، صفلری میانده تورکلر طرفندن تحت حاکمیته آلنمش نیجه اقوام مختلفه‌نك موجود اولدیغی بواردوده، بوبولنیورلردی. اولجه صرب سواریلرندن ، وینه صرب اولان طوپجیلردن، لغمجیلردن، کذلك المانلر و مجارلردن بحث ایتدم . ساقزلی « له‌ئوناردو » روملرك ، لاتینلرك ، جرمنلرك ، « پانونیه‌ن » لرك ، بوهمیالیلرك ، حاصلی بوتون خرستیان قوملری افرادینك سلطان محمده یاردیم ایتمك ایچون خائنانه قوشمش اولدقلرینی تأییدایدر. موسیو « میجاتوویچ » لك اثرنده ، پادشاهه صرب قرالی « ژورژ برانقوویچ » طرفندن مجبوراً کوندریلمش اولان صرب قوتی حقنده یازیلمش غایت مفید برصحیفه موجوددر [٢] .

ایمپراطور ومشاورلری ، اللرنده‌کی هیچدن عبارت واسطه‌لر ایله ، معظم بلده‌نك مدافعه‌سنی تشکیل ایتمك خصوصنده حرارتله مشغول اولدقلری صره‌ده ، کنج پادشاه، ادرنه‌ده‌کی اردوکاهنده، خارقه‌نما برفعالیت ابراز ایدییوردی . اویقو نه‌در بیلمیوردی . بوتون کیجه‌لری . سعی ایله ، بیزانسك پلاننی تدقیق ایله . بو بلده‌نك مدافعه‌سنی بحق بیلنلر ایله یاپدیغی مناقشات ایله کچیوردی. بوخارق‌العاده استحضاراتی حقنده استانبوله قدر طاغیلمش اولان شایعه‌لر ، بو بلده‌یه دهشت

[١] « آ . ن برنارداقی » نك اثری ، صحیفه ١٧١٨

[٢] مذکور اثرك ١٣٣ نجی صحیفه‌سی .

صاچییوردی . وبالخاصه ، خائن خرستیان مهندسلرینك دوکدیکی مدهش طوپلر حقنده‌کی شایعه، بوجسیم پای‌تختده ذهنلری آلت‌اوست ایدییوردی. برمدتدنبری، طوپ باروتنك کشفی ، کوچوك و بویوك چاپده اسلحهٔ ناریه‌نك اعمالی ، قرون وسطی محاربه‌لرینك بوتون عصرلق شرائطنی دکیشدیرمکه، اسکی اصوللری بوزمغه باشلایوردی . سلطان محمد ثانینك پدری سلطان مراد ، او درجه مدهش اولان بو یکی سلاحلردن اولجه تدارك ایتمشدی . بو خارق‌العاده اختراعلر سایه‌سنده ، صنعت حربه یکی بر دور کشاد ایتمسنی اوغلنه براقشدی .

١٤٥٣ سنه‌سی کانون ثانی آینك ایلك هفته‌لرنده ، روملرك پای تختنده ، مختلف واسطه‌لر، احتمال بالخاصه ، زغنوس پاشا حقنده بسلدیکی کین وغرض سائقه‌سیله پادشاهنه خیانت ایدن وخرستیانلره مساعد داورانان صدر اعظم خلیل پاشا [١] واسطه‌سی سایه‌سنده ، ادرنه‌ده « بومبارده » دینیلان جسیم ومدهش بر طوپك دوکولدیکی خبری معلوم اولدی. اوزمانده ، جسامتده اولمق اوزره تورکلرك مالك اولدیغی خیاله صیغماز بو مدهش ایلك آلت حرب حقنده زمانك روم مؤرخی « دوقاس » شوصورتله مطالعه‌ده بولنیور [٢] : « ١٤٥٢ سنه‌سی صوك بهارنده ، حضرت پادشاهك حضورینه بر ملتجی عسکر فراریسی چیقاریلدی . بو فراری کندیسنه استانبولك درجهٔ تحکیماتی حقنده قیمتدار معلومات ویردی . بو آدمك اسمی « اوربان » یاخود « اوربانی » ایدی. مجار، احتمالکه اولاح ملتندن اولوب طوپ دوکمکده هنوز امثالی کوریلمامش ماهر بر اوسته طانیلیوردی . مدت مدیده دنبری ، پای تختك مدافعه‌سنده خدمت ایتمك اوزره کندیسنی ایمپراطور « قسطنطین دراغازه‌س » ه تقدیم ایتمشدی. فقط ، حکمدارك کندیسنه وضع ایتدیکی

[١] کندیسی ایمپراطور طرفندن پاره قوتیله الده ایدیلمشدی. « دوقاس » ، تورکلرك کندیسنه « کافر اورتاغی » یعنی « کافرلرك دوستی یاخود ارقداشی » لقبنی ویردکلرینی بیان ایتمکله قدر واریر . محمد سعید افندی ، ایچی آلتون وکموش‌پاره ایله دولو بالقلر کوندرمك صورتیله الده ایدلدیکنی حکایه ایدر . شرق خیالنه بورونمش اولان بومصال پك صحیح دکلدر . سلطان محمد صدراعظمنك خیانتندن خبردار ایدی . آ. دوقتور « مورتمان » طرفندن ، اثرینك اوتوزیدی الی اوتوز طقوزنجی صحیفه‌لرنده ، حکایه ایدیلمش اولان‌مراق آور منقبه شایان مطالعه‌در .

[٢] boun طبعی ، صحیفه ٢٤٧ ـ ٢٤٩ .

شرائطدن غیرممنون ، وبالخاصه بویوك برقسمی حریص متوسطلرك جیبلرینی دولدیران
مخصصاتنك آنجق پك جزئی برقسمنی آلمقدن متهور بولندیغندن ، خفیاً پادشاهلك
یانینه قاچمشـدی. حضرت پادشـاه كندیسنی كمال مسرتله قبول ایتدی. هدیه‌لره ،
رتبه‌لی لباسلره مستغرق قیلدی ، یوكسك برمعاش باغلادی . اویله بر معاش – كه
« دوقاس »ك فكرنجه – یالكز درتده بری كندیسنی ممنون ایتمش اولور، واستانبولی
ترك ایتمسـنه الی‌الابد مانع اولمش بولنوردی . سـلطان محمد ، تصورات وسیعه‌سی
ایچون بویله قیمتدار برمعاونه مالك اولمق سـعادتنی ایچنده یوزیبوردی . اوزون
مذاكره‌لرك نتیجه‌سنده ، مهارتنی تجربه ایتمك ایچون ، بوكونه قدر بو جنسـدن
یاپیلمش بوتون آلتلره تفوق ایده‌جك درجـه‌ده بویوك چاپده برطوپ اعمـال
ایدوب ایده‌میه‌جكنی كندیسنه صوردی . اوربان ، استانبولك سورلرینی ، حتی
بونلر ، باغیرارق : بابل سـورلری قدر متین انشـا ایدیلمش اولسه » ، طوز بوز
ایده‌جك بر وزنده‌كی طاش كولله‌لری آتمغه قادر طوپلر دوكمسنه كووندیكی جوابنی
ویردی . مع مافیه ، بوكون بالسـتیق مسـائلی دینه‌جك اولان انداخت و منزل
مسئله‌لرینی بیلمدیكنی اعتراف ایتـدی . سـلطان محمد ، بو تفرعاتی بالذات حل
ایتمكی درعهده ایتدی، مكركه اودرجه مشتاق اولدیغی آلت حربی اوربان كندیسنه
احضار ایده بیلسون .

كنج حكمدار ایله خائن مهندس آره‌سـنده ظهور ایدن وایچلرنده مهندس
« صاریجه » و معمار مصلح الدین كبیلرله برچوق متخصصلرك‌ده اشتراك ایتدیكی
بوفجیع مناقشات، ادرنه‌ده، پادشاهلك ، دیدیكم كبی، روم ایلی حصاری ودیمتوقه‌دن
عودتندن صوكره، جریان ایدییوردی. مؤرخ ووقعه‌نویسلرك سویلدكلرینه باقیلورسه،
هیچ برشی ، بونی تكرار ایدرم ، بوآنده سـلطان محمدك سوردیكی فعال حیات
آتشین حقنده برفكر ویره‌مز . فكر یكانه‌سنه حصر نفس ایتمش، اطرافنی متمادیاً
مهندسلر ایله احاطه ایتمش اولان پادشاه، كیجه كوندوز متخصصلر ایله برلكده چالیشیور،
آنلری محاكمه‌سنده‌كی امنیت وسرعتله حیران براقییوردی. معظم شهرك كندی الیله چیزدیكی
خریطه‌سی اوزرنده، موفقیتله هجومه الڭ زیاده مساعد یرلری، بطریه‌لری یرلشدیرمك
ایچون الڭ مكمل موضعلری ، خندیك آچمق ولغم وضـع ایتمك ایچون الڭ موافق
نقطه‌لری تدقیق ایتدكدن صوكره قید ایدییوردی. هركون الڭ محرم اوچ مشاوری

ایله اوزون اوزون ملاقاتلرده بولنیوردی : بونلردن بری ، دائما خرستیانلر ایله مجادله‌یه کیریشمکه مخالف اولان صدراعظمی خلیل پاشا ، دیکر ایکیسی، اختیار طرخان بك ایله، اصلنك آرناوود وخرستیان اولمسنه‌رغماً ، خرستیانلرك شدید دشمنی وَدامادی سلطان محمدك وبناءً علیه بوتون روحیله‌ده حربك آتشین طرفداری زغنوس پاشا ایدی . هیچ برشی پادشاهك دائما حال تیقظده اولان نظر دقتندن قاچمیوردی . اوروپایه ، خرستیان دولتلرینك ، بالخاصه ایتالیا ایله مجارستانك کندیسنه قارشی هیچ برکونا تهدیدکار بروضعیت آلوب آلمدقلری حقنده امنیت حاصل ایتمك ایچون، خفی مأمورلر کوندرییوردی . کاه‌قطعاتنه مانوره‌لر یاپدیرییور،کاه طوپ آتدیرییور، یکی دوکولمش بومبارده‌لری تجربه ایتدیرییوردی .

بو مدهش تخریب آلتلری میاننده ، الك دهشتلیسی « اوربان » ککی ایدی . سنه‌لرجه مدت ، شرقك وحتی بوتون اوروپانك یکانه بر خارقه‌سی عد ایدیلمش ، بوطوپك اصاغه‌سی تاریخی‌طوپجی صنعتنك بلاانقطاع تزایدایدن قوت واهمیتی نقطهٔ نظرندن یکی بردوره‌نك مبدأینی‌تشکیل ایتمشدی. احتمال تاریخجه الك‌جسیم اوله‌رق قیدایدیلن بو آلت حربه معنیدار اولان « واسیلیك » یعنی « قرالی »لقبی ویریلدی. « دوقاس » دیرکه: بو ، مهیب و مدهش برخارقه اولدی. «اوربان» قالبنك اعمالی ایچون اوچ آی صرف ایتدی ، بعده بوقالبه طوپجی ایریدوب دوکدی . مورخ « فرانجه‌س » کودسنك روم اولچیسی اولان اون ایکی « سپیتام » ، یعنی تقریباً طقوز قدم محیط ، بناءً علیه اوچ قدم قطری اولدیغنی بیان ایدر [١] . ادرنه‌ده ، پادشاهك اوسنه انشا ایتدیرمش اولدیغی یکی سرایك اوکنده ایلك دفعه تجربه ایدیلدیکی زمان ، سلطان محمد اهالی‌یه طوپ سسنك پك‌مدهش اوله‌جغنی اخبار ایتدیردی . وقعه نویس : « بو وجهله کبه قادینلری تدهیشدن اجتناب ایتمك ایستیوردی . » دیه قید ایدییور . فی‌الحقیقه ، « دوقاس » لك بیانه کوره ، طوپك کورله‌مه‌سی دائراً ماداریوز « ستاد » لق ، یاخود اون اوچ میللك برمسافه‌یه قدر ایشیدیلدی . بعضلرینه کوره التیوز ، دیکرلرینه کوره یدییوز اللی کیلو وزننده اولان طاش کولله ، بر میل اوزاغه دوشوب طوپراغه التی قدم قدر

[١] « پییه‌رس » لك اثرینك ٢٣٢ نجی صحیفه‌ده‌کی حاشیه‌ده . « ده‌تیه » بوخارقه‌نك ادرنه‌ده دکل «ره‌ژیون»ده اصاغه ایدلدیکنی ظن ایدر .

نفوذ ایتمشدر . بوکون بیله ، بو مدهش کولله‌لردن بر قاچنی استانبولك بعض محله‌لرنده ، مثلا بویوك سورك خندکنده، یاخود غلطه سورینککنده ، اسکی سرایك حولیلرنده، وترسانه‌ده ، کورمك قولایدر. محاصره‌دنبری خراب اولمقسزین تقریباً دوشدکلری وضعیتده قالمشلردر. موسیو « پییه‌رس» آنلردن ایکیسنی اولچمش، ومدیللی پسقپوسنك سویلیه‌جکی وجهله، محیطلرینی سکسان سکز پوس بولمشدر . بونلری اعمال ایتمك ایچون غرانیت اولدیغی محتمل اولان، قره‌دکز ساحلندن کله برقره طاش، یاخود آلتله مدور قیلنمش مرمر کتله‌سی قوللانیورلردی . قوجی افندی سلطان محمد ایچون اوتوزقنطار، یعنی اوتوز بیك کیلووزننده اصاغه ایدیلمش طوپلردن بحث ایدر .

استانبول محاصره‌سنه اشتراك ایدنلردن بری اولان مدیللی پسقپوسی ساقزلی « له‌ئوناردو » ، اك جسیم بر تورك طوپی طرفندن سورك اوستندن آشیریلمش بر کولله‌یی اولچمك مراقنه دوشه‌رك ، اون بر « سپیتام » – یعنی باش پارمق ایله شهادت پارمغی آره‌سنده‌کی ، هر ایکیسی تماماً آچیلمش اولدیغی حالده ، مسافه‌نك اون برمثلی – ویاخود سکسان سکز پوس محیطنده بولدیغنی حکایه ایدر . وزننی آلتیوز کیلو تخمین ایدر. « مونتره‌له»، محاصره‌یه عائد بیاناتنده ، بو جسیم طوپك اون ایکی قاریش ودرت پارمق چوره‌سنده وطقوز یوز کیلووزننده طاشلر فیرلاتدیغنی ذکر ایدر. بوتون بو اسکی قیدلرك مبالغه‌لر وباخصوص تناقضلر ایله مالی اولدیغی عیاندر . مع‌مافیه ، حیرت افزا تأثیرات حصوله کتیرن اودور ایچون بوسبوتون یکی، مدهش برطوپجیلغك موضوع بحث اولدیغی کیفیتی شبهه کوتورمز. ایکنجی درجه‌ده بریغین آلات حربیه : قدیم، اوزون دمیر طوپلر، اولوقلی یایلر ، سپر تفنکلری، بر نوع قره‌بینه‌لر ، آرکه‌بوز تفنکلری ، تاتار اوقلری ، بو دیو کبی طوپلرك طوپجیلرینه ، اوقجیلره وصپانجیلره معاونت ایدییورلردی .

ادرنه‌دن کانون‌ثانینك نهایتنده حرکت ایتدیریلن مدهش « واسیلیك » انجق ایکی آی صوکره استانبولك اوکنه واصل اولدی . قره‌جه بکك قوماندا سنده اون بیك غیرمنتظم سواریدن مرکب برقول اوکده کیدییوردی . بعض قیوداته کوره، اوتوز دیکرلرینه کوره . اللی یاخود التمش ، دیکر برفاچ افاده‌یه کوره‌ده ، حتی یوز اللی چفت اوکوز طرفندن آغیر آغیر چکیلیوردی . پك یاقین زمانده، چار فردینانداك عسکرلرینك فرار ایدن تورکلری اوکلرینه قتورق قطع ایتدکلری بونهایتسز ،

يأس آور وغمكين اووه‌لرده ايلريلين اوشـايان تماشـا ، فقط مدهش آلايى كوز اوكنه كتيرمك قولايدر [١] . ايكييوز كمى، يان طرفلرندن طوتمق ايچون بوخياله صيغماز آلته رفاقت ايدييورلردى . ديكر طرفدن ايكييوز يول عمله‌سى‌ده يول مقامنده اولان بللى بلليسز ايزى مشكل نقطه‌لرنده تسويه ايتمك ايچون ايلريده كيدييوردى . اللى دولكر ، قضالردن متحصل خسارلرى تعمير ايتمك ، كوپريلر تأسيس ايتمك والخ ايچون كيريدن كليورلردى . بعض مأخذلر بوجسيم طوپه ترفيق ايديلن عمله‌نك مقدارينى ايشيديلمامش بردرجه‌يه، ايكى بيك كشى‌يه چيقاريرلر. مارتك نهايتنه دوغرى ، ـ « فرانچه‌س » نيسانك ايكيسنده‌دييور . ـ بوجسيم قافله « يدالهى‌يه مودوع » شهرك سورلرينك بش ميل اوزاغنه واصل اولدى. شبهه‌سز، تراكيا قيرلرندن بويله برمدهش آلت حربك مرورى ، دوچار دهشـت اولمش اهالى نزدنده مدت مديده بر مشـئوم خاطره براقسى طبيعيدر . مع‌مافيه ، بو ، ديكلديكى كبى ، سائر بوقبيلدن برچوق خاطره‌لردن انجق برينى تشكيل ايدييوردى. فى‌الحقيقـه ، مناقب عاميانه ميانـنـده اودرجه شهرت بولمش اولان بو « اوربان » طوپنك سلطان محمدك برچوق قوتلى طوپلرينك ياردميله حصـوله كله‌جك اولان معظم اثر تخريبى باشلى باشنه‌ايفا ايتديكنى ظن ايتمك قدر يا كلش برشى‌اولمز [٢].

قره‌جه‌بكك سواريلرى، كچدكلرى بوتون‌تراكياصحراسنى خرابه‌زاره چويرديلر. سائرلرى ميانده ، پاى‌تختك يانى‌باشـنده ، اوته‌دن برى او درجه شهرت بولان آياستفانوس قصبه و شـاتوسنى باصديلر ويغما ايتديلر . سـكـنه‌سندن برچوقلرينى اعدام ايتديلر . اولجه اودرجه يغما ايدلمش اولان « تەپياسييون » ده‌عينى وجهله سوپوريلدى .[٣] يالكز سيلورى شهرى بوتون هجوملره مقاومت ايتدى. ادرنه‌يى

[١] شلومبه‌رژه‌نك علمى بر تاريخه، بوكبى حسى وطرفكيرانه فكرلر قاريشـديرماسى شايان تأسفدر . مترجم

[٢] بيزانس قسطنطينيه‌سنه متعلق شيلرى هركسدن ايى بيلن متوفى آ . مورتمان دها برقاچ سنه اول چناق قلعه طابيه‌لرنده ١٤٥٣ محاصره‌سنه عائد اومشهور طوپلردن بر قاچ دانه‌سنك موجود اولديغنى تأييد ايدر .

[٣] قره‌دكز ايله مرمره دكزى ساحللرنده بولنان « مه‌زه‌مبريا » . « آخه‌لوس »، « ويزا » ياخود « بيزه‌ن » وسائر برچوق شهرلر وقلعه‌لر تورك آقينجيلرى طرفندن عينى زمانده ضبطايديلدى . « دوقاس » ك اثرينك ٢٥٨ نجى صحيفه‌سنه مراجعت. «پوسكوليوس» بالعكس « مه‌زه‌مبريا » نك بوتون هجوملره جسورانه مقاومت ايتديكنى تأكيد ايدر .

علمانك وسيدلرك دعالری ايله پك آز زمان اول ترك ايتمش اولديغی دكزده‌كی قوم قدر كثرتلی جسيم تورك اردوسنك قسم كليسی ، بوتون مورخلرك افاده‌لرينه كوره ، نيسانك بشنده ، پنجشنبه كونی ، بويوك پای تختك سورلری اوكنده كوروندی [١] .

بو ، تاريخك مشهور صحنه‌لرندن بری ، فكراً تجسم ايتديرمكده دكر بردرجه‌ده مراق آور بر صحنه اولدی . شايان تماشا رنكارنك يغنلر حالنده ، ييريجی سواری وپياده محاربلردن مركب او خارق‌العاده جم غفير تصور ايديلسون ! معظم بلده‌نك او ايصسز ، چوراق ، دوز و توزلی جوارنده ، طوزی دومانه قاتان او پارلاق منتظم طابورلر ، او غير منتظم حدسز وحسابسز سواری بلوكلری ، انسانلر ، حيوانلر وآغيرلقلرك تشكيل ايتديكی او آردی آره‌سی كليان قوللر كوز اوكنه كتيريلسون ! او يوز بيكلرجه خلقك مدهش ولوله‌سی ، اطرافی احاطه ايدن شماته‌سی ، سلاحلرك شاقيرديسی ، ديو كبی جسيم طوپلرك كورولتيسی ، عسكری موزيقه‌لرك عكس ايدن آهنكلری ، ترامپته‌لرك پاطيرديسی ، بيكلرجه حيواناتك ايكلرمسی فكراً تجسم ايتديريلسون !

رفاقتنده اون ايكی بيك يكيچری وبر قاچ بيك سپاهيدن مركب بر محافظه قوتی بولنان سلطان محمد ثانی « بری » دينيلان بيوك سوردن تقريباً بربچق ميل مسافه‌ده « ليكوس » واديسنك صول‌جهتنده‌كی تپه‌نك اوزرينه، بوكون برعسكری خسته‌خانه‌نك بولنديغی مال‌تپه‌يه، عينی‌اسمده‌برعزيزه‌اتحاف ايديلمش كوچك بركليسانك قربنده‌بولنمسندن دولايی سورك « سن رومن» [٢] اسمنی آلان اك اهميتلی قپوسنك همان تماماً قارشوسنه ، اطرافی خندكلر وآغاج شرامپوللر ايله چويريلمش، جسيم اردونك قرارگاهی اولان مذبذب چادرينی قوردی. بونامدار قپو، جسيم طوپلرك خاطره‌سنه نسبتله توركلر طرفندن « طوپ قپو » نامنی آلدی . حضرت پادشاه، مركز تعرض ياپمق ايستديكی بوسوق‌الجيشی نقطه‌دن ، سورك اورته قپوسيله طوپ قپو بينده‌كی قسمنی دائما نظرلری آلتنده بولونديره بيليوردی . طوپ قپو ، « ميريياندريون» ياخود اورته قپوسی، « شاريسيوس قپوسی، ياخودا كری‌قپوكبی

[١] پادشاهك كنديسی يكرمی اوچ مارتده عزيمت ايتمشدی .

[٢] طوپ قپو « ليكوس » ده « بايرام پاشا دره‌سی » در .

مشهور اوچ قپونك قارشوسنده، هجوم ومدافعه ایچون سورلرك اك اهمیتلی نقطه‌لرندن بری اولان ینه بو محلده، بوندن اوتوز سنه اول، سلطان محمدك پدری سلطان مراد بیهوده یره امپراطورلغك پای تختنی محاصره ایتدیکی وقت، تکوب چادیرینی قورمشدی.

تام بر مسلمان اولان حضرت پادشاه، شهر معظمك اوکنه واصل اولنجه، هرشیدن اول سجاده‌سنی سردیرتمش ، بعده ، مکه‌یه متدینانه توجه ایده‌رك ، ویرلره قپانه‌رق ، اوجسیم اردویه مدبدب براویله نمازی قیلدیرتمشدی . ادای صلاتی متعاقب ، «بوآنده شهرك محاصره‌سی باشلادی » دییه باغیران دلاللری بوتون اردوکاهه چیقارتمشدی. ایشته بو وجهله بو عظیم ومشهور عملیات محاصره مدبدب برصورتده اعلان ایدیلمش وبالفعل باشلامشدی. علما، هرالایی زیارت ایدوب ، حقیقی مسلمانلری بر آرزوی درونی ایله محاربه ایتمکه تشویق ایتمك ایچون امر آلدیلر . حضرت پیغمبر ، اودرجه زنکین، اودرجه جسیم، بومشهور ومحتشم شهرك نهایت بومسلمان بهادرلرك اللرینه دوشمك اوزره بولوندیغنی پك آچیق برصورتده اکلاتمامشمیدی ؟

صابیسز ، منتظم وغیر منتظم تورك قطعه‌لری ، عینی زمانده ، مرمره ایله خلیج آره‌سنده « بری » دینیلان بویوك سوری ، بر چوق کیلومتره اوزونلغنده اولان بو بویوك خطی اشغال ایتدیلر . موجودی‌الك چوق اولان آسیاقوتلری یاخود آناطولی قطعاتی،متعدد خطلر تشکیل ایدن چادرلرینی خیمهٔ همایونك بولندیغی مالتپه‌نك صاغندن اعتبار آمرمره ساحلنه واران ساحه اوزرینه، وروم ایلی قطعاتی،بالخاصه ترا کیا وما کدونیا قوتلری ایسه صول طرفدن اعتباراً خلیجك ایچ طرفنه قدر اوزانان اراضی اوزرینه قوردیلر. بو هیبتلی جسیم اردو، مهاجمینك سمایه عکس ایدن ولوله‌لریله سورلرك اوزرینه بیغیلن بوتون شهر خلقی ایچون نه مدهش منظره! استانبولك بدبخت سکنه‌سی. بونهایتسز ساحه‌یی قوم کبی صاییه کلمز سواری بلوکاری ایله ستر ایدن اوخارق العاده اردونك هرساعت قباردیغنی، تأثیر دهشتله چناقلرندن فیرلامش کوزلر ایله ، کوریيور، وبو شیطانی منظره حیاتلرینه وقفهٔ موت عارض ایدییوردی . بو نا کهظهور ازدحامك اوغولدیلری ایچنده ، بو طالعسز بلده‌نك اطرافنده ، براز صوکره هیچ بر فرارینك مرورینه آرتق میدان ویرمیه‌جك اولان اوجانلی دمیر وچلیك چنبرك بو وجهله تشکلنی کورمك ، بو بدبختلر ایچون نه دهشتناك بر تابلو !

عینی زمانده ، تاریخده حقیقتاً ایلك تورك دونماسی اوله‌رق کندینی کوسترن

جسیم دونما ، اس‌الحرکاتی اولان کلیبولیدن مواصلت ایتمشدی . بو دونما ، دها دوغریسی سلیمان رئیس تسمیه ایدیلن بر بوغاز مهتدیسی اولان [١] قپودان دریا بالطه اوغلنك تحت قومانداسنده ایدی . بو دونمایه مالك اولمقسزین استانبولی اصلا ضبط ایده‌میه‌جکی قناعتنده بولنان حضرت پادشاه ، بو بالطه اوغلنی آسیا و آوروپاده‌کی بوتون قوای بحریه‌سنك باشنه کچیرمش وآیریجه کلیبولی شهرینك‌ده والیسی تعیین ایتمش ایدی . بناءً علیه بو ، تورك پادشاهلرینك ایلك قپودان‌پاشاسی اولان ذات اولدی . « قریتووولوس » بو خصوصده دیرکه : « بو کمیلرك عددی ، نقلیه وسائر غیر محارب کمیلردن صرف نظر ، اوچیوز اللی‌یه وارییوردی [٢] . بو کمیلر ، مسرت نعره‌لری آته‌رق ، اطرافی جهنمی بر کورولتی‌یه بوغه‌رق مرمره‌یه دوغری یوکسه‌لیبیلر . کورکجیلر ، چیلغنجه آلقیشلر آره‌لرنده اجراایتدکلری یاریشلر کبی هر نوع تحریکاتك ویردیکی قوتله کورکلره آصیلیورلردی . »

ینه « قریتووولوس » دوام ایله دیرکه : « چناق قلعه‌دن دوغری کلن بو جسیم دونمانك مرورینی کورنلر خوف وحیرته دوچار اولدیلر ؛ زیرا ، هیچ برطرفده ، بویله کمیلردن وتجهیزات بحریه‌دن مرکب بردونمانك کورولدیکی تخطر ایدیلمیوردی . بومنظره ، بدبخت روماللیری [٣] ، بوکا اصلا انتظار ایتمدکلری درجه‌ده تدهیش ایتدی . بیلغینلقلری اودرجه تزاید ایتدی‌که بوتون امیدلری سوندی . زیرا ، بوآنه قدر وقوعه کلمش اسکی محاصره‌لرده ، شهری انجق قره جهتندن مدافعه‌یه لزوم کورمشلردی . فقط ، شمدی دکز جهتندن‌ده حرب ایدیله‌جکندن ، دوچار اولدقلری دهشت بی‌پایان ایدی . اعزه‌دن هانکیسنه بل‌باغلیه‌جقلرینی شاشیردقلری جهتله ، کندیلرینی بوسبوتون دهشت استیلا ایتمشدی . »

تورك دونماسی ، بوغاز ایچنده ، « چفته ستون » یاخود « دیپلوقیونیون » دیدکلری یره کیدوب دمیر آتدی . « فرانچه‌س » ه کوره « سن‌قسطنطین کلیساسنه قدر » اوزانیوردی .

---

[١] سلیمان رئیس مهتدی دکلدر . مترجم

[٢] وثائقده کوستریلمش مختلف مقدارلر « ئه‌للیسان »ك اثرینك ٥٦ نجی صحیفه‌سنده موجوددر . « فرانچه‌س » (Bonn. طبعی صحیفه ٢٣٧) « دوروموزن » و « تریرەم » دیدکاری ایکی واوچ قاتلی تقریباً اوتوز قادیرغه ایله دها آز جسامتده یوز اوتوز قدر کمیدن بحث ایدر .

[٣] « قریتووولوس » استانبول سکنه‌سنی برمعتاد بویله تسمیه ایدر .

دیکر طرفدن « باربارو » ده شویله بیاناتده بولنیور : نیسان آینك ابتداسنده ، کالیپولی‌ده‌کی بو تورك دونمه‌سی دشمن اوزرینه یورومکه حاضر ایدی. قادیرغه‌لر ، « فوستلر » ، « پاراندازی » و« بریق » دینیلان کمیلردن اولمق اوزره یوز قرق بش یلکنلیدن مرکب [۱] دونمه‌سنك باشنه کچن بالطه اوغلی مرمره‌دن دوغریجه بوغازه پوپه یلکن کیرییوردی. عزیمت، ترامپته‌لرك، عسکری موزیقه‌لرك عکسلری ایچنده ، او اوزون عطالت دورینك نهایت ختام بولدیغنی کورمکله مستغرق مسرت طائفه‌نك آلقیشلری آره‌سنده ، وقوعه کلمشدی. مرمره ساحلنده‌کی خرستیان اهالی، بو آنه قدر بو صولرده مثلی هیچ برکیمسه‌نك کورمدیکی بو مهیب مسلمان دونمه‌سنك مروریی مدهش برامیدسزلك ایچنده کوردیلر . بو منظره قارشیسنده استانبول خلقنك‌ده قلبلری تأثیر دهشت ایله دونه‌قالدی !

تورك دونمه‌سی آنجق نیسانك اون ایکیسنده بوغاز ایچنه واصل اولدی . دیدیکم کبی « دیپلوقیونیون » یعنی « چفته ستون » دینیلان محلك اوکنه، بوکونکی طولمه باغچه سراینك تام براز آشاغیسنه بردنبره دمیر آتدی [۲] . بو دونمه‌یه قره دکزدن وکذلك مرمره‌دن کلن دیکر تورك کمیلری متعاقباً التحاق ایتدی . « فرانچه‌س » درتیوز سکسان کمی کبی مدهش برمقداردن بحث ایدر . قره‌دکزدن کلنلرك برچوغی کراسته وطاش کولله‌لر ایله یوکلی ایدی . یوقاریده کوردیکمز کبی ، اون ایکیسی تماماً مسلح قادیرغه اولمق اوزره یوز قرق بش یلکنلی عددینی ویرن « باربارو » ، دمیر آتمه عملیاتنك اقشامك یدیسنده ختام بولدیغنی بیان ایدر . وبالخاصه ، سینوب‌دن طاش کولله‌لر، انشا آت کراسته‌سی وسائره [۳] یوکلی اولدرق کلن اوچیوز طونیلاتولق بر بویوك نقلیه کمیسنی ذکر ایدر .

---

[۱] (اون ایکیسی تماماً مسلح حقیقی قادرغه ، یتمش ویا سکسانی بویوك « فوست » یکرمی یاخود یکرمی بشی « پاراندازی » ومتباقیسی « بریق ») .

بوتون بو مقدارلرك نه‌قدر غیر صحیح اولدیغی آ . دوقتور مورتمانك اثرینك ۲ : نجی صحیفه‌سنده کوریلور . ـ « پیه‌رس » ك اثرینك‌ده صحیفه ۲۳۳، هاشیه ۲ سنه مراجعت .

[۲] بوخصوصده « پیه‌رس » ك اثرینك صحیفه ۲۳۳ ، هاشیه برینه مراجعت .

[۳] جناق قلعه‌دن وياخود قره‌دکزدن کلن بو برچوق کوچوك تورك کمیلری میانده. برخیلیسی اردو ایچون ارزاق یاخود محاصره ایچون مالزمه ومهمات نقل ایدییورلردی . « فرانچه‌س » اثرینك بون . طبعی . صحیفه ۲۰۰ ه مراجعت .

حضرت پادشاهك چادیری اطرافنه طوپلانمش اولان تقریباً اون بش بیك منتخب یکیچریدن مرکب قوۂ شاهانه ، یاخود خاصه اردوسی ، بری سورلك طوپ قپو ایله ادرنه قپوسی بیننده‌کی الك اهمیتلی قسمنه قارشی یاپیله‌جق هجومی حمایه ایتمکه بالخاصه تعیین ایدیلمشدی . ایشته بوراسی ، مدافعه‌نك الك ضعیف نقطه‌سی اولان « لیکوس » وادیسنك تماماً بولندیغی نقطه ایدی . پادشاهك چادیری ایله قرارکاه عمومینك اطرافنده ، قوتلی شرامپوللر ایله تقویه ایدیلمش ، کنیش و درین بر خندق چارچابوق قازیلدی . مرمره ساحلی اوزرنده‌کی کوچوك سیلوری شهرینی[١] ترصداً التنده طوتمق وبو شهردن استانبوله کله‌جك معاونته مانع اولمق ایچون اوجهته کوچوك بر مفرزه کوندریلدی . طرخان پاشا ، تسالیاده الی التنده‌کی جسیم بر اردو ایله ، شمالده ارناؤدلقده‌کی قهرمان اسکندر بکی ، جنوبده موره قطعه‌سنده ایمپراطورك برادرلرینی اشغال ایدییوردی . بو برادرلرك قرداشلرینه قوای معاونه کوندرمسنه دها مؤثر بر صورتده مانع اولمق ایچون ، یوقاریده کوریلدیکی کبی ، طرخانك اوغلی بر چوق قطعات ایله موره قطعه‌سنك ایچنه دالمش ، واوراده ، ١٤٥٣ سنه‌سی بهارنده ، دسپوط « دیمتریوس » ك جنرالی « ماتیاس آزان » ایله پك شدید محاربه‌لره کیریشمش ایدی .

« قریتووولوس » ، محصورینك یاپدیغی بر خروج حرکتنك ــ هیچ شبهه‌سز تورك اردوسنك قسم کلیسی استانبوله مواصلت ایتمزدن اولدر . ــ موفقیتله نتیجه‌لندیکنی نقل ایدر . روملر ، ایلك دشمن مفرزه‌لرینك مواصلتندن متولد غیر قابل اجتناب قاریشیقلقدن بالاستفاده ، بر مقدار تلفات وبالخصوص پك چوق یاره‌لی اولمق اوزره تورکاری ضایعاته دوچار ایتدیلر ؛ فقط همان براز مدت صوکره ، دشمن اردوسی او درجه کسب قوت ایتدی که ، اوخروج حرکتنه مماثل بر حرکته قالقیشمق آرتق هیچ بر وقت موضوع بحث اولمدی . واولیه بر حرکت اصلا وقوعه کلمدی . بوندن باشقه ، محصورین ، محاصره باشلار باشلامز ، مختلف قپولرك سویه‌سنده‌کی خندکی کچمك ایچون موجود اولان کوپریلری تخریب ایتدیلر . بوتون بو قپولر صیقیدن صیقی‌یه قپانوب آرقه‌لری بسلندی . ٢٩ مایس تاریخنده ، محاصره‌یه ختام ویرن صوك هجومه قدر ، بو قپولر آچیلمدی .

[١] ٦٠ : نجی صحیفه‌یه مراجعت .

اردوی شاهانه قسم کلیسنك مواصلتنك ایرتسی کونی ، یعنی نیسانك التنجی جمعه کونی ، بوتون تورك قوتلری ، کندیلرینی اوقلرك وديكر مرمیاتك منزلی خارجنده طوتمقله برابر ، سوزلره ممکن اولدیغی قدر تقرب ایتمك صورتیله ، تقریباً اوچ ربع میل قدر بر مسافه‌یه هپ بردن ایلریلدیلر. مصادمه‌یه باشلامزدن اول ، ینه « قریتووولوس » ك بیاناتنه کوره ، حضرت پادشاه ، هیچ شبهه‌سز قرآنك اوامرینه صادق قالمش اولمق مقصدیله ، ایمپراطوره شهری بلاحرب تسلیم ایده‌جك اولورسه ، بوتون سکنه‌سنك حیاتنی تحت تأمینه آله‌جغنه دائر عهد وپیمان ایده‌جکی خبرینی کوندردی . جواب ، بکلنیلمسی ایجاب ایتدیکی طرزده ، قطعی برجواب رددن عبارت اولدی . و مخاصمات درحال باشلادی .

« قریتوووولوس » ه کوره ، حضرت پادشاه ، اردونك بللی باشلی رؤساسنی معیتنه آله‌رق ، اول امرده ، مرمره ساحلندن خلیج درسعادته قدر ، وبورادن بوغاز ایچنه قدر امتداد ایدن بیتوب توکنمیان سورلری آت اوزرنده دولاشدی . بونلری صحیح بر صورتده کشف ایتمك ، باخصوص هجومك اعظمی بر موفقیتله نتیجه‌لنمسنه مساعد اولان الك ضعیف نقطه‌لری آراشدیرمق ایستیوردی . بعده ، خارق العاده برفوران حربجویانه ایچنده ، بوتون اردوی شاهانه‌یه ، صوك دفعه اوله‌رق ، برکید رسمی یاپدیردی . واسع صف حرب جبهه‌سنی بر چوق قسملره آییردی ؛ هر برقسمه خصوصی برقوماندان تعیین ایتدی . مهتدی آرناؤد « زغنوس » پاشانك [١] تحت قوماندا‌سنده‌کی بك اوغلی وقاسم پاشا صرتلرینه یرلشمش اولان اردونك بر قسمی ایله غیر منتظم قطعه‌لردن مرکب قوت ، اتکده کائن جنویزلرك غلطه نامنده‌کی بلده‌سیله ، غلطه برونندن « سیداریس » ك منصبنه ، بوکون سایه‌دار ایوب سلطانك بولندیغی محله‌قدر خلیجك بوتون جنوب ساحلنی . وبوندن باشقه ، نیمانك شرق طرفنده‌کی اوجندن اعتباراً بری سورلرك مبدأی اولان اسکی ایوانسرای قپوسنه‌قدر کورفزك بوتون شمال ساحلنی تحت نظارت وترصدده طوتمق وظیفه‌سیله مکلفدی . « قریتوووولوس » علاوه ایدرکه ، حضرت پادشاه ، اردوی همایون طرفندن اشغال ایدیلمش اولان ایکی ساحلی یکدیکرینه دها سریع برواسطه ایله ربط ایتمك ایچون ،

[١] کندیسنی بوعرقدن عدایدن « نه‌تالدی » در . روم محررلری « زاغانوس » تسمیه ایدرلر .

زغنوس پاشایه خلیجك بونهایتنه بر کوپری قورمسنی امر ایتمشدر . ایشته بو وجهله طوغله اوجاقلری محله‌سی، قارشیده‌کی بك اوغلی سمتنك برقسمی اولان بوکونکی قاسم پاشا دینیلان غلبه‌لق ترك محله‌سیله باغلانه‌جقدی . بو متصور کوپری ، زغنوس پاشانك کثیر اولان قوتیله، بویوك سوره قارشی اجرا اولنه‌جق صوك هجومه ، زمان غائب ایتمکسزین ، اشتراکه قوشمسنه مساعده ایتمك خصوصنده ، بالخاصه بویوك بر اهمیتی حائز اوله‌جقدی .

بوتون بوتفصیلاتی کندیسندن اقتباس ایتدیکمز « قریتووولوس » ك « باراجیا » تسمیه ایتدیکی روم ایلی بکلربکی ، یعنی روم ایلی قطعاتنك سرداری اولان قره‌جه پاشا، محاصره اردوسنك صول جناحی قوماندانلغنه تعیین ایدیلدی . تعبیر دیکر ایله اوتاغ همایونك صول طرفنده ، خلیج ساحلنده‌کی اسکی ایوانسرای قپوسندن « پورفیروژه‌نه‌ت » یاخود تکفورسراینه کیدن، وحتی دها ایلری، تورك مواضعنك مرکزینه، اکری قپویه قدر اوزانان ، بری بویوك سورك بوقسمنی قوشاتوب ضبط ایتمکه مجبوردی . سلطان محمد ، سورك ضعیف نقطه‌لرینی ، احتمال بالخاصه ، موسیو « پیه‌رس »ك پك محق اوله‌رق بیان ایتدیکی کبی ، بویوك خندکك نهایت بولدیغی، وبوصورتله اك اهمیتلی بر واسطهٔ مدافعه‌دن محروم اولان سورك زاویهٔ قائمه تشکیل ایتدیکی محلی دوومك ایچون، بوتجربه‌دیده قوماندانه طوپچی مفرزه‌لری ایله جسیم طوپلرندن مهم برقسمنی آیردی .

آسیا ایالتلرندن کلمش برچوق قوتلرك سرداری اولان آناطولی بکلربکی اسحق پاشا، وآسیاتورك ایمپراطورلغنك‌ اك قوتلی توابعندن بری اولان محمود بك، هرایکیسی مهارت عسکریه‌لری اعتباریله صوك درجه‌ده مشهور، وشایان حیرت بر درجه‌ده بر قیمت حربیه‌یی حائز اولان بوایکی محارب ، اوتاغ همایونك صاغ طرفندن بدأ ایله، طوپ قپودن یالدیزلی قپویه وپك یاقین اولان « پروپوندیر » ، یعنی مرمره ساحلنه، بوکون یدی قوله قصرینك بولندیغی محله قدر امتداد ایدن ، بویوك سورك بویك اوزون قسمنی محاصره‌یه تخصیص ایدیلمش قطعاتك باشنه کچیریلدی.

سلطان محمد ، اك اهمیتلی قسمك ، ادرنه قپوسندن طوپ قپویه قدر اوزانان مرکزی قسمك ، تعبیر آخرله سورك « مه‌زوته‌خیون » دینیلان محلنك قوماندانسی کندی وصدر اعظم خلیل پاشا ایچون آلیقویدی. بوراسنك ، « لیکوس » واديسندن

دولابی ، معظم سورلرك نیچون اك ضعیف بر نقطه‌سی اولدیغنی ، وینه بوراسنك نیچون شهرك عرض ایتدیكی ضبطه اك مساعد ، وهجومه غایت قولای بر نقطه اولمق اوزره كنج پادشاه ایله عسكری مشاورلرینه كوزوكدیكنی ایضاح ایتدم . بو ، موسیو « پییه‌رس » طرفندن نقل ایدیلن « ده‌تیه »نك لطیف بر تشبیهی وجهله ، بو عظیم بلده‌نك بدنه‌سنده آشیلك طوپوغی كبی [١] ، یكانه قابل تعرض بر نقطه ایدی .

« قریتوو‌ولوس » ی تعقیب ایده‌لم : سلطان محمد ، قرارگاه عمومیسنی بو نقطه‌ده تأسیس ایتمشدی . اردونك اك ممتاز اقسامندن : اك قوتلی پیاده‌سندن ، اك پارلاق اوق آتانلرندن ، قالقان ایله مجهز افرادندن مركب خاصه اردوسی ، یانی باشنده ، بالذات كندی قومانداسی آلتنده طوپلانمشدی . « خالیقوندیلاس »ك بیاننه كوره ، آلتون وقیرمزی ایپك ایله ایشلنمش اولان سلطان محمدك یوكسك ومحتشم چادیری تقریباً سوردن ربع میل اوزاقده ركز ایدیلمش . وجبهه‌سی عینی زمانده ادرنه قپوسی ایله طوب قپویه توجه ایتمش كیدی . سلطان محمدك منتخب یكیچریلردن مركب خاصه آلاینك هیچ بر وقت كندی اطرافندن آیریلمدیغنی اولجه سویلمشدم . تورکلر ، بویوك بری سورك قارشوسنده تشكل ایتمش اولان اوزون خط حربك جبهه‌سی اوزرنده ، قرارگاهلرینك ایلریسنده ، مواصلتلری ایله برابر ، مرمره‌دن خلیجه قدر امتداد ایدن شرامپوللر ایله حمایه ایدلمش كنیش ودرین بر خندق قازمشدیلر . محاصرین ، بوصورتله كندیلرینی ستر ایتدكاری حالده ، اولدقجه كنیش اولان مازغال دلیكلرندن محصورین اوزرینه بلا فاصله مرمیات یاغدیره‌بیلیورلردی .

مرمر قوله‌دن اعتباراً بری سورك نهایت بولدیغی نقطه‌یه ، بعده شمدیكی سرای برونی دونه‌رك لیمانی ستر ایدن زنجیرك ربط ایدلمش اولدیغی «ته‌اوریبون» موقعنه قدر بوتون مرمره ساحلی بویندەكی سورلری بالخاصه بالطه اوغلنك قومانداسی آلتنده‌كی دونما تحت ترصدنده طوته‌جقدی . فقط ، سلطان محمدك بوخصوصده‌كی فكر اساسیسی دونما ایله مشهور زنجیری محافظه‌ایدن بیزانس فیلوسنی

---

[١] بو خرافه حقنده تفصیلات . محمد توفیق پاشانك « اساطیر یونانیان » نامنده‌كی اثر مهمنده موجوددر . مترجم

استانبولك بيوك سورى - داخلى سور ، ايكنجى سور وخارجى خندك .

تخریبه‌موفق اولدقدن صوکره ، خلیجك مدخلنی زورلامق ، بعده بو جهتده‌کی سورلرك نسبتاً پك آز قوتلی بولنمسندن ناشی ، استانبوله هجومی ، غایت قولای اوله‌جق اولان بو طرفدن اجرا ایتمك ایدی . محاصره‌نك باشلانغیجندن اعتباراً بالطه اوغلنك دائماً عقیم قالمش اولان هدف اصلیسی بو اولدی . دونما ، یوقاریده کوردیکمز کبی ، « چفته ستون » دینیلان « دیپلوقیونیون » ده ، شمدیکی طوله باغچه کورفزنده ، بر معتاد دمیر آتیوردی .

بناءً علیه ، محاصره‌نك ایلك دورنده ، شهرك یالکز ایکی جهه‌سی تورکلر طرفندن قوشاتیلمش وهجومه معروض قیلنمشدی [۱] . زنجیر ایله محافظه ایدیلمش اولان خلیج طرفنده‌کی اوچنجی جهه‌سی ، بو مشهور زنجیر سایه‌سنده ، غیرقابل تقرب اولوب تورکلرك هجومندن هنوز مصون ایدی .

استانبول شهرینی دائراً مادار احاطه ایدن و مدت مدیده محافظه ایتمش اولان بو معظم سورلر حقنده براز تفصیلات ویرمکلك حقیقتاً پك صره‌سیدر . برچوق زماندن بری اجرای سلطنت ایدن بیزانس ایمپراطورلرینك شایان حیرت بر صورتده محافظه ایتدکلری بو یکانه‌واسطهٔ مدافعه‌درکه ، خرستیانلق عالمنك بو بویوك مرکزینه چیلغنجه‌سنه هجوم‌ایدن بیکلرجه اقوام وحشیه‌نك عصرلرجه دوام ایدن تعرضلرینی دائما عقیم براقمشدر . بوندن برچوق سنه اول ، استانبولده‌کی برنجی‌اقامتمی‌متعاقب ، یازمش‌اولدیغم آثاردن برقاچ‌صحیفه‌یی بورایه اقتباساً کچیرمکه‌مساعده طلب‌ایده‌رم [۲] .

مرمره ساحلندن اعتباراً خلیجك ایوب ساحلنه قدر ، بیزانسی قره جهتندن مدافعه ایتمش اولان بویوك سور درجه‌سنده انسانی مبهوت ومتحسس ایدن بر منظره‌یه قرون وسطانك‌عسکری بقایای‌معماریه‌سی میاننده‌تصادف‌ایتمدم . بو سور ، رومانککندن پك زیاده محتشم ، « آوینیون » ککندن دها زیاده شاعرانه‌وطبیعی ، « قارقاسون » یاخود « نه‌ك‌مورت » سورلرندن پك چوق واسع وپك چوق اهمیتلی‌در . استانبول ، مرمره دکزی وخلیج ساحللری اوزرنده وقره جهتنده

[۱] تورکلرك تسلیحاتی حقنده « پیه‌رس »ك اثرینك ۲۵۱ ومتعاقب‌صحیفه‌لرینه مراجعت .

[۲] « آدالر » « ولاکرنا سرایی وکلیساسی » . « بویوك بیزانس سورلری » « شرق خاطراتی » . پارس ، ۱۸۸٤ ، صحیفه ۳۷۹ . ۳۹۷ .

دائر آمادارموجوداولان بویله بر سورایله، ایمپراطورایکنجی «تەئودوزییوس» طرفندن، بشنجی عصرمیلادیده احاطه ایتدیرلمشدر . بو عینی ایمپراطورك دور سلطنتنده وقوعه کلن ایلك تعمیردنبری ، دشمن اردولرینك هجوملری و زلزله‌لر ایله صارصیلمش، بوصورتله انسانلرك وزمانك تخریباتنه معروض قالمش اولان بوجسیم دیوارلر، بر چوق بیزانس ایمپراطورلرینك ادوار سلطنتی اثناسنده ، متعدد دفعه‌لر تعمیر ایدیلمشلردر . بو ایمپراطورلردن هیچ بری ، طقوزنجی عصرده ایمپراطورلقده اجرای سلطنت ایتمش اولان وایکی‌ویا اوچ دکرلی حکمداردن بری بولنان ، بوندن باشقه ، قوله‌لر اوزرینه حك ایدیلمش بر چوق کتابه‌لرك دلالت ایتدیکی وجهله ، خلیج ساحلی اوزرنده‌کی بوتون سوری باشدن آشاغی، همان تماماً تعمیر ایتدیرن ایمپراطور فیریکیالی « تەئوفیلوس » درجه‌سنده سورلرك تقویه‌سی خصوصنده همت ایتمامشدر .

« تەئودوزییوس » سورلرینك‌استانبولك قره جهتنده‌کی جسیم قسمی، یدی قوله قصرندن اعتباراً خلیجه یاقین بر مسافه‌یه ، یاکاش اوله‌رق قسطنطین یاخود « بەلیزەر » سرایی تسمیه ایدیلمش اولان مشهور خرابه‌نك بولندیغی موقعه قدر ، برخط مستقیم اوزرنده ، بر چوق کیلومتره طولنده، تپه‌لری ووادیلری آشاراق امتداد ایدر . بو موقعدن اعتباراً یدنجی عصرده « هەراقلییوس » طرفندن انشا ایدیلمش، « ولاکرنا» سرایی‌وکلیساسنی شهرك‌داخلنه آلان سورباشلار . بوایکنجی سور، «تەئودوزییوس» سوریله برزاویهٔ قائمه تشکیل ایده‌رك‌برلشور، ودیك برمیلی اینه‌رك، وقتیله اقامتکاه ایمپراطوری اولان محلك اطرافنی کنیش بر منحنی ایله آله‌رق، بوصورتله بیزانس خط مدافعه‌سنی اکمال ایدر، وخلیجه قدر واریر . بناءً علیه، « تەئودوزییوس » سورلرینك تشکیل ایتدیکی خط مستقیم بوراده دوچار تعدیل اولور .

برایلك‌بهارده ، مایس آینك تام‌ایچنده، ۱٤٥۳ سنه‌سی اونوتولماز محاصره‌سنك وقوعه کلدیکی بو آیده ، آغاجلر ایله سایه‌دار بر تپه‌جكك اوزرندن، یاخود دها یاقیندن، محیطی تعقیب ایدن اسکی بیزانس یولنك وسطی بر نقطه‌سندن، کوزك آله بیلدیکنه صاغه وصوله اوزانان بو مدهش خط اثنا آتی تماشا ایتمك، حقیقتاً اختیار ایدیله‌جك زحمته دکر بر تماشادر . عصرلرك یالدیزلدیغی پارلاق

بر رنكه بورونمش ، اوزرلرنده هر نوع يكنسقلغی ازاله ايدن قوتلی ، مبذول يشيللكلر چيلغينجه‌سنه فيشقيرمش اولان برجلر ايله كنيش مازغاللی سورلرك ، درين ماوی بر سمانك اوزرينه ترسم ايده‌رك تعاقبی ، جداً غير قابل مقايسه ، محتشم برمنظره عرض ايدر .

صارماشيقلر وسائر بو نوع نباتات ايله طبيعت طرفندن ايشلنمش برجلر ، يانلرنده‌كی قديم ميدانلقده بويوين حقيقی اغاج كومه‌لری ايچندن سمايه دوغری يوكسلورلر؛ چنارلر ، سرويلر ، يبانی بادملر ، چيچك آچمش نارلر ، بوتون بواغاجلر ، بر مجموعهٔ آهنك ايچنده ، رنكلرنك يشيللكلرينی ، قات قات ، يكديكرلرينه قاريشديره‌رق ، كوچوك برجلره قدر اوزانه‌رق ، داللرينی چيقمه‌لرك اوزرندن صارقيته‌رق اولطيف كومه‌لری تشكيل ايدرلر ؛ زمينه‌عصبيتله صالديردقلری كوكلر ، طاش كتله‌لرينی قوجاقلار ، وآره‌لقلره نفوذ ايدرلر ، وبوكوكلرك قويوردقلری جسيم قوللر ايله قرون وسطانك بوتون اقوامنك هجوملرينه مقاومتدن صوكره ، طبيعتك تأثيرات مختلفه‌سيله يقيلمغه باشلايان ديوارلر ومازغاللرك تمللرينی يرلرندن اويناتورلر . هرطرفی صاران يبانی آصمه‌لر ، وقتيله ، بوندن عصرلرجه مقدم ، قوماندانلرك ، اجرتلی باربارلردن مركب قطعات رؤساسنك دشمن اردولرينك حركاتنی كوزلدكلری اوقديم پنجره‌لری چرچيوه‌لر ، و« قاپادوكيالی » ديينلان قديم آسيای صغرالی اوقجيلرك ، حرب نمره‌لری آتدرق ، بولغارلرك ياخود « پچه‌نه‌ك » ديدكلری توركلرك چپلاق وجودلرينه صايلادقلری اوقلرك ، ايچلرندن مرور ايتديكی عادی مازغاللری ويااوق مازغاللرينی ستر ايدرلر .

نهايت ، بو آغاج كومه‌لرينك ، برجلرك ، سورلرك هيئت مجموعه‌سی فوقنده ، شهرده‌كی جامعلرك بياض مناره‌لری ، بيزانس سورينك اوزرندن صانكه ظفر اسلامك ناطق شاهدلری كبی كنديلرينی كوستره‌رك ، اوتده بريده سيوری اوچلرينی سمايه يوكسلديرلر ، بومناره‌لر ميانده ، سلطان سليمان قانونی‌نك قيزی ايله ذی‌نفوذ سوكيلسی مشهور « روكسه‌لان » ك شرفلرينه انشا ايديلمش اولان استانبولك اك ظريف جامعلرندن بری بولنان مهرماه سلطان جامعنك مناره‌لری بالخاصه جالب نظردر .

« ولا كرنا » قپوسنی متعاقب ، زمينك ديك ميلنی تعقيب ايدن « هراقليوس » سوری تدريجی برصورتده ادرنه قپوسنه قدر يوكسلور ؛ بوراده آراضی ؛ ميل

عمومیسنك تحولی ایله تدریجاً آلچاله‌رق ، مرمره‌یه دوغری اینر . سورك بو برنجی قسمنك بونجه ، خلیجدن قسطنطین یاخود « بلیزه‌ر » دینیلان سرایه قدر ، دیوارلرك خارجنده انشا ایدیلمش بویوك قالدیرملی یول ، چوق چقورده بولوندیغی جهتله ، بورادن بیزانس انشا آتنك باش دوندیرن ارتفاعی دها ایی تقدیر ایدیلور .

بیزانس ایمپراطورلری دورنده ، متعاقباً حکم سورن بوتون حکمدارلر طرفندن محافظه‌لرینه شایان حیرت برصورتده دقت واعتنا ایدیلمش بوجسیم ومدهش سورلر ، دوچار خوف اولان کچنلرك نظرلرنده ، بویدن بویه مازغاللریله یوکسلیوردی که ، اوزمانده‌کی منظره ، بوسبوتون فرقلی ، شبهه‌سز دها آز نظربا ، فقط دها زیاده مدهش ایدی . او معظم محاصره‌دن بر قاچ سنه اول دخی ، سورلرده بویوك تعمیرات یاپیلمشدی .

قرون وسطی بیزانسنی بحق طانیان دوقتور موسیو مورتمان دیرکه ، شهر ، جنوباً مرمره دکزی ساحلی ، وبوتون خلیج بونجه ، قسماً بویوك قسطنطین طرفندن انشا ایدیلمش ، فقط هنوز موجود اولان کتابه‌لرك دلالت ایتدیکی وجهله ، « میخائل » و « ته‌ئوفیلوس » نامنده‌کی ایمپراطورلر طرفندن اکمال ایدلمش اولان ساده برسور ایله حمایه ایدیلمشدی . محاصرین ، آنجق اولدقجه قوتلی بردونمایه مالك اولورسه ، سورلرك بوقسمنده برموفقیت تأمین ایده‌بیلوردی ، نته‌کیم ۱۲۰٤ سنه‌سنده اهل صلیب طرفندن یاپیلان دردنجی محاصره‌ده ، « هانری داندولو » کمیلری سایه‌سنده خلیج جهتندن مظفرانه برهجوم اجرا ایتمشدر . فقط برازاول ، بیزانس آمیرالی « میخائل ستریغینوس » بیزانس فیلوسنی صاعقله اهانت ایتمش ، وانجق بو سایه‌ده ایتالیان قادیرغه‌لری لیمانك مدخلنه سد چکن زنجیری چوزوب خلیجه هیچ برضرره اوغرامقسزین داخل اوله‌بیلمشدی . عربلر کبی تورك عرقندن اولان « آوار » لرده بوندن عصرلرجه مقدم ، مالك اولدقلری صایسز کمیلره رغماً ، دشمن کمیلرینی اصلا ساحله یناشدیرمیان جسیم بیزانس حرب کمیلری و « روم آتشی » دینیلان صوده سونمیان وسائط مدافعه سایه‌سنده ، مرمره جهتندن بیزانس سورلرینه‌جدی برصورتده هجومه اصلا موفق اولمامشدیلر .

مازغالی ودرت کوشه‌لی برجلری ایله مرمره ساحلی بونجه امتداد ایدن ، کریسنده ۱٤٥۳ سنه‌سی محاصره‌سی دورنده هنوز موجود اولمش اولان « بوقوله‌ئون » نامنده‌کی

خراب بر سرای ایمپراطوری بولنان سور ، بوکون مرمره قوله‌سی تعبیر ایدیلن ، یدی قله قصرینك تماماً یاقیننده کائن مشهور « مرمر قوله » نك غربنده نهایت بولور. خلیج ساحلی بونجه امتداد ایدن سوره کلنجه ، بوده غربده ، حال حاضر طپوغرافلرینك « پانتاپیر ژیبون » نامی آلتنده اشعار ایتدکلری ، « ولا کرنا » سرایی ارتفاعنده کائن ، قصر شکلنده بر بنا ایله نهایتلنور .

تماماً التی بیك سکزیوز التی متره طولنده ، استانبولك تشکیل ایتدیکی مثلثك غرب ضلعنی محافظه ایدن و « بری » سور نامنی آلان بویوك سور ، یکدیکرندن بوسبوتون فرقلی ایکی قسمه آیریله‌بیلور. برنجی جنوبی قسم ، « مرمر قوله » دن ادرنه قپوسی یاقیننده‌کی تکفور سراینه قدر امتداد ایتدیکی کبی دها آز اوزون اولان ایکنجی شمالی قسم ایسه تکفور سرایندن خلیجه قدر اوزانیر .

بانیسی ایکنجی « ته‌ئودوس » ك اسمنه نسبتاً « ته‌ئودوس » سوری تسمیه ایدیلن برنجی قسم ، یکدیکرینه موازی ایکی بویوك دیواردن ترکب ایدر : بونلردن بری ، شهر امینی « آنته‌میوس » طرفندن انشا ایدیلمش ، یکرمی ایکی متره ارتفاعنده ، مازغاللر وتقریباً یکرمی یدی متره یوکسکلکنده یکرمی یدی بویوك برج ایله مدافعه‌لی ، بلده‌نی احاطه ایدن اك اسکی واك قوتلی ، داخلی سور نامنی طاشیان سورلردر ؛ دیکری ، هنوز الده موجود بر کتابه‌نك دلالت ایتدیکی وجه اوزره ، شهر امینی « سیروس قسطنطین » طرفندن التمش کون ظرفنده انشا ایدیلمش ، و ١٤٣١ ایله ١٤٤٤ سنه‌لری آره‌سنده یدنجی « یوانیس پاله‌ئولوغوس » طرفندن تعمیر وتقویه ایدیلمش سور اولوب برنجیسندن خارجه دوغری ، آره‌ده بر قوریدور براقیق اوزره بش متره آچیق بولونور . عینیله مازغاللر ، ویالکز اون التی متره ارتفاعنده برجلر ایله مدافعه‌لی یدی متره یوکسکلکنده‌کی بو ایکنجی سور ، شهر طرفنده‌کی کنارنده « پاراته‌ئیون » دینیلان اوفاق بر سور ایله تجهیز ایدیلمش اولان بویوك خندکدن ، التی متره‌لك کنیش بر آرالق ایله آیریلمشدر. بو آرالق ایله برنجی وایکنجی سورلر بینده‌کی آرالق ، صوك محاصره‌نك مؤرخلری طرفندن خارجی وداخلی حولی دییه اشعار ایدیلمشدر. بو خارجی حولی ، برجلر ومازغاللردن مدافعه ایدنلردن غیری ، بالخاصه « آربالت » دینیلان اوقلر ایله مجهز مدافعلر طرفندن اشغال ایدیلیوردی. وبوندن باشقه ، منجنیقلر ، قاتاپولتلر بومبارده‌لر ، طوپلر کبی مختلف آلات مدافعه‌ده بورایه یرلشدیریلیور ایدی .

بومدهش اوچ صره‌لی خط مدافعه‌نك اوكنده ، تقريباً يكرمی‌متره درينلك وكنيشلكنده ، اوزمان دكز صوييله دولی ، بوكون بوستان‌حالنده هنوز موجود اولان جسيم خندق بولونور .

خندق ، ايچريسنی طولديره‌جق صويك كچمسنه مساعد صو يوللرينی حاوی ، شبوللرينه عمود اوله‌رق انشا ايدلمش ، برچوق كوچوك ديوارلر ايله قطع ايدلمشدر. بوندن دولايی ، بربرينی متعاقب صره‌لنمش اوستی آچيق متعدد صهرنجلردن تشكل ايتمشه بكزر . طبيعی ، ١٤٥٣ محاصره‌سی اثناسنده ، بوجسيم خندق ، بر طرفدن مرمره دكزندن ، ديكر طرفدن خليجدن آلنان صو ايله دولی ايدی ؛ بوصورتله بلده حقيقی برآدا حالنه كچيوردی .

ونهايت ، خندكك خارج كنارنده ، اوكده‌كی ميدانه قارشی اوچ‌متره ارتفاعنده برخارجی « پاراته‌خيون » انشا ايدلمشدی .

قره سورينك الك يوكسك ايكی نقطه‌سی اولان ادرنه قپوسی ايله حال حاضرده طوپ قپو دينيلان « سن رومن » قپوسی آره‌سنده « ليكوس » نامنده‌كی كوچوك‌دره بولونور . بوصو مجراسی بونقطه‌ده سوری آشوب وشهری جنوب شرقی استقامتنده كچه‌رك ، لانغه‌خذاسنده دكزه دوكيلور . شهره «صولی قوله » دينيلان صوقوله‌سنك آلتندن نفوذ ايدر . بومحلده ، دره‌نك جريانی كسوب ، صونی ايله يالكز اوراده‌كی خندكی املا ايتمك دكل ، بلكه بوتون‌خط مدافعه‌نك اوكنی‌ده استيلا ايتمك ايچون ، برچوق ترتيبات تصور ايدلمش اولديغی محتملدر . مع‌مافيه ، بوخصوصه‌دائر وثائقده هيچ برقيد موجود دكلدر .

«ته‌ئودوزيوس» سورينك مرمره طرفندن باشلايان درت بويوك قپوسندن برنجيسی ، ٣٨٨ ايله ٣٩١ سنه‌لری آره‌سنده بويوك «ته‌ئودوزيوس»ك نامنه ركز ايدلمش ، اوچ قپولی قديم طاق ظفر اولان مشهور يالديزلی قپودر[١]. حال حاضرده توركلر بوقپويه يدی قوله قپوسی نامنی ويرمشلردر . بو يالديزلی قپو ، فتحدن درت سنه صوكره ، فاتح سلطان محمد طرفندن ياپديريلمش «يدی قله» دينيلان انشاآت ايله احاطه ايدلمشدر . بو «بيزانس دورنده» ، مثلا «نيكه‌فوروس فوقاس» كبی مظفر ايمپراطورلرك وكذلك اجنبی بويوك

[١] ميله‌نژان » ك اثرينك ٦٣ نجی صحيفه‌سنه مراجعت . داخلی محيطك برنجی برجنك همان شمالنده ، كرلی مستور بر كوچوك قپو موجوددر . (عينی اثرك ٦٠ نجی صحيفه‌سی).

رجالنك نشئهٔ ظفر ویا مدبدب بر الای ایله آلتندن كچه‌رك قسطنطینیه‌یه داخل اولدقلری محتشم قپو ایدی . اولجه ، بوكون هنوز هر ایكی یاننده موجود اولان، مرمردن جسیم ایكی برج ایله مدافعه ایدیلمش اولان بو طاق ظفرك ، سكزنجی «یوانیس پاله‌ئولوغوس» ك دورنده ، ١٤٣٥ و ١٤٤٣ سنه‌لری آره‌سنده استانبوله كلمش اولان روس سیاحلرینك «قالویوآنیس» قصری نامنی ویردكلری بر اثر صنعت ایله تقویه ایدلدیكی ظن اولنور .

«یالدیزلی قپو » نك شمالنده ، ایكنجی ایله اوچنجی برجك آره‌سنده،یدی‌قوله قصرینك یاننده بوكون هنوز موجود اولان « یدی قوله قپوسی » نامنده‌كی قپونك اوزرنده حالا بیزانس ایمپراطورلغنك آرمه‌سی بولونور . بناء علیه ، بوده بیزانس دورندن قالمه بر قپو اولوب پطریقخانه‌نك قیودانده « كوچوك قپو » (یالدیزلی) نامی آلتنده اشارت ایدیلمشدر.

مرمره ساحلندن اعتباراً ایكنجی بویوك قپو، بوكون سیلوری قپوسی دینیلان، ومرمره ساحلنده كائن عینی اسمده‌كی كوچوك برقصبه‌یه منتهی اولان یوله چیقیلان قپو اولدیغی جهتله بوصورتله تسمیه ایدیلمش بولنان «سه‌لمبریا» قپوسیدر . بوقپویه، حال حاضرده « بالقلی » نامنی طاشیان ، آیازمه‌سیله مشهور ، شهرك خارجی یاقیننده عینی اسمده‌كی مشهور مناستره نسبتله «پیژی» یاخود منبع قپوسی نامی ده ویریرلر[١]. یاننده‌كی برج اوزرنده بولنان بر كتابه، بوقپونك سكزنجی «یوآنیس پاله اولوغوس»ك دور سلطنتنده ، سیلوری قوماندانی اولان « ایمانوئل له‌ئونتاری وریه نذزیبوس» طرفندن تعمیر ایدیلدیكنی اشعار ایدر . بو ضابطك اسمنك ، او علوی مجادله‌ده پای تختی مدافعه ایدنلرك اسملری میاننده بولندیغنی ایلریده كوره‌جكز . بو سیلوری قپوسنك «مه‌لانتیادوس» یاخود « پیل مه‌لانده‌زیا » دیدكلری قپونك عینی اولدیغی محتملدر [٢] .

« ته‌ئودوزیوس » سورینك بو ایكنجی بویوك قپونی تعقیب ایدن قسمی، هلال ویا خود دها دوغریسی اوجلری دها آچیق اولان یونان حرفی شكلنده انحنا

[١] بوكون مشهور بالقلی مناستری اولان « زوؤدخوس پیژی » مناستریدر.

[٢] سیلوری یولی اوزرنده بولنان « مه‌لانتیاده » قصبه‌سندن كچدیكندن بو وجهله تسمیه ایدلمشدر (« میله‌نژان » ك اثری . صحیفه ٧٧)

پیدا ایدر . بومنحنینك وسطنده، بیزانس دورنده، هرسنه سرایده [١] و«پیژی» آیازمه‌سنده اجرا ایدیلن مراسم‌دینیه مناسبتیله ، انجق ایمپراطورك مروری ایچون کشاد ایدیلدیکی ظن ایدیلن بر قپو موجوددر .

بو کون « یکی مولوی خانه قپوسی » دیدکلری اوچنجی بویوك قپو ، مرمره ساحلنده عینی اسمده‌کی بلده‌یه نسبتله « ره‌کیون » تسمیه ایدیلن قدیم قپودر . اساساً صوڭ محاصره‌نك مورخلری طرفندن پك آز ذکر ایدیلن بو قپویه ، قیرمزیلر دینیلان بیزانس فرقه‌سنه نسبتاً « روزییون » قپوسی‌ده تسمیه ایدییورلردی .

بو معظم درامك فاجعه انکیز محتشم صحنه‌لرینك جریان ایتدیکی قپولر ، اولاً بو کون طوپ قپو نامیله یاد ایدیلن ، و یاقیننده‌کی بر کلیسانك اسمنه نسبتله « سن رومن » نامی آلمش اولان مشهور قپو ، بعده « لیکوس » دره‌سنك دیکر جهتنه اك زیاده یاقین اولان ادرنه قپوسی دینیلان وبالخاصه ، ایلریده کوره‌جکمز وجهله ، « شاریسییوس » [٢] ویاخود « پولیاندرییون » ویا « میرییاندرییون »ناملری آلتنده طانینان قپو ، نهایت تکفور سراینك یاننده ، « قه‌رقوپورتا » یاخود « پورتا کسیلوسه‌رسی » دن عبارت اولان کوچوك قپو اولمق اوزره اوچ عدددن عبارتدر .

« سن رومن » قپوسندن « لیکوس » وادیسنی کچه‌رك « شاریسییوس » قپوسنه قدرامتداد ایدن سورقسمی، اولجه دیدیکمز کبی، همان مرکزی اولان وضعیتی اعتباریله « مه‌زوته‌خییون » اسمنی آلمشدی [٣] . « لیکوس » دره‌سی ایله «سن رومن» قپوسی بیننده‌کی سور قسمنه ایسه ، « باقتاتوره‌آ » نامنده‌کی باشلیجه برجنك اسمنه نسبتاً ، آیریجه « موروس بافقاتوروس » اسمنی ویرییورلردی .

وقت صلحده ، شهرك خارجله اتصالنی تأمین ایچون ، دائما آچیق براقیلان بو بش عدد بویوك قپولرك آره‌سنده ، دها آز جسامتده ، فقط عینی درجه‌ده حائز اهمیت اولوب بالخاصه عسکری قپولر نامیله اشعار ایدیلن دیکر درت قپوده موجوددر .

---

[١] کنیش بر آو بارقی ایله محاط اولان سرای .

[٢] « ده‌تیه » نك یکرمی برنجی جلدینك نوط ٢ صحیفه ١٤٤ دینه مراجعت . بر قپویه وبریلن بو مختلف اسملر دائمی بر تشوشه محل ویرییور .

[٣] بوقسمه عینی زمانده « میرییاندرییون » تسمیه ایدییورلردی .

فی‌الحقیقه ، حال حربده ، یوقاریده مطالعه‌ایتدیکمز بش بویوك‌قپوقاپانور ، واوكلرنده خندكی آشمق ایچون قورولمش اولان كوپریلر رفع ایدیلوردی . اوزمان بالعكس ، مدافعه قطعاتنك‌خارجه ، سورك دیبنده‌كی ساحه‌یه چیقملرینه مساعده ایدن‌عسكری قپولر آچیلوردی .

بوعسكری قپولردن ایكنجیسی ، یالدیزلی قپونك شمالنده ، اون اوچنجی ایله اون دردنجی برجك بیننده آچیلیور ، و « ایكنجی » نامنی آلیوردی . كریسنده عینی اسمده‌كی محله بولنیوردی . بوقپو ، بوكون هنوز موجوددر .

« سه‌لیمبریا » ایله « رەژیون » قپولری بیننده ، اوچنجی عسكری‌قپوبولونور . بوقپو ، « سه‌لیمبریا » قپوسنك شمالنده ، دردنجی ایله بشنجی برجلرك آره‌سنده‌در ، كیریسنده اكثریا « سیغما » اسمی آلتنده یاد ایدیلن « تریتون » محله‌سی بولونور .

دردنجی عسكری قپو ، « روزیبون » قپوسنك شمالنده ، طقوزنجی‌ایله اوننجی برجلرك آره‌سنده بولنیوردی . بوقپوده بوكون تفریق ایدیله‌بیلور . بشنجیسی « لیكوس » وادیسی نك صول یماجنك اتكنه یاقین بر محلنده ، « سن رومن » ایله ادرنه قپولرینك آره‌سنده آچیلمشدی . بو قپویه ، « سنت قیر یاقی » یاخود « پانپتو » یعنی « بشنجی طابورك قپوسی » تسمیه ایدرلردی . برقاچ سنه اول ، بو قپونك خصوصی دقت و اعتنا ایله تقویه ایدیلش اولدیغی فرق ایدیله بیلیوردی . بوكون همان تماماً ییقیلمشدر . ایكنجی «تەئودوس» دورنده ، قونسول «پوزائوس» نامنی طاشیان بر كتابه هنوز اوزرنده موجوددر .

آلتنجی عسكری قپو ، ادرنه قپوسنك شمالنده‌كی خارجی‌سورك صوك برجی‌ایله « پورفیروژەنەت » یاخود تكفور سرایی اسملرینی آلان اسكی بیزانس‌سرایی بیننده « پورتاكسیلو قەرقو » یاخود دها قیصەجه « قەرقو پورتا » یعنی « سیرق قپوسی » دینیلان قپودر . بووجهله تسمیه ایدیلمسنه سبب ، «آیاماماس » كلیساسنك یاقیننده‌كی آخشاب آت جانبازینه كیدن یولك قپوسی بولندیغندندر . ایلریده كوره‌جكمزكبی ، محاصرەنك صوك ساعتلرنده پك فجیع اهمیتی حائز اولان قپو ، بوقپودر .

شهرك قره سورینك تكفور سرایندن خلیجه قدر امتداد ایدن ایكنجی قسمی ، كافه‌سی « ولاكرنا » معبدینی محافظه ایتمكه تخصیص ایدیلمش مختلف خط مدافعه‌لردن مركبدر . بوراده‌كی برجلر وخارجی سورلر ، خارق‌العاده برارتفاع

وقوتده‌درلر ؛ بوده ، اراضینك بوراده قیالق وخلیجه دوغری پك‌دیك بولنمسی ، بناءً علیه برخندك تأسیس ایتمکه مساعده ایتمامسندن نشأت ایتمشدر. غرب دولتلری ایله ظهوره کله بیله‌جك اختلافاتی ملاحظه ایدن « ایمانوئل قومنه‌نوس ، خارجدن کلان برضربه‌یه قارشی « ولا کرنا » سراینی مصون قیلمق ایچون ، تکفور سرایی ایله « آنه‌ماس » برجی آره‌سنده‌کی بوسور قسمنی انشا ایتدیردیکی وقت ، «قالیقاریا» دینیلان کوچوك محله‌یی‌ده محیطك داخلنه آلمشدی. بومحلك خارجله اتصالنی تأمین ایدن قپویه ، بوکون « اکری قپو » نامیله یاد ایدیلن « پورتا قالیقاریا » تسمیه ایدیلیوردی .

« ایمانوئل قومنه‌نوس » سورینك شمالنده، «آنه‌ماس» ، « اسحق آنژ » دینیلان مشهور برجلرك بولندیغی سور قسمی، مختلف دورلرك « مارسیه‌ن »، «آناستاس» «اسحق آنژ » کبی مختلف ایمپراطورلری طرفندن انشا و بعده تقویه ایدیلمشدر . «آنه‌ماس» برجندن خلیجه‌قدر کیدن بری سورك صوك‌قسمی، بالخاصه «ولا کرنا» کلیساسنی محافظه ایتمك ایچون، « ئه‌راقلیوس » طرفندن بنا ایدیلمشدر ؛ فقط برجلری اوزرنده‌ایمپراطور « میخائل » ك اسمی کوریلور. « ولا کرنا » قپوسی ایله « آیا نیقولا ـ ئه ـ پریسکوس » کلیساسنی چویرن کوچوك سور ، ایمپراطور ارمنی بشنجی « له‌ئون » طرفندن انشا ایدیلمشدر .

بوکون ایوانسرای قپوسی نامیله یاداولنان خلیجك یاقیننده‌کی صوك قپو ، دها اول، « ژوستینیه‌ن »ك زماننده‌ن بری، بونقطه‌ده خلیجك ایکی ساحلنی بربرینه ربط ایدن « سن قالینیك » کوپریسنك « پاراپورسییون » اسمیله اشعار ایدیلمش اولان « کسیلو پورتا » یاخود « آغاج قپو » نامنی طاشیردی . بو قپو ایله برجلری ، و « قریسوقه‌راس » نامنده‌کی ساحل بوینجه امتداد ایدن وایمپراطور « ته‌ئوفیلوس » طرفندن انشا ایدیلمش اولان سور، برقاچ سنه مقدم ییقیلمشدر .

وقتیله « ولا کرنا » سرای ایمپراطوریسی نامیله مشهور اولان سرایك آزچوق اهمیتلی صوك انقاضی ، « پورفیروژه‌نه‌ت» [١] اسمیله یاد ایدیلن « ولا کرنا»سرایی ایشته بوراده بولنیوردی . بوخرابه‌یه اوزون مدتدن بری یاکلشلقله ویریلان « ئه‌بدومون » اسمی تماماً غیرصحیح اولوب ترك ایدیلمسی ایجاب ایدر .

[١] اختصاراً « پورفیروزونه‌ت » سرایی دینوردی .

مشكل «ته‌ئودوس» چفته‌سورلرينك كيريسنده، سرای ايمپراطورينك بويوكسك قسمی بولونور. بعده بوسورلر، بلاط محله‌سنده بوكون لونجه تسميه اولنان سور ايله برلشور. ايشته بووجهله «ولاكرنا» سرای ايمپراطوريسی، اولاً برنجی خطی تشكيل ايدن «ايمانوئل فومنه‌نوس» و «اراقليوس» سوری ايله، ثانياً ايمپراطور «ايمانوئل» دن مقدم موجود اولان دائرهٔ عدليه حوليسنك ديوارلری ايله، ونهايت «ته‌ئودوس» چفته سورلری ايله محافظه ايدلمش بولنيوردی.

محيط مدافعه‌نك بوقسمی، بوتون عصرلر امتدادنجه، انجق بردفعه دوغريدن دوغری‌يه هجومه معروض قالدی؛ اوده، دردنجی اهل صليبه منسوب محاربلرك مشهور محاصره‌سی اولوب اساساً تماماً عقيم قالمشدی. بوجهتدن ديگر تعرضلر جدی دگلديلر. استانبولك بلااستثنا ديگر بوتون محاصرينی، يدنجی عصرده‌كی «آوار» لردن سلطان محمد ثانی‌يی وارنجه‌يه‌قدر، بری سورك صرف «ته‌ئودوسيه‌ن» قسمنه، بالخاصه ادرنه ياخود «شاريسيوس» قپوسنه. دائما يدالٰهی‌يه مودوع شهرك آناختاری عد ايدلمش اولان بوقپويه، بوتون قوتلری ايله يوكلنمشلردر. برچوق متبحرلر و صوك دفعه اوله‌رق دوقتور «پاسپاتی» طرفندن دها شمالده بولنان اكری قپو ايله مع‌التأسف مدت‌مديده قاريشديرلمش اولان «شاريسيوس» قپوسی، بالآخره پدر «مورتمان» و دوقتور «ده‌تيه» طرفلرندن «ليكوس» واديسنك قعرنده‌كی مشهور «پانپتون» قپوسی يرينه آلنمقله دها آز بر ياكلشلغه دوچار اولنمش دگلدر. [۱] نهايت‌الامر، بوقپونك، شهرك اك يوكسك نقطه‌سنده كائن اولوب بوتون زمانده بوواسع سورلرك آناختاری كبی تلقی ايديلن وبوكون ادرنه قپوسی نامنی طاشيان قپودن باشقه برشی اولمديغی بوقاريده ذكر ايتديكمزك عينی اسمنده‌كی ذاتك اوغلی اولان «آ. مورتمان» طرفندن آرتق اثبات ايدلمشدر [۲] مهاجمين، بركره بو اك مرتفع نقطه‌يی اله گچيرنجه، پای‌تختی بر اوجندن ديگر اوجنه قدر قطع ايدن، شمالی تپه‌لرك خط‌بالاسی بوينجه استانبول شهرينك اك اهميتلی نقطه‌لرينه تماس ايده‌رك آياصوفيه‌يه قدر اوزانان «لامه‌زا» نامنده‌كی مركزی بويوك يولك حاكمی اوليورلردی.

[۱] ۳۱ برنجی صحيفه‌ده‌كی نوطه مراجعت.

[۲] «آ. مورتمان» ك اثرينك ٤٤ الی ٤٧ نجی صحيفه‌لری.

بومختصر تصویره علاوه ایدیله‌جك بر شی قالمشدر ، اوده شهرك سورلرینك تشکیل ایتدیکی جسیم مثلثك بهر زاویه‌سی اوزرنده بویوك بر قصرك موجود اولمسی کیفیتی‌در . بو قصرلردن « قینه‌ژییون » تسـمیه ایدیلن برنجیسی « آیادیمتریوس » کلیسـاسندن اوزاق اولمیـان وبو کون سرای برونـك بولندیغی محل اولان اسکی « آقروپول » ك اوزرنده ، ایکنجیسی ، حال حاضرده تورکلرك یدی قوله قصری اولوب مرمره ساحلی اوزرنده ، ونهایت اوچنجیسی، برتی سورك مبدأ نقطه‌سی اولان «سیقلوویون »یاخود «پانتاپیرژییون»ده کائندرلر.

وسیع برساحه‌یی اشغال ایدن بومحتشم سورك، مشغول اولدیغمز دورهٔ تاریخیه‌ده، اولجه دیدیکم کبی، مع التأسف، شایان مرحمت بردرجه‌ده خراب بولندیغنی صاقین اونوتمیه‌لم. تعمیرینه مأمورایدیلن ایکی مهندس ، مقدما کورولدیکی کبی،وظیفه‌لرینی اودرجه خائنانه بر صورتده ایفا ایتمشدیلرکه، محصورین بوصوك مرتبه‌خراب دیوارلر اوزرینه آغیر طوپلرینی آنجق قورقه قورقه یرلشدیرمکه‌جسارت ایده‌بیلیورلردی. فی الحقیقه، خارجی سور، ١٤٣٣ ایله ١٤٤٤ سنه‌لری آره‌سنده ، ایمپراطور « یوانیس پاله‌ئولوغوس » طرفندن برآز تعمیر ایتدیریلمشدی. فقط، مربع الشکل یوزاون ایکی یوکسك برج ایله مجهز، وارتفاعی دها زیاده اولان داخلی سور، عصرلردن بری، تعمیر یوزی کورمامشدی. خلیج ساحلی اوزرنده‌کی دیوارلر وبرجلر ، ایمپراطور « ته‌ئوفیلوس » ك اجرای سلطنت ایتدیکی طقوزنجی عصردن قالمه ایدیلر . مرمره ساحلنده‌کی سورك بر برجی اوزرنده هنوز موجود اولان برکتابه‌یه کوره، بوبرج ١٤٤٨ سنه‌سنده ، بش سنه صوکره ، بوسوره قارشی یاپیلان صوك هجومه معاونت ایچون بر سواری قوتی کوندرمکه کندیسنی مجبور کوره‌جك اولان، ـ استهزای طالعه باقیکز ـ او « ژورژ برانقوویچ » نامنده‌کی عینی صرب ده‌سپوطی طرفندن تعمیر ایدیلمشدر [١]. محرر « دولفه‌ن» ، ایوانسرای قپوسی قربنده‌کی« آنوماندرا » برجنك پاپا طرفندن کندیسنه ویریلدیکی محتمل اولان پاره‌ایله قاردینال« ایزیدور»ك اوآره‌لق تعمیر ایتدیردیکنی حکایه ایدر .

اولجه دیمشدم‌که، تاریخ عالمك بلکه اك معروف برمحاصره‌سی اولان استانبول

---

[١] ٣١ نجی صحیفه‌نك نوطنه مراجعت .

محاصره‌سنك ، بوعمليات جسيمه‌نك اك ممتاز خصوصيتی ، محاصرين اردوسی طرفندن طوپچينك خارق‌العاده بر صورتده استعمالی ، وبوندن استحصال ايديلن نتيجه‌نك دها آز خارق‌العاده اولمامسی كيفيتيدر . سلطان محمد ثانی ، تاريخده حقيقی بر طوپچی پارقه مالك اولمش اولان برنجی حكمداردر . بوآنه قدر همان غير قابل ضبط دينمكله نامدار ، روما قيصرلری صوك خلفلرينك عصرلق مقری اولان قرون وسطاده شرق خرستيان عالمنك بومعظم پای تختی ، بالخاصه بويكی طوغان آلت حربك مدهش تأثيريله ، برتصادف معلا اوله‌رق ، سقوط ايدن برنجی بلده اولدی . بو اويله برآلت حرب ايدی كه ، بو اونوتولماز تاريخدن اعتباراً ، صنعت حربی تماماً دكيشديره‌جك و حادثات عالمك صفحاتنی آلت اوست ايده‌جك ايدی. خلاصه، قسطنطينيه‌نك ميلاد عيسانك ١٤٥٣ سنه‌سی مايس آينده وقوعه كلن سقوطی، صنعت حربك بوپك يكی وپك قوتلی عنصرينك صرده يه داخل اولديغی نا كهانی،وعينی زمانده قطعی اولان تاريخنی اشارت ايدر. ايمپراطورلرك عظيم پای تختی و اوتوز كيلومتره‌لق محتشم سورلری، سلطان محمدك ، مقداری مدافعين مجموعنك اون مثلندن پك فضله اولان عسكرلرينك دوغريدن دوغری‌يه تأثيريله سقوط ايتمامشدر . يوزلرجه شرق وغرب اقوامنك نيجه هجوملرينی مظفراً دفع ايدن بوقوتلی چفته سور ، مدهش تخريباتيله ونهايت نورك قطعاتنك صوك هجومنی موفقيتله تتويج ايدن غايت جسيم طاش كولله‌لرينی اوزاغه فيرلاتان سلطان محمدك حيرت‌افزا طونج‌طوپلری ، بو يكی تخريب آلتلری ايله برچوق يرندن بومباردمانك تأثيريله دليك دەشيك اولوب ييقيلمامش اولسيدی ، بو دفعه‌ده رومك النده آشيلماز برخط مدافعه اوله‌رق قاليردی .

شبهه‌سز ، بر شهرك هجومنده طوپچينك استعمالی ايلك دفعه وقوعه كليور دكلدی. اصلا ، فقط بو، خواصی وچاپی اعتباريله آنجق اودرجه محدود بر تأثير داخلنده قاليوردی كه بوسلاحك قيمتی اوآنه قدر ايكنجی درجه‌ده‌عد ايديلمشدی. بحث ايتديكم بواحوال فجيعه، اوزمانك بوتون محررلر و وقعه‌نويسلرينك باخصوص محاصره‌يی رأی‌العين مشاهده ايدنلرينك اوزون اوزادی‌يه بسط وتشريح ايتدكلری، صفحات مجادله بردنبره كوستردی كه ، برشهرك محاصره‌سنده موفقيت ايچون طوپچی باشليجه واسع وقطعی اهميتی حائزدر .

اصلاً روم ، فقط سلطان محمدك صادق تبعه‌سندن بری اولان زمانك مورخی
« قریتووولوس » . اساساً . هیهات ! خرستیان اولان مهندسلرك همان بالخاصه کنج حکمدار
ایچون اعمال ایتدکلری بو مدهش طوپلر حقنده ، بزه مراق آور برفصل براقمشدر ،
مورخ دیرکه : « حضرت پادشاه ، قطعاتنی صف حرب جبهه‌سی بویجه توزیع
ایتدکدن صوکره ، طوپلری دوکن اوسته‌لری یاننه چاغردی ، آنلرله بو آلت حربلر ،
و بونلرك تخریب ایده‌جکلری سورلر حقنده کوروشدی . بو قوتلی ومشهور سورلری
دها زیاده قولایلقله ییقه‌بیلمك ایچون بو طوپلرك نصل اعمال ایدیلمش اولملری
لازمکله‌جکنی صوردی . مهندسلر ، اکر ، الده موجود طوپلردن باشقه ، بو راده
دها جسیم طوپلر اعمال ایدیلورسه ، بو سورلری خاك ایله یکسان ایتمك پك قولای
بر شی اوله‌جغنی ، فقط مطلوب درجه‌ده بویوك طاش کولله‌لرینی آتمایه قادر بویله
مدهش شیلری دوکمك ایچون پك چوق پاره‌یه احتیاج اوله‌جغی ، وبالخاصه کلیتلی
مقدارده طونج تدارك ایتمك لازمکله‌جکی جوابنی ویردیلر . پادشاه کندیلرینه ایستدکلری
بوتون شیلری آنیده ویردیرتدی . آنلرده ، درحال ایشه قویولدرق ، انسانك بالذات
کندی کوزلری ایله کورمزسه ، عقلنه صیغدیره‌میه‌جغی او درجه مهیب برمنظره
عرض ایدن بو دیو جثه‌لی حرب آلتلرینی اعمال ایتدیلر . »

« قریتووولوس » بعده ، متخصص مهندسلرك صوك درجه‌ده خالص ، صوك
درجه‌ده یاغلی وممکن اولدیغی قدر خفیف کیللی طوپراغی ، ایچریسنه داغیلمایوب
صاغلام بر کتله حالنده طوته‌بیلمك مقصدیله قیلمش کتن ، کنویر وسائر لیفی
نباتات قاریشدیردقدن صوکره ، ایستنیلان شکله صوقه‌بیلمك ایچون برقاچ کون
یوغوروب بونکله او جسیم طوپ قالبنی نصل اعمال ایتدکلرینی اینجه بر اعتنا ایله
ایضاح ایدر . اولاً طوپك روحی مقامنده اولان وآغز طرفندن پاطلایجی
باروت حقنك قونه‌جغی دیکر اوجه دوغری دارلاشه‌رق کیدن اسطوانه‌نك قالبنی
وصوکره داخلی قالبك عادتا قلیفی کبی اوله‌جق اولان خارجی قالبی یاپیورلردی .
بو ایکی قالب آره‌سنده ، دوکیلن اریمش طونجه طوپ شکلنی ویره‌جك اولان
اسطوانی بر بوشلق براقیورلردی . خارجی قالب‌ده عینی صورتله احضار ایدیلمش کیللی
طوپراق ایله اعمال ایدیلور ، فقط عینی زمانده دمیر واغاج چنبرلر ایله تماماً صاریلق ،
واطرافی کارکیر انشاآت ایله بسلنمك صورتیله تقویه ایدیلوردی . بو خارجی قوتلی

تجهیزاتدن مقصد ، اریتمش طونج کتله‌سنك پك آغیر اولان وزنی طوپراق قالبی تخریب وطوپك آنمسی لازمکان شکل قطعی‌یی اخلال ایتمسنه مانع اولمق ایدی .

بعده وقعه نویس ، قالبلرك یاقیننده محکم برصورتده انشا ایدیلن ایکی جسیم قازان ایچنده اریدیلن ، بیك بشیوز « تالان » یعنی تقریباً درت قنطار وزننده تخمین ایتدیکی بویوك طونج کولچه‌سنك اریدیلمسی عملیاتنی تصویر ایدر . برکثیف اودون کموری طبقه‌سیله تماماً احاطه‌ایدیلمش اولان بوکولچه مایع حالنه کلنجه‌یه‌قدر ، اوچ کون اوچ کیجه جهنمی برآتش تمادی ایتدیریلیورلردی . صوکره ، بومایعی ، داخلی استوانه‌وی بوشلغی حتی اوتوز پوصلق فضله‌سیله تماماً دولدیرنجه‌یه قدر ، طوپراقدن یاپیلمش بربوری واسطه‌سیله آقیتیورلردی . اوزمان طوپ اصاغه ایدیلمش بولنیوردی ! مایع طونج تکاثف ایدوب صغونجه ، کرك داخلی وکرك خارجی قالبلری قیروب چیقاریورلردی . بعده ، طونج سطحلرینی قازارق تمیزلیور وپارلاتیورلردی . برسیلاوون وقیعنامه‌سنه کوره ، خصه محاصره اوزرنده دوکیلمش اولان بومدهش طونج بوریلری تقویه ایتمك ایچون ، آنلری معدنی چنبرلر ایله قوشاتیورلردی . بونلردن برینك کولله‌لرینك اوزونلغی دیز بوینه قدر ، دیکرینککیده کوبه‌یه قدر چیقیوردی .

بوندن‌صوکره ، « قریتووولوس » ، بوشیطانی آلات تخریبك صورت استعمالنی اینجه‌دن اینجه‌یه ایضاحه کچر . قونداغی اولمیان بو مدهش طوپی طوپراق وایری طاشلر ایله دستکلیورلر ، صوکره کلیتلی بر باروت حقی ایله دولدیروب بو باروتی جسیم برآغاج طبقاچ ایله تضییق ایدیورلر ، وبونك اوکنه مدهش طاش کولله‌یی یرلشدیریورلردی . مورخ دوام ایله دیرکه : « اوزمان باروت حقنی طوتوشدیره‌جق اولان فونیه‌یه آتش ویریورلردی . باروت ، فکرنك احاطه‌ایده‌میه‌جکی برسرعتله آتش آلیوردی . اول امرده دهشتلی برکورلدی پاطلایور ، وبونی ایشیدیلمامش برچاتیردی ایله زمینك مدهش تزلزلی تعقیب ایدیوردی . عینی زمانده ، جانخراش برپاطردی ایله برشمشك ضیاسی ، وبونی متعاقب کثیف بردومان ایله برابرشدید برآلو حصوله کتیرن باروتك احتراقی ، صاعقه سرعتیله هوایی یارارق . حقیقتاً شیطانی برشدتله کیدوب سوزه چارپان طاش کولله‌یی ایلری‌یه فیرلاتیوردی . بو طاش کولله ، سوری مدهش برصورتده یردن اویناتیور ، کارکیر انشا آتی دلیك‌دشیك ایده‌رك

اطرافه بیکلرجه پارچه صاچییور ، ودوشدیکی یرك جوارنده بولنانلری یره سره‌رك محو ایدییوردی .

« قریتووولوس » بیاناتنده دوام ایدر : « آلمش اولدیغی قوتله تأثیری یوزمثلی آرتان مرمر ویا خود طاش کتله‌سی ، بعضاً سورك جسیم برپارچه‌سنی ، بعضاً بربرجك نصفندن زیاده‌سنی ، ویاخود ایکی برجی بربرینه باغلایان دیوار قطعه‌سنی ویابوبرجلری تتویج ایدن مزغاللری دوریرییوردی. سورك اك قالین قسمنده بیله ، بویله برصدمه‌یه دوچار خسار اولمقسزین مقاومت ایده‌بیله‌جك اولدیغی سرت ، ومقاوم مالزمه یوقدی . ایشته یالکز منظره‌سیله انسانی تیتره‌تن بوآلت حربك قوتی بویله اینانیلمیه‌جق بردرجه‌ده ایدی . اسکی قراللر ، اسکی قوماندانلر بوكا مماثل برشیی طانیمیورلردی . آنلرده بویله تخریب آلتلرینه مالك اولسه‌یدیلر ، برشهری محاصره ایتدکلری وقت ، هیچ برشیی کندیلرینه مقاومت ایده‌مز ، ومدافعه سورلرینی دویرمك ایچون برچوق مانعه‌لره دوچار اولمزلردی . » هیچ شبهه‌سز محاصره‌ده حاضر بولنان بری طرفندن یازیلمش اولان بر سیلاوونك وقایعنامه‌سی‌ده شونی قیدایدر : محاصره‌نك اون‌دردنجی کونی ، بوجسیم کولله‌لردن برییالکز بش‌مازغالی بیچه‌رك سورك اوزرندن آشدی، وبرکلیسانك آره‌دیوارینه دوشوب اوراده بیك پارچه اولدی .

«قریتووولوس» بوخصوصده‌کی صافدلانه‌تصویرینه شووجهله نهایت‌ویرر: «بو، تقریباً یوزاللی‌سنه‌یاخودبرازدهازیاده‌برمدت‌اول، ژرمنلریاخودسلتلرطرفندن‌یاپیلمش بریکی‌اختراع، بالخاصه‌باروت‌وترکیباتی اعتباریله‌صوك‌درجه‌ده‌هنرلی‌براختراعدر. ذاتاً قدیم یونان لسانی ، بوآلت‌تخریبه ویریله‌جك‌مناسب برکلمه‌یی‌محتوی دکلدر، مکرکه بر « ئه‌له‌پول » یعنی « شهرلری ضبط ایدن » ویاخود « آفه‌ته‌رییون » یعنی « طاش کتله‌لرینی‌آتان ماکنه » تسمیه ایتمك ایستیلسون . حال‌حاضرعوام لساننده، هرکس بونی، « آلت » یاخود « ماکنه » معناسنده اولان « سیقه‌وه » اسمیله یادایدییورلر. بوجهاز حربك اهل‌صنعته مراجعتله وجوده کتیردیکم بواوزون تعریفنه آرتق نهایت ویرییورم . »

سلطان محمدك بوطوپلرینك اك نامدارندن ، ادرنه‌دن برچوق چفت اوکوز ایله کتیریلن‌ودوکمه‌جی « اوربان » ك اعمال کرده‌سی اولان مشهور « بومبارده » دن

قرون وسطى انتهاسنده
قسطنطينيه
دوقتور موردتمانك تدقيقاتنه كوره قبل الفتح شهرك پلانى
فتح قسطنطينيه اثرينه عائددر
كتابخانهٔ عسكرى : ا. حلمى
فيلوپاتيوم
اوق ميدانى
غلطه
فاتح
سليمانيه
بايزيد
آقسراى

فاتح سلطان محمدك انشا ایتدیردیکی روم ایلی (بوغاز کسن) حصاری

اولجه بحث ایتمشدم . عوامك مخیله‌سنده جانلی برصورتده یرطوتان ایشته بودهشت انكیز طوپدر . بونك خاطره‌سی ایله صوك معروف استانبول محاصره‌سی تاریخی بیننده ، عصرلرك مروورینه رغماً ، غیرقابل فك بر ارتباط موجود قالمشدر . فقط بونك سائر برچوق امثالی میاننده آنجق بری تشكیل ایتدیكنی تكرار ایده‌رم ! بو طوپلردن هر بری كونده متعدد دفعه انداخت ایدییور ، وهردفعه مدهش كولله ، اثر تخریبنه دوغرو اوچیوردی . حضرت پادشاهك غدار طوپجیلری ، كولله‌لرك سقوطنك تأثیرینی یاقیندن كورمك ایچون ، هرآتیمدن صوكره بویوك خندكك كنارینه قدر قوشیورلر ، وشاشقینلاشان مدافعلری ، كندیلرینی قورتارامامشلرسه ، اوق ضربه‌لری ایله آولییورلردی .

اودوردن منتقل وثاقلك قاریشیق قیوداتی ایچندن ، سلطان محمدك محاصره طوپلرینك حقیقی مقدارینی ، وسورك قارشوسنده یرلشدیریلمش اولدقلری مواضعی براز صحتله تعیین ایتمك پك كوچدر . وبوده ، محاصره مدتی اولان اللی درت كون اثناسنده وبالخاصه طوپ موضعلرینك صیق صیق تبدیلندن وبلكه طوپ عددینك‌ده ثابت قالمامسندن نشأت ایدر . « فرانچه‌س » بهری درت جسیم طوپدن مركب اون درت غروپدن ، دها دوغریسی اون‌درت بطریه‌دن بحث ایدر . مورخلرك اكثریسی بومقداری قبول ایتمشدر . محاصره‌یی رأی‌العین مشاهده ایدنلرك الك مدققی اولان ونديكلی « باربارو » ، هر بری الك جسیم برطوپ ایله تقویه ایدلمش طقوز بطریه‌دن بحث ایدر .

« مونتالدو » توركلر جمعاً یكون ایكییوز طوپ وبومبارده‌یه مالك اولدقلرینی تأیید ایدر . حقیقته الك زیاده یاقلاشان شبهه‌سز « قریتووولوس » در . بو مورخ دیركه : « عینی زمانده مختلف برچوق نقطه‌لره كدیكلر آچمق فكرنده اولان سلطان محمد ، طوپجیسنك فعالیتنی ، بالآخره آچیلمش اولان كدیكلر ایله اكلاشیلدیغی وجهله ، سورك باشلیجه اوچ قسمنه قارشی تمركز ایتدیردی . برنجی جسیم طوپلر غروپی ، تكفور سرایی ایله ادرنه قپوسی آره‌سنده‌كی سور قسمنی دوكدی . الك اهمیتلیسی اولان ایكنجی غروپ ، « لیكوس » وادیسنده‌كی طوپ‌قپونك قارشیسنه تعبیه ایدیلدی . » مدهش تورك طوپجیسنك باشلیجه تأثیر مركزلرینك بو اوچ نقطه اولدیغنی بورالرده‌كی سورك صوك درجه خرابیتندن بو كون بیله استدلال

ایتمك قولایدر . ذاتاً موسیو « پییه‌رس » ده دیرکه : « حال‌حاضرده سورك یالکز بو اوچ نقطه‌سندن ، خارجدن بویوك خندکی ، کنار دیوارینی وخارجی سوری قولایلقله کچه‌رك ، شهره داخل اولمق ممکندر . داخلی سوره‌یاقلاشینجه ، بونك‌ده او درجه خراب اولدیغنی مشاهده ایدیلورکه، دشمنك ۱٤٥۳ سنه‌سی مایسنده شهره بو کدیکلردن داخل اولدیغی پك سهولتله اکلاشیلور . »

«قریتووولوس» ، « تورکلرك بوتون بومشهورطوپلری میانده‌اوچی، جسامتلری وتأثیرلرینك درجه‌سی اعتباریله اك زیاده طانیلمشدی . » دیر . ایشته بونك ایچون حضرت پادشاه بواوچ طوپك خط‌مدافعه‌نك اك ضعیف نقطه‌سی‌عد ایتدیکی محلك قارشیسنه وضع ایدلمسنی امر ایتدی : « لیکوس » وادیسنده، تماماً کندی قرارکاه عمومیسی قارشوسنده بولنان « مه‌زوته شیپون» دن بحث‌ایتمك ایستیور، او محل که ، قانلی مجادله نقطه‌سی، هیهات ! نهایت قسطنطنیه‌نك سقوطنه سببیت ویره‌جك اولان آشیلك‌طوپوغی‌کبی اك‌ضعیف‌نقطه اوله‌جقدر . بواوچ مدهش آلت‌حربدن اك‌مشهوری اولجه برچوق دفعه بحث ایتدیکم « اوربان » ك طوپی ایدی . بومدهش طوپ ، مورخ « قالقوندیلاس» ه کوره ، تقریباً آلتی‌یوز کیلو وزننده‌کی کولله‌لرندن کونده یدی دانه ، وکیجه‌لین یالکز بر دانه آتیوردی . « له‌ئوناردو » بو طوپك اولا « قالیقاریا » قپوسنك اوکنه، سورك بوکون اولدیغی کبی اوزمانده، اوکنده نه‌خندق ونه‌ده کنار دیواری بولنمیان قسمنك قارشیسنه وضع ایدیلدیکنی بیان‌ایدر. بوآتش پوسکورن عفریتك ، سوره بویوك برخسار ایراث ایتدکدن‌صوکره، یامحصورینك تأثیریله ویاخود عینی‌زمانده دوکمه مهندسی « اوربان » ایله برچوق‌معاونلرینك وفاتنه سببیت ویرن برقضا نتیجه‌سیله خراب اولدیغی معلومدر . فقط، «دوقاس» ه کوره، مشهور قهرمان « ژان هونیاد طرفندن کوندریلمش اولان دیکر بر مجار مهندسك معرفتیله درحال دیکر بریکیسی اصاغه ایدیلدی، وبودفعه، دیدیکم کبی، «لیکوس» وادیسنه یرلشدیریلدی‌که ، بورادن فیرلاتدیغی مدهش کولله‌لر چار چابوق مشهور « باقتاتینه‌آ » دها دوغریسی « باقانوره‌آ » برجنی تخریب ایتدی .

« قالقوندیلاس » ، « قریتووولوس» ك بیاناتنه مخالف اوله‌رق، بواوچ طوپدن برینك ، « ولا کرنا » نك بولندیغی محلك ، احتمال « قالیقاریا » نك قارشوسنه ، یالکز ایکنجیسی « سن رومن » قپوسنك بر جبهه‌سنده بولنان سلطانك قرارکاهنه

اوچنجیسنك‌ده بو ایکیسنك آره‌سنه وضع ایدیلدیکنی تأیید ایدر [١] .

او دورك صوك سیستم اسلحه‌سی مقامنده اولان او درجه جسیم طوپلرك یاننده، سلطان محمدك مهندسلری النده، مختلف بطریه‌لرك آره‌سنه یرلشدیردکلری، غایت جسیم اسکی برقاچ «قاتاپولت»لرده موجود ایدی، اسکی محاصره‌لرده دهشت ویرن بو بر نوع منجنیقلر، خلاطلردن مرکب بر سیستم سایه‌سنده شدتله کریلوب بعده بردنبره قویویریلنجه، جسیم قیا پارچه‌لرینی، غیرقابل تصور برشدتله سوره وبوتون شهره فیرلاتیورلردی . «تاج‌التواریخ» نامنده‌کی تورك تاریخی، «قاتاپولت»لر «آربالت»لر ایله آتیلان طاشلر، «استانبولك سورلرینی وقلعه‌لرینی مدافعه ایدن دشمنلری حضور رب‌العالمینه کوندرییوردی» دیر، وابتدائی اولدیغی قدر وحشیانه اعمال ایدیلمش اولان بو خشین ماکنه‌لرك استعمال ایدیلدیکی محاصره دورینك برچوق مورخلری، بونلر میاننده مدافعه‌یه بالذات اشتراك ایتمش اولان «ته‌تالدی» طرفندن ذکر ایدیلور .

بوجسیم طوپلر یاخود بومبارده‌لر، قره دکز طرفندن کتیریلن خارق‌العاده بر جسامتده طاش کولله‌لر آتییوردی . بونلرك الك بویوکی، «قالقوندیلاس»ه کوره، کونده یدی دفعه، وکیجه انجق بر ایکی دفعه انداخت ایدییوردی، چونکه بر دفعه دولدیرمق ایچون لااقل ایکی ساعت لازمدی. هر انداختی متعاقب، درحال ناملوبی بر یوك اورتو ایله صارییورلر . وغلطه جنویزلری طرفندن تدارك ایدیلن زیتون یاغنی قوغه‌لر ایله طوپ آغزندن ایچری‌یه دوکیورلردی .

پسقپوس «له‌ئوناردو» سورك اوستندن آشان بوکولله‌لردن برینی اولچدیکنی، ومحیطی اون بر دیرسك، یعنی سکسان سکز پوص بولدیغنی حکایه ایدر . دیکر مؤلفلر آشاغی یوقاری عینی مساحه مقدارینی ویریرلر . وبونده بر مبالغه یوقدر . محاصره اثناسنده سورك اوزرندن آشان و اوزماندنبری حال اصلیسیله قالمش اولان بومدهش کتله‌لردن برقاچی بوکون قولایلقله طانیله‌بیلور . حال‌حاضرده همان همان

[١] «میله‌ئزان»ك اثرینك ٨٥ الی ٩٢ صحیفه‌لرینه مراجعت. «باربارو» و «فیله‌افه» الك شدتلی هجوملردن بری «پیژی» قپوسنك قارشوسنده وقوعه کلدیکنی هر ایکیسی بیان ایدرلر . «باربارو» ، درت عدد تورك بطریه‌لرندن بری بوحوالیده دوکدیکنی علاوه ایدر. «میچاتوویچ»ك اثرینك ١٣٥ نجی صحیفه‌سنده‌ده مراجعت .

اوزمان دوشدكلری وضعیتده موجوددرلر . موسیو « پیه‌رس » آنلردن برینی اولچمش ، ومدیللی پسقپوسنك دیدیكی كبی ، تماماً سكسان سكز پوص محیطنده بولمشدر . هیچ بری تكرلك اوزرینه موضوع اولمیان بو جسیم طوپلردن باشقه ، سوری دوكمكه ، باخصوص بلا آرام مدافعینی تعجیز ایتمكه مخصوص پك چوق اوزون دمیر طوپلر (قولوورین) ده وار ایدی . « ته‌تالدی » و« مونتالدو » بونلرك مقدارینی اون بیك كبی صوك درجه مبالغه‌لی بر راده‌یه چیقاریرلر .

طوپلر ! ایشته بو ، او درجه معروف بوتون محاصره اثناسنده ، توركلرك پك یوكسك اولان تفوقنی تأمین ایدن شي . یكی بر دورهٔ تاریخیه باشلایوردی . نیجه عصرلر امتدادنجه ، اقوام وحشیه‌نك بوتون هجوملرینه كوكس كرن بوكهنه قرون وسطی سورلری ، آرتق كافی درجه‌ده بر امنیتی حصوله كتیره‌میوردی . نه‌خارق العاده ، نه‌مدهش تحول !

« پوسكولوس » ، پادشاهك عینی زمانده طوپلرك ایلریسنده‌كی خندكلری دولدیره‌بیلمك ، وبوصورتله ، سوردوریلدیكی‌وقت ، یاپیله‌جق هجومی تسهیل‌ایتمك ایچون‌هرشیئی احضار ایتمكله مشغول‌اولدیغنی بیان‌ایدر. سلطان‌محمد كلیتلی مقدارده، كراسته ، طوپراق ، طاش ، چالی ، حاصلی ال آلتنده بولنان بوتون مالزمه‌یی معین نقطه‌لره كتیرتدی .

تورك قطعاتنك صوك درجه‌ده متنوع اولان تجهیزات و تسلیحاتی حقنده ، رأی‌العین مشاهد اولان « ته‌تالدی » ، جالب دقت بعض تفصیلات ویریر : « بوایكییوزبیك كشیلك اردو ایچنده ، بعضلری فرانسزواری ، دیكرلری باشقه برطرزده تسلیح ایدیلمشلردی . بعضلرینك باشلرنده دمیر شاپقه‌لر واردی . دیكرلرنده اوق‌و « فرانكه‌ن » دینیلان دیكر برآلت واردی . بر الاینك الندە‌ده مشیندن بر آلت تحفظدن یاخود كوچوك بر قالقاندن ویاخود پالا دینیلان تورك قلیجندن غیری برسلاح یوقدی . . »

واسع قسطنطنیه محیط مدافعه‌سنك شهری قره‌طرفندن مدافعه ایدن بوتون بوقسمنه قارشی بووجهله محاصره وهجوم ترتیباتی آلان پادشاه ، بحری سورلره قارشی یاپیله‌جق ودها ازاهمیتی حائزاولمیان حركاتی ، بولغار مهتدیسی،تجربه‌دیده،

بالطه‌اوغلی قپودان پاشایه تودیع ایتدی [۱] . محاصره‌نك دورهٔ ابتدائیه‌سنده ، بوذات ، لیمانی سلطان طرفندن تورك دونماسنك اجتماع نقطه‌سی تعیین ایدیلمش اولان کلیبولینك ، یوقاریده کوردیکمز کبی ، والیسی بولونیوردی .

سلطان محمد ، بالطه‌اوغلی ، بوغازایچی ، مرمره ، چناق‌قلعه ، حاصلی بوتون کرك اوروپا وکرك آسیا سواحلنه قوماندا ایتمك صلاحیتی ایله بوجسیم دونمانك قپودان دریاسی تعیین ایتدی . هرجنس کمیلردن مرکب بولایعد ولایحصا مراکب حربیه‌یه قوماندا ایدن وبغتةً آمیرال اولان بالطه اوغلی ، « قریتووولوس » ه کوره ، استانبولك دکز طرفنده‌کی اودرجه اوزون اولان خط مدافعه‌سنی ، بری دنیلان سورك « پروپونتید » ساحلی اوزرنده صوك نقطه‌سی اولان ظریف مرمره برجندن اعتبار آشمدیکی سرای برونك اوته‌سنه ، غلطه‌ده ، لیمانك اوکنه کریلن زنجیرك ربط ایدیلدیکی یرك یاقیننده‌کی « نه‌ئوریون » ه قدر بوساحلی آبلوقه ایتمك ونظارتی آلتنده طوتمق وظیفه‌سیله قوماندان اعظمی طرفندن توظیف ایدیلدی . تقریباً قرق اوچ « ستاد » یعنی همان سکز بیك متره امتداد ایدن بوخط ، بالخاصه بالذات استانبولك لیمانی اولان خلیجك مدخلنی ، اولجه بحث ایتدیکم اوجسیم ومشهور زنجیر ایله قپانمش ، وایمپراطورك ومتفقلری اولان جنوه‌لی و وندیکلی ایتالیانلرك کمیلری طرفندن مدافعه ایدیلمش بولنان او نامدار مدخلی‌ده احتوا ایدییوردی . بالطه اوغلنك باشلیجه وظیفه‌سی ، بوقوتلی زنجیری قیرمغه موفق اولدقدن صوکره ، خلیجك مدخلنی زورلامق ، وبومدخلی مدافعه ایدن خرستیان کمیلرینی محو ایتمك ایدی . محاصره‌نك باشلانغیجی ایله برابر ، تورك آمیرالنك بوندن غیری براندیشه‌سی یوقدی . قریتووولوس دیرکه : « همان هرکون ، بلا فاصله محاربه‌لر ویره‌رك ، قودورموشجه‌سنه هجوملر ایتدیکی نقطه ، بونقطه‌در » .

[۱] « پییه‌رس » ك اثرینك ۲۳۳ صحیفه‌سی ، ایکی نمرولی نوطی .

اوچنجی فصل

استانبولك ضعیف اولان قوهٔ عسکریه‌سی . ـ شهرك مدافعه‌سنده آلنمش اولدیغی ترتیبات .ـ خلیج لیماننك مدافعه‌سی .ـ محاصره‌نك ایلك کونی .ـ تورك دونناسنك بوغازه مواصلتی .ـ عینی کونده ، اون ایکی نیسانده ، مدهش بومباردمانك باشلامسی .ـ تورکلرك اون سکز نیسانده پوسکورتیلمش اولان ایلك صولتی. ـ دونانمانك زنجیره قارشی نتیجه‌سز قالان برنجی هجومی.

بوتون بو جسیم اردویه ، بوتون بو مدهش طوپچی‌یه ، بوتون بو عظیم دونمایه مقابل ، برچوق فرسخ امتدادنده‌کی بو اوزون خط مدافعه‌یی بویلی بویله اشغال ایده‌جك آنجق سکز بیك محاربه مالك اولان ایمپراطور « قسطنطین دراغازوس » ، عینی کونده ، نیسانك بشنده ، سلطانك قارشیسنده‌کی « سن رومن » قپوسنی ، کندیسنه شرف بخش اولان بو نقطهٔ مدافعه‌یی قهرمانجه وفاتنه قدر مدافعه ایتمکه کیدییوردی. بو مشهور محاصره‌نك مورخلرینی دائما دوچار حیرت ایدن جهت ، ایشته بو حقیقتاً خارق العاده اولان نقطه‌در. زمانك بوتون قیوداتی ، بو واسع بلده‌یی جسیم بر دشمن اردوسنه قارشی ، بو قدر کون ، بویله ضعیف بر قوتله مدافعه ایتمك ، ظاهراً اینانیلمیه‌جق بر درجه‌ده غریب کوریلن بر وقعهٔ تاریخیه اولدیغی خصوصنده متفقدر. ایمپراطورك سوکیلی خادمی و باشلیجه محرمی اولان « فرانجه‌س » ، همان ایکی بیك اجنبی عسکردن غیری ، راهبلر ، کشیشلر ، و هر نوع کوکللیلر داخل اولدیغی حالده ، محاربه‌یه الوریشلی درت بیك طقوز یوز یتمش التی محارب کبی دها آز بر مقداری ، فقط قطعی بر صورتده ، ویریر . لکن ، ایلریده کوره‌جکمز کبی ، بو صوك مقدار حقیقتاً هر حالده حقیقی مقدارك براز مادوننده کورینور .

ماینجی « فرانجه‌س » شو صورتله قید ایدر : « باقیکز بو مقدارلری بن نصل اوکرندم. هر محله‌نك قوماندانه معیتنده‌کی کرك راهب و کرك سیویل محاربه‌یه الوریشلی عسکرلرك مقداریله سلاحلرك جنس جنس حسابنی ویرمسی ایمپراطور طرفندن

امر ایدیلدی . ایمپراطور بوتون بو حسابلرك کیزلیجه یکونی چیقارمغه بنی مأمور ایتدی . کندیسنه حسابی ویردم ، فقط عمیق بریأسه دوچار اولدیغنی کیزلیەمدم . بواودرجه ضعیف اولان مقدار ، محاصرەنك نهایتنه قدر ایکیمز آرەسنده بر سر اولەرق قالدی . اصیلزادکاندن وکرلمتدن اولمق اوزره برمقدارسکنه، محاصرەنك باشلانمسندن اول ، آلچقجەسنه قاچمشدیلر . ایمپراطور بندن بوحقیقی مقدارلری اوکرتجه ، درین برنفس چکمکله اکتفا ایتدی . بو اینانیلمیەجق درجەده یأس آور نتیجـه ، اودرجه مدهش ایدی‌که ، بینمزدەکی ضمنی بر قرار ایله بوکا دائر آغزیمزدن برکلمه چیقمیەجغی تقرر ایتدی . »

محاصرەنك دیکر بوتون مورخلری آشاغی یوقاری عینی مقدارلری ویریرلر . پسقپوس « لەئوناردو » و « دولفن » ـ « فرانچەس » ە کوره اولدیغی محتملدر ـ بیك کشی‌فضلەسیله التی بیك روم واوچ بیك اجنبی مقدارلرینی اشعار ایدرلر . ذاتاً روم مدافعینك عددی دها چوق اولەمزدی . فی‌الحقیقه ، استانبولك خارجنده آنجق ایمپراطورلغك ، پای‌تخت کبی ، هنوز سلطان‌محمدك نفوذی آلتنه کیرمیان یکانه ایالتی اولان « موره » قطعەسندن معاونت کله بیلوردی . فقط بورادن پك آز معاونت کلدی .

بو اوفاجق اردونك اك مکمل عنصرینی ، قسماً وندیکلی وقسماً جنوەلی اوچ بیك ایتالیاندن ، بوندن باشقه محدود برمقدارده کریدلیلر ، روماللیلر ، اسپانیالیلر وتورك اجرتلی عسکرلرندن مرکب نسبتاً کلیتلی اجنبی قوتنك تشکیل ایتدیکی شبهەسزدر . وندیکلیلر وجنویزلرك استانبولك تورکلرك النه دوشمامسی خصوصنده نیچون هیچ اولمزسه روملر درجەسنده علاقەدار اولدقلرینی ایضاح ایتمك ایچون ، بوراده قرون وسطانك شرقی لاتین تاریخنی تکرار ایدەجك‌دکلم . برکره بیزانس ، بوغازلری ایله برابر پادشاهك تحت حاکمیتنه دوشونجه ، بو ایکی بویوك جمهوریتك شرق صولرندەکی عصرلق نفوذینه و تفوق تجاریسـنه الوداع ایدیلمش دیمکدی . فقط « قسطنطین دراغازەس» ك مکمل‌ایتالیان معاونلری ، بیزانس سنجاغی آلتنده، بالخاصه منفعت مادیه ایچون چارپیشمیورلردی . حتی بیزانس پای‌تختی‌ایچنه دوشمش اولان او غلطه بلدەسندەکی قوتلی جنویزجماعتی ، اکلاشیلمسی پك‌قولای اسبابدن دولایی ، هر ایکی محارب طرفه قارشی اساساً صیقی بر بی‌طرفلقده قالمغی کندیسنی

مجبور كوربیوردی . شرقی قرون وسطانك محاربه‌لرنده بحق تمیز ایتمش اولان بو
اوچ بیك قیمتدار محارب، منسوب اولدقلری حكومتلرك سلطانه‌قارشی موقعلرینی
اخلال ایتمكسزین ، بالخاصه « شان وشرف الهی وخرستیانلق عالمك منفعت وسلامتی
اوغورنده » ، حرب ایدییورلردی. بو ، مشهور وقعه‌نویس « باربارو » نك ، كندیسنك
محاصره ارقداشلری اولان همشهریلرندن بحث ایتدكجه ، همان دائما استعمال ایتدیكی
كندی تعبیری‌در . ایشته ، كرك اجرت عسكری وكرك منفعت بخش ظفرلره
نائلیت امیدی قدر مؤثر بویله بر غایهٔ دیندارانه سائقه‌سیله ایدی كه ، بو محاربلردن
اكثریسی استانبوله قوشمش ، یاخود اوراده‌قالمغه رضا كوسترمشدی. مقدارلرینك
آزلغندن ناشی حیرت ایتماملیدر. بو ، لاتینلر ایله روملری اودرجه بربری علیهنه دوشورن
او معهود «اتحاد» دعواسندن منبعث ایدی. ذاتاً اینه او «باربارو » ، « روم ایمپراطورلغی
وخرستیانلق عالمك مدافعه‌سی ایچون» اومدهش كونلرده ، اوشانلی محاربه میداننده وفات
ایدن بوتون ونديكليلرك اسملرینی ، محاصره ایچون طوتدیغی قیمتدار روزنامه‌سنه ، كمال
دقت واعتنا ایله كچیرمشدر. « بونلرك خاطره‌سی اصلا سونمیه‌جكدر !» دیه باغریر.
مشهور « ژان ژوستینیانی » نك طاقمندن « لونغو » نامنده‌كی جنوه‌لی ، محاصره
باشلار باشلاماز ، جسور معیتی ایله ، « سن رومن » قپوسنده ، ایمپراطورك یانی باشنده
اخذ موقع ایتمش اولان استانبول مدافعه‌سنك بوجرأتكار بهادری ، محاصره‌نك
صوك كونه قدر كوسترمش اولدیغی او درجه پارلاق حركتندن صوكره ، براز
اسرار انكیز اولان خاتمهٔ حیاتنه رغماً ، او دخی ، بویوك داستانلرك قهرمانلری
صره‌سنه كچر . بوقهرمانلر قطعه‌سنه ، خلیجه صیغینمش اولان كمیلرك طائفه‌سندن
مركب تقریباً ایكی بیك كشییی علاوه ایدرسه‌كز ، بو وجهله مدافعین قوتی حقنده
اولدقجه تام برفكر ایدینمش اولورسكز .

موسیو « پییه‌رس » دیركه : « بناءً علیه ، بر طرفده ، جسیم یتمش طوپ ایله
تقویه ایدیلمش ، اودوره دنیانك الك برنجی عسكرلری عد اولنان هیچ اولمزسه
اون ایكی بیك یكیچری ایله قوتی یوز اللی بیكه واران معظم بر اردو ، بوكا مقابل
دیكرطرفده ، بو واسع شهری ، بو كیلومتره‌لرجه اوزون نهایتسز سورلری مدافعه
ایتمك ایچون ، اصیلزادكاندن ، بورژووالردن ، راهبلردن ، اجنبی میلیسلردن ،
عسكرلردن ، تاجرلردن ، ونديكلی یاخود جنوه‌لی كمیجیلردن مركب تقریباً سكز

بیك محارب ، همان اون دفعه دها آز بر قوت. استانبولك مدافعه‌سی ایچون بوتون اوروپاده انجق طقوز بیك خرستیان بولندیغی حالده ، محاصره اردوسنك ایچریسنده خرستیان اوله‌رق اوتوز بیك محارب واردی . »

بوراده موسیو « پیه‌رس » ك مکمل اولان بیاناتنی تعقیب ایتمکده دوام ایدییورم . مدافعه قوتلرینك توزیعاتنده ایمپراطورك مشاوری ، معاون خاصی جنویز « ژوستینیانی » اولدی . بو جنوه‌لی ، اوچیوزی بحریه‌لی ، درتیوزی زرهلی ، یعنی « دمیر کوملك کیینمش » عسکرلردن مرکب غربدن کندیسیله برلکده کتیرمش اولدیغی بو شبهه‌سز اك مکمل واك اهمیتلی خرستیان قوتنه بالذات قوماندا ایدییوردی. محاصره‌نك ابتداسنده، بهری بربلوكه بدل اولان بو قهرمانلر، ادرنه قپوسندن « ولا کرنا » معبد وسراینه قدر امتداد ایدن سور قسمنی مدافعه‌یه مأمور ایدیلمشدیلر . فقط ، براز صوکره ، بونلری اك جسور روملردن آیریلمش بر مفرزه ایله برابر «لیکوس»وادیسنه کوندرمشدیلر، چونکه بوراسی ، «باربارو»نك افاده‌سی وجهله ، « اك تهلکه‌لی ، اك شرفلی و اك اهمیتلی » بر نقطه ایدی .

بوراده‌ده همان هر شیئی ، « نیقولا باربارو » [١] نك وقوعات محاصره‌یی کونی کونه قید ایتمکله وجوده کلمش اولان صوك درجه قیمتدار روزنامه‌سندن اقتباس ایده‌جکز . بو ذاتك « تره‌ویزان » قپودانك کمیلرندن برنده طبیب ، دها دوغریسی جراح اولدیغی تخطر ایدییورز دکلمی ؟ روزنامه‌سی شو صورتله باشلار:

« بو بدبخت قسطنطینیه بلده‌سنده بالذات بولندیغمدن ، مرحوم سلطان مرادك اوغلی محمد بکك ، بو قوجه تورکك یاپدیغی حربه ، نهایت مذکور قسطنطینیه بلده‌سنك ضبطی ایله نتیجه‌لنن بو حربه دائر جریان ایدن بوتون وقوعاتی هراقشام قید ایتمکه قرار ویردم ... بو مجموعه‌مده ، محاصره‌نك ابتداسندن بلده‌نك خشین ومؤلم فتحنه قدر وقوعه کلمش بوتون مصادمه‌لرك کونی کونه ، نقصانسز قیدلری اوقونه‌جقدر . »

بناءً علیه ، بو محرره کوره ، ایمپراطور، نیسانك آلتنجی کوننده حرکت ایتدی، وقرارکاه عمومیسنی ، او عینی « لیکوس » وادیسنده . طوب قپو ایله ادرنه قپوسی بیننده و « شاریسیوس » قپوسنك یاقیننده‌کی عسکری قپولردن برینه یرلشدیردی .

[١] « فرانچه‌س » ك اثرینك ٢٥٣ - ٢٥٦ صحیفه‌لرینه‌ده مراجعت .

« باربارو » دوام ایله دیرکه : « بو قپو ، قره طرفنده‌کی دیگر بوتون قپولرك اك ضعیفی ایدی . بونك ایچون ، کندیسنی یالکز براقامق ، وغیرتنی آرتدیرمق مقصدیله ، بارونلرینك وشوالیه‌لرینك بیوك برقسمی ، حشمتلو ایمپراطورك یاننده دائما بولنیوردی . و « فرانچه‌س » ه کوره ، « آلکسیس قومنه‌نوس » احفادندن وایمپراطورك اقرباسندن جسور « فرانسوا دو توله‌د » ، وبوندن باشقه وبالخاصه ، یدییوز کشیلك قوتنك باشنده ، بهادر « ژوستینیانی » ده اوراده حاضر ایدی . فقط « باربارو » ، جنویزلر حقنده بسلدیکی کین و غرض سائقه‌سیله ، بو جسور عسکری ساده‌جه سکوتله کچر . بناءً علیه ، بوفاجعه‌انکیز « لیکوس » وادیسنده ، سلطان ایله ایمپراطورك اك ممتاز قطعاتی قارشی قارشی‌یه بولنیورلردی . بو ، خط مدافعه‌نك ، بیزانس حکمداری طرفندن ، قرارکاه عمومیسنی تأسیس ایتمك ایچون ، بووجهله انتخاب ایدلمش اك تهلکه‌لی برنقطه‌سی ایدی . بونقطه‌ده ، تحت قوماندا‌سنده جمعاً تقریباً اوچ بیك منتخب محاربه مالك ایدی . کیجه وکوندوز ، صیقی بر درت نعل ایله صاغه وصوله بلا آرام جولان ایدیيوردی [١] .

قطعی مدافعه ترتیباتی اخذایتمك ایچون ، ایمپراطورك ریاستی آلتنده انعقادایدن بویوك حرب مجلسنده ، تورکلر طرفندن اك شدید و اك سوره‌کلی هجومه معروض قالان « سن رومن » قپوسنك ، بواك تهلکه‌لی نقطه‌نك محافظه‌سی کیمه تودیع ایدیله‌جکی خصوصی برنجی مسئله‌یی تشکیل ایتدی . ایمپراطور طرفندن صوریلان بوسؤاله قارشی ، هرکس ، کرك روملر وکرك لاتینلر ، سکوتی اختیار ایتدی . اوزمان ، بهادر « ژوستینیانی » بر دنبره آیاغه قالقدی ، ایمپراطوری سلاملادی ، وبوتون مجلسك آلقیشلری ایچنده ، شو بسیط سوزلری سویلدی : « صیانت الهیه‌یه صیغینه‌رق ، بوموقعی حضرت عیسانك شرفنه ، دشمنك بوتون هجوملرینه قارشی ، معیتم ایله مدافعه ایتمکه حاضر اولدیغمی بیان ایده‌رم . »

او زمان « پولیاندریون » یاخود « مرییاندریون » دینیلان ادرنه قپوسی ایله تکفور سرایی آره‌سنده‌کی سور قسمی ، « پول » ، « آنتوان » ، « تروالو » نامنده‌کی « بوقشییاردو » یاخود « بوقسییاردی » برادرلرینك تحت قوماندا‌سنده‌کی کندی مصرفلری ایله تجهیز ایتدکلری دیگر برایتالیان مفرزه‌سنه تودیع ایدیلدی .

[١] « فرانچه‌س » ك اثرینك ٢٥٦ صحیفه‌سنه مراجعت .

بو ، « میریباندریون » دینیلان محل، شهرك اك ضعیف ، اك تهلكه‌لی نقطه‌سی اولان مدافعه‌سی كوج، « فرانچه‌س » و « دولفه‌ن » ن، بو‌هرایكی وقعه نویسك « اك مدهش تهلكه نقطه‌سی » دیدكلری محل ایدی . بو،عینی زمانده بلده‌نك اك یوكسك نقطه‌سی ایدی . ایتالیانلر ، دشمن اوزرینه اوزاقدن طاش یاغدیرمق ایچون قوماندانلری طرفدن منجنیقلر ، « سپه‌نغارد » لر ایله تسلیح ایدیلمشلردی .

بوكون اكری قپو دینیلان « قالیقاریا » قپوسیله بو نقطه‌دن تكفور سراینه قدر كیدن سورك مدافعه‌سی، «ته‌ئودور دوقاریستوس» نامنده خارق‌العاده تیرانداز اختیار ونديكلی جسور برمحارب ایله « ژان غرانت » اسمنده ایمپراطورك خدمتنه كیرمش ، ومحاصرینك لغملرینی كشف ایتمكله پك زیاده تمیز ایده‌جك اولان مشهور آلمان مهندسنه ویریلدی .

محاصره‌نك حقیقی قهرمانی « ژان زوستینیانی » وییلماز ایتالیانلردن مركب مفرزه‌سی خط مدافعه‌نك دشمنه اك زیاده معروض نقطه‌سنده ، « سن رومن » قپوسنده، ایمپراطورك یاننده بولنیوردی [۱]. « ژان قانتا كوزه‌ن » ده آنلر ایله برابردی .

«ولاكرنا» سراینده ونديك مستملكه‌سنك «بالیوس» ی «ژیرولامومینوتتو» قوماندا ایدییوردی. « باربارو » دیركه ، « ینه بو عینی نیسان آینك آلتنجی كونی، بالیوسمز سنیور «ژه‌روله‌مو (عیناً) مینوتتو » دائره‌سنی ترك ایتدی ، قاره‌سورینك یاقیننده بولنان حشمتلو ایمپراطورك سراینده ، ایچری‌یه هیچ كیمسه‌یی صوقمامق ایچون ، موضع آلدی . یاننده ، مذكور سرای ایچنده ، بو محلده برلكده بولنمق وكندیسنك غیرتنی آرتدیرمق ایچون برچوق اصیل تاجرلریمزده واردی. » بوتون محاصره امتدادنجه، اقامتكاه ایمپراطورینك اوزرنده، « سن‌مارق » بایراغنك یاننده، ایمپراطورك ارغوانی سنجاغی دالغالاندی .

ساقزلی پسقپوس «له‌ئوناردو» ، « تیه‌رونیموس » ودیكر جنویز قوماندانلری، بونقطه‌دن خلیج اوزرنده‌كی «كسیلوپورتا» یه قدر امتداد ایدن سور قسمنی مدافعه ایدییورلردی .

ایشته ایمپراطورك صاغ جناحنك ترتیباتی . صول جناحنه كلنجه ، «سه‌لیمبریا»

[۱] « فرانچه‌س » ك اثرینك ۲۵٤ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

یعنی سیلوری قپوسنك محلنده‌كی سور قسمی، «موریس قاتنائونه». «نیقولا غوده‌لیس» و «باتیستا غریتی» طرفلرندن محافظه ایدیلمشدی. ونديك مستملكه‌سنك اك زیاده مظهر حرمتی اولان «قاتاره‌ن قونتارینی» ایله «آندرونیق فانتا كوزه‌ن» یالدیزلی قپویی مدافعه ایدییورلر، وبوندن باشقه، مرمر قوله‌دن اعتباراً لیمانك جوارینه قدر، بوتون مرمره ساحلنك محافظه‌سیله موظف قیلنمشلردی. بن بونی پسقپوس «له‌ئونااردو» دن نقل ایدییورم.

بوكونكی سرای برونی یاقیننده موجود اولمش اولان بر برجدن اعتباراً سرای قپوسنه، یعنی «آقروپول» ه قدر كیدن سوری، وبووجهله خلیج درسعادتك مدخلنی محافظه ایدن ونديك قادیرغه‌لری قپودانی «غابرییه‌ل تره‌ویزون»، اللهك وبوتون خرستیانلق عالمنك شرفنه خدمت ایتدیكنی اولجه ذكر ایتدیكمز بواصیل ونديكلی یالكز اللی كشی‌یه قوماندا ایدییوردی. «محاصره‌نك باشلامسی ایله برابر، «تره‌ویزان» ك ایوانسرایده، «كسیلوپورتا» نك قربنده‌یرلشدیریلدیكنی ادعا ایدن «پوسكولوس» ك بیاناتی صحیح دكلدر.» «له‌ئوناردو» دوام ایله دیركه: «بوقهرمان، وظیفه‌سنی اجرتلی برعسكركبی دكل، فقط سوریسنی مدافعه ایدن حقیقی برچوبان كبی ایفا ایتدی.»

بوقپودانك یاننده، ایكی كرید كمیسی طائفه‌سی، هیچ اولمزسه محاصره‌نك برنجی دورنده، «هوراییا» قپوسنی محافظه ایدییوردی. دائما كدیك آچیلان یرلرده كندینی كوسترن قاردینال «ایزیدور» بویوك «سن‌دەمه‌تریوس» برجیله باشلایان سورك قسمنی، شمدیكی سرای برونك بولندیغی محلده ایكیوز كشیلك برقوتله مدافعه ایدییوردی. صماتیه‌ده‌اخذ موضع ایدن «ژاق قونتارینی» مرمره ساحلنده‌كی سورك غرب قسمنی محافظه ایدییوردی. كوكللی روم راهبلری، محیط مدافعه‌نك بوعینی قسمنده بر میل امتدادنده برسور پارچه‌سنی اشغال ایدییورلردی. یانلرنده، تورك پرنسلرندن، «سلطانه قارشی عصیان ایتمش» وایمپراطورك خدمتنه كیرمش اولان شهزاده‌اورخان واردی. كندی ملتنه‌منسوب اجرتلی عسكرلردن مركب كوچوك برقوته قوماندا ایدییوردی. پادشاهك، كندیسی ایچون پك مزعج اولان بوشهزاده‌یه باقیلمسی ایچون، ایمپراطوره تخصیصات نقدیه كوندرمش اولدیغی معلومدر. ایمپراطوردن صوكره بیزانسك

باشليجه نفوذليسی اولان غران‌دوق « نوتاراس »، بوكون بويوك محموديه جامعی اولان « سن آپوترو » كليساسنك قربنده، تره‌يه لزوم كوستره‌جك اولورسه‌اورايه درحال معاونت ايتمكه‌حاضر بر وضعيتده، ضعيف بر احتياط قوتيله موضع آلمشدی[۱].

نهايت، دونمانك آميرالی تعيين ايديلمش اولان ونديكلی « ديه‌دو »، زنجيرك اوج طرفنه دوغری اخذ موضع ايتمشدی. « باربارو » بزه ديركه، « بو، بالخاصه قينه‌ژيون » ده وظيفهٔ مدافعه‌يی ايفا ايدييوردی . » [۲]

بسيقوس « له‌ئوناردو » » نك مدافعه قوتلرينك توزيعی حقنده ويرديكی معلومات، لاتين محاربلرينك رولنی طبيعی دها پارلاق بر صورتده كوسترن مؤلف « باربارو » دن‌غيری، « فرانچه‌س» ايله محاصره‌نك ديكر وقعه‌نويسلرينك قيوداتنه تماماً ياقلاشور [۳] .

بالعكس، مختلف رؤسانك تحت قوماندا سنده‌كی مختلف قوتلرك، « جورجی وولغه‌ن » و « بوسكولوس » [٤] ك بيان ايتديكی وجهله توزيعی، « فرانچه‌س » و ونديكلی « باربارو » نك ويرمش اولدقلری اشعاراته اويماز [٥]

متوفی دوقتور آ. مورتمان « استانبولك‌صوك كونلری » نامنده‌كی صوك اثرنده شو صورتله قوماندانلری توزيع ايدر: « ياليديزلی‌قپوده»، « آندرونيق قانتا كوزه‌ن » و « قاتاره‌ن قونتارينی » [٦]؛

[۱] « باربارو »، ليمان‌طرفنده، دونمانك بولنديغی جهتده يوز آتليدن مركب برقوته قوماندا ايتديكنی بيان ايدر. « فرانچه‌س » بالعكس (صحيفه ۲۵۳) يديوز محاربدن‌مركب احتياط قوتنك «ديمه‌ترييوس قانتا كوزه‌ن » ايله دامادی « نيسه‌فور پاله‌ئولوغوس » قوماندالری آلتنده بولنديغنی . وغران دوق « نوتاراس » ك سورك « په‌ترييون » دن « سن‌ته‌ئو-دوسيس » كليساسنه قدر امتداد ايدن قسمنه قوماندا ايتديكنی سويلر . حقيقت شوندن عبارتدركه . وقوعات‌محاصره‌نك تعاقبی اثناسنده مختلف بويوك قوماندانلقلرده برچوق‌تبدلات وقوعه كلمشدر .

[۲] « باربارو » نك اثرينك ٥٥ نجی صحيفه‌سنه مراجعت .

[۳] « پيه‌رس » ك اثرينك ۲٥ نجی صحيفه‌سنك ٥ نجی نوطنه مراجعت .

[٤] « بوسكولوس » ك دردنجی كتابنك ۱٤۸-۱۹٦ صحيفه‌لرينه دوغری مراجعت .

[٥] بوفرقلر، دوقتور آ. مورتمانك «اسكيس‌طپوغرافيك» اثرينك ۲٥ نجی‌صحيفه‌سنده پك عيان‌برصورتده ميدانه قونمشدر. - «قروز» ك اثرينك ۱٦۰ نجی‌صحيفه‌سنه‌ده مراجعت .

[٦] بالعكس، «فرانچه‌س»، «مانه‌ئول » نامنده برجنوه‌زلك ايكييوز اوقجی وصپانجی‌دن مركب برقوتله ياليديزلی قپويی مدافعه ايتديكنی بيان ايدر .

« سه‌لیمبریا » یاخود « به‌غائه » قپوسنده، « نیقولاغوده‌لیس » ، « باتیستا » غریتی» ،
« موریس قاتانه‌او » ؛ « سن رومن » قپوسنده ، ایمپراطور ، « ژان‌قانته‌کوزه‌ن » ،
« ژان ژوستینیانی» ؛ « شاریسیوس» قپوسنده، « له‌ئونتاری بریه‌نیوس» ، « ژورژ
قورنارو » و « پول » ، « آنتوان » ، « تروواللو » نامنده اوچ « بوقشیاردی »
قرداشلر [١] ، « ولا کرنا » سرای‌ایمپراطوریسنده، بالیوس « مینوتتو » « قالیقاریا »
قپوسنده ، « مانوئه‌ل‌غوده‌لیس »، « ته‌ئودور دوقاریستوس»، ته‌ئوفیل پاله‌ئولوغوس»؛
«کسیلو پورتا» ایله « آنه‌ماس » برجلرنده ، زمانه شرفبخش اولان ریاضی ومتبحر
ادیب ، وعموجه‌زاده‌سی « ته‌ئوفیل » کبی « اتحاد » ك شدتله طرفداری « ایمانوئل
پاله‌ئولوغوس » [٢] ؛ خلیج ساحلنده ، « له‌ئونار دولانغاسقو » وآلمان « ژان » ؛
« فینه‌ژیبون » برونده یاخود « پورتا بازیلیقا » ده ، طائفه‌سیله برابر « غابریه‌ل
تره‌ویزان » ؛ بوکونکی فنار اولان « پورتافاری » ده ، « آلکسیس دیسحیاتوس »
و « آلووازیبو دیه‌دو » ؛ « سنت ـ ته‌ئودوسیس » یاخود آیا قپوسنده ، « ژان
ولاشوس » ؛ بوکونکی جبالی قپوسی اولان « آلپوززو » یاخود « ایسپیغاس »
قپوسنده ، « ته‌ئودور پاله‌ئولوغوس » و « مه‌توشیت » ؛ بوکون اون قپانی قپوسی
دینیلان « آللاپیپازا » یاخود « پلانه » قپوسنده ، « فیلانتروپه‌نوس » . بوقپودن
اعتباراً سرای برونه قدر امتداد ایدن ، وتماماً غلطه‌نك قارشیسنده بولندیغی
ایچون دشمن طرفندن آز تهدید ایدیلن ساحل ، انجق ضعیف برصورتده محافظه
ایدیلیوردی. قاردینال «ایزیدور» پاپا طرفندن کوندریلمش اولان ایکیوز عسکریله
سرای برونی یاخود «سن ـ ددمه‌تریوس» ی اشغال ایدییوردی ؛ قاتالونیه ملتنك
قونسلوسی اولان « دون په‌درو جیولیونی » ، « بوقوله‌ئون » سراینده بولنوب
بوکون قوم قپوسی دینیلان « قوندوسقالیون » ه قدر امتداد ایدن مرمره ساحلنی،
تورك دونماسنك محتمل هجوملرینه قارشی، مدافعه ایدییوردی. مکمل برقوماندان
اولان « ژاق‌قونتارینی » صماتیه‌سمتنده‌کی‌ساحلی‌طوتیوردی. غران‌دوق «نوتاراس»

---

[١] « میجانوویچ » ك اثرینك ١٤٣ الی ١٤٧ صحیفه‌لرینه‌ده مراجعت .

[٢] « فرانچه‌س » ه کوره، بالخاصه «مریاندربیون» ك مدافعه‌سیله توظیف‌ایدیلمشدرلر.
مورخ بو اوچ قهرمانك ابراز ایتدکلری یارارلقلر کندیلرینك‌ابدی‌برشرف‌وشانه مظهریتلرینی
تأمین ایتدیکنی بیان ایدر .

كوچوك بر احتياط قوتيله، بشنجی تپه‌نك ذروه‌سنده اخذموقع ايتمش اولوب كنديسنی چاغران اوفاق بر اشارتك كلديكی نقطه‌يه معاونته قوشمغه مهيا ايدی [١] . »

محصورينك پك عادی وپك آزطوپچی‌يه مالك كورينديكلری حقنده ، معاصرينك بيانات عموميه‌سی يكديكرينه توافق ايدر . آجينه‌جق برحالده بولنان سورلر ، بوكوچوك طوپلرك انداختندن او درجه صارصيليورديكه ، حتی الده موجود اولنلری‌ده لايقيله استعمال ايده‌ميورلردی . بوندن باشقه ، باروتدن ، هرحالده باروتدن محروميت ديمك اولان كهرچله‌دن محروم ايديلر .

ذاتاً خرستيانلرك تسليحاتی‌ده شايان ترحم برحالده ايدی. مع‌مافيه ، ايمپراطور و« ژان ژوستينيانی » ، نه جنسدن اولورسه اولسون ، « آربالت » ، يای ، اوق ياخود مزراق كبی بوتون اسلحۀ راميه ايله فتيللی سپر تفنكلری ، طاشينمسی قابل دمير طوپلر والخ كبی اسلحۀ ناريه‌يی ضبط ومصادره ايتديرمشديلر . فقط بالخاصه بوصوكره‌كيلرك مقداری قليل ومدافعه قيمتلری آز ايدی [٢] .

موسيو « پيه‌رس » ، هرايكی طرفك اردوسنده موجود اولان قرون‌وسطانك اسكی ياخود نسبتاً يكی سلاحلرينك شايان حيرت تنوعی حقنده اصرار ايتمسنده حقليدر . فی‌الحقيقه ، صابی‌يه كلنز برچوق اسكی آلتلر وصنعت حربی آلت اوست ايده‌جك اولان بوتون يكی آلتلر موجود ايدی. وقعه‌نويسلرك قيوداتنده ، « دولابر » ديتيلان برنوع بالطه وقازماسی آلتدن ، تورك عسكرلرينك ، هجوم آننده دشمن مرمياتندن تحفظ ايتمك ايچون ، قالقانلرينی باشلری اوزرنده برلشديروب بووجهله برنوع محافظه طوانی تشكيل ايتملرندن ، « قاپلومباغه » ديدكلری بو مانوره‌دن‌ده بحث ايديلور . هرايكی طرف ، بالخاصه توركلر ، پك‌چوق اوق استعمال ايدييورلردی. وقعه نويسلر اينانيلمز برمبالغه ايله ديرلركه ، اوچوشان اوقلرك هواده تشكيل ايتديكی ييغين ، آره صره كونشك ضياسنی كورله‌تەجك بر درجه‌يه وارييوردی . سپر « آركه‌بوز » تفنكلرينك ، دمير طوپلرك . « آربالتلر » ك فعاليتی‌ده عينی درجه‌ده ايدی . همان معاصر بر وقعه‌نويس اولان « برتراندن دولابروكيه‌ر » ه كوره ،

[١] « فرانجه‌س » ه كوره « سه‌لبريا » قپوسنی مدافعه ايدييوردی .

[٢] مع مافيه ، « برناردافی » نك « آ » قوللكسيونه داخل اثرينك ١٧٢١ نجی صحيفه‌سنه مراجعت .

تیراندازلر تورك اردوسنك مكمل قطعاتندن برینی تشكیل ایدییوردی . هرایكی طرفدن بعض محاربلرده مزراقلر ایله مسلحدیلر . « ته‌تالدی » ، اولجه‌ده بحث ایتدیكمز كبی ، تورك اردوسنك همان همان ربعنك « اوبه‌ر » ویا « ژاق » دینیلان ایچی پاموقله دولدیریلمش مشین جاكتلر كیمش اولدیغنی بیان ایدر . عینی مؤلف دیركه ، محارب مسلمانلر میاننده بعضلری « فرانقلر » كبی ، بعضلری مجارلر كبی ، وبعضلری‌ده سائر اصوللر ایله تسلیح ایدلمشدیلر . بعضلرینك باشلرنده مغفر واردی . آتلی ویایا راست كله محاربه ایدن یكیچریلرك ، ویایلر ، اخشاب كوچوك قالقانلر ، اوزون مزراقلر ، پلالر ، حاصلی بریبغین سلاحلر ایله مختلف صورتده تجهیز ایدیلمش اولان آناطولی قطعاتنك تسلیحاتی بالخاصه جالب دقت ایدی . توركلرك حقیقی ومدهش تفوقی ، دیدیكم وتكرار ایتدیكم كبی ، مالك اولدقلری جسیم طوپلردن نشأت ایدییوردی . « قریتووولوس » ، « هرشیئی یاپان طوپ اولدی ! » دییور .

محاصره‌نك ایلك كونلرنده ، وحتی ، احتمال وقوعندن براز اول ، بر طاقم حركات عسكریه ، محاصره اردوسنی كیریسنده ظهوری ملحوظ هرنوع تعرض تهلكه‌سندن مصون قیلمشدی . سلطان محمد ، آقینجیلرینی شهرك جوارنده كائن هنوز یغما ایدلمامش اولان بوتون محال مسكونه‌یه هجوم ایتدیروب روملر طرفندن بوغازك ساحلی واطرافنده انشا ایدیلمش اولان متباقی تحكیماتی امحا ایتدیرمشدر . « قریتووولوس » ، « طرابیه مستحكم قصری » تسمیه ایتدیكی بنانك ضبطنی شو صورتله حكایه ایدر : پادشاه ، پك اینی تحكیم ایدیلمش اولان بوقلعه‌یه اردونك برقسمی وخاصه قوتلی اولان بوتون یكیچریلری ایله هجوم ایتدی . قلعه‌یی طوپ كولله‌لری ایله ییقدیلر . ومدافعلرندن برچوغنی بوطاش كولله‌لر ایله اولدیردیلر . حیاتده قالوب ارزولریله تسلیم اولمش اولان قرق قدرینی‌ده قازیق اشكنجه‌سنه دوچار ایتدیلر . بعده ، « ستودییون » قصرینه دوغری ایلریلدیلر ، بوقصری‌ده بركون محاصره‌دن صوكره ، عینی صورتله طوپله امحا ایتدیلر . پادشاه ، كندیلرینی تسلیم ایتمش اولان اوتوز التی كشی‌یی قازیغه كچیرتدی . وحتی ، بونلرك بوجانخراش اشكنجه‌دن متولد فریادلری ایله پای‌تختك سورلری اوزرینه ییغلمش اولان

فاتحك طوله باغچه‌دن كميلری خليجه اينديرمه‌سی

(هانری مارته‌نك قوللكسيوننددن)

سكنه‌سنی تدهيش ايتمك ايچون ، استانبولك برجلری اوكنده كزديرلمسنی امر ايتدی . »

ديكر طرفدن، ينه « قريتووولوس » ك افاده‌سنه كوره، بالطه اوغلی قوماندان اعظمندن آلديغی امر اوزرينه ، دوننماسنك بويوك برقسمنی خليجك مدخلنده‌كی زنجيرك اوكنده براقه‌رق ، متباقی كميلريله بوكون ساده‌جه « آدالر » ديلان « پره‌نقيپو » آدالرينه تعرضه كيتدی. بو آدالرك باشليجه‌سنده، اهالی وزره‌كوملكلی اوتوز عسكر طرفندن محافظه ايديلن پك قوتلی بر قلعه واردی . بو ، خاندان ايمپراطوری‌يه منسوب نيجه پرنس وپرنسسلرك ، برچوق عصرلر اثناسنده، منفاسی اولان مشهور مناستری مدافعه ايدن قلعه ايدی . بومستحكم بنا قسماً تخريب ايديلدی، فقط بونكله برابر بالطه اوغلی طرفندن ضبط ايديله‌مدی . بونك اوزرينه قپودان دريا ، طائفه‌سنه طوپلاتديرديغی برييغين محروقاتی قلعه‌نك اطرافنه ييغديردی، واوزرلرينه زفت وكوكورد دوكديرتدكدن صوكره آتش ويرديرتدی . آلولر، مزغاللرك فوقنه چيقاجق قدريوكسلديلر. مدافعيندن برچوغی محو اولدی. بعضلری آلولر آره‌سندن قاچابيلديلر، وآمانه دوشديلر. بالطه اوغلی عسكر اولنلری اولديرتدی، وافراد اهالی‌يی صاتدی . نه‌خونريزانه حرب ! بو ، حقيقتاً آمان ويرميان مدهش بر تورك حربی ايدی. موسيو « پيه‌رس » ، بوبرجك هنوز بويوك آداده موجود اولان ايكی برجدن بری اولديغنی تخمين ايدر .

عينی محرر دوام ايله ديركه : « شمدی قسطنطنيه آرتق بوتون جهاندن تجريد ايديلمشدی. كوچوك جسور قوهٔ عسكريه‌سی، هرطرفدن كنديسنی قوشاتان، هيچ اولمزسه يوز اللی بيك منتظم محاربه وشرق عالمنك اك زنكين بو بويوك ده‌پوسنده غنائم عظيمه‌نك ويرديكی اشتها ايله طوپلانمش بر اوقدرده سرسری الاينه قارشی مجادله‌يه كيريشه‌جكدی. خليجك آغزينه ييغلمش كثير وقوتلی تورك دوننماسی ، اردونك معاونتنك انضماميله هيچ بر خروج ودخوله ميدان ويرميوردی . فقط، بوبدبخت شهره قپانمش اولان بهادرلر، بوشهری ياتسليم ايتمامك وياخود اولمك ايچون نذر ايتمشلردی، ومحاصره‌نك ابتداسيله برابر ، سوزلرينی طوتديلر، واللرندن كلن هرشيئی ياپديلر . »

بوراده، بالخاصه ونديكلی « باربارو » ايله روم « قريتووولوس » ك براقدقلری

وقایعنامه‌لر سایه‌سنده، محاصره‌یی کونی کونه تعقیبه باشلایورز .

« باربارو »یه کوره، نیسانك التنجی ویدنجی کونلری، تورکارك خطوط محاصره‌سی، واسع محیطك بویلی بوینجه، اولا برمیل، صوکره یالکز اوچ ربع میل قدر خط مدافعه‌یه تقرب ایتدی. وقعه نویس دوام ایله دیرکه : « خرستیان ملتك دشمنی اولان بویله بر دینسزك علیهمزده‌کی مقاصدنده موفق اولماسی ایچون، بر طاقم تدبیرلر اخذ ایتمك لازمدی. بناءً علیه، حشمتلو ایمپراطور، هر پوسته‌نك رئیسی ویا قوماندانانك، وعینی وجهله کندیلرینه هرهانکی بر وظیفه تودیع ایدیلمش اولنلرك دشمنه قارشی صیقی بر مدافعه وضعیتی آلملری حقنده بر امر اصدار ایتدی.» ینه نیسانك آلتیسنده، اولجه کوردیکمز کبی، بوعینی وقایعنامه‌یه کوره، ایمپراطور، «بارونلری وشوالیه‌لری » ایله برابر سورك تادیبنده، خط مدافعه‌نك اك ضعیف نقطه‌سی اولان « شاریسیوس » قپوسنك یانی باشنده قرارکاهنی قوردی. آرتق هر ساعت هجومه انتظار ایدیلیوردی. عینی زمانده، کذلك کوردیکمز کبی، وندیك مستملکه‌سنك بالیوسی اولان سنیور « ژیرولا مومینوتتو »بك اوغلنده‌کی سراینی ترك ایده‌رك، اك حائز اهمیت تبعه‌سیله برابر، ایمپراطورك براقوب کیتدیکی « ولاکرنا »سراینه یرلشدی. سوره‌یك زیاده یاقین بولنمسندن دولایی، اودرجه اهمیتلی اولان بو موقعك مدافعه‌سی شرفی کندیسی ومعیتنده‌کی جسور مفرزه‌یه عائد اولیوردی ...

« باربارو » دوام ایله دیرکه : « ینه اونیسانك آلتیسنده [١]، حشمتلو ایمپراطورك امری اوزرینه، بز، وندیکلیلر، « تانا »دن کلن اوچ قادیرغه ایله ایکی حفیف قادیرغه‌یی محاربه نظامنه قویدق ، وبوکمیلر دمیر آلدقدن صوکره، هپ برلکده خلیج ساحلنده، « قینه‌ژییه‌ن » تسمیه ایتدکلری محله یناشدیلر، وبیك کشیلك برقوت تشکیل ایدن طائفه‌لری، ایدن ایی‌یه مسلح اولدقلری حالده، قاره‌یه ایندیلر، ولازم اولدیغی وجهله خذایه کلدیلر . قادیرغه صاحبلرینك هربری، اوکده کمی سنجاغی اولدیغی حالده، بلوکنی سوق ایدییور، وکندیلرینی قپودانلر تعقیب ایدییوردی . ایشته بووجهله، بو اون قوماندان تحت قوماندالرنده‌کی قوتله برابر، حشمتلو ایمپراطورك حضورینه کیتدیلر . وبوقادیرغه‌لرك مرتباتندن مرکب بو کوزل قطعه‌یه نه امر ایتمك ارزو بویوره‌جغنی کندندن صوردیلر .

---

[١] نیسانك یدیسی دکل .

اوزمان ، ایمپراطور ، دشمنمز غدار « تورك »ك كنديلرينی بويله انتظام تام ایچنده كورمسی ، وبو وجهله كنديسنه شهرده مقدار كافی قطعاتك موجود اولديغنی افهام ايدیلمسی ايچون، قاره‌سورينك بونجه دشمنه كوزونملرينی امر ايتدی [١]. بلده‌نك قاره جهتنده‌كی سوری بونجه التی ميللك اوزون بر يورويشی بو وجهله اجرا ايتدكدن صوكره، بوتون بوقطعه قادير غه‌لره دوندی، وسلاحلرينی براقدی. بعده قادير غه‌لر، بك اوغلنك قارشيسنده‌كی دمير آتدقلری محله عودت ايتديلر . بوقطعه ، بلده‌نك سكنه‌سنه كوزل برقوت ، دشمنه‌ده پك غريب برحركت كبی كوروندی ! »

بوجسور كوچوك قطعه‌نك، كوزك آله‌بيلديكنه بوتون افقی ستر ايدن جسيم تورك اردوسنك مراق آور نظرلری اوكنده، جنكجويانه برطور عسكری ايله يورويشندن تاريخ عالمك سائر محاصره‌لری آره‌سنده ، احتشاميله تميز ايدن بومحاصره‌نك شانلی برصورتده تاريخنی كشاد ايدن قهرمانلق كبی برشيئ طيران ايدييوردی ! موسيو «پيه‌رس» ، بو وندیك مرتباتنك بويوك خندق ايله خارجی سور آره‌سنده شريد كبی امتداد ايدن اراضی‌يی تعقيب ايتدكلرينك پك محتمل اولديغنی بيان ايدر.

« باربارو » دوام ايله ديركه: « بوعينی نيسان آينك طقوزنجی كونی ، غدار «تورك »ك دونماسيله قاره قوتنه آيريجه ياردم ايتمك ايستديكی فرق ايديلديكندن، بوكا قارشی ليمان جهتنده مناسب بعض ترتيبات آلنمسی موافق كوريلدی . ايشته بونك ايچون . ليمانك آغزينی قپايان وبو صورتده استانبولی بك اوغلنه ربط ايدن بر اوجدن ديكر اوجه كيريلمش زنجيرك بونجه ، دشمنه قارشی ، ليمانده بولنان كميلردن اك بويوكلری اولان طقوزينی صيره‌لادق . وبو طقوز كمی برى برندن‌دها مكمل تسليح ايديلمش ، وصانكه همان محاربه ويره‌جكمش كبی بر وضعيت آلمش بولنيورلردی .»

بو طقوز بويوك كمی استانبول ايله جنويزلرك غلطه‌سی آره‌سنده ، بووجهله درحال غيرقابل قطع برخط مدافعه تشكيل ايتديلر. بوطقوز كميدن جنويز اولان صاحی سنيور « زورزی دوريا » تسميه ايديلن برى [٢] ايكی بيك درت يوز

---

[١] موسيو « پيه‌رس » ديركه ، بوندن باشقه احتمال ، دشمنك يالكز روملر ايله دكل ، بلكه وندیكليلر ايله‌ده محاربه ايده‌جكنی اوكرنمسی ايچون .

[٢] حقيقتده اون كمی واردی ، چونكه ، « باربارو» بوبندی تعقيب ايدن صحيفه‌ده‌كی ليسته‌ده اون عددينی ويرير .

طونیلاتو حجم استیعابی‌سنده‌ایدی . دیکرلری آلتی یوز ایله بیك ایکی‌یوز طونیلاتو بیننده ایدیلر. بوندن باشقه، درت‌بویوك جنویز کمیسی، بر« آلقون »، بر بیزانس، ایکی قندیه کمیلری‌ده واردی .

«باربارو» یی تعقیب ایده‌لم: «لیمانده» زنجیرك کیریسنده ، بو بویوك طقوزکمینك آره‌لرنده، اوچی «تانا» دن کلمش قادیرغه‌لر، ایکیسی خفیف وندیك قادیرغه‌لری، بشی ایمپراطورك ، فقط تسلیحاتی رفع ایدیلمش قادیرغه‌لری وسائره اولمق اوزره، اون یدی دیرکلری چناقلی احتیاط کمیلری‌ده واردی . بونلردن باشقه ، تسلیحاتی آلنه‌رق ، دشمنك بویوك طوپلری مرمیاتندن آتش آلملری قورقیسیله، باطیرلمش اولان برچوق کمیلر دها موجود ایدی. بویله بربویوك فیلویه مالکیتمزی کوره‌رك، وبالخاصه لیمانك آغزینه کریلمش اولان زنجیری نظراعتباره آله‌رق ، کندیمزی غدار « تورك » لك هجوملرندن تماماً مصون ظن ایدییوردق . خلیجك استانبول ساحلی اوزرنده‌کی « سن اوژه‌ن » برجی ایله بك اوغلی جهتنده‌کی « لاقرووا » برجی ، زنجیر سایه‌سنده بینلرنده ارتباط پیدا ایدن وبری مدخلك صاغنده ، دیکری صولنده بولنان بو ایکی برج ، لیمانك مدافعه‌سنه جداً فائده‌لی ایدیلر .

محاصره‌نك مورخلری ، نیسانك اونجی کونی ایچون شایان دقت هیچ برشی قیدایتمزلر. شبهه‌سز، کرك هجوم وکرك مدافعه استحضارات عظیمه‌سنه صوك‌درجه‌ده برفعالیتله دوام ایدیلدی .

اون برنیسانده، تورك اردوسی سورك قارشیسنه جسیم طونج طوپلرینی نهایت یرلشدیردی . « باربارو » دیرکه : « نیسانك اون برنجی کونی ، تورك پادشاهی طوپلرینی برّی سورك قارشیسنه ، مقصدینه دها ایی واصل اولمق ایچون الك ضعیف اولان نقطه‌لره تعبیه ایتدیردی . مذکورطوپلر درت مختلف موضعلره قونولدی ؛ اولاً حشمتلو ایمپراطورك سرایی [۱] قارشیسنه اوچ جسیم طوپ یرلشدیریلدی . دیکر اوچی « فونته‌ن » ویا « سیغما » ویاخود « سه‌لیمبریا » قپوسنه ، وایکیسی‌ده « شاریسیوس » [۲] قپوسنه ، وقالان دردی‌ده ، برّی سورك قپولرندن الك ضعیفی اولان « سن‌رومن » قپوسنه قارشی تعبیه ایتدیریلدی . » بعده ، « باربارو »

[۱] « ولا کرنا » و « قالیقاریا »

[۲] « باربارو » نك متننده « قره‌زو » در .

بومهیب طوپلر ایله مدهش تأثیرلرینی تصویر ایدر . دائما حقارت آمیز بر اسم ایله سلطاندن بحث ایدر . نیسانك بواون برنجی کونی حقیقتاً بویوك بومباردمانك باشلاندیغی کوندر . « ولا کرنا » و «قالیقاریا » نك قارشیسنه وضع ایدیلمش اولان اوچ جسیم طوپ ، قوتلی « ایمانوئل قومنه نوس» دیوارلرینی تأثیرلی بر صورتده صارصامدیغندن ناشی، بالآخره اورادن قالدیریلوب « سن رومن » قپوسنك قارشیسنه وضع ایدیلدی .

نیسانك اون ایکنجی کونی ، اهمیتلی ایکی وقعه جریان ایتدی : بری ، جسیم تورك دونماسنك « دیپلوقیونیون » یاخود « جفته ستون » ك اوکنه صاحلین [۱] مواصلتی ؛ دیکری، بومباردمانك بالفعل مؤثر برصورتده باشلامسی. دونمانك مواصلتندن اولجه بحث ایتدم . ترامپته ، داوول ودونبه‌له‌کلردن مرکب جهنمی برحرب موزیقه‌سنك انعکاساتی آره‌سنده بیرتجی مسرت سسلریله آفاقی چینلاتان طائفه‌لر ایله لبالب، کورك قوتیله ایلریلیان بو غیرقابل تعداد کمیلرك استانبولك اوکندن ، بر قاچ یالامارلق مسافه‌دن مروری ، عظیم شهرك سکنه‌سنی دهشته دوچار ایتدی . مع‌مافیه ، تورك کمیلری احتیاطاً آسیا ساحلنی تعقیب ایدییور ، بوصورتله هنوز تورك صولری خارجنه چیقمیوردی . اذانی ساعت یدیده، یعنی اوکله‌دن صوکره ساعت بره دوغری ، « باربارو » نك قاره دکز استقامتنده ، استانبولدن ایکی میل مسافه‌ده دیدیکی جفته ستون یاخود « دیپلوقیونیون » تسمیه‌ایدیلن قویده نهایت دمیر آتمق عملیاتنك آرقه‌سی آلندی [۲]. او آقشام بوتون کیجه ، کرك زنجیرك یانده‌کی کمیلر اولسون ، کرك دها کیریده کیلر اولسون، لیمانده‌کی بوتون خرستیان کمیلرینك ایچنده سلاح باشی بکلندی .

ساعتدن ساعته برهجومك وقوعنه انتظار اولونیوردی . فقط اوکون تورك دونماسی قیملدامادی .

« باربارو » دیرکه : « برآز استراحته نائل اولمق ایچون ، بك اوغلی سورینك اوزرینه ایکی راصد [۱] قویمغه قرار ویریلدی . بو راصدلر « دیپلوقیونیون » ك

[۱] « ده‌تیه » یه کوره سکز بچقده .

[۲] « ده‌تیه » . اثرینك ٦٠١ نجی صحیفه‌سنده بوکون قباطاش دینیلان محل ایدی دیر.

اوکنده دمیرلمش اولان توركـ دونمانسندن کوزلرینی آییرمیه‌جقلر ، ومذکور دونما بزم فیلویه هجوم ایتمك ایچون حرکته باشلار باشلامز بزه خبر ویره‌جکلردی . »
حتی یالکز برکمیده اوفاجق بر اماره کورنجه ، کندیسنه لیمانك باش قوماندانلغی تودیع ایدیلمش اولان « تانا » دن کلن قادیرغه‌لرك قپوداننه درحال معلومات ویره‌جکدیلر . بونك اوزرینه باش قوماندان درحال محاربه ترامپته‌سنی ووردیره‌جق ، وینه درحال خرستیان کمیلرینك بوتون طائفه‌سی سلاح باشنه قوشه‌جقلردی .
« باربارو » دوام ایله دیرکه : « ایشته بونك ایچون بز هرکون خوف و دهشت ایچنده ایدك ، اوصورتله‌که ، دشمن دونماسنك اصلا یرندن قیملدانمامسنه رغماً ، هپمز کیجه وکوندوز سلاحلریمز الده ، آیاقده بکلیور ایدك . فقط ، بو دونما ، همان اصلا ینلشمدیکی حالده ، نیسانك اون ایکیسندن مایسك یکرمی طقوزینه‌قدر ، سکز هفته ، کیجه وکوندوز ، بزی حال یقظه‌ده طوتدی . »
ینه نیسانك اون ایکنجی کونی ، دیدیکم کبی ، بویوك بومباردمانك باشلادیغی کوندی . بومؤلم تاریخدن اعتباراً محاصره‌نك نهایت بولدیغی یکرمی طقوز مایس تاریخنه‌قدر ، همان یدی هفته امتدادنجه ، اومهیب طونج طوپلر ، کونك هرساعتنده ، شاشماز بر انتظام داخلنده ، دهشتناك بر کورولتی ایله ، جسیم مرمر کولله‌لرینی بیزانس سورلرینك واسع جبهه‌سنه فیرلاتمقدن بر لحظه فارغ اولمدیلر . شمدی‌یه قدر هیچ برکیمسه‌نك اصلا ایشتمامش اولدیغی بو خارق‌العاده طوپ پاطلمه‌لرینی ایشیدن خرافات پرست خلقك دوچار اوله‌جغی جانخراش دهشت تصور ایدیلسون . تأثیرك پك تخریبکار اولدیغی درحال کوریلدی . نیجه عصرلر امتدادنجه ، نیجه قوتلی ملتلرك هجوملرینه مقاومت ایتمش اولان بوعصردیده دیوارلر ، دیوجثه‌سنده‌کی بومرمیات طرفندن چارچابوق مهم ومدهش برصورتده رخنه‌لندیلر . بو کولله‌لر ، کثیف بر توز و دومان بلوطی ایچنده ، مدهش برکورولتی ایله کلییور ، وسورلره چارپوب تخریباتی یاپمقله برابر بیك پارچه اولییوردی .
محصورین ، غایت قیصه بر مسافه‌دن یاپیلان بو ایلك طوپ آتشنی متعاقب بیك سنه‌دنبری بو سوکیلی بلده‌نك مغلوب ایدیله‌مز بر آلهه‌سی مقامنده طوتدقلری ووجودیله بحق مغرور اولدقلری بو کهنه سورك کفایتسزلکنی کمال دهشتله

[۱] موسیو دوقتور آ . مورتمان ، راصدلرك غلطه‌قله‌سنه یرلشدیریلدکلرینی بیان ایدر .

کوردکاری وقت، غیر قابل تصویر بر یأس وکدره دوچار اولدیلر. بو دائمی تخریباتی دائمی انشاآت ایله علی العجله تعمیر ایتمك ایچون، هر کون درحال یکیدن مستثنا تدبیرلره مراجعت لازم کلدی. بو، دها هنوز محاصره‌نك ابتداسنده، متمادی اویقوسزلق وفعالیت ایله بیتاب دوشمش اولان مدافعین ایچون اڭ شدید واڭ آغیر بر یورغونلق اولدی. کیجه وکوندوز، هرساعت، بو برقاچ بیك محارب، قادین، چوجوق، اختیار حاصلی الی طوتار بوتون اهالینك معاونتیله، جسیم تورك طوپلرینك، «شهرلرك فاتحی» لقبنی ویردکلری بو مدهش آلت حربلرك آچدیغی قوص قوجه کدیکلری تعمیر ایتمك مجبوریتنده ایدی. قرون وسطاده تحت محاصره‌یه آلنمش بر شهر بویله بر دهشتلی اویقوسزلق ایچنده چیرپیندیغی او آنه قدر اصلا کوریلمامشدی. موسیو «پیه‌رس» دیرکه: «جسیم واستعمالی اویغونسز، قونداق دینیلان شیدن محروم، ساده‌جه قیا پارچه‌لری ودستك خدمتی کورن کراسته‌لر ایچنه نصفاً کومولمش، خندکك تا کنارینه وضع ایدیلمش، اوقدر زیاده خدمت واعتنایه محتاج اولدیغی جهتله بوتون کونده انجق یدی آتیم یاپه‌بیلن بو مدهش وسائط تخریبیه تخریبکار قدرتلرینك آثارینی همان درحال کوسترمدی دکللر. دها هنوز بر هفته کچمامشدی، فقط، آغیر، لکن امین تأثیرلری سایه‌سنده، بشنجی عصردن، اوایکنجی «تئودوس» ك ماضینك درینلکلرینه قاریشمش سنه‌لرندن بری، بویوك بلده‌یی حمایه ایدن بو سورلرك هیچ شبهه‌سز حقندن کله‌جکلری ثبوت بولمشدی. مدافعین، سورلرك تهدید ایدیلن قسمنك اوکنه بیهوده یره ایچی یوك طولی خارارلر آصیورلر، وبوکا مماثل بر طاقم وسائط تخفظیه کشف ایتمك ایچون ذهنلرینی یورییورلردی. فقط، انجق کوچ حال ایله سورك هر کون اك زیاده خساره اوغرادیغی قسملرینی ممکن اولدیغی قدر سرعتله تعمیر وتقویه‌یه موفق اوله‌بیلیورلردی.»

«فرینتوولوس» دیرکه: «روملر» و «ژوستینیانی»، کرك داخلی وکرك خارجی دیوارلرك طوپلر ایله او درجه شدید برصورتله صارصیلوب دوریلدیکنی کورنجه، اولاً ییقیلان انقاضك اوزرینه جسیم کریشلر دیکمکه باشلادیلر، بعده، بو کریشلره ایچی یوکله طولی چوالار وسائر بوکا مماثل وسائط مدافعه‌یی قالین خلاطلر واسطه‌سیله باغلایه‌رق، دشمن مرمیاتنك تأثیرینی قیرمغه دکاسه‌بیله، هیچ اولمزسه بر آز تخفیفه موفق اولدیلر.

« مع‌مافیه، بومؤثر برچاره مقامنه کچمدی، زیرا طاش کولله‌لر بردنبره بولونمش بو وسائط مدافعه‌یی پارچالیور ، واطرافه طاغیتیوردی . نهایت ، خارجی سورك دیب طرفندن بویوك برقسمی آرتق خراب اولدیغندن ، وبوندن باشقه ایکی بویوك برج ایله دها کوچوك دیکر بر برج ییقیلمش بولندیغندن وبر یاندن ده ویریلان تلفات کیتدکجه زیاده‌لشدیکندن ، آغاج کوتوکاری ، جسیم کریشلر کتیردیلر ، وبوتون کیجه بو آغاجلری یکدیکرینه صیقی صیقی‌یه ربط ایده‌رك، وبالخاصه آره‌لرینی هرنوع طاشلر ، قیا پارچه‌لری ، اله کچن آغاجلر ، حتی آصمه وسائر آغاجلرك داللرندن یاپیلمش دمتلر، کسیلمش قامش وبوکا مشابه نبات ایله یاپیلمش ییغینلر ، والحاصل مع‌التأسف اکثریسی آتش آله‌بیلن سائر هرنوع مواد ایله دولدیرمق ، بعده یاغلی وکیللی طوپراق واسطه‌سیله بونلری امتزاج ایتدیرمك صورتیله، ممکن اولدیغی قدر صاغلام برطرزده شرامپوللر یاپه‌رق خارجی سورك کدیکلرینی قپامغه قویولدیلر . بو ال چابوقلغی ایله یاپیلمش باریقادلرك ، بو راست کله انشا ایدیلمش دیوارلرك اوکنه ، ایچی یوك طولی خارارلری ، وبالخاصه اوچ درت قات مانده واوکوز کبی حیواناتك دریلرینی قویدیلر، وبونلرك، دشمنك اوجلری آتشلی اوقلریله آتش آلملری‌قورقوسیله، اوزرلرینه بلافاصله صو دوکیورلردی. بووجهله محصورین، بو یوکسلدیلمش شرامپوللرك کیریسنده براز بارینديلر . اوآرالق، او درجه برقوتله فیرلاتیلمش اولان طاش کولله‌لر، تأثیره مطاوعت ایدن بو یوموشاق طوپراق ایچنه صاپلانیور ، وتخریبکار تأثیرلری بو صورتله پك چوق آزالیوردی . نهایت‌الامر ، مدافعین، بو باریقادلرك ویکدیکرینه کرفت‌ایدیلمش‌بو دال‌دمتلرینك اوزرینه،ایچریلری طوپراق‌طولی‌برصره‌بیوك‌اغاج فوچیلری‌برنوع‌مازغال‌تشکیل‌ایتمك‌اوزره‌دیزمشلردی‌که بونلرسایه‌سنده تورك تیر اندازلرینك‌بلافاصله یاغمورکبی یاغدیردقلری‌اوقلردن غریب برصورتده تحفظ ایده‌بیلیورلردی. بوتعمیر عملیاتنك همان بلاانقطاع دوام ایتدیکنی، بی‌مجال دوشمش بومحاربلری صوك درجه‌ده یوردیغنی اولجه سویلشدم . »

« باربارو » یازییورکه : « نیسانك اون ایکیسندن اون سکزینه قدر ، یالکز کیجه وکوندوز منتظماً دوام ایدن آرتق آلیشیلمش بومباردماندن ، وتورکلرك محاصره‌لرده‌کی عادتلری وجهله ، بری سورك بوینجه بر قاچ کوچوك مصادمه‌دن

غیری ، نه‌قاره‌ده ونه‌ده دکزده بویوك بر حرکت وقوعه کلدی . ایشته بووجهله دشمن عسکرلری، وباخاصه پادشاهك اولوم نه‌دیر بیلمیان یکیچریلری‌سورك دیینه قدر چارپیشمیه کلدیلر . بونلر وحشیلر کبی محاربه‌یه قوشیورلردی،واکر ایچلرندن برقچی اولدیریله‌جك اولورسه ، درحال دیکرلری قوشوشیور، اولمش آرقداشلرینی اوموزلرینه یوکلنیورلردی،وصانکه بزمکیلرك یوقاریدن قره‌بینه‌لر وآربالتلر استعمال ایده‌رك بوجسدلری طاشیانلری‌اولدیردکلری‌سورك آلتنده دکل ایمشلر کبی حرکت ایدییورلردی. «بودفعه هرایکیسی بربری اوزرینه‌یوارلانیوردی، فقط‌درحال‌دیکر تورکلر،هیچ‌بری‌اولوم‌قورقوسی نه‌دیربیلمدکلرندن، قوشیورلر،ودوشنلری آلوب کوتوریورلردی . سورك دیبنده تك برجسدی اوتانمقسزین براقمقدن ایسه، اون کشینك محو اولمسنی ترجیحاً کوزه آلدیرییورلردی . »

محصورین ، آرتق صوك درجه‌ده محتاج اولدقلری استراحته برلحظه بیله نائل اوله‌میورلردی . موسیو « پییه‌رس » ك پك یرنده دیدیکی کبی ، بو ، محاصره‌نك الك المناك ، الك آجیقلی جهتی ایدی. هرکونك خساراتی تعمیر ایچون کیجه کوندوز چالیشیورلردی .

بومباردمانك باشلادیغندن پك آز بر زمان صوکره ، مجارستان نائبی مشهور « ژان‌هونیاد » ك مرخصلری سلطانك اردوکاهنه واصل اولدیلر . بومرخصلر ، افندیلرینك آرتق مجارستان نائب حکمداری اولمدیغنی ، یعنی النده‌کی بوتون اقتدار وصلاحیتنی کنج قرال « ولادیستیلاو » ه توديع ایتمش اولدیغنی سلطان محمده کمال حرمتله تبلیغ ایتمکله موظف ایدیلر . « هونیاد » ، یکی حکمدارینه تماماً سربستیت حرکتنی اعاده ایتمك ارزوسیله ، ١٤٥١ سنه‌سنده ، « سمندره » ده عقد ایدیلمش اولان متارکه‌یه عائد طغرای همایونی حامل وثیقه‌یی سلطانه ارسال ایدییوردی . پادشاهك‌ده مذکور وثیقه‌نك « هونیاد » امضاسیله‌امضالنمش‌ایکنجی نسخه‌سنی عودت ایده‌جك مرخصلر ایله کوندرمسنی طلب ایدییوردی .

بو تفصیلاتی کندی اثرندن [١] آلدیغم « میچاتوویچ دیرکه ، بونك روملر لهنده برتشبث اولدیغی آشکاردر. «هونیاد» پادشاهی‌مجار اردوسنك ممکن برهجومی

[١] اثرك ١٥٢ الی ١٥٥ صحیفه‌لرینه مراجعت .

ایلەتهدید ایدەرك دوشوندیرمك ، وبوصورتلە صدراعظم خلیل پاشانك صلح حقندەکی اجتهادینی تقویە ایتمك امیدینی بسلیوردی . سلطان ایلە مجارستان بیندە اوچ سنەلك برمتارکەیی تأسیس ایتمش اولان « سمندرە » معاهدەنامەسی ، صرب دەسپوطی اختیار « ژورژ برانقوویچ » ك توسطی سایەسندە مذاکرە ایدیلمش ، وعقدیلە روملری چیلدیرتمش ایدی . فسخی کیفیتی سلطان محمدی استانبولك محاصرەسنی رفعە مجبور ایدەبیلوردی . احتمال ، توسطدن دولایی نادم اولان « ژورژ برانقوویچ » معالتأسف موفقیتە منجراولمایان بوچوروك تشبثی «هونیاد»ە توصیە ایتمشدی . مجار مرخصلرینك « سن رومن » قپوسنك قارشیسندەکی جسیم تورك بطاریەلرینی کزملرینە مساعدە ایدیلدی . بوخصوصدەهمان رزالتدرجەسندەکی حرکتلرینك نە اولدیغنی دها ایلریدە کورەجکز . سلطانە قارشی ایفا ایتدکاری بو مرخصلق وظیفەسندن دیکر بر نتیجە حاصل اولمدی .

بومباردومانك باشلانغیجندن همان برهفتە صوکرە ـ ینە موسیو « پیەرس » ی تعقیب ایدیورز ـ هر نەقدر بوکا همان اینانیلمزسەدە ، بوتون سورلر بوبیجەحصولە کلان خسارات اولدرجەیی بولمشدی کە ، تورکلر ایلك هجومی تجربەیەقراروبردیلر . « لیکوس » وادیسندەکی خارجی سورك بر قسمی وحتی داخلی سوردن ایکی بویوك برج خاك ایلە یکسان ایدیلمشدی . « ژان ژوستینیانی » ، « هجومك الك شدتلە وقوعە کلدیکی ، وسورك دوچار اولدیغی خسارك الك مدهش اولدیغی نقطەدە » آچیلمش بوکدیکی حمایە ایتمك ایچون ، راست کلە بر سپر یاپدیرتمغە مجبور اولمشدی . خندکك ایکی کنارندەکی دیوارلر ییقیلمش ، وخندکدە بونقطەدە قسماً طولمشدی . مدهش طوپلری سایەسندە بووجهلە استحصال ایتدیکی خارقالعادە موفقیت ، سلطانە شمدیدن بلدەیی قوتلە ضبط ایدەبیلەجکی اعتقادینی ویرمشدی . بناءً علیە ، اون سکز نیساندە ، غروب شمسدن ایکی ساعت صوکرە ، اردونك هجومە قالقمسنی امرایتدی . بو برنجی هجوم « باربارو » طرفندن پك جانلی بر طرزدە حکایە وتصویرایدیلمشدر .

وقعەنویس دیرکە : « بو عینی نیسان آینك اون سکزنجی کونی ، تورکلردن مرکب برجم غفیر سورلرە دایاندی . بو ، کیجەنك ساعت ایکیسنە دوغری وقوعە کلدی . ومحاربە کیجەنك آلتیسنە قدر دوام ایتدی [۱] . بو مصادمەدە تورکلر

[۱] یعنی غروب شمسدن اعتباراً ساعت آلتی یە قدر .

پك چوق ضايعاته اوغراديلر، وكيجه‌نين سورلره ياقلاشدقلری جهتله، كورونمكسزين
بزمكيلرك اوزرينه بردنبره آتيلمه‌لری قابل اوليوردی. فقط، نصل ونه‌قدر
نعره‌لرله سورلره هجوم ايتدكلرينی، داووللرينی نه‌قوتله ووروقلرينی بكا صورمايكز.
حاصلی دييه بيلورم‌كه بو نعره‌لر وكورونتيلر ايله حقيقتده‌كی موجودلرينك پك زياده
فوقنده كورينيورلردی. حتی سسلری، اردوكاهلرندن اون ايكی ميل اوزاق اولان
تاآسياساحلندن ايشيديليوردی. توركلر بومدهش نعره‌لری قوپويردكلری صره‌ده،
كدر واندیشه ايچنده يوزن ايمپراطور، بوكيجه قوجه تورك (پادشاه) هجوم عمومی‌يه
قالقار قورقوسيله، حالبوكه ديكرطرفدن، بزخرستيانلر، توركلرك بويله برهجوم عموميسنی
ردايده‌بيله‌جك درجه‌ده هنوز حاضرلنمديغمزی نظر اعتباره آله‌رق، كنديني ضبط
ايده‌ميوب آغلمه‌يه باشلادی. ايشته بونك ايچون، ايمپراطور بو بويوك انديشه‌يه
دوشدی. فقط، رب لايزال بويله برمنفور فلاكتدن بو دفعه بزی قورودی:
محاربه كيجه‌نك آلتيسنده كسيلدی، واوغرادقلری عظيم ضايعاته مقابل موفقيتسز-
لكلرندن دولايی يرلره كچن بو پتپرستلرك كيری‌يه چكيلمسيله سكونت تكرار باش
كوستردی. آنلردن بول بول ايكی يوز كشيدن زياده ضايعات واردی، حالبوكه
بزمكيلردن، جناب حق سايه‌سنده، هيچ بر وفات اولمديغی كبی حتی ياره‌لی‌ده يوقدی.»

«سيلاوونك وقايعنامه‌سی» ده بوبرنجی هجومی غايت جالب دقت بر صورتده
حكايه ايدر: «اويله وقتی، توركلر طوپی ايكنجی دفعه اوله‌رق دوغرولتديلر،
فقط، «ژوستنيانی» ـ كه اوده طوپنی حاضرلمشدی. ـ تورك طوپنه نشانليوب
آتش ايتدی. وبواويله برتأثير اجرا ايتديكه دشمنك ايچنده باروتی بولنان طوپی
پاطلادی. بونك اوزرينه، سلطان محمد حدتدن كوپوردی، و «يغما!»، يغما!
[١] » دييه باغردی. بوتون اردو بونعره‌يی تكرار ايتدی، وقاره‌دن، دكزدن
هجومه آتيلدی. ديكرطرفدن‌ده، بوتون محصورين سورك اوزرينه قوشوشديلر،
اوصورتله كه شهرده، كليسالرده دعا ايتمك ايچون، يالكز پطريق، دسپوتلر
وهيئت رهبان قالديلر. هيچقره‌هيچقره آغلايان ايمپراطور، قوماندانلردن وبوتون
خلقدن يكديكرلرينی مردانه طوتملرينی، غيرت واميدلرينی كوشتملرينی رجا
ونيازايده‌رك، برآن توقف ايتمكسزين بوتون شهری دولاشدی. وبوتون كليسالرك

[١] هجوم معناسنده‌در.

چاكلرینی ووردورتدی . هرایكی طرفك اولولری سورلردن دمتلركبی دوكولیور، ونهرلر كبی قان آقیوردی . توركلرك اولولری كندیلرینـه كوپری ومردیوان خدمتی كوریوردی . »

« قریتووولوس » ، كندیسـنه كوره نیسـانك اون طقوزنده وقوع بولدیغنی اشعار ایتدیكی بوایلك هجومی نقل ایتدیكی صرهده ، دیركه ، آرتق هجوم ایده‌بیله‌جكنی كسدیرن پادشاه ، قراكلقدن بالاستفاده ، اوقجیلردن ، زرهلی عسـكرلردن ، دیكر مزراقله مسلح اولنلردن ، بوندن باشـقه بوتون یایاخاصه عسـكرندن ، یعنی یكیچریلرندن مركب بر چوق قطعـاتی سـوری آشـمغه مخصوص مردیوانلر ایله كوندردی . بوتون بو عسـكرلر ، خندكك بیقلیمش برجلر ودیوارلرك انقـاضیله درتده اوچی طولمش اولان نقطه‌سـندن شدتله هجوم ایتـدیلر . بو بر بیغین محـارب ، مدهش آوازه‌لر ایله خندكی آشـه‌رق ، صوك درجـه بر شـدتله خارجی سـورك اوزرینه آتیلدی ، بو سـوری آشمغه ویاخود تخریب ایتمكه چابالییوردی . هر شـیدن اول ، طوپ كولله‌لرینـك آچدیغی كدیك نقطه‌سنده ، كریشلر ، آغاج پارچه‌لری ، آصمه‌داللری وسائر مع‌التأسف‌اكثریسی قولایلقله آتش آله‌بیلن مالزمه ایله محصـورین طرفندن علی‌العجـله یاپیلمش شرامپوللری ، وقپولری آتشلمكه قالقشدیلر . توركلر ، بوآتشك محصورین‌آره‌سنده تلاش وقاریشیقلغی‌موجب اوله‌جغنی پك زیاده امید ایدییورلردی . فقط بوتشبثدن برنتیجه الده ایدیله‌مدی ، چونكه بودرمه چاتمه سورك كیریسنه طوپلانمش اولان مدافعین ، آتش ظهورایتدكجه جسورانه سوندیره‌رك ، شجاعتله مقاومت‌ایتدیلر . اوزمان مهاجمین دیكر بر اصـوله باش ووردیلر . مدافعینی محـافظه ایتمك ایچون سور اوزرینه مازغال مقامنده دیزیلمش ایچلری طوپراق طولی بویوك فوچولری ، اوجلری چنكللی اوزون مزراقلر ایله اشاغی یووارلمغه چالیشدیلر . بوصـورتله هرنوع سپردن محروم ، واوقلر ، صپانلر ، مزراقلر ایله مسلح مهاجمین طرفندن آتیلان مرمیاتك اصابتی تهلكه‌سنه معروض اولان مدافعین بوسـبوتون آچیقده قالییوردی . دیكر توركلرده ، دیوارلره دایادقلری اوزون مردیوانلر ایله سوری آشمق ایستیورلردی . وبوآره‌لق ، بومبارده‌لر ، خرسـتیان محاربلر اوزرینه ،

کندیلرینه پك چوق ضرر ویرن مدهش طاش یاغموریی یاغدیرمقدن بر لحظه خالی قالمیورلردی . تقریباً ساعت اوچه دوغری هر شي نهایت بولدی . کیجه‌نك سکوتی بوجهنمی حیاتك یرینه قائم آلدی . شفقدن اول مختلف مواضعی تفتیش ایدن ایمپراطور ، برچوق یرلرده، یورغونلقدن بیتاب دوشن نوبتجیلر ومحافظلری درین براویقویه دالمش بولدی .

« ژوستینیانی » وهمشهریلری ایتالیانلر — دها برچوق روملر ایله برلکده کدیکی مدافعه ایدنلر بونلر ایدی — زره کوملکلر کیینمشدیلر . ایشته بونك ایچون ، تورکلرك اوزرلرینه یاغدیردیغی اوقلر وسائر مرمیلردن هیچ ضرر کورمدکلرینی کرك « باربارو » وکرك « قریتوو ولوس » تأکید ایدرلر . بونلر صوك درجه‌ده شجاعتله ، صوك برشدتله چارپیشیور ، هرشیئك چاره‌سنی بولیور ، وبوصورتله مهاجمینك بوتون غیرتلرینی عقیم قیلیورلردی . نهایت ، بلا انقطاع دوام ایدن درت ساعتلك برچارپیشمه‌دن، مافوق البشر بویله برمصادمه‌دن صوکره ، بوجسور قهرمانلر ، کیجه‌نك ساعت آلتیسنه دوغری ، غیرت وهمتلرینك موفقیتله تتوج ایتدیکنی کوردیلر ، تورکلر سورك اوکنه بریبغین اولو ویاره‌لی سره‌رك ، کیری‌یه چکیلمکه مجبور اولدیلر .

« باربارو » ، یوقاریده کوردیکمز کبی تورکلرك ایکی یوزدن زیاده ضایعاته اوغرادقلرینی سویلر . حالبوکه محصورین طرفندن یالکز بر وفات دکل ، حتی بر یاره‌لی بیله اولمدیغنی تأیید ایدر .

موسیو « ستره‌زینیه‌وسکی » طرفندن نشر ایدیلن ودها اول بحث ایتدیکم اسکی « سلاوون وقایعنامه‌سی » ، بالعکس ، پك آشکار وعادتا چیلغنجه بر مبالغه ایله بیك‌یدی یوزقرق روم ، یدی یوز ارمنی وفرانق ، واون ایکی‌بیك تورك تلفاتندن بحث ایدر! کوریلیورکه، بودرجه مختلف وغریب روایتلر ایچندن حقیقتی چیقارمق نه‌قدر کوچدر .

بو ایلك هجومده قازانیلان بویوك موفقیت ، روملر ایله متفقلری ایتالیانلرك امیدلرینی قوتلی برصورتده جانلاندیردی. هپسی بردن بویوك برغیرتله خارجی سورك کدیکلرینی تعمیره قویولدیلر. «قریتوو ولوس» دیرکه: او کوندن بری، بعضاً برنقطه‌یه،

بعضاً دیکرینـه ، فقط دائمـا اك ضعیف نقطه‌لره هر کون یکی یکی هجوملر وقوعه کلدی . محصورین شجاعتلری ایله تورکلری هردفعه کیری‌یه پوسکورتمکه موفق اولدیلر . » بو مصادماتك مرکز اصلیسنك ، اولجه برچوق دفعه‌لر سویلدیکم کبی، خط مدافعه‌نك اك زیاده قابل صـولت نقطه‌سنی تشکیل ایدن « لیکوس » وادیسی اولدیغی معلومدر .

اسکی « سیلاوون وقایعنامه » سنده آتیده‌کی فقره موجوددر : « ایمپراطور ، بویله بویوك برمظفریتدن دولایی جناب حقه تشکر ایتمك ایچون، پطریق وبوتون هیئت رهبان ایله برلکده « آیاصوفیه » یه کیتدی . تورکلر کیریلرنده براقدقلری جسدلری طوپلایوب یاقدیلر . ایمپراطور ، ایرتسی کون ، پاپاسـلر ودیاقوسـلره اولولری طوپلایوب کومملرینی ویاره‌لیلری طبیبلره کوتورملرینی امر ایتـدی . تلفاتك مقداری ، روم ، فرانق ، ارمنی وسـائر اجنبیلردن مرکب اولمق اوزره بش بیك یدی یوزه وارییوردی. دیکر طرفدن « ژوستینیانی » ودیکر قوماندانلر سورلری دور ایتدیلر وتورك وفیاتی تقریبی اوله‌رق حساب ایتدیلر . ایمپراطوره بووفیاتك اوتوز بش بیك مقدارنده اولدیغنی بیلدیردیلر[۱] . سلطان محمد متفسخ تورك جنـازه‌لرینی شهره آتدیرمق ایستمشدی . بلده‌نك وسعتی طانیـانلر ، بو چرکین حرکتدن هیچ بر نتیجه حصـوله کلمیه‌جکنی تأمین ایده‌رك ، کندیسنی منع ایتدیلر . »

« قریتوووولوس » ، بالطه اوغلی طرفندن اولاً بویوك آدا قصرینك ضبطنی ، اولجه نقل ایتدیکم بو وقعهٔ حربیه‌یی ، بعده تورك دونانمـاسـنك ، زنجیری قیرمق وخلیجك مدخلنی زورلامق مقصـدیله اجرا ایتدیکی ایلك هجومنی ذکر ایدر ، وبوایکی حادثه‌نك، اوعینی زمانده، احتمال نیسانك اون‌سکزی ویااون طقوزی‌اولان اوعینی کونده ، تورك اردوسـنك « لیکوس » وادیسنده اجرا ایتدیکی ایلك هجوم کوننده ، هرحالده اولسه اولسه بوندن ایکی اوچ کون صوکره ، وقوعه کلدیکنی بیـان ایدر : « بویوك آدادن « دیپلوقیونیون » اوکنه عودت ایتمش اولان بالطه اوغلی پادشاهدن بوهجوم بحری‌یی ، نیه مال اولورسه اولسون، تجربه ایتمك ایچون امر آلدی. فی‌الحقیقه ، تورکلرك مقصـدی، محصور شهره قره‌دن ودکزدن عینی

[۱] بو مقدارلرك چیلغنجه مبالغه‌لی اولدیغنی اشعار ایتمکه لزوم یوقدر .

شدتله هجوم ایتمث ایدی. خلیج ساحلی اوزرنده‌کی سور قسمنك نه‌قدر ضعیف وبناءً علیه سقوطی قولای اولدیغنی پك اعلا بیلن سلطان محمد ، شهرك پك آز مقدارده اولان مدافعلرینك بوشدید چفته هجومه مقاومت ایده‌میه‌جكلرینه قانع ایدی.»

بناءً علیه ، تورك آمیرالی ، مقداری شبهه‌سز اوچیوز اللی‌یه واران ، محاربه ترتیباتی آلمش ، وایچریسنده كلیتلی محارب بولنان كمیلری ایله ، زنجیره وكیریسنده طوپلانمش خرستیان كمیلرینه دوغری یوپه یلكن ایلریلدی . تعصب ایله غلیانه گلمش تورك گمیجیلری مطلقا غالب گله‌جكلری اعتقادنده ایدیلر . جناب حقدن استمداد فریادلرینی چیلدیرمشجه‌سنه عیوقه چیقاریبورلردی . « قریتووولوس » دیرکه : « دشمن گمیلری ، اوقلرك منزلنه داخل اولدقلری وقت ، یوریشلرینی آغیرلاشدیردیلر . واونلرده بویوك منزللی سلاحلرینی استعماله باشلادیلر . اصابت ایتدیریلدیكی كبی دوچار اصابت‌ده اولنیلیوردی . تعاطی اولنان شیلر ، اوقلر ، وطوپلرك فیرلاتدیغی طاش گولله‌لردی. بعده ، تورك دونماسی ، زنجیرك گیریسنده ، برخط اوزرنده صره‌لنمش اولان روم گمیلرینه ممكن اولدیغی قدر بردنبره تقرب ایتدی . خلاصه ، بو ، قرون وسطی بحری محاربه‌لرینك یگانه طرز وقوعی اولان گوكس گوكسه مدهش مصادمه‌لرندن بری اولدی . وقعه نویس دوام ایله دیرکه: « تورك عسكرندن زره گوملك گیمش اولان برقسمی ، اللرنده مشعله‌لر ، گوكرته‌دن لیمانده‌كی روم گمیلرینی آتشله‌مكه چاپالییورلر ، دیگر برقسمی بوگمیلرك دمیر آتدقلری خلاطلری كسمكه ذلقیشیور ، برطاقملری دمیر چنگللر ومردیوانلر اعانه‌سیله گمیلرك یانلرندن طیرمانیورلر ، وبر طاقملری‌ده مختلف جنسدن مزراقلر ایله خرستیان گمیجیلرینی اولدیرییورلردی. وكافه‌سی حركتلرنده عظیم برخواهش وصوك درجه‌ده برجسارت گوستریورلردی. بوتون بوفورلردن مقصد ، خرستیان گمیلرینی گیری‌یه طرد ایتمك ، یاقمق یاخود باتیرمق ، وصوكره لیمانك مشهور زنجیرینی قیرمغه موفق اولمقدن عبارتدی . »

ینه « قریتووولوس » ی تعقیب ایده‌لم: « سورك لیمانی حمایه ایدن بوقسمنده‌كی ممتاز قوتله برابر كندیلرینه قوماندا ایدن غراندوق « نوتاراس » ك بصیرت وتدبیری سایه‌سنده بوهجومه اولجه حاضرلنمش ، ولازم گلدیكی اوزره تجهیز ایدیلمش اولان خرستیان طرفده‌كی طائفه ، جسیم گمیلری اوزرنده ، بوكسكدن محاربه ایتمك تفوق عظیمنه مالك ایدی. بوایله

مکمل بروضعیت سایه‌سنده ، طاشلر ، اوقلر ، مزراقلر ، قارغیلر ، وسائر هر نوع مرمیاتی مهاجمینك باشلرینه یاغدیرییورلردی. وبالخاصه قیچ کوکرته‌سندن وسرنلرك اوجندن صارقه‌رق محاربه ایدنلر ، بویوك بر مجادله‌یه کیریشه‌رك دشمنه پك چوق تلفات ومجروحین ویردیرییورلردی. بوندن باشقه ، آتشی سوندیرمك ایچون صوایله طولی قوغه‌لری ، وکندی کمیلری ایله همان بورده‌یه کلن دشمن کمیلری اوزرینه ، یوقاریدن اشاغی براقیلدیغی وقت ، متعرضین میاننده مدهش تخریباته سببیت ویرن ایری طاشلری قالین ایپلر ایله آصیلی طوتیورلردی.

« محاربلرك غیرت وفعالیتی پك آتشین ایدی ؛ ایکی طرفدن هنکیسنك غلبه ایده‌جکی بیلنمیوردی. تورکلر خلیجك مدخلنی زورلامق ایستیورلر. روم وایتالیان خرستیانلر مردانه مقاومت ایدییورلردی . نهایت ، شدتی نسبتنده قیصه اولان بر محاربه‌دن صوکره ، خرستیان کمیلری ، قهرمانانه ثباتلری سایه‌سنده ، دونمای همایونی کیری‌یه چکیلمکه مجبور ایتدیلر. بودفعه زنجیری قیرمق امیدینی ضایع ایدن تورك کمیلری ، خرستیان طائفه‌نك صاووردقلری ظفر نعره‌لری ، کفرلری وقباوحقارت آمیز اشارتلری ایله تعقیب ایدیلدکلری حالده ، مرساری اولان « دیپلوقیونیون »ه چکیلدیلر.

« قریتووولوس » دوام ایله دیرکه : « هجومنك عقیم قالدیغنی کورن پادشاه ، دشمنلرینك حقندن کلمك ایچون یکی بر آلت اختراع ایتمکی تصور ایتدی. طوپ دوکمه‌جیلرینی چاغردی ، وآنلره طوپ کولله‌لری ایله لیمان مدخلنه دیزیلی اولان خرستیان کمیلرینی باطیرمق قابل اولوب اولمدیغنی صوردی. هر طرفدن مانع اوله‌جق اولان غلطه سورلرندن دولایی بونك غیرممکن اولدیغی جوابنی ویردیلر. » ، سلطانك حتی بویله بر آنده ، بوشهرده‌کی جنویزلرله بوزوشمامغی نه‌درجه فکرینه یرلشدیردیکنی کوسترن غریب برجواب ، ینه وقعه نویسی تعقیب ایده‌لم : « او زمان ، سلطان محمد آنلره تماماً یکی بر آلت ناریه یاپملرینی تکلیف ایتدی ، بواویله بر آلت اوله‌جقدی که هوایه ، غایت یوکسکه آتدیغی طاش کولله‌سنك بر آز شکلنی دکیشدیرمکله بو کولله‌یی شاقولاً کمینك کوکرته‌سنك اوزرینه دوشوره‌جك ، ودرحال اوکمی‌یی صویه کومه‌جکدی » واوسته‌لره ، نصل وهانکی حسابلره استناد ایتمکله یاپیله‌جق اولان بویله بر آلت حربك نه‌صورتله دشمن کمیلرینی محو ایده‌جکنی ایضاح ایتدی.

استانبولك بيوك سورى

« بو ایضاحاتی آلان مهندسلر، بونك غیر ممكن برشی اولدیغنی بیان ایتدیلر، وپادشاه طرفندن ویریلمش اولان پروژه‌یه توفیقاً درحال یکی برطوپ اعمال ایتدیلر. واراضی‌یی دقتله معاینه ایتدکدن صوکره، یکی آلت حربی، غلطه برونك براز اشاغیسنه، ساحلك خفیف برصورتده قباردیغی نقطه‌یه، خرستیان دونماسنك اشغال ایتدیکی محلك تماماً قارشیسنه، یرلشدیردیلر. ایجاب ایدن حساباته كوره، هوایه دوغری نشان آلدقدن صوكره، آتش ایتدیلر.

« غایت یوكسكه فیرلاتیلان كولله، دكزه دوشدی. انداختی تنظیمدن صوكره، ینه غایت یوكسكه آتیلان یکی بركولله، خرستیان كمیلرندن بریسنك اوزرینه اودرجه برشدتله دوشدی‌كه، كمی‌یی پارالیوب درحال باتیردی، یوزه‌رك كندیلرینی قورتاران ویقینده‌كی كمیلر طرفندن طوپلانان برقاچ كمیجیدن ماعدا، قسماً بوغولان وقسماً كولله ایله اتلاف ایدیلن طائفه‌سندن كیمسه قورتولمدی. » بو حادثه محصورین میانده مدهش برحیرته بادی اولدی. مع مافیه، « قریتووولوس »ك افاده‌سنه كوره، درحال كمیلرك موقعنی دكیشدیره‌رك، آنلری دها آز تهلكه‌یه معروض بریره قویمغه موفق اولدیلر. بوندن بویله، آرتق بونوع برخساره اوغرامدی، وپادشاهك پلانی اوزرینه اعمال ایدیلمش اولان طوپ، هرنه سببدن ایسه، عینی وجهله لیمانك مدخلنی مدافعه‌ده دوام ایده‌بیلن خرستیان فیلوسنه ضرر ایراث ایتمكه آرتق موفق اوله‌مدی.

دردنجی فصل

استانبولك اوكنده ، بر قاچ خرستیان كمیسیله بوتون تورك دونغماسی بیننده نیسانك یكرمیسنده وقوعه كلن مشهور محاربۀ بحریه .ـ خرستیانلرك مظفریتیله نتیجه‌لنمسی .ـ پادشاهك شدت فورانی .ـ تورك آمیرالنك نظردن دوشمسی .ـ بومباردمانك دوامی .ـ تورك دونغماسندن بر قسمنك بك اوغلی تپه‌سندن آشیریله‌رق خلیجه ادخالی .

تقریباً بوعینی زمانده، «باربارو» یه كوره، نیسانك یكرمیسنده ، « پوسكولوس»ه كوره ، محاصره‌نك اوتنجی كوننده ، اك فجیع ، اك مهم ، وموسیو « بیه‌رس » ك تعبیری وجهله ، روح اوزرنده اك شدید بر تأثیر حاصل ایدن حادثات محاصره‌دن بری وقوعه كلدی . بن بوحادثه‌یی موسیو « پیه‌رس » ك بوكا حصر ایتدیكی خارق العاده بر فصلی پك یاقیندن تعقیب ایده‌رك حكایه ایده‌جكم . بو وقایعك همان بوتون مورخلری خرستیانلر ایچون اودرجه سعادت بخش اولان بویكی محاربۀ بحریه‌یی ، همان عینی تعبیرات ایله اوزون اوزادی‌یه نقل ایدرلر . نسبتسز اولدیغی قدر مدهش اولان بو مجادله‌نك حصوله كتیردیكی تأثیر بالخاصه محصورین بیننده نه قدر درین ایز براقدیغی بو مورخلرك ویردیكی تفصیلاتدن اكلاشیلور . بو ، محاصره‌نك حقیقتاً یكانه مسعود بر حادثه‌سی ، بو ، ضایع اولمش بر غایه‌نك صوك دملرینی پك مؤلم بر صورتده اشعار ایدن بیتمز توكنمز خونریز فلاكتلرك ایچنده ایكلیان استانبول مدافعینه بر آز جسارت ، بر آزده امید ویرن بر حادثه ، فرانسزلر ایله آلمانلر بیننده‌كی ۱۸۷۰ مشئوم حربنك دوامی اثناسنده بردنبره « قولمیه » مظفریتنك اعلاننه مشابه برشی اولدی . بناءً علیه ، محاصره‌نك بوتون وقعه‌نویسلری بوپارلاق حادثۀ حربیه‌یی اوزون اوزادی‌یه كمال خواهشله حكایه ایتدیلر ، وكافه‌سی ، نقلاً حكایه ایدنلردن ظهور ایدن تفرعاته عائد بعض اهمیتسز اختلافلردن صرف نظر ، استانبولك سورلری دیبنده ، ساحلدن برقاچ آدیم اوزاقده ، صوك درجه‌ده فجیع

صفحاتی حائز اولان بو غریب و آتشین محاربهٔ بحریه‌دن همان عینی تعبیرات ایله بحث ایدرلر .

باشلیجه کندیسنك بیاناتی تعقیب ایده‌جکم « باربارو » دیرکه : « ایمدی ، نیسانك یکرمینجی کونی، کونك ساعت اوچنده ، بناءً علیه صباحك ساعت طقوزینه دوغری ، محصورینه معاونت ایتمك ایچون ، غربدن ، سویلندیکی وجهله ، جنوه‌دن کلن ، ایچلرنده محاربلر، مهمات واشیا بولنان اوچ بویوك کمی ایله دها آز جسامتده بر دردنجینك ، بر سرین جنوب روزکاریله پوپه یلکن تقرب ایتدیکنی بردنبره کوردك [١] . »

بو هیچ انتظار ایدیلمیان مواصلتی وبو امیدبخش کمیلرك منظره‌سیله محصورینك روحلری اوزرنده حصوله کلن خارق‌العاده تأثیری ایضاح ایتمك ایچون ، بوراده بر آز تفصیلات ویرمکه لزوم واردر .

موسیو « پیه‌رس » دیرکه ، هرشیدن اول ، قسطنطینیه‌ده ، بو جسیم محصور بلده‌ده ، ایمپراطوردن اعتباراً تبعه‌سنك صوك نفرینه قدر، بوتون عالمك، بر ایتالیان فیلوسنك معاونته کله‌جکنی، حدالغایه وارمش بر یأس ایچنده، دائما امید ایتدیکنی خاطرلیه‌لم . بو بدبخت روملر هرنه‌قدر کندیلرینی تدهیش ایدیوردیسه‌ده، روما ایله « اتحاد » ی قبول ایتمشدیلر، ویالکز پاپانك یاخود دیکر غرب حکمدارلرینك کندیلرینه عسکر ومهمات ایله طولی مکافاةً برچوق کمیلر کوندره‌جکلری قناعتی ایله تسلی بولیورلردی . بناءً علیه استانبول خلقی اولاً تقربنی بردنبره او درجه بر تأثر ایله کوردیکی بو کمیلرك پاپا طرفندن کوندریلمش اولدیغنه ذاهب اولدی . هر حالده ، بو فکرده اولمیانلر بیله ، بو محارب قوهٔ معاونه‌نك محصور شهر ایچون پك یوکسك بر اهمیتی حائز اولدیغی تقدیر خصوصنده متفقدیلر. دکز اوزرنده او درجه لاقیدبر مهابتله ایلریلیان بو کوچوك فیلونك منظره‌سیله، محصور شهرده‌کی بوتون مدافعلرك روحلرینی بردنبره استیلا ایدن او امید بی‌پایانی ، اوچیلغینجه مسرتی تصویر ایده‌جك کلمه بولنه‌مز . همان برقاچ دقیقه ایچنده ، واسع بلده‌نك مرمره دکزینی کوره‌بیلن بوتون یوکسك نقطه‌لری، بو منظره‌یی تماشا ایچون قوشمقدن نفسلری طیقانمش قره بلوط کبی

[١] « دوقاس » دردی جنویز وبری موره‌دن کلن بیزانس نقلیه‌سی اولمق اوزره بش کمیدن بحث ایدر . « قریتوولوس » جمعاً یالکز اوچ بویوك کمیدن بحث ایدر .

برخلق طرفندن استیلا ایدیلدی . اودرجه اندیشه‌ناك اولان بوتون بوخلقی بوهذیان مسرته مستغرق قیلان شی ، بو درت گمینك کتیردیکی علی العاده برمعاونت دکلدی. حقیقت، دیدیکم کبی، نیجه اضطراباتایله آرتق عقلنی قاچیرمش اولان بو بیچاره‌لرك بوگمیلری نیجه کونلردن بری غربدن ورودینه انتظار ایتدکلری اومعاونت فیلوسنك، عسکرلرك اولدیغی کبی قوماندانلرکده مخیله‌سنده هفته‌لردن بری قطعی امیدلرایله بویودکجه بویوین ، اودرجه نفرت ایدیلمکله برابر بوقوتلی غرب معاونتنك خاطری ایچون قبول ایدیلمش اولان « اتحاد » ك برمکافاتی مثابه‌سنده اولان اوجسیم فیلونك نهایت ظهور ایدن پیشداری کبی تلقی ایتملری کیفیتی ایدی . استانبول خلقی « بزه بو پیشداری کوندرن روماده‌کی پاپادر . آرقه‌دن برچوق گمیلر دها کله‌جکلر ! » دییه هیجان ایچنده باغیریوردی . دیکرطرفدن ، تورکلر ، بو خرستیان گمیلرینك از اولان مقدارینه رغماً ، هرشیدن زیاده قورقدقلری برمعاونتك ورودینی رأی العین مشاهده‌ایتمکله تأثره‌دوشمکدن کندیلرینی منع ایده‌میورلردی ، زیرا ، ایتالیان، باخصوص وندیکلی وجنوه‌لی محاربلرك مدهش قیمتنی متعدد مصادمه‌لر نتیجه‌سیله ایبدن ایی‌یه اوکرنمشلردی .

مؤلفلر بوگمیلرك عادتا سماوی اولان مواصلتی اسبابی حقنده متفق دکلدرلر . « قریتو وه‌لوس » ـ روما بویوك پطریقی تسمیه ایتدیکی ـ پاپا طرفندن ، محصورینه ارزاق وسائر هرنوع معاونت یتیشدیرمك ، وعینی زمانده ، بونلرك آرقه‌سندن اوتوز قادیرغه ایله سائر بویوك گمیلرك ایمپراطور قسطنطین ایله پای‌تختنك امدادینه قوشمق ایچون حاضرلنمقده اولدیغنی اشعار ایتمك ایچون ، کوندریلمش بولندیغنی بیان ایدر [١]. دیکر یاندن، « باربارو» ، جنویزلر حقنده بسلدیکی صوك درجه‌ده‌کی کینی سائقه‌سیله ، بویله برآنده ، بو درت گمینك باشلیجه سبب مواصلتی ، اساساً استانبوله معاونت ایتمك ارزوسی دکل ، فقط ایمپراطورطرفندن ، استانبوله یاردیمه کله‌جك ، نه جنس اشیا ایله یوکلی اولورسه اولسون ، هرجنویز گمیسی حموله‌سنك کمرك رسمندن معاف طوتیله‌جغی حقنده ، نشر ایدیلن بر ارادهٔ ایمپراطورینك نتیجهٔ

[١] « قریتووولوس » دیرکه : « زیرا ، شمدی‌یه‌قدر اصلا امثالی کوریلمامش اولان بر محاصره‌نك استانبولی تهدید ایتدیکی خبری کندیسنه واصل اولمشدی . بونك اوزرینه، تسلیم ایتمکده‌اولدیغی فیلونك پیشداری‌مقامنده اولان بوگمیلری ایلك معاونت اولمق اوزره کوندرمشدی».

طبیعه‌سی اولدیغنی ادعا ایتمكدن چكینمز . ایلریده كوریله‌جكی وجهله ، بالخاصه موثوق معلوماته صاحب اولان و بوكمیلرك عسكر ، اسلحه ، معاونت نقدیه كتیردكلرینی سویلیان ساقز پسقپوسی « له‌ئوناردو » نك بیاناتی « قریتوولوس » ك تفسیرینی تأیید ایدر كیدر .

ساقزلی « له‌ئوناردو » نك بیاننه كوره ، هر بری « موریس قاتتانه‌ئو » ، « دومینیك دو نووار » و باتیست دوفه للیسیانو» طرفلرندن قوماندا ایدیلن بو اوچ جنویز كمیسی ، اوزون بر مدت ، بوتون مارت آیی ایله نیسانك برقسمی اثناسنده ، شمالدن اسن عكسی روزكارلرك تأثیریله ساقز لیماننده قالمشدیلر . نهایت ، اون بش نیسانه دوغری ، روزكار جنوبدن اسمكه باشلادیغندن ، بومساعد هوادن بالاستفاده ، شماله متوجهاً ، چناق قلعه‌یه دوغری ، پویه یلكن جسورانه ایلریلمشدیلر . یوللری اوزرنده ، محصور پای تخت ایچون حبوبات یوكلی ، « فلاقتانه‌للاس » یاخود « فلانتانه‌لاس » اسمنده خارق‌العاده بر كمیجینك قوماندا اسنده ، « فرانچه‌س » ه كوره سیجیلیادن ، « دوقاس » ه كوره موره‌دن كلن بر بویوك بیزانس نقلیه كمیسنه تصادف ایتمشدیلر . ایكنجی كون قوتی آرتیران روزكار سایه‌سنده چناق قلعه‌یی آشوب مرمره دكزینه داخل اولمشلردی ، بو دكزده‌ده جسور كمیجیلر هپ برلكده سیاحتلرینه دوام ایتدیلر . واو كیجه ، لطیف بر جنوب روزكاریله استانبولك اوكنه واصل اولمشدیلر .

نیسانك یكرمیسنده ، جنویز طائفه‌سی افقده آیاصوفیه قبه‌سنی مشاهده ایتدكلری وقت ، ساعت تقریباً صباحك اونی ایدی . طلوع ایله برابر ، درحال وظن ایدیلدیكنه كوره عینی زمانده ، هم محصور شهرك نوبتجیلری ، وهم ده كرك بلده‌نك جوارینی ترصد ایدن تورك كمیلری و كرك طوله باغچه اوكنده دمیرلمش اولان مسلمان دونماسی طرفندن فرق ایدیلمشدیلر . محصور اهالینك نصل نهایتسز بر تأثره دوچار اولدیغی تصور ایدیلسون ! دیدیكم كبی ، راصدلرك اخبارندن بر قاچ ثانیه صوكره مسرت آوازه‌لری ایچنده ، سورلر ، ریختیملر ، حاصلی دكزی كوره بیلن بوتون نقطه‌لر یاخود یوكسك مبانی ، بو خارق‌العاده وقعه‌یی بالذات كندی كوزلریله كورمك اندیشه‌سیله قوشوشان بیكلرجه خلق ایله اورتولدی .

محصور بلده‌ده شمشك كبی انتشار ایدن غلیانلی حركت اكلاشیله بیلور . هیچ

شبهه‌سز، بری بیوك سوری احاطه ایدن جسیم تورك اردوسنك صاغ جناحی‌ده بوجنویز
کمیلرینی کوردی. «قریتوولوس» و «دوقاس» سلطان محمدك، کندیسنه خرستیان
کمیلرینك مواصلتی خبری واصل اولور اولمز، باشلیجه امراسیله برلکده، اردونك قرارکاهی
ایله دونما بیننده‌کی غایت اوزون بر مسافه‌یی درت نعله قطع ایتدیکنی، وقپودان دریا
بالطه اوغلنه [١] بوتون کمیلری ایله بوکوچوك لاتین فیلوسی اوزرینه درحال آتیلوب
آنلری اسیر ایتمکه جهد وغیرت ایتمسنی وبالخاصه، نه فداکارلقله اولورسه اولسون،
نامدار زنجیری آشوب خلیجه کیرملرینه مانع اولمسنی، وبو، بوتون فعالیتك هدف
اصلیسنی تشکیل ایتدیکی اخطاریله امر ایتدیکنی حکایه ایدرلر. ونهایت، پادشاه:
«اکر موفق اوله‌مزسه‌ك، صاغ دونمه! » دییه باغردی.

تورك دونماسی، مختلف جسامتده و مختلف سیستمده اولمق اوزره اکثریسی
مکمل یوز اللی‌یی متجاوز کمیدن مرکب ایدی. قوماندانك شایان حیرت برصورتده
الی آلتنده بولنمق شرطیله متجانس بر قوت تشکیل ایدییوردی. بوکمیلردن هربری
مکمل بر طائفه‌یه مالك ایدی. بیکلرجه تیرانداز، زره کوملك وباشلق ایله تحفظ
ایتمش بیکلرجه محارب، حتی «قریتوولوس» ك بیانه کوره، برچوق یکیچریلر
کوکرته‌لری اشغال ایدییورلردی. متعدد کمیلر اوزون دمیر طوپلر ایله تسلیح
ایدیلمشیدی. کافه‌سی، بالخاصه بویوك بویده اولنلر، اوق ومزراق ضربه‌لرینه قارشی،
کوکرته‌نك بوتون اطرافنه متین بر صورتده وضع ایدلمش غایت بویوك قالقانلردن
متشکل دیوار کبی غیرقابل نفوذ برسپر ایله مجهز ایدیلر. بهرکمینك ایچنده بریبغین
اسلحهٔ رامیه وجارحه واردی. بودرت جنویز کمیسی، عدداً خارق العاده برصورتده
متفوق بویله مدهش بردشمنك اوکندن ناصل قاچه بیله‌جکدی؟

[١] «قریتوولوس» دیرکه. «سلطان، بالطه اوغلنه، درحال طائفه‌سنی وزره
کوملکله مجهز سلاح اندازلرینی آلدقدن صوکره، ممکن اولدیغی قدر سرعتله ایلریلمسنی امر ایتدی.
مدور کوچوك قالقانلر. دیکر قپو کبی بویوك قالقانلر، مغفرلر، زرهلر، صوکره برچوق اوقلر،
قارغیلر، اوزون مزراقلر. بالطه‌لر، هرنوع آلات بحریه کبی بوتون وسائطی کثیر توب علی العجله
کمیلرك اوزرینه یرلشدیرتدی. زرهلی عسکرلردن. برچوق تیراندازلردن، حتی الك ایی مسلح
ومحاربه‌ده معتاد اولان بالذات کندی محافظ عسکرلرندن‌ده افراز ایدوب کمیلره ویردی. بعده،
دونمایه دمیر آلدیرتدقدن صوکره، قپودان پاشایه. غالب کلیرسه صاغ دونمسنی، وبالخاصه، نه
فداکارلقله اولورسه اولسون، خرستیان کمیلرینك خلیجه کیرمسنه مانع اولمسنی امر ایتدی.»
آمیرال بالطه اوغلی حقنده «دوقاس» ك اثرینك ٢٧٠ نجی صحیفه‌سنه‌ده مراجعت.

عثمانلی سفینه‌لری اوزرنده بر شماته، بر فعالیتدر قوپویوردی. تورك كمیجیلری عدداًموجوداولان نسبتسز تفوقلری ملاحظه‌سیله، چارچابوق مظفریتی قازانه‌جقلرینی قطعی ظن ایدییورلردی. كمیلری محاربه‌یه حاضر قیلمق برقاچ دقیقه‌لق ایش اولدی. بواثناده، استانبول اهالیسی، مماتی بر اندیشه ایله قلبلری تقلص ایتمش، تأثر ودهشتله چكه‌لری كلیدلنمش اولدیغی حالده، سورلرك اوستندن خارق‌العاده برصورتده نسبتسز اولان بو مجادله‌نك مقدمه‌سنه باقیوردی.

قوتلی بر لدوس روزكاریله سرعتله ایلریلیان خرستیان كمیلری، اوزمان بویوك عسكری عن‌یزلرندن « دمه‌تریوس » ك نامنه انشا ایدیلن كلیسانك بولندیغی محل اولان شمدیكی سرای برونك اوكنی طوتمشدیلر. كندیلری ایچون ملجأ سلامت اولان خلیجه دوغری یوللرینه كسكین بر طور ایله دوام ایدییورلر، وجسیم تورك دونماسنك تقربندن تجاهل ایدر كبی كورینه‌رك، شمدی آرتق بلده‌یه دوغری ایلریلیورلردی. بو كمیلر هرطرفدن تماماً تفریق ایدیلیورلردی. استانبول خلقی، برجلرك وسورلرك اوزرندن، جناب حقه ومقدس حضرت مریمه تضرع ایتده بولنه‌رق، بونلری تماشا ایدییوردی. توركلر، نومید روملر كبی، كافهٔ بالطه اوغلنك قولایلقله موفق اوله‌جغنه اعتقاد ایدییورلر، وسلطان محمدك قپودان دریاسی‌ده محاربه‌یه كیدییور كبی دكل، فقط ظفرلردن الك قولاینی اقتطافه چیقمش كبی داورانیوردی.

تورك كمیلری برشنلكه كیدر كبی ایلریلیوردی. داوولارك، دومبه‌لكلرك، ترامپته‌لرك، هركمینك كوكرته‌سی اوزرنده، بلافاصله حرب هوالری‌ووردوقلری صره‌ده، تورك كمیجیلری، وحشی برهذیان مسرت ایچنده، مدید آوازه‌لر، مدهش سوینچ نعره‌لری قوپوریورلردی. بیكلرجه كوركلر، بودهشتلی واویلا ایچنده، دكزه برآهنك تام‌ایله ووریوردی.

« قریتوولوس » دیركه: « بالطه اوغلی شمدیدن جنویز كمیلرینی النه‌دوشمش فرض ایدییوردی؛ » دیكر طرفدن « باربارو » ده شونی قید ایدر: « تورك آمیرالی، قوللری، آیاقلری وكوركلر ایله كورولتی وپاطیردی یاپان برغاسقونیالی غروریله، كمیلره دوغری ایلریلیوردی، كندی ومرتباتی موفقیتی قطعی ظن ایدییورلردی. » وبعده دیندار محرر شونی علاوه ایدر: « فقط، كندیلرینه

مظفریتی بخش ایتمك ایچون پیغمبرلری محمده توجیه ایتدکاری دعالر هیچ برشیئه یارامدی . بالعکس، بزخرستیانلرك تضرعاتی ربلایزال عندنده اسعاف ایدیلدی ، اوصورتله‌که بومحاربەده ، ایلریده کورەجککز وجهله، غالب کانلر بزلراولدق . »
محاصرەنی رأی‌العین مشاهده ایدن بوتون سائر مورخلر ، پسقپوس «لەئوناردو»و « فرانچەس » ایله برابر مخالف روزکاره قارشی کورکلره دایانان تورك‌طائفەسنك اوکورولتیلی تفاخرینی قید ایدرلر .

معمافیه ، جریانه قارشی ایلریلیان درت کمی‌یوللرینــه دها آغیر اولەرق‌دوام ایدیورلر، « دوقاس »ه کوره، خلیجه کیرمك‌ایچون، « آقروپول » یعنی شمدیکی اسکی‌سرای برونده‌کی بویوك اغزەدن« دەمەتریوس » برجنی‌دونمکه جهدوغیرت ایدەرك ، یلکن قوتیله ایلریلیورلردی [١] . جنوب روزکاری کندیلرینی ایلری سورمکده دوام ایتدیکندن ، هدفه واصل اولەجقلری آنه قدر ساحلدن پك اوزاق برمسافەده مانوره ایدییورلردی . سورلرك وداملرك اوزرینه چیقمش‌اولان خلق ، غیر قابل تصور بر خلجان ایچنده ، ایلری حرکتلرینی تعقیب ایدییوردی. « پوسکولوس » ه کوره ، بالخاصه مرمره دکزینه وبوغازك مدخلنه دوغری‌واسع نظارتی اولان « هیپودروم » یعنی آت میدانندن پك کوزل کورنیوردیلر . تماشایه چیقمش‌خلقك روحنی‌کمیرن نظردقتی بو واسع ساحه‌اوزرنده تمرکز ایدییوردی. نهایت ، کمیلر بلدەنك تماماً قارشیسنده بولوندی . تدریجاً آرتمه باشلایان سکونت هوایه رغماً ، دورك جسیم یلکنلری ، بو قیچ طرفی یوکسك جسیم تکنەلری قولایلقله صویك یوزنده ایلری سوریوردی . ایشته تام بوآنده ، بردنبره تورك دونماسیله قارشی‌یه کلدیلر .

بالطه اوغلی ، تفوق قاهرانەسنك ویردیکی اعتماد تام ایله ، دشمنك برقاچ دقیقه ایچنده حقندن کله‌جکی قناعتی طاشیوردی . «قریتوو‌ولوس» ه کوره ، اوق‌منزلنه یاقلاشیلنجه ، بر آن توقف کبی برشی حصوله کلدی . بعده ، اوقلر ، منجنیقلر ایله آتیلان طاشلر ، حتی یلکنلری آتشلمك‌ایچون اوجلری آتشلی‌پاموق‌واستپولرایله مجهز اوقلر ایله ، اوزاق مسافەدن، محاربه کیریشلدی. محاربەیه‌اك کوچوك‌تفرعاتیله قارەدن پك مکمل صورتده کوریلیوردی . آمیرال کمیسنك قیچی اوزرنده آیاقده

[١] « بییەرس » ك اثرینك ایکنجی ذیلنك ٤٣٦ الی ٤٤٢ نجی صحیفەلرینه‌مراجعت .

طوران بالطه اوغلی ، ایتالیانلره یلکنلرینی ایندیروب تسلیم اولملری ایچون حاکمانه برطور ایله اشارت ایدیوردی . فقط ایتالیانلر بو حرکته قارشی جسورانه کولیورلردی . باشدن طوبوغه‌قدر زره ایچنده بولنان بوتون بوکمیجیلر، سرنلروکوشکك اوزرینه چیقمق صورتیله ، دیدیکم کبی ، یوکسکدن محاربه ایتمك فائدهٔ عظیمه‌سنه مالك اولدقلرندن ، تورکلر اوزرینه بالمقابله اوقلر ، مزراقلر ، دشمن عسکرینی آغیر وزنلری آلتنده ازه‌ن ایری طاشلر آتیورلر ، وغایت پارلاق بر جسارتله چارپیشیورلردی . هر نه قدر روزکار دوشمش ایدیسه‌ده ، هنوز صالینتی پك زیاده ایدی . هر ایکی طرفدن حدت ایکلتیلری ، حقارتلر ، کفرلر ، اضطراب آوازه‌لری ایشیدیلیوردی . اولولر ، یاره‌لیلر هرطرفه سریلیوردی. بو ایلك قیزغین مصادمه‌ده تورکلرك تلفات ومجروحینی پك زیاده اولدی .

خرستیان کمیلرینك یوکسکلکی وروزکارك قیچدن کلمسی کندیلرینه تفوق بخش ایدییوردی. بونلرك اوزرینه آتیلمش اولان ایلك خطده‌کی تورك کمیلری پك غیرمساعد بر وضعیتده بولنیورلردی. خرستیان قادیرغه‌لرینه یاناشوب باغلانه‌میورلردی، حالبوکه بوقادیرغه‌لر، دوشن روزکارك دوکونتیلری سایه‌سنده ، بریبرین دشمن کمیلری آره‌سندن تمکینی بوزمقسزین ایلریلییور ، وایچنده‌کی محاربلر ، جسیم تکنه‌لرك اوزرندن ، قنجه‌لر ، بالطه‌لر، مزراقلر ایله ، تقرب ایچون وقوعبولان هر تشبثه مظفراً مقابله ایدییورلردی .

جسیم ایتالیان کمیلری آرتق بلده‌یه برقاچ پالامار بوبی قدر تقرب ایتمشدیلر . تام بوآره‌لق ، درحال ایشك رنکنی دکیشدیره‌جك ، اساساً او درجه نسبتسز اولان بومحاربه‌یی تماماً تورکلرك لهنه چویره‌جك اولان برحادثه‌ظهور ایتدی. هنوز اولدقجه برقوتله اسن جنوب روزکاری بردنبره تماماً دوشر کبی اولدی . برقاچ دقیقه ظرفنده ، هواده برسکونت مطلقه حکمران اولدی ، ویوکسك خرستیان کمیلری بردنبره توقف ایتدیلر ، یلکنلری سونمش وسرنلرك بونجه حزن آمیز برصورتده قات‌قات‌اولمشدی. بواثناده، تماماً شمدیکی سرای برونك اوکنده‌ایدیلر. وضعیت مصادمه‌ده‌کی فائده ، بو ناکهظهور سکونتدن دولایی ، کاملاً تورکلرك طرفنه کچدی . بونك ، تورکلره ، پادشاهلرینه ، آمیراللری بالطه اوغلنه ویردیکی مسرت تصور ایدیلسون . کندیلرینی احاطه ایدن یوز اللی تورك کمیسنه قارشی

بردنبره بی‌حرکت قالان بودرت سفینه‌شمدی نه‌یاپابیلوردی؟ « باربارو » ، « یلکنلری شیشیرمش کلن بودرت کمی ، بردنبره سوت لیمان اولان بر ساحه‌یه دوشمشدیلر . برقاچ کورك ضربه‌سیله تورك دونماسی حرکته کلدی ، و اوزرلرینه دوغری یوریدی . » دیر . « پوسکولوس » ك دیدیکی کبی « حقیقی محاربه باشلایه‌جقدی . » دیکر طرفدن « باربارو » ینه دیرکه : « قوماندا ایتدیکی یوز اللی کمینك شمدی کیدوب بودرت کمی‌یی برلقمه ایده‌جکی قناعتی طاشیان تورك دونماسی قوماندانی ، ایلك دفعه کندیسی قودورمشجه‌سنه بویوك بیزانس نقلیه کمیسی اوزرینه آتیلدی ، وکمیسنی بو کمینك قیچینه رامپه ایتدی ، دیکر طرفدن ، تورك دونماسنك بوتون متباقی قسمی . عسکرلر وکمیجیلر ، آمیرالك آرقه‌سندن هجوم ایتدیلر ، ودیکر خرستیان کمیلرك اوزرینه راست کله آتیلدیلر . مدهش برکوکس کوکسه مجادله‌سی باشلادی . بالطه اوغلی ، الده قوماندا ایتدیکی آغز بوریسی اولدیغی حالده ، کمیسنك پرووه‌سی اوزرنده ، آیاقده ، مصادمه‌یی اداره ایدیوردی . » « قریتووولوس » ده حادثه‌یی شویله حکایه ایدر : « هپسی بو مدهش محاربه‌ده تهورایله هجوم ایدیورلردی . تورکلر میاننده . بعضلری ، اللرنده یانان مشعله‌لر ایله دشمن کمیلرینه آتش ویرمکه قوشیورلر ، دیکرلری ، مزراق یاخود بالطه ضربه‌لری ایله بو کمیلرك یانلرینی دلمك ایستیورلر ، برطاقلری ، اوزون مزراقلر اعانه‌سیله ، اشاغیدن لاتین محاربلرینی ضربه‌لمغه چابالیورلر ، نهایت برطاقلری ده بونلری اوقلر وطاشلر ایله اولدیرمك ایستیورلر ، یاخود دمیرك زنجیرلرینه ، ایپلره طیرمانه‌رق ، کوکرته‌یه آشمغه قالقیشیورلر ایدی . هپسی غیرقابل تصویر برشدت ایله مجادله ایدیورلردی ، فقط ، غیرت وفعالیتلرینك نتیجه‌سی عادی بردرجه‌ده قالیوردی . غایت مساعد بروضعیتده یوکسکده بولنان باشدن اشاغی‌یه زره ایله مستور خرستیان محاربلرینه کلنجه ، ایشیدلمامش برشدتله بوتون هجوملری کیری پوسکوردیورلردی . صوایله مملو برطاقم بویوك قابلری کوکرته اوزرنده حاضرلنمش بر ییغین طاشلری یوقاریدن مهاجملرك اوزرینه آتیورلردی . صو ، دشمنك ویردیکی آتشلری سوندریور ، قیا پارچه‌لری ، برچوق تورك عسکرلرینی ازییور ، یاخود دکزه دوشوروب بوغولملرینه سبب ویریوردی . لاتینلر . کمیلرینه طیرمانمغه قالقیشانلری مزراق ، قارغی ، شیش ضربه‌لری ایله دلیك‌دشیك ایدیورلر ، وبیچاقلری ایله اللرینی طوغرییورلردی .

برطاقملری‌ده ، اللرنده‌کی دمیر صوپالر ، وسلاح دیجیکاری ایله قفا طاسلرینی یاردقلری مهاجمینی سزدیریورلردی . نهایت ، « غره‌ژووا » دیدکاری صوده سونمیان آتش‌ده محاربلرك چیلاق وجودینی یاقیوردی . محاربه شماته‌سی خارق‌العاده ایدی . برطرفده الم واضطراب فریادلری ، دیکر طرفده شدت وتهور آوازه‌لری ، بریاندن‌ده جان چکیشنلرك صاوودقلری کفرلر جهنمی برواویلا پیدا ایدیوردی . اولدیریورلر ، اولویورلر ، بلا فاصله یکدیکرلرینی بوسکورتدیورلر . حقارت ایدیورلر ، کفر ایدیورلر ، بربرلرینی تهدید ایدیورلر ، الم واضطراب فریادلری قوپاریورلردی . » « باربارو » ده بوفصله نهایت ویرر ایکن شویله باغیرر : « نهایت ، بو ، دهشتناك برمقاتله ایدی . . »

قرون وسطانك بومدهش کوکس کوکسه بحری محاربه‌لرینك نه‌اولدیغی حقنده اولدقجه صحیح بر فکرویرن بوصافدلانه پارچه‌لری همان حرفی حرفنه اقتباس ایتمکدن منع نفس ایده‌مدم . قاردینال « ایزیدور » ودیکر برأی‌العین مشاهد اولان « فرانچه‌س » عینی تفصیلات اوزرنده توقف ایدرلر ، وعینی تأثراتی اظهار ایدرلر . هرنه‌قدر روزکار او آنده تماماً دوشمش ایدیسه‌ده ، دکزده‌کی جریان پك قوتلی ایدی . موسیو « پیه‌رس » دیرکه ، بوقیبلرده جنوب روزکارندن صوکره منتظماً ظهورایدن جریان میاه محاربلری طبیعتیله غلطه ساحلنه آتیور ، وبلافاصله محصور بلده‌یه یاقلاشدیریوردی . آرتق خلیجك همان آغزنده ، سوره‌اك یاقین برمسافه‌ده بولنیورلردی . محاربه ، ایشته بوراده ، خلیجك مدخلنك قارشیسنده ، سرای برونی ایله غلطه‌نك شرقنده‌کی ساحل آره‌سنده ، طوپخانه‌نك جوارنده ، تام جنویز بلده‌سنك سورلری خارجنده دوام ایدوب نهایت بوله‌جقدی . محاربه‌نك هیچ برصفحه‌سی ، بوتون سورلر بوینجه ، نظارتی حائز بوتون نقطه‌لره بیغیلمش اولان بیکلرجه تماشا کرك اندیشه‌ناك نظرلرندن قاچمیوردی . « فرانچه‌س » ، بر آره‌لق محاربلرك ساحلدن بر طاش آتمندن زیاده اوزاق اولمدیغنی حکایه ایدر . بوفجیع منظره قارشیسنده ، بوتون قلبلر عذاب والمك تضییقی آلتنده ازیلیوردی . بوبیکلرجه محصورینك بودرجه برجسارتله کندیلرینه یاردیمه قوشانلره معاونت ایده‌مامسی حقیقتاً تحملکداز برشی ایدی . خلیجی قاپایان زنجیرك کیریسنه دیزلمش خرستیان کمیلرینك طائفه‌سی ، سرنلرك اوزرندن ، بونسبتسز مجادله‌یه اللری باغلی

باقیورلر ، دشمنلرینك غیرقابل مقایسه تفوق عددیسی آلتنده ازیلن بوجنویز
کمیلرینك امدادینه اوچامدقلرندن‌دولایی‌چیرپینیورلردی . اسبسوار اولان‌سلطان،
زرهلی وصاریقلی پارلاق ارکان حربیه‌سیله برلکده ، ایتالیان وتورك کمیلرینك
جریان طرفدن یواش یواش کنارینه دوغری آتیلدقلری ساحلك بوقسمندن ،
غلطه قیسنك ایلریسنه اوزانان بودوز دیلك اوزرندن ، اوزاقدن تورك‌محاربلرینی
تشجیع ایده‌رك ، وبو برآووج قهرمانك قطعی‌برصورتده محو ایدیله‌جکنه‌دقیقه‌دن
دقیقه‌یه انتظار ایتدیکی حالده ، بوخارق‌العاده مجادله‌نك کورولمامش منظره‌سنی
هیجانلی بردقتله تماشا ایدییوردی .

« باربارو » دیرکه : « تورك دونماسنك قوماندانی ، بیلدیکمز بالطه اوغلی ،
بزانس کمیسنك ، « فلاقتانه‌للا » نك قوماندا ایتدیکی بوجسیم نقلیه‌نك قیچ‌طرفنی
کمال شدتله احاطه ایدنلرك برنجیسی اولدی . » محاربه‌نك بوتون امتدادی‌اثناسنده،
آمیرال قادیرغه‌سی شکارینی برلحظه براقمدی. قادیرغه‌نك برونی روم کمیسنه ایی‌دن
ایی‌یه صاپلانمشدی ، وبومدت ایچنده ، مجادله ایکی کمینك کوکرته‌لری اوزرنده ،
طراقه‌لر ، تهور فریادلری ، اولوم آوازه‌لری ایچنده ، اولنجه دهشتیله دوام
ایدییوردی . « باربارو » دوام ایله دیرکه : « تورك دونماسنك متباقی قسمی‌ده‌عینی
وجهله ، ممکن اولدیغی قدر شدتله محاربه ایدییوردی . بودرت خرستیان
کمیسندن بری ، دینسزلرك بش قادیرغه‌سی ایله باشلی باشنه قوجاقلاشیور ، دیکری
اوتوز « فوست »ه قارشی، مجادله‌ایدییور، بردیکری‌ده قرق «پاراندداری » [١] یه
مقابله‌ده بولنیوردی ، اوصورتله‌که دکزك اوزری سراپا کمیلرایله طولمش، ودشمن
بی‌آمانك‌بوکمیلری‌صویك سطحنی همان‌همان کورینه‌میه‌جك‌درجه‌ده قاپلامش ایدی. »
اوقلر، مزراقلر الخ کبی هرایکی طرفدن آتیلان متنوع مرمیاتك مقداری نظارته
مانع اوله‌جق بر درجه‌ده کثیرایدی ، وبونلر برکره سقوط ایدنجه دکزی ستر
ایدییورلردی . « دوقاس » ، یوکسك برمبالغه ایله ، کورکجیلرك کورك چکملرینه
مانع اولیوردی دیمکه قدر وارير!

محاربه ، بر نتیجه‌یه منجر اولمقسزین‌بر چوق ساعتلر کورولمامش بر شدتله
دوام ایتدی . بهر وقعه‌نویس دیکرلرینك نظردقتندن قاچان برنقطه‌یی قیدایتمشدر.

[١] بحریه عسکرلرینك ارکاب ایدلدیکی نقلیه سفینه‌لری .

تماشا كرلر ، یكدیكرینی ولی ایدن حادثاتی، محاربه‌نك بلا فاصله دكیشن صفحاتی، حتی بك چوق اولملری نتیجه‌سـیله همان دائما آلتده قالمش اولان یوز قرق بش تورك یلكنلیسـنه قارشی مجادله ایدن درت خرسـتیان كمیسنك حركاتنی تعقیب ایتمكده دوچار مشكلات اولیورلردی .

بالطه‌اوغلنك كمیسی، «فلاقتانه‌للا» نككنه غیرقابل فك برصورتده طاقیلمشدی. اوبر طرفدن ، دیكر تورك كمیلرینك طائفه‌سی بو جهنمی قاریشیقلق ، بودهشتناك كورولتی ایچنده، ثانیه‌دن ثانیه‌یه دها بویوك برعزم وشدت، دها علوی برشجاعتله مدافعه ایدیلن جنویز كمیلرینه طیرمانمق ایچون كمال تهور ایله صالدیرییورلردی. برنجی اوله‌رق كمی دمیرینك زنجیرلرینه كیم آصیله‌جق ، كوپشته‌لره كیم چیقاجق، خرسـتیان كمیلرینه كیم آتش ویره‌بیله‌جك دییه مسابقه ایدییورلردی . محاربلرك كثرتندن دولایی یاقلاشـامیوب اوزاقده قالمغه مجبور اولان سائر تورك كمیلرینك مرتباتی خرستیان محاربلر اوزرینه اوقلری، مزراقلری یاغمور كبی یاغدیرییورلردی. طائفه‌سنك اونده برینی غائب ایتدیكنی كورن بر تورك كمیسی مجادله‌دن چكیلور چكیلمز ، بر دیكری دینج وتوانا مرتباتیله قوشـه قوشه آنك یرینه كلییوردی. تازه تازه قوتلر ایله تجدید ایدیلن بوهجوملرك آلتنده ازیلن، مع مافیه یورولمق بیلمیان ایتالیانلر شایان حیرت برشدتله چارپیشیورلردی. یكدیكرینه كیتلنمش، اوزرلری باغروب چاغیران برخلق ایله طولی ، ایچلرندن نعره‌لر، طراقه‌لر، دومانلر یوكسلن بوبر ییغین كمینك منظره‌سی جهنمی برشی عرض ایدییوردی. استانبول اهالیسی، كندی موجودیتیله اویناایان بو مدهش مجادله‌نك قارشیسنده ، مدهوش بر حالده بولنیوردی .

« فرانچه‌س » دیركه : « بز سورلر اوزرندن بو منظره‌یی تماشا ایدییور ایدك. جناب حقه بزه مرحمت ایتمسی ایچون بوتون حرارت قلبمزایله تضرعاتده بولنیوردق. تورك آمیرال قادیرغه‌سیله بیزانس نقلیه‌سی بیننده‌كی محاربه حقیقتاً مركز مجادله ایدی. بونی مدافعه‌یه قوشـان جنویز كمیلری ، یكدیكرینه یاپیشمش كبی اودرجه طوپلی بولنیورلردی كه ، « پوسكولوس » ، یكپاره بر قلعه‌نك صانكه درت برجی ایمش كبی كوریندكلرینی بیان ایدر. «قالقوندیلاس» ویسقپوس «له‌ئوناردو» بوجنویز كمیلری معاونته‌یتیشه‌مامش، وبلافاصله مقابل هجوم مانوره‌لری یاپمامش اولسه‌یدیلر ، بوسفینهٔ

ایمپراطورینك محو اوله‌جغی شبهه‌سز بولندیغنی تأیید ایدرلر . بونكله برابر ، عینی زمانده ، آنلردن هر بری ، ایریلی اوفاقلی برالای تورك كمیلرینك متمادی هجومنه ، بونهایتسز مجادله اثناسنده ، بالذات قارشی كلمك مجبوریتنده ایدی .

بوتون نظرلر ، بیوك بیزانس نقلیه كمیسی اوزرنده تمركز ایدییوردی . معند بالطه اوغلی شكارینی قویویرمیوردی . جسور روم كمیسنك كوكرته‌سی اوزرنده ، اصلا امثالی كورلمامش برفعالیتله قیامتلر قوپاره‌رق طائفه‌سنی تشویق ایدن « فلاقتانه‌للا » نك ، كمینك اوج طرفندن قیچ طرفنه صیچرادیغی ، وبوتون رئیسلری وطائفه‌سنك غیرتیله ، النده بالطه ، « فرانچه‌س » ك دیدیكی كبی ، ارسلانلره مماثل برصورتده چارپیشدیغی هرطرفدن كوریلیوردی . توركلرك صرف ایتدیكی فعالیت اولدرجه‌یه وارییوردی كه ، برچوق دفعه بیزانس نقلیه كمیسی طائفه‌سنك محو اولمسنه رمق قالمش بولنیوردی . فقط هر دفعه ، « قالقوندیلاس » ویسقپوس « له‌ئوناردو » نك بیاناتنه كوره ، دشمن كمیلری ایله احاطه ایدیلمسنه رغماً ، بومدهش آری قوغانی سورو كلیه‌رك حركت ایده‌بیلن جنویز كمیلری امدادلرینه یتیشوب آنلری قورتارییورلردی . نهایت ، بودرت كمی ، دها قوتلی اولمق ایچون یكدیكرینه خلاطلر ایله باغلنوب حقیقتاً صواوزرنده یوزن برقلعه‌یه بكزیان بركتله حالنه كلدیلر . فقط بو قلعه‌نك بهر قسمی ، مزعج آت سینكلرینك بر بوغانك اوزرینه هجومی كبی كندیسنه اوشوشن ، یانلرینه طاقیلمش برچوق كوچوك تورك كمیلرینك حصوله كتیردیكی غیرقابل فك برچنبرله آیریجه بركتله تشكیل ایدییوردی . بوقودورمشجه‌سنه هجومه رغماً ، جنویزلرك قهرمانلغی هیچ برشی خیرپالایامامش ، وتقریباً اوچ ساعتلك برمجادله‌دن صوكره ، صانكه هنوز مصادمه‌یه باشلانیلمش كبی بروضعیتده بولونیورلردی !

توركلرك غیرت وفعالیتلری « فلاقتانه‌للا » نك جسارتنه غلبه چاله‌جق كبی كورینیدیكی ، ودیكر كمیلرده‌كی جنویزلرك قوشوشدقلری هر دفعه‌ده ، كوچوجك برحركتی بیله كوزدن قاچیرمیان ساحلده‌كی تماشا كرلر ، قوللرینی درحال سمایه قالدیرییور ، وحضرت عیسایه ، صاحبهٔ بلده اولان « ولا كرناده » كی مقدس « پانایا » یه ، یعنی حضرت مریمه ، بوتون ملكلرك سرداری ملك مقرب « آیامیخائیلوس » ه ، حاصلی نیجه عصرلردن بری بیزانسی حمایه ایدن برچوق كلیسالرك ،

بر چوق مشهور مناسترلرك مقدس صاحبلرینه التجا ایدییورلردی . خلیجك دیکر یقه‌سنده ، سرای برونك قارشیسنده ، بوکون مبانئ جسیمه‌نك بربری اوزرینه ییغیلدیغی ، فقط اودوورده کنیش بر قوملقدن عبارت اولان غلطه ساحلنده ، اوزمان صویك قسماً استیلا ایتدیکی حالده ، حال حاضرده اوزرینه آشاغی فرنك محله‌لری انشا ایدیلمش ودکز قییلری پك درین اولان، وعینی نظارتی حائز بولنان بوتون او کنیش ساحه‌نك اوزرنده ، کنج پادشاه ایله امراسنك تشکیل ایتدیکی غروب کورینیور، وبونلرده، مراق واندیشه‌ایچنده، بوخارق العاده‌لکی اعتباریله یکتا محاربه‌یی تماشا ایدییورلردی . کندیلری محصور شهرك سورلری اوزرندن ایبدن ایی‌یه تفریق ایدیلیورلردی . مظفریتدن امین کورینیورلر، وشمدیدن اظهار مسرت ایدییورلردی. او درجه نسبتسز بر تفوقی حائز اولان تورك دونماسنك نهایت موفق اولدیغی کوروتمکسزین مجادله‌نك دوام ایتدیکی صره‌ده ، دوچار حیرت اولان تماشاکرلر ، سلطان محمدك صولری درین اولمیان قوملق دکزده ، ساحلدن آنجق بر طاش آتمی اوزاق بولنان کمیلرینك استقامتنه دوغری، درت نعله حیوانی سوردیکنی کوردیلر. حیوانیله طالغه‌لر ایچنده‌اودرجه ایلری‌یه آتیلمشدی که کنیش خلعتنك اوجلری صوده سورینیوردی. سائقهٔ حدتله برغلیان، آغزینه کانی صاوورەرق ، بووجهله کندینی طانمغه اوغراشه‌رق آمیرالی ایله طائفه‌سنك نظر دقتلرینی جلبه چالیشیوردی. اموربحریه‌نك تماماً جاهلی اولدیغی حالده، بالطه اوغلنه عبث امرلر ویره‌رك باغرییور ، وآمیرال ، «دوقاس»ه کوره، امرلری ایشتمیور کبی داورانه‌رق قولاق طیقیوردی. بعده، یوزلرجه کمیسنك، قودورمشجه‌سنه ایلری آتیلان بیکلرجه طائفه‌سنك ، بودرجه ضعیف بر شکارك حقندن کله‌میوب بوبرقاچ بهادر طرفندن بلافاصله پوسکورولدکارینی کورنجه کندیسنی بردنبره غیرقابل تصویر بر حدت استیلا ایتدی. بالطه‌اوغلی ، وعسکرلرینه‌قورقاقلر ، آلچقلر دییه باغره‌رق، آنلری ضعیف قادینلره تشبیه ایده‌رك مدهش کفرلر صاووریبور ، پك بیاغی تهدیدلر ، اك مدهش یمینلر، حاصلی آغزینه راست کلن بوتون کله‌لر ایله ایکلیور ، دیشلرینی غیجیرداتیور، بوتون وجودی زینغیر زینغیر تیتریوردی . « قریتووولوس » دیرکه : « بعده ، بی‌تاب دوشمش حیوانه قیرباجنی شدتله ایندیردیکی، وآرتق بر کله بیله تلفظ ایتمکسزین کیری‌یه دوندیکی کوریلدی.

کیریسنده حکمدار ایله برابر کفرلر ایتمش اولان پاشالرك اکثریسی درت نعل ایله ایلریلیورلردی. بوخارق العاده هیئت هرکسك شدتله مراقنی موجب اولیوردی. تورك اردوسنك ساحل اوزرنده بولنان قسمی، سائقهٔ انفعال ایله تیتره‌یه‌رك، قوماندان اعظملرینه امتثالاً بالطه اوغلی وطائفه‌سنی تحقیر ایده‌بیله‌جكلری قدر ایدیبور، وطائفه خجالتك تأثیریله صیچرایه‌رق، محاربه‌یه دها آتشلی برصورتده آتیلیوردی.

« قریتوولوس » دوام ایله دیرکه : « مهاجمین ، اودرجه پارلاق بر مدافعه‌یه رغماً ، عددجه تفوقلری سایه‌سنده ، نهایت غلبه چاله‌جغه بکزیبوردی . یاره‌لیلر وتلفاتك آچیغنی قاپاتمق اوزره بلا فاصله کلن دائما تازه قوتلر ایله لاینلره هجوم ایدیبورلردی . پادشاهك تکدیرلری ایله تحریك ایدیله‌کلرندن هر دفعه یکی برجسارتله هجومه آتیلیورلردی . مجادله حقیقتاً پك نسبتسز ایدی . شبهه‌سز ، جنویزلر نهایت مغلوب اوله‌جقلردی . بومغلوبیت ، پیشنه یوزلرجه آو کوپکی دوشمش برکیکك ، نومیدیدن متولد برجسارتله اوزون اوزادی‌یه اوغراشدقدن صوکره ، نهایت اولمك ایچون یره اوزانمسی قبیلندن اوله‌جقدی . »

پادشاهك حضوری وتکدیرلری ایله حل تهیجه کلمش اولان تورك کمیلرینك قپودانلری نومیدانه برغیرت کوستردیلر. « فرانچه‌س» دیرکه : « محجوبیتك تأثیریله بر دفعه دها کمیلرینی جنویز کمیلری اوزرینه چویردیلر ، وبوتون شدتلری ایله چارپیشدیلر.» « پوسکولوس » ده دیرکه : « سلطان، هرنه‌قدر اوزاقلشمش ایدیسه‌ده آتش حدت ایچنده ، هنوز ترصد ایدیبوردی . » بوتون جهد وغیرتلر بی ثمره قالدی . فی الحقیقه ، هرنه‌قدر انسانك ماصال قبیلندن کبی تلقی ایده‌جکی کلیبورسه‌ده، درت خرستیان کمیسی بوتون هجوملری طرد ایدوب دشمنلرینی اویله برتلفاته دوچار ایتدیلرکه ، ایچه برمقدار تورك قادیرغه‌لری محاربه‌دن چکیلمکه مجبور اولدیلر.

محاربه‌نك بو ایکنجی قسمی ایکی ساعتدن زیاده بر مدت دوام ایدیبوردی . کونش افقه یاقلاشیبوردی . روزکارك فقدانندن ناشی غیر متحرك قالمش اولان درت کمی همان عینی نقطه اوزرنده ایدی . معمافیه ، اکر ، بونازك آنده ، عادتا معجزوی یکی برحادثه ظهور ایدوب برکره دها وضعیتی دکیشدیرمامش، ومغلوب ایدیلك اوزره بولنانلره قطعی بر موفقیت بخش ایتمامش اولسه ایدی ، بو درت کمی طبیعتیله دشمنك پنچه‌سنه دوشه‌جکدی . تفوق عددی ایله ازیلمش اولان خرستیانلرك

یوزی

ترسی

هیکلتراش « بەرتولدودی‌جیوانی » طرفندن سلطان محمد ثانینک نام وشرفنه حك ایدیلمش طونج مدالیەدر .

آرتق تسلیم اوله‌جقلری برصره‌ده، غروب‌شمس ایله برابر، یکیدن شدید بر جنوب روزکاری بردنبره قوپدی، وغیر متحرك جسیم لاتین سفینه‌لرینك یلکنلرینی شدتله شیشیردی. استانبول سکنه‌سنك چیلغنجه‌سنه قوپوردکاری مسرت آوازه‌لری ایچنده، بو جسیم جنویز یلکنلیلرك، یوللری اوزرنده‌کی تورك قادیرغه‌لرینی ازه‌رك، جریانه قارشی کندیلری قدر یول آلمغه غیر مقتدر اولان کورکلی کمیلری ارقه‌سنده، اوزاقده‌براقه‌رق، بردنبره، یکیدن ایلری آتیلدقلری کوریلدی. «دوقاس» دیرکه، بوانناده، حتی بوتون تورك دونناسی خرستیان کمیلرك اوکنه سد چکمش اولسه‌ایدی، بونلرك اوسدی یاراری یوللرینه مظفرانه دوام‌ایتملرینه‌مانع اوله‌مزدی. محاربه، برقاچ دقیقه ایچنده، محاربلرك یکدیکرندن آیریلمسی نتیجه‌سیله کسیلدی. بو، محصور شهرده‌کی غیر قابل تعداد تماشا کرلرك روحلرینی لبریز مسرت قیلان کوریلامش ناکهانی بر صحنه اولدی. درت تخلیصکار کمینك، بر ییغین کوچوك تورك کمیلری ایچندن یول آچه‌رق، اوکلرینه تصادف ایدن کورك وسائر آلات بحریه کبی بوتون شیلری قیره‌رق، مهاجملری خیرپالایه‌رق، ملجأ عالیلری اولان خلیجك مدخلی ایله بولوندقلری موقع بینده‌کی قیصه مسافه‌یی مستثنا و مظفرانه بر پاطیردی ایله بر قاچ دقیقه ایچنده قطع ایتدکلری کوروندی. شمدی هر نوع تهلکه‌دن مصون بولنیورلردی. بو، بر طرفی حیرته دوچار ایدن، ودیکر طرفی بر هذیان مسرته القا ایدن همان معجزوی بر شی اولدی. «قریتووولوس»: «خرستیان کمیلری، همان هرکسه غیرقابل اقتحام کوزوکمش اولان اویله مدهش برتهلکه‌دن قورتولمشدیلر. سماوی بر روزکار، آنلری فلاکت انکیز برطالعدن معجزه قبیلندن اوله‌رق تخلیص ایتمشدی.» لاتین کمیلرینك بوحسابسز دشمنلری الندن قورتولمسی حقیقاً بر خارقه ایدی. تورکلر محاربه‌یی غائب ایتمشدیلر.

پادشاه، اسبسوار اوله‌رق، هنوز ساحل اوزرنده، اضطراب واندیشه ایچنده مظفریتنه انتظار ایدییور، سس واوضاع ایله عسکرلرینی تشجیعه چالیشیوردی. آرتق همان اسیر دوشه‌جکلرینی ظن ایتدیکی جنویز کمیلرینك جنوب روزکارینك تأثیریله تکرار بردنبره حرکته کلدیکنی کورنجه، چیلدیرمشجه دونوب کیتدکجه دها معناسز امرلر ایله شاشیروب قالمش اولان بالطه اوغلنه بردفعه دها باغردی. اساساً، آرتق وقت کچمش ایدی. کنج حکمدار درعقب حقیقتله

روبرو كلمكه مجبور اولدی . قراكلق سرعتله اطرافی قاپلييور ؛ سماده ييلديزلر ايشيلييور ؛ روزكار دها زياده بر قوتله اسييوردی . فرط حدتله مضمحل ، سائقهٔ يأس ايله بی‌مجال ، فقط ، « قريتووولوس » ه كوره ، بردنبره كنديی طوپلايان پادشاه ، آرتق هيچ بر اميدی قالمديغی جهتله، بودفعه قولايلقله ايشيدن بالطه اوغلنه باغيردی، ودونمايی چفته ستونلرده‌كی مرسايه كوتورمسنی امرايتدی، كنديسی كوپوكدن بم بياض اولمش اولان حيوانتی دها زياده برشدتله قامچيلايه‌رق، محزون محزون اردوكاهه دوغری درت نعل ايله حركت ايتدی .

« باربارو » ، خارق العاده بر صورتده قورتيلوب التجا ايتمك اوزره خليجك مدخلنده‌كی زنجيره كاوب دايانان بوخرستيان كميلرينی ليمانه ادخال ايتمكده معيتی ايله برلكده نصل ياردیم ايتديكنی ، يالكز ايلريليان كيجه‌نك قراكلغندن بالاستفاده توركلرك تكرار هجومنه اوغراملرندن قورقديغنی شو صورتله حكايه ايدر :

« كيجه‌نك قراكلغی تماماً اطرافی قاپلايَنجه ، آنلره ياردیمه كيتمكه قرار ويردك . بزم ايكی قادیرغه‌نك ايكنجی قپودانی اولان سنيور « غابرييه‌ل تره‌ويزان » شواليه‌لردن سنيور « زافقاريا غرييونی » نك قاديرغه‌سی‌ده آله‌رق ، بر دنبره ليمانك زنجيرينی آشدی ، و اوصره‌ده ترامپته سسلری و طائفه‌نك نعره‌لری اطرافی چينلاتيور ، وبونكله حقيقتده‌كندن پك زياده غلبه‌لق اولديغمزی توركلره ظن ايتديرمك ايستيوردق . هرقاديرغه اوزرنده ، ايكی ياخود اوچ ترامپته واردی ، اوصورتله‌كه ، قراكلق كيجه‌ده ، هيچ اولمزسه‌يكرمی‌قاديرغه‌دن مركب اولديغمز ظن ايديليوردی . بوبويوك كورولتی‌يی ايشيدن توركلرك قورقدقلری محتملدر ، وبو سايه‌ده بزم ايكی قاديرغه درت كمی‌يی هيچ برخساره دوچار ايتمكسزين خليجه جكديلر ، وبونك نصل برمسرت وشادمانی ايچنده وقوعه كلديكنی الله بيلور ! »

رومليك اولديغی كبی ايتاليانلرك‌ده غيرقابل تصوير نشئه وسرورلری قولايلقله تصور ايديله‌بيلور . بر آن ايچون ، استانبول كنديی قورتيلمش ظن ايتدی .

موسيو « پيه‌ژس » ديركه ، توركلرك موفقيتسزلكينك باشليجه اسبابندن بری احتمال كنديلرينك عظيم تفوق عدديلری كيفيتی اولدی . كميلرك كثرتی بر چوق كوركلرك بربرينه چارپارق قيريلسنه سببيت ويردی . مختلف نوعدن برچوق كميلر بربرلرينك مانورسنه مانع اوليورلردی . حالبوكه ، بالعكس ، ايتاليان كميلرينك

کوکرته‌سندن آتیلان هیچ براوق یوقدی که بوجسیم انسان ییغیننه اصابت ایتمش اولمسون. حتی بوکثرت وتشوش نتیجه‌سیله، برچوق تورك محاربلری چیکنندیلر، آیاقلر آلتنده ازیلدیلر ، دکزه دوشدیلر ، وبوغولدیلر . لاتین کمیلرینه رامپه ایتمك ایچون یاپیلان بوتون تشبثات ، بوازدحامدن دولایی عقیم قالدی . غالبلرك پك زیاده مبالغه ایتدکلرینی تسلیم ایله برابر، تورکلرك ضایعاتی پك اهمیتلی اولدیغی شبهه‌سزدر. سقبوس« له‌ئوناردو » ، جاسوسلرك افاده‌لرینه کوره ، اون بیك تورکك محواولدیغنی ادعا ایدر . « فرانچه‌س » ه کانجه، اوده ، بالذات تورکلردن آلدیغی معلوماته کوره، اون ایکی بیك کشینك بوغولدیغنی بیان ایدر. بومقدارلر مصال درجه‌سنده مبالغه‌لیدر. « قریتووولوس » ، شبهه‌سز پك زیاده قلیل اولان یوزی متجاوز تلفات واوچیوزی متجاوز یاره‌لی مقدارلرینی ویرمکله ، احتمال حقیقته دها زیاده یاقلاشمش اولیور . غالبلرده حس اولنه‌جق بر درجه‌ده ضایعاتله دوچار تأثر اولدیلر . یکرمی ایکی لاتین تلفاتی وبرچوقده یاره‌لیلردن ، جمعاً « همان محاربلرك نصفندن » بحث ایدن « قریتووولوس » ، « اولسه اولسه ، برقاچ کون صوکره ، آغوش الهیده استراحت ابدیه‌یه کیدن ایکی یاخود اوچ یاره‌لی » دن غیری بر خرستیانك برونی قانمدیغنی بیان ایدن « فرانچه‌س » دن ، هیچ شبهه‌سز ، دها زیاده حقیقیدر .

موسیو « پیه‌رس » دیرکه : « بوتون وقعه نویسلر ، هر ایکی طرفك عینی درجه‌ده برجسارت ابراز ایتدیکی خصوصنده ، متفقدرلر . موجود اولمسی محتمل جریانه رغماً ، کمیلر صویك یوزنده غیرمتحرك بولنیورلردی . بو ، مکمل ایتالیان کمیجیلری ایله ینه اودرجه‌ده مکمل تورك عسکرلری بیننده وقوعه کلمش کوچوك ، فقط پارلاق ، اسکی زمان محاربهٔ بحریه‌لرندن بر نمونه اولدی ، بو مکمل تورك عسکرلری ، اختصاص ایتدکاری زمین حرب اوزرنده محاربه ایدن کمیجیلره قارشی ، برموفقیت قزانمدقدن باشقه ، مغلوب ومحقر چکیلمکه مجبور اولدیلر . »

« باربارو » دیرکه : « جسیم تورك دونماسی ستونلرك اوکنده‌کی مرساسنی ترك ایتمکدن قطعیاً اجتناب ایتدی ، زیرا تورکلر ، بوتون دونمامز ایله حرکت ایدوب کندی اوزرلرینه یوکلنممزدن قورقیورلردی . نیسانك یکرمی بری اولان ایرتسی کون ، هیچ برشی ایله تهورینی تصویر ایتمك ممکن اولمیان تورك پادشاهی ، قسطنطنیه بری سورینك دیبنده مؤسس اردوکاهندن چیقدی . تقریباً اون بیك

سواری [١] ایله برلكده چرخ ایتدی ، و ، قپودان دریادن قومانداسی آلتندەکی اودرجه متفوق بر دونما ایله نه سببی مبنی بویالکز درت کمی‌یی ضبط ایتمکه موفق اولەمدیغنی صورمق ایچون ، اوکنده دونمانك دمیر آتمش اولدیغی « چفته‌ستونه » کلدی . واصل اولور اولمز ، غدار تورك درحال قپودان دریایی قارەیه ایندیرتوب حضورینه کتیرتدی . اوزمان ، کین وغرض پوسکورەرك ، قپودانه باغردی : « پیغمبر خائنی ، پادشاه خائنی ، سویله ، اودرجه قوتلی دونمای شاهانەم ایله ، باخصوص صولر اولمش دینەجك بردرجەده پروزسز برسکونتك حکمران اولدیغی برصرەده ، پك قولایلقله ضبط ایتمك قابل ایکن ، نه سببی مبنی بودرت خرستیان کمیسنك حقندن کلەمدیکنی بکا سویله‌بقایم . بودرت کمی‌یی ضبطه موفق اولەمدیغك حالده ، استانبول لیماننده دمیر آتمش اولان بوتون خرستیان فیلوسنك حقندن نصل کلەجکسك ؟ »

بدبخت آمیرال جواب ویردی : « پادشاهم ، محاربەده فجیع برصورتده غائب ایتدیکم شوکوزیمه باق [٢]، اظهاغضب ایتمامنی سندن رجا ونیاز ایدەرم . یالکز بنم آمیرال کمیمك اوزرنده ، یوز اون بش کشینك ؛ یوزاون بش خالص مسلمانك قربان اولدیغنی کورەبیلورسك . برآن بیله ، بونی بالذات کوزلرك ایله کورەبیلدك ، وهرکس سنکله برابر کورەبیلدیلر ، اودرجه شدید ، اودرجه خشین ، بومدهش محاربەنك بوتون امتدادی اثناسنده ، قادیرغەمك بیزانس کمیسنك قیچ طرفنه صاپلانمش اولان مهموزلری اورادن آیرلمدیلر . برآن‌بیله ، بوتون‌قوت وشدتله مجادله ایتمکدن فراغت ایتمدم . کوچوك ، بویوك دیکر بوتون سفینەلرم کلیتلی تلفات ویردیلر . حتی قعردریایه‌اینەنلرده اولدی . سکا یمین‌ایدەرم‌که ، محال‌ایله اوغراشدم . ایمدی ، سلطانم ، سندن‌رجا واسترحام‌ایدەرم ، بنی عفوایت ، و بکاقارشی غضبلنمه . »

ایکنجی قپودانلرده لهنده شهادت ایتدیلر ، جسارتنی ، ثباتنی مدح ایتدیلر ، کوزنده اودرجه وخیم اولان یارەسندن تکرار تکرار بحث ایتدیلر . بونلر هنوز افادەلرینی بتیرمزدن‌اول ، فوران ایدن سلطان ، بالطه اوغلنه ، شمدی‌یه قدر ایتدیکی

[١] پك زیاده مبالغەلی اولدیغی محتملدر .

[٢] برتورك عسکری ، دقتسزلك‌نتیجەسیله ، بیچاره قپودانی‌کوزندن آغیربرصورتده یارەلمش اولدیغی ظن ایدیلور .

خدمتلری نظر اعتبـاره آلمقسزین، « خائن ، کندی اللهسنك باشکی کسەجکم .»
دییه باغیرییوردی .

« دوقاس » ك بیاناتی حس اولنور درجەدەفرقلی، فقط دها آز صحیح اولدیغی
پك محتملدر . بووقعەنویسەکورە ، سلطان محمد ، بدبخت آمیرالی یره سردیرتمش،
و بالذات آلتون باستونیله ، علی ملاء الناس یوز دکنك وورمش . بر چوق
مؤلفلر ، بالطه اوغلنك بوفجیع دکنك اشکنجەسنه دوچار اولدیغی تأییدایدرلر.
همان کافەسی ، مالك اولدیغی بوتون اموالك یکیچریلره توزیع ایدلدیکنی علاوه
ایدرلر . برطاقلری‌ده سلطانك کندیسنی قازیغه چکمك ایستدیکنی ، انجق معیتنك
رجا و التماسیله بوندن فارغ اولدیغنی حکایه ایدرلر . سلطانك مقربلرندن کندیسنه
اك زیاده اعتماد ایتدیکی بری و ١٤١٥ سنهٔ میلادیسنده ، برنجی سلطان محمدك دور
سلطنتنده ، کلیبولی اوکارنده بحری برهزیمته دوچار اولمش اولان قپودان دریا
چالی بکك اوغلی حمزه پاشا ، بوتون خرستیان فیلوسنی حتی محـاربه ایتمکسزین ،
اسیرایدوب کندیسنه تسلیم ایدەجکنی افندیسنه قارشی درعهدەایتدی. «باربارو»نك
بیاناتنه نظراً ، سلطان محمده شو صورتله ادارهٔ لسان ایتدی : « پادشاهم ، اکر بنی
دونمانك قوماندانی تعیین ایدر ایسەڭ ، بزم طرفدن ضایعاته اوغرامقسزین ، بوتون
خرستیان فیلوسنی سنك النه تسلیم ایدەجکمی وعد ایدەرم . اکر بودیدیکم شیئی
اجرا ایدەمز ایسەم ، باشقه برشی دیمم : درحال باشمی اوچورتەجقسك . بوسوزلر
قوجه « تورك » ك خوشنه کیتدی ، حمزه پاشایی بوتون دونماسنك قپودان دریاسی
اعلان ایدوب کندیسنه ایستدیکی کبی حرکت ایتمك صلاحیت نامەسنی ویردی . »

استانبول خلقنك بو اوقدر غیر منتظر پارلاق موفقیتدن متولد حالت روحیەسی
حقنده هیچ برشی برفکر ویرەمز. بو بویوك پای تختده، برلحظه، موفقیت قطعیەالده
ایدلمش ظن ایدیلدی. بویله اینانیلمز برموفقیتدن صوکره، محصورینك سونجنه حدوپایان
یوقدی . فقط دها پارلاق برطالعه مظهریتلری حقندەکی اعتمادلری پك آزالدی .
اودرجەمتلون اولان استانبول خلقی، آبلوقەده بولنان خلیجه معجزه قبیلندن کیرمش
اولان ایتالیان کمیلرینك ، بویوك برکدرله قبول ایدلمش اولان کلیسالرك «اتحاد»ینه
مکافاة ، اوروپادەکی لاتین عالمی طرفندن هدیه مقامنده رومه‌لره کوندرلمش برغرب
فیلوسنك پیشـداری اولدیغی حقنده شـمدی کندیلرینی قطعی برصورتده اقناعه

چاباليورلردی . هيهات ! پك چابوق مسرته وداع ايجاب ايتدی . قوجه «تورك»‌ك ييرتيجی اردولری طرفندن صيقی صيقی‌يه چنبره آلنمش بو واسع بلده‌يه معاونت ايتمك ايچون ، غرب ديارندن كلن هيچ بريكی فيلو ، افق غربی‌ده كورونمدی . « قريتـووولوس » ديركه : « روماليلرك مسرتی دوام ايتمدی ؛ ياقينده هر نوع مصيبتلره دوچار اوله‌جقلر ، اسير دوشه‌جكلر ، اسارت ايله برابر ، اولوم ، يغما كبی فلاكتلره اوغرايه‌جقلر ، قادينلرينـك وچوجوقلرينـك عرضـلری هتك وپايمال اوله‌جق . »

ايتاليانلر ايله، مجارلر، استانبولك سلامتنه وشرق ايمپراطورلغنك بقاسنه ديكر هرهانكی براوروپا ملتندن دها زياده علاقه‌دار اولدقلری حالده ، بوبدبخت بلده‌يه هيچ برمعاونت ايده‌مديلر ، ياخود ايتمك ايسـتمديلر ، حالبوكه بو خصوصـده الك كوچوك بر معاونت احتمال نتيجهٔ فلاكتك اوكنی آله‌بيلوردی . « فرانچه‌س »‌ك بياناتنه كوره ، « هونياد » ، معاونتنه مقابل ، « سه‌ليمبريا » ياخود « مه‌زامبريا » سـاحلی كوچوك بلده‌لرندن برينی طلب ايتمشـدی ، وبووقايعك معاصری اولان واحوالی ياقيندن تعقيب ايتمك ايچون غايت مساعد برموقعده بولنان روم مورخ ، ايمپراطورك بوايكی شهردن ايكنجيسنی ترك ايتديكنی كوسترن وثيقه‌يی امضا ايتمش اولديغنی علاوه ايدر . حتی بالذات كنديسنك بووثيقه‌يی تحريره مأمور ايديلديكی حقنده‌كی قيمتدار تفصيلاتی‌ده‌علاوةً قيد ايدر . فقط، مجارستاندن هيچ برمعاونت كلديكنی تكرار ايدرم . بوندن باشـقه ، ينه « فرانچه‌س » ه‌كوره ، حكمداری معاونته مكافات اولمق اوزره‌لمنی آداسنك تركنی ايستمش اولان اوزاق « آراغون » قراليتندن‌ده برسس چيقمامشـدی . ذاتاً بونلر ، بوش وفائده‌سز مذاكراتدن عبارت‌قالديلر . موسيو« پيه‌رس »‌ك پك‌محق اوله‌رق سويلديكی كبی ، غرب پرنسلرينك ادراكسزلكی عادتا جنت درجه‌سنده‌ايدی . ياقينده كنديلری وملتلری، قسطنطنيه‌ايله ايمپراطوری وقومنی‌دوچار ايتدكلری نالايق متروكيتك جزاسنی فجيع برصورتده چكه‌جكلردی .

ينه نيسانك يكرمنجی كونی ، بوتون تفصيلاتی ايله‌حكايه ايتديكم بحری محاربه‌نك وقوع بولديغی اومشهور كون اثناسنده، جسيم تورك طوپلری بری سورك بويلی

بونجه کوزلرینی بر آن کسمه‌مشدیلر . ایرتسی کون ، یکرمی بر نیساننده‌ده عینی حال دوام ایتدی. « باربارو » دیرکه : « بوتون کون ، جسیم طوپلر ایله استانبولی قاره طرفندن محافظه ایدن سورلری، باخصوص « سن رومن » قپوسنك جوارینی بومباردمان ایتمکدن باشقه برشی یاپیلمدی ، ونهایت اوعینی کونده ، بومباردمان ایده ایده ، غایت اهمیتلی بر برج ایله بو برجك یاقیننده خارجی سورك اولدقجه بویوك برقسمی آشاغی‌یه آلندی . » بوبرج « باقتاتینیا » اسمنی آلمش اولان بر برج ایدی [۱] . « سن رومن » قپوسنك یانی باشنده ، بری سورك اك اهمیتلی برجلرندن بری ایدی . التی جسیم طوپدن مرکب بطریه‌نك تمرکز ایتمش آتشی بوبرجی اودرجه تخریب ایتمشدی‌که ، دوریلدیکی وقت حصوله کلمش اولان غایت کنیش کدیکدن هجوم ایتمك ممکن کوروندی . اوکون ، حضرت پادشاه اوراده حاضر دکلدی، براز ایلری‌ده بحث ایده‌جکمز وجهله ، صوك درجه‌ده اهمیتلی بر عملیاته نظارت ایدییوردی . فقط بو حال ، کوریلدیکی کبی ، اصلا بومباردمانك دوامنه مانع اولمیوردی .

وندیکلی محرر دوام ایله دیرکه : « اوکون ، بوتون شهری،حتی بوتون‌فیلوی دهشت استیلا ایتدیکی ایلك کون اولدی. زیرا اوکون ، قوجه « تورك » لك عمومی هجومه‌قالقمق ایسته‌یه‌جکی اندیشه‌سیله قیوراندق . بلا استثنا هپمز تورك‌صاریقلرینك شهره حاکم اولدیغنی کوریوروز ظن ایدییوردق . فقط ، شفقتنه پایان اولمیان‌رحیم حضرت عیسامزك سایه‌سنده ، « سنت هه‌له‌ن » لك اوغلی ، قسطنطینیه‌نك قیصری اولمش اولان « سن‌قسطنطین » لك بیانات پیغمبرانه‌سی یرینی بولسون ایچون، صوك وعده تمدید ایدیلدی [۲]. اوکون، سورك غایت‌جسیم برقسمی تخریب‌ایدیلمشدی‌که، هرکس، بوقدر آز زمان ایچنده او درجه کوزل برسورك تخریب ایدیله‌بیلمش اولمسنی دوشونه‌رك ، هرشیئك محو اولدیغنه حکم ایتدی . » « باربارو » ، غایت بدبینانه شوبیانات ایله سوزینه نهایت ویریر : « بن سزه صرف حقیقتی‌سویلیورم ، اکر اوکون تورك پادشاهی ، یالکز اون بیك عسکر ایله بو بری سور قسمنك

---

[۱] « میله‌ژان » لك « بیزانس‌قسطنطینیه‌سی » نام‌اثرینك ۸٦ الی ۸۷ صحیفه‌لرینه‌مراجعت.

[۲] بوبیانات پیغمبرانه دینیلان شی، « قسطنطنیه‌نك برنجی وصوکنجی ایمپراطورلرینك هربری، بر« هه‌له‌ن » لك اوغلی برقسطنطین اوله‌جنی کیفیتی ایدی .

اوکنده کندینی کوسترمش اولسه ایدی ، هیچ شبهه‌سز شهره داخل اولوب آنی ضبط ایتمش اولوردی ، وبزده بو صورتله بوجانم شهری آلچقجه غائب ایتمش اولوردق !. »

اسمی مجهول برموسقوالینك اثری اولمق اوزره طانمش اولان « سلاوون وقایعنامه‌سی » ده ایکی کون دوام ایدن بومدهش بومباردمانی شوصورتله قید ایدر: « برنجی هجومدن اون اوچ کون صوکره ، تورکلر ، ایکیسی بولندیغی یرده اصاغه ایدیلمش اولان جسیم طوپلرینی چویردیلر . بوطوپلردن برینك کولله‌لری دیز قپاغی بوینده ، دیکرلرینککی کوبکه قدر یوکسلیورایدی . « ژان ژوستینیانی» ایله قطعاتننك اشغال ایتمش اولدقلری موضعك تماماً قارشیسنه ، ایکی جسیم طوپدن الك بویوکنی یرلشدیردیلر . چونکه بوراده ، دها آز صاغلام ودها زیاده آلچق بولنیوردی . ایلك ضربه‌یی یریمه‌ز ، سور یرندن اوینادی ؛ ایکنجی ضربه سورك بش قولاج بوینده‌کی اوست قسمنی تخریب ایتدی ؛ اوچنجی ضربه وورلمدی ، چونکه قرا کاق باصمشدی . کیجه‌این ، « ژان ژوستینیانی » سوری ، ایچی طوپراق ایله مملو داخلی ایکنجی برسپرایله ، تقویه ایتدی . فقط ، اویله بر قوته قارشی ، باخصوص کناهلریمزدن دولایی حصوله کلمش غضب الهی‌یه قارشی ، نه یاپیله‌بیلوردی ! »

« ایرتسی صباح ، تورکلر سورك عینی نقطه‌سی اوزرینه ، طوپلر وسائر برچوق آلات حربیه ایله مرمیات یاغدیرمغه باشلادیلر ، وبووجهله یاپیلان تحکیماته قارشی اولدقجه اهمیتلی برمانوره یاپدقدن صوکره ، جسیم طوپی چویردیلر ، وبر کدیك آچمق ایچون طاش کولله‌لری فیرلاتدیلر . بودفعه ، دهشتناك کولله ، یالکز بش مازغالی بچه‌رك ، سورك اوستندن آشدی ، وبر کلیسانك [١] یان دیوارینی چارپاره‌دق بیك پارچه اولمقله برابر دیواری‌ده آشاغی‌یه ایندیردی . اویله‌یه دوعری ، طوپی برایکنجی دفعه چویردیلر . فقط ، دیکر طرفدن طوپنی حاضرلمش اولان « ژوستینیانی » تورك طوپنه نشان آله‌رق انداخت ایتدی ، وبو اودرجه موفقیتله هدفه اصابت ایتدی‌که تورك طوپی پارالندی . » موسقوه‌لینك پك جانلی اولان

[١] بوکلیسا ، احتمال « پانپتون » قپوسنك قرننده ، « سنت‌قیریاقی » کلیسامی‌ایدی . « پییه‌رس » ك اثرینك ٢٦٩ نجی صحیفه‌سنده‌کی نوطه مراجعت .

بوتصویری هیچ شبهه‌سز هجوملری بربرینه قاریشدیرییور [١] . بناءً علیه ، بونی تماماً اقتباس ایتمیورم ، یالکز « باربارو » نك بیاناتنه توافق ایدن صوك صحیفه‌لری نقل ایدییورم : « اکر جناب حق بوکونه نهایت ویرمامش اولسه‌یدی ، اوزمان شهر سقوط ایتمش اوله‌جقدی ، زیرا محصورینك کافه‌سی بی مجال دوشمشدیلر . صولر قرارنجه ، تورکلر اردوکاهلرینه چکیلدیلر ؛ محصورینه کلنجه ، بی تاب وتوان حتی بولوندقلری یرده ، طوپراق اوزرینه قیوریلدیلر . بوتون کیجه اثناسنده ، یاره‌لیلرك ایکیلتیلری ایشیدلدی . »

« باربارو » نك بیاناتنه عودت ایدییورم: « دنیانك هرطرفنده ، غایت جسور قیمتدار انسانلره تصادف ایدیلدیکی کبی ، بوقسطنطینیه بلده‌سنده‌ده ، روملردن پك زیاده جسور اولان بر مقدار ونديك بهادرلری میاننده ، بو قبیل کیمسه‌لر بولوندی [٢] ، بو ونديكلیلر تخریب ایدیلن سورلرك بوتون لزوم کوریلن یرلرنده قوتلی ومکمل تعمیرات یاپمغه قویولدیلر ، وبو تعمیراتی ایچلرینه طاش وطوپراق طولدیردقلری فوچیلر اعانه‌سیله یاپیور ، بوندن باشقه بوفوچیلرك کیریسنه اولدقجه درین بر خندك قازییور ، وبو خندکك کیریسنه‌ده اورادن چیقان طوپراق ایله کوچوك بر دیوار چیقیورلردی . بو طوپراغك ایچنه باغ چبوقلری ، یاپراقلری ایله برابر بر ییغین آغاج داللری قوییورلر ، وبو خلیطه‌یی یکپاره یاپوب دها زیاده مقاوم قیلمق ایچون صو ایله ایصلاتیورلردی ، اوصورتله‌که نهایت بوحقیقی بردیوار درجه‌سنده قوتلی اولیور ، وآرتق بومحلده تورکلرك صولتندن قورقوله‌جق برشی قلمیوردی . » بوراستکه‌یاپیلمش سپر ، کوزیله‌جکی‌وجهله ، مدافعه‌نك صوك کوننه قدرصوك درجه‌ده ایشه یارادی . « باربارو » دوامایله دیرکه : «مع مافیه ، قوجه تورك ، کیجه اولدیغی کبی کونك بوتون ساعتلرنده ، بوتعمیراتك یاپیلمش اولدیغی «سن رومن» قپوسنك جوارنده‌کی بوسور قسمنی بوتون قوتیله دوکمکدن برلحظه فارغ اولمدی . هجومنك اولنجه شدتنی بورایه تمرکز ایتدیردی ، بوسور قسمی ، آغزینك محیطی

[١] اثر مذکورك ١٩٣ و ١٩٦ صحیفه‌لرینه مراجعت .

[٢] حقیقتده ، سورك بوقسمنی مدافعه ایدنلر قهرمان « ژوستینیانی » ایله همشهریلری جنویزلر ایدی . دوریلمش دیوار پارچه‌سنی اودرجه جسارتله تعمیره قوشانلر اونلر اولدی . خالص ونديكلی صفتیله ، جنویزلردن نفرت ایدن « باربارو » بو کونك شرفنی همشهریلرینه هدیه ایتمکی ترجیح ایتمشدر .

اون بش «پالم» [١] اولان اك جسیم طوپ ، كذلك سائر طوپلر ، وبوندن باشقه قورشون دانه‌لر آتان برچوق تفنكلر : قره‌بینه‌لر ، برچوق فتیللی تفنكلر یاخود آركه‌بوزلر [٢] ایله بومباردمان ایدیلیوردی . بوتون بواولدیریجی آلتلر ، دیوارلری تعمیر ایتمكله مشغول اولنلره قارشی، بلافاصله ، بلاتوقف ایشلیوردی. اوراده دیب دیری طوران وكدیكلردن شهره كیرمكه چابالیان بر ییغین توركك تصورینی سزك قوهٔ تخیلكزه براقیرم ؛ بو توركلر ایله . بالخصوص قوجه «تورك»لك مالك اولدیغی اك محارب آدملردن مركب یكیچریلر ایله تماماً قاپلانمش اولان زمینی هیچ بر صورتله كورمك ممكن دكلدی . بناءً علیه ، پادشاهك معیتی افرادندن اولدقجه بر قوتده واردی ، بونلر بیاض سرپوشلری ایله تفریق ایدیلیوردی ، زیرا اصلاً تورك طوغمش اولنلرك باشلرنده قیرمزی سرپوش وار ایدی، و«عذب» تسمیه ایدیلیورلردی . یوم مذكورده باشقه برشي وقوعه كلمدی . »

ایرتسی كون، نیسانك یكرمی ایكیسی اولان بازار كونی، استانبول محاصره‌سنك سائر بوتون خارق العاده وقایعی میاننده جداً خارق العاده اولان وبو بلدهٔ عظیمه‌نك كله‌جك آی ایچنده‌كی سقوطی اوزرینه دوغریدن دوغری‌یه اجرای تأثیر ایدن حادثاتدن بری بولنان بر وقعه‌نك ظهوره كلدیكی كوریلدی. برچوق كونلردن بری، حركتنده اولدیغی كبی مذاكره‌لرنده‌ده دائما اسرار انكیز اولان سلطان محمد، صوك درجه‌ده كیزلی طوتدیغی غایة الغایه غریب مشهور مانوره‌یی ، دونماسنی ، قاره‌دن بك اوغلنك یوكسك تپه‌لرندن آشیره‌رق ، بوغاز ایچندن خلیجه كیرمك تصورینك احتوا ایتدیكی مانوره‌یی حاضرلیوردی . برقاچ خرستیان كمیسنك استانبول لیماننه كیرمسنه مساعده ایتمش اولان یكرمی نیسان پارلاق محاربهٔ بحریه‌سنده دوچار اولدیغی هزیمتك تأثیرندن متولد غضب ، احتمال بوتصورینك اجراسنی تسریع ایتمكه سببیت ویردی .

بوكتابك بوتون قارئلری ، استانبولك برچوق پلانلر ورسملر ایله میدانه قونیلمش اولان وضعیت طپوغرافیه‌سنی طانیرلر . بوجسیم شهر ، مثلث شكلنده‌كی محیطی داخلنده ، بر طرفدن مرمره دكزی ، دیكر طرفدن غلطه ، بك اوغلی ،

[١] ال آیاسنك طولنه مساوی اولان اسكی یونانیلر نزدنده مستعمل بر نوع اولچیدر.
[٢] «باربارو» نك متننده «زارابوتان» دینلمشدر .

قاسم پاشا تپه‌لرینك اتكلرنده‌كی بر قاچ كیلومتره‌لر امتدادنده ، او محتشم خلیج ایله محاطدر. محاصره‌نك بو آنه قدر ، استانبولك غایت ضعیف اولان قوهٔ عسكریه‌سی قابل مقایسه اولمیان جسیم تورك اردوسـنه قارشی ، بو نامدار مثلثك یالكز ایكی جهه‌سنی مدافعه ایتمك مجبوریتنده ایدی : بری مرمره جهه‌سی، ودیكری مرمره ساحلندن خلیجك شمالی نهایته‌قدر امتداد ایدن بویوك « ته‌ئودوس» سوریله مدافعه ایدلمش طولی دها اوزون اولان قاره جهه‌سی . اوچنجی جهه ، خلیجك بوتجه اوزانان، و ١٢٠٤ سنهٔ میلادیسنده شهرك اهل‌صلیب طرفندن ضبطنه سببیت ویرن بوجهه ، خلیجك مدخلنی قپایاره‌ق، جسیم خلقه‌لری كیریسـنده طوپلانمش اولان خرستیان فیلوسنی تماماً سلامتده طوتان ، وتورك گمیلرینك بو كورفزه كیرمسـنه قطعی بر مانعه تشكیل ایدن جسیم ومشهور زنجیر ایله حمایه ایدیلدیكی جهتله، هنوز شمدیلك امنیت تامه ایچنده بولنیوردی . قارشی طرفده ، خلیجك مقابل ساحلی اوزرنده ، قوتلی سـورلر ایله محاط غلطه نامنده‌كی جنویز بلده‌سـنك كیریسنده ، خلیجك شرق ساحلی بوتجه صره‌لنان، وبوكون قاسم پاشا وتقسیم محله‌لرینی تشكیل ایدن بوتون یوكسك تپه‌لر، زغنوس پاشانك قوماندای آلتنده‌كی تورك قول اردوسی طرفندن اشـغال ایدیلمشـدی . موجودی پك زیاده اولان بو قطعـات ، اطرافی سور ایله چویریلمش اولان كوچوك جنویز بلده‌سی خارج قالمق اوزره ، بوغاز ایچی ایله خلیج آره‌سنده‌كی طاغلق آراضینك تشكیل ایتدیكی یاریم آدایه باشدن باشه یرلشدیرلمشدی . زغنوس پاشا ، بر طرفدن بوغاز ایچنده‌كی سلطانك برنجی اس‌الحركاتی اولان روم ایلی حصاریله ، دیكر طرفدن ، خلیجك یوقاری طرفنده بولنان قابل مرور بر‌چید اعانه‌سیله ، بویوك بری سوری بویلی بوتجه اشغال ایدن محاصره اردوسی صول جناحنك بویوك برقسمی ایله تأسیس ارتباط ایدییوردی . كورفزك ایچ طرفنده‌كی بوكون كاغدخانه تسـمیه ایدیلن « سیداریس » صوینك اوزرینه بركوپری قورولمشدی ، فقط بونقطه‌دن تأسیس ارتباط دها آز مشكلاتی داعی دكلدی . آتیـده‌كی ملاحظاتی كندیسـنك اثر مكملندن اقتباس ایتدیكم محاصره‌نك الك صوك مورخی موسیو « پیه‌رس » دیركه : « غلطه‌نك مثلثی اولان سوری خلیج سـاحلندن بدأ ایله تپه‌یه دوغری چیقیور ، وبوكون هنوز سمایه یوكسلن مشهور قوله‌ده كسـكین بر زاویه تشكیل ایدییوردی ؛ اكر سـلطان بو

جنویز بلده‌سنه داخل اوله‌بیلمش اولسه‌یدی ، ایشنی شایان حیرت بر درجه‌ده ایلریلتمش اوله‌جقدی . او آنده ، روم پای‌تختنی غلطه‌یه ربط ایدن غایت جسیم زنجیرك ، اومتین و اسطهٔ مدافعه‌نك کیریسنی اشغال ایدن خرستیان فیلوسی غایت امین وصوك درجه‌ده محافظه‌لی موضعندن طرد ایتمش ، واستانبولك «قریزوقه‌راز» ك ، یعنی خلیجك غرب ساحلی بو‌نجه امتداد ایدن بوتون سور قسمنی درحال وخیم بر تهلکه‌یه قویمش اولوردی . عینی زمانده ، اردوسنك ایکی جناحی بیننده دها مکمل برارتباط تأمین ایتمش بولونوردی . بویله بر عملیاتدن بحث ایدیله‌مامسی سلطان ایچون شایان تأسف اولدی . اوقدر انکی ویرن بوکوچوك ، فقط قطعیاً مستقل غلطه بلده‌سی ، کندیسنی احاطه ایدن بو فجیع حال حربه رغماً ، هنوز ایکنجی سلطان محمد ایله مناسبات صلحپرورانه‌ده بولنیوردی . مع‌مافیه سکنه‌سنك بوتون توجهلری پتپرست تورکلره دکل ، فقط طبیعتیله خرستیان روملره قارشی ایدی . ایشته بونك ایچون ، اکر پادشاه ایتالیان مستملکه‌سنك حریتنه ، نه‌خصوصده اولورسه اولسون ، بر آز تجاوز ایتمش اولسه‌یدی ، درحال جنویز مقرینك واودورده بومقرك دوغریدن دوغری‌یه حاکمی اولان میلان دوقینك ، همشهریلرینك امدادینه علی‌العجله دونما وعسکر کوندردکری کوریلور ، وبوده تورکاری استانبولك محاصره‌سنی چار چابوق رفع ایتمکه مجبور ایدردی . بونکله برابر بو وضعیت تاسورلرینك دیبنده جریان ایدن بومدهش وقایعدن دولایی جنویزلرك موقعنی صوك درجه‌ده نازك ، حتی تحمکداز قیلمیوردکندی . هرنه قدر ، خلیج سایه‌سنده روملر ایله خفی اولدیغی نسبتده اهمیتلی وفعال بر تجارتده دوام ایدیورلردیسه‌ده ، تورکاری‌ده پك چوق خصوصاتده حسن اداره ایتمکه کندیلرینی مجبور کوریورلردی . بدبخت بلده‌لری اوزرندن یکدیکرلرینه طاش کولله‌لر فیرلاتمقله محاربه ایدن بو ایکی دشمنی هرلحظه آیری آیری اداره ایتمك لازم کلیوردی . محاصره اثناسنده خرستیان وقعه‌نویسلر طرفندن طوتیلان قیودات ، غلطه جنویز موقع قوماندانی ایله بدبخت تبعه‌سی حقنده اهانت اتهاماتی ایله طولیدر . بو شرق جنوزلرینك بوتون توجهلری خرستیان قرداشلرینه قارشی بولندیغی ، فقط محاربه میدانینك اورته‌سنده بولنان نازك موقعلری کندیلرینی علی‌الدوام قوجه «تورك» ی اداره ایتمك مجبوریتنه صوقدیغی حقیقتی تکرار ایدرم . »

بناءً علیه ، سلطان محمد ، استانبول سورینك ضعیف نقطه‌سنه هجوم ایتمك ایچون غلطه‌یی آشه‌مدیغی جهتله ، کوچوك جنویز بلده‌سنك آرقه‌سندن دولاشه‌رق عینی نتیجه‌یه واصل اولمق ایچون ، خارق‌العاده اولدیغی درجه‌ده صنعتلی بر پلان تاصارلدی. بوحقیقتاً داهیانه پروژه‌یی سلطانه الهام ایتمك خصوصنده احتمال برچوق احوالك یاردیمی اولمشدر. اولاً ، بوندن عصرلرجه مقدم ، « آوارلر »ك بیزانسی برنجی دفعه اوله‌رق محاصره ایتدیکی زمان ، بو تورك قومنك حکمداری یاخود خاقانی طرفندن اجرا ایدیلمش همان عینی عملیاتك مصال قبیلندن خاطره‌سی واردی. بوندن باشقه، خرستیان اولدیغی اغلب احتمال اولان بر مهندسك بوکا مماثل سائر برچوق عملیاتی ، وبونلر میاننده ، ازمنهٔ قدیمه‌ده دکل ، فقط پك یاقینده ، اون درت سنه مقدم ، وندیکلیلرك « آدیژ » نهرندن « غارد » کولنه قاره‌دن بر فیلویی کچیرمکی تصور ایتملری عملیاتی پادشاهه حکایه‌ایتمش‌اولسی ده محتملدر [١] . بو شایان حیرت وقایعی حکایه ایدن ساقزلی « له‌ئوناردو » ، حکایه ایده‌جکم اجراآتده سلطانه فکرلری ایله یاردیم ایدن مهندسك ، برقاچ سنه مقدم ، پك اندر اجرا ایدیلن بویله بر نقل عملیاتنه ریاست ایتمش اولان مهندس اولدیغی ادعاسنه قدر وارير [٢] .

ایمدی موضوع بحث اولان شی ، ایلك نظرده ماصال قبیلندن همان اینانیله‌مز برشی ، بوغازایچنده دمیرلیان تورك دونمه‌سنك گمیلرینی‌بك اوغلی یاریم آداسنده‌کی یوکسك وسرت تپه‌لردن آشیره‌رق خلیجه ایندیرمك ، وبوصورتله اومحتشم طبیعی لیمانك مدخلنی قاپایان قوتلی زنجیرك کیریسنده ییغیلمش خرستیان فیلوسنك آرقه‌سی آلمق کیفیتی ایدی. بویله برعملیاتده‌کی موفقیتك محصورین ایچون نه‌مدهش برضربه اوله‌جغی قولایلقله ادراك اولونور. ظاهراً همان مجنونانه عد ایدیلن بوخارق‌العاده پلان پادشاهك ذهنی برمدتدنبری قورجالییور ، فقط اهمیتلی برایشی طاسارلادیغی وقت معتادی وجهله کیمسه‌یه ، حتی الك محرم مشاورلرینه‌بیله سزدیرمدیکندن ، بوفکری خفی‌یی افشا ایتمکدن پك‌زیاده اعتنا ایله اجتناب ایدییوردی . بو خصوصده پك محتمل اولدیغنی تکرار ایده‌رم . شمدی بو فکرك اجراسی زمانی تام کلمشدی .

[١] « پهناردافی »نك اثرینك ١٧٢٦ صحیفه‌سنه مراجعت.

[٢] « پیه‌رس »ك اثرینك ٢٧٢ صحیفه‌سنده‌کی نوطه مراجعت .

نهایت ، یکرمی نیسان تاریخنده ، دونمانك دوچار اولدیغی هزیمتدن متولد تهوری پادشاهی بو قرارك برآن اول اجراسنه سوق ایتدی [١] . محاصره‌نك بوتون مؤرخلری هیچ اولمزسه بوخصوصده متفقدرلر .

گنج پادشاه طرفندن تصور ایدیلن پروژه‌لرك بوتون تطبیقاتنده اولدیغی کبی بونك‌ده اجراسی خارق العاده سریع وقوعه کلدی . بو مافوق‌البشر عملیاته بحق حیران اولمقله برابر ، تورك دونمانسی کمیلرینك بك‌جسیم اولمدیغنی‌ده نظراعتباردن اوزاق‌طوتمامق‌لازمدر . بواودرجه‌امثالسز قاره‌سیاحتنی اجرا ایدن کمیلر ، بوندن از بر زمان اول‌بوغاز ایچنده وخلیجده جولان ایدن وبوکون آرتق ظنمه کوره همان کوزوکمیان یکرمی چفته غایت بویوك قایقلردن پك زیاده جسامتلی دکلدیلر . شواهمیتلی نقطه‌یی‌ده علاوه ایده‌لم که ، سلطان محمدثانی جسیم اردوسنده الی آلتنده پك چوق قوتلی ومتخصص عمله‌یه مالکدی .

بناءعلیه‌سلطان محمدك پلاننك اجراسی آنجق خارقه نما کبی کورینور . بو ، تورك دونمانسنك شوفوق‌العاده‌عملیاتی الك کوچوك تفصیلاتنه‌قدر حکایه ایدن وقعه نویسلردن برینك قوللاندیغی تعبیردر . فی‌الحقیقه ، خصمك بو تصوری عقیم براقه‌بیله‌جك هرنوع تشبثه محل ویرمامك ایچون ، صوك درجه‌ده بر سرعتله حرکت ایتمك لازمدی . استانبولك تماماً تورکلرك النده بولنان بوکنیش ساحه‌لرنده اودرجه مکمل بر صورتده محافظه ایدیلدی‌که ، نه محصور پای تختك سکنه‌سی ونه‌ده بك‌اوغلنك جنویزلری جنویزبلده‌سی سورلرینك یانی‌باشنده جریان ایده‌جك اولان بوجسیم عملیاتك اجراسی خصوصنده ذره قدر شبهه‌یه دوشمدیلر .

سلطان محمد، ایلریده‌تفصیلاتنی‌ویره‌جکم‌برنوع‌تراموای‌یولنك تأسیسی‌وبهر کمینك وضعنه مخصوص قیزاقلر انشاسی ایچون‌لازم اولان بریبغین کراسته‌یی پك سریع وپك خفی برصورتده طوپلاتمشدی. بوتون بوحوالینك باش قوماندانی اولان زغنوس پاشا احضارات خفیه‌نك اجراسنه مأمور اولدی. پادشاهك تصوراتنده موفقیتی ایچون

---

[١] « فرانچه‌س » سلطانك بوتهورینی اثرینك ٢٥٠ نجی صحیفه‌سنده شو صورتله تصویر ایدر : « قودورمشجه‌سنه اللرینی ایصیریر ، دشمنلرینه غلبه چالمق ، دونمانسنك اوغرادیغی حقارت آمیز هزیمتك انتقامنی آلمق امکانسزلغنی کوره‌رك ، اینیم اینیم ایکلر ، تهور آوازه‌لری قوپاریر . »

بویله عملیاتك عظیم اهمیتی حقنده اصرار ایده‌جك دكلم، یالکز برایکی نقطه‌یی اشعار ایده‌جکم: اولاً مثلثی محیط مدافعه‌نك ایکی جسیم خطی اساساً مناسب صورتده حمایه‌دن عاجز اولان مدافعین، ضعیف برسورایله پك فنامدافعه ایدیلمش اولان خلیج ساحلی اوزرنده‌کی اوچنجی جبهه‌یی‌ده هجومدن مصون قیلمغه مجبور اوله‌جقلر، وبوندن دولایی شهرك عمومی مدافعه‌سی اهمیتلی برصورتده ضعفه دوچار اوله‌جق، محاصره اردوسنك مختلف اقسامی بیننده دها سریع وقیصه بر ارتباط تأسس ایده‌جك؛ وبالخاصه سلطان غلطه‌یه وضع ید ایدوب بوراسنی دها جدی بر قونترول آلتنه آله‌بیله‌جك؛ بوكوچوك بلده تماماً تجرید ایدیله‌جك؛ اوبلده‌كه، صاحبی اولان جنویزلر، استانبول خلقی ومتفقلری ونديکلیلر طرفندن خرستیان دینه اهانتله اتهام ایدیلیور، معمافیه هنوز رسماً تورکلر ایله حال صلحده بولندقلری حالده، روملرك موفقیتنی طبیعی بوتون روحلری ایله تمنی ایدییور، واستانبوله قارشی وقوعه كلن بومدهش هجوملرك، شهرلر قرالیچه‌سی پای‌تختك حقندن كلدكدن صوكره، كندی محولرینی‌ده انتاج ایده‌جكنی نظر امعانه آلیوردی. روملره قارشی بوتوجه ومحبتلرینی آچیقجه اظهار ایتاملری پك قوتلی اولان بر خصمك ویردیکی دهشتدن نشأت ایدییوردی. خلاصه، ایکنجی سلطان محمد، غلطه جنویزلرینی الی آلتنده طوته‌رق تجرید ایتمكده پك زیاده منفعتدار ایدی، چونكه بونلرك پك شبهه‌لی اولان بی طرفلغی كندیسنی پك زیاده صیقییور، وآچیقدن آچیغه جنویز دشمنلغی‌ده استانبول محاصره‌سنی مشكلاته القا ایده‌جكنی، وبلكه نتیجه‌ده محاصره‌یی رفعه مجبور اوله‌جغنی دوشونیوردی [١].

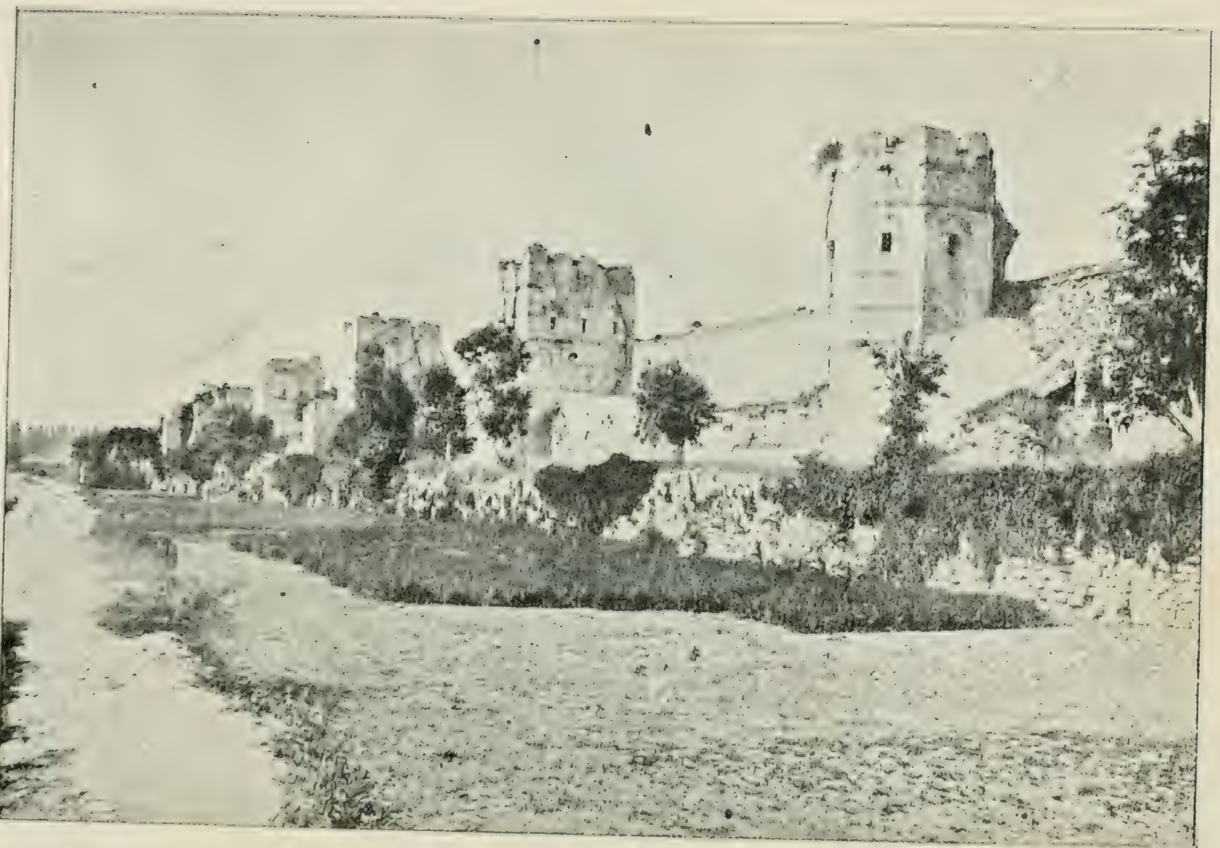
مؤلفلر، دونمانك قره‌دن نقلی ایچون، بوغاز ایچنك شمال ساحلی اوزرنده سلطانك مهندسلری طرفندن انتخاب ایدیلمش قطعی نقطه حقنده تماماً متفق دكلدرلر. معمافیه، بونقطه‌نك، بوتون محاصره اثناسنده تورك دونماسنك بولندیغی «دیپلوقیونیون» ویاخود تعبیر آخرله «چفته‌ستون» دنیلان محل یعنی حال حاضرده طولمه باغچه ایله بشكطاشك تشكیل ایتدیکی ساحل داخلنده كائن اولدیغی همان قطعی برصورتده تأیید ایدیله بیلور. كمیلری بك اوغلی تپه‌لرندن آشیره‌رق بر طرفدن

[١] بومسئله‌نك تفصیلاتی وسلطان ایله غلطه جنویز جماعتی بیننده‌كی وضعیت متقابله‌نك تاریخچه‌سی حقنده موسیو «پیه‌رس» ك اثرینك ٢٧٠ والی آخری صحیفه‌لرینه مراجعت.

اوبر طرفه نقل ایتمك ایجون ، ینه بو مهندسلر طرفندن انتخاب ایدیلن یولك استقامتنی بولمغه دها ایی موفق اولوندی . موسیو « پیه‌رس » ، بورادده خطوه بخطوه تعقیب ایتدیکم « استانبولك محاصره‌سی تاریخی » نامنده‌کی مکمل اثرنده ، دیرکه : بو کون ، اوزرلرینه بك اوغلنك انشا ایدیلمش اولدیغی تپه‌لر ، کسیلمش آغاجلقلر وباغلر ایله مستور ایدی . بو کون بك اوغلی بویوك جاده‌سنی تشکیل ایدن خط بالادن اعتباراً ، حال حاضرده قاسم پاشا تسمیه ایدیلن « منبعلر وادیسی » نه قدر اینن غرب طرفده‌کی یماج ، او زمان جنویزلرك مزارلغی ایدی . بو حواله بو کونده ، خرستیان مزارلغنك یرینه قائم اولمش سرویلر دیکیلی بر تورك مزارلغی‌در . موسیو « پیه‌رس » دوام ایله دیرکه : او دورده ، بوغاز ساحلنده شمدیکی طوپخانه‌نك یاقیننده‌کی بر محلدن باشلایه‌رق ، بك اوغلی تپه‌سنك بوغازه حاکم اولان شرق یماجنی مستقیماً طیرمانان دیك میللی بر کچی یولی ، او زمان خط بالایی تعقیب ایدن وبو کون ــ تکرار ایدییورم ــ بك اوغلی بویوك جاده‌سنه قلب ایدیلمش اولان بر یولی قائماً قطع ایتدکدن صوکره ، دیکر یماجی تعقیب ایله خلیج ساحلی اوزرنده‌کی « منبعلر » [١] دینیلان محله قدر اینیوردی . داغك تپه‌سنده ، بو کون بویوك طوپجی قشله‌سنك بولوندیغی محلده ، یکدیکرینی قائماً قطع ایدن بو ایکی یول ، خاچ شکلنده بر درت یول آغزی تشکیل ایدییوردی‌که بو سببدن دولایی رومجه « استاورودرومیون » نامنده‌کی اسم ویریلدی .

بو وجهله بوغازك ساحلندن یوقری‌یه دوغری چیقان بو پاتیقه ، اولاً بو کون ، یانی باشنده قریم محاربه‌سی اثناسنده وفات ایدن انکلیز بری وبحری عسکرلرینك خاطره‌سی نامنه انشا ایدیلمش کلیسانك بولندیغی یول اولان دره‌یی تعقیب ایدییور ، بعده او درت یول آغزنده‌کی داغك زروه‌سنی تشکیل ایدن همان بر قاچ یوز متره کنیشلکنده‌کی دار بر دوزلکی آشییور ، و آندن صوکره تپه‌نك دیکر طرفده‌کی یماجندن آشاغی‌یه اینیوردی . آشاغی‌اینرکن ، بوده دیك فقط همان تماماً مستقیم بر دیکر دره‌یی تعقیب ایدردی‌که ، بو دره‌ده بو کون بك اوغلی بویوك جاده‌سندن «منبعلر وادیسنه» وخلیجه منتهی بر یول موجوددر . سلطان محمدك اولاً یماجی طیرمانان صوکره اینن

[١] بو ، آلتون بوینوزك . یعنی خلیجك انتهالرندن برینی تشکیل ایدییوردی‌که ، بو کون طولمش اولان یرنده بحریه قشله‌سی موجوددر .

بیوك سور

بو اوزون یولی تعقیباً ، بازو قوتیله ، دونماسنك گمیلرینی بر طرفدن اوبر طرفه آشیردیغی پك زیاده محتمل کورینور .

وضعیت عمومیه‌یه عائد هیچ برشی پادشاهك مجهولی دکلدی . بالخاصه ، غلطه جنویزلرینك محصور شهر ایله گیزلیدن گیزلی‌یه مناسباتده بولندقلرینی بیلیوردی . بوملتك ، عثمانلی دونماسنی مظفرانه یارارق کچن گمیلری ، شمدی براوجی بك‌اوغلنه مربوط اولان مشهور زنجیرك کیریسنده ، امنیت تامه ایچنده بولنیوردی . وبوگمیلر اردوسی علیهنده‌کی مجادله‌یه کمال شدتله‌یاردیم ایده‌جکدی ، سلطان محمد بونلره واقف ایدی . اصلاً لاتین اولان « پوسکولوس » ایله محاصره‌نك رأی العین مشاهدی اولان مدیللی باش پسقپوسی « له‌ئوناردو » ، بوایکی وقعه‌نویس حکایه‌ایدرلرکه ، سلطان ، نیسانك یکرمی برنجی کونی ، شفقله برابر ، جنویز بلده‌سنك اوزرینه ، « سن ته‌ئودورا » تپه‌سنه ، غلطه‌نك شرق سورینك شمال طرفنه ، احتمال بوکون یوقاریده بحث ایتدیکم انکلیز کلیساسنك بولوندیغی محله یکی بطریه‌لر یرلشدیرتدی ، وبوندن مقصدی غلطه جنویزلرینی تدهیش ایتمك ، بالخصوص آنلری اویالامق ، وبوصورتله دونمانی نقل ایتمکه متعلق او خارق‌العاده پروژه‌نك اجراسی خصوصنده اوآنده بلده‌لرینك کیریسنده‌یاپیلان استحضاراته دقت ایتملرینه‌مانع اولمق اولدیغی قویاً محتملدر . بوبطریه‌لر ، کولله‌لری کوچوك بلده‌نك أولری اوستندن آشیره‌رق ، لیمانك زنجیری کیریسنده خلیجده‌طوپلانمش اولان خرستیان فیلوسنی بومباردمان ایتمکه تخصیص ایدیلمشلردی . بو ، محصورین ایچون تهلکه‌لرك الڭ مدهشی اولدی ، وسلطانك اوقدر نفرت ایتدیکی فیلولرینك ، غایت جدی برصورتده کندیسنك پلانلرینی بوزان بوقیمتدار فیلولرینك تخریبنی ممکن قیلیوردی .

او یکرمی نیسانده ، بلا انقطاع بوتون کون ، مدهش طوپ آتشی اولنجه شدتیله‌دوام ایدییوردی . اوصورتله‌که ، غلطه‌ده‌هیچ کیمسه بوایکی تورك بطریه‌لرینك کیریسنده ، یوقاریده تعریف ایتدیکم یوقوشده نه‌لر حاضرلندیغنی دوشونه‌جك بر حالده دکلدی . عینی کونده ، منکوب بالطه اوغلنك یرینه کچن تورك آمیرالی ، دشمنی دکز طرفندن‌ده اویالامق ایچون ، لیمانك زنجیری کیریسنه‌صره‌لنمش خرستیان گمیلرینه برچوق دفعه‌لر هجوم ایتمشدی .

« پوسکولوس » بو خارق‌العاده وقعه‌یی ناخوش نظمیله شو صورتله حکایه

ایدر : « نیسانك یکرمنجی کونی دونمانـنك دوچار اولدیغی هزیمت قهقریه ایله صوك درجه‌ده متهور بولنـان سـلطان محمد او کیجـه کوزینی قیرپمادی . تهور کندیسنی چیلدیرتمشدی. لاتین کمیلرینك انتقامنی آلمقدن باشقه برشی دوشونمیوردی. کونش طوغمادن اول ، غلطه‌یه حاکم اولان یوکسـك تپه‌نك اوزرینه جسـیم بر طوپ یرلشدیردی ، بو طوپ جنویز اولرینك اوستندن مدهش طاش کولله‌لرینی لیمانده طوپلانمش اولان لاتین کمیلرینه فیرلاته‌جقدی. امرلری سرعتله اجراایدیلدی. طوغان کونش ،شعاعاتیله زمینی هنوزییقامغه باشلادیغی برصره‌ده ، بودهشتناك آتك کوله‌مسی بردنبرە اطرافه عکس ایتدی،وجنویزلری نا کهانی بردهشته دوچارایتدی. جسیم کولله، غایت کثیف وغایت سیاه دومان دالغه‌لری ایچنده، خلیج صولرینه دوشمك اوزره شهرك اوسـتندن آشـار . دوچار دهشت اولان سکنه بالذات بومباردمان ایدیله‌جکلری ظننه‌دوشر. ایکنجی کولله،هواده جسیم برمنحنی چیزدکدن صوکره، خرستیان کمیلرندن بریسنه اصابت ایدر. وکوکرته‌نك اوزرینه دوشه‌رك کمی‌یی دەلەر، وبر قاچ طائفه‌یی اولدیره‌رك درحال او بیچاره سفینه‌یی صویه کومر.»

دیکر طرفدن مدیللی پسـقپوسی دیرکه ، بومباردمان بر مهندسك اداره‌سی آلتنده اوزون مدت دوام ایتدی ؛ بو مهندس ، روملرك خدمتنی تقدیر ایدوب تخصـیصات ویرمکی بیلمدکلری ، وبوندن دولایی غیر ممنون قالەرق سـلطانك اردوسنه کچمش اولان مهندس ایدی .

ایکنجی کولله‌نك اصـابتی ایله یوقاریدن اشـاغی‌یه دەلین خرستیان کمیسـنك حامل اولدیغی بوتون اشـیاسیله بردنبره باتدیغی کوریلدی . سکوتی اخلال ایدن نا کهانی برضربه ایله یرلرندن فیرلایان دیکر طائفه‌لرك دوچار اولدیغی مدهش حیرت تصور ایدیلسون ! معمافیه بونلر درحال کمیلرینی زنجیر بویندن آلدیلر ، غلطه‌نك یوکسك سورلرینك دیبنه ، بو محفوظ محله چکدیلر ، بو صورتله اوزرلرندن آشان کولله‌لرك آرتق تأثیری خارجنده قالدیلر . بونك اوزرینه دهشتك ویردیکی تلاش چارچابوق آزالدی. خلاصه ، بو، کورولتی نسبتنده ضرر ویرمدی . بونکله‌برابر، طوپ آتشی آقشامه قدر بلا فاصله دوام ایتدی . پسقپوس دیرکه، تورکلر یوزاللی کولله آتدیلر ، وغلطه‌نك بر چوق اولری ، جنویز بی‌طرفلغنه رغماً ، ایی نشـان آلنمیوب آتیلان مرمیات طرفندن خساره‌دوچاراولدیلر. حقیقتاً خارق‌العاده‌اولەرق،

بلده‌ده آنجق بر کشی قربان اولدی. بو؛ بر قادین «فضیلت مجسمه بر زوجه»ایدی.
«پوسکولوس» ایکی جسیم طوپك یرلشدیریلدیکنی بیان ایدر. فقط ایکنجیسندن غیری بوتون دیکر کولله‌لر، هیچ بر کمی‌یه اصابت ایتمکسزین، صویه دوشدیلر.
«پوسکولوس»، خرستیان کمیسنك صورت تخریبنی بر تفصیل طمطراقلی شعرلری ایله حکایه ایتمکله متلذذ اولور. قپودانك اسمنی ذکر ایدر. بوتون خلق، هواده بویوك بر منحنی چیزه‌رك، ساحلك الدیاقیننده بولنان بو بیچاره کمینك تام اوزرینه دوشن جسیم مرمی‌یی متحیر بر کوزله تعقیب ایتمشدی. بو کمینك هر کسك وله وحیرتی ایچنده درحال دالغه‌لر آره‌سنه کومولدیکی کوریلمشدی.

یکرمی بر نیسانك ینه او کونی، قاره طرفنده، بویوك سورك بویلی بوینجه، تورك طوپجیسنك همان علی‌الدوام، عینی شدتله آتش ایتدیکنی کورمشدك. وبونی «باربارو» دن نقل ایتمشدك. یکیچری «میشه‌ل»، بوتون تورك بطریه‌لرینك بوتون کیجه محصور شهرك سورلرینی دوومکدن بر آن خالی قالمدقلرینی عینی وجهله بیان ایدر. سلطان طرفندن اخذ ایدیلن بوتون بومستثنا تدابیرده یکانه بر مقصدك مندمج اولدیغی آشکاردر: کرك محصورین وکرك جنویزلرك دواملی بر تأثیرایله نظر دقتلرینی جلب ایتمك، بوصورتله دونمانك نقلی ایچون یاپیلان احضاراتی کیزلمك.

سلطان طرفندن ترتیب ایدیلن بوپلانلر خارق‌العاده بر صورتده نتیجه‌لندی. محصورین، تورك دونماسی بر دکزدن دیکرینه نقل ایدلدیکی اثناده تخریب ایتمك ایچون، نه بوغاز ایچی طرفندن، نه‌خلیج طرفندن و نه‌ده کمیلرك بك اوغلی صرتلرینی آشدیغی صره‌ده، هیچ بر تشبثده بولنه‌مدیلر. «دوقاس» ك بیاناتنه کوره [١]، هرنه‌قدر جنویزلر، سلطانك بومشهور پروژه‌سنه واقف اولدقلرینی، فقط پادشاهه خوش کورونمك ایچون بونی کیزلی طوتدقلرینی، و مناسبات دوستانه‌دن دولایی اجراسنه مساعده ایتمش اولدقلرینی بالآخره ادعا ایتمشلرسه‌ده، هیچ شبهه‌سز، نه روملر ونه‌ده جنویزلر بوخصوصده هیچ برشیدن شبهه ایتمه‌مشدیلر. «فیله‌لف»، بونلرك بالعکس متحیر قالدقلرینی آچیقدن آچیغه بیان ایدر [٢].

خلاصه، سلطان محمد پلانی او درجه کیزلی طوتدی‌که، کمال موفقیتله تطبیقندن

---

[١] اثرینك ٢٧٨ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.
[٢] اثرینك ایکنجی بابنك ٩٧٦ نجی سطرینه مراجعت.

اول ، دشمنلرندن هیچ بر کیمسه بوکا واقف اولمدی . اساساً، مدبر کنج پادشاه برچوق تدابیر احتیاطیه آلمشدی . « قالقوندیلاس » ، بوتون بوغاز ایچی ساحلنده طوپه‌ده مالك اولان عسکری قره‌قوللرك تأسیس ایدیلدیکنی ، وبونلرك ، کمیلرك قاره‌دن نقللری اثناسنده ، وقوعه کله بیله جك هر نوع هجومی قوتله طرد ایتمکه حاضر بولندیغنی بیان ایدر . نیسانك یکرمی بری ایله یکرمی ایکیسی آره‌سنده‌کی کیجه‌ده ، صوك حاضرلقلر نهایت بولدی . چفته ستونك اوکنده دمیرلیان دونمادن مناسب کمیلر انتخاب ایدیلمشدی . مؤلفلرك اکثریسی التمش سکز یاخود یتمشدن سکسان کمی‌یه قدر برمقداردن بحث ایدرلر [١] .

یکرمی ایکی نیسانده، شفقله برابر ، شایان حیرت سیاحت باشلادی . «باربارو» نك بو غایت غریب وقعه حقنده‌کی قیوداتی ، « فرانتزس » کبی ، پك مکمل و پك مفیددر . وندیکلی وقعه نویس دیرکه : بو نیسان آینك یکرمی ایکنجی کونی ، قاره طرفندن بزه بویوك برضرر ویره‌میه‌جکنی بعدالتجربه عریض وعمیق ملاحظه ایدن تورك پادشاهی ، چفته ستونك اوکنده بولنان دونماسندن برقسمنی استانبول لیماننه کچیرمکی تصور ایتدی، وبوصورتله علیهمزده‌کی تصوراتنی دها سریع برطرزده تطبیق ایتمکه موفق اوله‌جقدی. بومرحمتسز غدارك نه صورتله حرکت ایتدیکنی ایجه‌ا کلامکز ایچون، سزه آنك فکرینی آشاغیده ایضاح ایده‌جکم [٢]. قسطنطنیه‌یی نه اولورسه اولسون ضبط ایتمکی قفاسنه یرلشدیردیکندن ، مقصدینه واصل اولمق ایچون دونماسی شهرك داخلی لیماننه صوقمق لازمکلدیکنی فرق ایتدی [٣] . بوتون دونماسی شهردن ایکی میل اوزاقده واقع چفته ستونده دمیرلمشدی ، بوتون طائفه‌نك قاره‌یه اینمسنی امر ایتدی ، ودونمانك بولوندیغی « بوسفور » ساحلندن باشلیه‌رق غلطه‌یه حاکم صرتك بویجه دوام ایدن بعده استانبول لیماننه قدر کیدن اوچ میل طولنده برکذرکاه تسویه ایتدیردی . یول تماماً تسویه ایدیلنجه ، تورکلر بودوز یول اوزرینه بویدن بویه بر چوق اغاج یوارلقلر دیزدیلر ، وبو اغاجلری غلطه

[١] برطاقلری‌ده یالکز یکرمی کمیدن بحث ایدرلر !

[٢] « باربارو » نك وندیکده موجود اولان ال یازیسیله یازلمش یکانه وقایعنامه‌سنك بویاپراغنه شوکلملر ایله حاشیه چیقمشدر : « وبونی اکا اوکرتن برخرستیاندر . »

[٣] یعنی « آلتون بوینوز » دینلان خلیجه .

جنویزلرندن برچوق مقدارده صاتون آلدقلری زیتون یاغ، دوموز یاغی، ساده‌یاغ ایله اودرجه یاغلدیلرکه، پادشاه دونمانك برقسمنی استانبول لیمانته چکیره بیله‌جکنی کوزینه کسدیردی. بناءً علیه، کوچوك جسامتده بر «فوست» [١] ایله ایشه باشلادی؛ بو فوستی مذکور یوارلق آغاچلرك اوزرینه قودروتدی، ومذکور فوستی امری آلتنده‌کی برچوق تورکاره چکدیرتدی؛ آز بر زمان ایچنده، پك سریع برصورتده، بو فوستی «ناوارشیوم» یعنی بك اوغلی لیمانته قدر ایندیرتدی [٢]. تورکلر بو ایجادك موفقیتله تطبیق ایدیلدیکنی کورنجه، اون بش کورکلیدن یکرمی وحتی یکرمی ایکی کورکلی دیکر بر طاقم کوچوك «فوست» لری‌ده چکدیرمکه قویولدیلر. اکر پادشاه الی آلتنده بو «فوست» لری چکه‌رك داغدن آشیره‌جق برالای تورکه مالك اولمسه‌یدی، بو، هیچ شبهه‌سز، ایلك نظرده، هرکسه اینانیله‌مز وغیرممکن کورینوردی. بوتورکلر اودرجه‌غلبه‌لق ایدیلرکه، بوکمیلردن کافه‌سی مکملاً تسلیح ایدیلمش، وهرشیئه مهیا بر حالده، یتمش ایکی پارچه‌یی استانبول لیمانته کتیردیلر. و بو انجق تورکلرك بك اوغلی جنویزلری ایله صلح حالنده بولنملری سایه‌سنده قابل اولدی.»

وندیکلی‌طبیبك بویك مختصرحکایه‌سی بوخارق‌العاده عملیات حربیه‌نك‌تاریخنی اولدقچه کوزل برصورتده خلاصه ایدر. استانبول‌محاصره‌سنك الك مشهوروقایعندن بری اولان بوعملیات، بکانیلان موفقیت قطعی برصورتده الده ایدیله‌مامسنه رغماً نتیجهٔ قطعیه اوزرینه غایت اهمیتلی برتأثیر اجرا ایتمه‌مش دکلدر.

«قریتوولوس» ك احتمالکه دها مفصل، فقط پك خوش اولان قیودات‌ده ایشته شوندن عبارتدر: «سلطان محمد، استانبولی ضبط ایتمکدن عبارت اولان مقصدینه واصل اولمق ایچون، نه‌صورتله اولورسه اولسون، بوشهرك لیماننه صاحب اولمق لزومنی ادراك ایتدی، وبو خصوصده بوتون وسائطی تجربه ایتدکدن صوکره، دها سنك بویوك برشعله‌سی دیمك اولان غایت مهارتلی برقرار اخذ ایتدی. وبوسایه‌ده اودرجه ارزوایتدیکی مقصده پك چوق تقرب ایتدیکی کبی

[١] «فوست»، اودورده، اونوع کمیلری تفریق ایتمك ایچون ویرلمش براسم اولدیغی معلومدر.

[٢] یعنی خلیجه قدر.

بوقرارك اجراسیله‌ده دیکر بوتون ترددلره نهایت ویرمش اولدی .

« بناءً علیه ، بحری مهندسلری ایله طائفه‌سنه ، خارجی دکزدن ــ بوغاز ایچی ــ بدأ ایله داخلی دکزه ــ یعنی خلیجه قدر سریعاً یوللریاخود قیزاق یوللرینی انشا ایتملرینی امرایتدی . « دیپلوقیوندیون » [۱] دن اعتباراً دوشنمش اولان بوقیزاق یوللری بردکزدن اوبرینه‌قدر اوزانان هیچ اولمزسه سکز « ستاد » لق برمسافه‌نك استقامتنه عموداً یاتیریلمش کریشلردن مرکبدی. بیکلرجه کشی طرفندن اولاً پك سریع برصورتده تمیزلنوب تسویه ایدلدکدن صوکره بووجهله حاضرلنمش اولان یول، کذرکاهك نصفنی تشکیل ایدن تپه‌نك زروه‌سنه‌قدر سریعاً یوکسلیور، وبورادن عینی صورتله خلیجه دوغری اینیوردی . بوقیزاق یوللری بر بیغین عمله طرفندن تصورك فوقنده بر سرعتله اکمال ایدیلدیلر. او زمان حضرت پادشاه هرایکی یانبه مسند مقامنده اوزون کریشلر دیکیلمش جسیم کراسته‌لردن تشکیل ایتدیکی قیزاقلرك اوزرینه کمیلرینی ایلریلتدی . بعده بو کمیلری قوتلی خلاطلر ایله قیزاقلر اوزرینه صیقی صیقی‌یه یرلشدیردی ، وپك اوزون اولان کمی دیرکی خلاطلرینی تکنه‌لرك انحنا پیدا ایتدیکی نقطه‌لرینه باغلاتدقدن صوکره، بوکتله‌لری، قیزاق یولی بوبجه ، عسکرلرینه ، قسماً اللری ایله وقسماً مغاره‌لر ، چرخلر کبی مختلف وسائط اعانه‌سیله چکدیردی . »

سکز میل طولنده‌کی بوجسیم قیزاق یولنك دوشمه‌سنی تشکیل ایدن یوارلق آغاجلر اون اوچ اون درت قدم اوزونلغنده ایدی . اولجه کمال دقتله درت کوشه یونتولمش وعینی اعتنا ایله یاغلنمش ایدیلر. قیزاق یاخود بشیك شکلنده‌کی کراسته‌لری صویه ایندیریورلر ، وهربرینك اوزرینه خارق‌العاده یولدن سوق ایدیله‌جك کمیلردن برینی چکیور ، وقیزاغك یانلرنده‌کی اوزون کیریشلره صیقی صیقی‌یه باغلایورلردی . بعده بوکتله‌لردن هربرینی صویك خارجنه ، ساحل اوزرینه خلاطلر اعانه‌سیله چکیورلردی، وبوصورتله هربرکمی بوغریب سیاحته باشلاردی. یوقاریده دیدیکم کبی، اولاً کوچوك جسامتده بر « فوست » ایله برتجربه‌یاپمشدیلر. موفقیتله نتیجه‌لنان بوایلك عملیات تورکلری دوام ایتمکه تشجیع ایتدی . بوجسیم حموله‌لری تپه‌نك یوقاریسنه چکمك ایچون برچوق مانده‌لرده قوللاندیلر .

[۱] دوقتور « ده‌تیه » یه کوره بوکونکی قباطاش .

بووجهله یتمش سفینه بربری آردنجه، وبالخاصه بازو قوتیله پك سریع برصورتده خلاطلر ایله چکیلدیلر [١] .

« باربارو » دوام ایله دیرکه : « کمیلرك بهرینی تعقیب ایدن طائفه فرط مسرت ایله کندیلرندن کچییور، وبوندن صوکره نه‌اوله‌جغی ملاحظه‌سیله تپه‌نك زروه‌سنه قدر چیقیور، واوراده، سرعتله دوغری خلیجه اینن سفینه‌لرك اوزرینه دکزده کیدیلیورمش کبی بنیوردی. طائفه میاننده بعضلری، صانکه انکینه آچیلیورلرمش کبی، ظفر نعره‌لری آته‌رق، یلکنلری چوزییوردی، وروزکار بویلکنلری شیشیریوردی؛ برطاقملری‌ده کوره‌کچیلرك اوتوراقلرینه اوطوریور، کوره‌کلره صاریلیور، کوره‌ك چکر کبی حرکت ایدییوردی. دیکر طرفدن کمی رئیسلری یوکسك واوزون آغاج ایزك بویجه، بر اوجدن اوبر اوجه قوشیور، آدملرینك غیرتی، ایصلیقلر، نعره‌لر وحتی ضربه‌لری ایله تحریك ایدییورلردی. ایشته بووجهله تورك کمیلری بوغریب سیاحتنه صانکه دکزده یوزییورلرمش کبی، داغدن وتپه‌دن آشه‌رق قاییورلردی. صوك کمیلر تپه‌یه دوغری یوکسلدیکی صره‌ده، برنجیلر، یلکنلری صیقی صیقی‌یه طوپلانمش اولدیغی حالده، وآفاقه یوکسلان مسرت نعره‌لری، مدهش کورولتی وپاطیردی ایچنده، خلیجه اینن دیك میلدن آشاغی اینیوردی. بر یاندن‌ده داوللر عکس انداز اولییوردی. » عینی تفصیلاتی ویرن « دوقاس » دیرکه : « جیغیرتمه‌لر وسائر شرقی موزیقیسی آلاتی کسکین آهنکلری ایله اطرافی چینلاتیوردی. »

ینه وندیکلی وقعه‌نویس دوام ایله دیرکه : « بوتون یلکنلری، بوتون طائفه‌لری، حاصلی بوتون تسلیحات وتجهیزاتیله بوکمیلرك، صانکه دکزده ایمشلر کبی، قیرده حرکتلرینی کورمك، کوزیله کورمسان برکیمسه‌نك حقیقتاً ایناناممیه‌جغی غریب برمنظره اولدیغنی تکرار ایده‌رم. بن بونی، کی خسروك «آتوس» داغنی یارماسنده‌کی کوستردیکی حسارت وفداکارلغك فوقنده بولورم. وبونلری بالذات کوزلرم ایله کوردیکم جهتله، اکر بوخارقه‌نك اجراسنده حاضر اولمامش اولسه‌یدم، بکا اینانیلمز وغریب مصاللر کبی کورینمش اوله‌جق اولان دیکر روایتلره بوندن بویله آرتق ایناناییرم. » ایشته بووجهله، هیچ اولمزسه آلتمش یدی کمیدن مرکب جسیم

[١] سلطانك الی آلتنده بولنان کاپتلی عمله سایه‌سنده .

برفیلو ، خلیجده ، غلطه‌نك براز اوست طرفنده کائن « صغوق صولر » تعبیر ایدیلن قویه قاره‌دن ایندی [۱] .

بومستثنا صحنه‌نك مشاهدلردن بری اولان پولونیالی یکیچری ، کندی نامنه اضافه ایدیلن وقایعنامه‌ده ، دیرکه ، بو ، بیزانسده هرکسی وله وحیرته دوشوردی؛ بو بویوك کمیلرك ، دکز اوزرنده ایمش کبی ، قاره‌ده قایدقلرینی کورن بوخلق احمقجه قهقهه‌لر قوپویردی .

بومراق آور عملیاتك اك نازك صفحه‌سی ، شبهه‌سز ایلك صفحه‌سی اولدی ، بو ایلك عملیات ، اوزرلرینه کمیلری وضع ایدوب خلاطلر ایله یاندرینه ربط ایتدکاری اسقاره ، قیزاق یاخود بشیك شکلنده‌کی جهازلری دکزه ایندیرمکدن عبارت ایدی . هرکمی کندینه تخصیص ایدیلن جهازه بوصورتله یرلشدیریلوب صیقی صیقی‌یه باغلاندقدن صوکره بوآغیر کتله هیئت عمومیه‌سیله قاره‌یه چکیلیور، ومکملاً باغلانمش اولان اخشاب قیزاق یولنه بربری آردنجه دیزیلیوردی . بعده وحشی بویوك چوجوقلره بکزیان تورك کمیجیلرینی اودرجه اکلندیرن اولطیف سیاحت باشلایوردی .

بوکمیلرك بردکزدن دیکرینه نقلنده‌کی سرعت حقیقتاً خارق العاده عدایدیلمکه سزادر . بوحادثه انجق عمله‌نك کثرتیله ایضاح ایدیله بیلور . ذاتاً بوسرعت بویله برعملیاتده‌کی موفقیتك عنصر اصلیسنی تشکیل ایدییوردی . اوجه‌دیدیکم کبی، بوکمیلرك انسانلر طرفندن چکیلمیانلری بوجورغادوسائر آلتلر واسطه‌سیله، بوندن باشقه برچوق جفت مانده‌لر اعانه‌سیله چکیلدیلر . قاره‌دن، ایکی یوز اللی قدمدن فضله مرتفع برتپه‌یی آشیرارق، قهرمانانه وعینی زمانده عجیب برصورتده برحمله‌ده نقل ایدیلن بوکمیلرك جسامت اعتباریله بوکونکی سفینه‌لر ایله هیچ بر مناسبتی بولونمدیغنی اصلا نظردن اوزاق طوتمیه‌لم . اکربونلر میاننده بربری اوستنده اوچ صره کورکلیلرك موجود اولدیغنی فرض ایتسه‌ك بیله ، بواك جسیملرینك طوللری اولسه اولسه اللی ایله یتمش قدم آره‌سنده بولنیوردی . اك کوچ وزحمتلی اولان یوقوشی چیقدقدن صوکره، تپه‌ده دوزلکی آغاج یول اوزرنده کمیلری بیلك قوتیله چکدرك آشمق چابوق اولیوردی . بعده ، خلیجه دوغری اینیش پك سرعتله وقوعه کلیوردی . بوتون عملیاتك

[۱] « دوقاس » اثرینك ۲۷۱ نجی صحیفه‌سنده سکسان کیدن بحث ایدر .

بر كيجه ظرفنده ختام بولديغی ، هر نه‌قدر همان اينانيله‌مزسه‌ده ، محققدر [١] .
اوقدر قولايلقله الده ايتدكلری بو ايشيدلمامش موفقيتله بهت وحيرته دوشن تورك
كميجيلرينك ولوله‌دار غليانه حدوپايان يوقدی . بهر كمی نازنينانه خليجه
اينوب زغنوس پاشا طرفندن يرلشديرلمش طوپلرك حمايه‌سی آلتنده ساحل بوينجه
دمير آتدقجه، طائفه مسرت آوازه‌لری، خشين وانفی شرقيلری، حرب چالغيلرينك
چيقارديغی آهنكلر ايله بوغازه قدر اطرافی چين چين ايكلتيورلردی. بوخصوصده
همان بوتون وقعه نويسلر متفقدرلر . بوتون بومحررلر، بويله خارق العاده بر
وقعه‌نك اصلا كوروله‌مامش اولديغنی هپ برلكده تكرار ايدرلر . كافه‌سی
قفالرنده‌كی ييغيلمش خاطرات ميانده بوحادثهٔ بحريه‌يه بكزه‌يه‌بيلن بربحری عملياتی
آراشديررلر .

ايشته توركلرك نهايت وقوعه كلن مظفريتلرينه عظيم برصورتده ياردم ايده‌جك
اولان بو قهرمانانه سعی وغيرت بوندن عبارتدی . بالذات روملر بيله توركلرك
مهندسلرينك بو پارلاق وصنعتی جرأتلرينه تقدير خوان اولديلر [٢] . يكيچری
پولونيالی « ميشه‌ل » وقايعنامه‌سنده اوكيجه تورك طوپلرينك آتش ايتمكدن بر آن
خالی قالمدقلرينی حكايه ايدر ، بو ، محصورينك وبالخاصه خليجده‌كی روم فيلوسی
مرتباتنك تورك كميلرينك محصور شهرك كوبكی اولان ليمانه مواصلتنه نيچون مانع
اوله‌مدقلرينی بزه ايضاح ايدر . زغنوس پاشانك غلطه بلده‌سنك اوزرنده‌كی تپه‌يه
يرلشديرلمش اولان بطريه‌لرينك بلاانقطاع دوام ايدن آتشی هرنوع خصمانه تشبثه
مانع اولمغه كفايت ايتدی .

ايمپراطور طرفندن سلطانك نزدنده «دوقاس» ك اوآره‌لق اجرا ايديلديكنی بيان
ايتديكی برتشبثدن بر آز بحث ايتمك ايچون بوراده برمعترضه آچالم. بونی يالكز «دوقاس»
قيد ايتمشدر . بومورخه كوره ، روملر خليج صولرنده تورك دونانماسنك دهشتناك
ظهورينی، محصورينك قلبلرينه دهشت القا ايدن بوفجيع وقعه‌يی كورنجه ، درحال

[١] بوصورتله نقل ايديلن كميلرك محتمل جسامتلری حقنده ، موسيو « پييه‌رس » ك
٢٧٦ نجی صحيفه‌سنده‌كی نوطه . وقاره‌ده تعقيب ايتدكلری يول حقنده‌ده ، عينی مؤلفك اثرينك
اوچنجی ذيلنك ٣ ، ٤ نجی ومتعاقب صحيفه‌لرينه مراجعت .

[٢] « دوقاس » ، اثرينك ٢٧٠ - ٢٧١ صحيفه‌لرنده بو يكی اسكندر كبير، كی خسروك
اجرا ايتديكی وقايع عظيمه‌نك فوقنده خارقه كوسترمشدر . » دير .

بویله برتشبثده بولونیلمشدر . « دوقس » بونی عیناً شویله قید ایدر : « مدهش
بومباردمانك سوری نه‌فلاکت انکیز برحاله قویدیغنی نظر ملاحظه‌یه آلان ایمپراطور ،
کندی وملتی ایچون غایت مشئوم استدلالات آلتنده ازیلدی . بیوك قسطنطینك
دور سلطنتندن بری ، سیتلر ، عربلر ، مجرلر کبی نیجه ملتلره قارشی یاپیلان محاربه‌لر
ایله مالی نیجه عصرلر اثناسنده ، هیچ بردشمن بوسورلرك کوچوك برطاشنی قیملداتمغه
موفق اوله‌مامشدی ، حالبوکه بودفعه کوز یالکز خرابه‌دن خرابه‌یه وبرده دهشتلی
کدیکلره تصادف ایدییور . جسیم ومهیب براردو پای‌تختی تضییق ایدییوردی .
مهاجمینك بوکون دکلسه یارین بلده‌نك قلبنه نفوذ ایتملرینه هیچ برشی مانع اوله‌میه‌جق
کبی کورینیوردی . خلاصه ، ایمپراطورك روحی وامیدی او درجه قیریلمشدی که
سلطانه مرخصلر کوندرمکه بویون اکدی ، محاصره درحال رفع ایدیلك ، متعاقباً
صلح اعلان ایدیلك شرطیله ، کندیسنه ایستدیکی قدر سنه‌لك جزیه‌یی ، مقداری
نه‌قدر بیوك اولورسه اولسون ، تأدیه ایتمکه حاضر اولدیغنی بیان ایتدی . فقط ،
سلطان محمد ، ایمپراطورك مرخصلرینه آتیده‌کی جوابی ویردی : « آرتق بلده‌کزدن
محاصره‌یی رفع ایده‌مم . یا آنی ضبط ایده‌جکم ، یاخود اولو ویا دیری سزك الکزه
دوشه‌جکم . مع مافیه ، اکر افندیکز بوآندن اعتباراً محاربه‌یی کسر وشهری بکا تسلیم
ایتمکه موافقت ایدرسه ، کندیسنه موره قطعه‌سنك حاکمیتنی براقیرم ، وبرادرلرینه‌ده
سائر بکلکلر تأسیس ایده‌رم . وبوندن بویله دائما دوست قالیرز . یوق اکر ، بالعکس ،
استانبولی بکا صلحاً تسلیم ایتمکی رد ایدرسه ، اورایه جبراً کیره‌جکم ، کندیسنی
وبوتون معیتی ارکانی قیلیجدن کچیره‌جکم . شهرك سکنه‌سی ایله مسکنلرینه کلنجه ،
بونلری عسکرلریمك کیفنه براقه‌جغم . یکانه فکر وامیلم بلده‌کزه ، حتی چیریلچیپلاق
برحالده اولسه دخی ، مالك اولمقدر . » ایمپراطور ، بودرجه فجیع تکالیفی قبول
ایتمکه قرار ویره‌مدی . وبونك اوزرینه ، بومذاکرات دقیقه درحال کسیلدی . بو ،
فلاکت قطعیه‌دن اول ، وقوعه کلن صوك مذاکرات اولمش اوله‌جق . « دوقاس »
سوزینه نهایت ویریرکن شو صورتله باغیریر : ایمپراطور نصل بویله شرائطی قبول
ایده‌بیلوردی ! دکل یالکز بوتون خرستیانلرك ، لکن یهودیلرك وحتی بالذات تورکلرك
ذلت وحقارتندن قاچمق ایچون تبعه‌سیله برلکده کرهٔ ارضك هانکی محلنه ، هانکی
برشهره صاقلنه‌بیله‌جکدی . »

١٤٥٣ سنه‌سنده هنوز دها بر چوجوق اولان ودائمی بر صورتده حقیقتدن آیریلن مورخ « دوقاس» ك بو روایتی بویوك بر احتیاطایله تلقی ایدیلمك مجبوریتده‌در. محاصره‌نك دیكر هیچ بر وقعه‌نویسی جسور ایمپراطورك او درجه غریب اولان بوتشبثنی ذكر ایتمز ، وبو ، قهرمان ایمپراطور قسطنطینك لهنده شایان دقت وتقدیر بر شیدر . سائرلری میاننده ، بالخاصه صادق « فرانچه‌س » ، او بدبخت افندیسنك صوك درجه‌ده فداكارخادمی، سوكیلی حكمدارینك استانبولدن قولایلقله‌قاچه‌بیلمش اوله‌جغنی تأیید ایدر [١] . فقط بوفكری دائما رد ایتدی ، وقعه‌نویس دیركه : « قویونلری ایچون حیاتنی فدا ایدن بر چوبانك عاقبتنی ترجیح ایتدی . و دیدیكی كبی فكرینی اجرا ایتدی [٢] . » ایمپراطورك اصیل سجیه‌سی حقنده دیكر مورخلردنده اوكرندیكمز بوتون شیلر ، محاصره‌نك ابتداسیله برابر بو وجهله قرارینی ویردیكنی ، وآنجق یاسوكیلی بلده‌سنی قورتارمق یاخود آنكله برابر اولمكدن باشقه برشی دوشونمدیكنی بزه كوستریر . اكر سلطان ایله بویله برمذاكرات تشبثی جدی برصورتده موجود اولمش اولسه‌یدی، هیچ شبهه‌سز « فرانچه‌س » بزه بوندن بحث ایتمش اولوردی .

« قریتوو ولوس » دیركه: « روماليلر بوایشیدیلمامش عملیاتك موفقیته ایردیكنی و دشمن كمیلرینك خلیجه دمیر آتدقلرینی ، اصلا انتظار ایتمامش اولدقلری بو ایناملمز وقعه‌یی مشاهده ایدنجه ، عقلك احاطه ایده‌مدیكی بومنظره ایله دوچار دهشت اولدیلر . آرتق نه‌یاپه‌بیله‌جكلرینی شاشیرمش اولدقلری حالده ، مظلم بر تردد واندیشه‌یه دوشدیلر. زیرا شمدی‌یه قدر، شهری لیمان طرفندن مدافعه ایدن اوتوز « ستاد » اوزونلغنده‌كی سوری برچوق عسكر ایله جدی طرزده مدافعه ایتمك خصوصی هیچ بر صورتله كندیلرینی اشغال ایتمامشدی . بویله اولدیغی حالده بیله ، سورك دیكر اقسامنی محافظه ایتمك ایچون ، اللرنده ، كرك قطعات ملیه وكرك قطعات اجنبیه اولسون ، مقدار كافی قوت یوقدی ، او درجه‌ده‌كه ، مدافعینك توزیعنده ایكی وحتی اوچ مازغاله آنجق تك بر مدافع اصابت ایدییوردی.»

[١] اثرینك ٣٢٧ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[٢] « قریتوو ولوس » بو جسور حكمدار حقنده عینی مطالعه‌ده بولونور . وعوه محكوم اولدیغنی بیلدیكی جهتله ، بوفجیع عاقبتدن قولایلقله قورتیله‌بیلمسی قابل ایكن اركان عائله‌سی ایله برابر اولمك ایستدیكنی بیان ایدر .

موسیو «پیەرس» دیرکه : «شمدی خلیجك ساحلی بوینجه موجود اولان سورده هرآن تورکلرك هجومنه معروض قالەجق ایدی . بوندن بویله ، مقداری ودرجه محدود اولان محاربلرەبویکی وغایت آغیر مدافعه وظیفەسنیده تحمیل ایتمك ایجاب ایدییوردی . سورك دیکر اقسامندن مدافعین افراز ایدوب بورایه یرلشدیرمك لازم کلییوردی ؛ و بو ایسه صوك درجەده وخیم بر تهلکه دیمکدی ؛ زیرا سورك بو دیکر اقسامی بو صورتله بوشالتیلمش اولیور ، واورالرده براقیلمش اولنلرك مقداری غایت آز بولنمسی جهتله ؛ بونلرك مدافعەسنه آرتق کفایت ایدەمز بولنیوردی . ایمپراطور ، بوعمومی اندیشه ایچنده ، هنوز جسارتنی غائب ایتمدی ؛ فقط سورك ذاتاً اودرجه ضعیف اولان مدافعیندن آدم آییرمق ضرورت مدهشەسی کندیسنی غریب برصورتده دوچار یأس ایتدی.»

تهلکه بوندن عبارت قالمیوردی . خلیجك ایچ طرفنده بر ساحلدن دیکرینه آتیلان متحرك کوپرینك عملیاتی بیتمك اوزره ایدی [١] . مهاجمینك بونقطەدن شهره هجوم ایتملرینه مانع اولمق ایچون ؛ بو جهتدەده مدافعه قوتی تزیید ایتمك لزومی شدتله یوز کوستریوردی. بوندن باشقه ؛ زنجیرك کیریسنده بولنان کوچوك وبویوك برچوق کمیلر شمدی هجوم ایدیلك تهلکەسنه ، بوغایت وخیم اولان تهلکەیه معروض بولنیورلردی ؛ کیریلرنده خلیجه ایندیریلمش تورك کمیلری واوکلرندەده تورك دونماسنك بوغاز ایچنده قالان قسمی واردی . بناءًعلیه بوکمیلریده مدافعه ایتمك ایچون دها زیاده بر قوت لازمدی . وضعیت صوك درجەده اضطراب آور وفجیع ایدی . حقیقتاً انسانك موازنەسنی غائب ایدەجك بر وضعیت ایدی. بونکله برابر ، بودرجه فجیع احوال داخلنده ، قوهٔ بشریەنك مساعدەسی درجەسنده ممکن اولان هرشیئه توسل ایدیلدی .

---

[١] بوکوپری دفتردار اسکلەسی ایله خمرەخانه آرەسنده ایدی .

بشنجی فصل

خليجده تورك كميلرينى كورن محصورينك دهشتى . — بو كميلرى ياقمق ايچون اجرا ايديلن تشبثده كى الى‌عدم موفقيت . — خليجك ايچ طرفنده توزكلر طرفندن بر كوپرينك انشاسى . — بومباردمانك دوامى . — محصورينك « بريق » نوعندن بر كميى غربه كوندرملرى . — بك اوغلى سورلرينك فوقندن بومباردمان اجراسى . — محصورينك بيننده اختلاف افكار . — اون ايكى مايسده وقوعه كلن يكى فقط ثمره‌سز هجوم . — محصورينك تورك غميلرينى كشف ايتمرى .

مقدارى يتمش ايله سكسان آره‌سنده بولنان تورك كميلرينك خليجك ايچ ليماننده قاسم پاشا قوينده ، بردن بره ظهورى استانبولى نه‌درجه بر دهشته القا ايتديكى قولايلقله آكلاشيلور . شمدى سورك استانبول ليمانى بوينجه امتداد ايدن قسمنك مدافعه‌سى چاره‌سنه باقمق ايجاب ايدييوردى . بو سور قسمى هم آز ارتفاعلى وهمده فنا بر حالده ايدى ، بونك ايچون متمادى بر نظارت آلتنده طوتيلمسى لازمكليوردى . معلومدر كه ، اساساً ١٢٠٤ سنهٔ ميلاديه‌سنده شهرى محاصره ايدن ونديكليلر ايله فرانقلر سورك بو حالندن بالاستفاده كميلرينى بو جبههٔ مدافعه‌نك كنارينه يناشديرمشلر ، وكوكرته‌لرده بولنان عسكرلرينى دوغريدن دوغرى‌يه ارتفاعى غايت آز اولان بو سورك اوزرندن آشيره‌رق شهره هجوم ايتديرمشلردر . ذاتاً مقدارى غايت محدود واشغال ايتديكى سورلر غايت واسع اولان قوهٔ مدافعه ايچون بو ، مدهش بر وضعيت ايدى ! بوندن باشقه ، زنجيرك كيريسنه طوپلانان لاتين فيلوسى بردنبره آرقه‌دن چويريلمش وعظيم بر تهلكه‌يه صوقولمش بولنيوردى . اميدسزلك هركسى استيلا ايتدى . « باربارو » بو خصوصده شو صورتله بياناتده بولونور :

« فيلومزك بو « فوست » لرى ليمانك ايچنده كورن قوماندان ومرتباتنك دوچار اولديغى عظيم قورقو تصور ايديلسون . فقط بو خوفك سببى پك مهمدى ،

بودشمن كميلرينك بر كيجه قالقوب كيريدن وعيني زمانده « چفته ستون » ك اوكنده‌كی دونتمانك اوكدن فيلومزه هجوم ايتملرندن تلاش ايديورلردی . بوبيچاره فيلونك نصل مهلك بروضعيتده قالديغی اكلاشيليور دكلمی؟ فضله اوله‌رق آتشدن‌ده قورقيوردق ، خليجده‌كی تورك كميلرينك زنجيرك كيريسنده برلشمش اولان سفينه‌لرمزی آتشلمكه موفق اوله‌جقلری فكريله تيتريوردق. بناءً عليه ، بويرتيجی توركلرك القا ايتديكی عظيم دهشتك تأثيريله كيجه كوندوز دائمی برصورتده حال مدافعه‌ده بولنمق قرارينی آلمغه كنديمزی مجبور كوردك . وخارجی‌دكز طرفندن‌ده اولدرنجه قورقيوردق كه، بك‌اوغلنك اوكنه يعنی‌غلطه برونی حذاسنه [١] خفيف برقادرغه‌چيقارمغه‌قرار ويردك . بوقادرغه‌چفته‌ستونك اوكنده‌كی توركدونتماسنك اك كوچك حركتنی نظردن قاچيرمامق ، وبويله برحركت وقوعنده درحال كالوب قوای بحريه قوماندانی‌سنيور « آلوازيو ديه‌دو » يه اوآنده سلاح‌باشی ايده‌بيلمسی ايچون اخبار ايتمك وظيفه‌سيله موظفدی. فقط ، بوحال پك نادر اوله‌رق وقوعه كلدی، زيرا بالذات توركلرده « زنجيره تقرب ايدوب بزه ناكهانی برصورتده هجوم ايتمك‌كبی غايت اهميتلی برتشبثه قالقيشمقدن پك زياده قورقيورلردی . اكر بويله برجرأتده بولنه‌جق اولورلرسه زنجيرك كيريسنده بولنان بوتون سفينه‌لريمزه قارشی محاربه ايتمك لازم كله‌جكنی بيليورلردی . ايشته بونك ايچون ، كيجه‌لين بزه هجوم ايتمكدن قطعياً اجتناب ايديورلردی . وخرستيان اولادلری ايچون اودرجه رحيم وشفيق اولان رب لايزال بودفعه بوتون فلاكتلره بردن دوچار اولمزه رضا كوسترمدی . بالعكس ، بز خرستيانلرك قلبنی تقويه ايتدی. آشاغيده حكايه ايده‌جكم وجهله ، بزخرستيانلر ، آنلره ، بوپتپرستلره ، كيدوب هجوم ايتمكه قالقيشدق. واقعا بوهجوم ، مع‌التأسف، آرزومزه‌كوره بكلديكمز موفقيتی‌ويرمدی .

« ايمدی، نيسانك يكرمی اوچنجی كونی اولان ايرتسی‌كون، استانبول داخلی ليمانه داغدن آشيريله‌رق ايندريلمش اولان تورك دونتماسنی تخريب ايتمك حقنده‌كی پلان قرار قطعی‌يی كسب ايتمشدی . وبونك اوزرينه، اوكون ، پای‌تختك « سنت ماری » كليساسنده [٢] اون ايكيلر مجلسنی درحال عقد ايتدك . بك اوغلی قوينه

[١] بوكون طوپخانه اسكله‌سنك بولونديغی محلدر .

[٢] احتمال « باناياهوده ژه‌تريا » نامنده‌كی كليسادر . موسيو « پييه‌رس » ديركه :

ایتمش اولان تورك دونغماسنی آتشلمك تشبثی حقنده مذاکره ایده‌جك ایدك . »
موسیو « پیه‌رس » دیرکه : « هیچ شبهه‌سز ایمپراطورك موافقتی ایله آرتق بوسبوتون مدافعه‌نك اداره‌سنی بووجهله النه آلان بوغریب ایتالیان مجلسنه وندیك « بالیوس » ینك ریاست ایلدیکی محتملدر . متقابل براعتماد ایله طوپلانمش اولان بواون ایکی اعضانك میاننده ، هرنه‌قدر « باربارو » اسمنی احتمال طرفکیرلك سائقه‌سیله مسکوت کچمش ایسه‌ده ، « ژان ژوستینیانی » نك‌ده حاضر اولدیغنه شبهه یوقدر . چونکه بوبهادر ، قرار وجسارت خصوصنده کوسترمش اولدیغی خواص ایله یالکز کندی همشهریلرینك دکل ، بلکه ایمپراطور ووندیکلیلرك دخی اعتماد تامنی قازانمش وبووجهله بوتون مدافعه مجلسلرنده نفوذلی برموقع اکتساب ایتمشدی . »

« باربارو » دوام ایله دیرکه : اوکون ، استانبولك « سنت ماری » کلیساسنده اون ایکیلر مجلسنی عقد ایتمکدن مقصدیمز ، مذکور دونغمانی آتشلمك تشبثی حقنده ترتیبات اخذ ایتمکدی . تخریب ایتمك کیفیتی اولاً اساس اوله‌رق قبول ایدیلدی ، فقط بویله معظم بر تشبثده موفقیتی دها امین قیلمق ایچون ، موفقیت احتمالنی حدالغایه‌یه ایصال ایده‌جك الڭ مناسب طرز حرکتی اوزون اوزادی‌یه مناقشه ایتمك ایجاب ایتدی . مجلسده حاضر اولنلرك هر بری کندی فکرینی بیان ایده‌جکدی . بعضلری کمی ، قادیرغه وفوستلردن مرکب بوتون فیلومزك کوندزین دمیرآلوب خلیج ساحلنده طوپلانمش اولان تورك کمیلری اوزرینه آتیلملری فکرینی سرد ایتدیلر .

« بوهجوم ایچون غلطه جنویزلرینك موافقتی لازم کله‌جکی ، حالبوکه جنویزلر سلطانه آچیقدن آچیغه اعلان حرب ایتمك ایستمدکلری معلوم اولدیغندن ، هیچ شبهه‌سز کندیلرندن بوموافقت استحصال ایدیله‌میه‌جکی جوابی ویریلدی . هرحالده بوموافقتی آلمق ایچون قیمتدار برزمان غائب ایدیله‌جکدی . ایکنجی تکلیف ، یالکز ایکی ضعیف قادیرغه‌نك حمایه‌سی آلتنده قره‌دن عسکر کوندروب تورکلرك ، کمیلرینی محافظه ایتمك ایچون غلطه‌نك غربنده تأسیس ایتدکلری اردوکاه ایله طوپلرینه هجوم ایتدیرمك ، وبعده بوکمیلری یاقمغه تشبث ایتمك ایدی . »

« وندیك محله‌سنده ، « ده‌تیه » نك آیاصوفیه‌نك قربنده بولوندیغنی بیان ایتدیکی رستم پاشا جامعنك یاننده اولدیغی محتملدر . »

بونك پك زياده تهلكه‌لی برعمليات اولديغی ظاهردی . محصورين اساساً مقدار كافی برقوته مالك دكلدی كه ، زغنوس پاشانك تحت قوماندانسنده بولنان قوجه براردونك يانی باشنده بويله برتشبثه قالقيشوب برقطعه‌نك ضياعنه سببيت ويره‌بيلرلر.

نهايت اوچنجی تكليف بوتون مجلس طرفندن حسن قبول كوردی . « فرانچه‌س » ك « سوزدن زياده برفعليات آدمی » اوله‌رق تصوير ايتديكی طربزون قادرغه‌سنك صاحبی سينور « ژاقومو قوقو » بواوچنجی تكليفی ايلری سوردی ، « باربارو » يه كوره ، بوتون شدتيله بوكا طرفدار كسيلدی . بو تكليف هركس طرفندن قبول ايديلدی ، فقط ، مع التأسف ، مدافعه ايچون يكی بر ضربه تشكيل ايدن مدهش برقضا ايله نتيجه‌لندی . بوپلان ، هيچ بر وعده براقمقسزين ، بر لحظه ضايع ايتمكسزين ، بك اوغلی جنويزلرينك فكرينی آلمغی دوشونمكسزين ، يالكز ايكی قادرغه ايله قاسم پاشا قوينه صيقيلمش اولان تورك فيلوسنك اوزرينه ناكهانی برصورتده آتيلمق وآنی آتشلمكدن عبارتدی . « قوقو » بالذات تشبثك اجراسنی درعهده ايتمك اوزره ايلری آتيلدی . هركس كنديسنی آلقيشلادی .

اون ايكيلر مجلسی پك كيزلی اوله‌رق انعقاد ايتمشدی . برقراره ايرمك ايچون آن واحد غائب ايديلمامشدی . « قوقو » نك تكليفنك باشليجه اساسی اجرا آتك سريع وخفی اولمسی كيفيتی ايدی . جسور ايتاليان ممكن اولان سرعتله درحال حاضرلقلرينی ياپدی .

« باربارو » دوام ايله ديركه : « ايمدی ، اونيسان آينك يكرمی دردنجی كونی ، طربزون قادرغه‌سنك قپودانی سنيور « ژاقومو قوقو » بهری تقريباً بش يوز طونيلاتو حجمنده ايكی سفينه آيردی ، بوكميلرك اطرافی پاموق ويونك طوربه‌لری ايله صاردی ، اوصورتله كه ، تورك بومبارده‌لرينك اك جسيم طاش كولله‌لری بوكميلره اصلا تأثير ايده‌مسون .

« فقط بووجهله صاريلان بوكميلر ، ديكر قادرغه‌لر وياخود فوستلرك معاونتنه محتاج اولمقسزين ، تورك دونتماسنه هجوم ايتمك مقصديله ، باشلی باشلرينه ايلريلمكه هيچ برصورتده مقتدر دكلديلر . بناءً عليه ، بونلره سرعتلی ايكی جسيم قادرغه ترفيق ايتديلر . بوندن باشقه ، جسيم قادرغه‌دن هربری ، ايمپراطورك ، بهرنده يتمش ايكی كوركجی ايچون سكسان اوطوراق محلی موجود اولان « فوست » لرندن

١٤٢٢ سنه‌سنده (بوندل مونت) طرفندن وندیکده یاپیلمش استانبول پلانی

برینی وجسیم سفینه‌لردن هر بری‌ده بویوك قایقلرندن برینی تسلیح ایتدیلر . »
« قوقو » نك پلانی ، بو ایکی جسیم گمی‌یی پاراوانه کبی استعمال ایتمك ، کریلرنده قادیرغه‌لرایله « فوستلر » ی گیزلنك ایدی ، اوصورتله‌که ، آن مقرزده ، بوسریع گمیلر تورك گمیلری اوزرینه ییلدیرم کبی آتیلوب آنلری تخریبه ویاخود یاقمغه مقتدر اولسونلر . ایمدی هرشی حاضر ایدی ، کیجه‌نك برنده [١] یعنی تقریباً سکزه چاریك قاله ، بوکوچوك قوتك کیجه یاریسیله برابر ، دشمن فیلوسنك اوزرینه آتیلمغه مقتدر اولمسی ایچون ، بوتون ترتیبات اخذ ایدیلمش اوله‌جقدی.
« وکیجه یاریسی اولنجه ، بوتون علاقه‌داران ، « فوستلر » ایله ، لیمان رئیسی اولان سنیور « آلوازیو دیه‌دو » نك قادیرغه‌سنه کلدیلر ؛ وبوراده ، بوتشبثك اجرا ایدیلوب ایدیله‌جکی حقنده ، صوك دفعه اوله‌رق قطعی بر صورتده مذاکره ایتدیلر ؛ کیجه یاریسنك شو آننده ، درحال حرکتله دشمن فیلوسنه هجوم ایدوب آنی سرعتله آتشلملك ایجاب ایتدیکی حقنده اکثریت حاصل اولدی . »
دیکر منابعه [٢] کوره ، اون ایکیلرك بو آمان ویرمیان تهلکه‌نك تأثیریله علی‌العجله طوپلانمش اولان بوخارق‌العاده وفجیع مجلسلری ، « باربارو » نك دیدیکی کبی « سنت‌ماری » کلیساسنده دکل ، فقط « سن‌پیه‌ر اوقیله » یاخود « پورت قیله » ، تعبیر دیکرله « قلاویغه‌ر » کلیساسنده انعقاد ایتمشدر .
« باربارو » دوام ایله دیرکه : « اوزمان ، خرستیان دینینك دشمنلری اولان بك اوغلی جنویزلری [٣] جریان ایدن احوالدن قوقو آلمغه وبزم تورك دونمانسی یاقمق ایستدیکمزی آکلامغه موفق اولدیلر : ودرحال بك اوغلی موقع قوماندانی کندی آدملرندن ایکی جنویزلی اردونه قپوسنده‌کی اردوکاهنده بولنان تورك پادشاهنه کوندردی ؛ جنویزلرك سنیور قپودانك قادیرغه‌سنده عقد ایتدکلری مجلسده ، بوخائن جنویز کوپکلری قپودانه خطاباً شوصورتله ادارهٔ لسان ایتدیلر : « سنیور قپودان ، بودرجه معظم برتشبثی بوکیجه باشلی باشکزه اجرا ایتمامکز لازمکلور ، فقط ، اکر برکیجه تأخیر ایتمك ایسترسه‌کز ، تورکلرك دونمانسی دها امین بر

[١] یعنی غروب شمسدن برساعت صوکره .
[٢] ساثرلری میانده ، « پوسکولوس » ك مجموعهٔ اشعارینك دردنجی جلدنده‌کی ٥٧٧ نجی منظومه‌یه مراجعت .
[٣] حکایه ایدنك بروندیکلی اولدیغنی اونوتمیه‌لم .

موفقیتله یاتمق ایچون ، بز بك اوغلی جنویزلری‌ده سزلره رفاقت ایتمك اوزره کندیمزی تقدیم ایده‌رز . » بوتکلیفلری ایشیدن قپودانمز مع‌الممنونیه ایشی دیکر بر کیجه‌یه تأخیر ایتـدی . وجنویزلر ، کونش طوغار طوغماز ، قوجه تورك ایله حال صلحده بولنـدقلرندن ناشی ، بك اوغلی قپولرندن بریسنی آچـدیلر ، و « فه‌ئوزو » یاخود « فراژیپوزو » نامنده‌کی بر شخصی بوقوجه تورکك نزدینه کوندردیلر . » ـ « پوسـکولوس » [١] بو سـفیل شخصی « زاخاریاس » نامی آلتنده‌ذکر ایدر . « باربارو »نك ال یازمه‌سنده‌کی بر کنارحاشیه‌سنده «آنزولا[٢] زاقاریا » تسمیه ایدیلمشدر . ـ « بو شخص تورك پادشـاهنك چادیرینه واصـل اولنجه ، دون کیجه وندیکلیلرك بك اوغلی قوینده‌کی فیلوسنی یاقمغه قرار ویرمش اولدقلرینی وبونك ایچون بوتون ترتیباتی آلمش بولوندقلرینی کندیسنه اکلاتدی . تورك پادشاهی بوحوادثلری ایشیدیر ایشیتمز ، مرخصه پك چوق تشکر ایتدی ، وکندیسنی درحال بك اوغلنه سالماً کوندردی . بعده ، وقت غائب ایتمکسزین ، قوینده‌کی دونماسنك یاننه ، قره‌بینه‌لر ایله‌مسلح برچوق عسکر کوندردی . وبوندن باشقه ، اورایه صوتسویه‌سی خذاسنده اولمق اوزره ایکی بومبارده یرلشـدیردی ، دیکر ایکیسنی‌ده قویك اوبر طرفنه یعنی قاسم پاشـایه تعبیه ایتدی . عسـکرلرینی قره‌بینه دانه‌لرندن ، اوقلردن ، آربالهتلر طرفندن آتیلان قارغیلردن محافظه ایتمك ایچون ، بوقویك ساحلی بوینجه ، سپرلر یاپدیردی . ایشته بووجهله تورك‌دونماسی امنیت‌تامه ایچنده بولنیوردی ، وبو اخانتی ارتکاب ایدنلر ، اوملعون بك اوغلی جنویزلری ، اوخرستیان دیننك خائنلری ایدی . »

« باربارو » نهایت شـونی علاوه ایدر . « بو مذکور آیك یکرمی دردندن یکرمی سـکزینه قدر ، بو تشـبث ایچون حاضرلندق ، فقط بنم فکریمه کوره ، بوتون بونلر اورایه کیتممزی ایستیان جناب‌حقك ارزوسیله وقوعه کلدی ، وبو ، اومدهش وقعه‌نك تفصیلاتی اشـاغی‌ده کوروله‌جه اکلاشیله‌جغی وجهله ، اورایه

[١] « بره‌سـقبیا » ده دوغوب یـنه اوراده یونان ولاتین ادبیـاتی معلمی اولان « پوسکولوس ، بزه « قسـطنطینوپوله‌ئوس » نامنده قهرمانانه یازیلمش بر مجموعهٔ اشـعار براقمشدر . بومجموعه‌ده یونان ایمپراطورلغنك سقوطی ایله اسـتانبولك بالذات حاضر اولدیغی محاصره‌سنی نظماً حکایه ایدر . وحتی کندیسی تورکلر النه اسیر دوشمشدو .

[٢] « آنژه‌لو »

کیدنلر ایچنده بولنان برقاچ کشینك کناهلرینك جزاسنی چکمسنه بروسیله اولدی. سزی شمدیدن خبردار ایتمکه مجبورم که، بز وندیکلیلر بو شریر جنویزلرك اخانتی حقنده اولجه هیچ برمعلوماتمز یوقدی[١]. دونماسنی مکمل بر صورتده حال مدافعه‌یه قویان پادشاه، «قوقو» نك هجومنی کمال سکونتله بکلیوردی.»

«باربارو» جنویزلری، سلطانك توجهنی قازانمق وبوصورتله بلده‌لری اولان بك اوغلنی قورتارمق ایچون، تورك پادشاهنه، محصورین طرفندن خلیجده‌کی فیلوسنی یاقمق مقصدیله حاضرلنمش پلانی خائنانه اخبار ایتمکله اتهام ایدن تك رأی العین مشاهد اولدیغی کبی نه‌ده زمانك بوخصوصده تك بر محرری‌در. محقق اولان برشي وارسه، اوده، «قوقو» نك موفقیته ایرمك ایچون درحال اجراسی ایجاب ایدن پلاننك تطبیقی درت کون تأخر ایتمسی وبواثناده سلطان محمدك بوپلاندن خبردار اولمسی کیفیتی‌در.

موسیو «پیه‌رس» مظلم قالان بو نقاط حقنده ایشته شوصورتله بیان مطالعه ایدر: «پسقبوس لئونادو» بیله بواهانتك وقوع بولدیغنی قطعی برصورتده ظن ایدیوردی، بونك ایچون سویلنك ایستمدیکی وبوخصوصده دهانه‌لر بیلدیکنی بیان ایدر. «دوقاس» [٢]ده جنویزلرك سلطانی خبردار ایتدکلرینی کمال خشونتله ادعا ایدر. «قریتوبولوس» و «پوسکولوس» ده عینی فکری سردایدرلر.» موسیو «پیه‌رس» دوام ایله‌دیرکه: «شبهه‌سز، بودرجه یکدیکرینی طوتان بوبیاناتك هیئت مجموعه‌سندن شبهه‌لنمك کوچ اولور. مع‌مافیه، بوتون بومورخلرك بیاناتنده، همان دائما، هر آن، بوکا مماثل اهانت اتهاماتنه تصادف ایدیلدیکنی نظر دقتدن اوزاق طوتمامق لازمدر؛ حالبوکه «قوقو» نك استحضاراتی آرتق برچوق کیمسه‌لرك معلومی اولدیغی جهتله، سلطانك بودرت کونلك مدت ظرفنده بك اوغلنده اولدیغی کبی استانبولده‌ده بوسبوتون لسانه دوشن بوسری اوکرنمسی، حقیقتاً خارق العاده برشي اولمش اولوردی». تکرار ایده‌رمکه، هر حالده، محقق اولان برشي وارسه، اوده، تورکلرك «قوقو» نك پلاننه واقف اولملری،

---

[١] «قروز» ك اثرینك ١٥١ ومتعاقب صحیفه‌لرینه مراجعت.

[٢] اثرینك ٥٧٥ ایله متعاقب صحیفه‌لرینه مراجعت.

ونه روملرونه‌ده وندیكلیلرك بوندن اولاً شبهه ایتمدكلری ومخبرلرك كیملر اولدیغنی طانیمدقلری كیفیتیدر .

رأی‌العین مشاهد اولان « باربارو »نك بیاناتنه عودت ایدییورم : « بونیسان آینك یكرمی سكزنجی كونی ، حضرت‌عیسی‌نامنه ، غدار « تورك »ك بودونماسنی آتشله‌مك تشبثنك اجراسی تقرر ایتدی . شفقدن ایكی ساعت اول ، یوك‌وپاموق بالیه‌لریله تماماً تجهیز ومحافظه ایدیلن ایكی كمی ، روح‌القدسه التجا ایده‌رك ، غلطه لیمانتی [۱] ترك ایتدیلر ؛ بوكمیلره «نیور «غابرییه‌ل‌تره‌ویزان»ك قادیرغه‌سیله شوالیه سیور « زاقغاریاغرییونی » نك قادیرغه‌سی رفاقت ایدییوردی . بو ایكی قپودان جنوه كورفزینك جسور وتجربه‌دیده كمیجیلرندن معدود ایدی [۲] . بونلردن باشقه ، بهرینك سكسان كوركجی اوطوراغی اولان، مكملاً تجهیزوتسلیح ایدیلمش اوچ عدد « فوست » واردی ؛ بونلردن برنجیسنه ، بویوك نامنی طاشییان مشهور « ژاقومو ـ قوقو » ، ایكنجیسنه، « سیلوه‌سترو ـ تره‌ویزان » ، اوچنجیسنه حشمتلو « به‌رناردو » نك اوغلی « ژیرولامو ـ موروزینی » قوماندا ایدییوردی. بو قپودانلردن هر بری طائفه‌سنی كندی قادیرغه‌سنك مرتباتندن تشكیل‌ایتمشدی. وبوقپودانلر « بریغانته‌ن » دینیلان برچوق كوچوك كمیلره‌ده، زفت ، چالی‌چیرپی ، طوپ باروتی كبی مواد مشتعله وسائره ییغمیشلردی . بو آتش ویریجی كمیلرتورك دونماسنی آتشلمك ایچوندی . اولجه قرارلشدیریلدیغی وجهله ، بویوك سفینه‌لرك اوكده كیدوب آرقه‌لرندن كلن قادیرغه‌لری وسائر كوچوك كمیلری جسامتلری‌ایله محافظه ایتملری ایچون امر ویریلمشدی . مفرزه‌نك یوله قویولدیغی برآنده ، بعض كیمسه‌لر ، غلطه قوله‌سنك تپه‌سندن قوتلی برشعله‌نك بردنبره پارلادیغنی كورمكله هرحالده دوچارحیرت اولدیلر؛ بوشعله‌نك توركلره كمیلرك یوله‌چیقدیغنی بیلدیرمك ایچون ویریلمش براشارت اولدیغنه بحق حكم ایدیلدی . ظلمت هنوز هر طرفده بوتون كثافتیله موجود ایدی ، وتورك كمیلرندن حال تیقظده بولوندقلرینه دلالت ایدن هیچ برعلامت ، هیچ برسس كلمیوردی .

[۱] یعنی خلیجك شمال شرقی قسمنی .

[۲] « تره‌ویزان » ، ایمپراطورك خدمتنه « جناب‌حقك وبوتون خرستیانلغك شرقی ایچون » كیرمش اولان اوجسور قپودان ایدی .

« بويوك سفينه‌لرك سكونت ايچنده پك آغير ايلريله‌ديكنی كورن طربزون قادريغه‌سنك صاحبی مغرور سنيور « ژاقومو ــ قوقو » ، جهانی برشرف قازانمق ايچون بودشمن دونماسنه برنجی اوله‌رق كنديسی هجوم ايتمك ايستدی . كوچوك فيلومز ، تورك دونماسنك بولنديغی « ماندراشييون » قوينك تام قارشيسنه كلديكی وقت ، معلوم اولديغی اوزره ، بويوك سفينه‌لر اوكده ايلريليه‌جكديلر ؛ فقط ، قرق صره كوركلی اولمدقلرندن ، يتمش ايكی كوركلی بر قادريغه‌نك سرعتيله ايلريليه‌ميورلردی . بناءً عليه ، مغرور وبوقانی دنياده شرف اكتسابنه حريص اولان « قوقو » هجومك سوق واداره‌سنی كميلردبراغق ايستمدی ، وايلك ضربه‌يی وورمق ارزوسيله ، ايلرييه كچدی ، وتورك كميلرينك اوزرينه قودورمشجه‌سنه آتيلدی . او آنده ، بردنبره اخلال ايديلن سكوت ، توركلرك سلاح باشنده اولديغی حيرتده قالان مهاجمينه اثبات ايتدی . برنجی طوپ كولله‌سی ، همان هيچ بر ضرر ويرمكسزين ، « قوقو » نك قادريغه‌سنك قيچ طرفنی صييرارق دوشدی . متعاقباً آتيلان ايكنجيسی بر طرفدن كيروب او بر طرفدن چيقدی . وقادريغه ، « پاته‌ر » ، « نوستر » كبی دينی بو ايكی كلمه‌يی اون دفعه تلفظ ايتمكده مصروف زماندن دها آز بر زمان ايچنده ، قپودانی ، ضابطلری ، طائفه‌سی حاصلی بوتون مرتباتيله قعر دريايه ايندی !

بزلر بيچاره كمينك بو وجهله قعر دريايه كيديشنی كورنجه ، هپمزی بر تأثر استيلا ايتدی . هيچ برصورتله آنلرك امدادينه قوشمق ممكن دكلدی . « فوست »ك ايچنده بو وجهله بوغولان باشليجه‌اشخاص شونلردن عبارتدر : اولا قپودان سنيور « ژاقومو ــ قوقو » ، ايكنجی‌قپودان قورفه‌لی سنيور « آنتونيو » ، محلف سر دومن « آندره‌آدورووؤدوه » ، بونلردن باشقه درت طائفه ، مسقط رأسلری « قاتتارو » ، « ترو » ، « ساردونيه » والخ اولان اون آرباليجی ، ويتمش ايكی كوركجی [١] . بونلرك كافه‌سی قعر دريايه كيدوب بوغولديلر . جناب حق تقصيراتلرينی عفو ايتسون ! « فوست » قعر دريايه كيتديكی وقت ، آنك تام آرقه‌سی صره كيدن خفيف قادريغه‌نك طائفه‌سی بونك فرقنده بيله اولمديلر . « فوست » ی كنديلرينك اوكنده ظن ايديور ، وهرشيئك يولنده كيتديكنی دوشونه‌رك محاربه‌يه دوغری ايلريليورلردی .

[١] « باربارو » درت طائفه ايله اون آرباليجی‌نك اسملرينی‌ده ويرير .

« فوست » لك قعر دریایه کیدیشنی فرق ایده‌مامه‌لرینه سبب ، بومبارده‌لر ایله قره‌بینه‌لرك هرشیئی قاپلایان کثیف دومانلری ، وبوندن باشقه اینانیله‌میه‌جق بر درجه‌ده هرطرفدن قوپان فریادلر ایدی. بناءً علیه ، بوصالدیران تورکلر ، سنیور « غابرییه‌ل ـ تره‌ویزان » ك بووجهله ایلریلمکده دوام ایدن قادیرغه‌سی اوزرینه ، بومبارده‌لرینك ایکیسنی بردن بوشالتدیلر ، وفیرلاتیلان کولله‌لرمذکور قادیرغه‌نك اورته‌سنه چارپوب برطرفندن اوبرطرفنه کچدیلر . کمینك سینتینه‌سنده بولنان ایکی کشی یارالندی . طائفه درحال قاپوطلر ایله کولله‌لرك آچدیغی دلیکلری طیقامغه قویولدی ، اوصورتله که ، قادیرغه قسماً صویه باتدیغی حالده ینه یوزییوردی . وزنجیرك یانده‌کی اسکی برینه کورك قوتیله باته‌چیغه دونه بیلدی ، وبوصورتله کندینی قورتاردی . دیکر « فوست » لرده عینی وجهله حرکت ایدوب کیری‌یه دوندیلر . تورکلر هزیمتمزدن دولایی بزم آجی آجی آغلادیغمزی کورمکه موفق اولدیلر ، وبزده بوتون بوبوغولان بیچاره‌لر ایچون بویوك ماتملر طوتدق . جناب حق کافه‌سنك تقصیراتنی عفو ایتسون ! بز ، تورکلرك بوتون فیلومزی ضبط ایده‌رك موفقیتلرینی تعقیب ایتمك ایسترلر قورقوسیله‌ده باشقه‌جه آغلییوردق . فی الحقیقه ، بزی اودرجه بر دهشت استیلا ایتمشدی که ، اکر تورکلر او کون عمومی بر محاربه‌یه قالقیشمش اولسه‌یدیلر ، هیچ شبهه‌سز ، کرك قاره‌دن وکرك دکیزدن هپمزك ایشنی بتیرمش اوله‌جقلردی. فقط رب لایزال مذکور بلده‌نك ضبطنی بو دفعه تأخیر ایتمك ایستدی .

« بونکله برابر ، بتپرستلر نه یاپدیلر ، بیلیورمیسکز ؟ یتمش ایکی عدد « فوست » ایله یوك چواللری ایله تجهیز ایدیلمش اولان ایکی بویوك سفینه‌مز اوزرینه آتیلدیلر ؛ وتورك فیلوسنه اولاً هجوم ایتمسی لازم ایکن بو وظیفه‌سنی ایفا ایتمین بو بیچاره سفینه‌لر بر بیغین دشمنك اورته‌سنده بز خرستیانلردن امداده انتظاراً قاله قالدیلر . لکن آنلرك امدادینه کیتمك ، هیهات ! عدیم الامکان ایدی ، چونکه بزده تورك « فوست » لری طرفندن درحال احاطه ایدیله‌جکدك . تورکلر ، بزم نه درجه‌ده نازك بر وضعیتده بولندیغمزی فرق ایتملری اوزرینه ، بوتون قوتلری ایله صانکه قهرمانانه بر صورتده بو بیچاره ایکی کمینك اوزرینه یوکلندیلر . وغایت شدید و مدهش بر محاربه‌یه کیریشدیلر . و بو کروهدن حقیقتاً او درجه بر واویلا قوپیوردی که انسان کندینی حقیقی جهنمده ظن ایدییوردی . حدسز حسابسز

قره‌بینه‌لر و اوقلر ایشلیبور ، و مقدار کافی تفنك وبومباردەلرده بونلره رفاقت ایدیبوردی . بو ایکی سفینه‌نك معروض قالدیغی بوسرت وخشین محاربه فراخ فراخ بر بچق ساعت امتداد ایتدی ، و طرفیندن هیچ بری بر تفوق احراز ایده‌مدی . کمیلریمز اسکی یرلرینه دونمکه مقتدر اولدیغی کبی یتمش ایکی تورك « فوست » ی ده قویلرینه چکیلدیلر . او کون بوندن باشقه ، نه قاره‌ده ونه‌ده دکزده هیچ بر شي وقوعه کلمدی ؛ یالکز تورك اردوکاهنده ، سنیور « ژاقومو - قوقو » نك کمیسنك قعر دریایه ایتمسندن دولایی ، بویوك شنلکلر یاپیلدی . ایشته حضرت عیسانك دینه قارشی دشمنلق ایدن جنویزلرك سوءنیتلرینك نتیجه‌سی اولان بوعظیم فلاکت بوندن عبارت اولدی . بو جنویزلردرکه قوجه تورکك دوستی کورونمك مقصدیله خرستیانلره قارشی بو اخانتی ارتکاب ایتمشدرلر ! »

ایکی وندیك سفینه‌سیله بوتون تورك دونماسی بیننده وقوعه کلن بو مدهش محاربه‌ده تورکلر بو ایکی کمی‌یی ضبطه موفق اوله‌مدیلر ولاتین کمیجیلری بو دفعه دخی ، موسیو « پیه‌رس » ك دیدیکی کبی ، خرستیان بحریه‌سنك صوك درجه‌ده کثرتلی فقط جسامت اعتباریله پك آشاغی اولان تورك کمیلرینه غیر قابل اعتراض تفوقنی کوسترمشدیلر . مع مافیه ، تشبث بحری عقیم قالمامش دکلدی ، وبو ، یکرمی نیسان مشهور محاربهٔ بحریه‌سندن بری ، کندیلرینی دکز اوزرنده غیرقابل مغلوب عد ایدن کرك روم و کرك لاتین خرستیانلر ایچون پك الملك اولدی . شمدی‌یه قدر مکمل محاربلرندن سکسان یاخود طقسان کشی فائده‌سز یره غائب ایتمشدیلر ، حالبوکه تورکلر ، « فرانجه‌س » ه کوره ، یالکز بر کمی ضایع ایتمشلر ، دیکرلرینه سرایت ایدن آتشی سریعاً باصدیرمشلردی .

محصورینك بو الیم هزیمتی « باربارو » نك روزنامه‌سنده اولدیغی قدر هیچ بر یرده او درجه تفصیلات ایله حکایه ایدیلمامشدر . « فرانجه‌س » و « پوسکولوس » جریان ایدن وقایعك خطوط اصلیه‌سنده وندیکلی وقعه‌نویس ایله متفقدرلر . « قریتوو ولوس » ایله « دوقاس » ه کلنجه ، هر ایکیسی بو عقیم قالان سفر بحرینك قوماندانی اوله‌رق « ژان ژوستینیانی » یی کوستریرلرکه بودوغری دکلدر . « دەتیه » یه کوره ، بونلرك ایچنده اك بی‌طرف کورینن « پوسکولوس » در . بو مورخ هم « ژان ژوستینیانی » یی وهمده « قوقویی » ذکر ایدر . فقط ، کندیسنه کوره ،

كمال جسارتله ایلری‌یه آتیلوب افنای حیات ایدن «قوقو» در، حالبوكه «ژوستینیا»نی یوك بالیه‌لری ایله تجهیز ایدیلن بویوك كمیلردن برینك اوزرنده بولنیوردی. «قوقو»نك سائقهٔ رقابت ایله ایلری آتیلمسنك یكانه سبب هزیمت اولدیغنی بزه بیلدیرن یالكز «باربارو» در، واكر یوك بالیه‌لری ایله قاپلانمش بوایكی بویوك سفینه آتش ویریجی دیكر كمیلرك ایلریسنده بولنه‌بیلمش اولسه‌یدی، هیچ شبهه‌سز بوهزیمت برموفقیته قلب اولوردی. بونك دلیلی، بوایكی سفینه‌نك بوتون تورك دونناسیله بربچق ساعت محاربه ایتدكدن صوكره، هیچ بر خساره دوچار اولمقسزین كیری‌یه چكیلمكه موفق اولمسیدر.

تورك دونناسنك خلیجه دخولندن متولد مدهش وضعیت، بویكی تهلكه‌یی كیجه كوندز تحت ترصدده طوتمق ایچون مدافعیندن برقسمنی آیریجه اشغال ایتدی، وبو صورتله مع التأسف درحال ثمره‌سنی ویردی. «قریتووولوس»، بو بدبخت محاربه‌نك حكایه‌سنه نهایت ویرر ایكن، دیركه: «پلانلرینك عقیم قالدیغنی كورن روماليلر (یعنی روملر)، تورك كمیلرینك خلیجده‌كی دمیر آتدقلری قویدن طیشاری چیقملرینه مانع اولمق ایچون، سورلرك اوزرندن بوكمیلره طاش كولله‌لر فیرلاتمقدن باشقه برچاره بوله‌مدیلر. بونكله برابر، هر كون خلیجك مدخلنه دیزیلمش اولان خرستیان كمیلرندن برقاچ قدیرغه آیریلیور، تورك كمیلرینی تعقیب وتبعید ایده‌رك بونلرك لمانه برضرر ایراث ایتملرینه مانع اولمغه چالیشیوردی. بعضاً بوكمیلری ساحله قدر تعقیب ایدییورلردی. اوزمان توركلرك‌ده، مرمیات آتمغه باشلایه‌رق، خرستیان كمیلرینی صاردیغی وبوصورتله تعرضه كچدیكی كوریلیوردی. ایشته بووجهله هر كون لمانده اوزاقدن اوزاغه چارپیشیلیوردی.»

بوهزیمتك ویردیكی یأس وكدر، اوبویوك امیدلرك سقوط انناكی، بومناسبتله یكدیكرینی متقابلاً اخانت وجنایتله اتهام ایدن وندیكلیلر ایله جنویزلر آره‌سنده ظهور ایدن شدید مجادله‌لر، [۱] دهشتناك یكی بر وقعه ایله ـ اكر حدالغایه‌یه وارمش برحالك امكان تزایدی قابل اولورسه ـ بر قات دها آرتدی. «قوقو» نك كمیسی طائفه‌سندن، «فرانچه‌س» ه كوره، قرق قدر كیجی، فلاكت اثناسنده، یوزه یوزه ساحله قدر وارمغه موفق اولمشدیلر. بوبیچاره كنجلر درحال توركلر طرفندن یاقالاندی، چیریل چیپلاق واللری باغلی اولدیغی حالده، سورلرك قرشیسنه سوق ایدیلدی، همان

[۱] «فرانچه‌س» ك اثرینك ۲۵۸نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

ساحل اوزرنده ، سلطانك امریله درعقب اولدیریلدی ، وبوبدبختلرك سورلر اوزرنده بولنان سلاح ارقداشلری ، حدتلرندن تیتره‌یه‌رك ، بونلرك بوصورتله بوغازلنمسنی كوربیورلردی . «تەتالدی» قازیقلندقلرینی ، « اوجی سیوری قازیقلرك مقعدلرینه كچیریلدیكنی » ، وبوطائفه‌نك آره‌سنده فلاكتزده كمینك ضابطلری‌ده بولندیغنی تأیید ایدر. محصورینك كدری اودرجه‌یی بولدی‌كه، نهایت ایمپراطورده عینی وجهله خونریزانه مقابله‌ده بولنمغه قرار ویردی . « فرانچه‌س» ه كوره ، ایكی یوز التمش‌مقدارینه واران برچوق تورك اسیرلرینی،باغلی اوله‌رق، امرایمپراطوریله سورك اوزرینه كتیردیلر، وبونلری، اوبیچاره ونديك كمیجیلرینه اشكنجه ایدیلن محلك تام قارشیسنده‌كی اك یوكسك مازغالاره ، تورك اردوسنك نظرلری آلتنده آصدیلر.

بوتون بواسیرلرك واسع برساحه‌ده بوصورتله اعدام ایدیلملری، غیرقابل‌تصویر مدهش برمنظره تشكیل ایتمش اوملیدر.

« فرانچه‌س » ه كوره ، بو الیم هزیمت ، جنویزلر ایله ونديكليلر بیننده پك شدید بیكلرجه مجادله‌لره سببیت ویردی. برنجیلر ایكنجیلری وبالخاصه « قوقو»یی، عجمیلكی ایله بو فلاكته بادی اولدیغندن ناشی ، اتهام ایدییورلردی . بوغاز بوغازه كله‌جكلرینی اوكره‌نان ایمپراطور، علی‌العجله یانلرینه‌كلدی، وكندیلرندن بومدهش حربك بوتون دهشتلرینه برده داخلی اختلاف فلاكتلرینی علاوه ایتمملرینی رجا ایتدی ، وآنلری تسكین ایتمكه موفق اولدی .

« باربارو » دیركه : « یكرمی طقوز نیسانده ، قادیرغه‌لرك باش قوماندانی اولان سنیور « آلوازیبو ـ دیه‌دو » ، طربزون قادیرغه‌سنك صاحبی بوغولان سنیور « ژاقومو ـ قوقو » نك یرینه سنیور « دومه‌نیغو ـ دولفه‌ن » ك اوغلی سنیور « دولفه‌ن ـ دولفه‌ن » ی تعیین ایتدی . بوسنیور شمدی‌یه قدر ، شهرك سرای قپوسی دینیلان قوتلی بر قپوسنی محافظه ایتمشدی . سنیور « پولو » نك اوغلی سنیور « زوآن ـ لوره‌دان » بو موقعه (غایت اهمیتلی‌وغایت تهلكه‌لی اولان « ولاكرنا » موقعنه) آنك خلفی اوله‌رق تعیین ایدیلدی .

بو كونلرده وآیك متباقی قسمنده ، قاره طرفنده‌كی سور ، تورکلر طرفندن مكرر هجوملره معروض قالمش وقالمقده ایدی . اون سكز نیسانده وقوعه كلن

ایلك هجومك عدم موفقیتدن صوکره ، مدهش برطوپجی آتشی همان متصل‌دوام ایدیـوردی . « باربارو » دیـورکه : « جسیم طوپلر بر آن کوروله‌مکدن خالی قالمیوردی ، وبعضـاً قاره سورندن پارچه‌لر یرلره دوکولییور ، حتی بعضاً شهربیله بویوك تهلکه‌یه معروض بولنیوردی ، وشهرده بولنان بزلر ، ایجاب ایدن یرلرده ، فوچیلر ، شرامپوللر وطوپراق ایله غایت مکمل تعمیرات یاپیوردق ، اوصورتله‌که بویاپدیغمز تعمیرات ایله اولکی‌قدر قوتلی‌عادتا حقیقی بردیوار وجوده کلیوردی .»

موسـیو « پیه‌رس » [١] دیرکه : « نیسـانك یکرمی اوچنده ، جسیم طوبخ طوپك یرینك دکیشدیریلدیکی ، وطوپ قپونك قارشیسنه ، « ژان‌ژوستینیانی » نك مفرزه‌سیله برابر یرلشدیریلدیکی محلك اوکنه قونولدیغی محتملدر ؛ چونکه بومحلده ، موسقوالینك دیدیکی کبی ، سورلر پك آز مقاوم وپك آز مرتفعدی. بوتاریخدن اعتباراً ، بومدهش آلت تخریب سورك بونقطه‌سنی دوکمکه باشلادی ، ونهایته قدر هیـچ برفاصله ویرمدی ! »

دونمانسك خلیجه همان خارق‌العاده برطرزده دخولی ایله برابر ، سلطان محمد ، خلیجك ایچ طرفنه ، بدبخت محصورینك حرکاتنی اودرجه تصعیب ایده‌جك‌اولان مشهور کوپری‌یی قوردیردی . قطعاتی‌خلیجك اطرافنده‌کی آلچق اراضی‌داخلنده بویوك برچرخ یاپمقدن قورتارمق ، بر ساحلدن دیکرینه قولایلقله ارتباط تأسیس ایتمك ایچون ، پادشاه بومتحرك کوپری‌یی قوردیرمشدی ، بر اوجی خلیجك شرق ساحلنده بولنان بوکوپرینك دیکر اوجی قارشی ساحله ، سورك پك یاقیننه ، برتی بویوك سورایله خلیج ساحلی اوزرنده امتداد ایدن سور قسمنك همان برلشدکلری نقطه‌یه‌مربوط ایدی . بوساحل‌قسمی اوزمان « قینه‌ژییون » تسمیه ایدیلن بوکونکی سایه‌دار ایوانسرای‌ایدی. اودرجه برسرعتله وجوده‌کلیویرمش اولان بوکوپری‌یی انشـا ایتمك ایچون ، یکدیکرلرینه صیقی صیقی‌یه ربط ایدیلمش اولان بیکدن زیاده غایت جسیم فوچیلر ، یاخود دها دوغریسی آغاجدن صندیقلر استعمال ایدیلدی . بوبلی بونجه یان یانه وضع ایدیلن ایکی فوچی کوپرینك‌عرضنی تشکیل ایدییوردی . بوفوچیلر اوزرینه ، برچین چیویلر ، وخلاطلر ایله ربط ایدیلمش کریشلر وضع ایتدیلر ؛ وبوکریشلر اوزرینه . یان یانه بش کشینك قولایلقله کچمسنه مساعد ،

[١] اثرینك ٢٨٣ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

مكمل وقوللانيشلى دوشمه تخته‌سندن بر يول دوشه‌ديلر. بو كوپرينك جسامتی تقدير خصوصنده بر چوق مورخلر بيننده اختلاف واردر. اك دوغريسی خليجك بو نقطه‌ده تقريباً كنيشلككندن عبارت اولان ايكی بيك قدم طولنده اولديغی محتملدر. موسيو «پيه‌رس» ديركه: «بو كوپری سلطان محمد طرفندن، يالكز قطعاتی خليجك بر ساحلندن ديكر ساحلنه قولايلقله كچيرمك مقصديله انشا ايدلمش دكلدی. فی الحقيقه، «فرانچه‌س»ه كوره، سلطان محمدك مهندسلری بو كوپرينك يانلرينه كنيش دوبه‌لر ربط ايتمشلر واوزرلرينه بومبارده‌لر يرلشديرمشلردی كه، بوسايه‌ده خليجك بويلی بوينجه ممتد پك ضعيف وآز يوكسك اولان سورينی پك زياده ياقيندن دووملك قابل اوليوردی. آيريجه كوپرينك يانلرينه قاديرغه‌لرده چكيلمش واوزرلرينه طوپلر وضع ايدلمشدی كه، بونلرده بومبارده‌لر ايله برلكده تأثيرينی اجرا ايدييورلردی [١].

بلده‌نك مدافعينی اودرجه سهولتله وجوده كلن بو كوپرينك تورك قطعاتی طرفندن حاضرلنديغی ايلك دفعه كورنجه، كنديلرينی يكی وبويوك بر دهشت استيلا ايتدی. توركلرك بلده‌نك اك ضعيف جهتنه، مقدما ١٢٠٤ سنهٔ ميلاديسنده شهرك سقوطنه سببيت ويرن نقطه‌يه قارشی بر هجوم حاضرلدقلرينی وبونك صوك درجه‌ده تهلكه‌لی بولونديغنی درحال ادراك ايتديلر.

ايمپراطورك رياستی آلتنده‌كی مجلس حرب، بويكی تهلكه‌يه شديد بر مدافعه ايله مقابله ايتمك ايچون، مدافعين عددينك غايت آز اولمسنه رغماً، الدن كلن فداكارلغی ياپمق لازم كلديكنی درحال اكلادی. بو عينی نقطه‌يه، يعنی سورك شمديكی ايوانسرای حواليسنه حاكم اولان شمال غربی زاويه‌سنه اك مكمل روم وايتاليان محاربلرندن مركب قوتلی بر مفرزه يرلشديرمكه قرار ويرلدی [٢].

[١] «باربارو»، سلطان محمدك مهندسلری طرفندن بو كوپرينك آتيلمسی اون طقوز مايسده وقوعه كلديكنی احتمال سهواً شو صورتله بيان ايدر: «حقيقتده، كوپری قورولدی، ذاتاً محصورين بونی بومبارده‌لر ايله تخريب ايدردی. يالكز كوپری‌يی هجوم عمومی كوننده قورمق اوزره حاضرلاديلر.»

[٢] دوقتور «مورتمان»، ديديكم كبی، سلطان محمدك قورديغی متحرك كوپرينك خليجك شرق ساحلنده كائن خمبره‌خانه ايله غرب ساحلنده‌كی دفتردار اسكله‌سی بيننده بولونمش اولديغنی بيان ايدر.

قرون وسطانك نهایتنده وقوعه کلن بو بیوك محاصره‌لرك دهشتی حقنده بوکون انسان کوچلکله برفکر ایدینه‌بیلور . آرتق بوسبوتون یاقین بر مسافه‌دن محاربه ایدیلیوردی. خلیجه بردنبره قوریلن کوپرینك اوزرینه یرلشدیریلمش تورك طوپجیلری ایله یدالهی‌یه مودوع شهرك سورلرنده‌کی مازغاللرك کیریسنده تحفظ ایتمش خرستیان طوپجیلری یالکز برقاچ مترهلك برمسافه‌دن یکدیکرینی بومباردمان ایدییورلردی . طاش کولله‌لرینك آشه‌جغی مسافه اودرجه قیصه ایدی که ، ایکی طرفك عسکرلری یوکسك سسله یکدیکرینه لاف سویلیه‌بیلیور ، بالخاصه متقابلاً الك مدهش کفرلری صاوریییورلردی .

تورك دونماسنك خلیجه دخولندن صوکره ، محصورینك وضعیتی دهشت کسب ایلدی . بودرجه واسع برخط مدافعه‌یی امین برصورتده مدافعه ایده‌بیلمك ایچون ، اساساً مقدارلری صوك درجه‌ده آز ایکن شمدی برده شهری خلیج جهتندن محافظه ایدن سور قسمنی حمایه ایتمك لازمکلیوردی . محیط مدافعه‌نك همان بوتون نقطه‌لری اوزرنده کیجه‌کوندوز بلافاصله وقوعه کلن بیکلرجه هجوملر ایله پك فنا صارصیلییورلردی. کندی موجودلری کوندن کونه تنزل ایتدیکی حالده، محاصره اردوسی آسیادن متمادیاً کلن حدسز وحسابسز تازه قوتلر ایله تقویه بولنقده ایدی [۱] .

« باربارو » دیرکه : « مذکور نیسان آیی ایچنده، کرك قاره‌ده وکرك‌دکزده، کوچوك مصادمه‌لردن وسورلرك بومبارده‌لر ایله دوکولمسندن غیری برشی وقوعه کلمدی . هله بوبریکیلر کیجه کوندوز کورله‌مکدن بر آن خالی قالمیورلردی ، وکولله‌لرینك تأثیریله بعضاً سوردن متعدد پارچه‌لر زمینه دوکلیور ، وبعضاً حتی شهر بیله بیوك تهلکه‌یه معروض قالییوردی. وشهرده بولنان بزلر ، لزوم کوریلن محللرده فوچیلر، چالیلروطوپراق‌ایله دائما مکمل‌تعمیرات یاپییوردق، اوصورتله‌که، سورلر اولکی قدر مقاومت کسب ایدییور ، وآرتق سرت برهدفه چارپمیان مرمیاتك تأثیری بوسایه‌ده پك چوق تناقص ایدییوردی .

« مایسك برنجی وایکنجی کونلری، نه قاره‌ده ونه دکزده، کوچوك مصادمه‌لر ایله تورکارك عادتلری وجهله فیرلاتدقلری نعره‌لردن وبلا انقطاع دوام ایدن

[۱] « فرانچه‌س » ك اثرینك ۲٦۱ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

اومعلوم بومباردماندن غیری هیچ برحرکت وقوعه کلمدی . بوآره‌لق اعاشـه ، بالخاصه اکمك ، وشراب ، حاصلی وجود انسـانك بسلنمه‌سی ایچون لازم اولان بوتون شیلر خصوصنده مضایقه باش کوستردی . »

سورك مدافعلری ، ییه‌جك تدارك ایتمك ایچون ، موقعلرینی برمخاطره‌یه محل ویره‌جکسزین ترك ایده‌میورلردی . کیری ایله اولان مسـافه‌لر پك اوزون ایدی . وقعه نویسلرك بیاناتنه‌کوره ، برچوق‌محاربلر ، طعام ایتمك ایچون اولرینه کیتمك ، یاخود عائله‌لرینك معیشتی تأمین ایتمك مجبوریتندن شـکایت ایدییورلردی ، ذاتاً بوده محاصرینك هجوم وباصقینلرینی تسهیل ایدییوردی. ایمپراطور ، ارزاق توزیع ایتمك ایچون برنوع معاونت جمعیتلری تشکیل ایده‌رك ، بوتهلکه‌لی محذورك اوکنی آلمغه چالیشدی . محاربه ایتمکه غیر مقتدر اولنلری محاربلره طعاملرینی طاشیمقله توظیف ایتدیلر ، ورئیسلری محاربه ایدن عائله‌لرك اعاشه‌سنی تحت تأمینه آلدیلر . هیهات ! محاربه جبهه‌سـنده بولنـان تورك آرکبوزجیلری ایله اوقجیلری هرکون یکی یکی محاربلر طرفندن دکشدیریلیورلردی ، حالبوکه مدافعین عینی کیمسـه‌لر اولوب برآن استراحت ایتمیورلردی. احتیاط قوتی‌قوماندانی اولان « دیمه‌تریپوس‌ـ فنتا کوزدن » ، هرکسك موقعنده بولونوب بولونمدیغنی تفتیش مقصدیله ، هرکون متعدد دفعه دوریه‌یه چیقمق ایچون امر آلدی . وعینی زمانده ، مدافعه خدمتندن فرار ایله صاقلنمغه قالقیشان آلچقلرك صاقلاندقلری یرلری تحری ایتدیرمك ایچون مأمور اولدی .

« باربارو » حکایه ایدرکه : « مایسك اوچنده ، خلیجك ساحلنده‌کی سورك اوزرینه ، تورك دونماسنك‌قارشیسنده بولنان برقاپونك‌یاقیننده‌کی نقطه‌یه ، اولدقجه بویوك چاپده ایکی بومبارده قویمغه قرار ویریلدی . بومبارده‌لر بلا توقف دشمن کمیلرینی دوکدیلر ، او صورتله‌که تورکلر کندیلرینك بو بومباردمانه قارشی فنا بر وضـعیتده قالدقلرینی کوردیلر . و بومبـارده‌لریمزك « فوست » لرینی تماماً دکزه کومدکلرینی وبرچوقده تلفاته سببیت ویردیکنی فرق ایدنجه ، بوفنالغه بر چاره آرادیلر ، وبزم آلت‌حربلرك تام قارشیسنه اوچ‌دانه‌جسیم بومبارده یرلشدیردیلر ، وبونلر ایله کیجه کوندوز سوری‌طوپه طوتدیلر . بو ، مدهش برطوپجی محاربه‌سی اولدی ، وکیجه کوندوز برآن‌دوامی کسمکسزین ، تقریباً اون کون امتداد ایتدی ،

فقط هر ایکی طرف ایچون بویوك بر فائده‌سی اولمدی ، زیرا تورکلرك طوپلری طوپراق ایله مملو سپتلر ایله محافظه ایدیلدیکی بزمکیلرده سپرلرك کیریسنده ایدی. بوندن باشقه ، بو محلده بویوك بر مسافه‌دن طوپجی آتشی تعاطی ایدیلیوردی [١] .

اثری المزده حقیقتاً باشلیجه منبع اولان بووندیکلی قیمتدار وقعه‌نویس دوام ایله دیرکه: « بوتون بو مصادمه‌لرك ویردیکی نکبت ودهشت آره‌سنده، حشمتلو ایمپراطور قسطنطین ـ مایسك اوچنده وقوعه کلدیکی پك محتملدرـ طرز آتیده قوماندانلریمزه خطاب ایتدی: «قپودان افندیلر، ووندیك اصیلزادکانی اولان بوتون سزلر، وندیك حکومتکزك بوبدبخت شهره معاونت ایتمك ایچون، هیچ برفیلوکوندرمدیکی تظاهر ایدییور. بناءً علیه ، فیلوکزی ممکن اولدیغی قدر تحری ایتمك ایچون، «نه‌قره‌پون» صولرینه قدر سریع السیر برکمی‌یی علی العجله کوندرمکه لزوم قطعی بولوندیغنی ظن ایده‌رم.» یکرمی التی کانون ثانیده قسطنطنیه وندیك « بالیوس »ی ایله عقد ایدلمش بر مقاوله موجبنجه ، آدالر دکیزنده بولنان وندیك فیلوسنك پای تختك امدادینـه قوشمغه مجبور اولدیغی معلومدر . فقط اوزون مدتدن بری بوفیلودن هیچ برخبر چیقمیور ، وبو ، محصورینی درین بریأسه القا ایدییوردی . برجسور عسکر اولان آمیرال « لوره‌دان » ، هرهانکی سببدن ایسه ، بکلنیلان فیلویی کتیرمامشـدی . احتمال وندیك جمهوریتنـك اوامری النه واصل اولمامشدی . مع مافیـه ، بو ، محصورینك یکانه ومقدس برامیدی ایدی . بوندن طولایی ، ایمپراطورك ارزوسی اتفاق آرا ایله قبول ایدلدی .

« بار بارو » دوام ایله دیرکه : « ودرحال اوکون ، طائفه‌سی یالکز اون ایکی کمیجیدن عبارت اولان بر « بریق » تجهیز ایدلدی ، وبو « بریق » چنـاق قلعه‌یی آشارق آدالر دکزینه قدر صوزولمسی ، واورایه برکره واصل اولنجه ، فیلومزك نره‌ده بولنه‌بیله‌جکی حقنده معلومات آلمسی امرینی آلدی ؛ وفیلویی بولدیغی حالده سنیور « ژاق ـ لوره‌دان » اسمنده‌کی آمیرالنه ، خرسـتیانلق نامنه هنوز سـقوط ایتمامش اولان اسـتانبوله درعقب یتشمسنی وتورك دونماسـندن قورقاقسزین سربستجه کلمسنی بیان ایده‌جکدی . »

[١] « باربارو » ، « یارم میل » دیر، موسـیو « ده‌تیبه » ، بر سهو اولدیغنی وبونی « بریچق میل » اوقومق لازم کلدیکی فکرنده‌در .

جسور كوچوك « بريق » ، ظلمتدن استفاده ايتمك ايچون ، ليماندن كيجه ياريسی چيقدی . عثمانلی سنجاغنی چكمش وطائفه‌سی‌ده تورك كميجيسی قيافتنه كيرمشدی . بو بهادر كميجيلر ، همان قطعی اولان براولومه قارشی يورييان بو حقيقی قهرمانلر ، « بريق » ی خارجه چيقارمق ايچون ، ليمانك آغزنده‌كی زنجيری آچمق لازم كلديكی وقت ، توركلرك سمع دقتنی ايقاظ ايتمكسزين ، هيچ اميد ايديلمديكی حالده ، خليجدن چيقمغه موفق اولديلر . شرقك بو معظم پای تختنك صوك اميدينی طاشيان بو كوچوك سريع كمی بوتون مرمره بويجه‌سا كتانه صوزيلوب كيتدی . همان معجزه قبيلندن اوله‌رق ، بلا حادثه چناق قلعه‌نك دار بوغازينی كچدی ، وآدالر دكزينك يوكسك دالغه‌لری اوزرندن سربستجه سكه‌رك ايلريلدی . هيهات ! براز صوكره كوره‌جكزكه ، بو ييلمز كميجيلر ، او درجه بكلنيلان ، او درجه ربط اميد ايديلن ونديك فيلوسنه تصادف ايتمديلر . جناب حق ، بو درجه جسورانه بر استحقار حياتی ، بو درجه وطنپرورانه جهدوغيرتی تقديس ايتميه‌جك ، مكافاتنی ويرميه‌جكدی !

محاصره حقنده موسقوالی نامی آلتنده يازلمش وقايعنامه‌نك بو حادثات عظيمه‌نك رأی‌العين مشاهدی اولديغی محتمل اولان مؤلفی ، بواثناده جريان ايتمش اولان كنديسنه كوره اولدقجه خارق العاده بر وقعه‌يی نوط ايدر ، فقط بو وقعه ، ديكر هيچ بر وقعه‌نويسك قيوداتنده موجود دكلدر . مجهول مؤلف ديركه : « سلطان محمد يكی بر هجوم عمومی‌يی امر ايديجه ، پطريق وايمپراطورلغك رجالی ، « ژان ژوستينيانی » ايله متفقاً ، ايمپراطوردن شهری ترك ايتمسنی ، واويله بر يره‌چكيلمه‌سنی رجا ايتديلركه ، بر كره فراری حادثه‌سی اطرافه داغيلديغی وقت ، برادرلری وكذلك آرناؤودلر امدادينه كله‌بيلسونلر ، وبو صورتله غدار سلطان محمدی ، محاصره‌يی نهايت رفع ايتديرمك ايچون ، قورقوتمق احتمالی تجربه ايديله‌بيلسون . »

ايمپراطورك مشاورلرينك بو ارزوسی پك اعلا اكلاشيلور . محصور پای تختك خارجنده كنديسنی كوسترمسی پك چوق فائده‌لی اوله‌بيله‌جكنی دوشونيورلردی . تخمين ايديورلردی كه فراری حادثه‌سی بر كره‌دويولنجه ، كنديسنك بولنديغی محل ، موره قطعه‌سی دسپوطلری « دمه‌تريوس » و « طوما » اردولری ايچون اولديغی كبی ايمپراطورلغك ساحه‌سنده داغيلمش ديكر ملی قوتلر ايچون دخی بر مركز

تحشد اوله‌بیلوردی . واحتمال آرناؤود رؤساسندن نامدار اسکندر بك ایله‌براتفاق عقدایده‌بیلور، وبو اتفاق نتیجه‌سیله بو آرناؤود بکی ملتندن تشکیل ایتدیکی برقول اردویی یا کوندریر ویاخود باشـنه کچر برلکده کلوردی . اکر ایمپراطور بو یکی قطعات ایله محاصره اردوسنك آرقه‌سندن بردن بره کورونسه ، سلطانی محاصره‌یی رفعه اجبـار ایتمکه موفق اوله‌میه‌جغنی کیم بیلور ، باخصـوص مدافعه‌نك شدتی ، سرعتله صوك درجه‌ده متأثر اوله‌بیلان پادشاهك بو صره‌ده جسارتنی قیریـیوردی . فی‌الحقیقه عینی اسمسز مؤلف ، ایلریده کوره‌جکمز کبی ، سلطان محمدك برچوق دفعه محاصره‌دن وازکچمك درجه‌سنه واردیغنی تأییدایدر. هرحالده محاصره‌نك رفعنه موفق اولنه‌مسیدی بیله ، تورك خطوط محاصره‌سـنك کیریسـنده ایمپراطورك ظهوری ، هیچ اولمزسـه وندیك جمهوریتنك ، پاپانك ، حاصلی بوتون خرسـتیان عالمنك فیلولرینك، اودرجه انتظار وامید ایدیلن بوفیلولرك نهایت افقده‌کورینملرینه مساعده ایتمزمیدی ؟

موسقو والی‌دوام ایله‌دیرکه: «ایمپراطورمشاورلرینی سس چیقارمقسزین‌دیکلدی. کوزلرندن یاشلردوکولدیکی حالده‌آنلره شو جوابی ویردی : « توصیه‌کز پك‌مکمل بوندن دولایی‌سزلره تشکرلر ایدرم . بکا ایفاسنی‌تکلیف‌ایتدیککز تشبثك مقصدمز ایچون نه‌قدرفائده‌لی اوله‌بیله‌جکنی بن‌ده بیلیورم، چونکه، پك اعلادیدیککز کبی ، هرشیئك وقوعی‌احتمالی‌واردر ، فقط، بویله برفلاکت‌ایچنده، راهبلریمی، پای‌تختك مقدس کلیسالرینی، تختمی‌وملتی‌ترك ایتمکه اصلاقرار ویره‌میه‌جکم. جهان بنم‌حقمده نه‌دییه‌جك ؟ بالعکس، سزدن‌رجا ایده‌رم، بندن سزی‌ترك ایتمامکلکمی طلب‌ایدیکز. اوت ، سزك هپکزایله برلکده بوراده اولمك ارزو ایدییورم . [۱] . » بعده باشنی اکدی، وآجی آجی آغلادی ، وآنك‌ایله برابر پطریق وبوتون حاضرون آغلادیلر. یکیدن موره قطعه‌سنه ، آداره ، وفرنك مملکتنه هیئتلر کوندردیلر [۲] . »

مجهول راوی طرفندن بووجهله حکایه ایدیلن بوفجیع صحنه‌ده غیرقابل‌اعتراض برعظمت واردر . پك آزبرمدت صوکره ، ملتی‌ایچون حیاتنی‌فدا ایده‌جك اولان

[۱] ایمپراطورك شهری ترك ایده‌بیله‌جکنی. فقط‌آنی فلاکتده تبعه‌سنی‌ترك ایتمکی دائما رد ایتدیکنی « فرانچه‌س » ده تأکید ایدر .

[۲] هیچ‌شبهه‌سز، بوصوك جمله‌بوقاری‌ده بحث ایتدیکم « بریق » ك عزیمتنی ایماایدر.

عثمانلیلرك استانبوله كیریشلری

بدبخت حكمدارك سجيۀ قهرمانانه‌سی كنديسنی كوستریر. امثالی میاننده جداً بربهادر اولان بو پرنس « حقيقی برچوبان كبی سوزوسی ایچون حیاتی ویرمكه مجبوراولدیغنی « اكثریا تكرار ایدردی [١] . »

« باربارو » دیيوركه: «مايسك بشنجی كونی، انصافسز وبدطينت قوجه «تورك» بك اوغلی داغنك زروه‌سنه جسيم بومبارده‌لر وضع ایتدیردی [٢] ، وبونلر ایله كولله‌لری بك اوغلنك اوستندن آشیره‌رق ، زنجیرك كیریسنده طوپلانمش اولان فیلومزی بومباردمان ایتمكه باشلادی . بو بومباردمان بلا انقطاع بر چوق كون امتداد ایتدی . توركلر یوز كیلودن زیاده بروزنده‌كی طاش كولله‌لری فیرلاتیورلردی . اوچنجی كولله - توركلرك یالكز وندیك كمیلرینه نشان آلمغه جهد وغیرت ایتملرینه رغماً - غلطه لیماننك یاقیننده بولنان اوچ طونیلاتولق جنویز كمیسنه اصابت ایتدی، كمینك دروننده اون ایكی بیك دوقا قیمتنده ایتالیایه كیده‌جك قماشلردن وسائر قیمتدار اشیادن مركب پك زنكین برحموله واردی. كمی درحال قعر دریایه كیتدی، وبرقاچ جنویز كمیجیسی ده بوغولدی.» بوخارق العاده موفقیت توركلرك پك خوشلرینه كیتدی، بوشمدی آرتق بومبارده‌لری سایه‌سنده بوتون دشمن كمیلرینی سریعاً باتیره‌جقلرندن امین كورونیورلردی . اوآنده هنوز خلیجی مدافعه ایدن خرستیان فیلوسنی محو ایتمكدن باشقه برشی دوشونمیورلردی. بناءً علیه، بومباردمانه كمال شدتله دوام ایتدیلر. فقط، «باربارو»نك روایتنه كوره، خرستیان كمیلری تكرار زنجیر بوینی ترك ایده‌رك ، غلطه سورینك دیبنه بردفعه دها التجا ایتدیلر . وبو صورتله دشمنك یوز اوتوزدن زیاده آتدیغی كولله‌لر آرتق بو كمیلره همان اصابت ایده‌میوردی . مع مافیه ، بومباردمانك ویردیكی خسار ، تناقص ایتمكله برابر ، تماماً زائل اولمامشدی ، ایتالیان كمیلری هر كون بعض سقطلقلره دوچار اوليورلر ، یاخود تلفات ویریيورلردی . حاصلی بو ، دائمی والیم برتلاشی موجب اوليوردی . بونكله برابر غلطه‌ده برقادین قربان اولدی [٣] .

[١] « قروز » ك اثرینك ١٥٧ - ١٦ صحیفه‌لرینه مراجعت .

[٢] « فرانجه‌س » . اثرینك ٢٥٩ نجی صحیفه‌سنده « سن - ته‌ئودور » دیر. - بو ، بكرمی برنیسان بومباردمانك تكرار باشلامسندن عبارتدی . بوایكی كون حقنده‌كی قیودات اودرجه بكدیكرینك عینی‌دركه . بوراده برقاربشیقلق نولوب اولمدیغنی. وعینی بومباردماندن ایكی دفعه بحث ایدیلوب ایدیلمدیكنی دوشونورم .

[٣] « فرانجه‌س » ك اثرینك ٢٥٩ و ٢٦ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

تورکلری حسن اداره ایتمكله اودرجه جهد وغیرت ایتمش اولان جنویزلر، کمیلرندن برینك دشمن طوپچیلری طرفندن دکزه کوموملسنی انتاج ایدن اوغیرقابل تعریف حرکتدن دولایی صوك درجه‌ده مأیوس اولدیلر. سلطان محمده شکایته کیتدیلر. ودیدیلر که: « بز بی‌طرف قالمق ایستیورز؛ بوایکی آتش آره‌سنده بولنمق وضعیت مدهشه‌سی ایچنده، یکانه‌ارزومز، هرایکی محارب طرف ایله حال صلحده قالمقدر.» کنج مورخ « دوقاس » ، جنویزلره ، اکر دوستانه بر وضعیت آلمامش اولسه‌یدیلر، سلطانك، دونماسندن سکسان کمی‌یی، خلیجه ادخال ایتمك ایچون، بك اوغلی تپه‌سندن آشیرامامش اوله‌جغنی و خرستیانلرك بوکمیلری‌یاقه بیلمسی کندی‌اللرنده اولمش اولدیغنی سویلتیر. بونلر پك جرأتکارانه سوزلردر، وبوسوزلرك سلطانه سویلنمدیکی ظننده‌یز.

«دوقاس» دوام ایله دیر که: «پادشاه‌ایله‌مشاورلری کندیلری طرفندن تخریب ایدیلن کمینك هانکی ملته‌منسوب‌اولدیغنی بیلمدکلری،وآنی بر دشمن کمیسی‌ظن ایتمش اولدقلری جوابنی ویردیلر. قسطنطینیه‌یه قارشی یاپیلان عملیات محاصره‌نك سریعاً موفقیته ایرمسی ایچون تمیاتده بولنملرینی جنویزلره توصیه ایتدیلر، ونهایت موفقیت حالنده باتان کمینك صاحبلرینه بول بول تضمینات وعد ایتدیلر . » عمومیت اوزره پك حقیقتپرور اولان« فرانچه‌س » ه باقیلورسه، سلطانك دوچار دهشت اولان جنویزلره ویردیکی جواب، نزاکتدن صوك درجه‌ده اوزاق اولان شوطرزده وقوعه کلدی: « بوکمیلر، تجارت سفینه‌لری دکل، فقط حقیقی قورصان کمیلریدرلر. بورایه تجارت مقصدیله دکل ، فقط دشمنم اولان ایمپراطوره معاونت ایتمك ایچون کلمشدرلر . بناءً علیه، آنلره آچیقدن آچیغه دشمن کبی معامله ایده‌جکم . بالعکس دوستلرم اولان سزلره کلنجه، صلحه اعتماد ایله کیدیکز!.

تورك دونماسنی یاقمق ایچون پك مدققانه حاضرلنان تشبثده‌کی عدم موفقیت، وبوندن دولایی، بلده‌نك محافظه‌سی ایچون وندیك قوهٔ معاونه‌سنه انضمام ایدن فعالیت، وفضله اوله‌رق جنویزلرك صوك درجه‌یه واران ایکی طرفلی وضعیتی کبی بر چوق مصیبتلر، بوایکی ایتالیان عنصری بیننده‌کی عصرلق کین وغرضی نهایت اودرجه تحریك ایتدی که، شهرده‌ك وخیم تشوشلر پاطلاق‌ویردی. شدید بر عربده‌استانبول

سوقاقلرینی قانه بویادی . بو ایکی عنصردن هربری ، دیکرینی شهرك مدافعه‌سنه صادقانه حصر نفس ایتمامکله ، وبالعکس ، ایلك ظهور ایده‌جك فرصتده کمیلرینی قاچیرمقدن باشقه برشی دوشونمامکله اتهام ایدییوردی. بو اتهاماتی رد ایتمك ایچون ونديكلیلر، کمیلرندن قسم اعظمنك کورکارینی آلدقلرینی، یلکنلر، تجهیزات سائره ایله برابر شهره قویدقلرینی اخطار ایدییورلردی. جنویزلر جواباً دییورلردی که، هر نه‌قدر کندیلری بوصورتله حرکت ایتمامشلر سه‌ده، کندیلرینك قادینلری وچوجقلری غلطه‌ده بولوندقلرندن شرقده‌کی منفعتلری ایچون اودرجه حائز اهمیت اولان بو موقعی هیچ بر وقت ترك ایده‌میه‌جکلردی. کندیسنه قارشی بالخاصه مماشاتده بولنمقله اتهام ایدیلدکلری سلطان محمد ایله صلحی محافظه ایتمش ایسه‌لر، بو ، بو خصوصده منفعتی اولان ایمپراطورك ارزوی قطعیسندن منبعث اولدیغی علاوه ایدییورلردی. بوتون بومتقابل ایضاحات هیچ کیمسه‌یی اقناع ایتمدی ، بر طرف دیکر رقیب طرفك انجق کندی منفعتی دوشوندیکی حقنده‌کی فکر وقناعتنده ثابت قالدی . وبو اتهامات میاننده ، اك آغیری خلیجده‌کی تورك کمیلرینی یاقمق ایچون تصور ایدیلن خرستیان پلانندن دشمنی کیزلیجه خبردار ایتمش اولمق اتهامی ایدی ، بوکا قارشی جنویزلر کمال انفعال ایله پروتستو ایدییور، وبو شایان اسف عدم موفقیتك یکانه سببی ، عملیاتك بوتون شان وشرفنی بالذات اکتساب ایتمك حرصیله تدابیر ابتدائیه‌یی بیله اهمال ایتمش اولان « قوقو » نك مجنونجه تدبیرسزلکی اولدیغنی علاوه ایدییورلردی . دها جدی ادله‌نك فقداننندن ناشی ، داخلی دشمنلر نتیجه‌ده یکدیکریله سوقاقلرده غوغایه طوتوشدیلر . بربرلرینك بوغازلرینی کسه‌جکلری صرده ، کورولتی‌یه قوشان بد بخت ایمپراطور، کوزلرندن یاشلر دوکولدیکی حالده آره‌لرینه آتیلدی ؛ قادر مطلق جناب حق نامنه، خارجی حربدن متولد دهشتلره برده داخلی حرب فلاکتلرینی علاوه ایتمامرینی کندیلرندن رجا ایتدی . بو المناك وقایعی حکایه ایدن «فرانجس» ، ایمپراطورك بریسنی جنویزلره ، دیکرینی ونديكلیلره خطاباً ایراد ایتدیکی ایکی رجاکار نطقندن بحث ایدر . احتمال بو نطقلرده‌کی تعبیرات وقعه‌نویس طرفندن اویدورلمشدر ، فقط اصللرینك حقیقی و طرز ایرادلرینك‌ده مؤثر اولدیغنده شبهه یوقدر . او درجه اصیل بر روحه مالك اولان بو بهادر پرنسك ، بو خرستیانلرك یکدیکریله اویوشوب صلح ایتملرینی ، وبوندن بویله انجق

مدهش دشمنلری ایله اولنجه‌یه قدر محاربه ایتمکی دوشـونملرینی رجا واسـترحام ایچون ، اك مؤثر دلیللر سرد و اتیان ایتدیکی قولایلقله تصـور ایدیله‌بیلور . قلبه نفوذ ایدن بلاغتی قوتیله، کین وغرضلری یاتیشدیرمغه، وجنویزلر ایله وندیکلیلری بالخاصه مشترکاً مدافعه‌یه حصرنفسه قراروبردیرمکه موفق اولدی . کیزلی برکین، فلاکتك ختامنه قدر ، هر ایکی ملتك قلبلرینه دها آز صینمش دکلدی .

محاصره‌نك وقوعات یومیه‌سی ایچون دائما اك‌مکمل رهبریمز اولان « باربارو » دیرکه : « مایسك التنجی کونی، کیجه وکوندوز ، اهمیتلی بر حادثه وقوعه کلمکسزین کچدی . یالکز قاره جهتنده‌کی سـوره قارشی بومباردمان بلافاصله دوام ایدییور، وکذلك تورکلرك نعره‌لری ، ومحصورین میانه‌دهشت القا ایتمك ایچون وورولان قدوملر یاخود ترامپته‌لرك قولاغی صاغرایدیجی انعکاساتی بردقیقه توقف ایتمیوردی.

ینه عینی وقعه نویسه کوره ، مایسك یدیسنده ، کیجه‌نك سـاعت دردنده ، یعنی کونشـك غروبندن درت سـاعت صـوکره ، ـ اوتوز بیك تورك ، هجوم مردیوانلری ایله سـوره آتیلدیلر ، بوناکهانی هجومه انتظار ایتمیان محصـورینی باصدیرمق ایستدیلر . بك آتشلی بر مجادله تام اوچ ساعت امتداد ایتدی . صوك درجه برشدتله چارپیشـدیلر ، بزم وندیکلی دیرکه ، « فقط رب‌لایزال بزمکیلره قوت ومعاونت بخش ایتدی ، وبویوك ضایعاته دوچار اولان ومحجوبیتلرندن‌برلره کچن تورکلر ، قهرمانلریمز طرفندن کیری‌یه پوسکورتیلدی ، اولدقچه ، وحتی‌بك چوق دییه‌بیله‌جکم ، تلفات ویردیلر » .

سیلاوون وقایعنامه‌سی، تعبیر دیکرله اسمسز موسقوالی ، عینی وجهله مایسك التی یاخود یدیسنده وقوعه کلدیکنی اشعار ایتدیکی بو هجوم حقنده ، نادیده‌براقاچ تفصـیلات ویریر . بالخاصـه ، بومبارده‌لرك انداختندن حصوله کلن کدیکلردن ، دشمن آتشی آلتنده ازیلن محصورینك آرتق مقدار کافی برسرعتله طیقایه‌مدقلری بومدهش کدیکلردن بحث ایدر . اسمسز مؤلف ، کرك روملر وکرك تورکلرك « ییرتیجی حیوانلرکبی » وحشیانه برصورتده بوغوشدقلرینی حکایه ایدر . ودیرکه: « هربرینك جسـارت عقورانه‌سنی کورمك دهشـتناك برشي ایدی . » قوتلی برقطعه‌نك باشنده بولنان « ژانژوستینیانی » مدهش نعره‌لر صاووراراق تورکلری خیرپالییور ، سوردن خارجه آتییور ، جسـدلری ایله خنده‌کی دولدیرییوردی .

اسکی یکیچریلردن جسیم‌الجثه مراد نامنده بری « ژوستینیانی » اوزرینه آتیلدی ، کمال شدتله وورمغه باشلادی ، فقط بررووم محاربی ، سورك اوزرندن جسورانه آتلایارق ، بالطه‌سیله خائن تورکك باجاغنی بیچدی ، وبووجهله بو بیوك ایتالیان قوماندانی اولوم تهلکه‌سندن قورتاردی . بو اثناده ، غرب قطعاتنك سنجاقداری عمر بك نامنده بر دیکر تورك محاربی‌ده بو دفعه روملره قارشی یوربیوردی، فقط بونلر میانـده بولنان بر سرکرده یالین قیلیج آنك اوزرینه آتیلدی ، اوکنده‌کی بوتون تورکلری قاچیرته‌رق ، اودرجه شدتلی بر قیلیج ضربه‌سی وورودی‌که ، عمر بکی ایکی‌یه بولدی . صوك درجه‌ده حدتلنن بر آلای تورك بوبهادرك اوزرینه یوکاندی ، وآنی پارچه پارچه ایتدی . پك مأیوس اولان روملر ، امپراطورك سوکیلیسی بومرد محاربك ضیاعندن‌دولایی آجی آجی کوز یاشلری دوکدیلر [١] .

کیجه یاصینجه، محاربه نهایت بولدی . بومراق‌آور وقعه‌لری، مصاللرده بولنان قهرمانلر قبیلندن اولان بوبهادرلرك اسملریله بزه حکایه ایدن یالکز سیلاوون وقایعنامه‌سیدر .

ینه او مدهش کیجه‌ده ، هجومه آتیلان تورکلرك باغریشلری ، داووللر وترامپته‌لرك جانخراش عکسلری اوزاقده بولنمقله‌برابر بوغلیانلره معکس‌اولان آسیا ساحلنه قدر دهشت صاچدیغی برصره‌ده ، ایچلرنده بزم وقعه‌نویس « باربارو » نك بولوندیغی وندیك کمیجیلری ، براً وبحراً بر هجوم عمومینك وقوع بولدیغی ظن ایده‌رك، سلاحلره صاریلدیلر ، ومحاربه‌یه حاضرلندیلر . تورك کمیجیلری بووضعیت حربیه‌دن چکیندیلر ، وتورك دونماسی آرتق دمیر آتدیغی یرده قالدی . خرستیان کمیلری ، زنجیرك کیریسنده اولکی وضعیتلرینی آلمق ایچون، غلطه سوری دیبنده‌کی ملجألرینی بوآره‌لق ترك ایتمشدیلر . وبالآخره ، « باربارو » نك روایتنه کوره ، ینه جنویز بلده‌سنك سورلرینه صیغینمق اوزره ، زنجیر بوینی درحال تکرار ترك ایتمش اولدقلری ظن ایدیلور .

---

[١] موسیو « پییه‌رس » دیرکه ، موسقوالینك بو حکایه‌سنك صحتندن دیکرحکایه‌لرنده اولدیغی کبی شبهه ایدیلور . کندیسنه کوره، بوالتی مایس‌هجومنده روملرك برخروج حرکتی یاپمش اولدقلری وسورك خارجنده چارپیشدقلری آکلاشیلیورکه، بوپك آزمحتمل کورینور.

تورکلرك بو ایکی هجوملری قطعیاً عقیم قالمشدی. فجر ایله برابر، عدم موفقیتدن دولایی پرحدت و آتش، کیری‌یه چکیلمشلردی، فقط، « باربارو » یه کوره، شهرك قپولرندن برینی یاقامش دکللردی. « بوقپو یانار یانماز ، بزمکیلر اورایه‌قوشوشدیلر تورکلری کیری‌یه پوسکورتدیلر، ویکیدن بوقپویی اوردیلر. »

« باربارو » دیرکه : « مایسك سکزی اولان ایرتسی کون، اون‌ایکیلر مجلسمز، انعقاد ایده‌رك ، « تانا » دن کلن اوچ بویوك قادیرغه‌نك تجهیزات وتسلیحاتنی آلمغه، وطائفه‌لرینی، « غابرییه‌ل ـ تره‌ویزان » ك قوماندای آلتنده، آیوانسرای جهتنده‌کی سورك مدافعه‌سنده استخدام‌ایتمکه قرار ویردی، چونکه سورك بوقسمی، تورکلرك خلیجده انشا ایتدکلری کوپریدن صوکره صوك درجه‌ده بر تهلکه‌یه معروض بولونیوردی. بوقراری اجرا ایتمك ایچون ، بو کمیلرك ایچنده‌کی بوتون اشیای تجاریه‌نك‌اخراجیله ایمپراطورك‌ترسانه‌سنه‌کوندریلمسی‌امرایدیلدی.» بوقره‌قوش‌واری قرار همان اجرا ایدیلدی. کمیلرینی ترك ایتملری تکلیفی قارشیسنده غلیانه کلن طائفه‌لر، اشیانك اخراجنه‌قوتله مقاومت ایتمك ایستدیلر. پك اعلا اکلایورلردی‌که، اکر قادیرغه‌لرندن آیریله‌جق اولورلرسه ، سلامتلری‌ایچون لیمانی ترك‌ایدوب کیتمك لزومنه حکم‌ایتدکلری‌وقت، بوحکملرینی‌آرتق‌اجرا ایده‌میه‌جکلر، وایجابنده رومدلر کندیلرینی‌جبراً آلیقویه‌جقلردی. « باربارو» بوتون بووقایعی قاریشیق‌واوزون‌برطاقم تفصیلاتیله حکایه ایدر. اوکون طائفه‌لرك مقاومتی اودرجه‌یه واردی‌که ، باشه چیقمق امکانی اولمدی، ونهایت قادیرغه‌لرك‌تجهیزات‌وتسلیحاتنی آلمقدن وازکچیلمك لازم کلدی.

وقعه‌نویسمز دیرکه، مایسك سکزنجی کونی ، اون ایکیلر مجلسنی یکیدن عقد ایتدك ، و « تانا » دن کلن قادیرغه‌لرك ایچنده‌کی اشیای تجاریه‌نك چیقاریلمسنه وکمیلرك ایمپراطورك ترسانه‌سنه چکیلمسنه یکیدن قرار ویردك . فقط ، بوعملیاته باشلامق ایستدیکی وقت ، بوقادیرغه‌لرك طائفه‌لری ، اللرنده قیلیجلر ایله کمیلرك مدخللرینه آتیلدیلر، ودیدیلرکه: « بوقادیرغه‌لرك حموله‌سنی بوشالتمق ایچون کیمك جسارت کوستره‌جکنی کوره‌جکز. زیرا پك اعلا بیلیورزکه، برکره قادیرغه‌لریمز بوشالتیلوب ترسانه‌یه چکیلینجه ، بورومدلر ، صانکه بز آنلرك مالی واسیرلری ایمشز کبی ، بزی جبراً شهرده آلیقویه‌جقلردر ، حالبوکه شمدی بز کرك قالمق

وكرك ایستر ایسه‌ك كیتمك ایچون تماماً حرز. بناءً علیه، بوقادیرغه‌لری بوشالتمزدن اول ، حضرت عیسانك ، ارزوی ذاتیسنه كوره، ایشلری نه‌صورتله اداره‌ایده‌جكنه انتظار ایتمك مناسبدر ، زیرا بز واضحاً كوریبورزكه ، بوبیچاره بلده‌ده حاضر اولان خرستیانلردن هیچ بری بوملعون توركه برشی یاپمغه قادر اولمدیغی كبی ، ونهایت هپمز آنك قیلجندن كچمك عاقبتنه اوغرایه‌جغزدر ؛ ایشته بونك ایچون، بوقادیرغه‌لری اشغال ایدن بزلر ، هپمز مسكنلریمز اولان بونلرك ایچنده اولمكه قرار ویردك، وهیچ برصورتله‌قاره‌ده اولمك ایستمیورز ! » نهایت‌الامر،بوطائفه‌لر اویله مكمل بر صورتده حركت ایتدیلر كه ، قادیرغه‌لری ایچنده ، بك اوغلی سورلرینك دیبنده قالمغه موفق اولدیلر .

مایسك طقوزی ایله اوننده ، بواجتماعلرك علی‌الاكثر وقوعه كلدیكی محل اولان استانبولك « آیاماریا » كلیساسنده ، یكیدن مجلسلر انعقاد ایتدی . نهایت اون اوچ مایسده ، طائفه‌لر مقاومتدن واز كچدی. ونديك قادیرغه‌لرینك تجهیزات وتسلیحاتی آلینوب ، خلیجده‌كی بوتون ونديك فیلوسنك باش قپودانی تعیین ایدیلن « آلوازیبو ـ دیه‌دو » نك نظارتی آلتنده ، زنجیرك غرب اوجنك ربط ایدلدیكی نقطه‌دن اوزاق اولمیان « نه‌ئوریبون » موقعنده‌كی ایمپراطورك ترسانه‌سنه چكیلدی ، ودرت یوز كمیجی‌یه كلنجه ، سائر قطعات میاننده تمیز ایتمش اولان بوقطعه ، قیمتدار رئیسلری « تره‌ویزان » ك تحت قوماندانسنده، سورده‌كی‌بوقاریده بحث ایتدیكم موقع شرفی اشغال ایتمكه كیتدیلر. بونك كندیلری ایچون همان‌قطعی برموت اولدیغنی بیلیورلردی . سور ، بونقطه‌ده دشمن طوپچیسنك دائمی آتشنه اودرجه معروض ایدی كه ، مدافعین ، اقشامدن صباحه وصباحدن اقشامه قدر ، هركون دها زیاده چوغالان ودها زیاده كنیش بر آغز ویرن كدیكلری تعمیر ایتمكدن باشلرینی قالدیرمیورلردی .

« باربارو » دیركه: « جسور باش قپودان « آلوازیبو ـ دیه‌دو » یكی وظیفه‌سنی كمال خواهشله قبول ایتدی، ودرحال لیمانی ، سفینه‌لری وقادیرغه‌لری ، زنجیری برحال مكملیته قویمغه باشلادی. وبالخاصه زنجیره اعتنا ایتدی ، چونكه بو ، كرك بزم وكرك فیلومزك سلامتی دیمكدی ، وبركره بوزنجیر كسب متانت ایدنجه ، دكز جهتنده‌كی قورقولریمزك برآز تخفف ایتدیكنی حس ایتدك ! »

دائما « باربارو » دن نقل ایدییورم : « مایسك اون برنجی کونی ، نه قاره‌ده ونه‌ده دکزده هیچ برشی وقوعه کلمدی ، یالکز بری‌ـوره قارشی یاپیلان بویوك بومباردمان بلا انقطاع دوام ایتدی . بوندن غیری ، بوکون نوط ایدیله‌جك هیچ برشی یوقدی . »

بالعکس ، اون ایکی مایسده ، کیجه یاریسی ، منتظم اللی بیك تورك ، دائما اولدیغی کبی کسکین نعره‌لر آته‌رق ، ترامپته‌لر وقدوملرك چیقاردیغی مدهش کورولتیلری اطرافه عکس ایتدیره‌رك ، سورك ، تکفور ، ونام دیکر ایله « پورفیروژه‌نه‌ت » سراینك جوارنده ، ادرنه قپوسی ایله « قالیقاریا » قپوسی آره‌سنده‌کی قسمنه یکیدن هجوم ایتدیلر. سورك بوبنانك جوارنده‌کی قسمی ، بلافاصله دوام ایدن بومباردمانك تأثیریله همان ییقلمش کبی ایدی . وبالخاصه خارجی دیوار عادتا خراب اولمشدی. « باربارو » دیرکه : « بوانصافسز تورکلرك غیرتی اودرجه‌یی بولدی‌که ، بلده‌ده همان هرکس آرتق عاقبتك کوروندیکنی ظن ایتدیلر ؛ فقط ، رحیم وشفیق اولان اباللهم حضرت‌عیسی شهریمزك بودرجه سفیلانه محو اولمسنی بودفعه‌ده ایستمدی . جناب حق‌دده استانبولك برنجی قیصری اولان « مقدس قسطنطین » ك پیغمبرانه سوزینك یرینه کلمسنی ایستدی. بوسوزه کوره ، استانبول آنجق کیجه‌نك ظلمتی ایچنده ، قمرك آنجق نصفنك کوریله‌جکی بربدرتام آننده غائب ایدیله‌جکدی. » خلاصه ، تورکلرك بو بویوك اوچنجی هجومی ، ایناتیلمیه‌جق بردرجه‌ده ابراز ایتدکاری جسارته رغماً ، بودفعه دخی عقیم قالدی .

سیلاوون وقایعنامه‌سنه کوره ، بواون ایکی مایس هجومی برآره‌لق او درجه شدت کسب ایتدی‌که ، روملر کندیکك کیریسنه چکیلمکه مجبور اولدیلر ، فقط دشمنك بوصورتله ایلری آتیلمسی ، « سه‌نکورلا » نك« ستراتیقوس » ی اولان « پاله‌ئولوغوس » ك فدا کارلغی سایه‌سنده ، توقیف ایدیلدی . بعض محررلر بونك « روم سواریسی قوماندانی » اولدیغی فکرنده بولوندیغی کبی دیکرلری‌ده بوغریب لقبك « ایکنجی قوماندان» معناسنده اولدیغنی بیان ایدرلر. موضوع بحث اولان «پاله‌ئولوغوس» ك احتیاط قطعاتنه قائن پدری «قانته‌کوزه‌ن» ایله برابر قوماندا ایدن «نیسه‌فورـ پاله‌ئولوغوس» اولمسی پك زیاده محتملدر؛ ذاتاً بوقطعاتك مواقعی بوهجوم نقطه‌سندن پك آز برمسافه‌ده کائن ایدی .

فقط بو « پاله‌ئولوغوس » تورکلری تام پوسکورتمش اولدیغی بر صره‌ده ایدی‌که، کندی‌ده آناطولی بکلربکی مصطفی پاشانك تحت قوماندانسنده یتیشه‌ن تازه قطعات طرفندن شدتله هجومه دوچار اولدی. « شاریسییوس » قپوسنده بیك کشی‌یه قوماندا ایدن « ته‌ئودور ـ دو ـ قاریستوس » ایله « ژان ـ ژوستینیانی » کندیسنی حمایه‌یه قوشدیلر. نهایت تورکلری پوسکورتمکه موفق اولدیلر، فقط وضعیت بر اره‌لق محصورین ایچون صوك درجه‌ده بر نزاکت کسب ایتمشدی. وقایعنامه مؤلفنك دیدیکی کبی: « تورکلر بو آنده روملره تفوق ایتمکه باشلامشدیلر. »

او اقشام، ایمپراطور معیتی ایله برلکده آیاصوفیه‌ده، بریوم مخصوصلك عرفه‌سی مناسبتیله، اجرا قلنان آیینده حاضر بولنمشدی. مراسم دینیه‌نك ایفاسندن صوکره، کلیسانك اتصالنده‌کی صالونلردن برنده مجلس حرب قورولدی. رؤسای عسکریه‌دن بری، هم افرادك قوهٔ معنویه‌سنی یوکسلتمك وهمده بر آز ارزاق اله کچیرمك مقصدیله، بالذات ایمپراطورك قوماندانسی آلتنده برخروج حرکتی یاپیلمسنی تکلیف ایتدی. وسرای ایمپراطوری مدیری بزم محرر « ژورژفرانجه‌س » بو تکلیفه طرفدار چیقدی. غران‌دوق « نوتاراس » ایله شهر امینی « نیقولاس ـ غوده‌لیس » بو تکلیفی پك بویوك بر تدبیرسزلك تلقی ایدوب رد ایتدیلر. غران‌دوق باغیرارق دیدی‌که : « بش آیدن بری مجادله ایدییورز، جناب حقك یاردیمیله دها اوزون مدت مقاومت ایده‌بیلورز، فقط، اکر حضرت الله بزی ترك ایدرسه، نه‌یاپسه‌ق بیهوده‌در، محومز محققدر. »

تام بو آنده ایدی‌که، تورکلرك هجوم ایتدیکی خبری کلدی. سورلره دوغری قوشان ایمپراطور، سوقاقلرده بر چوق فراریلره راست کلدی، وحتی بونلر میاننده مسلحلری ده‌واردی. بونلری سورلره‌دونمکه اجبار ایتدی، فقط کیری‌یه‌دوندیره‌بیلمك ایچون معیتنده‌کی محافظلر استعمال سلاحه مجبور اولدیلر. ایمپراطور، مواصلتنده، تورکلرك کدیکی زورلایوب آرتق سوقاقلرده روملر ومعاون ایتالیانلر ایله بوغوشمقده اولدقلرنی مشاهده ایتدی. یتیشدیردیکی قوهٔ معاونه سایه‌سنده مهاجمین نهایت پوسکورتیلدی. سیلاوون وقایعنامه‌سی دیرکه، ایمپراطور کلمش اولسه‌یدی، حتی او کیجه ایشمز بیتمشدی. غایت طبیعی اوله‌رق صوك درجه غلیانه کلمش اولان ایمپراطور، بر آره‌لق حیوانی مهموزلادی، وکدیکه دوغری درت نعل ایله ایلریله‌یه‌رك، محاصرین ایله محصورینك کوکس کوکسه چارپیشدقلری خندکه

آتیلمق ایستدی . وقایعنامه دیرکه ، کندی معیتنده‌کی امرا و محافظلری اولان « آلمانلر طرفندن بو حرکتنك اوکنه کچیلدی [١] . سیلاوون وقایعنامه‌سی ، تورکلرك بو عقیم قالمش هجومده اون بیك کشی تلفات ویردکارینی ادعا ایدر . هیچ شبهه‌سز ، بومقدار غایت مبالغه‌لیدر. بلدیه رئیسی دشمن جسدلرینی سورلرك اوزرندن خارجه آتدیردی ، تورکلر کاوب بونلری قالدیرییورلردی .

قسطنطنیه شهرنده ، اهالینك کسل ونومیدیسی ساعتدن ساعته آرتیوردی . کلیسالر ، تیتره‌یه تیتره‌یه ، هنچقره هنچقره دعا ایدن متقیلر ایله بر یاندن طولوب دیکریاندن بوشالییوردی . ییغین ییغین خلق ، قدسیتك تمثالی اولان او مقدس تصویری ، « پانایا ــ هوده‌ژه‌تریا » کلیساسنده‌کی معجزه‌لر اظهارایدن اوتصویری اوپمك ایچون بلا انقطاع قوشوشیوردی ، بوتصویر مقدما برچوق دفعه شهرلرك قرالیچه‌سی اولان بومحصور بلده‌یی قورتارمامشمیدی ؟

اون اوچ مایسده ، دیدیکمز کبی ، جسور « تردویزان » ك قوماندا‌سی آلتنده‌کی درتیوز ونديك كميجيسی ، ایوانسرایك قارشیسنده ، مدافعه‌نك الك تهلکه‌لی نقطه‌سنده ، محاربه ترتیباتی آلمغه کیتمشدیلر . محاصره باشلامزدن اول ، سورده یاپیلان جسیم تعمیرات بونقطه‌ده اجرا ایدلمشدی . ایشته بوکوچوك قهرمان مفرزه ، خلیج ساحلی اوزرنده ، « ولا کرنا » سرایی ایله « قینه‌ژیون » جهتنده ، فلاکتك ختامنه قدر ، محاربه ایتدی . « فرانچه‌س » دیرکه : « تردویزان ، سوروسنك باشندن آیریلیان جسور برچوبان کبی حرکت ایتدی . »

« بارباره » دیرکه : « ینه اوکون ، برقاچ تورك مصادمه ایچون سوره قدر یاناشدیلر ، فقط ، اهمیتلی هیچ برشی وقوعه کلمدی . یالکز بومبارده‌لر بر معتاد کیجه کوندوز بیچاره دیوارلریمزی دوومکه فاصله ویرمدیلر . »

دائما « بارباره » یی تعقیب ایدییورم : « مایسك اون دردنده ، تورك پادشاهی غلطه طاغنك زروه‌سنه یرلشدیرمش اولدیغی طوپلری قالدیرتدی ، بوطوپلرك علی الدوام یاپمش اولدیغی بومبارده‌مان ایله فیلومزه نه‌درجه خسار ویرمش اولدیغی معلومدر [١] ، بوآلات

---

[١] بونلرك مجارلر اولمسی محتملدر .

[١] « بارباره » نك افاده‌سنه کوره ، معلوم درکه ، بو بومبارده‌لر ونديك فیلوسنه بهری یوز کیلو وحتی دها زیاده وزنده ایکی یوز اون طاش کولله آتمشدیرلر .

تخریبی خلیجك ایچریسنده دیکر بر نقطه‌یه ، قینه‌ژیون قپوسنك یاخود « ولاکرنا »
سراینك تام قارشیسنه نقل ایتدیردی ، مقصدی بو سرایه هجوم ایتمکدی . » بو ،
یوقاریکی صحیفه‌لرده اکثریا بحث ایتدیکم ایوانسرای حوالیسی داخلنده ایدی .
تورکلر درحال صوك درجه‌ده بر شدتله بو یکی بومباردمانه باشلادیلر ، فقط ،
بلده‌یه فیرلاتدقلری حسابسز طاش کولله‌لره رغماً ، بومباردمان بوراده حس ایدیلور
بر ثمره حصوله کتیرمدی ؛ بناءً علیه ، طونج طوپلر بورادن‌ده قالدیریلوب طوپ
قپونك قارشیسنه ، محاصره‌نك ابتداسندن بری بو موقعده بولنان دیکر جسیم
طوپلرك یاننه یرلشدیریلدی . بو آندن اعتباراً ، سلطان محمد ، محیط مدافعه‌نك
اك ضعیف نقطه‌سی اولان بورایه ، دهشتلی طوپجیسنك فعالیتنی بر عزم قطعی ایله
تمرکز ایتدیردی . محاصره حقنده‌کی هر وقایعنامه‌نك یکنسق قیودات یومیه‌سی
بو نقطه‌یه قارشی یاپیلان بومباردماندن ، کیجه کوندوز بلا فاصله دوام ایدن ،
ساعتده بر ، سورك بر پارچه‌سنی قوپاران بو بومباردماندن بحث ایدرلر ، وآچیلان
رخنه‌لرك یورولمق بیلمز مدافعین طرفندن درحال تعمیر ایدیلدیکنی‌ده علاوه ایدرلر .
« باربارو » بر دفعه دها تکرار ایله دیرکه : « تورك بومبارده‌لری ، بری سورك
اك ضعیف نقطه‌سنده‌کی بو بیچاره دیوارلری اصلا بر آن دوومکدن خالی قالمدی ،
هر لحظه دیواردن پارچه‌لر دوکیلیوردی ، و بزده ، دیکر طرفدن ، بو دوکولمش
دیوارلری ، فوچیلر ، چالی بیغینلری و طوپراق ایله کیجه کوندوز تعمیر ایتمکدن
بر آن بوش قالمیوردق ، او صورتله‌که ، بو دیوارلر اسکیسی قدر صاغلام اولیور ،
وتورکلرك فعالیتندن هیچ پروا ایتمیورلردی .

کافه‌سی مکمل نشانجی و طوپجی اولان اوچیوز ایتالیان نهایته قدر بو قپونی
محافظه‌ده ثبات ایتدیلر .

مایسك اون بشنده ، بوتون خط مدافعه بوینجه بومباردمان دوام ایتدی ،
فقط هیچ بر منتظم محاربه واقع اولمدی . محصورین دائما یکیدن یکی‌یه آچیلان
کدیکی متهیج بر فعالیتله بلا آرام تعمیرایدرلر . آیك اون آلتیسنده ، یکرمی ایکنجی
ساعته دوغری ، یعنی غروب شمسدن ایکی ساعت اول ، بر مقدار تورك کمیسی
چفته ستونك اوکنده‌کی مرسایی ترك ایتدیلر وکوزکاره بوتون قوتلری ایله دایانه‌رق ،
لیمانك بویوك زنجیرینه هجومه کالدیلر . احتمال سلطان محمد ونديك کمیجیلرینك سورك

مدافعه‌سنه کیتدکلرندن وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق زنجیرك مدافعه‌سنك دوچار ضعف اولدیغندن خبردار ایدیلمشدی. موسیو «پیه‌رس» دیرکه: «غریب شی، او آنده خلیجه دمیر آتمش اولان یتمش یاخود سکسان تورك کمیسی بو محاربه‌یه هیچ برصورتله اشتراك ایتمدی. هرحالده یرلرندن اویناماقلری ظن ایدیلور. هیچ شبهه‌سز، نه تورکلر ونه‌ده جنویزلر آچیقدن آچیغه قطع مناسبات ایتمك ایستمیورلردی، بو اجتنابك سببی بو اولسه کرك. «دیپلوقیپونیبون» ده‌کی تورك دونمناسنه کلنجه، بو دونما زنجیره یاقلاشدیغی وقت، لیمانك باش قپودانی جسور «تره‌ویزان» ی کندینه منتظر بولدی، تحت قوماندانسنده‌کی کرك وندیك وکرك روم کمیلرینی غلطه‌نك یوکسك سورلری دیبنه کوتورن بو قپودان ایدی. «باربارو» دیرکه: «تورکلر کوچوك بومبارده‌لری ایله زنجیرك کیریسنده بولنان کمیلریمزه برقاچ آتیم انداخت ایتدیلر. عادتا بوشقادن جسارت آلان بزلر آنلرك اوزرینه قوشدق، فقط آنلر درحال صاووشدیلر. «بریقلریمز» پشلرندن یتیشدیلر، لکن کندیلرینی او درجه سرعتله طوپلادیلرکه، بوتون قوتلری ایله کورکارده دایانه‌رق المزدن قورتولدیلر. اوزمان بزمکیلر زنجیرك کریسنده‌کی موقعلرینه دوندیلر، واوکون دکز اوزرنده باشقه برشی وقوعه کلمدی.»

«باربارو» دوام ایله دیرکه: «مایسك اون بدیسنده، فجرله برابر، تورکلر لیمانك آغزنده‌کی زنجیره قارشی، برکون اولکی کبی بر هجوم یاپدیلر. «فوست» لردن بشی، بردفعه دها زنجیره قدر کلدیلر، هم اوراده برانتظام تام داخلنده بولنان فیلومزی کورمك وهمده بزم کندیلرندن قورقوب قورقدیغمزی اکلامق ایستیورلردی. بزم کمیلرك طائفه‌سی بو بش «فوست» لك مواصلتنی کورنجه، بونلری بومبارده‌لر ایله قارشیله‌دیلر. یتمش آتیمدن زیاده کولله آتدیلر، مع التأسف دشمن کمیلرندن هیچ برینه اصابت واقع اولمدی، معمافیه بو، چفته ستونك اوکنده‌کی مرسالرینه درحال چکیلملرینه مانع اولمدی، وبوندن بویله، تورکلر دکز طرفندن بزه قارشو برحرکت یاپمقدن قورقدیلر.»

وندیکلی راوی دیرکه: «بوکون دیکر بر وقعه جریان ایتمدی. یالکز اوفق تفك مصادمه‌لر ایله بومباردمان دوام ایتدی، و دائمی اولان اندیشه ودهشت کوندن کونه دها آغیر بر صورتده بلدیی قاپلیوردی. هپمز تورکلرك

اسارتنه دوشه‌جکمزه خلجان قلب ایچنده هر آن انتظار ایدییوردق . »

مع‌مافیه، سلطان محمد دونماسنك ایکی قسمی بیننده تأسیس ارتباط ایتمکدن اصلا واز کچمامشدی . مادامکه جنویزلر ایله آچیقدن آچیغه‌قطع مناسبات ایتمامك فکرنده ثابت ایدی ، او حالده ارزوسنه نائل اولمق ایچون یالکز بر واسطه قالییوردی ؛ بوده ، اولاً زنجیرك کیریسنده طوپلانمش اولان خرستیان‌فیلوسنك حقندن کلمك ایدی . بناءً علیه ، مایسك یکرمی برنده ، یعنی مایسك اون التی واون‌یدیسی تاریخلرنده‌کی عدم موفقیتلردن بش کون صوکره ، چفته ستونك اوکنده‌کی تورك فیلوسی بورایه بردها یکیدن ودهاشدتله هجوم ایتدی. بومصادمه‌یه ایچنده بولوندیغی کمی ایله بالفعل اشتراك ایتمش اولان « باربارو » بزه بو هجومی حکایه ایدر .

وقعه نویس دیرکه : « مایسك یکرمی برنده ، طلوع شمسدن ایکی ساعت اول ، چفته ستونك اوکنده دمیرلین بوتون تورك دونماسی بردنبره قیمیلدادی ، کورك قوتیله سرعتله ایلریله‌یه‌رك ، بی‌پروا ، زنجیرك کیریسنده بولنان کمیلریمزه هجومه کلدی، وبزی تدهیش ایتمك ایچون داوول، ترامپته‌کورولتیلری ایله‌اطرافی چینلاتیوردی . برکره خلیجك مدخلنده‌کی زنجیرك قارشیسنه کلنجه ، بردنبره توقف ایتدی . و بزلر پرسلاح ، کمال‌جسارتله هجومی‌بکلییوردق . وضعیتمز مکمل ایدی ، بالخاصه ، زنجیرك کیریسنده ، بر خط اوزرینه دیزیلمش ، وبر چوق مدافعلری حامل اولان اون کمی پك مکمل بر حالده ایدی . تورکلر بزه هجوم ایتمکده تردد ایتدیلر . او اثناده چاك صدالری شهرك هر طرفندن عکس انداز اولمغه باشلادی ، دکز طرفندن وقوعه کلن بو هجومك محیط مدافعه‌یه قارشی یاپیله‌جق هجوم عمومینك مقدمه‌سی اولمسندن قورقیورلر ، هرکسی سورده‌کی محاربه موقعنه دعوت ایدییورلردی . بوعمومی حرکتی کورن وایشیدن تورکلر ، قورقدیلر ، ودرحال دومن قیروب ستونلرك اوکنده‌کی مرسالرینه دوندیلر . ساعت ایکیده هرشی ختام بولمشدی . سکونت یکیدن حکمران اولیوردی . اوکون دکز اوزرنده آرتق هیچ بر محاربه اولمدی . » دیکر طرفدن موسیو « پیه‌رس » [١] دیرکه: « تورکلر حقیقتاً مشهور زنجیری تخریبه موفق اوله‌جقلرینی

[١] اثرینك ٢٩١ صحیفه‌سنه مراجعت .

بوقپویه بونام ویریلمشدی، چونکه سورك كندی جوارنده‌کی قسمی، عسکری اياق قابیلری بویوك اعمالاتخانه‌سنك تأسیس ایدیلمش اولدیغی محلّه‌یه تابعدی [١]. بوقپو «ولا کرنا» سراینه پك یاقین‌ایدی. «بارباورونك اشعاری وجهله، بونقطه‌ده‌کی سور، ساده پك قوتلی بردیواردن عبارت ایدی، بوندن باشقه، نه‌داخلی دیوار ونه‌ده خندك موجود ایدی. ایشته بونك ایچون، تورك لغمجیلری، شیطانی تشبثلری ایچون، بونقطه‌یی انتخاب ایتمشدیلر. ایمپراطورك مقابل‌لغمجیلری بونلری باصدیرمشلر وقتل ایتمشلردی.

روم‌لغمجیلرینه، اصلاً آلمان، دها دوغریسی آوستریالی «ژان غرانت»[٢] نامنده مشهور بر سرسری، فقط ماهر بر مهندس قوماندا ایدییوردی. «ژان ــ ژوستینیانی،» نك بولدیغی بو مهندس، اوکوندن اعتباراً محاصره‌نك نهایتنه قدر، دها برچوق تورك لغملرینی میدانه چیقاره‌جقدی. استانبولك بدبخت اهالیسنك دوچار اولدیغی خوف عظیم تصور ایدلسون. شهر بودفعه‌ده قورتولدی. سور قسملرینك برزاویهٔ قائمه واخلنده یکدیکرینه برلشدیکی بویرده اراضینك پك‌زیاده قیالق اولمسی، مهاجمینك موفقیتسزلکنه هیچ شبهه‌سز تأثیر ایتدی. «فرانچه‌س» بوتشبثك الده‌ایدیلن یکانه‌نتیجه‌سی، غایت‌قدیم بر برجك قسماً ییقیلمسندن عبارت اولدیغی، فقط بونك‌ده درحال محصورین طرفندن تعمیر ایدیلدیکنی بیان ایدر.

---

[١] رومجه «قالینا»، عسکری آیاق قابی دیمکدر.

[٢] «غراندیس»؛ «ژان ــ غروس» اولدیغی‌ده پك محتملدر.

استانبولك بیوك سوری — آیوانسرای

آلنجی فصل

توركلرك انشا ايتدكلری مشهور اخشاب برج .ـ بونك آلولره شكار اولسی .ـ يكی لغملر .ـ « بريق » ك عودتی . ـ محصورينك انكسار جسارتی . ـ مجلس حربلر . ـ حادثات سماويه ودهشتناك تفألات .ـ محصورين ميانده يكی اختلافلر .ـ روملرايله متفقلری لاتينلرك قهرمانلغی .ـ بومباردمانك، بالخاصه « ليكوس » واديسی حواليسنده ، تأثيرات مدهشه‌سی .ـ محصورينك مشهور رئيسلری ايله ايمپراطور و « ژان ـ ژوستينيانی » نك نظارتلری آلتنده ، يورغونلق نه‌دير بيلميه‌رك ، كديكلری تعمير ايتملری .ـ مجارهيئت مبعوثه‌سی .ـ سلطانك انديشه‌لری .ـ سينوب بكی اسماعيلك كوندرديكی هيئت .ـ تاريخ انعقادی يكرمی يدی مايس اولسی محتمل اولان بر بويوك مجلس حربده ، سلطانك هجومه قرار ويرمسی .

« اون سكز مايس صباحنده ، ديكر بر دهشت اطرافی استيلا ايتدی . وله وحيرته دوچار اولان محصورين ، متحرك اخشاب بويوك بر برجی ، تويلری اورپورديكی حالده ، كورديلر ، توركلر بو برجی ، بر كيجه‌ده ، بر حمله‌ده ، سورك جبهه‌سی ياقيننده ، اودرجه سريع وخفی بر صورتده انشا ايتمشديلركه ، شهر هيچ بر شيئ سزمامشدی . ذاتاً بو غريب واسرار انكيز سلطان بر ايشه دائما بو وجهله صاريليوردی . « باربارو » نك حكايه‌سی غايت مراق آوردر .

« بو مايس آينك اون سكزنده ، كيجه‌لين ، توركلر غايت كوزل متحرك بر « قلعه‌جك » اعمال ايتديلر .

بونی خندكك تا كناری اوزرنده ، برييغين عمله سايه‌سنده ، يالكز بر كيجه‌ده انشا ايتديلر ، وارتفاعی ايلری‌ده بولنان سوری آشيوردی . بو ، « قره‌سقا » دينيلان بر نقطه‌نك قارشيسنه قورولمشدی [١] . ايمدی ، بو « قلعه‌جك » اويله

[١] استانبولك طپوغرافياسيله آز انسيتی اولان « باربارو » بوراده برخطاده بولنور. موسيو « پيه‌رس » ك اثرينك ٢٩٣ نجی صحيفه‌سنده‌كی ٢ نمرولی نوطه مراجعت . توركلر طرفندن ناكهظهور بر صورتده انشا ايديلن بوايلك اخشاب قلعه‌نك ، طوب قپو ايله مدافعه‌سی « ژان ـ ژوستينيانی » ومعيتنده‌كی كوچوك بهادر مفرزه‌يه توديع ايديلمش اولان سور قسمنك قارشيسنده بولنديغی اغلب احتمالدر .

برطرزده یاپیلمشدی‌که ، بونی ایضاح ایتمکه هیچ کیمسه قادر اوله‌مزدی ، وبکا قالیرسه ، هیچ بر پتپرست بوکا مماثل بر اثر وبودرجه کوزل بر بنا اصلا وجوده کتیرمامشدر. دها ایلری‌یه واریرم، ودیرم‌که، اکر استانبولده‌کی بوتون خرستیانلر بوایشه قویولمش اولسه‌یدیلر ، بونی بر آیده دخی وجوده کتیره‌مامش اولورلردی، فقط ، اونلر یالکز تك بر کیجه‌ده اکمال ایتدیلر . اساس سورك اون خطوه ایلریسنده بولنیوردی ، سورك بوقسمی اوزرینه مسلح برچوق کشی قویمغه مجبوق اولدق ، چونکه « بو قلعه‌جك » بزه صوك درجه‌ده بر دهشت القا ایدییوردی .

« بیلمم نیچون سزه بونك بر کیجه‌ده انشا ایدیلمش اولدیغنی سویلدم ؟ سزه بیان ایده‌رم‌که ، حقیقتده درت ساعتدن دها آز بر زمانده یاپیلدی ، اوت اودرجه سرعتله‌که ، بزمکیلردن سورك بونقطه‌سنده نوبت بکلییانلر هیچ برشی سزمدیلر ، یالکز صباحلین ایش اولوب بیتدکدن صوکره کوردیلر . اوزمان ، اوغرادقلری دهشتك تحت تأثیرنده ، ایمپراطوره خبر ویرمکه قوشدیلر ، وایمپراطور درحال بوتون معیتی ـ یعنی بوتون ارکان حرب هیئتی ـ ایله‌بوخارقه‌یی تماشا ایتمکه کلدی. تأثیر خوف ایله حیاتدن کچن بوتون خلق ، آرتق هانکی عزیزه صاریله‌جغنی بیلمیوردی ، ارتفاعاً خارجی سوری آشان بوقلعه ، شهرك امنیتی خصوصنده کندیلرینه اودرجه دهشت القا ایدیوردی . »

محاصره‌نك بوتون مورخلری بوقورقونج تهلکه حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه ایدرلر .

« ته‌تالدی » وقایعنامه‌سنده دیرکه : « بو اخشاب قلعه ، او درجه یوکسك ، او درجه جسیم واو درجه قوتلی ایدی‌که ، سور بونجه یوکسلییور ، وآنی تحت حاکمیتنده طوتیوردی . »

بو دیو کبی قلعه ، بو حرب قوله‌سی ، بو « شهرلری ضبط ایدن » آلت خارق‌العاده برجسامتی حائز ایدی . « باربارو » بزه انشاسی حقنده مراق‌آور تفصیلات ویرر .. یکدیکرینه مربوط جسیم غلاصلردن تشکل ایتمشدی، واوزری قالین وایکی قات دوه دریسی ایله تماماً اورتولمشدی . بوندن مقصد قولایلقله آتش آلمامسنی تأمین ایتمکدی . یانغین احتمالنی تنقیص ایتمك قدر مرمیاتك صدمه‌سنی‌ده

كورلتمك ایچون ، كراسته‌لرك آره‌لقلرینی كرك داخلاً وكرك خارجاً طوپراق ایله صیوامشلردی ، اوصورتله‌كه ، بوبردنبره ظهوره كلمش انشاآت حقیقتاً غیر قابل تخریب برحاله كلمشدی. متعدد اغاج تكرلكلر اوزرینه انشا ایدیلمشدی، بوسایه‌ده حركت ایده‌بیلیوردی . اوست قاته چیقمغه مساعد باصاماقلر واردی . مهاجمینك اردوكاهلرندن بواخشاب قلعه‌یه امنیت تامه ایچنده كله بیلملرینه مساعد بر مستور یولده موجود ایدی . تكرلكلر وباصاماقلر ایله بو یول دوه ، مانده واوكوز دریلرندن مركب قالین برطبقه ایله محافظه ایدیلمشدیلر . ونهایت، حقیقتاً خیاله صیغمیان بوقلعه‌یه ، هرنوع جهاز ، رمی آلتلری ، كذلك بریبغین مالزمه ، خندكی طولدیرمق ایچون برچوق طوپراق وآغاجلرده یرلشدیرمشلردی. كرك داخلاً وكرك خارجاً اوستده‌كی دوزلكه وضع ایدیلمش متحرك هجوم مردیوانلرینی ، خلاطلر ایله یاپیلمش مهارتلی برترتیبات سایه‌سنده ، سورك اوزرینه قولایلقله آتمق قابل ایدی .

« فرانچه‌س » ده حرب قوله‌سی تسمیه ایتدیكی بودهشتلی جهازی اوزون اوزادی‌یه تعریف ایدر . مانده واوكوز كبی حیوانات دریلرندن اوچ قاتلی طبقه‌دن بحث ایدر ، بودری طبقه‌سی ، جهازك یوقاریسنی تتویج ایدن برجلر ایله چاتی‌یی، مستور مردیوانلری والخ ... داخلاً وخارجاً تماماً اورتیوردی . قلعه‌نك شهره متوجه اوچ كنیش پنجره‌سی‌واردی، بوپنجره‌لردن‌تورك اوقجیلری وآركبوزجیلری سورده‌كی مدافعین اوزرینه قولایلقله انداخت ایده‌بیلیورلردی .

موسیو « پیه‌رس » ك اشعار ایتدیكی وجه اوزره ، اكر « باربارو » نك ، قلعه‌نك سوردن اون خطوه اوزاق بولوندیغی حقنده‌كی قیدی صحیح ایسه ، بو ، بومدهش جهازك غایت سریع برصورتده ، حتی خندكك ایچنده ، انشا ایدیلمش اولدیغنه دلالت ایدر . « فرانچه‌س » ك روایتنه‌كوره ، بوانشاآتدن باشلیجه مقصد، یالكز مهاجمینك اوك بولمه‌سنه آچیلمش اوچ بویوك پنجره‌دن طوپراق آته‌رق ال جابوقلغی ایله خندكی‌طولدیرمسنی‌قابل‌قیلمق دكل، لكن‌بالخاصه، امنیت‌تامه‌داخلنده ، سورك تا تملنه لغم آچمق ایدی . عینی زمانده ، روملرك، توركلر طرفندن آچیلمش كدیكلر ایله خارجی سوری تعمیر ایده‌بیلملری غیرممكن اولیوردی . « فرانچه‌س » دیركه ، محاصرین، بوقلعه‌دن باشقه، بونقطه‌یه الك مدهش آلات رمی طوپلامشلردی،

بونلر صو ایله سونمیان روم آتشی فیشقیرییور ، هر نوع مرمیاتی صاوورییور ، عدداً وقوتجه‌ده تصورك فوقنده بولنیورلردی .

محصورین، بو جسیم قلعه‌نك مدافعه‌ئی بردنبره بو درجه تهلکه‌یه قویدیغی حقیقتی کوریجه، نه‌قدر دوچار تأثر اولدیغی اکلاشیله‌بیلور. تورکلرك اوست قاتدن آتدقلری جسیم طاش کولله‌لر، خط مدافعه‌نك طوپ قپو یاقیننده‌کی برجلرندن برینی درحال خاك ایله یکسان ایتمشدی . بونك اوزرینه ، تورکلر متحرك قلعه‌یی تماماً بوکدیکك قارشیسنه ، تا خندکك کنارینه چکدیلر . غایت قیصه بر مسافه‌دن مدهش بر مجادله درعقب باشلادی . فجردن اول ابتدا ایدن بو مجادله کیجه‌یه قدر دوام ایتدی . صوك موفقیتسزلکلرندن دولایی قودوران وبو دفعه مغلوب ایده‌جکلرندن امیدوار اولان تورکلر ، خندکه بلا توقف بیك درلو مالزمه آتیورلر ، وبو مالزمه، برجك سقوطندن حاصل اولان انقاض ایله برلشه‌رك ، کندیلرینه کدیکه واصل اولمق ایچون بر یول یاپه‌جغنی امید ایدییورلردی . بو نقطه‌ده « ته‌ئودور ـ قاریستهنوس » ك قوماندانی آلتنده بولنان روملر ، امیدسزلکك ویردیکی شدتله چارپیشیورلر ، مهاجملر ایله طولی هجوم مردیوانلرینك دیوار بوینجه یوکسلدیکنی کوردکجه بونلری زمینه دویرییورلر، هر نوع مرمیات ایله تورکلری اولدیرییورلردی. بو قانلی مجادله، مهاجمین هیچ بر شیئه موفق اولمقسزین ، اقشامه قدر دوام ایتدی . ونهایت ، صولر قرارمیه باشلاینجه ، قلباً پر تهور ، مجادله‌دن واز کچمیه مجبور اولدیلر .

محصورینك تاب وتوانی کسن بو قهرمانانه غیرتی ید الهی‌یه مودوع شهری بر دفعه دها قورتارمشدی، فقط دوچار اولدقلری فجیع خوف وتلاش پك قولای آکلا-شیلور. « باربارو » شو صورتله بر کره دها فریاد ایدر : « هپمز حزن وکدر ودهشته مستغرق قالدق . »

«فرانچه‌س» دییورکه، یورغون دوشن مهاجمین اقشام اوستی بر آز راحت ایتمك ایچون چکیلدیلر، ایرتسی کون کدیکی قولایلقله زورلیه‌بیله‌جکلرینی امید ایدییورلردی. فقط امیدلری بو دفعه‌ده بوشه چیقدی. مدافعین، هر نه‌قدر بو مافوق البشر مجادله‌دن بی مجال دوشمشلرسه‌ده، ینه طوپ قپونك قربنده‌کی کدیکی تعمیر ایچون بوتون کیجه معنداناوغرا-شدیلر. بونك ایچون عسکرلردن، قادینلردن، چوجوقلردن، اختیارلردن مرکب بر ییغین خلق بالذات ایمپراطور ایله قهرمان « ژان ـ ژوستینانی » نك امرلری آلتنده چالیشدیلر.

بو ایکی قهرمان قوماندان، حضورلری وجسارت بخش تشویقلری ایله چالیشانلرك غیرتنی تحریك ایتمكدن بر آن خالی قالمدیلر. خندك یكیدن تماماً بوشالتیلدی؛ دوریلن برج متین بر صورتده تعمیر ایدیلدی؛ فقط دها پارلاق، دها خارق العاده وغیر منتظر بر موفقیت بو فعالیتی تتویج ایتدی، مشهور اخشاب قوله بردنبره آلولرك شكاری اولدی! موسیو «پیه‌رس» ك اشعار ایتدیكی وجهه اوزره، تورکلرك خندكی طولدیرمق ایچون آتدیغی چالی وچیرپیلرك بو آتشی تسهیل ایتدیكی محتملدر. والحاصل، محصورین قلعه‌نك اوك پنجره‌لرندن ایچریسنه مقدار كافی قابل احتراق مواد، صوایله سونمیان «روم آتشی»، یاخود دها زیاده محتمل اولان باروت ادخال ایتمكه موفق اولدیلر. بوسایه‌ده، روملری اودرجه تدهیش ایتمش اولان بو مدهش قلعه برقاچ دقیقه ایچنده كول اولیویردی. بو آراده بر مقدار تورك ده یاندی. محاربه‌یه باشلامق ایچون فجر ایله برابر قوشان مهاجمینك درجهٔ تهوری تصور ایدیلسون. هنوز دومانی توتن بو جسیم كول ییغیننك، بوشالدیلمش خندكك، اودرجه سریع برصورتده تكرار سمایه یوكسلن برجك قارشیسنده، سلطانك حدت وغضب ایچنده اظهار ایتدیكی حیرتی، «فرانچه‌س» پك جانلی تعبیرات ایله تصویر ایدر. سلطان، «اسلامك اوتوز یدی بیك پیغمبری بكا بو ملعونلرك یالكز بر كیجه‌ده قلعه‌یی تخریب ایده‌جكلرینی تأیید ایتمش اولسه‌لردی، ینه بوكا اصلا اینانمزدم.» دییه‌باغیردی. «فرانچه‌س»، محاصرینك دوچار اولدیغی وله وحیرته پایان اولمدیغنی حكایه ایدر. هیهات! بو امتداد ایتمدی. «موریس ـ قانتانه‌ئو» یه كوره، تورکلر، «پیژی» قپوسنك، ودها محتملی، اوچنجی عسكری قپونك قارشیسنده، یانانه مماثل وعینی صورتله حیوان دریلری ایله قاپلی بر دیكر اخشاب قلعه انشا ایتدیلر. بوندن باشقه، پسقپوس «له‌ئوناردو» وقاردینال «ایزیدور» ك بیاناتنه كوره، یالدیزلی قپودن اوزاق اولمیان بر یر ایله دیكر بر طاقم نقطه‌لرده دخی قلعه‌لرك انشا ایدیلدیكی ظن ایدیلور.

یورولمق نه‌دیر بیلمیان تورکلر، «قالیقاریا» ده‌كی بو جسیم قلعه‌نك تخریبندن ودشمننك لغملرینی كشف ایتمسندن اصلا جسارتلری غائب ایتمیورلر، وبو عینی جهتده عینی تشبثلره تكرار قالقیشیورلردی. فقط، «ژان ـ غرانت» هریكی بر لغمه قارشی هیچ شاشماقسزین مقابل بر لغم ایله مقابله ایدییوردی. بو مدهش اویون همان بلا فاصله دوام ایدییوردی. تورك لغمجیلری هر دفعه یكیدن بر مقابل لغمه

تصادف ایدییورلر ، وآچدقلری قراكلق یوللرك نهایتنده ، دشمن لغمجیلرینك كندیلرینه هجوم ایتدكلرینی كوریيورلردی ، بونلر كندیلرینی اتلاف ایدییور ، یاخود آلولر ایچنده افنا ایدییورلردی . باشده « باربارو » اولمق اوزره ، وقعه‌نویسلر ، تدریجاً كوره‌جكمز وجه اوزره ، توركلرك محیط مدافعه‌نك بوعینی نقطه‌سنده ، بربرینی متعاقب اوچ كونده یاپدقلری بی‌ثمره اوچ تشبثی ذكر ایدرلر ، مذكور نقطه‌ده خارجی سورك بولنمامسی مهاجمینك لغم عملیاتی‌پك چوق تسهیل ایدییوردی . هر تشبث عقیم قالدی ، یالكز هردفعه قپانه طوتیلور كبی یاقالانان برچوق تورك لغمجیلرك حیاتنه یاخود حریتنه مال اولدی .

« باربارو » طبیعتیله یكنسق اولان بیاناتنده دوام ایله دیركه : « ایشته مایسك اون طقوزی [١] اولان بوكون كرك قاره‌ده وكرك دكزده وقوعـه كلن بوتون شیلر بوندن عبارت . یالكز هركون اولدیغی وجه اوزره ، بومباردمان ، صاغدن صولدن سورلریمز اوزرنده تخریبات یاپه‌رق ، بلافاصله دوام ایتدی ، وبزمكیلرده ، قادین ، اركك ، چوجوق ، اختیار ، جسمانی ، غیر جسمانی جملةً بوخساراتی تماماً تعمیر ایدییورلر ، وكدیكلری طوپراق طولی فوچیلر یاخود باغ چالی چیرپیلری ایله طیقیورلردی . » بوكا ، توركلرك بلا انقطاع ایكله‌ملرینی ، مرمیاتك ، طاش كولله‌لرك ، اوقلرك ، متمادیاً انداخت ایدیلمسنی ، ولایعد ولایحصا قره‌بینه‌لرك ایشلمسنی علاوه ایتمك ایجاب ایدر . « باربارو » بوصره‌ده حكایه‌ایدركه ، تورك بومبارده‌لرینك التی یوز كیلو وزننده كولله‌لر فیرلاتان اك جسیمی انداخت ایدلدیكی وقت ، بوتون‌سور بویلی بوینجه صارصیلدیغی كبی شهرك بوتون اولری‌ده ، حتی لیمانده‌كی كمیلر بیله متأثر اولیوردی . وقعه نویس دوام ایله دیركه : بوجسیم طوپك كوك كورولمسی كبی مدهش برصورتده پاطلامسی نتیجه‌سیله ، قادینلردن دوچار اختلاج اوله‌رق اولنلر اولدیغی كبی سورلرك اقسامندن كاغد قلعه‌لر كبی دوشنلرده موجود ایدی . دنیاده ، بوتون پتپرستلر عالمنده ، بونك قدر بویوك بربومبارده هیچ بروقت كورولمامشدر ! »

مایسك یكرمی برنده ، فجردن ایكی ساعت اول ، تورك فیلوسنك یكی وصوك

[١] « باربارو » خلیجك ایچ طرفنه آتیلان متحرك كوپرینك قورولمسی مایسك اون طقوزنجی كونی وقوعه كلدیكنی حقسز اوله‌رق بیان ایده‌ر .

هجومی وقوعه كلدی كه بونك تفصیلاتنی « باربارو » دن نقلاً ، ۱۹۷ نجی صحیفه‌ده
ویردم. ینه اوكون، اوكلین، ینه‌عینی «قالیقاریا» حوالیسنده یكی برلغم‌دهلیزی كشف
ایدیلدی ، توركلر بونی سورك تملری آلتندن آشیره‌رق ، خانئانه ایچری‌یه كیرمك
ایچون ، شهره قدر ایلریلتمیه موفق اولمشدیلر ، « باربارو » فقط بو دهلیز
پك زیاده تهلكه‌لی دكلدی . » دیر . هرایكی طرفك لغمجیلری صوده‌سوندیریله‌میان
روم آتشلری ایله متقابلاً بربری اوزرلرینه آتیلدیلر . بو دفعه‌ده روملر غلبه
چالدی ، وبومدهش تهلكه‌نك اوكی آلندی . اوكون بومباردمان بالخاصه شدت
كسب ایتدی . سورك « باربارو »نك اسمنی تخطر ایتمدیكی بر برجی همان تماماً
ییقیلدی ؛ بر دیكری آغیر بر صورتله صارصیلدی . محصورین بو خساراتی كلیشی
كوزل وسائط اعانه‌سیله درحال‌تعمیر ایتدیلر ، اودرجه‌شدتله صارصیلمش برجلری
تحكیم ایتدیلر ، بزم ونديكلی ، « فقط آقشام اوستی ، او درجه دهشت ایچنده
چالیشوب جبالدقدن صوكره ، آرتق بوسبوتون حالسز دوشمش ایدك ، كوكس
كردیكمز محاربه‌لر ، دوچار اولدیغمز خوف وتلاشلر بزی صوك درجه‌ده
ازمشدی. » دیر . تورك دونماسنه‌كلنجه، سویلدیكم كبی ، اوكوندن اعتباراً لیمانك
مدخلنی زورلامق ایچون آرتق هیچ برتشبثده بولنمدی . تورك محافل عالیه‌سنده،
یورولمق نه‌دیر بیلمیان وداًئما الك شدید مقاومته حاضر بولنان ایتالیان وروم
كمیجیلرینك شجاعتنه قارشی ، ابراز ایدیلن فداكارلقلرك فائده‌سزلكی حقنده
قناعت حاصل اولمش كبی كورینور .

مایسك یكرمی ایكیسی اولان ایرتسی كون ، بدبخت بلده‌یی موته دوغری
سوروكلیان مشئوم توالی حادثاتك مع‌التأسف عینی وقعه‌لری ظهور ایدر .
« قالیقاریا »ده ، « خارجی سورك موجود اولمدیغی بو محلده » ، بركون اول
آچیلان لغمك یانی باشنده ، ایكی یكی لغم كشف ایدیلور . « بزمكیلر ، بو ایكی
لغمدن برنجیسنی ایكندی‌یه ، دها تهلكه‌لی اولان ایكنجیسنی آقشامه دوغری
كشف ایتدكاری وقت ، بولغملر سورك آلتندن كچمش وشهره قدر اوزانمش
بولنیورلردی . اوزمان بزمكیلر كمال جسارتله توركلرك اوزرینه آتیلدیلر ،
وبونلردن سرعتله كندیلرینی قورتارمغه موفق اولمیان بر چوقلرینی یاقمق شرفنه
نائل اولدیلر . ایكنجی لغمه كلنجه ، جناب حقك عنایتی سایه‌سنده ، بونك

داخلنده‌کی اسکله‌کندیلکندن چوکدی ، واورادە بولنان بوتون تورکلر بوانقاضك آلتنده محو اولدیلر . »

فی‌الحقیقه ، تورك لغمجیلری یرآلتنده یول آچه‌رق ایلریله‌دکجه ، قوتلی آغاج کریشلر اعانه‌سیله ، لغمك کمرینی طوتیورلردی ، بودفعه هرنصلسه بوکریشلر قیریله‌رق کمر چوکمشدی .

ینه اوکون ، مدهش برحادثهٔ سماویه ، « باربارو » نك صافدلانه برلسان ایله اینجه‌دن اینجه‌یه تصویر ایدوب خارق‌العاده بر علامت اوله‌رق تلقی ایتدیکی خسوف وقوعه کلدی . وبو ، باشده ایمپراطور اولمق اوزره بوتون محصورینه دهشت القا ایتدی . « فی الحقیقه ، بوعلامت ، بو حکمدار ذیشانی اخبارات پیغمبرانه‌نك ظهور ایده‌جکی ، ایمپراطورلغك نهایت بولمسی تقرب ایتدیکی حقنده دوشوندیریوردی ؛ بوده نته‌کیم وقوعه کلدی . بو علامت ، تورکاره بالعکس برعلامت ظفر کبی کوروندی ، پك چوق ممنون اولدیلر ، واردوکاهلرنده بویوك برشنلك یاپدیلر [۱] . »

مایسك یکرمی اوچی اولان ایرتسی کون ، خارجی سوردن محروم اولان ینه « قالیقاریا » حوالیسنده ، بریکی لغم دها بولوندی . مقابل خرستیان لغمجیلری ، بونی کشف ایتدکدن صوکره ، بودفعه دخی اودرجه موفقیتله‌یاقدیلرکه ، کمر بردنبره چوکدی ، واوراده بولنان تورکلر قسماً بوغولمق صورتیله وقسماً انقاض آلتنده قاله‌رق محو اولدیلر . تورك رؤساسندن ایکیسی حیاً یاقالاندی ، ودرحال اشکنجه‌یه دوچار ایدیلدی . محاصرینك او آنده آچقله مشغول اولدقلری دیکر لغملرك موقعی حقنده معلومات آلینور آلنمز ، بونلرك باشلرینی کسدیلر ، ونعشلرینی سورك اوزرندن تورك اردوکاهنه فیرلاتدیلر . بومدهش منظره ، آنلرك دینداشلری اولان تورکلرك روملر ومتفقلری ایتالیانلر علیهنده‌کی غصب وتهورلرینی پك زیاده تحریك ایلدی .

---

[۱] دوقتور « آ. مورتمان » ، « باربارو » نك سرد ایتدیکی بو افاده‌نك یاکلشلغنی اثبات ایتمشدر . یکرمی ایکی مایسده ، استانبولده خسوف واقع اولمامشدر . فکرلر ، اندیشه ومراقك تأثیریله اودرجه کرکین برحال کسب ایتمشدی‌که ، بویله برخطانك ظهوری قولایلقله اکلاشیله‌بیلور .

ینه اوکون هیهات ! خارق‌العاده برتصادف اوله‌رق ، محصورین ، اوخرستیان اوروپادن الك کدر آمیز ، الك یأس‌آور خبرلر آلمشدیلر ، او اوروپادن‌که ، قیمتدار برمعاونت امیدینی‌هنوز کسمامکده اصرار ایدییورلردی! شهرك‌سورلری اوزرندن، یکرمی کون اول ، وظیفـهٔ کوندریلمش اولان اومشهور کوچوك « بریق » ك ، مرمره‌نك طالغه‌لری آره‌سندن صیریله‌رق سرعتله ایلریلدیکنی بردنبره کوردیلر . تورك کمیجیسی قیافتنه کیرمش اولان جسـور طائفه‌سی ، بو دفعه‌ده چناق قلعـه بوغازندن کچوب « بوسفور » ه داخل اولمغه موفق اولمشدی . بو ، اولاً استا- نبولده عمومی برمسرته ، عمومی برامیده سببیت ویردی . و بواثناده ، تورکلر ، بونارین کمینك بوتون کورك قوتیـله ایلریلدیکنی کوردیلر ، اوزمان خطالرینـك فرقنه واردیلر ، وچفته ستونك اوکنده‌کی بوتون دونما ایله بوکوچوك کمینك پیشنه طاقیلدیلر ، چونکه بونی ، برخرستیان فیلوسنك پیشداری کبی تلقی ایتدیلر . فقط تورکلر « بریق » ه یتیشمکه موفق اولمزدن اول ، لیمـانك زنجیری آچیلدی ، وبوکوچوك بهادر کمی ، بیکلرجه تماشـا کرك آلقیشلری ایچنده ، صاپ صاغلام لیمانه داخل اولدی . « باربارو » ایله ارقداشلری کیجه‌نك کچ وقتنه قدر کمیلرده سلاح باشنده قالدیلر، تورك دونماسنك یکی بر تعرضندن قورقیورلردی . هیهات ! بواسملری مجهول قهرمانلر ، اولجه تهلکه‌دن قورتولدقلری حالده، شمدی کندی ارزولری ایله شایان حیرت برجسارت ابراز ایده‌رك ، محقق اولان اولوم ویاخود اسـارتی کوزلرینـه آله‌رق عودت ایدییورلردی ، فقط پك مدهش حوادثلر کتیرییورلردی . خارق‌العاده غیرت وفعـالیتلرینه رغمـاً ، « لوره‌دان » ك قوماندا ایتدیکی‌وندیك فیلوسنه تصادف ایتمکه، بدبخت محصورینك بوعلوی امیدینی‌اجرایه موفق اوله‌مامشلردی. دشمن کمیلرینك قورصانلغنه جولانکاه اولان آدالردکزی صولرنده مدت مدیده بوشنه دولاشدقدن صوکره، بوفائده‌سز تحریدن صرف‌نظر ایدوب عودتی دوشونمکه مجبور اولمشدیلر . اوزمان بوجسور کمیجیلر ، حقیقتـاً روما قونسولی « ره‌کولوس » ك مردلکنه مماثل پارلاق برجسارت کوسترمشدیلر! « لوره‌دان » ایله کمیلرینی بولمقدن قطع امیـد ایدنجه ، بویوك برمجلس قوردیلر ، وطائفه‌دن هربری ایچنده بولندقلری بوفجیع احوال حقنده کندی فکرینی‌بیان ایتمکه مجبور طوتیلدی . ایلك سرد اولنان تکلیف ، سـاده‌جه استانبوله عودت

ایتمك وکندیلرینه تودیع اولنان وظیفه حقنده معلومات ویرمكدن عبارت‌اولدی. ایمدی بوعودت ، عادتا محقق برموت دیمکدی . طائفه‌یی تشکیل ایدن اون ایکی اعضادن برقاچی بوکا مخالفت ایتمك ایستدیلر. اکر استانبول هنوز ضبط‌ایدیلمامش ایسه ، بوکه ، مع‌التأسف کندیلرینــه کوره پك زیاده محتملدر ، عودتلرندن اول محو اولملری محقق کبی ایدی . اکر بوآنده هنوز مقاومت ایتســه بیله ، بودرجه صیقی‌صیقی‌یه محاصره ایدیلمش اولان بربلده‌یه عودته قالقشمق، محوه قارشی‌یوریمك دیمك دکلیدی؟ قهرمانلق قوتیله شهره کیرمکه موفق اولندیغی فرض ایتسه‌ك‌بیله، براز مدت صوکره مظفرانه برهجومك یاخود برتسـلیمك ، اولوم ویا دها فنـاسی اسارت کبی ، بوتون دهشتلرینه دوچار اولنمیه‌جقمیدی ؟ اودرجه جسور ، فقط نهایت جســارتلری قیریلمش اولان بوآدملر : « بز وظیفه‌مزی بحق ایفا ایلدك ؛ بوجهنمه ، محوه محکوم اولان بوشهره کیدوب نه‌یاپاجغز ، اورایه نه‌قدر یاردیمز اوله بیله‌جك ؟ یالکز مدهش بر عاقبتــه تصادف ایده‌جکز . » دییورلردی . بوش سوزلر ! بوبهادر طائفه‌نك اکثریتی یالکز برفکره صاپلاندیلر : ایتدکاری‌یمینلره قارشی نهــایته قدر صـادق قالمق ، هپسی بردن باغیره‌رق : « استــانبولك ضبط ایدیلمش اولمســنك یاخود هنوز سربست بولنمســنك نه‌اهمیتی وار ؟ اولومه قارشی یورویوب یورومامکلکمزك نه اهمیتی وار ؟ وظیفه‌مز معینــدر . نصل فداکارلق یاپلمق لازمکلورســه کلسون ، استــانبوله کیرمکلکمز ووظیفه‌مز حقنده اعطــای معلومات ایتمکلکمز لازمدر ! » دیدیلر ودوام ایله دییــورلردی‌که : « باق ، قرداش ، ایمپراطور ، بزی امر ایتمش اولدیغی شــیئی یاپمق ایچون کوندردی . مادام‌که شمدی امری بو وجهله ایفا ایتدك ، آرتق استــانبوله دونمکدن باشــقه بر ایشــمز قالمدی ، بو شهر بو آنده ایســتر تورکلرك ، ایستر خرســتیانلرك النده بولنسون، یعنی بزی ایستر اولوم، ایستر حیات قارشیلاسون، یولمزی‌طوتمغه مجبورز.»ــ فی‌الحقیقه،بوعلوی انسانلر بووجهله حرکت‌ایتدیلر. استانبوله‌دوندیلر، وشهره صاغ وسالم کیردیلر ، بلده هنوز ایمپراطورك النده بولنیوردی . « بعده ، حشمتلو ایمپراطوره، اجرا ایتمش اولدقلری جولان ایله نصل اولوب‌ده‌دوندیکلیلرك هیچ بر فیلوســنه تصادف ایتمامش اولدقلری حقنده ، معلومات ویردیلر . بو خبر اوزرینه، حشمتلو ایمپراطور، بکلیلرك کندیسنه قوهٔ معاونه کوندرمدکارندن دولایی

كندرندن آجی آجی كوز یاشلری دوكمكه باشلادی ، وآرتق رحیم وشفیق اولان حضرت عیسی ایله آناسی حضرت مریمه ، وبلده‌نك ایلك بیراقداری اولان مقدس « قسطنطین » ه صیغنمق قرارینی ویردی . وآرتق بلده‌نك محافظه‌سی آنلرك یدینه قالمشدی ، چونكه بوتون خرستیانلق عالمی بو خرستیان دشمنی غدار تورك‌ه قارشی معاونتلرینی اسیركمشلردی . بو بویله اولدی . بو كوچوك جسور كمی ، هنوز امپراطورك النده بولنان بلده‌یه ، بوجهنمه كمال جسارتله كیردی ، حالبوكه كندیسی ایچون ، دنائتی ارتكاب ایتسه‌یدی ، غربه التجا ایتمك پك قولای ایدی . »

اودرجه بادئ تأسف خبرلر كتیرن « بریق » ك عودتی ، نیجه زماندن بری محصور قالان ، نیجه كونلردن بری اومدهش بومباردمانك ، اوجهنمی طوپ آتشنك آلتنده ازیلان ، هر ساعت یكی بر دهشتك تأثیریله قیوراننان پای‌تخت ایچون پك آغیر بر صورتده كسر خیالی موجب اولدی . خدالغایه‌یه وارمش یورغونلق واندیشه ایله بی‌تاب ، اویقودن محروم ، الك مدهش اضطراباته معروض اولان بوتون بو بیچاره آدملر ، اوزون بر مدتدن بری یكانه علوی امیدلرینی ، او درجه ارزو ایدیلن وبر چوق دفعه اشعار ایدیلمش اولان وندیك فیلوسنك مواصلتنه ربط ایتمشدیلر . آنجق بو فكر قوتیله بو موتی حیات ایچنده یاشایه‌بیلیورلردی . آرتق شمدی غربدن كله‌جك معاونت فكرینی طاشیمقدن بوسبوتون واز كچمك لازمكلیوردی . شمدی آنجق حقیقت مدهشه ایله قارشی قارشی‌یه بولنمق ایجاب ایدییوردی . بومباردمانلرك الك دهشتلیسی ایله هر طرفدن دلیك دشیك اولان بو سور ، بوتون بو بدبختلر ایله یوز بیكلرجه تورك پاله‌سی بیننده موجود آجینه‌جق بر حالده بولنان صوك مانعه‌یی تشكیل ایدییوردی . هیچ بر وقت « مغلوبلره فلاكت » سوزی ، بوجانخراش سوز ، دها حقیقی ، دها شایان ترحم بردبكریرده مصروف اولمامشدی [۱] .

بویكرمی اوچ مایس آقشامی ، محاصره‌نك ابتداسندن بری هیچ شبهه‌سز الك مشئوم ، الك یأس‌آور بر آقشام اولدی . حقیقتاً هر نوع امیدی ضایع ایتمشلردی . غیر قابل اجتناب موت یكانه استقبالی تشكیل ایدییوردی . بتون كون ، ظالم بومباردمان ، صاغدن وصولدن درحال تعمیر ایدیلن سور پارچه‌لرینی ییقه‌رق ،

[۱] « پیه‌رس » ك أثرینك ۲۹۶ نجی صحیفه‌سنده‌كی برنمرولی نوطه مراجعت .

منتظماً دوام ایتمشدی . كذلك بوتون كون ، چاكلرك مماتی آكدیران عكسلری مدافعینی لیمانه طوپلانمق ایچون اطرافی چینلاتمشدی ، چونكه مشهور « بریق » ك عودتنه مانع اولەمدیغندن ناشی حدتلانن دشمن دونماسنك هجومندن قورقولییوردی . یك تحمكداز بركیجه كچیریلدی .

« باربارو » یه كوره ، مایسك یكرمی دردینه تصادف ایدن صالی كونی ، اوكاین ، ینه « قالیقاریا » حوالیسنده ، اولكی لغملرك یاقیننده ، شمدی‌یه قدر میدانه چیقاریلانلاردن دها زیاده تهلكه‌لی ، دها زیاده مهارتلی ، ودها ای كیزلنمش برلغم كشف ایدیلدی . تورك‌لر ، كیجه‌لین ، سورك آنجق اون خطوه اوكنده ، برآخشاب قوله انشا ایتمشدیلر ، بوندن مقصدلری بالخاصه سوری قوهٔ لایلقله آشمقدن عبارت كبی كورینیوردی . تماماً آلدانان محصورین بوواسطهٔ تعرضدن یكانه مقصدك بواولدیغی حقنده قناعت كتیرمشلردی ، حال بوكه مقصد اصلی لغمجیلرك عملیاتنی بونكله ستر ایتمك ایدی . فی‌الحقیقه ، همان سوره متصل دینه‌جك درجەده یاقلاشمش اولان بوقوله‌نك كریشلردن مركب بر دوشمه‌نك اوزرینه موضوع اولدیغی وبو دوشمه‌نك آلتندن كیزلیجه حفر عملیاتنك دوام ایتدیكی كشف ایدیلدی . حتی لغمجیلر ، بریول آچمق ایچون قازدقلری طوپراق وطاشلری علی التدریج قوله‌نك ایچنه آته‌رق ، غایت اوزاغه ایلرلمكه موفق اولمشدیلر . ایشته بووجهله قوله هم عملیاتی ستر ایتمكه وهمده حفریاتدن چیقان طوپراق وطاشك وضعنه خدمت ایدییوردی . صره‌سی كلنجه ، كریش دوشمه‌یه آتش ویریله‌جك ، بعده قوله طوتوشوب چوكه‌جك ایدی ، آندن صوكره ، هجوم قوللری بوتخریباتی آشارق ، سورك آلتنده آچیلمش ضیچان یولندن شهره كیره‌جكلردی . وندیكلی وقعه‌نویس تكرارایله دیركه : « فقط ، ربمز جناب حق ، اوآنده بودرجه بویوك برفلاكتك وقوعنه تحمل ایده‌مدی ، وبوصورتله بلده‌نك غائب اولمسنی ایستمدی . روملر بو خارق‌العاده دهلیزی كشف ایدنجه ، درحال مقابل لغملرینی قازمغه باشلادیلر ، ودشمنك اجرا ایتدیكی عملیات نتیجه‌سیله غایت وخیم برصورتده تخریب ایدیلن دیواری علی العجله تكرار اوردیلر ، اویله مكمل بر طرزده كه اولكی قدر صاغلام و متین اولدی . »

مایسك يكرمی بشنجی كونی، صباحلین، پك ایركن، ایمپراطورك ریاستی آلتنده بر مجلس قورولدی. سورلرك اوزرنده كچیرلمش بر كیجه‌نك یورغونلغی، قیرلمش بر جسارت، عمیق بر امیدسزلك بوتون سیمالری قاپلامشدی. بیزانسلیلر، او درجه سودكاری محتشم شهرده، یوره‌كی پارچالیه‌جق بر درجه‌ده جانخراش بویله بر یأس و كدره اصلا دوچار اولمامشلردی. هجوم عمومی مقصدیله تدابیر عالیه‌نك اخذ ایدیلمسندن بحث ایدیلان بر كونده یاشانیلیوردی، وهر كس بونك بوكون یاخود یارین وقوع بوله‌جغنی، وحتی ساعتلك بر مسئله حالنه كیردیكنی حس ایدییوردی. مستعفی پطریق «غره‌غوار» ك یرینه كچن رئیس رهبان، ایمپراطور ایله سرای ایمپراطورینك درحال محصور بلده‌یی ترك ایتمكه مجبور اولدقلری فكرینی بوتون قوتیله بر دفعه دها بیان ایتدی. و «اكر شهر قورتاریله‌مزسه، هیچ اولمزسه ایمپراطور قورتیلسون.» دییه باغردی. سیلاوون وقایعنامه‌سنه كوره، ایمپراطور، او آنده دوچار اولدیغی تأثره مغلوب اوله‌رق بایلدی. نجه اویقوسزلقلر، نجه قهر ایدیجی اندیشه‌لر، ازیجی بر فعالیت، بوندن باشقه، بر رقابت دیندارانه سائقه‌سیله طوتیلان پرهیزلر ایله خرد خاش اولمش بو وجودی كندینه كتیرمك ایچون، یوزینه كوزینه قوقولی صولر سرپمك ایجاب ایتدی. حكمدار قوای عقلیه‌سنه صاحب اولنجه، هیئت رهبانك اعضای كرامی هپ بردن درحال شهری ترك ایتمسنی كندندن رجا ایتدیلر. بو تكلیفی كمال استحقار ایله رد ایتدی، تبعه‌سنك عاقبتنه نهایته قدر اشتراك ایتمكه قرار ویردی. معمافیه، اوزمان هیچ اولمزسه «ده‌مه‌تریوس» دن طول قالان پرنسس «ئه‌له‌ن» ایله سرای ایمپراطورینك الك بویوك مادامله‌رینی كوندرمكه قرار ویردیكی محتملدر. شهرك ضبطندن صوكره، سلطان محمد بو قادینلر حقنده معلومات آلمق ایستدیكی وقت، كندیسنه «ژان ژوستینیانی» نك بر كمیسی ایله عزیمت ایتدكلری جوابنی ویردیلر. یالكز بو قید موجوددر، فقط بزه بو مراق آور تفصیلاتی ویرن ینه سیلاوون وقایعنامه‌سیدر.

«باربارو» دوام ایله دیركه: «مایسك یكرمی بشی اولان كون غایت فنا بر كون اولدی، سورك بویلی بوینجه بلا فاصله بومباردمان دوام ایدییور، ینه بلا فاصله تفنك آتشنك ده آردی كسیلمیور، وحسابسز اوقلر یاغییوردی، او صورتله كه بو، محاصره‌نك ابتداسندن بری دوچار اولدیغمز الك مدهش كونلردن بری اولدی.

دكز طرفندە ، بالعكس سكونت حكمران اولدی ، فقط دشمن دونماسنك بكيدن ناكهانی بر هجوم يايەجغندن متحصل مدهش قورقولر ايچندە دقيقەلريمز كچيوردی . انديشەلريمزی تزييد ايدن شی ، تورك اردوكاهنی باشدن باشە طوتمش عظيم مسرت كورولتيلری ايدی . آهنك موسيقيلر هر طرفدن يوكسليوردی . بونلر هپ شوق وشطارت آوازەلری ايدی ، چونكە توركلر نهايت بويوك محاربەيە كيريشيلەجكنی اوكرنمشديلر . صوك هجوم ايچون تورك اردوكاهندە هرشيئك حاضرلنديغی حس ايديليوردی ! »

اواقشامدە ، امپراطور ، هر كون ياپديغی كبی ، خط مدافعەنك مواقع مختلفەسنی اسبسوار اولەرق تفتيش ايتدی . بر چوق دفعە يرە ايندی ، وسورك اوزرينە چيقوب بلدەنك بوتون اوكندە ياپيلان پارلاق دونمايی مشاهدە ايتدی : داوولارك يكنسق آهنكنی ، ودشمن اردوكاهنی طولديرن بوتون شن وشاطر كورولتيلری اوزون اوزون ديكلدی . كندی رفاقتندە بولنان بهادرلر ، بونك هيهات ! كنديلری ايچون عاقبت فجيعەيە دلالت ايدن بويوك هجومك علامتی اولديغنی ملول ملول فرق ايتمكدە كوچلك چكمديلر . سيلاوون وقايعنامەسنە كورە ، امپراطور ، بر مدهش منظرەنك قارشيسندە ، ساكن ومتفكر قالدی . يأس وكدر كوزياشلری يناقلرندن آشاغی يە دوكيليوردی .

يكرمی بش مايسدە ، ايكندی يە دوغری ، ينە عينی مشئوم « قاليقاريا » حوالسندە يكی بر لغم كشف ايديلدی . بو ، « باربارو »يە كورە ، سائرلری ميانندە پك جسيم ، پك تهديدكار ، اك تهلكەلی بر لغم ايدی ، چونكە كايشی كوزل ياپيلمش بر آخشاب دوشمەيە استناد ايدن سور قسمنی آشمش بولنيوردی ، او صورتلە كە ، اكر توركلر بودوشمەيی آتشلمكە وقت بولمش اولسەيديلر ، سورك بو پارچەسی درحال چوكمش اولەجق ، وكنديلری هيچ بر مقاومتە تصادف ايتمكسزين بوكديكدن ايچری يە آتيلەجقلردی . تورك لغمجيلرينك بلا فاصلە تكرر ايدن بواينانيلمز جرأتلرينە قارشی ، بر قات دها جيران اولمقدن منع نفس ايديلەمز ، بواويلە بر جرأت ايدی كە ، هر دفعە بی ثمرە قالدقچە ، بو تهلكەلی تشبثە تكرار صاريليورلردی . ديكر طرفدن ، بومدهش واسرار انكيز تهلكەيە قارشی يرآلتندە ساعتدن ساعتە ، حتی دقيقەدن دقيقەيە مجادلە ايدن مدافعينك كوستردیكی خارق العادە

فعالیت عینی درجه‌ده شایان حیرتدر ، بو اویله بر فعالیت ایدی‌که ، هرکون ، تحت‌الزمین آچیلمش مجرالر ایچنده ، اك مدهش ، اك قانلی کوکس کوکسه یاپیلان مجادله‌لره محل ویریبوردی .

« باربارو »یه کوره ، یکرمی‌بش مایس لغمی دشمن طرفندن آچیلان صوك لغم اولدی. او کوندن اعتباراً، تورکلر قیمتدار بر چوق حیاتلرك ضیاعنه مال‌اولان بونوع غایت زحمتلی هجوملردن واز کچدیلر . « تتالدی » دیرکه ، زغنوس پاشانك مهندسلری، آلتون وکموش معدن اوجاقلرنده چالیشمش تجربه‌دیده آدملری اعانه‌سیله سوری آلتمق ایچون جمعاً اون درت تشبثده بولنمشدیلر ؛ فقط محصورین، اینجه بر نظارت ویرآلتندن کان اك کوچوك بر کورولتی‌یی قاچیرمامق دقتی سایه‌سنده، بوتشبثلردن هر برینی، حتی سوردن نه‌قدر اوزاق برمسافه‌ده باشلانمش اولورسه اولسون، کشف ایتمکه، ایزینی بولمغه موفق اولمشدیلر وبرکره کشف ایدنجه ، دشمن لغمجیلرینی بعضاً دومانه بوغیورلر ، یاخود بوغوجی غازلر ایله اختناق ایدییورلر ، بعضاً صوده سونمیان روم آتشی ایله یاقیورلر ، وبعضاً‌ده لغملره طولدیردقلری صو ایچنده غرق ایدییورلر ،یاخود بوصیچان یوللری ایچنده کوکس کوکسه هجوم ایله پوسکوردییورلردی. حاصلی، تهلکه‌لی بر انفلاقك اوکنی آلمغه دائما موفق اولمشدیلر. «قریتوو ولوس » دیرکه، بوتشبثلرك قطعی اولان عقامتی وفائده‌سزلکی حقنده نهایت قناعت کتیرن، وبوواسطه ایله شهری قازانمغه اصلا موفق اوله‌میه‌جغنی محقق بیلن ، انسانجه ومالزمه‌جه وقوعه کان ضایعاتك تماماً هبا اولدیغنی کورن سلطان محمد ، کندیسنه مظفریتی هیچ شبهه‌سز بخش ایده‌جك یکانه شیئك طوپ طوپلر اوله‌جغی فکرنده کوندن کونه تقویه بولیوردی.

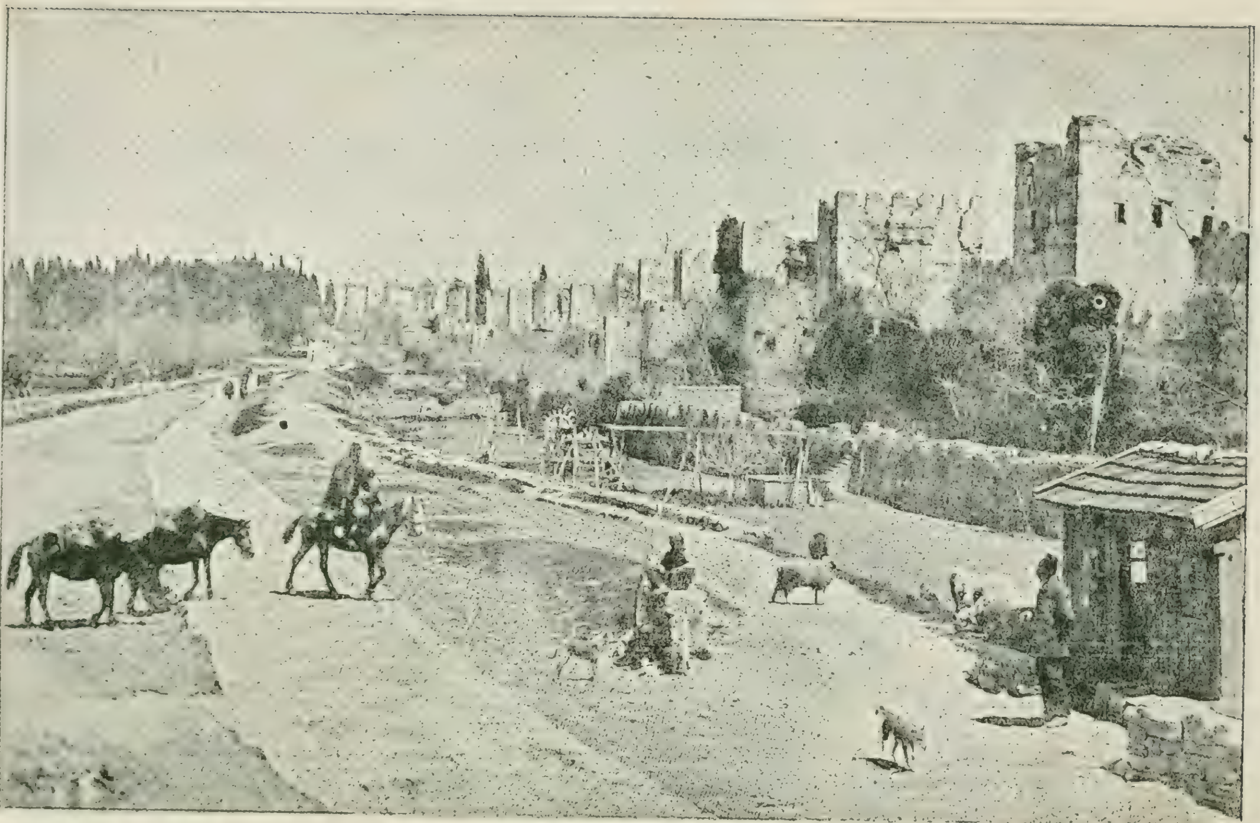
مایسك یکرمی بشی جمعه ایله یکرمی آلتیسی جمعه‌ایرتسی کونلری، «لیکوس» وادیسی ایله هجوم جبهه‌سنك سائر باشلیجه نقطه‌لری اوزرینه یرلشدیریلمش جسیم بومبارده‌لرك اجرا ایتدیکی بومباردمان وبلا فاصله یاغدیریلان اوقلر اولجه اولدیغی کبی دوام ایتدی. استانبولك ضعیف قوهٔ مدافعه‌سی ایله سفالتزده خلقی ، تورك اردوسنك تناقص ایتمیان عظمتنی کوره‌رك، صوك فلاکتك پك یاقین اولدیغی نهایت بو کونلرده آکلادیغنده شبهه یوقدر، مع‌مافیه، بیچاره محصورین جسارتلرینی غائب ایتمیورلردی. « باربارو » دیرکه: « جسیم طوپ طرفندن آچیلان هرکدیکی درحال

قپامق چاره‌سنه توسل ایدییوردق، واویله بر صورت مکمله‌ده که، هر تعمیری متعاقب وجوده کتیریلن سور قسمی اولکی قدر متین اولیوردی.

محاصره‌نك برچوق مورخلری، بوصمیمی فقط صافدل وقعه نویسلر، بویوك فاجعه‌نك بوصوك درجه المناك معظم کونلرینه دوغری، یعنی تقریباً مایسك یکرمی ایکیسی ایله یکرمی آلتیسی آره‌سنده، سماوی وسائر مختلف حادثاتك وقوعنی ذکر ایدرلر. بزم حال حاضرده پك آز اهمیت ویره‌جکمز بوحادثات اودورده فوق العاده علامتلر کبی تلقی ایدیلیور، وصوك درجه‌ده اهمیتی حائز بولنیوردی. چونکه پك غدارانه برصورتده خیر پالانان معظم بلده‌نك بی تاب دوشمش مدافعلرینی پك آغیر بردرجه‌ده متأثر قیلیور، و حتی آنلره القای دهشت ایده‌جك برراده‌یه وارییوردی. قویو بر جهالت وخرافاتك عمومیت اوزره حکمران اولدیغی بودورلرك قیوداتنده، مستثنا اولمق ایله برابر غایت طبیعی اولان، فقط خلقك صافدللکی وخیالاتی ایله خارق العاده بر ماهیت آلان بو نوع حادثاتك ظهوری، وبو کون بزی کولدیره‌جك اولان، فقط ۱٤٥۳ سنهٔ میلادیه‌سنده ویردیکی قورقو وامیدسزلك ایله صوکنجی قسطنطینك عسکرلری میاننده الك جسورلرینی بیله تیره‌تن بو کویا معجزه‌لرك مطالعه‌سی بویوك بر یر اشغال ایدر. فقط بالعکس بو حادثات محاصرینك قوهٔ معنویه‌لرینی پك زیاده یوکسلتمشدی.

موسیو «پیه‌رس» ك دیدیکی کبی، غایت دقتلی وغایت اعتنالی بر محرر اولان ووقایعنامه‌سنی محاصره‌دن اوزون برمدت صوکره قلمه آلان بالخاصه «قریتووولوس»، بد بخت بلده‌نك طالعسز مدافعلرینی صوك درجه‌ده اندیشه‌یه دوشورن بو حادثات مختلفه‌نك ظهوری حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه ایدر.

مورخ مذکور شو صورتله حکایه ایدر: «محاصره‌نك صوك کونلرنده شو آتیده‌کی شي وقوعه کلدی که بو، جناب حقك استانبولی معروض قیله‌جغی بویوك فلاکتلرك بر علامت مخصوصه‌سی کبی تلقی ایدیلدی. بویوك هجومدن اوچ درت کون اول، قادین وارکك بوتون بلده‌نك دینی برآلای تشکیل ایله، دعالر اوقویه‌رق، و «پانایيا» تصویرینی طاشیه‌رق سوقاقلری طولاشدقلری بر صره‌ده، (هیچ شبهه‌سز، بو تصویر حضرت مریمك ولا کرناده‌کی یدالهی‌یه مودوع شهرك محافظی

استانبول سور کبیری

[ادرنه قپوسی جهتندن]

اولان مشهور تصویری ایدی) بو تصویر بردن بره ، هیچ بر سبب ظاهریسز ، طاشیانلرك اللرندن قایی ویردی ، وبویلی بوینجه یره فنا بر صورتده دوشدی او زمان هر طرفدن بر فریاددر قوپدی ، وهر کس بو مقدس تصویری قالدیرمق ایچون ایلری آتیلدی . فقط ، نه مدهش حادثه ! صرف ایدیلن بوتون غیرتلره رغماً ، صانکه قورشوندن ایمش کبی تکرار یره دوشدی ، وصانکه زمینه یاپیشمش کبی ایدی . طوغرولتمق غیر ممکن اولدی . بو ، تمام بر ساعتلك ایش اولدی . نهایت ، جسمانی وغیر جسمانیلر بوتون حاضرون ، آوازه‌لرینی سمایه یوکسلته‌رك ، آتشین دعالر اوقویه‌رق ، بوتون قوتلرینی صرف ایتدیلر ، وبوصورتله مقدس تصویری قالدیرمغه ، تکرار اوموزلرینه آلمغه موفق اولدیلر .

کندیلرینه اك مدهش فلاکتلره دلالت ایدییور کبی کلن بو خارقه ، بوتون حاضرونك روحلرینی اندیشه ودهشت ایله تیترتدی ، چونکه تفألرك اك مدهشی کبی تلقی ایدیلیوردی . صانکه بو کافی دکلمش کبی ، هنوز اوایله وقتی ، دینی بویوك آلای تکرار حرکته باشلادیغی بر صره‌ده ، بردنبره دهشتلی بر فورطنه قوپدی . همان بر ظلمت تام ایچنده ، حدسز وحسابسز چاقان شمشکلری متعاقب بلا فاصله حصوله کلن رعدلر جسیم الایی یکیدن دوچار دهشت ایتدی . طوفانی آندیریر بردرجه‌ده یاغمور دوشیوردی . بوقاصیرغه‌یه قارشی نه ایلریله‌مك ونه‌ده مقاومت ایتمك قابل ایدی . راهبلر ایله مقدس تصویری طاشیانلر و بونلری تعقیب ایدن بوتون خلق ، سمادن سیل کبی دوکیلن یاغمورك شدتی وزمینی سوپورن سیللرك جریانی ایله بی مجال دوشوب یکیدن توقف ایتدیلر . شدت جریانك قاپدیغی برچوق کوچوك چوجوقلرك سوروکله‌نوب کیتمسنه رمق قالمشدی . اکر بو بیچاره‌لری درحال یاقالیوب بوطوفاندن قورتارمامش اولسه‌لردی ، کافه‌سی محقق صورتده بوغولمش اولورلردی . » بو مراق آور حکایه ، بو طالعسز خلقك افکاری ، هفته‌لرجه سورن محاصره وبومباردمانك تأثیر المناکی ایله ، نه‌درجه‌یه قدر متأثر اولدیغنی ، نه‌مدهش صورتده آلت اوست بولندیغنی بزه ارائه ایدر . تصویرك معجزه عد ایدیلن سقوطنی متعاقب وقوعه کلن بوشدید فورطنه ، موازنه‌سنی غائب ایتمش بوتون بو خلق طرفندن اك مدهش بر تفأل کبی تلقی ایدیلدی . « قریتووولوس » بو خصوصده شو صورتله فریاد ایدر : « خرابیت عمومیه‌یی آچیقدن آچیغه پیغمبرانه بر صورتده اشعار ایدن

بوفورطنه‌نك ظهوری او درجه غیرطبیعی وخارق‌العاده ایدی‌که، هرشیئك، بر سیلك یاخود بویوك بر فیضانك اوکنه تصادف ایدن بوتون موانعی سوروکلیوب کوتورمسی قبیلندن، محو اوله‌جغنه دلالت ایدییوردی. »

ایرتسی کون، خرافاتدن‌متولد دهشت، سنه‌نك بوموسمنده استانبولده وقوعی خلاف معتاد اولان خارق‌العاده برحادثه‌نك‌ظهوریله، اکر امکان تزایدی‌قالمشسه، بر قات دها آرتدی. فجر ایله برابر، کثیف برسیس بوتون بلده‌یی قاپلادی، واقشامه قدر اولدیغی کبی قالدی! ینه «قریتووولوس» ه کوره، بومعجزه الوهیتك‌شهری ترك ایتدیکنی، استانبولدن‌عزیمتنی، پای تختك تماماً متروك قالدیغنی ایدن ایی‌یه اشعار ایدییوردی. دیندار وصافدل محرر دوام ایله دیرکه: «زیرا، الوهیت عودت وعزیمتنده بلوطلر ایچنده کندیسنی صاقلار. ایشته وقوعه کلن شیلر بونلردن عبارتدر. وهیچ کیمسه‌نك بونلردن شبهه ایتمسنه محل یوقدر. زیرا، کرك شهرك سکنه‌سی میاننده وکرك اجنبیلر آره‌سنده بولنان بر چوق شاهدلر بوخارقه‌یی تماشا ایتدکارینی تأیید ایدرلر. [۱]

بلده‌نك حامیه‌سی‌اولوب اظهار معجزه ایدن تصویرك یره دوشمسی، الوهیتك بدبخت محصورینی ترك ایتمك ایچون بلوطدن برتوله صارلمسی، هپ بونلر هنوز هیچ برشی دکلدی. بواثناده، احتمال یکرمی آلتی مایسده، استانبولك طالعسز سکنه‌سنی دوچار یأس‌ایدن الك مدهش‌حادثه، آیاصوفیه‌نك قبه‌سی‌اوزرینه دوشمش کبی کورینان دهشتناك برضیانك ظهوری اولدی. بوندن هم محصورین وهم‌ده محاصرین عینی‌درجه‌ده دوچار دهشت اولدیلر. سلطان محمد بیله بونده پك اندیشه آورشئامتلردن برینی کورورکبی اولدی. برکت ویرسون‌که، معیتی‌میاننده دها متین افکارصاحبی یاخود دها آز خرافات پرست کیمسه‌لر واردی، و بوذوات هیچ

[۱] عجبا بواسرارانکیزسیس ایله «باربارو» نك مایسك یکرمی‌ایکیسی‌ایله یکرمی اوچی بیننده‌کی کیجه‌ده وقوع بولدیغنی بیان ایله اوزون اوزادی‌یه بحث ایتدیکی، و تهورسماوینك ظهورندن قورتولمسی‌لازمکلدیکی حقنده ایمپراطور ایله تبعه‌سی ایچون برنوع اخطار کبی عد ایتدیکی خسوف‌آره‌سنده برمناسبت کورمك‌لازم‌کلزمی؟ بزم وندیکلی دیرکه: «تورکلر، بوحادثه‌دن رومارك دوچار دهشت اولدیغنی نسبتده ممنون ومسروراولدیلر.» ذاتاً دوقتور «آ. مورتمان»، اکرخسوف وقوع بولدیسه، بوآنجق بدر تام‌اولان آیك یکرمی دردنده وقوعه کلدیکنی اثبات ایتمشدر.

شبهه‌سز اساساً آلهی اولان بومعجزه‌نك بالخاصه ویالکز محصورین ایچون مشئوم اولدیغی حقنده کندیسنی اقناع ایتدیلر . محصورین ، اولاً لسان عوامه دوشمکله بعده قویو عنعناتك تأثیریله مبالغه ایدیلن وشکل اصلیسندن چیقان بوحادثه‌نك قارشیسنده ، قورقودن ینه تیتریوردی ، بز بونك حقنده تماماً معقول ایضاحات ویرمکه مقتدر دکلز . بوائناده غیرطبیعی وضیائی برحادثهٔ حکمیه‌نك وقوعه کلدیکی پك محقق کبیدر . زیرا زمانك بوتون قیوداتی بو خصوصده تماماً متفقدر ، فقط ناصل بر حادثه ؟ بوندن بشقه اضطراب واندیشه ایله بی‌تاب دوشن خلقك قوهٔ خیالیه‌سی بووقعه‌یی احاطه ایدوب اودرجه نسبتسز بر راده‌ده بویوتمش اولمیدرکه ، موسقووالی ، وقایعنامه‌سنده ، بو سماوی ضیانك بردنبره بوتون جسیم بلده‌یی تنویر ایتدیکنی ، بوتون خلقك بونی تورکلر طرفندن ایقاع ایدیلمش بریانغینك انعکاسات مهیبه‌سی ظن ایده‌رك ، آیاصوفیه‌یه قوشدوقلرینی ، وبومعظم بنای قبه‌سنك پنجره‌لری ایچریسنه نفوذ ایدن آلولر ایله تتوج ایتمش بولدقلرینی کمال سکونتله حکایه ایدر . بوتون قبه یکانه بر آلو ایله طوتوشمش کبی ایدی ، وعرش اعلی‌یه قدر یوکسلن خارق العاده برکلخانه بکزیوردی . بو ، سیلاوون وقایعنامه‌سنده‌ده عینی صورتله حکایه ایدیلمشدر . « فرانچه‌س » ه کانجه ، اوده شهرك اوستنده قرارقیلان وبوتون کیجه‌دوام ایدن سماده بردنبره پارلامش اولان کسکین بر ضیادن بحث ایدر . خلقك خرافاتی ایله بوسبوتون مشوشیت کسب ایدن بر حالدن حقیقتی تفریق ایتمك ، غیرممکن دکلسه بیله ، پك مشکلدر .

هرحالده حصوله کتیردیکی تأثیر پك زیاده اولدی . « باربارو » بو یکرمی آلتی مایس واسع ضیاسنی ساده‌جه واغلب احتماله کوره پك‌ده دوغری اوله‌رق ، غروب شمسدن بر ساعت صوکره ، بوتون تورك اردوکاهنده ، شنلك ایچون سلطانك امریله بویدن بویه یاقیلان برچوق آتشلرك انعکاساتنه عطف ایدر ؛ پادشاه عسکرینه بر کیجه شنلکی یاپمق وبوصورتله قریب الوقوع معظم هجوم ایچون قلبلرینه قوت ویرمك ایستمشدی . « باربارو » دوام ایله حکایه ایدرکه ، کیجه یاریسندن صوکره‌یه قدر دوام ایدن وتورك اردوسنك [١] خارق العاده مسرت آوازه‌لری ایله هم آهنك

---

[١] «صانکه سما یاریلمشدی ، نعره‌لر وآوازه‌لردن متولد کورولتی انسانی صاغر ایده‌جك درجه‌ده ایدی » .

اولان بوشایان حیرت دونمانك قارشیسنده ، بوتون بلده دوچار دهشت اولدی ، وهرکس حرارتلی کوز یاشـلری دوکه‌رك ، جناب حق ایله حضرت مریمدن کندیلرینی بو پتپرستلرك دهشتندن محافظه ایتملری ایچون رجا واسترحام ایتدیلر . صانکه کوپ کوندوز کبی اشـیا فرق ایدیلیوردی ! هرشی اونوتولمشـدی ، دکل طورمق آغیرلشمق نه‌دیر بیلمیان بومباردمان بیله . حالبوکه اوکون بو بومباردمان آثار تخریبیه اولنجه دهشتیله دوام ایتمشدی. دشمن اردوکاهنده‌کی چادیرلر تکر تکر صاییله‌بیلیوردی، بوصاییه کلمز آتش ییغینلری اودرجه خارق‌العاده ایدی‌که بوچادیرلر تماماً کون اورته‌سی ایمش کبی فرق ایدیلیوردی .

پسقپوس « له‌ئوناردو » یه کوره ، پادشـاه اوچ کون جناب حقه حمد وثنـا ایدیلمسی وبعده برکون اوروج طوتولمسی ایچون بر اراده اصدار ایتمش اوله‌جق . وقعه نویس دوام ایله دیرکه : « شهرده بولنـانلر بوتون بونلردن اکلایورلردی‌که بو تدابیر، بوشنلکلر، بوکیجه دونماسی ، تورکلرك پك قریب الوقوع هجوم عمومی ایچون کندیلرینی صوك درجه‌ده ممنون ایدن خبری اخذ ایتمش اولدقلرینی اشعار ایدییوردی [۱] »

دیکر طرفدن موسقوالی‌نك روایتنه کوره ، بو خارق العاده ضیانك ظهوریله دوچار دهشت اولان پطریق، صنف رهبانك اعضای کرامی، واعیان، ایمپراطوره شهری ایمپراطوریچه ایله برلکده ترك ایتمسنی هپ‌بردن بردفعه دها رجایه کیتدیلر! یالکز بوصوك تفصیلات بوروایتك مصال‌شکلنه کیرن‌جهتنی ارائه‌ایدر، چونکه، بزپك اعلا بیلیورز که، ۱٤٤۲ سنهٔ میلادیه‌سندن‌بری بکاراولان « قسطنطین دراغازوس » تکرار ازدواج ایتمامشـدی . پطریق نطقنه دوام ایله ایمپراطوره اك مشـئوم اخطاراتی تکرار ایدر ، و « ژوستینیه‌ن » ك زماننده بری بلده‌نك حامیسی اولان ملك سماوی ، بوکیجه ، آثار معجزه‌دن اولان بوتون اوضیالرك انفلاقی آره‌سنده، بواسکی بلده‌سنی ترك ایتدیکنی بیان ایدر. بومعجزه‌یی بالذات کوزلری ایله‌کورنلرك اسملرینی آیری آیری صایار . بوخبر اوزرینه ، ایمپراطور بردفعه دهایره‌دوشوب کندیسنی غائب ایتمش اولور . ومعطر صولر سرپه‌رك کندیسنی آییلتیرلر . اوزمان ، پطریق ایله رجالك بویکی اصرارلرینی شـدتله تکرار رد ایدر . ودیرکه : « شهری

[۱] موسیو « پییه‌رس » ك اثرینك ۳۱۵ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

ترك ایتمیەجکم ، ذاتاً ، اکر بو مقدر ایسە ، نرەیە قاچابیلیرم ؟ خیر ، کیتمیەجکم ، سزلر ایلە قالەجغم ، سزلر ایلە برلکدە محو اولەجغم . » ینە موسقوالی دیرکە : « ملت بوتون بوجریان ایدن شیلرە آکاه اولنجە ، دوچاراولدیغی اندیشە ودهشتك تأثیریلە آز قالدی محو اولەجقدی . پطریقك رجا ونیازی وجسارت بخش تشویقاتی سایەسندە کندیسنە کلوب کلیساالرە آتیلدی ، ومرحمت وصیانت سماویەیی تمنی ایتدی . » بوراده دخی ، معالتأسف خطادن صوابی تفریق ایتمك بزم ایچون غیر ممکندر . بوده ، مصال قبیلندن عینی حکایەدن عبارتدر .

سیلاوون وقایعنامەسی تقریباً عینی طرزدە بیان مطالعە ایدر ، وکویا بومافوقالطبیعە ضیانك پك طبیعی تلقی ایتدیکی عینی سببدن نشأت ایتدیکنی سویلر [۱] . وعلاوةً دیرکە ، ایمپراطوری شهردن تباعد ایتمکە تشویق ایدنلر ، فراری خبرینك انتشار ایدەجکنی ، برادرلری ایلە آرناٶدلر امدادینەکلەجکلرینی کندیسنە تأمین ایدیورلردی . ایمپراطور بو تکلیفی بوتون شدتیلە رد ایتدیکی صرەدە ، عزیمتی ایچون « ژوستینیانی » نك قادیرغەلری حرکتە مهیا بر حالدە بولوندیغنیدە بیان ایدر [۲] .

آرتق محصورینك مجالسزلکی صوك درجەیی بولمشدی . التی هفتەدن بری اودهشتناك بومباردمان برساعت بیلە توقف ایتمامشدی . قادینوارکك ، چوجوق وکنج قیز ، راهب ، راهبە وکشیش ، حاصلی شهرك الیطوتاربوتونخلقی ، کیجە کوندوز ، دائمایکیدن آچیلان کدیکلری وبالخاصە «لیکوس» وادیسندە ، تعمیرایتمکلە مشغول ایدیلر ؛ اوتبوتعمیراتبالخاصە«لیکوس» وادیسندەلزوم کوریلیوردی ، چونکە دشمن بوتون فعالیتی بورایە تمرکز ایتدیرمش اولدیغی کبی الدجسیم طوپدە صدمەلری ایلە بوتون بلدەیی صارصان وحتی خلیجدە طوپلانمش کمیلری بیلە یرلرندن اوینااتان آلتییوز کیلو وزنندەکی طاش کوللەلرینی بورادن فیرلاتیوردی . مایسك یکرمی اوچنجی کونی « بریق » ك عودتی ، غربدن برمعاونت فیلوسنك

[۱] اثرك ۱۱۰۱ نجی صحیفەسنە مراجعت .

[۲] پطریق ایلە دیکر رجالك ایمپراطوری پایتختندن فرارە قرار ویردیرمك ایچون ، کویا صرف ایتدکاری بوغیرتلرك پك شبهەلی اولانحکایەسنە . محاصرەنك بووقایعنامەسندە ، ایکنجی یاخود اوچنجی دفعە اولەرق تصادف ایدیلور .

مواصلتی امید ایتمکه آرتق محل اولمدیغنی هرکسه آکلاتدیغی جهتله، صوك غیرت وجسارتلرده کسر اولمشدی. تورك پالاسنه شمدیدن بویون ویرمش اولان بو بدبخت خلق، ساعتدن ساعته، هجوم عمومی‌یی بکلیوردی. بو هجومك مدهش بر حقیقت اولمسی تأخر ایتمیەجکدی.

شبهەسز، ۱۴۲۲ بهارنده، سلطان مرادك دور سلطنتنده، وقوعه کلن تورك محاصرەسی‌نك هزیمتی خاطرەسی، حال‌حاضر محصورینندن برچوقلرینك حافظەسنده هنوز محفوظ اولان بو خاطره بوزمانده بیله، دوشمش اولان امیدلری آره صره احیا ایدیوردی. شبهەسز، معجزه قیلندن عالی بر مداخلهٔ الهیەنك اسرار انکیز امیدی، نیجه کونلردن بری، بیکلرجه مدهش صدمەلر ایله خیرپالانمش بو دیندار وخرافات پرست روحلری تحریك وتقویه ایدیوردی. شبهەسز، اومشهور تفأل، غالب تورکلرك آیاصوفیەیه قدر ایلریلیەجکلری، فقط تام بو نقطەده ملك سماوی ظهور ایدوب مهاجمینی پوسکورتەجکی، وایمپراطوری تکرار بلدەیه حاکم قیلەجنی خرافەسی، برآلای قادینلر وکشیشلر بیننده دائما تواترایدوب دوریوردی. فقط بوتون بونلر، هیهات! آنجق مشوش امیدلر، بوش سوزلردن عبارت ایدی.

استانبولده هرکس، مدافعەنك دوشدیکی درجهٔ ضعفیتی، بالخاصه تورکلرك عدداً مدهش تفوقلری اوکنده، مقاومتی دهازیاده امتداد ایتدیرمك امکانسزلغنی صراحةً ادراك ایدیوردی. هرکس، عاقبتك یاقین اولدیغنی، بونك حقیقتاً اولوم ایله مجادله اولەجغنی، محصورین ایچون، بوغازلنمق یاخود ذلیلانه اسیر اولمقدن عبارت یالکز بر حقیقت موجود اولدیغنی پك اعلا بیلیوردی!

تاریخك الك فجیع محاصرەلرندن بری اولان بو تحملکداز محاصرەنك الم وکدر ایله مالی کچن بوآلتی هفتەسنی صوك درجەده مؤلم قیلمغه آیریجه سببیت ویرن الك اهمیتلی فلاکتلر میاننده، کرك عسکر وکرك سیویل بوتون محصورین بیننه تفرقه صوقان غایت مختلف وغایت وخیم اختلاف افکاری قید ایتمدن کچمك جائز دکلدر: بر یاندن روملرك کندیلری آرەسندەکی اختلاف، دیکر طرفدن لاتینلرك کندیلری بیننده‌کی اختلاف. موسیو «پییەرس» بواحوال مؤسفەیه پك قیمتدار بر فصل تخصیص ایتمشدر. محاصرەنك لاتین وقعه نویسلری بو خصوصده، احتمال پك زیاده مبالغه ایله، اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه

ایلدیلر . موسیو « پیه‌رس » لك استخراج ایتدیكی بزم ایچون حقیقتاً حائز اهمیت امثالسز نتایج شوندن عبارتدر : « هر نه‌قدر بو اختلافلر فجیع اولمش ، وبالخاصه شایان تأسف برقاچ حادثه‌یه محل ویرمش ایسه‌لرده ، بونكله برابر ، مدافعه‌یی جدی برصورتده تهلكه‌یه قویه‌جق اصلا برتأثیر كوسترمامشدر . بربرلرینه قارشی دینی وسیاسی الك شدید كین وغرضی بسلمكله برابر ، اتحادطرفدارانی روملر ایله اوردتودوفس روملر ، روملر ایله لاتینلر ، ونديكليلر ، وضعیتلری دوچار تنقید اولملرینه مساعد اولان بالذات جنویزلر ، مشترك دشمن اولان تورككه قارشی دائما یك وجود اوله‌رق حركت ایتدیلر . » ذاتاً ، بو صورتله حركت ایتمك ایچون ، بو او درجه مختلف جماعتلرك كافه‌سنه حیاتلرینك سلامتنی تأمین ایتمك ضرورتی كبی یكانه بر سبب كفایت ایدییوردی . بناءً علیه ، استانبول محاصره‌سنك مؤلم تاریخنده ، محصورین بینده‌كی بو فجیع اختلافلرك آنجق پك نسبی بر اهمیت تاریخیه‌سی واردر ، وبونك ایچون بوخصوصده تفصیلات آلمق ایستیان قارئینی موسیو «پیه‌رس» لك او مكمل فصلنه مراجعتی توصیه ایدرم . شبهه‌سز ، روملر ، جنویزلر وونديكليلر بربرلرینه الك فجیع اتهامات اسناد ایتدیلر . شبهه‌سز ، بالخاصه ، ایكی محارب طرف آره‌سنده صوك درجه‌ده نازك بر وضعیتده قالان غلطه‌ده‌كی جنویزلر ، برچوق دفعه دوچار اتهام اولدیلر ، حتی بعضاً اخانتلری ، هیچ اولمزسه پك صادقانه اولمیان حركتلری حقنده اقناع بیله ایدیلدیلر . فقط بوتون بو احوال حقیقتده صوك فلاكتك وقوعنی برساعت دخی تسریع ایتامش كورینور . اودرجه قورقولان توركلرك هجومه آتیلدقلری یاخودسوری بومباردمان ایتدكلری وقت ، بوتون محصورین هانكی عرقدن اولورسه اولسون ، هانكی اعتقادی طاشیر ایسه طاشیسون ، یكدیگرلرینه قارشی اعتراضلرینی اونوته‌رق ، هپ برلكده سوره قوشوشیورلر ، ملجأ یكانه‌لری اولان بلده‌یی مدافعه ایدییورلردی .

محصورین بینده‌كی بوتفرقه‌لرك باشلیجه سببی ، موسیو « پیه‌رس » لك پك كوزل ایضاح ایتدیكی كبی ، عرقلرك تنوعی اولدی . بوكا منافعك تخالفی وبالخاصه ، تدین وجهالتك صوك درجه‌ده حكمران اولدیغی او دوره‌ده‌كی پك شدید دینی كین وغرضلری‌ده علاوه ایتملیدر . هر نه‌قدر ایمپراطور ، وبالخاصه صنف رهبان رجالی ایله سرای ایمپراطوری‌یه منسوب اولنلر میاننده‌كی برچوق اصدقاسی ، روما

كليساسيله اتحاده كمال حرارت وصميميت ايله طرفدار اولمشلر ايدی‌سه‌ده ، اولا فلورانس مجلس روحانيسنده، بعده استانبولده آياصوفيه‌ده اون ايكی كانون اولده، اجرا ايديلن مشهور مراسمك نتيجه‌سنده قبول ايديلن بو اتحاده ملتك كرك جسمانيلردن وكرك غير جسمانيلردن مركب اكثريتی اولنجه متعصبانه عنف وشدتلری ايله اعتراض ايتمكدن واز كچمامشلردی، ونامدار محرك «ژاناديوس» ايله غران‌دوق «نوتاراس» ك اطرافنه طوپلانان بو اكثريت ، اتحاده يالكز [١] كرهاً ومجبوراً ، پسقپوس «له‌ئوناردو» نك تعبيری وجهله ، «قلباً دكل ، فقط دوداقلرينك اوجيله مربوط اوله‌رق» ، ظاهراً موافقت ايتمش كورينيوردی . روما حقنده طرفكيرلكی صراحةً كوريلن بووقعه‌نويس حكايه ايدركه ، مراسم دينيه اثناسنده پاپانك اسمی كچديكی وقت، حاضرون كورولتی ايله اعتراض ايتمكدن چكينميوردی. استانبول خلقنك عظيم بر اكثريتی ، معهود كانون اول مراسمندن اعتباراً، آياصوفيه‌يه دوامی كسملری‌ده بوندن نشأت ايدييوردی ، بوكليسادن نفرت ايدييورلر ، وآنی برسيناغو كبی تلقی ايدييورلردی . حتی ايام مخصوصه‌ده هنوز قداس آيينی ديكله‌ميه كيدنلر ميانده ، برچوقلری آن‌تقديس‌ده كليسايی قوللرينی صاللايه‌رق ترك ايدييورلردی .

روملر ايله شرق لاتينلری ، بالخاصه ونديكلر ايله جنوزلر آره‌سنده، مسائل دينيه‌نك خارجنده ، آيريجه موجود عصرلق كين وغرضلر حقنده بوراده اوزون اوزادی‌يه سردمطالعه ايتميه‌جكم. بوكين وغرضلر، غايت كسكين رقابت تجاريه‌لردن، مدت مديده‌دن بری نشأت ايدوب توسع ايتمشدی . بونده ، ١٢٠٤ سنهٔ ميلاديه‌سی اهل صليب محاربه‌لری اثناسنده ، استانبولك ياريم عصردن فضله بر مدت لاتينلر طرفندن اشغالنك براقديغی شايان نفرت خاطره‌لرك‌ده عينی نسبتده تأثيری واردی. بوتلعين ايديلن اشغال ، هرنه‌قدر «ميخائيل - پاله‌ئولوغوس» ك غلبه‌سيله نهايت بولمش ايسه‌ده، برچوق آثار براقمشدی. حتی استانبولك ايچنده ، روملره دائمی ومزعج بر صورتده تأثيرينی كوسترن ونديكلی شركتلرك تأسسی ، وبالخاصه جنوزلرك مستحكم بويوك غلطه بلده‌سنه تملك ايتملری ، و بوراده قطعياً مستقل

[١] بوغران‌دوق ، اولجه كورديكمز كبی ، استانبولده پاپانك تاجی يرينه توركك صاريغنك حكمران اولمسنی ترجيح ايده‌جكی كفرآميز سوزينی صقيلمقسزين تلفظ ايدييوردی.

وحاكم مطلق اوله‌رق حركت ایده‌بیلملری، وبو كیفیتك استانبول سكنه‌سنه‌قارشی هرآن ایچون بر ذلت اولمسی بو آثارك باشلیجه‌لرینی تشكیل ایدییوردی. بووقایع حقنده، دیدیكم كبی، دها زیاده تطویل مقال ایتمیه‌جكم، چونكه بونلر، هرنه‌قدر پك آجی وآغیر منازعاته بادی اولدیلرسه‌ده، شدت مدافعه‌یه جدی بر صورتده اجرای تأثیر ایتمامشدرلر. اولجه سویلدیكم وجهله، خونریز توركلر پك مدهش دشمن‌ایدی، بونلرك‌دهشتلی پالالرینك تهدیدی قارشیسنده،بویله مرحمتسز بردشمن طرفندن دوغریدن دوغری‌یه تهدید ایدیلن حیاتلرینی مدافعه ایتمك ارزوی طبیعیسی سائقه‌سیله، بوتون خرستیانلرك یك‌وجود اولملری امكانی یوقدی. هیچ شبهه‌سز، ملتلر آره‌سنده، ایچین ایچین نفاقلرك، دائمی ودرین كینلرك تظاهر ایتدیكی پك فنا آنلر جریان ایتدی. بو وجهله، محاصره‌نك ابتداسنده‌كوردیكمز كبی، ونديك طائفه‌سندن برطاقنك آلمش اولدیغی چیركین وضعیت وقوعه‌كلدی‌كه، بونلر دشمنه ملزمه طاشیمقله وكیزلیدن كیزلی‌یه فرارلرینی حاضرلمقله اتهام ایدیلدیلر؛ فقط ایمپراطورك شدتله داورانمسی سایه‌سنده، بونلر درحال‌وظیفه‌لرینه عودت ایتدیریلدیكی كبی بوندن بویله‌ده محاصره‌نك نهایتنه قدر ونديكليلرك حركاتی قطعیاً دوغری ومتین برحال كسب ایتدی. بوندن باشقه، محاصره‌نك‌صوك كونلرنده وقوعه كلن وهمان عینی طرزده هم «له‌ئوناردو» وهم «فرانچه‌س» طرفندن حكایه ایدیلن شو وقعهٔ خصوصیه‌یی‌ده درخاطر ایدهلم! ارتق ساعتدن ساعته‌صوك هجومك وقوعنه انتظار ایدیلیوردی، مدافعه‌نك قهرمانی، سردار، دها دوغریسی «پروتوستراتور» اولان «ژان ــ ژوستینیانی» سور اوزرنده مهاجمینه شایان‌حیرت بر مقاومت ابراز ایتمكدن بر ساعت بیله خالی قالمدیغی بر صرده، ایمپراطوردن صكره شهرده برنجی موقعی اشغال ایدن غران‌دوق «نوتاراس» دن لزومنه مبنی، «لیكوس» وادیسنك مدافعه‌سی ایچون بومبارده‌لر ایستیوردی، «نوتاراس» بوطلبی محقرانه رد ایتمش اوله‌جق. او زمان «ژوستینیانی»، شو صورتله باغرمش اوله‌جق: «سفیل‌خائن، سنی درحال‌قیلیجم ایله‌اولدیرمكدن بنی‌منع‌ایدن‌كیمدر بیلمیورم[۱]. مع‌مافیه، بو وقعه‌نك جریانی متعاقب بو ایكی آدم وظیفه‌لرینی نهایته قدر ایفا

[۱] بو، قاردینال «ایزیدور» ك حكایه‌سیدر. «فرانچه‌س» كبی (صحیفه ۲۶۲) براز فرقلیدر. ایمپراطورك بوتون قوتیله بو ایكی آدمك آره‌سنه كیردیكنی، مشترك تهلكه‌نك

ایتمکده قصور ایتمدیلر . نه دینیله بیلور سه‌ده نیلسون ، غرانزدوقك ، بو حقارتدن صوکرا محـاصره‌نك صـوك آنلرنده ، کوشکلك اظهار ایتدیکی ، « له‌ئونااردو » نك تأیید ایتدیکی وجه اوزره ، تمـاماً غیر محتملدر . بونکله برابر ، روملرك کندیلری میاننده الك زیاده شایان حرمت برینه قارشی یاپیلان بو تحقیردن عمومیت اوزره بر ذلت حس ایتدیلر ، و بوذلت ذاتاً ایچین ایچین موجود اولان خصـومتی تحریك ایتدی .

« باربارو » نك مایسك یکرمی سکزنده وقوعه کلدیکنی اشعار ایتدیکی بر وقعه دها واردرکه ، بونی دها ایلری‌ده نقل ایده‌جکم . بوده ، ینه چیرکین بر طرزده یکی بر تعاطیٔ حقارتدن عبارت اولدیغی ظاهردر . فقط قرون وسطانك هیچ بر بویوك محاصره‌سی یوقدرکه ، مدافعینی میاننده بونلره مماثل وقایع ظهور ایتمش اولمسون . بووقایع ، ینه تکرار ایده‌رم ، مدافعه‌نك طرز جریانی اوزرینه بللی باشـلی هیچ بر تأثیری اولمدیغی ظن ایدیلور ، نته‌کیم یکدیکرینك نفوذو موقعلرینی قصقانان جنویزلر ایله ونديکليلر آره‌سنده‌کی عصرلق اختلافاتك‌ده بوندن فضله بر تأثیری اولمامشـدر . معلوم‌درکه جنویزلر همان تماماً مسـتقل اوله‌رق غلطه بلده‌سنی اشغال ایدییورلر ؛ و ونديکليلرده بالذات استانبول شهری ایچنده موقع مخصوصلرندن مستفید اولیورلردی . بوتون بو ایتالیانلر بلا انقطاع یکدیکرینی اخانتله اتهام ایدییورلردی ، فقط بوندن دولایی خونریز تورکاره قارشی اولنجه شدتلری ایله‌دها آز مجادله ایتمیورلردکلدی . شبهه‌سز ، جنویزلرك وضعیتی بر چوق دفعه‌لر غل وغشی‌دن عاری دکلدی . برکره روم ایلی حصاری قلعه‌سنك انشاسی آننده‌کی حرکتلری جالب دقتدر ، هرنه‌قدر بوانشـاآتی منع ایده‌مز ایدیسه‌لربیله ، هیچ اولمزسه اهمیتلی موانع احداث ایده‌بیلورلردی . بعده ، دها زیاده نظره چارپان دیکر حادثه‌ده تورك دونتماسنك بك اوغلی تپه‌سندن آشیرلدیغی زمانه تصادف ایدر ، روم مورخلرینك بیاناتنه کوره ، جنویزلر ، اکرسلطانه قارشی پرورده ایتدکاری دوستلق مانع اولمامش اولسه‌یدی ، تورك کمیلرینی یاقه‌رق ، بوتشبثی

قارشیسنده یکدیکری حقنده بسلدکاری کین وغرضی اونوتملرینی رجا ایتدیکنی حکایه ایدر .
« فرانجه‌س » بومناسبتله قهرمان «ژوستینیانی» طرفندن ابراز ایدیلن شایان حیرت جسارت ، ایتانیلمیه‌جق بر درجه‌ده شدت وفعالیت ، حاصلی خارق‌العاده خواص حقنده صوك درجه‌ده متهیجانه مدح وثناده بولونور .

هیچه‌منجر قیلمغه مقتدر اولمش اوله‌جقلرینی بیان ایله افتخار ایتمش اوله‌جقلر. شبهه‌سز، مختلف وقعه‌نویسلرك جنویزلر حقنده‌کی بوتون بو اتهاماتی قوتلی سببلره مستند کبی کورینور؛ فی‌الحقیقه، بالذات همشهریلری اولان «له‌ئوناردو» بر چوق کره، کندیلرینی شدتله اتهام ایدر، فقط محق اولمق ایچون نفسمزه حاکم اوله‌لم. وضعیتلری اورس ایله چکیچ آره‌سنده‌کی وضعیته بکزر، قلباً رومه اورسنه مربوط اولدقلری حالده، تورك چکیچنی‌ده هر فداکارلغه قاتلانه‌رق اداره ایتمك لازمکلیوردی. حاصلی وضعیتلری پك مشکل، زیاده نازك، غایت تهلکه‌لی ایدی. وبوندن باشقه، لهلرنده ذکر ایدیله‌جك نیجه شیلرده وارایدی. پك برنده اوله‌رق موسیو «پیه‌رس» دیرکه: «هرشیدن اول، محاصره‌دنك باشلیجه قهرمانی اولان «ژان ـ ژوستینیانی»نك جنویز اولدیغنی اونوتمیه‌لم. بوتام برحرب آدمی اولان بهادر ایله جنویز عسکرلرینك صداقت وجسارتی، عقله صیغماز یورغونلقلره، اك مدهش تهلکه‌لره قارشی کیجه کوندوز اظهار ایتدکاری غیرت وتحمل بوتون شبهه‌لری رفع ایدر. اجنبیلره او درجه خصم اولان «دوقاس» بیله غلطه جنویزلرندن مدافعه‌یه اشتراك ایدن پك چوق اولدیغنی، «ژوستینیانی»نك بایراغی آلتنده فداکارانه محاربه ایتدکلرینی تأمین ایدر. بوغلطه جنویزلرندن توركلرك نزدینه تجارت ایچون کیدن وکیجه طوپلایه‌بیلدکلری فائده‌لی حوادث ایله دونن برچوقلرینك روملره پك مکمل جاسوسلق ایتدکلرینی‌ده بیان ایدر. استانبول محاصره‌سی ختامندن براز صوکرا یازان غلطه موقع قوماندانی، پك اوغلینك الی طوتان بوتون سکنه‌سنك، محاصره‌دنك صوکارنده، مدافعه‌یه یاردیم ایتمك اوزره خلیجی کچمش اولدقلرینی تأیید ایدر. کندیسنه تعلق ایدن خصوصاتده، قوهٔ بشریه‌نك مساعده‌سی داخلنده الندن کلن هیچ برشیئی دریغ ایتمدیکنی یمین ایله تأمین ایدر، «برکره استانبول دوشونجه، پك اوغلنك عاقبتی‌ده درحال عینی اوله‌جغنی بیلدیکنی» بیان ایدر.

موسیو «پیه‌رس» بوخصوصده دیکر برطاقم شایان دقت مطالعاتده بولونور. فی‌الحقیقه، روملر، جنویزلری خلیجده‌کی تورك دونماسنی یاقمق ایچون ترتیب ایدیلمش اولان مشهور تشبثی دشمنه کیزلیجه اخبار ایتمکله حقلی اوله‌رق اتهام ایتدیلر. فقط بو، هیچ شبهه‌سز بر ویاخود برقاچ کشینك اخانتی ایدی، یوقسه جنویز ملتنك رسمی براخانتی دکلدی. صوکره، جنویزلر پك آزلق ایدیلر، سلطان

دونماسنی بوغاز ایچندن خلیجه آشیردیغی صرده ، غلطه سورلرینك خارجنه چیقوب بومروره مانع اولمق کبی برتهلکه‌یه آتیله‌مزلردی. بوندن باشقه وبالخاصه، بوجنویزلر ایتدکلری یمینه هیچ اولمزسه ظاهراً رعایت ایتمکه کندیلرینی مجبور کوریورلردی . سلطان محمده ، حتی ادرنه‌یه مواصلتی ایله برابر ، هرایکی طرفه قارشی بی‌طرف قاله‌جقلری حقنده ، مراسم مخصوصه ایله یمین ایتمشلردی. هرنه‌قدر بوتون توجهلری روملره قارشی ایدیسه‌ده ، بونك ضدینی کوستره‌جك بر طرزده داورانملری ایجاب ایدیوردی. ایشته بوتون بونلر کچیرمش اولدقلری نیجه‌دهشتلی کونلرك تأثیریله چیلدیرمق درجه‌سنه‌واران بدبخت استانبول خلقی بیننده ، بوایتالیان تاجرلری حقنده دوران ایدن یاکاش دکاسه بیله مبالغه‌لی نیجه شایعاتی پك قولای ایضاح ایدر . موسیو « پیه‌رس » دوام ایله دیرکه ، جنویزلرك پولتیقه‌سی علوی پولتیقه دکلدی. استانبولك تورکلرك النه دوشمامسنی کمال شدتله ارزو ایدیورلردی، فقط غلطه‌نك‌ده خساراته دوچار اولمقسزین بالذات کندی اللرنده قالمسنی دها آز شدتله ایستمیور دکلدیلر . بناءً علیه ، ایکی آرزونك تحت تأثیرنده صاغه وصوله دونیورلردی .

روملردن « اتحاد » حقنده غیرقابل تسکین کین بسلیانلرك‌ده غیرت وضنیرورانه‌سی وایمپراطوره مربوطیتی صغومشدی. شبهه‌سز ، پاپا طرفدارانی وآنلرك متفقی اولمش اولان ایمپراطور ایچون فدای جان ایتمامك فکر ثابتندن متولد شایان ترحم اویغونسزلقلر ظهوره کلدی . فی الحقیقه ، روملردن نفرت ایدن « له‌ئوناردو » حقیقی اولمسی محتمل برطرزده حکایه ایدرکه ، شهرك سکنه‌سندن برچوقلری، سورلره قوشوب اولومه کوکس کرمامك ایچون ، کندیسنك اوکنده‌بیکلرجه سبب سرد ایدیورلر، وبو میانده نائله‌لرینی حمایه ایتمك وییه‌جکلرینی تدارك ایتمك ایچون أولرنده قالمق لزومنی ایلری سوریورلردی . فقط ، بووقعه‌نویسك ایده‌جکی مبالغه‌دن‌ده صرف نظر ایده‌رك ، بر دفعه دها تکرار ایده‌رم‌که ، بو درجه اوزون و فجیع بوتون محاصره تاریخلرنده عینی صورتله وقوعه کلن بوکوشکلکلر اساساً مکمل اولان مدافعه‌نك وضعیت عمومیه‌سنه حس اولنور درجه‌ده بر تأثیر ایتمامش کیدر . ذاتاً ایمپراطور ایله قوماندانلری ، ینه « له‌ئوناردو » نك افاده‌سنه کوره ، اکمك وسائر

اغدیه‌نك انتظام وعدالت داخلنده توزیعاتی سایه‌سنده ، هر نوع وسیلهٔ دنائتی ازاله‌یه جهد وغیرت ایدییورلردی .

موسیو « پیه‌رس » دوام ایله دیرکه : « پك زیاده شایان تأسف درکه ، محاصره‌یه عائد وقایعنامه‌لرك همان کافه‌سی غربلیلر یاخود « اتحاد » طرفداری اولان روملر طرفدن قلمه آلنمشدر . بناءً علیه ، اخانته اتهام ایدلمش اولان هم دینلری حقنده پك آز بی طرفلق کوسترمشلردر . پسقپوس « له‌ئوناردو » جنوه‌لی ایدی . « باربارو » و « پوسکولوس » ده لاتین ایدی . « فرانچه‌س » و « دوقاس » قتولك فرقه‌سنه التحاق ایتمش روملردن ایدی . حتی غلطه موقع قوماندانی ، قاردینال « ایزیدور » ، ودیکر لاتین محررلر وقایعی دائما روملره غیر مساعد برطرزده تفسیر ایدرلر . «قریتووولوس» اسکی بویوك بیزانس اورتودوقس فرقه‌سنك حقیقتاً یکانه صادق ممثلی اوله‌رق قالمش کبیدر . مکرکه ، مثلا « ته‌تالدی » کبی ، نهایت تماماً مستقل غربلی بر عسکرك قیودانته تصادف ایدیله ، او زمان روملر علیهنده آرتق هیچ بر اثر اتهام بولنمز . وبالعکس ، کندیلری ایچون فدای حیات هیچ مثابه‌سنده اولان تورکلرك شایان تقدیر جسارتلرینی اوزون اوزادی‌یه مدح ایتدکدن صوکره ، بو محرر روملر ایچون هیچ بر کلهٔ تقبیح صرف ایتمز . بوسبوتون عکسنه ، اوروپانك معاونتنه مظهر اولمش اولسه‌یدیلر ، دشمنلرینك حقندن پك اعلا کله‌بیلورلردی دیر . »

دیکر طرفدن ، بالذات همشهریلری حقنده کوستردیکی شدت لسان نظر اعتباره آلنه‌جق اولورسه ، کندیسنك قیودانته اعتماد ایتمك ایجاب ایدن ساقزلی « له‌ئوناردو » ده روملرك شایان نفرت خستلرینی ذکر ایدرکه بونلر ، ایمپراطورك نومیدانه مراجعتلرینه قولاق طیقایوب مدافعه ایچون نقداً معاونتی رد ایدییورلر ، وموجود نقدلرینی معندانه صاقلیورلردی . وقعه نویس دیرکه : « ایمپراطور ، تبعه‌سنی کوجندیرمامك مقصدیله ، لازم اولان منابعی تدارك ایتمك ایچون ، کندیسنی مقدس وازولری اریتدیرمکه مجبور کوردی [۱] . » بر طرفدن‌ده ، قاردینال « ایزیدور » مهمات تدارك ایتمك ، وکندیسنه تودیع ایدیلن منطقه‌نك برجلری وسورلرینی تعمیر ایتدیرمك ایچون ؛ النده‌کی صوك منابع ثروتی‌ده فدا ایدییوردی .

[۱] « فرانچه‌س » عینی معلوماتی اثرینك ۲۵٦ نجی صحیفه‌سنده ویریر .

موجود بوتون اسباب اختلافه، وملتلر آره‌سنده‌کی بوتون دینی کین وغرضلره رغماً، بواونوتولماز محاصره‌ده روملر علیهنه یوروملك، ومثلا غرب وقعه‌نویسلرینك اتهاماتی تحت تأثیرنده زیاده‌سیله قالمش اولان مورخ « ژیبون»ك بیاناتنی کور کورینه تعقیب ایتمك پك یوکسك بردرجه‌ده حقسزلق اوله‌جغنی بر دفعه دها بیان ایده‌رم. روملر متفقلری وندیکلیلر وجنویزلر کبی، ١٤٥٣ سنهٔ میلادیه‌سنك اومدهش نیسان ومایس آیلرنده، هپ برلکده بوتون شدتلری ایله محاربه ایتدیلر، ذاتاً بوشدت وغیرت، عینی زمانده آتشین وطنپرورلکلرندن، طاشـیدقلری اك شدید افکار دینیه‌دن، بتپرست وخونریز عد ایتدکاری تورکلر حقنده‌کی شدت کین وغرضلرندن، نهایت وبالخاصه بالذات حیاتلری ایله عائله‌لرینك حیاتلرینی قورتارمق ارزوسـندن نشأت ایدییوردی. دیکر طرفدن، پسقپوس « له‌ئوناردو » نك پك کوزل دیدیکی کبی، « موریس ــ قاتتانه‌ئو »، « ژان ــ ده‌ل ــ قارره‌تتو »، «پول ــ بوقشیاردو»، « ژان ــ دو ــ قورناری »، « طوما ــ دو ــ صالواتیس » « لادیسییو ــ قاتتالوژییو» دالماجیالی یاخود ایلیری‌لی « ژان » وسائر برچوق قوماندانلرك معاونتلری سایه‌سنده قهرمان « ژان ژوستینیانی »، دیوارلری، خندقلری، برجلری حال اصلیسنه قویمق ایچون، هیچ بر زحمتدن، هیچ بر یورغونلقـدن چکینمدی. « له‌ئوناردو » دها ایلری‌یه وارارق، بویله بر خصمی مغلوب ایتمکدن امیدسزلکه دوشن سلطان محمدك کندیسنی پاره ایله جلب ایتمکه بوش بوشنه تشبث ایتدیکنی ادعا ایدر [١].

سلطان محمدك استانبولی بغتةً ضبط ایتمك، محصور شهره لغم یوللری واسطه‌سیله داخل اولمق امیدی تماماً بوشه چیقمشدی، فقط بونکله برابر دهشتناك محاصره‌نك بو اوزون هفته‌لری مقصـدینه خدمت خصـوصنده بی‌فائده قالمامشدی. او جسیم طوپلری، غایت ابتدائی طرز اعماللرینه رغماً، آغیر آغیر، فقط امین برصورتده

[١] باش پسقپوس « له‌ئوناردو » نك مکتوبی نامنده‌کی رساله‌نك ٢٩ نجی ماده‌سنده، « ایمانوئل ــ ژاغاری » (میچانوویچك اثرینك ٤٧ نجی صحیفه‌سـنه مراجعت) ایله ردوس راهبی « نه‌ئوفیتوس » نام‌لرنده ایکی خائنك طرفکیرانه اولمسی پك محتمل اولان تاریخچه‌سنه‌ده مراجعت اولنه. بونلر، ایمپراطورك، محاصره‌نك ابتداسندن اول، سـورلرك تعمیراتنه باشلامق ایچون، کندیلرینه ویرمش اولدیغی کلیتلی مبلغی صاقلامش وسـؤ استعمال ایتمش اوله‌جقلر. بوجلدك ٤٢ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

معظم بر اثری وجوده کتیرمشدیلر . قرق کوندن فضله دوام ایدن بوخارق‌العاده بومباردمان ، نامدار سوری متعدد نقطه‌لرندن همان تماماً تخریب ایتمك صورتیله ثمراتنی بخش ایتمشدی ، ونهایت کنج سلطان ، دائمی غیرت وفعالیتنك هدف اصلیسی اولان او هجوم غرانك اشارتنی ویره‌بیله‌جك بر راده‌یه واصل اولمشدی. او مهیب سور ، متعدد نقطه‌لرنده ، بومدهش طاش کولله‌لر ایله او درجه تخریب ایدیلمشدی‌که ، بدبخت بلده ، علی‌العجله یاپیلان تعمیراته ، نومیدیدن متولد قوتك حصوله کتیردیکی بوآثاره رغماً ، تورك اردوسنه حقیقتاً کشاده بولنیوردی. سلطان محمد ، « قریتووولوس » ك بزه نقل ایتدیکی وجهله ، طوپلرینك مرمیاتی محاربلرینه استانبوله کیرمك ایچون اوچ یول کشاد ایتدیکنی بحق بیان ایده‌بیلوردی. بو اوچ یول ، بومبارده‌لرینك نیجه کونلردن بری انقطاعسز آتشلرینی تمرکز ایتدیردیکی اوچ نقطه اوزرندن کچیوردی : برنجیسی ، « پورفیروژه‌نه‌ت » دینیلان سرای ایله ادرنه قپوسی آره‌سنده ، ایکنجیسی « لیکوس » وادیسنده ، طوپ قپو جوارنده ونهایت اوچنجیسی ، اوچنجی عسکری قپونك قربنده . خسارات وبالخاصه « لیکوس » وادیسنده صوك درجه‌یه وارمشدی . بو وادی‌ده بولنان سور قسمی ، بریسی بوتون بومبارده‌لرك اك جسیمی اولمق اوزره درت بومبارده ایله متمادیا دوولمشدی . بر مکمل متبحر اولان موسیو « پیه‌رس » بومسئله‌یی خصوصی بر صورتده تتبع ایتمشدر . بزه دیرکه ، بو کون بیله بو نقطه‌لرك طرفیندن همان طوقونولمامش بر حالده کیلو متره‌لرجه موجود اولان سور ، بو اوچ یرده همان کاملاً خاك ایله یکسان اولمشدر . برجلر ودیوارلر ، عصرلردن بری ، زمین اوزرینه ییغیلوب قالمشدر ، ومبذول بر صورتده فیشقیران اوتلر وصارماشقلر ایله اورتولان انقاضی آرتق آنجق بی شکل بر ییغین‌دن عبارتدر . بو ، بالخاصه « لیکوس » وادیسنك ایچنده ، اوربانك اوجسیم بومبارده‌سنك آتشنك تمرکز ایتدیکی نقطه‌ده ، بویله‌در . بو محلده ، اوتاغ همایونك قورولدیغی موقعك تام‌قارشیسنده ، بیك ایکی‌یوز قدمدن فضله کنیشلکده بر کدیك موجود ایدی ، وهنوز موجوددر . خارجی سورك برجلری ، داخلی محیطلککیلر اولدیغی کبی ، دیوارلر ایله برابر دوریلمش وخندکی طولدیرمش ایدی ، وبوکونکی کونده‌بیله ، مشکل سور بو نقطه‌ده حقیقتاً همان ازاله اولنمش کبیدر . « قریتووولوس » قطعی

برصورتده « کاملاً تخریب ایدیلمشـدی » دیر . « ژوستینیانی » ایله درت‌یوزی.
دمیر کوملکلی جنویز اولان ایکی بیك کشیدن مرکب عسکرینك پارلاق مدافعه‌سی
بوغیرقابل اجتناب نتیجه‌نك اوکنی آله‌مامشـدی . بناءً علیه ، مایس آینك صوك
کونلرنده ، « لیکوس » وادیسنك ایچنده ، آرتق شهری خارجدن آییران حقیقی
بردیوار قالمامشدی . استانبول آرتق حال مدافعه‌ده دکلدی ! صوك مدهش
احتمال پك یاقین ایدی !

محصورین ، کونلرجه دوام ایدن بواوزون فاجعه‌نك همان هرساعتی بومدهش
طوپلرك آچدیغی کدیکلری تعمیر ایله کچیرمشـدیلر . بو صحیفه‌لرده برچوق دفعه
تفصیلاتنه کیریشیلمش اولان بوتعمیراتدن تکرار بردفعه دها بحث ایده‌جك دکلیم.
فجیع برصورتده زده‌لنمش اولان سورك اوستندن اوکنه پاموق بالیه‌لرندن یاپیلمش
برنوع قاپلومباغه قپوغنه بکزیان وسائط تحفظیه‌یی آصمشدیلرکه، بونلرك الاستیقیتی
طاش کولله‌لرك مدهش ومخرب صدمه‌لرینی هیچ شبهه‌سز برآز کورلتیوردی .

« لیکوس » وادیسنك قهرمان « ژوستینیانی » نك محاربلری طرفندن مدافعه
ایدیلن بوتهلکه‌لی حوالیسـنده ، بتماما تخریب ایدیلن خارجی سـورك ، کوندن
کونه ، دها دوغریسی ساعتدن ساعته ، همان تماماً وجودی قالقوب یرینه طوپراق
سپر یاخود کلیشی کوزل شرامپوللر قائم اولمشدی . بوسـور علی‌التدریج تخریب
ایدیلدکجه ، محصورین ، شایان حیرت صنعتلری سایه‌سنده ، اللرینه راست کله‌جکن
هرنوع مالزمه ایله انشا ایدیلمش یکی برسور وجوده کتیریورلردی . بوانشا آتده
قوللانیلان مالزمه عمومیت اوزره شونلردن عبارتدی : سورلردن دوشن طاشلر،
کریشـلر ، مرتکلر ، آغاچ کوتوکاری ، اوتلر وآصمه داللرندن مرکب بیغینلر
ودمتلر ، قورو اودونلر . بوتون مالزمه محاصرین طرفندن آتیلان یاقیجی موادك
بیغینلره ودمتلره آتش ویرمامسی ایچون ، چامور ایله برکتله حالنه کتیریلیور ،
وخارجاً حیوان دریلری ایله قاپلانیـوردی . « باربارو » ، « پوسـکولوس » ،
« قریتووولوس » ، باش‌پسقپوس « لەئوناردو » کبی‌طانیدیغمز بوتون وقعه‌نویسلر،
طوپ قپونك‌قربنده‌کی برجك‌تخریبنی متعاقب یکرمی برنیسانده وجوده کلمکه‌باشلایان
بوکلیشی‌کوزل سوری همان یکدیکرینك عینی تعبیرات ایله‌تصویر ایدرلر . بوسورك
اوکنده کندیسنك انشاسنه‌لازم‌اولان‌طوپراغی تدارك ایتمك ایچون یاپیلان‌حفریاتدن

استانبولك بويوك سورى — يدى قوله‌نك منظره‌سى

کلیشی کوزل برده خندك حصوله کلمشدی . بو يومشاق طوپراقده آيريجه جسيم طاش کولله لرك مدهش تأثيرينه قارشی متين بر صورتده مقاومت ايدييوردی . نهايت ، بو بردنبره وجوده کلمش واسطهٔ مدافعه نك اوزرينه ، محصورين طوپراق ايله مملو واريللر وسپتلر اعانه سيله بر نوع مازغاللر تأسيس ايتمشلردی که بونلر ، محاربلری تورکلرك بلا فاصله فيرلاتديغی هر نوع مرمياته قارشی محافظه ايدييورلردی .

تورکلر ، بو بردنبره وجوده کلمش بر قاچ يوز متره طولنده کی سوره قارشی ، نيجه کونلردن بری ، بوتون فعاليتلری ايله ، وهمان يالکز بو سور قسمنه ، بومباردمانلرينی تمرکز ايتديرمشديلر . بو خط مدافعه نك کيريسنده ، قهرمان « ژان ـ ژوستينيانی » نك ، قيمت ومهارت عسکريه سيله هرکسك ، حتی سلطان محمدك ، وحتی جنويزلری دوشورمك ايچون هيچ بر وسيله يی قاچيرمق ايستميان ونديکلی « باربارو » نك بيله حيرت وحرمتنی جلب ايتمش اولان بو الك پارلاق سيمای مدافعه نك تحت قوماندا سنده ، خرستيان قطعاتنك الك ممتازی ، الك پارلاغی طوپلانمشدی . « ته تالدی » نك ديديکی کبی ، بلده ده هرکسك کنديسنه باشليجه اعتمادينی ، يوکسك اميدينی باغلاديغی بو امثالسز قوماندان ، کندی عسکرلرينك باشنده ، بوکليشی کوزل ياپيلمش مشهور شرامپوللردن عبارت خطی مدافعه ايدييوردی . يانی باشنده ، بالذات ايمپراطور اردوکاهنی قورمشدی . قونجه او درجه غير مساوی اولان ايکی اردوده ، هرکس محقق اوله رق بيليوردی که ، قطعی ومماتی رول بونقطه ده ساعتدن ساعته اوينانه جقدی . معلومدرکه طوپ قپو محيط مدافعه نك بوقسمنك مدخلی ايدی . بوقسمك هر ايکی نهايتنده ديکر برر کوچوك صيچان يولی ده واردی ، بونلردن بری ادرنه قپوسی جهتنده ، وديکری طوپ قپو طرفنده ايدی ، بوندن باشقه ، شهردن بردنبره وجوده کلمش بوسپره دها قولای واصل اوله بيلمکه مساعد ، « ژوستينيانی » طرفندن تأسيس ايديلمش بر اوچنجی استحکام يولی ده واردی . قارشی طرفده ، اولجه برچوق ديديکم کبی ، خاصه آلاينی تشکيل ايدن قيرمزی کلاهلی يکيچريلرينك محافظه سی آلتنده ، اوتاغ همايون قورولمشدی . نهايت ، هر شي ، هر ايکی طرفك باشليجه امراسی ايله الك ممتاز قطعاتی طرفندن اشغال ايديلمش اولان بو مواقعك ، معظم مخاصماتك ، يکانه دکاسه بيله ، هيچ اولمزسه اساسلی برساحه سنی تشکيل ايتمك اوزره بولونديغنی ارائه ايدييوردی .

بوتون معناسیله بر سردار اولان سلطان محمد، نیسان آینك نهایتندن اعتباراً، یورولمق نه‌در بیلمز بر فعالیتله، بو مهیب محیط مدافعه‌یه قارشی یاپیله‌جق هجومه عائد قطعی عملیات جسیمه‌یی اولجه اینجه‌دن اینجه‌یه احضار ایتمکدن بر آن فارغ اولمامشدی. هیچ بر حاضرلق اهمال ایدلمامشدی. بالذات کندیسنك دقت واعتناسی سایه‌سنده آتیده‌کی کایتلی مالزمه جمع ایدلمشدی: سوره طیرمانمق ایچون ایکی بیك مردیوان، سورك طاشلرینی سوکوب آشاغی‌یه یووارلامق ایچون یاپیلمش اوجی چنکل شکلنده برچوق آلات متنوعه، هجوم قوللرینك مرورینی تامین مقصدیله خندکی طولدیرمق ایچون جسیم دمت ییغینلری.

« باربارو » حکایه ایدرکه، مایسك یکرمی آلتیسی ایله یکرمی یدیسی بیننده‌کی کیجه‌ده، تورك اردوسی، برکیجه اولیسی کبی، بوتون افقی تنویر ایدن بیکلرجه بویوك آتش کومه‌لرینی یکیدن یاقدی. بومنظره محصورخلقی تدهیش ایدییوردی. بو آتش کیجه یاریسندن صوکره‌یه قدر دوام ایتدی. سلطانك عسکرلری طلوع فجره قدر، آسیا ساحلندن بیله ایشیدیلن ظفر آوازه‌لری ایله افقی چینلاتدیلرکه بو آوازه‌لر القا ایتدکلری دهشت ایله هرکسی اولدیغی یرده دوندورییوردی. بو بدبخت بلده‌ده هیچ کیمسه‌نك کوزینه اویقو کیرمدی. بوتون یکرمی یدی مایس کونی بومباردمان، برج و دیوارلرك قالان انقاضنی بوسبوتون یره ایندیره‌رك، دوام ایتدی. اقشاملین، عینی لایعد ولایحصا آتش کومه‌لری، سلطانك امریله تورك اردوکاهنده بر دفعه دها یاقیلدی. بیکلرجه مشعله‌لر بو بر ییغین محاربك مهابت انکیزسیمالرینی تنویرایدییور، بلده‌یه ایسه دهشت‌صاچیوردی. پای تختده بو کیجه‌ده کیمسه کوزینی قپامدی.

« فرانجه‌س » [۱]، مایس آینك صوك کونلرینه تصادف ایدن بو زمانه دوغری استانبولی تنویر ایدن ومحصورینی دوچار دهشت قیلان کویا اسرار انکیز ضیادن بحث ایتدیکی صره‌ده اوزون‌اوزادی‌یه حکایه ایدرکه، محاصره‌نك بوصوك کونلرنده، دکل یالکز بر ایتالیان امداد فیلوسنك چناق‌قلعه‌یه یاقلاشدیغی‌خبری، فقط تورکلرك « مدهش بیاض شوالیه، وویوادویانقو » تسمیه ایتدکلری‌قهرمان « ژان ـ هونیاد » ك تحت قوماندا‌سنده جسیم بر مجار اردوسنك ایلریلدیکی

[۱] اثرینك ۲٦٤ و۲٦٥ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت.

شایعه‌سی‌ده یکیدن انتشار ایتمشدی . بعضلرینه کوره بو خرستیان قوتی آرتق طونه‌یی کچمش اولوب جبری یورویش ایله ادرنه‌نك اوزرینه ایلریلیوردی . « فرانچه‌س » احتمال غایت فضله بر مبالغه ایله تأیید ایدرکه، پك عیان نتایج ویرمکسزین کچن بو اوزون هفته‌لردن صوکره جسارتی قیریلان سلطان وتورك اردوسی بو صوك حوادث اوزرینه دوچار دهشت اولوب کندیلرینی محاصره‌یی رفع ایتمك مجبوریتنده ظن ایتدیلر .

وقعه‌نویس دوام ایله ادعا ایدرکه، خلیل پاشانك انتریقه‌لری ایله کیزلیدن کیزلی‌یه تشویق ایدیلن عسکرلر، کندیلرینی بو وجهله اوچ آتش آره‌سنده براقان کنج وتجربه‌سز سلطانك علیهنده شدتله میریلدانیورلردی . هیهات ! بونلر هپ بوش شایعه‌لردن وبوش امیدلردن عبارت قالدیلر . هیچ برخرستیان فیلوسی، هیچ بر خرستیان‌اردوسی بو بیچاره‌بلده‌نك افقنده کندیسنی کوسترمدی . نه‌مجارقرالی‌ونه‌ده صرپ ده‌سپوطی «ژورژ-برانقوویچ» روملرك امدادینه یتشدی . « فرانچه‌س » ، ایچی یانه یانه فریاد ایده‌رك، دیرکه: « هیچ برخرستیان پرنسی نه کیزلیجه، نه آچیقدن آچیغه، استانبولك امدادینه نه بر مانغیر و نه برتك آدم کوندردی . دهاسی وار : « ژورژ - برانقوویچ » ایله مجارستانك یکی قرالی «ولادیسلاو» که‌محصورین‌بونلرك معاونتنی اودرجه امیدایتمشدیلر، - سلطان‌محمده کندیلرینك حسیات‌مودتکارانه‌لری حقنده تأمینات ویرمك ایچون هیئات مخصوصه کوندردیلر . « فرانچه‌س » علاوه ایدرکه «ژورژ-برانقوویچ» سلطان حقنده اظهارایتدیکی مداهنه‌ده اودرجه‌ایلری‌یه وارمشدی‌که پادشاه بوندن استکراه ایتدی .

مجارلره کلنجه، «دوقاس» وبالخاصه «فرانچه‌س» هر ایکی وقعه‌نویس، کوردیکمز وجهله، حکایه ایدرلرکه، محاصره‌نك ابتداسنده‌روملره‌یاردیم ایتمك آرزوسنی بسلیان « هونیاد » سلطان محمده، اون‌سکز آی‌مقدم بینلرنده امضا ایدیلمش اوچ سنه‌لك بر متارکه نامه‌یی کندیسنه اعاده‌ایتمسی رجاسیله موظف مرخصلر اعزام ایتمشدی . فقط پادشاه پك‌طبیعی اوله‌رق ایشی سورونجمه‌ده براقدیردقدن‌صوکره، جواب رد ویرمشدی . کرك مجارلرك و کرك صربلرك تورکلر ایله اجرا ایتدکاری بوتون بو مذاکرات مع التأسف قطعیاً عقیم قالمشدر . موسیو «پییه‌رس» بونلری تفصیلاتیله حکایه ایدر؛ فقط بو تفصیلات یالکز وثیقه نقطهٔ نظرندن بر اهمیتی حائزدر ، زیرا

تاریخ سقوطی بردقیقه بیله تأخیر ایتمك كبی بر ثمره بخش ایتامشدر .

یکی قرال «ویلادیسلاو» طرفندن، کندیسنك تخته جلوسنی سلطانه تبلیغ ایتمك ایچون کوندرلمش یکی بر مجار هیئت‌مبعوثه‌سنك یکرمی آلتی مایسده تورك اردوکاهنه مواصلت ایتدیکی ظن ایدیلور . سلطان مرخصی اوتاغ همایونده مراسم مخصوصه ایله حضورینه قبول ایتدی، بعده مرخص رفاقتنده اك بویوك رجالدن ایکی پاشا بولنان صدراعظم ایله مذاکره ایتدی .سفیر، افندیسندن آلمش اولدیغی تعلیماته توفیقاً، سلطاندن استانبول محاصره‌سنی رفع ایتمك لطفنده بولنمه‌سنی رجا ایتدی ،عکس حالده مجارستانك روملر لهنده حرکت ایتمکه مجبور اوله‌جغنی بیان ایتدی. دیکر طرفدن مجار مرخصی صدر اعظمه غرب فیلوسنك تقربی شایعه‌سندنده بحث ایتدی. ایشته بو هیئت‌مبعوثه‌یی متعاقب درکه، برطاقم بدبینانه شایعات تورك اردوکاهنده اوآرالق دوران ایتمشدر .

اودرجه بی‌فائده اولان بومذاکراتدن ، « دوقاس » طرفندن پك‌چوق تفصیلاته کیرمك ایسته‌تمیه‌رك نقل ایدیلن یالکز برمنقبه‌یی حکایه ایده‌لم . اکر بومنقبه‌نك صحتی اثبات ایدیلمش اولسه‌یدی، مجارلرك روملر حقنده‌کی حسیات حقیقیه‌لری غریب برصورتده تنور ایتمش اولوردی. مجار ملتنك مرخصنه بومباردمانی کورمك ایچون رسماً مساعده ویریلمشدی، بومرخص تورك طوپلرینك حصوله کتیردیکی تأثیرك آزلغنی کورنجه ، کندیسنی بردنبره کولمك آلدی. بعده شاشیروب قالمش اولان طوپچیلره بالذات وبالفعل برسوره ناصل هجوم ایدیله‌جکنی تعلیم ایتدی، اولا برکولله آتدیردی. بعده ایکنجی کولله‌یه عینی خط اوزرنده اولمق وبرنجینك نقطهٔ اصابتندن برمقدار مسافه اوزاق بولنمق اوزره آتش ایتدیردی ، اوچنجی کولله‌یی‌ده هدفده بر مثلث تشکیل ایتمك اوزره فیرلاتدیردی . ایلك تجربه قطعی برموفقیت‌ویردی، وبالحساب متعاقباً اوچ نقطه‌دن دووولن دیوار چوکدی ، وکندی ایله برابر طوپ قپونك اك یاقینده‌کی برجی دویردی . وبوصورتله اودرجه جسیم برکدیك آچیلدی‌که ، محاصرین ایله محصورین قارشی قارشی‌یه قالوب یکدیکرینی کوریورلردی .

غریب ، فقط محقق اولان برحال وارسه ، اوده ، حتی محاصره‌نك بوصوك کونلرنده ، بویوك بلده‌نك جان چکیشدیکی برصره‌ده ، دوغری معلومات آلامامش اولان سلطان ایله مجلس حربنك آتیده‌کی اودرجه یکدیکرینك ضدی اولان ایکی شقدن برینی انتخاب ایتمك خصوصنده جداً متردد کورینملری کیفیتیدر : یا هجومه

قالقیشمق ویاخود شهر عظیمك محاصره‌سندن قطعیاً واز كچمك . پك محققدر كه، كرك امرادن وكرك عسكردن اولسون ، محاصرین میانده بر چوق كیمسه‌لر ، هفته‌لرجه ، اساسلی بر موفقیت ویرمكسزین دوام ایدن نتیجه‌سز بو مجادله‌دن صوكره، جسارت و اعتمادلرینی غائب ایتمشدیلر . تورك اردوكاهنده ، او درجه جسورانه مدافعه ایدیلن بو واسع محیط مدافعه‌نك اصلا حقندن كلنه‌میه‌جكی راست كله آغزلرده طولاشیوردی . ینه بو اردوكاهده ، غرب خرستیان پرنسلرینك بویوك پای تختك امدادینه قوشمغه حاضرلندقلری ، وبونك هلالك بویوندوریغنه كچمسنه اصلا مساعده ایتمیه‌جكلری تأیید ایدیلیوردی. حاصلی ، ایلریلیان مجار امداد اردوسی ، حتی پیشداری‌سی قزصولرنده كوریلن پاپا طرفندن كوندریلان خرستیان فیلوسی.... الخ كبی استانبول سوقاقلرنده دوران ایدن عینی چیلغنجه شایعات تورك اردوكاهنده‌ده باشدن باشه دوراید‌یوردی. باالذات سلطانك‌ده بونلردن صوك درجه‌ده متأثر اولدیغی محققدر،وكوردیكمز كبی، «فرانچه‌س» ، مایس آینك بو صوك كونلرنده دوچار اولدیغی خارق العاده ضعفیت معنویه‌سی حقنده‌كی بیاناتنده اصرار ایدر، وحتی مداخله‌ٔ الهیه‌نك مرئی اولان علامتلری كه، اولاً رومه‌لری تدهیش ایتمش وتوركاری تأمین ایتمشدی ، شمدی سلطان محمدك اردوكاهنده ، اللهك بلدهٔ معظمه‌یی حمایهٔ مؤثره‌ی آتنه الدیغی معناسنده تفسیر ایدیلیوردی [۱] .

خرستیانلرك حامیسی اولان خلیل پاشا ، دائما یاپدیغی كبی، بوتون بو غیر مساعد شایعاتی پك یوكسك اولان نفوذیله تقویه ایدییوردی.

والحاصل ، احوال آنجق پك كوجلكله ادراك ایدیله‌بیلور اویله بر راده‌یی بولمشدی كه، قارشوسنده ایمپراطورك تاب وتوانی كسیلمش آنجق بر قاچ بیك محاربی بولنان اوجسیم اردویه صاحب، ومحیط مدافعه‌یی ارتق نصفاً خراب ایتمش اولان او قوتلی ومعظم طوپچی‌یه مالك اولان سلطان محمد ، بو مایس آینك تماماً نهایتنده استانبولك محاربه‌سز تسلیمنی استحصال ایتمك ایچون صوك بر غیرتله تشبث ایتمكده تردد ایتمدی . روم مؤرخلری ، باشلیجه « قالقوندیلاس » [۲] و « دوقاس » [۳]

[۱] موسیو « پیه‌رس » ك اثرینك ۳۱۶ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .
[۲] اثرینك ۳۹۰ ، ۳۰۲ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .
[۳] اثرینك ۲۷۹ ، ۲۸۰ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

اولدقجه تفصیلات ایله بومراق آور حادثه‌یی حکایه ایدرلر. مایسك یکرمی اوچنده [۱] بر طاقم تورك سواریلری، بایراقلری تموج ایتدیره‌رك وترامپته‌لر چاله‌رق، طوپ قاپویه‌دوغری یاقلاشدیلر. سلطانك مرخص مخصوصنك بلده‌یه کیرمسی ایچون مساعده ایستدیلر؛ بومرخص افندیسندن آلدیغی نامه‌یی دوغریدن‌دوغری‌یه ایمپراطوره توديع ایده‌جکدی. مساعده بخش ایدیلدی. مرحوم اسفندیار خانك اوغلی [۲] سینوب وقسطمونی امیری اسفندیار اوغلی اسماعیل حمزه نامنده‌کی ترك مرخصنك متبوعی اولان سلطانه ازدواج مناسبتیله صهریتی واردی. اسفندیارخانلر بر چوق نسللردن بری ایمپراطورلر ایله صوك درجه‌ده دوستانه مناسبتدار ایدیلر. بو اسفندیارخان ایمپراطور «قسطنطین» طرفندن اسکی بر دوست اوله‌رق قبول ایدیلدی. ایمپراطوره سلطاندن آلمش اولدیغی تعلیماتی عرض ایتدی. استانبولك عاقبتی امیدسز کوروندیکی آرتق هرکسجه محقق اولدیغی جهتله، سلطان محمد، بر هجوم عمومینك انتاج ایده‌جکی فلاکت ودهشتلردن اجتناب ایتمك ایچون، ایمپراطوره شهری صاغ وسالم ترك ایتمك، وبوتون زادکانی، معیت ایمپراطوریسی وبوتون خزائنی ایله ایستدیکی یره چکیلمك حریتنی تقدیم ایدییوردی. استانبول سکنه‌سندن ثروت وسامانلرندن کوتوره‌بیله‌جکلری هرشیئی آلوب عینی صورتله چکیلمك ارزوایدنلره‌ده مساعده ایدیله‌جکدی. سلطان قاله‌جق اولنلرك اموال وامنیتنی تحت تکفله آلیوردی. تورك پادشاهی ایمپراطوره کندیسنه تابع اولمق اوزره موره قطعه‌سنك حاکمیتنی تقدیم ایدییوردی. اکر ایمپراطور بوعالی تکالیفی رد ایده‌جك اولورسه، کندیسی ایچون هجوم ویغمانك دهشتلرینه انتظاردن باشقه برشی قالمیوردی. بوتون ارککلر بوغازلنه‌جق؛ قادینلر، کنج قیزلر وچوجوقلر جملهً اسیر ایدیلوب صاتیله‌جقلردی.

اسماعیل ایمپراطوره شرائطی قبول ایتمسی ایچون رجا ایتدی. همان تماماً تخریب ایدیلمش سوردن، بی‌تاب وتوان پك آز قالمش مدافعیندن، بوتون بوفلاکتلر «اتحاد»ك سفیل طرفدارلری ایچون جناب حقك جزاسندن عبارت اولدیغی قناعتنی طاشیان همان تماماً نومید خلقدن بحث ایدوب استانبولك ایچنده بولوندیغی امیدسز حال حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعات ایتدی.

[۱] «میجانوویچ» ك اثرینك ۱۸۷ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

[۲] «آلکساندر» یاخود اسکندر، سپه‌نتیار دخی تسمیه ایدیلمشدر.

محصورین بر سفیر کبیر کوندرمکه موافقت ایتدیلر ، بو ، اسماعیل بك ایله برلکده تورك اردوکاهنه کیتدی. فقط « قالقوندیلاس » بونك شهرتسز ، نفوذسز علی‌العاده بر آدم اولدیغنی بیان ایدر . سلطان ، سنوی یوز بیك « بهزان » دینیلان بزانس آلتونی کبی کلیتلی بر جزیه ویرمك شرطیله شهره هجومدن صرف‌نظر ایده‌بیله‌جکنی بو مرخصه سویلدی ، یاخود بالواسطه بیلدیرتدی . یوقسه ، دمین سویلدیکم وجهله پادشاه هرکسك شهری ترك ایدوب بکندیکی یره ثروتنی آله‌رق کیتمسنه مساعده بخش ایدیوردی. کندیسی سکنه‌سی تخلیه ایدلمش بلده ایله اکتفا ایده‌جك ، وآنی آسیادن کتیره‌جکی اهالی ایله چارچابوق اسکان ایده‌جکدی. ایمپراطوره کندیسنه تابع اولمق قیدیله موره قطعه‌سنك حاکمیتی ، حال حاضرده بو قطعه‌ده حکمران اولان قرداشلرینه‌ده بر طاقم تعویضات تقدیم ایدیوردی. « قالقوندیلاس » دیرکه ، محصورین میانده بو تکالیفك صمیمی اولدیغنه پك آز اینانیلدی ، زیرا سلطان بونلرك قبول ایدیله‌میه‌جکنی پك اعلا بیلوردی ، وجزیه خصوصنه کلنجه ، محصورینك منابعی بویله اهمیتلی بر مبلغی تأدیه‌یه مساعد دکلدی . سلطان محمد طرفندن وقوعه کلن بوتون بوتشبثات ، روملرك حسیات حقیقیه‌لری حقنده امنیت حاصل ایتمك ایچون یاپیلمش دها دوغروسی جعلی بر حرکتدن عبارت ایدی. برقاچ اختلاف افکاردن صرف‌نظر ، شهرده هرکس ، بو حیله‌کارانه تکالیفی رد ایتمك ایچون بو وجهله متفق ایدی. بونلر هپ « قالقوندیلاس » دن منقولدر. تقریباً عینی شیئ حکایه ایدن ، فقط اسماعیلك اسمنی ذکر ایتمیان « دوقاس » اولکی آیك نهایتنه دوغری ایمپراطور طرفندن سلطان محمدك نزدنده بو خصوصده اجرا ایدیلمش ایلك تشبثدن بحث ایدر . بو وقعه نویسه باقیلورسه ، قسطنطین سلطانه آرزوسنه کوره تعیین ایده‌جکی هرهانکی بر جزیه‌نك تأدیه‌سنی تکلیف ایتمش اوله‌جق . فقط بو ، پك غیر صحیح کورینور . هرحالده ، سینوب بکی اسماعیلك مرخصلغی تماماً عقیم قالدی [۱] ، وایمپراطور سلطانك بوتون تعویضاتنی اصلا نه رد ایتدی ، ذاتاً بو تکالیفی پك

[۱] تورك مورخی سعدالدین اثرینك یکرمنجی صحیفه‌سنده حکایه ایدرکه ، پادشاه ، یالکز استانبول بلده‌سی مستثنا اولمق اوزره بوتون ایمپراطورلغندن فراغت ایتمکه حاضر اولدیغنی بیان ایدن ایمپراطوره ، شوتك برجوابی ویردیرمشدر : «یا بلده ایله قلیچی تسلیم ، یاخود شرف اسلامی قبول . »

محدود بر اعتماد ایله تلقی ایدییوردی [١] . روحاً پك یوكسك اولان بوحكمدار كندی حیثیت ووظائفی حقنده غایت عالی بر ادرا كه مالكدی . « دوقاس » بو صره‌ده كندیسنه غایت پارلاق برنطق سویلتدیریر . سلطانك مرخصنه پك صریح اولان هانكی سببلردن دولایی ، بودرجه حیثیت شكن وغیر محق شرائطی قبول ایده‌میه‌جكنی ایضاح ایتدی . وبر نوع نتیجه اوله‌رق دیدی‌كه : « بوبلده‌یی تسلیم ایتمك ، نه‌بالذات بنم صلاحیتم ، ونه‌ده بوراده هرهانكی بر كیمسه‌نك صلاحیتی داخلنده‌در . اولمكه حاضرز ، ودوچاریأس وكدر اولمقسزین حیاتی تركایده‌جكز ! »

سلطان استانبولك تسلیم اولمسی امیدینی آرتق قطع ایتمشدی . بناءً علیه ، محاصره‌نك حقندن كلمك ضروری ایدی . ماه جارینك یكرمی یدیسی پازار كونی ، احتمال یكرمی آلتیسی جمعه‌ایرتسی كونی [٢] ، تورك اردوكاهنده ، پادشاهك حضورنده ، بر مجلس كبیر حرب انعقاد ایتدی ، یكدیكرینه مخالف ایكی فكر سرد ایدیلدی ، بری ، ماهر ، فعال ، فقط قطعیاً ساخته بر شخصیت اولان ومجلسده خنكاردن صوكره برنجی موقعی اشغال ایدن صدر اعظم خلیل پاشا طرفندن ، دیكری بونك رقیبی وخصم جانی اولان زغنوس پاشا طرفندن ایلری سورولدی . بیلیورز كه ، « له‌ئونادرو » وسائر وقعه‌نویسلر كبی « فرانچه‌س » ك‌ده بیاناتنه كوره ، آرتق یاشی ایلریلمش اولان خلیل‌پاشا مخاصماتك ابتداسیله برابر ، غربك مدا‌خله‌سی قورقوسیله ، استانبولك محاصره‌سنه دائما معارض كورونمشدی . بوندن باشقه ، ال آلتندن خرستیانلره مساعد داوراندیغنه حكم ایدیلیوردی ، وخرستیانلر ایچون افندیسنه اخانت ایتدیكنی‌ده ناحق یره سویلیورلردی . باش پسقپوس « له‌ئونادرو » ، « فرانچه‌س » ، « ته‌تالدی » بونی قطعی صورتده بیان ایدرلر . ذاتاً سلطان محمد كندیسنی اصلا سومامشدی ، زیرا كندیسنی « سایبل » داغنك اتكنده كائن مغنیسایه پدری سلطان مراده سویلیوب نفی ایتدیرن اوایدی . مقاومتك دوچار اولدیغی ضعف قطعی حقنده بو وجهله غایت صحیح معلومات ایدندكدن صوكره ، بوكا پك آز اینانیلورسه‌ده ، خلیل‌پاشا ، بو اثناده ،

[١] مورخ «قانته‌میر» بو خصوصده غایت شایان دقت بر منقبه حكایه ایدر .
[٢] موسیو «پیه‌رس» ك اثرینك ٣٢ نجی صحیفه‌سنده‌كی نوطه مراجعت .

محاصره‌نك رفعی لهنده آچیقدن آچیغه بیان فکر ایتدی . « فرانچه‌س »ك بزه خلاصه‌سنی یاپدیغی برنطقده ، بو بویوك عملیات عسکریه‌یه دها ابتداده ، دائما مخالفت ایتمش اولدیغنی ، وبونك مؤسف نتیجه‌سنی اوزون‌مدتدن‌بری ادراك ایتمش بولوندیغنی خاطرلتدی ، کندیسنه کوره ، استانبول پك قوتلی بر صورتده مدافعه ایدیلمشدی . روملر ایله لاتینلرك اتحاد صمیمیسی بوتون طالع موفقیتی کورله‌تیوردی. حتی استانبول ضبط وتسخیره موفق اولنسه دخی ، غرب حکمداران وملتلری بو حقارت وتجاوزی اصلا قبول ایتمیه‌جکلردی . هپسی ، باخصوص اولاً مجارلر ایله وندیك دونماسی امداده قوشاجقلردی . حتی جنویزلر ، اکر محاربه امتداد ایدرایسه ، بی‌طرفلقلرینی محافظه ایتمك ایچون شمدی اظهار ایتدکلری غیرتلره رغماً ، تورکلر ایله آچیقدن آچیغه مجادله‌یه کیرمکه بالضروره سوق ایدیله‌جکلردی. خلیل‌پاشا ، افندیسندن مخاصماته ختام ویرمسی، وهنوز قابل ایکن استانبولك اوکندن امنیت داخلنده چکیلمسی رجاسیله سوزینه‌نهایت‌ویردی [١]. بونفیس میوه‌یی وقتندن اول دوشورمکه قالقیشمقدن مقصد نه‌دیر ، بونك برکره کاله ایرنجه ، سلطانك الی آلتنه دوشه‌جکی محقق دکلمی ؟

تورك‌امپراطورلغنده، سلطان وخلیل‌پاشادن‌صوکره‌نفوذ اعتباریله‌اوچنجی‌اولان آرناؤود زغنوس پاشا صدراعظمدن دها کنچ ایدی . هرایکیسی یکدیکری علیهنده کیزلیدن کیزلی‌یه اك شدید برکین وغرض بسلیورلردی . زغنوس ، صدراعظمك ضدینه اوله‌رق ، خرستیانلرك آمان ویرمز برخصمی ایدی . صره‌سی کلنجه اوده سوز آلدی، نه‌طرزده اوله‌جغی معلوم اولان شدتلی برنطق ایرادایله برآزجسارتی قیریلمش اولان حکمداردن اك شدید برهجومك اجراسنی طلب ایتدی [٢] .

مقداری بوندن پك آز بر اردونك باشنده بوتون آسیایی ضبط ایتمش اولان اسکندر کبیری مثال اوله‌رق ذکر ایتدی . خرستیان حکمدارلرینی یکدیکرندن آییران دائمی تفرقه‌لر حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه‌ایده‌رك، غربدن کله‌جك تهلکه‌یی تماماً رد ایتدی. عریض وعمیق بسط وتمهید ایتدیکی داخلی مجادله‌لر نتیجه‌سیله

[١] «تته‌تالدی» نك بیاناتنه کوره، تورك اردوکاهنده بولنان خرستیانلر ، اوجلرینه بویوك مجلس حربده صره‌سیله جریان ایدن سوزلری محتوی کاغد پارچه‌لرینی‌ربط‌ایتدکلری اوقلری شهره فیرلاتیورلردی .

[٢] «فرانچه‌س» ك اثرینك ٢٦٦ - ٢٦٨ صحیفه‌لرینه مراجعت .

ضعیف دوشمش اولان، بالخاصه ایتالیان حکومتلری، زمانلـرینی واهی منازعات ایله امرار ایدییورلردی ، ایشته بونك ایچون ایمپراطوره وقتیله برامدادفیلوسی کوندرمکه اصلا موفق اولەمیەجقلردی . موفق اولسەلر بیله ، بوکا قارشی دها کلیتلی بریغین محارب چیقاریله بیلەجکدی . آیاصوفیەنك قبەسنده کوزوکمش اولان مشهور اسرار انکیز ضیا بلدەنك حمایهٔ الهیه آلتنده بولوندیغنه اصلا دلالت ایتمیوردی. وبالعکس، استانبولك سلطانك تحت حاکمیتنه دوشەجکنی اشعار ایدییوردی . قلبنی صاغلام طوتوب ابراز جسارت ایتمك ، الك شدید بر تعرضده ، بلا مرحمت الك آتشین بر بومباردمانده دوام ایتمك ، کدیکلرك مقدارینی تضعیف ایتمك ، رجعته عائد هرنوع کوشکلکی قطعیاً ترك ایتمك لازمدی .

اردونك امراسی میاننده الك کنج اولنلرك کافەسی ، ترا کیـا قواسی ، یعنی باشی‌بوزوقلری باش‌قوماندانی اختیارطرخان وکذلك ایمپراطورلغك باشلیجه‌رجالندن بری اولان دارالسعاده آغاسی، مشایخدن آق‌شمس الدین افندی، علمادن احمد کورانی هپ برلکده بو آتشین‌نطقی آلقیشلدیلر . بواتفاق آرادن‌دولایی مسروراولان وزغنوس پاشانك نطقیله‌غلیانه‌کلن سلطان محمد بوسبوتون کنجلشمش کوریندی و «اسلافمدن‌هانکیسی بنم قدرتمی حائز اولدی.» دیيه باغردی. برنوع عسکرلرك آراسنه مراجعت طرزنده اردونك حتی او کیجه رأینی آ کلامق‌ایچون زغنوس‌پاشایه‌امر ایتدی. باش‌اسقپوس « لەئونااردو » ، بالذات هجوم عمومی کونی تعیین وبناءً علیه اردونی احضار ایتمك امرینی‌ده ویردیکنی‌دیمکەقدر واریرکه، بونده‌خطایه دوشدیکی محتملدر. زغنوس‌پاشا اطاعتده استعجال ایتدی . اردوکاهی باشدن باشه کزدی ، هرطرفده قطعاتی‌شن و شـاطر طوپلانمش بولدی ، هرکس محاصرەنك آرتق حقندن کلمك حرارتیله یانیور ، و درحال هجوم ایدلمسنی طلب ایدییوردی . عودتنده ، بویله‌خارق العاده قطعاتك اعتماد شـاهانەلرینه لایق اولدیغنی ومظفریتی تأمین ایدەجکنی افندیسـنه عرض ایتدی . سلطان طرفندن عقد ایدیلن و تورك ارکان حربیەسـندن مرکب بو مجلس عالی حقنده بوتون بو مراق آور اشعارات بزه بالخاصـه « فرانچەس » وپسقپوس « لەئونااردو » طرفندن انتقال ایتمشدر .

ایمدی زغنوس پاشانك آتشین راپوری پادشـاهك صـوك ترددلرینی ازالەیه موفق اولدی ، ودرحال هجومه قالقمق نیتنده اولدیغنی اشعار ایتدیردی . بوآندن

اعتباراً ، اعتیادی اولان سریع و شدید حرکاته دائما صادق قالان سلطان محمد .
آرتق دیکر بر مقصد طاشیمدی ، وفعالیت دقیقەلرندن هر برینی بومدهش عملیاتك
اجراسنه آتشین بر غیرتله تخصیص ایتدی .

« قریتووولوس » دیرکه ، هر شیئك ارزولرینه توافق ایتدیکنی ، هجومی ویرمك
ایچون آرتق هیچ بر مانع بولونمدیغنی مشاهده ایتدی . زیرا ، بوتون قاره جهتندەکی
داخلی و خارجی سورتملرینه قدر یره ایتمشدی ؛ خندق دولمشدی ؛ خلیج و سورلری
هجومه مساعد بر حاله کلمشدی ، آرتق شمدی هجوم ، هیچ بر اوفاق آرالق براقمسزین ،
بلدەنك بوتون محیطنه قارشی اجرا ایدیلەجکدی . مردیوانلر ، اخشاب قولەلر ،
سوری آشمقده مستعمل سائر برچوق آلات شایان حیرت وتقدیر بر صورتده احضار
ایدیلمشدی . » محاصره اللی کوندن بری دوام ایدییوردی . برخرستیان امدادفیلوسنك
ساقزه مواصلت ایتمش اولدیغی خبری ، دوغری یاخود یالان ، وبلکه مقصده خادم
اولور دیه اویدوریلمش اولان بوخبر او آره‌لق سلطانه کتیریلمشدی . آرتق هجومی بر
کون بیله تأخیر ایتمکك زمانی دکلدی .

یدنجی فصل

هر ایکی طرفك صوك استحضاراتی . — سلطانك وایمپراطورك نطقلری . — یکرمی سکز مایس کیجه‌سنده‌کی مشئوم آتش انتظار . — آیاصوفیه‌ده آیین محتشم . — ایمپراطورك سور کبیرك بونجه . اسبسوار اوله‌رق صوك جولانی .

مایسك یکرمی یدیسنه مصادف بوپازار کونی محاصره‌نك صوکدن ایکنجی کونی اوله‌جقدی. سلطان صوك استحضاراته نظارت ایتمك ایچون ایرکندن قالقدی، بر کون اول ، اردونك باشدن آشاغی اوکون اوروج طوتمسی ایچون امر ایتمشدی. هر محاربك اصول شرعی‌دن اولان کونده بش دفعه آبدست آلمسنی، وهجومده موفقیت ایچون اوچ کون مراسم مخصوصه ایله دعالر ایدیلمسنی‌ده اراده ایتمشدی . ینه بوپازار صباحی طوپجی امراسنه موجود الك جسیم بومبارده‌لرك آتشنی « لیکوس » وادیسنده‌کی کدیکی مدافعه ایدن کلیشی کوزل یاپیلمش سپره، امثالی کورولمامش بر شدتله تمرکز ایتدیرملرینی امر ایتدی. عینی وجهله بهرینك موجودی بعضکره بیکدن فضله‌یه واران قوللره آیریلمق اوزره ، خاصه الایلرینی هجوم ایچون ترتیب ایتدی، وهر برینك صوك هجوم اثناسنده ایلری حرکت ایده‌جکی ساعتی‌ده تنظیم ایتدی . بوفرقه‌لردن بهری ، بر مدت چارپشدقدن صوکره ، کیری‌یه چکیله‌جك، وتازه قطعاتدن مرکب یکی بر فرقه‌یه درحال ترك موقع ایده‌جك ایدی. عدداً غایت قلیل اولان مدافعین، دائمی بر صورتده تجدید ایدیلن بوتازه قطعاتك یکدیکرینی توالی ایدن بوهجوملرینه مقاومت ایده‌میه‌جکدیلر .

بو جسیم سوردن سلطانك بالذات تفتیش ایتمدیکی بر قسم یوقدی . خلیجدن مرمره‌یه قدر، بوتون بومدهش اردوکاهك بونجه، امرای عسکریه‌یه بالذات امرلر ویره‌رك ، الك یکی ترتیباتی اینجه‌دن اینجه‌یه نظر دقتدن کچیره‌رك ، هر کسه تشویق ایدیجی، جسارت ویریجی سوزلرینی ابذال ایتدی . عینی زمانده، « ناتالدی » نك

بیاناتنه کوره [١]، غلطه جنویزلرینه. محصورینه حتی کیزلی اوله‌رق بیله هرنوع معاونتده بولنمقدن اجتناب ایتملرینی تأمین ایچون، خبرلر کوندرییوردی. هرطرفده، بوتون اردوکاهه طاغیلمش اولان منادیلر قطعاً، مظفریتدن صوکره، اوچ کون غارت و یغمایه حقلری اوله‌جغنی اعلان ایدییورلردی. رب لایزال نامنه، حضرت محمد ودرت بیك پیغمبران ناملرینه، پدری سلطان مرادك روحنی یاد ایده‌رك، چوجوقلرینك باشنه، قلیجینك نامنه کمال دبدبه ایله یمین ایدییوردی‌که، تأمین مظفریتی متعاقب، بلدهٔ معظمه‌ده‌کی ارکك، قادین، چولوق چوجوق، بوتون خلق، بوتون خزینه‌لر، کذلك احتوا ایتدیکی بوتون ثروت وسامان » حاصلی نه موجود ایسه، کافه‌سی بلا استثنا عسکرلرینك کیف وآرزوسنه براقیله‌جقدی.

بویله براساس وحشیانه‌یی حائز اولان بو بیانات رسمیه تورك اردوکاهنده دها آز وحشیانه اولمیان جسیم بر تهیج ایله قارشیلندی. بو قدرت صاحبی حکمدار طرفندن اردوسنه بخش ایدیلن بو مدهش یغما و اسارت وعدی ولوله وتهالکله آلقیشلاندی. بو آلقیشلر نیجه شان وشرف عصرلری کچیرمش اولان بو معظم مرکزك مماتنی اعلان ایدن چاك سسلرینی آندرییوردی. باش پسقپوس له‌ئوناردو، شو صورتله فریاد ایدر: «اوح! اکر سزده بزم کبی « لااله الاالله محمد رسول‌الله » دییه باغردقلرینی ایشتمش اولسه‌یدیکز، حقیقةً لال ومبهوت قالیردیکز.»

بوتون بوپازار کونی، بوجسیم اردوده‌کی هر تورك عسکری، اعدام محکومیت جزاسی تحت تهدیدنده، محاربه موقعنی اشغال وهجوم ایچون صوك حاضرلقلرینی ایفا ایتدیکی صرده‌ده، بومبارده‌لر، بوتون کچن محاصره کونلرنده یاپمش اولدقلری و ایرتسی کونده یاپه‌جقلری، انداخته انقطاع ویرمدیلر. جسیم طوپچی طوپ « لیکوس » وادیسنده‌کی

[١] تورك اردوسنك ایکی امراسی بیننده‌کی بو مجادله‌یی دلفریب برصورتده حکایه ایدن عینی مؤلف، رغنوس پاشایه قارشی آتش پوسکورن خلیل پاشانك قرار ویریلن شیلری ایمپراطوره کیزلیدن کیزلی‌یه بو حدینی بیلمیان کنجك تهدیدلرندن قورتمه‌سی وکمال اعتنا ایله کندیسنی محافظه ایتمسی رجاسیله، اخبار ایتدیکنی ادعا ایدر. بو وجهله بر چوق اخبارات واسطه‌سیله، بو خائن محصورینه معاونت ایتمکده وآنلره آله‌جقلری وضعیتی تعیین ایتمکده دوام ایتمش اوله‌جق. تورك اردوسنك اك بویوك رجالندن برینه تعلق ایدن بو بیانات پك زیاده جرأتکارانه کورینور. مع‌مافیه، ساقزلی «له‌ئوناردو» خلیل پاشایه قارشی عینی نوعی اتهامانده بولونور.

کلیشی کوزل یاپیلمش سپره اوچ کولله کوندردی . اوچنجی کولله خرستیانلرك بوصوك امیدینك مهم برقسمنی یره ایندیردی. بوصره‌ده «ژان ـ ژوستینیانی »نك ایلك دفعه اوله‌رق برکولله پارچه‌سی ایله وخیم برصورتده یاره‌لندیغنی، کندیسنی شهره کوتورمکه مجبور اولوندیغنی، فقط ایرتسی صباح سوره دونه‌بیله‌جك ویقلمش سور پارچه‌سنك تعمیرینه بالذات نظارت ایده‌بیله‌جك درجه‌ده برسرعتله یاره‌سنك ایلشدیکنی حکایه ایدن یالکز موسقوالیدر .

اقشاملین ، غروب شمسدن صوکره ، تورك اردوکاهنده ، برکیجه اول اولدیغی کبی ، آتش بیغینلری ، مشعله‌لر یاقیلدی ، وبوصورتله اومدهش تنویرات حزین بلده‌نك بوتون اطرافنده تکرار باشلادی . بیکلرجه عثمانلی عسکری بوتون کونی خندکی طولدیرمق ایچون طوپراق ، چالی چیرپی ، باغ چوبوقلری واخ کبی متنوع ملزمه‌یی طوپلامقله ، هجوم مردیوانلری انشاسیله ، حاصلی بوتون آلات لازمه‌یی احضار ایله کچیرمشدی ؛ شمدی بوخارق‌العاده تنویراتك منظره‌سی وغایت یاقین اولان هجوم امیدی ایله بوسبوتون غلیانه کله‌رك ، استانبولك بدبخت قدینلرینی اودرجه تیترتن اومدهش نعره‌لری، اودهشتناك ایکیلتیلری قریویرمکه، وطوتدقلری اوروجی تضمین ایتمك ومحاربه‌ده چویك بولنمق ایچون کندیلرینه بویوك ضیافتلر ویرمکه قویولدیلر .

برآلای زورنالرك، برآلای چیغیرتمه وکیتاره‌لرك، داوول ودومبه‌لکلر وسائر یوزلرجه آلتلرك حصوله کتیردیکی مدهش کورولتیلر، کیجه‌نك بوجسیم تنویراتی ایچنده ، آتیلان نعره‌لر ایله بوسبوتون آفاقی طوتیور ، وبوتون محصور خلقی برکره دها سورك اوزرینه قوشدورییوردی .

« باربارو » دیرکه : « تورکلر شوصورتله باغرییورلردی : « ای اولادمحمد ! مسرور اولیکز ، چونکه یارین بوتون خرستیانلر اللریمزه کچه‌جك . آنلردن هربرینی بردوقا آلتونه صاته‌بیله‌جکز ، نه یپاجغمزی بیلمیه‌جك بردرجه‌ده ثروته مالك اوله‌جغز ، اوصورتله‌که ، روم پاپاسلرینك صقاللرندن حاشه‌لریمز وکوپکلریمز ایچون ایپلر یاپه‌جغز . قاریلری وقیزلری بزم اسیرلریمز اوله‌جق . خلوص قلب ایله حضرت محمد ایچون اولمك عزمنی طاشیه‌لم . »

بومدهش کورولتی‌یی ایشیدیر ایشتمز ، سورلره قوشوشان واساساً بوواسع

ضیا نظر دقتلرینـه چارپمش اولان محصورین بر لحظـه تورکلرك چادیرلری ایله
مهماتنك یاندیغنی امید ایتدیلر ، فقط « دوقاس » دیرکه : « دشـمن اردوکاهنده
هیچ بر تلاش امره‌سی دکل ، لکن بالعکس عکسنی کورونجه . اللرندن جناب
حقه کندیلرینی بویله شایان نفرت بر تهلکه‌دن قورتارمسی ایچون دعا ایتمکدن باشقه
برشی کلمدی » . تنویرات کیجه یاریسنه قدر دوام ایتدی . تام او آنده ، بوبیکلرجه
آتش کومه‌لری ، ظهورنده اولدیغندن دها زیاده ناکهانی برصورتده ، سوندی ،
وبوتون اردوکاه باشدن باشه برظلمت مطلقه ایچنده کومولدی . بوخصوصده « له‌ئوناردو »
فریاد ایده‌رك دیرکه : « بزلر بویله غایت قویو برتعصب دینی‌نك مشاهده‌سیله حیرتده
دوشدك ، دعا ایتمك ، آغلامق ، ارکك وقادین ، چولوق چوجوق هپمز بلده‌نك
سوقاقلرنده آلایلر تشـکیل ایده‌رك وجناب حقدن بزه مرحمت ایتمسی تمنیسنده
بولنه‌رق مقدس تصویرلری طاشیمقدن باشقه برشیئه قادردکل ایدك . » « باربارو » ده
شو صورتله فریاد ایدر : « وبز خرستیانلره کلنجه ، بوتون کوندوز وبوتون کیجه ،
جناب حقه ، مقـدس مریم آنایه ، وسماده موجود بوتون عزیزلر وعزیزه‌لره ،
بزی مظفریته نائل ایدوب بوشریر پتپرستك شدتتهورندن تخلیص ایتملری ایچون
کوز یاشلری دوکه‌رك بوتون حسیات دیندارانه‌مز ایله دعالر ایتدك .

وندیکلی وقعه‌نویس دوام ایله دیرکه : « ینـه اوبازار ایرتسی کونی ، بیچـاره
سورلریمزك دوچار اولدیغی بومبارده‌مان اویله بردرجه‌یی بولدی‌که ، بو ، عالم دیکرك
دهشتندن برنمونه ایدی . اوکون بز برطاقم خرستیانلر ، قاره سورینك مازغاللرینه
قونمق اوزره یدی آرابه‌لق قابل نقل سـپرلر یاپمشـدق . بونلری محلنه قدر نقل
ایتدك . وسنیور « بالیوس » [١] رومللره بونلری همان سرعتله سورلره طاشیملرینی
امر ایتدی . فقط بورومللر ، اکر پاره ویریلمز ایسه ، بوسپرلری طاشیمه‌جقلرینی
اودرجه برتعند ایله بیان ایتدیلرکه ، بز وندیکلیلر کیسه‌مزدن اجرت ویرمکه رضا
کوستردك . فقط بوندن دولایی سـپرلر سـورلره آنجق کیجه نقل ایدیله بیلدی ،
ومازغاللره یرلشدیریله‌مدی ، وبزده رومللرك آچ کوزلیلکی نتیجه‌سـیله بونلردن
محروم قالدق .

« ینه اوکون ، اویله وقتی ، سنیور « بالیوس » بوتون وندیکلیلره ، قاره جهتنده‌کی

[١] استانبولده بولنان وندیك تبعه‌سنك « بالیوس » یدر .

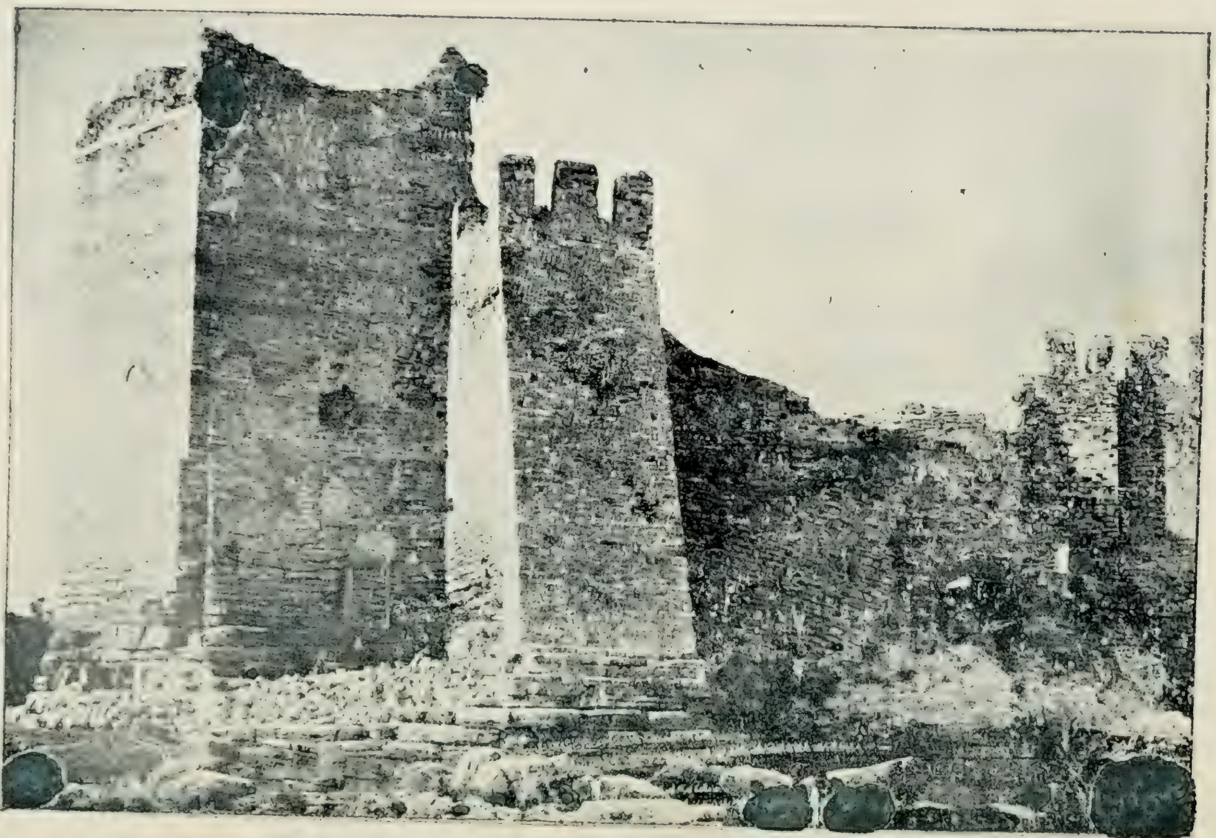
سوره کیتملرینی اولاً جناب حقك نامنه ، بعده شهرك و خرستیانلغك سلامتی ایچون امر ایتدی، وهپسنك اشغال ایتدکاری موقعلرده ایستکله قاله‌جقلرینی واجبابنده فدای جان ایده‌جکلرینی امید ایتدیکنی علاوه ایتدی . فی‌الحقیقه هپسی سنیور « بالیوس » ه قلباً اطاعت ایتدیلر ، و عینی زمانده لیمانده وبالخصوص لیمانك زنجیری یاننده بولنان بوتون کمیلریمزی محاربه نظامنه قویدق .

« ینه اوکون ، پازار ایرتسی صباحی ، تورك پادشاهی دونماسنك مرساسی اولان ستونلره اون بیك آتلی ایله حرکت ایتدی، ودونمایه هجوم عمومی‌یه اشتراك ایتمسی ایچون امرلر ویردی . » بدبخت بالطه اوغلنك خلفی اولان قپودان دریا حمزه پاشا کمیلرینی مرمره ساحلی بوینجه ، « سن اوژه‌ن » قپوسندن صماتیه‌محله‌سنك اوکنه قدر بر خط اوزرینه دیزه‌جکدی . عینی زمانده ، بوجهتدن‌ده ، کمیلرك کوکرته‌سندن سوری آشمغی هرحالده تجربه ایتمك ایچون ، مردیوانلر احضار ایتدیرمسی امرینی‌ده آلمشدی . بونده موفق اولمسه بیله ، استحضارات وجعلی هجوملر ایله کوستره‌جکی آتشین فعالیت سایه‌سنده ، هیچ اولمزسه قاره جهتنده‌کی سوری مدافعه ایدنلردن برچوغنی کندی طرفنه جلب ایله اشغال ایده‌بیلیردی[١] .

سلطان چفته ستون مرساسنی اویله‌دن صوکره ترك ایدوب اردوکاهه عودت ایتدی . اوکون ، احتمال بوعودتی اثناسنده ، یول اوزرنده ، بك اوغلی جنویز جماعتی رؤساسنی دعوت ایتدی ، وآنلره هیچ بر بهانه ایله روملره معاونتده بولونمامالرینی برکره دها کمال شدتله اخطار ایتدی. « باربارو » دیرکه: « بوایشی‌ده بتیردکدن صوکره ، پادشاه بری وبحری امراسیله برلکده ماصه باشنه کچدی ، وهپ برلکده، عادتلری وجهله سرمست‌اولدیلر. غروب‌شمسه‌قدر عیش‌وعشرت ایتدیلر ، بعده سلطان اردوکاهنه دوندی . »

موسیو « پیه‌رس » دیرکه : « باربارو » تمام سویلیور . فی‌الحقیقه ، سلطان، بك اوغلی جنویزلرینی‌قبول ایتدکدن‌صوکره ، خلیجك‌منتهاسنی آشدی، واونهایتسز خط مدافعه‌یی ، خلیجدن اعتباراً مرمره‌یه قدر ، اسبسوار اوله‌رق بر دفعه دها کوزدن کچیردی ، حدسز وحسابسز قطعاتی صوك دفعه تفتیش ایتمك و واسع مقیاسده‌کی هجوم‌حاضرلقلرینك اکمال‌ایدیلدیکی حقنده امنیت‌حاصل‌ایتمك‌ایستیوردی.

[١] « پیه‌رس » ك اثرینك ٣٢١ نجی صحیفه‌سنده‌کی ایکنجی نوطه مراجعت .

استانبول سور كبيرى

[دكز جهتندن]

معظم اردوسنك اوچ بويوك فرقه‌سنك تشكيل ايتديكی خطلرك اوكندن كچدی ، بونلردن بری قره‌جه‌نك تحت قوماندا‌سنده‌كی روم ايلی قطعاتندن، ايكنجيسی « ميريياندرييون » ايله « مه‌زوته‌شيبون » لك قارشيسنه اردو قوران اون ايكی بيك يكيچرينك تشكيل ايتديكی خاصه‌الايلرنی احتوا ايدن قطعات ممتازه‌دن ، اوچنجيسی طوپ قپودن مرمره‌يه قدر اوزانان خطی اشغال ايدن آسيا قطعاتندن مركب ايدی . بو فرقه‌لردن هر برينك قوتی تقريباً اللی بيك كشی ايدی . هر شي نقصانسز حاضر ايدی . »

ديكر طرفدن « قريتووولوس » ده ديركه : « سلطان ، اردوی ودونتمايی مدبدب بر صورتده تفتيشدن صوكره ، معيتنده‌كی بوتون امرايی ، دره بكلرنی ، باش قوماندانلری ، قول اردو قوماندانلرنی ، فرقه قوماندانلرنی ، الای قوماندانلرنی ، طابور وبلوك قوماندانلرنی ، و مادون ضابطان ايله محافظ قوتی ويكيچريلری . وبوندن باشقه فرقتين قوماندانلری ايله دونتمانك سائر ضابطانی چادرينك اوكنه دعوت ايتديردی ، وبو اجتماعده آنلره تقريباً شو نطقی ايراد ايتدی : »

« قريتووولوس » لك كندی قهرمانه سويلتديرديكی بو نطقی خلاصه ايتمزدن اول ، آنده ، بو ايكرنج صفوتی ايچنده ، بويوك برشيوهٔ حقيقت موجود اولديغنی شمديدن سويليه‌لم . او آنك معظم احوالنی پك صحيح بر صورتده تصوير ايدر . سلطان بويوك قراری ويرمشدی : يالكز صادق قوماندانلرينه ترتيب ايتديكی پلانی ايله بالنتيجه كنديلرينه ويره‌جكی امرلری ايضاح ايتمك ، وبالخاصه آنلرك اوكنده، كنديلرنی پارلاق بر جسارتله محاربه‌يه برقات دها تحريك ايده‌بيله‌جك بوتون ادله‌نی آتشين سوزلر ايله صايمق لازم كليوردی [۱] .

سلطانك بو نطقی پك اوزوندر . بن آنك بوراده يالكز نقاط اساسيه‌سنی خلاصه ايديورم : « سزی جسارتكزی بر قات دها تحريك ايتمك ايچون بورايه طوپلامدم . بونی دائما حتی لزومندن فضله كوستر‌ديكز ، شدت وفعاليتكزی عسكرلريكزه دها آز غيرتله تلقين ايتمدی دكلسيكز . مقصد يكانه‌م ، ظفر ايله نتيجه‌لنه‌جك هجومدن صوكره ، ابدی شان وشرفدن صرف نظر ، غنائمك تقسيمنده نائل اوله‌جغكز لايعد ولايحصا خارق‌العاده مكافاتی سزه شمديدن

[۱] « قالقونديلاس » لك اثرينك ۳۹۲ ـ ۳۹۴ نجی صحيفه‌لرينه‌ده مراجعت .

اشعار ایتمك در . اولاً بو لطیف بلدە هر نوع ثروت و سامان ایلە لبالبدر ، ایمپراطورك ، زادكانك وسائر اصحاب ثروتك سرایلری ایلە طولیدر . بو خزائنك الك آغیرلری ، قیمت كسیلەمیان اینجولر و سائر ذیقیمت طاشلر ایلە مزین آلتون وكموش چرچیوەلر ، بر چوق كلیسالردە ییغیلمشدر . هرطرفدە آلتون وكموش وازولرە ، سائر قیمتدار اشیایە تصادف ایدەجكسیكز ، وبونلرە تملك ایتمك سعادتنە مظهر اولەجقسیكز . بعدە برچوق بویوك انسانلری الە كچیرەجكسیكز ، وبونلردن بر قسمی اسیرلریكز اولەجق ، وبرقسمنیدە پك یوكسك فیئات ایلە صاتەجقسیكز . بوندن باشقە ، صوك درجەدە مسخراندامە مالك برالای دلبر قادینلر ، واصیل عائلەلرك هنوز هیچ بر كیمسەنك نظرینك ایلیشمدیكی هنوز بلوغە ایرمش بیكلرجە كنج قیزلردە تقسیمدە داخل اولەجقلردر . بونلردن برقسمی زوجەلریكز یاخود جاریەلریكز اولەجق . برقسمنیدە صاتەجقسیكز . بناءً علیە ، عینی زماندە ثروت ، ذوق وخدمتە مظهر اولەجقسیكز . ینە عینی صورتلە ، الك اصیل بیزانس عائلەلرینك برالای لطیف شاب امردلرینە صاحب اولەجقسیكز ! »

بعدە سلطان غلیانە كلمش اولان سامعینە استانبولك باغچەلری ایلە سرایلرینك لطافتنی تصویر ایدر . ودوام ایلە دیركە : « بوكون سزە صوك درجەدە غلبەلق جسیم برشهری هدیە ایدییورم . بو ، اسكی رومالیلرك پایتختی اولوب لطافت ، زینت وشرفك غایەسنە واصل اولمش ، وعادتا بوتون كرۂ ارضك مركزی بولنمش برشهردر . بونی سزە بخش ایدییورم . یغما ایدیكز ؛ انسانلرندن ، قادینلرندن چوجوقلرندن ، هرنوع مجوهراتندن ، حاصلی بوتون خزائنندن حصۂ غنیمتكزی آلیكز . اورادە ثروت وسعادت بولەجقسیكز ، وبوندن هم كندیكز وهمدە احفادیكز مستفید اولەجق ، فقط الك بویوك منفعت ، جهانك الك نامدار بربلدەسنی ضبط وتسخیر ایتمك اولەجق ، اوبلدەكە ، بر چوق زماندن بری بزم قارشیمزە چیقوب غالب كلمش ، وبوتون شدت وحرصیلە بزی دائما اضرارە چالیشمشدر . بویلە برظفردن دها علوی برشرف وسعادت موجودمیدر ؟ استانبولك سقوطی بزە ابدیاً امنیت بخش ایدەجك وبوتون یونانستانك قپولرینی آچەجقدر .

« بالخاصە ، بوبلدەنك ظاهری عظمت وقوتنە قاپیلەرق ، ضبطنك مشكل

اولدیغنی تصوره قالقیشمیکز . سزك صولتکزه مقاومت ایده‌میه‌جکدر . شوطولمش خندکلره ، شوده‌لیك ده‌شیك اولمش سورلره باقیکز ، طونچ طوپلرك آچدیغی شو اوچ کدیکدن دکل یالکز خفیف پیاده‌لریکز ، حتی اك آغیر سواریلریکز بیله کچه‌بیلورلر [١] شمدی اوککزده سربلن یول ، برقوشومیدانی کبی دوم دوزدر . بوبلده‌یی مدافعه ایدن قوت آرتق پك آز بر مقداره اینمشدر . وبو آز برمقداردن عبارت کیمسه‌لرك اکثریسی فنا تسلیح ایدیلمش ، صنعت حرب ایچون لایقیله یتشدیریلمامشدر . فراریلرندن آلدیغم معلوماته کوره ، هربرجك مدافعه‌سنه آنجق ایکی ویا اوچ کشی قونوله‌بیلدیکی کبی سورك دیکر اقسامی‌ده بونسبتده مدافعه ایدیلمشدر . بناءً علیه ، برتك مدافع اوچ درت مازغالك محافظه‌سیله توظیف ایدلدیکی اکثریا کوریلور ، وبومدافعلرك قسم اعظمی‌ده غیرکافی برصورتده تسلیح ایدیلمش محاربه ایچون پك ماهر اولمیان عسکرلردن عبارتدر . »

تورك مورخی سعدالدین‌ده دیرکه : « سلطان محمد سامعینه استانبولك ضبطی اسلامیتك شرفنی آرتدیره‌جغنی ، وبومعظم ظفرك بوتون عنعنات واخبارات پیغمبرانه میاننده مذکور اولدیغنی اثباته چالیشدی . »

« قریتووولوس » طرفندن نقل ایدیلن نطقه تکرار عودت ایده‌لم . وقعه نویس دوام ایله دیرکه : « بعده ، سلطان محمد سامعینه مدافعینك تشکیل ایتدیکی اردودن نسبت قبول ایتمیه‌جك درجه‌ده کثیر اولان بر اردونك حصوله کتیردیکی عظیم فوائدی ایضاح ایتدی . وآنلره دیدی‌که : « خیربالانمش وتاب‌وتوانی کسیلمش دشمن محاربلرینه قارشی بربرینی متعاقب ودائمی برصورتده یکی وتازه قطعات چیقارمغه قرار ویردم . بوصوك مجادله ، آنجق مدافعینك کافه‌سی یره‌سریلنجه ، توقف ایده‌جکدر . حتی سورك طوپلریمز طرفندن دوریلمش اولان بوقسمنی مدافعه ایدن اونامدار ایتالیان معاونلری ، اودرجه مکمل تسلیح ایدیلمش ، صنعت حربده وبالخاصه محاصره محاربه‌لرنده اودرجه مکمل یتیشمش بوعسکرلر ، که

[١] استانبولك ادرنه قپوسی ، طوب قپو وسیلیوری قپوسی جهتنده‌کی حالا کاملاً تخریب اولمش سور قسمنی بوکون مشاهده ایدن برکیمسه ، سلطان محمدك بومغرورانه بیاناتنك حقیقت اولدیغی حقنده قولایلقله قناعت کتیره‌بیلور .

بعضلرینك عندنده غیرقابل مغلوب عد ایدیلورلر، آنلرده ده غلبه چالمقده دیكرلرندن فضله مشكلاته تصادف ایتمیه‌جكز. فی الحقیقه، مدافعه‌ده روملر درجه‌سنده علاقه‌دار دكلـدرلر. اردومزك بر دكز كبی استیلاسـنه معروض قالینجه، فدای حیات ایده‌میه‌جكلردر. سـلاحلرینی آتوب آرقه‌لرینی دونه‌جكلردر، یوقسـه هجوم قوللریمزك آیاقلری آلتنده ازیله‌جكلردر. بناءً علیه، ظفر اردومز ایچون محققدر. حتی مدافعین اولاً قوتلی برمقاومت ابراز ایتسه‌لر بیله مقدارلرینك آزلغی مدت مدیده ثبات ایده‌مامه‌لرینه سبب اوله‌جقدر. استانبول شـوساعتده، كرك قاره جهتندن وكرك دكز طرفندن بر آغ ایچنه آلنمشدر، سكنه‌سی بو آغك دلیكلرندن صیریلغه غیرمقتدردر.

سلطان، خاتمه اوله‌رق، شوصورتله یوكسك سسله خطاب ایتدی: « ایمدی، پارلاق برمحاربه ایچون یكدیكریكزی تشجیع ایدیكز. تخطر ایدیكزكه، پارلاق برمحاربه ایچون اوچ شرط اساسی موجوددر: خلوص نیت، فنا حركتدن حیا، آمرلره اطاعت، یعنی كمال سكونت وانتظام داخلنده ویریلان امرلرك تمامها اجراسی. ایمدی، علوی برعزمك ویردیكی غلیان ایله محاربه‌یه قوشیكز، ومالك اولدیغكز لیاقتی كوستریكز. بكا كلنجه، سزك باشـكزده محاربه ایده‌جكمه یمین ایده‌رم. هركسك نه‌صورتله حركت ایتدیكنی بالذات تعقیب ایده‌جكم. شـمدی هركس كندی موقعنه دونسون، چادرینه كیتسون! ییوب ایچیكز وبرقاچ ساعت استراحت ایدیكز. معیتكز افرادی‌ده عینی صورتله حركت ایتسونلر. هرطرفده برسكون مصلقك حكمران اولمسـنی امر ایدیكز. بعده، فجر ایله برابر قالقـار قالقمز، طابورلریكزی بر انتظار تام داخلنده ترتیب ایدیكز، هیچ برشیئله، نه‌ده هیچ بركیمسه‌نك تأثیریله تمكیككزی بوزمایكز، وساكن ومستریح اولیكز. فقط، حرب بوریسنك ووردیغنی ایشیدنجه، وسـنجاقلرك روزكار ایله تموج ایتدیكنی كورنجه، اوزمان درحال سلاح باشی ایدوب ایلری آتیلیكز! »

مادون ضابطلر، بو تیتره‌تیجی نطقدن صوكره، چكیلدیلر. یالكز قطعاتك رؤساسی قالدیلر، وسلطان بونلرك هربرینه آیریدن آیری‌یه تعلیمات قطعیه ویردی.

قپودان دریا حمزه پاشـایه سوری دكز طرفندن كمیلری ایله قوشـاتمسنی، وبونلری كمیجیلرك مدافعینی اوق یاغمورینه طوته‌بیلمسی ایچون سوره ممكن اولدیغی

قدر یاقلاشدیرمسنی امر ایتدی . آمیراله اوقجیلرینه و« آربالت » وتفنکلر ایله مسلح افراده کمیلرك کوکرته‌سندن سورك‌مازغاللرینی‌مدافعه ایدنلر اوزرینه بلاـفاصله انداخت ایتملرینی‌ده امر ایتدی، اوصورتله‌که ، بونلردن هیچ بری حتی باشنی‌بیله برآز ایلریلتمکه جسارت ایده‌مسون . وبواثناده ، طائفه‌نك دیکر قسمی ، سوزه یناشمغه وزره کوملکلر ایله مجهز ، مردیوانلری حامل افرادی دیواره طیرمانمق ایچون کوندرمکه چالیشه‌جقدی .

دیکر طرفدن زغنوس پاشاده بوتون قطعاتیله خلیجك منتهاسنده‌کی کوپری‌یی آشمق ، بوحوالیده‌کی سوره شدتله هجوم ایتمك امرینی آلدی ، وبوهجومی یکرمی بر نیسان عملیاتندن بری خلیجده بولنان دونمانك بوتون قوتیله‌حمایه ایده‌جکدی .

قره‌جه بك کلنجه ، هجوم اشارتی متعاقب ، قطعاتنی درحال خندکه دوغری ایلریلتمك ، باشلیجه کدیکلردن برینك بولوندیغی نقطه‌یه ، احتمال تکفور سرایی ایله ادرنه قپوسنك آره‌سنده‌کی محله [۱] هجوم‌ایتمك کبی الك اهمیتلی ومعتنا وظیفه‌یی درعهده ایدیوردی ؛ اساساً بو نقطه سلطانك طوپجیسنك بلده‌یه دخول ایتمك ایچون اولدقجه مهم بر کدیك آچمش اولدیغی اوچ نقطه‌دن بری ایدی .

هر بری کندی قول اردوسنك باشنده، آسیا قطعاتنه قوماندا ایدن اسحق‌پاشا ایله محمود پاشا ، اونلرده ، بولندقلری موقعك دوغریدن دوغری‌یه قارشیسنه ، اوچنجی‌عسکری‌قپونك تماماً یاقیننه ، هجومه قالقیشه‌جقلردی . محاربلرندن بر قسمی مردیوانلر واسطه‌سیله سوره طیرمانمغه چالیشدقلری صره‌ده ، اوقلر ، آربالتلر ، تفنکلر ایله مسلح اولان دیکرلری بومختلف مرمیات ایله مدافعینی بوغه‌جقلردی.

ـ نهایت صدر اعظم خلیل پاشا ، که دیدیکم کبی اوتاغ‌همایونك یانی باشنده‌کی خاصه قطعاتنه قوماندا ایدیوردی ، و قره‌جه بوتون کدیکلردن الك مهمنه هجوم ایتمکله موظف ایدیلر : بوده ، « ژان ـ ژوستینیانی » نك قوماندا‌سنده‌کی ایتالیانلردن مرکب قیمتدار مفرزه‌نك مدافعه ایتدیکی کدیك ایدی. بالذات سلطان اردوسنك بو ممتاز قطعاتیله محاربه‌یه آتیله‌جقدی [۲] .

---

[۱] بو ، موسیو « پیه‌رس » ك فکریدر ، اثرینك ۳۲۵ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[۲] « قریتوووولوس » ك بوتون تفصیلاتیله قید ایتدیکی بو نطق « فرانچس » بك مختصر اوله‌رق ذکر ایدر . و یکرمی سکز مایسده ، اقشامه دوغری ایراد ایدیلدیکنی بیان

سلطان محمد ، نتیجه اوله‌رق ، شو صورتله باغلادی : « شمدیدن اعتباراً ، هر شیئی بن سوق واداره ایده‌جکم . چادیرلریکزه ، قول اردولریکزه پرمسرت دونیکز ؛ ییوب ایچوب قوتلنیکز ، بعده استراحت ایدیکز ، وهجوم اشارتنه انتظاراً اویوییکز . » فی‌الحقیقه ، بوتون اردوکاهده بوتطبیق ایدیلدی .

دیکر طرفدن وندیکلی « باربارو » دیرکه : « مایسك یکرمی‌سکزنده ، تورك پادشاهی‌ترامپته‌لر ووردیره‌رق بوتون اردوکاهه برارادهٔ تبلیغ ایتدیردی، بواراده‌یه کوره ، نه‌رتبه‌ده اولورلر ایسه اولسونلر ، بوتون پاشالر وسائر قوماندانلر، حاصلی اردوسنده هرهانکی برقوماندایی حائز اولان هرکس او کون موقعلرینی ، عکسی تقدیرده باشلری کسیله‌جکی قیدیله ، اشغال ایده‌جکدی ؛ چونکه تورك پادشاهی ، ایرتسی‌کون، بوحزین بلده‌یه قارشی‌هجوم عمومی‌یی اجرا ایتمك نیتنده ایدی. بوامر اعلان ایدیلور ایدیلمز ، بوتون تورکلر صوك درجه‌ده بر استعجال ایله موقعلرینه قوشوشدیلر وبوتون کون ، صباحدن اقشامه قدر ، جمعاً ایکی بیکدن فضله برمقداری بولان مردیوانلری طاشیوب سورلرك یانلرینه ایصتیف ایتمکدن باشقه برشی یاپمدیلر ، عینی زمانده ، مهاجملرك مردیوانلری دیواره طایادقلری اثناده کندیلرینی محافظه ایده‌جك اولان قپو شکلنده جسیم قالقانلری‌ده عینی فعالیتله طاشیورلردی ، ونهایت بریاندن‌ده داغلرکبی اوقلری ییغیورلردی . بونلردن‌باشقه، کومه کومه طوپراق ، آصمه داللری ، وسائر هرنوع مالزمه جمع ایدییورلردی ، بونلر ایله خندکلری طولدیروب هجوم قوللرینه یوللر احضار ایده‌جکلردی . »

ینه او کون اثناسنده ، دها آز مهم اولمیان ، فقط بوسبوتون فرقلی بولنان استحضارات ، « باربارو » نك بزه بحث ایتدیکی بو « حزین بلده » ده عینی

ایدر . حالبوکه « قریتوولوس » بر کون اول ایراد ایدیلدیکنی سویلر . بوندن باشقه ، « فرانچه‌س » سلطانك سامعینه دین اوغورنده محاربه ایدوب شهید اولان حقیقی معتقدلرك جنتده نائل اوله‌جقلری موعود حظوظاتی صایدیغنی‌ده علاوه ایدر .

بکا کوره ، موسیو « پیه‌رس » (اثرینك ٣٢٦ نجی صحیفه‌سنك ایکی نمرولی نوطی) کمال موفقیتله اثبات ایتمشدرکه ، « قریتوولوس » ك سلطانه سویلتدیکی مختلف پارچه‌لرینی ذکر ایتدیکمز بو نطق، اولدیغی کبی ویا هیچ اولمزسه خطوط اساسیه‌سی اعتباریله پادشاه طرفندن حقیقتاً ایراد ایدیلمشدر .

صورتله وقوعه کلدی . محصورین ، موسیو « پیه‌رس » ك دیدیکی وجهله ، دشمن
اردوکاهنده جریان ایدن شیلردن دائمی ، امین و سریع بر صورتده معلومات آلیورلردی ،
بواغلب احتمالدر . تورك اردوسی رؤساسنك سلطانك چادیری اوکنده‌کی بو یوك
اجتماعی متعاقب ، وقت غائب ایتمکسزین قطعی وعمومی هجومك اجراسنه قرار
ویریلدیکی خبرینی‌ده کیزلیجه آلمشدیلر . نه‌دهشت ویریجی ، نه‌چیلدیریجی خبر !
هفته‌لرجه تورك قیلیجینك تحت تهدیدنده ازیلن بو کثیر استانبول خلقی شمدی آرتق بویوك
قتل عام ساعتنك تقرب ایتدیکنی‌اوکرنیوردی . « باربارو » دیرکه : « بوتون کون ،
شهرك هر طرفنده ، چاکلر چالیندی » ، هر کس کندی مدافعه موقعنه دعوت
ایدیلیوردی . قادینلر وچوجوقلره کلنجه ، بونلر یکدیکریله رقابت ایدرجه‌سنه
سورلره طاش طاشیدیلر ، مازغاللرك یانلری تورکلرك اوزرینه آتیله‌جق بوطاشلر
ایله طولدی . هر کسك کندی موقعی ووظیفه‌سی تعین ایتمشدی . شهر ایچنده
تورکلرك صاچدیغی عظیم دهشتك تأثیریله کوزیاشلری دوکن بوتون خلق آیاقلنمشدی .

« استانبول ونديك تبعه‌سنك « باليوس » ی [١] همشهریلرینه قارشی عالی
بر بیاننامه نشر ایتدیردی . کافه‌سنی بوتون قوتلری ایله مدافعه‌یه یاردیم ایتملری
ایچون کمال دقت واهمیتله دعوت ایدییور ، کمال جسارتله چارپشملرینی ، جناب
حقك اوغورنده ، مملکتك مدافعه‌سی وبوتون خرستیانلق عالمنك شرفی ایچون
فدای جان ایتمکه حاضر اولملرینی رجا ایدییوردی [٢] . »

موسیو « پیه‌رس » دیرکه ، محاصرین اردوکاهنده ، بوتون قاره سورینك
بویونجه ، بو بوتون یکرمی‌سکز مایس کوننده حکمران اولان درین بر سکوت ،
اولکی کونلرك حرب حاضرلقلرندن متولد ولوله‌دن دها پك زیاده مؤثر ومعنیدار
اولدی . تورکلر آقشامه‌قدر دوام ایدن شدید اوروجلرینی طوتیورلردی . احتمال
اوکون اوکله‌دن صوکره ، عسکرك اویقو کسدیرملرینه مساعده ایدیلمشدی . ایرتسی
صباح وقوعه کله‌جك هجومه بو صورتله دها زیاده حاضرلنمش بولنه‌جقلردی .

« باربارو » دیرکه : « روماليلر ، دشمن اردوکاهنده حکمران اولان بو خارق العاده
سکونت ایله بو خلاف معتاد عظیم انزوایی مشاهده ایدوب متحیر قالدیلر ، وبو

[١] « پیه‌رس » ك اثرینك ٣٢٦ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .
[٢] « قریتوو ولوس » ك اثرینك ١١٠ - ١١١ نجی صحیفه‌لرینه‌ده مراجعت .

خصوصده بر برینك ضدی احتمالات آغزدن آغزه دور ایتدی . » بعضیلری ، هیهات! بونك محاصره‌نك رفعی ومحاصره اردوسنك عزیمتی ایچون یاپیلان حاضرلقلردن نشأت ایتدیكنی صافدلانه تصور ایدییورلردی . حالبوكه دیكرلری صوك هجوم استحضاراتنه دلالت ایتدیكنی دها دوغری اوله‌رق حس ایدییورلردی، اوت، بو استحضارات معتاددن دها آز كورولتیلی ایدی ، فقط شمدی‌یه قدر بو درجه جدی برصورتده تهدیدكار برحال كسب ایتمه‌مشدی . امیدسزلك ایله قهر اولان مدافعین ، ایچلرینی چكه‌رك ، یكدیكرینه بو مؤلم حقیقتی كوستریورلردی . بعده هركس موقعنی اشغاله كیدییور ، وغایت یاقینلاشان احوال فجیعه‌یه محزون حاضرلنیوردی .

ینه موسیو « پییه‌رس » [۱] دیركه ، محاصره‌نك بوصوك كوننه عائد قیودات اساسیه‌نك مطالعه‌سی یكنسق ویوریجی‌در ، چونكه وقعه نویسلر ملتك ارتكاب ایتدیكی كناهلر حقنده شكایتارینی بلا فاصله سرد وتمهید ایدرلر ، اوكناهلر كه ، بلده‌یی بومدهش تهور الهی‌یه دوچار ایتمشلردر . بونلرك باشلیجه‌سی ، اكر محرر قتولك ایسه، روما ایله صمیمی براتحادی رد ایتمكدن ، واكر اورتودوقس ایسه ، بلده‌نك مقدس حامیلرینه قارشی اجراسی واجب اولان احتراماتی اهمال ایتمكدن عبارتدر ! « پوسكولوس » استانبولك بوصوك كیجه‌سنده برچوق كیمسه‌لرك ابراز ایتدیكی فعالیتی غلیان ایله تقدیر ایتمكله برابر، كیزلی یرلره صاقلانان،ویاخود غلطه‌یه ویا لیمانده‌كی كمیلره التجایه قالقیشان برچوق قورقاقلردن‌ده بحث ایدر . وبالخاصه « نیقولا ـ ژوستینیانی » نامنده‌كی برینی حقنده تعقیبات عدلیه‌ده بولنلمسی ایچون ارائه ایدر ، كه بوآدم مقدما ونديكه رومليك معاونته محتاج اولمدیغی یلانی یازمشدی ، وشمدی‌ده اوغلنی ونامشروع برصورتده اكتساب ایتدیكی ثروتی آله‌رق اولاً غلطه‌ده صاقلانغه ، بعده كیجه‌لین بر وندیك كمیسنه التجایه موفق اولمشدی .

تاریخك الك معظم ساعتلرندن بری اولان بوصوك درجه‌ده محتشم ساعتده ،

[۱] اثرینك ۳۲۷ نجی صحیفه‌سنه مراجعت . معمافیه « دوقاس » (۲۸۰ ـ ۲۸۲ صحیفه‌لرنده) همان همان ضدینی بیان ایدر .

بلده‌لرك قرالیچه‌سی اولان یدالٓهیه‌یه مودوع بوشهر ، شرق خرستیان عالمنك بوتون بتپرست اقوام ایله حضرت محمدك اولادلری اوكنده بیك سنه‌دن زیاده برزماندن بری آچیلمش برشهراهه‌بكزیان بواسكی پای‌تختی عیسویتك خصم جانی اولان دشمنك ووردیغی ضربه‌لر ایله آرتق الی‌الابد سقوط ایده‌جكدی. بوصره‌ده، قلبلری اندیشه‌لر وخرافه‌لر ایله ازیلن استانبول خلقی ارتكاب ایدیلن نیجه جنایتلر ومدهش كفرلرك عفوی ایچون سماواته توجه ایده‌رك برچوق دعالر ونهایتسز فریادلرده بولنیورلردی . چونكه ، عمومك اعتقادینه كوره ، دوچار اولدقلری بوجزا اوبریكمش اولان جنایتلر وكفرلردن نشأت ایدییوردی .

« فرانچه‌س » ه كوره [١] ، ایمپراطورك امری اوزرینه ، یوزلرجه وبلكه بیكلرجه اورتودوقس وقتولیكلردن ، پاپاسلر ، راهبلر وكشیشلردن ، وبونلردن باشقه آغلایان ، حنچقیران ، قوللرینی قوپاران ، صاچلرینی یولان قادینلر وچوجوقلردن مركب جسیم دینی برآلای ، یوكسك صدا ایله كناهلرینی اعتراف ایده‌رك ، جناب حقدن كندیلرینی قورومسنی وبوكناهلرندن دولایی بوشیطانلرك اللرینه دوشمكه مساعده ایتمامسنی رجا واسترحام ایده‌رك ، شهرك بوتون بللی باشلی سوقاقلرینی دولاشدی. بوتون بوجسیم خلق اندیشه‌ناك برسسله « اللهم ، بزه مرحمت ایت » دعاسنی اوقویوردی . یك مقدس تصویرلر ایله ینه اودرجه مقدس امانتلری طاشیان راهبلر ، جناب حق ، حضرت مریم وعزیزلری یاد ایده‌رك ، یوكسك ومدبدب برسسله دعالر اوقویورلر ، وبودعالره خرستیان مؤمنلر نومیدانه استرحام وتمنیلر ایله جواب ویرییورلردی . خلق ، مهاجمینه شدتله مقاومت ایتمك ، ناموسی غائب ایتمكدن ایسه اولومی ترجیح ایتمك ایچون یكدیكرینه جسارت ویرییوردی. مقدس تصویرلری ، سوره قدر ، آغزی اك زیاده آچیق كدیكك بولوندیغی یره قدر طاشیدیلر ، واورالرده كمال دبدبه ومراسم ایله كزدیردیلر ، آنلرك مداخله‌سی سایه‌سنده بومدهش تهلكه‌نك اوكنی آله‌بیله‌جكلرینی بویوك براكثریت قطعی براعتقاد ایله امید ایدییوردی . قرون‌وسطانك بوساده وصافدل روحلرینه بودینی منظره‌لردن دها ایی ودها زیاده اعتماد ویره‌جك برشی یوقدی. كرك محاربلر وكرك غیرمحاربلر

[١] اثرینك ٢٧١ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

بومراسمدن صوك درجه‌ده جسارت آلمش اولدقلری حالده مردانه بر طور ایله عودت ایتدیلر .

بو نقطه‌ده پسقپوس « له‌ئوناردو » نك حکایه‌سی بالخاصه مؤثردر: « خصملریمزك غلیان دینیسنه قارشی لال ومبهوت قالدیغمز حالده ، صیجاق کوز یاشلری دوکه‌رك جناب حقدن رجا واسترحام ایدییور ایدك ، وبرطرفدن‌ده ، بوتون شهرك ایچنده وسورك بویلی بویجه ، یالین آیاق ارکك وقادینلردن مرکب جسیم برآلای تشکیل ایده‌رك مقدس تصویرلری مراسم مخصوصه ایله کزدیرییور ایدك . جناب حقدن اولادلرینك محو وهلاك اولمسنه مساعده ایتمامسنی ، بومدهش مجادله‌ده کندی مؤمنلری لهنده‌صاغ النی اوزادی‌ویرمسنی،وبوصورتله‌کندی اولادلری‌ایچون‌محاربه ایده‌بیلن یکانه حقیقی الله اولوب بردیکرینك‌موجود اولمدیغنی اثبات‌ایتمسنی اندیشه ونومیدی ایله استرحام ایدییور ایدك . ایشته بو وجهله ، بوتون امیدیمزی کندیسنه ربط ایتمش ، وبوصورتله قلباً صوك درجه‌ده کسب قوت ایتمش اولدیغمز حالده ، صوك مجادله ایچون تقرر ایتمش کونی‌اعتماد تام ایله‌بکلیور ایدك . »

بومدبدب الایك نهایتی کلیان آرقه‌سی آلینجه ، ایمپراطورده ، سلطانك کندی اردوکاهنده یاپدیغی کبی، کندی اطرافنده طوپلادیغی اعیان ، زادکان، روم‌وایتالیان امرای عسکریه‌سندن مرکب جماعته بر نطق ایراد ایتدی . بو ، صوك درجه‌ده دهشتناك بواحوال فجیعه ایچنده ، پك علوی برصحنه اولدی . شمدی آرتق محو اولملری محقق اولوب الك اصیل برغایه ایچون حیاتلرینی ویرمکه حاضراولان بوتون بوبهادرلر عینی‌مدهش عاقبته دوچاراوله‌جق اولان سوکیلی ایمپراطورلرینك آتشین سوزلرینی متدینانه دیکلیورلردی. نطق ایمپراطوری ایکی‌قلم طرفندن‌ضبط‌ایدلمشدر. بری بدبخت حکمدارك صادق برخادمی ودوستی اولان « فرانچه‌س » ك درکه پك اوزوندر، دیکری‌نسبة ًغایت قیصه اولوب مدیللی‌لاتین پسقپوسی«له‌ئوناردو»نك‌در. هیچ شبهه‌سز، بو وقعه‌نویسلرك هرایکیسی بواجتماعده حاضر ایدیلر . بونلر نطق ایمپراطوری‌یی همان یکدیکرینك عینی اولمق‌اوزره خلاصه ایتمشدرلر؛ بوخلاصه‌لر ، هرنه‌قدر ذهنیت حاضره‌مز ایچون بر ایمپراطورك ویاخود برباش قوماندانك نطقی اولمقدن زیاده بر موعظهٔ دینیه‌دن عبارت قالیرسه‌ده ، بوکا رغماً پك صمیمیدرلر . نه‌اودوری ونه‌ده اومحیطی نظر دقتدن اوزاق طوتمامليدر . بن بوراده بالخاصه

« فرانچه‌س » ك خلاصه‌سنی تعقیب ایده‌جکم [۱] . صوك ساعتلرینی یاشایان بو ایمپراطور اك فصیح ، اك صاف برلسان ایله بیاناتده بولونور . صوك دفعه اولمق اوزره، جسارتلری یوكسلتمكه جهد وغیرت ایدر. محاربلرینك كافه‌سندن، بلده‌نك وخرستیانلغك سلامتی ایچون، اصیلانه فدای جان ایتملرینی استرحامكارانه طلب ایدر.

ایمپراطور ، پسقپوس « له‌ئوناردو » نك‌ده نقل ایتدیكی وجهله ، فصیح سوز ایله ، اولاً سامعینه جمله‌سنك پك اعلا بیلدیكی شیئی تخطر ایتدیریردی . یعنی آن‌علوی كلمشدی ، موجودیتلرینك ودینلرینك یبرتیجی خصمی مدت مدیده‌دن بری بلده‌لرك قرالیچه‌سی اولان شهری سیقیشدیرییوردی ، شمدی آرتق شكارینی پنچه‌سی آلتنده طوتدیغنی ظن ایتدیكندن ، قودورمش برآرسلانك شكارینی پارچه‌لمغه حاضرلمسی قبیلندن ، صوك ضربه‌لری همان وورمغه حاضرلنیوردی .

قسطنطین، فریاد ایده‌رك ، دوام ایتدی: « ایشته بونك ایچون، بوسبوتون مرد اولمكزی سزدن استرحام ایده‌رم ، وسزی بوآنه قدر دائما یاپمش اولدیغكز كبی، جسور روحلریكزك بوتون فداكارلغیله بوشریرلره مقاومته تشویق ایده‌رم. سوكیلی وطنمز اولان بو نامدار بلده‌نك ، موجود بلده‌لرك قرالیچه‌سی اولان بو شهرك سلامتی ایچون حیاتكزی ویرمكه مجبور اولدیغكزی تخطر ایدیكز ، بونی اونوتمامكزی سزدن رجا ایده‌رم وبونك ایچون باشلیجه درت اسباب موجوددر : اولاً دین وایمان ، صوكره وطن، وصوكره جناب حقك تقدیس ایتدیكی ایمپراطور، نهایت قاریلریكز ، چوجوقلریكز وعائله‌لریكز .

بو اسبابدن یالكز بریسی ایچون موجودیتمزی فدا ایتمك مجبوریتنده ایسه‌ك ، بوكون اولدیغی كبی جمله‌سنك برلشدیكی برصره‌ده ، اولومی قبولده نه درجه تردد ایتمامكه مجبورز عجبا !

« اكر جناب حق ، خطیئاتمز نتیجه‌سیله ، بو دینسزلری مظفر قیلمش اولسه‌یدی ، اب‌اللهك قانیله تقدیس ایتدیكی دینمز تهلكه‌یه دوشمش اوله‌جقدی ، وهیچ شبهه‌سز بو ملاحظه سائرلرینك فوقنده‌در ، زیرا « اكر بر كیمسه بوتون دنیایی قزانمش اولسه فقط او كیمسه عینی زمانده ایمانی ضایع ایتمش اولسه ، بو قزانج آنك نه ایشنه یارادردی . » و ایمانمزدن صوكره هم وطنلرك اك نامدارینی

[۱] اثرینك ۲۷۱-۲۷۹ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

وهمده حریتی فضله اوله‌رق ضایع ایده‌جکدك . نهایت اوچنجی‌شی اولمق اوزره، مقدما هر کسـك حرمت ومداهنه‌سنی جلب ایتمش ، حالبوکه شـمدی او درجه سقوط ایتمش ، او درجه دوچار حقـارت اولمش اولان بو معظم ایمپراطورلق ، محمد دینیلان اودینسز ظالمك تماماً شکاری اوله‌جقدی. ونهایت الامر، چوجوقلریمزدن، زوجه‌لریمزدن وعائله‌لریمزدن الی الابد محروم اوله‌جقدق . بو خائن حکمدار اللی یدی کوندن بری ، کیجه وکوندوز بزه نفس آلدیرمیور ، بوتون قوتیله و بوتون آلات حربیه‌سیله بزی محاصره ایتمکدن صرف نظر ایتمیور . مع مافیه ، هر شیئه آکاه اولان حضرت عیسانك حمایه‌سی سایه‌سنده، شمدی‌یه قدر قاچ دفعه سورلریمزك دیبندن طرد ایدیلدی ، بیلیورسکز . ای قرداشلرم ، سزدن استرحام ایده‌رم ، بو دفعه‌ده قلبکزی صاغلام طوتیکز ، هرنه قدر دشمنك آلات تخریبه‌سی شوراده وبوراده سورلریمزی دهویرمش ایسه‌ده، بز بو تخریباتی کمال جسارتله درحال تعمیر ایتدك. بوتون امیدیمز وبوتون قوت قابمز ایله جناب حقه صیغینمدق . تورکلر طوپچیلرینه ، سواریلرینه ، بریبغین عسکره مالك درلر. فقط بزمده خلاصکار الاهمز وار . بزه بخش ایتدیکی امدادلره اعتماد ایده‌لم! پك اعلا بیلیورم که، دشمنلریمز پك کثرتلیدر، برغروردر، استحصال ایتدکاری موفقیتله غلیانه کلمشـدر ، وبزلر پك محدود بر مقدارده‌یز . بیلیورم که ، آوازه‌لری، ولوله‌لری ایله بزی دوچار دهشت ایتمکی امید ایدیورلر، فقط حقیقتده بونکله بزه هیچ برشی یاپمغه مقتدر دکلدرلر . »

« فرانچه‌س » دن نقل ایتدیکمز بو نطق دهـا اوزون برمدت دوام ایدر . بونی تماماً اقتباس ایتمك فائده‌سزدر . حقیقی بر قوماندانك ، بو درجه مدهش بر صورتده نازك بر ساعتده ، صوك دقیقه‌لرینی یاشـایان عسکرلرینك جسارتنی تقویه ایچون ، سـویلیه‌بیله‌جکی بوتون شـیلری ایمپراطور اولنجه فصاحتیله سـویلدی . صره‌سیله ماضینك معظم خاطراتنی صایدی . بوصوك تبعهٔ صادقه‌سنه آتنه وروماك یتشدیردیکی بویوك قهرمانلرك احفادی اولدقلرینی تخطر ایتدیردی . وکندیسـنه کلنجه ، ملتی ایچون آنکله برلکده أولمکه قرار قطعی ویردیکنی بیان ایتدی .

« فرانچه‌س » وکذلك مدیللی پسقپوسی بیان ایدرلرکه ، ایمپراطور ، نطقنی بیتردیکی صره‌ده ، محاصره‌نك قهرمانی مشهور « ژان ـ ژوستینیانی » نك قوماندا ایتدیکی اطرافده بولنان ایتالیان امراسنه توجه ایدوب آنلره‌ده شو صورتله ادارهٔ

لسان ایتدی ، اولاً وندیکلیلره خطاب ایتدی : « وندیکلیلر ، ای اخوان دین ! سزی جناب حق نامنه تقدیس ایده‌رز . ای جسور وشایان حیرت محاربلر! سزلرکه هاجرك بو دنی اولادلرینی اکثریا قیلجلریکز ایله قهرمانانه قتل ایتدیکز ، وسیللر کبی قانلرینی آقیتدیکز ، سزدن رجا ایده‌رم ، بوکون بو درجه فجیع بر صورتده تهدید ایدیلن بو بلده‌نك مدافعه‌سنده بوتون قوتکز ایله بر کره دها بزه معاونت ایدیکز؛ ذاتاً بو بلده سزك ایچون ایکنجی بر وطن اولدی! اوت ، سزدن رجا واسترحام ایده‌رم ، بزم ایله برلکده قرداش کبی محاربه ایدیکز . »

جنویزلره دها قرداشجه‌سنه، دها حرارتلی، وبلکه دهامؤثربرصورتده خطاب ایتدی .

موزخلرك ، بویله مدهش بر احوال ایچنده ، بو جسور وبدبخت ایمپراطوره سویلتدیکلری بوسوزلری انسان تکرار اوقویجه ، متأثراولیور. قسطنطین تبعه‌سنه قهرمانلغك واصیلانه قبول ایدیلمش فداکارلغك ویردیکی بر فصاحتله ادارهٔ لسان ایتدی . وآنلره بیقمقسزین تکرار تکرار دییوردی‌که : جسارتکزی غائب ایتمیکز . هیچ شبهه‌سز ، باربار تورکلر عدداً متفوق درلر . قوپوردقلری آوازه‌لر وایکلتیلر ایله سزی تدهیش ایتمك ایستیورلر . سزلر هر نه‌قدر آزلق ایسه‌کزده ، قوتلی سورلره ، متفقلریکزك شایان حیرت وتقدیر معاونتنه ، قدرتنه پایان اولمیان اللهك امدادینه مالکسکز . شمدی‌یه قدر یاپدیغکز نیجه مجادله‌لر ایله آرتق محاربه ایچون ملکه کسب ایتدیکز ، هپکز وطنه قارشی فداکارلق ایله یوغرولدیکز . سزدن تضرع ونیاز ایده‌رم ، جساوتکزی غائب ایتمیکز ، روحاً عزم قطعی صاحبی اولیکز . اکر سوزلریمی دیکلرسه‌کز ، سزك ایچون ظفر موعوددر . »

بوعلوی نطق علوی برخاتمه ایله نهایت بولدی . قلبلری ایمپراطورك قلبی ایله برلکده‌چارپان بوتون بوانسانلر ، برقاچ‌دقیقه‌یه قدر حیاتلرینی فدا ایده‌جك اولان بوتون بونامدار فقط مجهول کیمسه‌لر ، « فرانچه‌س » ك تعبیر مخصوصی وجهله ، بوآرسلان یورکلی بهادرلر،کوزیاشلرینه مستغرق اولدیلر ، ویکدیکرینه اعترافاتده بولنیور ، ارتکاب ایتدکلری خطیئاتدن دولایی عفو طلب ایدیورلردی . وقعه

نویس دوام ایله دیرکه : « آرتق نه قاریلرینی ، نه سوکیلی چوجوقلرینی ونه‌ده بودنیاده‌کی منفعتلرینی دوشونیورلر ، کوزلرینه وطن ایچون اولمکدن غیری برشی کورونمیوردی ! » مدیللی پسقپوسی بوخصوصده دها آز قوتلی بیاناتده بولنمز .

اوآره‌لق تاریخك الك فجیع والك مؤثر صحنه‌لرندن بری جریان ایتدی . شرق خرستیان عالمنده کلیسالرك شاهی اولان ایاصوفیه ، کچن سنه ، کانون اولك اون ایکیسنه تصادف ایدن اومشهور وحزین کوندن بری متروك برحالده ایدی ، اوکونکه نیجه سفالت واختلافلرك مبدأینی تشکیل ایتمشدی ، بودفعه بوتون داخلنك بردنبره برجم غفیر طرفندن استیلا ایدیلدیکی کورولدی . بو ، شرق خرستیانلری تاریخنك الك مؤلم برکونی اولان اومشئوم کونك اقشامی وقوعه کلدی . ایمپراطور ، بوتون سرای ایمپراطوری ، بوتون رجال ، بوتون روم ولاتین رهبانی ، بوتون روم وایتالیان امرای عسکریه‌سی ، شهر خلقندن واسع بر غلبه‌لق ، بو لطیف مایس اقشامی بوعصرلق کلیسانك پك پارلاق برصورتده تنویر ایدیلمش محتشم قبه‌لری آلتنده هپ برلکده صوك دفعه اولمق اوزره دیزچوکدیلر . سائرلری میاننده « فرانچه‌س » ایله موسقو الی‌نك وقایعنامه‌سی بوعلوی صحنه‌یی الك ابی تصویر ایدرلر . بو ، آیاصوفیه‌ده اجرا ایدیلن صوك خرستیان آیینی اوله‌جقدی . بونامدار کیجه‌ده ، پرنسلر ، زادکان ، حاصلی قدیم وکثیر بیزانس اصیلزادکان صنفندن قالمش کیملر وار ایسه ، وبونلردن باشقه ، راهبلر ، محاربلر وبوتون افراد ملت ، بوتون خلق : روملر ، جنویزلر ، وندیکلیلر ، آرتق کندینی کوسترن موتك قارشیسنده ، یکدیکرلری حقنده‌کی اعتراضلرینی اونوته‌رق ، غلیان وهیجان ایچنده ، هپ برلکده دعالر ایتدیلر ؛ ایمپراطور ، وبر چوق سلاح آرقداشلری ، « مقدس وغیر قابل ایضاح اسرار » خرستیانیه آیینه اشتراك ایتمك ایستیان بریغین خلق ، یکیدن یکدیکرلرینی قوجاقلایوب متقابلاً کناهلرینی عفو ایتدکدن صوکره ، متدینانه ایفای مراسم ایتدیلر . اودرجه قدیم و اودرجه نامدار برایمپراطورلغك ، مدبدب وبلکه جهانك الك محتشم بوکلیسا-سنده وقوعه کلن بوحالت احتضارنده اویله بوکسك برعلویت واردرکه ، یونان قومی بونکله الی‌الابد افتخار ایده‌بیلور . بو دینی تضرع واعتماد تغنیاتی ، متقرب فجرك کندیلرینه اُولومی هدیه ایده‌جك اولان بوتون خلقك اوقودقلری دعالر ، یونان روحنده ابدی عکسلر براقه‌جقدر . بوآقشام بووجهله روحاً کسب قوت ایتدکدن

صوكره، هركس، ایمپراطوردن الك صوك نفره وارنجه‌یه قدر، كوز یاشلری دوكه‌جك درجه‌ده متأثر اولدیغی حالده، محیط مدافعه‌ده‌كی موقعنه عودت ایتدی.

روملر حقنده عمومیت اوزره آز توجه كوسترن پسقپوس «له‌ئوناردو» دیركه: «بونلر، حربجویانه برطور آله‌رق، خصوصی منفعتلرینی آرتق هیچ دوشونمامك، وآنجق سلامت عمومیه نامنه حركت ایتمك عزم قطعیسیله، سورده‌كی موقعلرینه دوندیلر، وبوحركتلرینی حقیقةً قطعی برصورتده جسورانه وهمان مسرورانه اجرا ایتدیلر. بوتون خط مدافعه اوزرنده، صوك حاضرلقلر دیندارانه ومتأثرانه بر غیرتله تماملاندی.

روملر وایتالیانلر خارجی سورك واسع خطی اوزرنده‌كی محاربه موقعلرینه واصل اولنجه، آرقه‌لرنده‌كی شهره آچیلان بوتون قپولر، رجعت فكرینی تماماً سوندیرمك ایچون، صیقیدن صیقی‌یه قپانوب كلیدلاندی. موسیو «پیه‌رس» بووقعه‌یی، بومشهور محاصره‌یه عائد خارق العاده وقوعاتی كورمش اولنلردن برچوق كیشینك هنوز یاشادیغی برصره‌ده، «تركیانك اصلی وعثمانلی ایمپراطورلری» نامنده براثر یازان فلورانسلی محرر «آندره - قامبینی» یه كوره، اشعار ایدر. بوفجیع تفصیلات باشلی باشنه بوآدملرك نه‌درجه صغوق قانلیلقله بویله جسورانه بر وضعیت آلدقلرینی، ونه‌درجه ساده برصورتده یاغلبه چالمق ویاخود أولمكه قرار ویردكلرینی ارائه ایدر.

بوبهادر مدافعلر، كیجه‌نك متباقی ساعتلرنده، بوتون سوربوینجه، تورك اردوسنك دهشتناك كورولتیسنی ایشیتدیلر، توركلر هجوم عمومی ایچون حاضرلقلرینی اكمال ایدییورلردی. بوصره‌ده بر وقعه ظهور ایدركه، بونی قهرمان ایمپراطور قسطنطینك رفاقتندن آپولیان مورخ «فرانچه‌س» بزه پك مؤثر بر صورتده حكایه ایدر: «ایمپراطور، كندیسیله برلكده عینی آیینی ایفا ایدن بر جم غفیر طرفندن احاطه ایدیلمش اولدیغی حالده، بویوك كلیساده - آیاصوفیه‌یی بو وجهله تسمیه ایتدكلری معلومدر. - دعالر ایده‌رك و كوز یاشلری دوكه‌رك بر عزیز كبی اجرای مراسم ایتدكدن صوكره حیوانه آتلادی - بو خصوصده دوران ایدن خرافه‌یه كوره، غایت كوزل بر عرب قیصراغنه بینیوردی - و محاصره‌نك بوتون امتدادنجه محل اقامتی اولان «ولاكرنا» سراینه واصل اولدی. اوراده برمدت قالدی، وحاضرون میاننده خاطرلرینی قیرمش اوله بیلمسی محتمل اولنلردن بر دفعه دها عفو طلب

ایتمك ایچون بو قیصه فاصله‌دن استفاده ایتدی . » بورایه کلنجه ، « فرانچه‌س » فریاد ایدر : « بو درجه مؤثر بر صحنه‌نك قارشیسنده کیمده حال قالیردی ! کیم ، نه قدر طاش قلبلی اولورسه اولسون ، کوز یاشلرینی ضبط ایده‌بیلوردی ! »

صداقتکار خادم حکایه‌سنه شو طرزده دوام ایدر : « بردفعه دها آتلره بیندك ـ بو ، کیجه یاریسندن بر آز صوکره ، یکرمی طقوز مایس کوننك ، او صوك کوننك ایلك ساعتنه دوغری ایدی ـ وسرایی ترك ایدوب سورك بونجه مدافعلرك جسارتلرینی یوکسلتمکه چالیشه‌رق ، ایلریلدك . هر کس ، بلا استثنا ، سورلر ایله برجلرك اوزرنده‌کی موقعلرنده ایدی . بوتون قپولر کمال دقتله قاپانمش ومحافظه ایدیلمشدی . هیچ برکیمسه چفته سورك بیننده‌کی قوریدوردن نه ایچری کیره‌بیلور ونه‌ده اورایه چیقا بیلوردی . خروسلر اوتمیه باشلادیغی بر صره‌ده ، « قالیقاریا قپوسنه » واصل اولدق. حیوانلریمزدن ایندك ، و بر برجك یوقاریسنه چیقدق [١] . بو یوکسك نقطه‌دن ، بر چوق سسلرك چیقاردیغی کورولتی‌یی ، واسع بر شماته طرزنده ، ایشیتدك . محافظلر بونك بوتون کیجه بویله دوام ایتمش اولدیغنی بزه سویلدیلر . دشمن ، کثیف بر ظلمتدن بالاستفاده خندكك کنارینه برچوق هجوم ادواتی نقل ایدییوردی . دکز جهتنده‌ده ، عینی‌وجهله، آتشین بر حرب‌فعالیتی حکمران ایدی . دشمن کمیلری ، کرك مرمره ساحلنده وکرك خلیج ساحلنده سورلره تقرب ایدییورلردی. خلیجك منتهاسنده ، هجوم‌قوللرینك مروری ایچون متحرك کوپریلر قورییورلردی . »

نه غم آلود والمناك جولان ! فجرك طلوعنی صوك دفعه اوله‌رق کوره‌جك اولان جسور حکمدار ایله سوکیلی خادمك طاشیدقلری جانخراش افکار نه‌اوله‌بیلوردی! اندیشه‌لر ایله مالی براویقویه دالمش اولان جسیم شهر ایله ولوله‌دار تورك اردوکاهنك بیننده ، بلده‌نك صوك امیدی اولان کیریسنده نیجه مرد قلبلرك ضربان ایتدیکی قسماً ییقیلمش سورك بونجه ، منزویانه ایلریلدکلری صره‌ده ، عجبا نه‌کبی حزین وفجیع افکاری طاشییورلردی . بو حوالیده‌کی ساکن ولطیف بومایس کیجه‌سیله بوعلوی جولان ایمپراطوری بیننده‌کی تضاد نظراعتباره آلنسون. صباحك بر ایله ایکیسی آره‌سنده ، ایمپراطور و « فرانچه‌س » یکدیکرندن

[١] بو برجی طانیمق‌ایچون‌موسیو پیه‌رس » ك اثرینك ٢٣٢ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

آیریلدیلر . اغلب احتماله کوره ، بر ده‌اده یکدیکرینی کورمدیلر !

« باربارو » نك حکایه‌سی دها آز بلیغ دکلدر . دهشتناك بر أولومك صوك درجه‌ده یاقلاشدیغنی بیلن بوتون بو قهرمانلرك ، بو صوك کیجه‌ده ، روحاً حس ایتمش اولدقلری اوزونتی ودهشتی بوتون بلاغتی ایله بزه حکایه ایدر .

بووندیکلی وقعه نویس دیرکه : « بوتون کون ، هرکس کندی موقعنی اشغال ایتسون ایچون ، شهرك هر طرفنده چاکاری طوقاقلییورلردی . بوتون کون ، قادینلر وچوجوقلر سورلره برچوق طاش طاشیمش، وبونلری مهاجمنك باشلرینه آتیلمق اوزره مازغاللرك یانی باشنه داغلر کبی ییغمشدیلر . تورکلرك صاچدیغی بویوك قورقونك تأثیریله کوز یاشلری دوکه‌رك شهرك ایچنده دولاشیورلری ، وکیجه‌نك برینه دوغری، بوتون دشمن اردوکاهنده، ایکی اولکی کیجه یاقیلنلردن دها زیاده بروسعتده مدهش آتش ییغینلرینك سمایه یوکسلدیکی کوریلدی ، وعینی زمانده اویله آوازه‌لر و ایکلتیلر ایشیدیلییوردی‌که ، بز خرستیانلر بونلره تحمل ایده‌میور ایدك . بر طرفدن‌ده ، بومبارده‌لر وهله برچوق قره‌بینه‌لر ایله انداخته بدوام ایدییورلر ، واوزریمزه او درجه کثرتلی طاش کوله‌لر یاغدیرییورلردی‌که ، جهنمده اولدیغمزی ظن ایدییور ایدك . دشمنك بو دهشتناك شنلکلری کیجه یاریسنه قدر امتداد ایتدی . بوساعتده ، بو پتپرستلر آتشلرینی سوندیردیلر، فقط بوتون کیجه حضرت محمدك اسمنی ذکر ایتمکدن برآن خالی قالمدیلر ، استانبوللیلر اللرینه دوشورتوب کندیلرینی مظفر قیلمسی ایچون پیغمبرلرینه التجا ایدییورلردی . بز خرستیانلره کلنجه ، کیجه کوندوز ، کوز یاشلری دوکه‌رك ، بزلری بو شریر پتپرستلردن تخلیص ایتملری ایچون ، اللهه ، آناسی حضرت مریمه ، وجنته‌کی بوتون عزیزه‌لره متدینانه تضرعاتده بولوندق . بناءً علیه هرایکی طرف کندی اللهنه ، اونلر کندی اللهلرینه ، بز بزمکینه ، مظفریتـه نائل ایتمسی ایچون دعا ایدییوردی ، حالبوکه بزم اللهمز سماده آناسی حضرت مریم ایله برابر ، ایرتسی کون وقوعه کله‌جك اوصوك درجه‌ده خشین محاربه‌ده آنلرك غالب کلمسنه قرارویردی .»

سیلاوون وقایعنامه‌سنه کوره ، یکرمی‌سکز مایس آقشامی آغیروسیسلی بر آقشام ایدی . کیجه ایلریلدکجه ، غایت کثیف جسیم بولوطلر شهرك اوزرینه ییغیلدیلر . صیقیندی‌دن اویویامیان سلطان محمد بونی خیرلی بر علامت عدایتمیوب دوچاردهشت

اولدی. اك مقتدر علماسندن بری چاغیرتدی، بو عالمشهرك اوزرینه ییغیلان بولوطلرك آنك آرتق ضیاعنه دلالت ایتدیکنی بیان ایتدی. اوآرالق، وقایعنامه‌ده‌کی تعبیر وجهله، «بوغا کوزی کبی ایری» بر مقدار جسیم یاغمور دامله‌لری دوشدی. کیجه یاریسنه دوغری، صوك تورك آتش ییغینلری ده سوندی. بر دوریه قوللنك آغیر وموزون خطوه‌لریله آره صره انقطاعه دوچار اولان درین برسکوت، بدبخت بلده ایله اوچ یوز بیك محاربك اشغال ایتدیکی جوارنده حکمران اولدی.

اك شایان اعتماد قیوداته کوره، استانبوله قارشی یاپیلان صوك هجوم عمومی، ١٤٥٣ سنه‌سی مایسنك یکرمی سکزی پازارایرتسی ایله یکرمی طقوزی صالی کونلری بیننده‌کی کیجه‌ده، صباحك آلافرانغه ساعت بری ایله ایکیسی آره‌سنده باشلامشدر. [١]. برکون اول سلطان طرفندن ویریلان امرلره حرفی حرفنه اطاعت ایدیلمشدی. اشارت ویریلیر ویریلمز، جسیم بلده، اوچ جهه‌سندن بردنبره صوك درجه‌ده بر شدتله دوچار هجوم اولدی. «فرانچه‌س» دیرکه: «دشمن محاربلرینك تشکیل ایتدیکی ییغینلر باشلادیغی یرده نهایت بولان برچنبرکبی شهری قوشاتیوردی.»

دکیز طرفنده، یعنی خلیج درسعادت ایله مرمره ساحلنده، تورك کمیلرینك، کیجه‌نك صوکنه دوغری، کندیلرینه ویریلان امر موجبنجه محاربه نظامنه کیرمك ایچون، ایلریلمش اولدیغی سویلنشدك. قاره جهتنده، معظم سورك بویلی بوینجه، هجوم متعدد نقطه‌لردن عینی زمانده اجرا ایدیله‌جکدی. فقط، معلومدرکه، باشلیجه هجوم «لیکوس» وادیسنده وقوعه کلدی. اللی بیك کوکسدن قوپان مدهش حرب نعره‌لری مقدما نیجه کونلردن بری بوغوشولان بومشئوم حوالیده بردنبره هوای نسیمی‌نی صارصدی. ایکی بیك هجوم مردیوانتی حامل اللی بیك محارب الله، الله، لااله الا الله صدالری ایله سوره آتیلدیلر. مدافعین، اندیشه‌لر ایله مالی بر مدت استراحتدن صوکره، «اللهم بزه مرحمت ایت» نقراتی ایله سلاحلره صاریلدیلر. صوك مجادله باشلامشدی.

---

[١] هجومك باشلاندیغی بو تاریخ حقنده «پیه‌رس» ك اثرینك ٣٢٤ نجی صحیفه‌سنده‌کی بر نمرولی نوطه مراجعت. — «ده‌تیه» نك اثرینك یکرمی ایکنجی جلدینك ١١٧٧ نجی صحیفه‌سنده موجود اسکی برصرب وقایعنامه‌سندن مقتبس جدوله مراجعت. بو جدول مدافعه امراسنك اسملری ایله صوك هجوم اثناسنده اشغال ایتدکلری محاربه موقعلرینی ویریر.

« قریتووولوس » دیرکه: « پادشاه ، هرشیدن اول، ترامبته‌لر، زیللر، قرانه‌ته‌لر، چیغیرتمه‌لر والخ سائر برچوق آلتلر ایله هجوم اشارتنی چالدیرتدی. بوتون بواردولرده موجود لایعد ولایحصا آلات موسیقیه‌نك چیقاردیغی سسلر محیطی اودرجه قوتلی واودرجه مدهش برآهنك موسیقی ایله طولدیردی‌که ، هوای نسیمی حصوله کلن بومضاعف عکسلر ایله دوچار اهتزاز اولدی . بوندن صوکره ، سلطانك معظم سنجاغی چیقاریلوب هرکسك کورمسی ایچون سمایه دوغری چکیلدی .

موسیو « پیه‌رس » دیرکه : « بللی باشلی هجوم ، « لیکوس » وادیسنده ، کلیشی کوزل یاپیلمش سپره یاخود سوره قارشی وقوعه کلدی ؛ بونقطه‌ده ، « ته‌تالدی » نك بیاناتنه کوره ، مازغاللر هیچ اولمزسه بیك ایکیوز قدم برساحه داخلنده ، تورك بومباردمانی ایله تخریب ایدیلمشدی . « قالیقوندیلاس » ه کوره ، سورك بوقسمنده موجود اك قوتلی درت برج خاك ایله یکسان اولمشدی. « دوقاس » ه کوره ، اولجه دیدیکم کبی ، بونقطه‌ده‌کی خارجی سور او درجه تماماً تخریب ایدیلمشدی‌که ، محاصرین یکدیکرینی فراخ فراخ کوره‌بیلیورلردی . نهایت « قریتووولوس » ك افاده‌سنه کوره ، محاصرینك طوپچی طوپلری اودرجه مدهش خسارات ویرمشدیلرکه ، حقیقتی سویلمك ایجاب ایدرسه ، بونقطه‌ده آرتق خارجی سور موجود دکل ، فقط یالکز جسیم کریشلردن ، چالی دمتلرندن ، آغاج داللرندن ، طوپراق ایله مملو سپتلردن وسائر اله کچن هرنوع مالزمه‌دن چارجابوق یاپیلمش برشرامپول واردی. »

موسیو « پیه‌رس » دوام ایله دیرکه : « مدافعین، بوکلیشی کوزل یاپیلمش سپر ایله داخلی سور آره‌سنده ، اویله بروضعیتده قالمشدیلرکه ، یا دشمن ایله کوکس کوکسه چارپیشوب غالب کلمك ویاخود محو اولمق لازم کلیوردی . سلطانك پلانی ، هجوم جدی‌یی بالخاصه بونقطه‌یه ، وسورك ادرنه قپوسی ایله تکفور سراینك آره‌سنده‌کی قسمنه توجیه ایتمك ، الده بولنان بوتون تازه قوتلر ایله یکدیکرینی متعاقب هجوم ضربه‌لری ایندیرمك ، وعینی زمانده سورك دیکر نقطه‌لرینه ، مدافعینی اونقطه‌لرده طوتمق وحتی اك جدی برصورتده تهدید ایدیلن حوالیده بولنانلردن اوراره جلب ایتمك ایچون، اولدقجه شدید، فقط جعلی هجوملر کوسترمك ایدی . »

سکزنجی فصل

« لیکوس » حوالیسندن استانبوله هجوم وبو هجومك بربرینی متعاقب اوچ مدهش صفحه‌سی . — « قه‌رقو پورتا » حادثه‌سی . — « ژان ـ ژوستینیانی » نك آلدیغی مشئوم یاره . — علوی مجادله . — نهایت تورکلرك مظفریتی . — طوپ قپونك اوکنده‌کی صوك مصادمه . — « قسطنطین دراغازوس » ایله باشلیجه قوماندانلرینك قهرمانانه وفاتلری . — مظفر تورك اردوسنك استانبوله دخولی . — استانبولك دیکر جهتلرنده هجومك تولید ایتدیکی احوال .

تورکلرك استانبوله قارشی اجرا ایتدکلری صوك هجوم حقنده ، زمانك مالك اولدیغمز بر چوق قیوداتی میاننده ، الك جانلیسی ، الك زیاده وقوعاتدن طوغمش اولنلردن بری ، هیچ شبهه‌سز ، وندیکلی « باربارو » نك ، کندیسندن شمدی‌یه قدر صیق صیق اقتباساتده بولوندیغم بو رأی‌العین شاهدك براقدیغی اثردر. بودفعه‌ده هیچ اولمزسه خطوط اساسیه‌سی اعتباریله ، ترجیحاً بو اثری تعقیب ایده‌جکم .

« باربارو » شو صورتله حکایه ایدر : « مایس آینك حربك صوك کونی اولان یکرمی طقوزنده ، الله روملر علیهنه شدید برحکم اصدار ایتدی، یعنی بواستانبول بلده‌سنك، یوم مذکورده، تورك سلطانی مرادك اوغلی محمدك النه دوشمسنی ایستدی، بونك تفصیلاتنی سزه اشاغیده ویره‌جکم ، ذاتاً ، جناب حق ، بوتون اخبارات پیغمبرانه‌یی ، بالخاصه مقدس قسطنطینك برنجی اوله‌رق اشعارینی یرینه کتیرمك ایچون ، بوحکمی ویردی، آیاصوفیه کلیساسنك قربنده، برستون اوستنده اسبسوار برهیکلی موجود اولان بوایمپراطور، الی ایله آناطولی‌یی، یعنی تورکیایی کوستره‌رك، وشو : « بنی دوچار هزیمت ایده‌جك کیمسه اورادن کله‌جکدر . » جمله‌سنی تلفظ ایده‌رك پیغمبرانه براشعارده بولنمشدر [١] . ایمدی، ١٤٥٣ سنهٔ میلادیه‌سی مایسنك

[١] حقیقتده ، بوهیکل ، « اوکوسته‌ئون » یاخود برنجی « ژوستینیه‌ن » ك شرقی تهدید ایدر بر وضعیتده حك ایدلمش هیکلیدر .

یکرمی‌طقوزینه مصادف بوکونده، فجردن اوچ ساعت اول، تورك سلطانی مرادك اوغلی محمد، عمومی محاربه‌یه کیریشمك ایچون، بو استانبول بلده‌سنك سورلرینه بالذات کلدی، وبو محاربه سایه‌سنده، شهری ضبط ایتدی.

«باربارو» دوام‌ایله دیرکه: «تورك پادشاهی، قطعاتنی، بهری اللی‌بیك کشیدن مرکب اولمق اوزره اوچ قسمه آییردی. برنجی قسمی اردوسنده کثرتله موجود اولان خرستیانلر تشکیل ایدییوردی؛ ایکنجی قسم، علی‌العاده انسانلردن، یعنی کویلیلر وبوکا مماثل آدملردن‌مرکب‌ایدی؛ اوچنجیسی، بیاض کلاهلی یکیچریلردن ترتیب ایدیلمشدی‌که، بو یکیچریلرك کافه‌سی دوغریدن دوغری‌یه سلطانك معیتنه مربوط اولوب هرکون علوفه آلان قیمت حربیه‌لرینه کوره سچیلمش ممتاز عسکرلردر، و بونلرك کیریسنده، ایکنجی درجه‌ده بررتبه‌یی حائز بوتون پاشالر، وبو پاشالرك کیریسنده‌ده تورك پادشاهی بولنیوردی.»

موسیو «پیه‌رس» [۱] ده دیرکه: «حقیقتده، «باربارو» طرفندن اشعار ایدیلن بو برنجی قسم باشی بوزوقلردن‌متشکل ایدی، بونلرسلطان محمدك اردوسنك اك آز ایی‌قطعاتندن عبارت‌اولوب‌شمدی‌یه قدر قاره سورینك منتهای شمالیسنده‌کی قسمنك قارشیسنده اردو قورمشدیلر. بوغیرمنتظم محاربلرك‌برچوغی مسلماندیلر، فقط بونلر میاننده او درجه اجنبیلر، قتولیکلر واردی‌که، «باربارو»، کوردیکمز وجهله، هپسنه خرستیان دییوب کچر. حتی پسقپوس «له‌ئوناردو» بونلرك ایچنده آلمانلر، مجارلر، روملر، لاتینلر وسائر مختلف ملتلردن برچوق یبانجیلر موجود اولدیغنی بیان ایدر. سلطانك، بو آدملر ایله ایلك هجومی اجرا ایتدیرمسندن مقصد اصلیسی، بو ایلك حرکت ایله محصورینك قوتلرینی ومهماتنی صرف ایتدیرمکدی. بو، عدداً ازیجی تفوقی دها ایی استعمال ایتمك ایچون، بر معتاد تطبیق ایتدیکی اصولی ایدی [۲]. «باربارو» یه کلنجه، بو خالص وندیکلی، بو تعبیه سببندن باشقه، دها اهمیتلی بر دیکر سبب موجود اولدیغنی درمیان ایدر، اوده، سلطانك مسلمانلردن‌زیاده خرستیان‌عسکرلرینی‌اولدیرتمکی طبیعتیله ترجیح ایتمسی کیفیتیدر.

[۱] اثرینك ۲۳۳ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

[۲] اثرینك ۳۲۵ نجی صحیفه‌سنده‌کی الثی نمرولی نوطه مراجعت.

« باربارو » نك خرستیان‌قولی تسمیه ایتدیکی برنجی هجوم‌قولی ، سوری آشمق ایچون مردیوانلری حامل اولدیغی حالده ، اولاً اوق منزلنه قدر ایلریلدی . بو ایلك مهاجمین دالغه‌سی ، احتمال تکفور سرایندن اعتباراً کلیشی کوزل یاپیلمش شرامپولك قارشیسنه و اورادن طوپ قپویه قدر امتداد ایدن کنیش بر جبهه ایله حرکت ایدییوردی . « قریتووولوس » [٣] دیرکه : « منسوب اولدقلری نسللر ودینلر قدر ، اوقلر ، صاپانلر ، کوچوك قره‌بینالر ، تفنکلر کبی ، مختلف سلاحلر ایله مسلح بو مهاجملر آغیر آغیر ایلریلیورلردی . برچوقلری یالکز بر تورك پالاسیله کوچوك بر قالقان طاشییوردی . اوق منزلنه واصل اولنجه ، محاربه ایچون توقف ایتدیلر . بو ، هر ایکی طرفك شدت تهورینه رغماً ، اولاً اوزاق مسافه‌دن بر مصادمه‌دن عبارت اولدی . یکدیکرلرینه اوق وصاپان طاشی فیرلاتیورلردی . آرکبوتلر وفتیللی تفنکلرك آتدیغی قورشون مرمیات یاغیوردی . هوایی یاروب ایلریلین هرنوع مزراقلری یکدیکرلرینه فیرلاتیورلردی . مدافعین میانه خوف وهراس القا ایتمك مقصد یکانه‌سیله یاپیلان بوایلك انداختدن صوکره ، بوحدسز و حسابسز مهاجمین ، لطیف بر منظره تشکیل ایدن بو باشی بوزوقلر ، یاغمور کبی یاغان اوقلرك تأثیری آلتنده ، غیر منتظم ووحشیانه صیچرامه‌لر ایله ، خارجی سورك انقاضنی ، بالخاصه کلیشی کوزل یاپیلمش سپری آشمغی تجربه ایچون ، کنیش خندکه دوغری هجوم ایتدیلر . آن واحدده یوزلرجه مردیوانلری دیواره دیکدیلر ، طاقم طاقم اولوب بومردیوانلری صیقی صیقی طوتمغه وبو وسائط ایله چارچابوق یاپیلمش سپری آشمغه جهد وغیرت ایدییور ، وقوپاردقلری مدهش ولوله و قیامت ایچنده یکدیکرینك سرتنه پرتهور چیقوب دیواری طیرمانمق ایستیورلردی . « باربارو » ده دیرکه « فقط بزمکیلر بومردیوانلری ، اوزرلرینه چیقمغه چابالیانلر ایله برابر ، بردنبره یره دویرییورلردی ، بوتون بو یره سریلنلر بزمکیلر طرفندن او آنده اولدیریلیورلردی ، وینه بزمکیلر ، مازغاللرك آره‌سنده‌کی یرلردن ، آنلرك اوزرینه یوقاریدن آشاغی‌یه بویوك طاشلر آتیورلردی ، اوصورتله‌که آنلردن پك آزی اُولومدن قورتوله‌بیلیوردی . سورك دیبنه نه‌قدر کلدی ایسه اوقدر قتل ایدیلدی ، ومردیوانلری دیکمکله اوغراشانلر بو اُولولری کورنجه ،

[٣] اثرینك ١١٢ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

یوقاریدن آتیلان قیا پارچه‌لری ایله محو اولمامق ایچون رجعت ایتمك ایستدیلر. فقط کندیلرینك کیریسنه وضع ایدیلمش دیکر تورکلر بونلرك قاچمق ایستدیکنی فرق ایدنجه، بو فراریلری پالالر ایله بیچیورلر، وتکرار سوره دونمکه مجبور ایدیورلردی. بناءً علیه، برنجی دفعه‌ده دکلسه ایکنجی‌ده اولملری محقق ایدی.»

هنوز قرا کلق برکیجه‌ده، یوزلرجه متره‌لك برساحه‌ده جریان ایدن بو بویوك مصادمه‌دن متحصل جهنمی غلغله، وادینك قعرنده نصفاً تخریب ایدیلمش سوره قارشی آتیلان بواللی بیك مهاجمینك حصوله کتیردیکی مدهش قاریشقلق تصور ایدیلسون. هجومده‌کی جرأت وجسارت، مدافعه‌ده کوستریلان ایشیدیلمامش شدت وتهوره مساوی ایدی. تورك هجوم قوللرینك قارشیسنده، کوچوك بیزانس اردوسنك اك مکمل عسکرلری، امثالسز برقوماندان، قورقو نه‌دیر بیلمز قصورسز برمحارب اولان قهرمان «ژوستینیانی» نك قوماندا سی آلتنده‌کی روم وایتالیانلردن مرکب ایکی بیك محارب بولنیوردی.

زره کوملکلر ایله مجهز اولان مدافعین، مازغاللردن اشاغی صارقاره‌ق، اوزون وکسکین قیلیجلرینی صاوورییورلردی؛ مهاجمین اودرجه کثیر وصیقیشمشدی که، حقیقتاً برانسان ییغیننه قیلیچ وورییورلردی؛ برتهور هجومه آتیلان محاربلرك، اوزرلرنده برتسبیح کبی صیم صیقی دیزلدکاری، مردیوانلری بازو قوتیله دوریرییورلردی، فتیللی تفنکلر، «قولورین» دنیلان کوچوك قلعه طوپلری ایله مرمیات یاغدیرییورلردی؛ اشاغی‌یه برچوق مقدارده طاش وقیا پارچه‌لری فیرلاتیورلردی، که بونلر غایت غلبه‌لق وصیقیشمش اولان تورکلر بیننده مدهش ضایعاته سببیت ویرییوردی.

بویله شدید برمقاومت نهایت بو ایلك مهاجمینی یوردی. فقط باشلرنده‌کی قوماندانلری آنلری دائما تکرار تکرار هجومه‌سوق ایدییوردی، زیرا وظیفه‌لری بالخاصه مدافعینك، بلافاصله تکرر ایدن هجوملر ایله قوتنی توکتمك ایدی. تورکلر میاننده اك جسورلری یکدیکرینه چنکل کبی طاقیله‌رق، بعضکره سورك تپه‌سنه قدر واصل اولیورلردی، فقط اوراده کافه‌سی هیچ شاشمقسزین اولدیریلیوردی. «باربارو» دیرکه: «اودرجه قیریلدیلر که، حیاتده قالانلر، سوردن یاتان طاشلر ایله قفالری قیریلماسی ایچون، کیری‌یه چکیلمك ایستدیلر،

فقط كيريلرنده بولنان ديكر توركلر بونلری كورنجه ، فرارلرینی منع ایتمك ایچون
پلا ضربه‌لريله پارچه پارچه ایتدیلر ، ومتباقیسنی‌ده تكرار سوره دونمكه مجبور
ایتدیلر . احتمال بونلر ، موسيو « پییه‌رس » ك ظن ایتدیكی كبی ، برنوع معیت
ژاندارمه‌سی اولان تورك چاوشلری ایدی ، وسلطان طرفندن بوخشین انضباط
ایشی ایله توظیف ایدیلمش اولوب كندی قوماندا‌سی آلتنده ، مهاجمین میاننده
قاچمغه قالقیشانلری قیرباج وپلا ضربه‌لری ایله كیری‌یه دوندیرمكه مأمور ایدیلر .
ودها كیری‌ده ، یكیچریلردن برزنجیر تشكیل ایدیلمشدی كه ، بورادەده فراریلر
ایچلرندن برنجی خطی یاروب كچمكه موفق اولنلری قیلیجله یره سرییورلردی .
بناءً علیه ، بوبرنجی هجوم قولنك عسكرلری ایچون یا غالب كلمك ویاخود اولمكدن
باشقه برچاره قالمامشدی . « قریتوولوس » دیركه : بلامرحمت چارپیشیورلردی ،
ووریيورلر ، ووریلیورلردی ، وبوضربه‌لر عادتا قودورمش كبی برشدت ایله تعاطی
ایدیلیوردی . یوكسك سسله نعره‌لر ، مدهش تهدیدلر وكفرلر ایشیدیلیوردی .»

بو مدهش برنجی محاربه بر یاخود ایكی ساعتدن بری دوام ایدییوردی[۱] .
تورك محاربلرندن بر چوغی ، قیمت حربیه‌جه اظهار ایتدكلری خارقه‌لره ،
جسارتلره ، وتفوق عددیلرینه رغماً ، یا محو اولمشلر ویاخود مختلف طرزلرده
محاربه‌دن خارج قلنمشلردی . نهایت سلطان حیاتده قالانلرك كیری‌یه چكیلملرینه
مساعده ایتدی . بو ایلك مهاجملر كندیلرینه ترتب ایدن وظیفه‌یی فنا بر صورتده
ایفا ایتمش دكلدیلر . بر چوق دفعه تكرر ایدن جرأتكارانه هجوملری ، بومدهش
مجادلات ، مقداری پك آز اولان مدافعینك قوتلرینی بحقٍ توكتمشدی . بوبیچاره‌لر
نیجه هفته‌لردن بری ، آنجق بر قاچ ساعتلك استراحته مظهر اولمشلردی !
مهاجمینك رجعت ایتدكلرینی كورنجه ، هیچ اولمزسه فجر وقتنه قدر ، قورتولمش
اولدقلرینی ظن ایتدیلر . حتی بعضلری ، موسيو « پییه‌رس » ك دیدیكی وجهله ،
بو ایلك هجومی ، هجوم عمومینك برنجی صفحه‌سندن زیاده مهاجمینك تجربه‌سنه
قالقیشدیغی برباصقیندن عبارت اولدیغی ذهابنه دوشدیلر . هیهات ! بونلریك چابوق
انكسار خیاله اوغرایه‌جقلردی .

« باربارو » یه كوره : « ایكنجی هجوم قولنك قودورمش ارسلانلره بكزیان

[۱] « قریتوولوس » ه كوره ، كوردیكمز كبی ، ایكی یاخود اوچ ساعتدر .

عسکرلری ، آناطولینك بو تورك قواسی ، سورك طوپ قپو جوارنده‌کی قسمنه هجومه قالقدیلر ، وبو دهشت مشاهده‌ایدیلنجه، بردنبره شهرك هرطرفنده وسورك بوتون قپولرنده چاکلر وورمغه باشلادی ، و هرکس رحیم وشفیق اولان رب لایزالی ، بوخائن تورکلره قارشی ، امدادینه‌چاغردی ، اوصورتله‌که ، بوتون‌خلق، خارجده ، کلیشی کوزل یاپیلمش سپرك کیریسنده تکرار کوزوکمه باشلایان بو پتپرستلره دوغری قوشوشدیلر .

ینه « باربارو » نك قیدینه کوره ، کیجه‌نك کثیف ظلمتنی تنویر ایدن فجرك ایلك شعاعی فیشقیردیغی بر صره‌ده ، سیل کبی هجومه قالقیشان بو یکی کتلهٔ بشر ، تعلیم و تربیه کورمش ، پك سرت و چالاك ، زره کوملکلر ایله مجهز ومنتظم محاربلردن مرکب ایدی . بو ، حقیقتاً کون دوغمه‌سیله برابر باشلایان بویوك هجوم ایدی. وندیکلی وقعه‌نویس دوام ایله دیرکه : « ایکنجی هجوم قولنك بو عسکرلری بزی مدهش مشکلاته اوغراتدیلر ، وفنا بر حالده یوردیلر . بونلرده مردیوانلرینی سوره دایاماغه‌چبالیورلردی، فقط سوزی کمال‌جسارتله مدافعه‌ایدنلر بومردیوانلری یره آتیورلر ، وبو شریرلردن برچوغنی‌أولدیرمکه موفق‌اولیورلردی . بر یاندن‌ده، آرباتلریمزایله بومبارده‌لریمز بلافاصله اوزلرینه مرمی یاغدیرییوردی، اوصورتله‌که، مهاجملردن حقیقتاً اینانیلمیه‌جق بر درجه‌ده چوق بر مقداری تلف ایدیله‌بیلدی.»

« قریتووولوس » هجومك بو ایکنجی‌صفحه‌سی تقریباً عینی‌صورتله حکایه‌ایدر : « سلطان محمد قالقانلی وزرهلی اولنلر ایله دیکر بر قاچ طابوری طوپلادی، وآنلره شویله خطاب ایتدی : « دوستلرم ، اولادلرم ، سزلرك نه بابا یکیتلر اولدیغکزی کوستره‌جك زمان کلدی ، آرش ایلری ! » بو عسکرلر ، درحال مدهش نعره‌لر آته‌رق ، خندکی آشدیلر ، وهمان تماماً تخریب ایدیلمش اولان خارجی سوره ، بعده دها کیریده کلیشی‌کوزل انشا ایدلمش شرامپوله هجوم‌ایتدیلر. بوراده مهاجمین ایله مدافعین بربرینه قاریشدی ، ومدهش بر کوکس کوکسه مصادمه‌سی باشلادی. کندیلرینی قالقانلر ایله حمایه ایدن ، زره کوملکلر ایله مجهز تورکلر بو سپری آشمغه چبالیورلر ، روماییلر [۱] وایتالیانلر بونلری پوسکورتمکه وبو صورتله او قیمتدار سپری محافظه ایتمکه جهد وغیرت ایدییورلردی . بو ، حقیقتاً بر أولوم

[۱] او زمان روملر بو نام ایله یاد ایدیلورلردی .

مجادله‌سی ایدی. محصورين کندی حیاتلرینی وبوتون عائله‌لرینك حیاتلرینی قورتارمق ایچون چارپیشیورلردی . بر طرفدن اولدیرن دیکر طرفدن اولدیریلیوردی . مظفریت هر لحظه جهتنی دکیشدیریبوردی . پادشاه ، اوزاقدن کوزلرینی درت آچمش اولدیغی حالده ، متهورانه صچرامه‌لر ایله بلا فاصله هجومه آتیلان بو خارقه‌نما عسکرلرینی تعقیب ایدیبور ، سسله واوضاعیله آنلری تشجیع ایدیبوردی . مهاجمینه جسارت ویرمك ایچون ، داوللر ، تراميته‌لر و سائره ممکن اولدیغی قدر بر شدتله بلا انقطاع عکس انداز اولیوردی . » بالعموم محاربلرك صاوورديغی کفرلر بربرینی قارشیلیوردی . یوکسك سسله صاوریلان لعنتلرك ، یاره‌لیلرك جان آجیسیله فیرلاتدیغی فریادلرك چاکلرك چیلغنجه‌سنه چیقاردیغی صدالره ، طوپچ طوپلرك وهاوانلرك کورولتیلرینه ، بو واسع مجادله‌دن ، بو جهنمی آندیران شماته‌دن متولد بیکلرجه انعکاساته قاریشدیغی ایشیدیلیوردی . یکیدن طاقم طاقم قهرمان عسکرلر سورك دیبنه آتیلیور ، حامل اولدقلری مردیوانلری سوره دایامغه چابالیوردی . ویکیدن بر طاقم مدافعين‌ده ، مازغاللرك اوستندن ، بومردیوانلری اوزرلرنده‌کی یکدیکرینه تسبیح کبی طاقیلمش انسانلر ایله‌برابر یره سرییورلردی ، بوصورتله چیلدیرمشجه‌سنه سوری آشمغه جهد وغیرت ایدن مهاجمين بردنبره هیئت مجموعه‌سیله‌زمینه دوریلوب ازیلیوردی !

بو ایکنجی مهاجمين آلاینی‌ده کیری‌یه چکدیرمکی دوشونمك لازم کلدی . او صره‌ده تکرار طوپ آتشنه مباشرت ایدیلدی . « قریتووولوس » سلطانك طوپچیلره بومبارده‌لرك فتیللرینه آتش ویرمسنی امر ایتدیکنی ، بوآلات ناریه‌نك تکرار طاش کولله‌لر فیرلاتدقلرینی وبرچوق مهاجمين ایله برابر حسابسز مدافعینی أولدیردیکنی بیان ایدر . بالخاصه ، کیجه‌لین ممکن‌اولدیغی قدر سوره یاقلاشدیریلمش اولان او جسیم طوپچ طوپ یکیدن کورلمه‌یه‌باشلادی . کون دوغومندن بر ساعت اول ، بو مدهش آلت تخریبك لایقیله توجیه ایدیلمش برضربه‌سی بردنبره وجوده کتیریلمش شرامپولك تام اورته‌سنه اصابت ایتدی ، وآنك برپارچه‌سنی دها تخریب ایتدی . « باربارو » ده بونی عینی صورتله حکایه ایدر . طوپراق دولی فوچیلرك ، طاشلرك ، وسائر مالزمه‌نك سقوطی ایله حصوله کلن کثیف بر توز بولوطی ، وبالخاصه انفلاقده حاصل اولان دومان کتله‌سی کیریسنده صاقلانان « کوپکلر کبی »

یڭیچری بر آلای تورك یکیدن سوره آتیلدی . بونلری منع ایتمکه مقتدر اولمزدن اول ، اوچ یوزدن زیادەسی [١] ، هپسی قودورمش ، « وحشی حیوانلر » قیلندن بربرینی ایتەرك ، کدیکدن شهرك حتی ایچریسنه قدر نفوذ ایتمشدیلر . فقط هنوز بونلرك قارشیلرینه چیقەجقلر واردی ! ایتالیانلر ایله روملر آنلره الك شدید بر مقاومت ابراز ایتدیلر . یکدیکرینی قوجاقلایەرق کوکس کوکسه چارپیشیورلردی . متجاوزلردن برچوغی اولدقلری یرده سریلدی . دیکرلریدە خارجه آتیلدی . بو وقعەیی کندیسندن حکایه ایتدیکم « باربارو » [٢] دیرکه ، متجاوزلرك همان کافەسی مازغاللرك اوکندن خندقه قدر اولدیریلدی . « بو دفعه ، بویله پارلاق بر محاربه یاپان روملر ، بو شریر پتپرستلره قارشی کندیلرینی مظفر اعلان ایدەبیلمکی بحق حائز اولدقلرینی ظن ایتدیلر ، وبز خرستیانلر ، هپمز ، بویوك بر تسلی‌یه مظهر ایدك ! » هیهات ! بو ، پك آز بر مدت دوام ایتدی . ایمپراطور محاربلرك میانده ، دائمی قارغاشالیغك الك کثیف نقطەلرنده بولنیور ، تشویقاتیله عسکرلری تحریك ایدییور ، بالذات کوسترمش اولدیغی جسارتله قوهٔ معنویەلرینی یوکسلتیوردی .

موسیو « پیەرس » دیرکه ، هجوم عمومینك بو ایکنجی صفحەبرنجیسندن دها منتظم ، فقط عینی زماندەدها شدتلی ، ومدافعین ایچون دها نومیدانه اولدی . بو منتظم تورك عسکرلری کندیلرینی قاچمقدن منع ایتمك یاخود ایلری‌یه سورمك ایچون آرقەلرنده انسان بولنمسنه هیچ محتاج دکلدیلر . الله ! الله ! دییه مدهش حرب نعرەلرینی آتەرق ایلری‌یه ، ظلمته آتیلیورلردی ؛ اولومی آرامسەبیله ، آندن هیچ بر وقت قورقمیان انسانلره ، اکر نتیجهٔ موته دوچار اولورسه ، بهادرلره موعود سعادت‌بخش بر جنتك کندیلرینی بکلدیکی قناعتیله اللهلری ایچون چارپیشان محاربلره بکزییورلردی .

معمافیه ، بویله بر انتظامه ، بویله برشجاعته ، بویله بر تعصبه ومواعید الهیەیه قارشی بسلنیلن بویله بر اعتماده رغماً ، آناطولی قطعاتنك هجومیدە نهایت باشی بوزوقلرك هجومی کبی تماماً عقیم قالدی . علی العجله وپك سطحی بر صورتده کلیشی

---

[١] « باربارو » « اوتوز بیك ! » دیر . « بر چاریك ساعتدن آز بر مدت ظرفنده ، اویله نعرەلر قوپاردیلرکه بالذات جهنمی آندیرییوردی ، و بو نعرەلر آناطولی‌دن بیله ایشیدیلیوردی . »

[٢] جنویزلری **کاملاً** حذف ایدر ، یالکز روملر ایله همشهریلری ونەدیکلیلردن بحث ایدر .

کوزل انشا ایدیلمش شرامپولك کیریسنده‌کی قهرمان ایتالیـانلر وروملردن مرکب کوچوك قطعه‌نك کوستردیکی معندانه وهمان معجزوی فداکارلق وکذلك بیك سنه‌لك نصفاً تخریب ایدلمش اسکی سورلر ، بودفعه دخی ، بو خارق‌العاده هجومك حقندن کلدیلر .

« قریتووولوس » دیرکه : « بو دهشتناك کیجه‌نك قسم اعظمی بو وجهله بو مدهش مجادلات ایله کچدی . روماليلر غالب قالمش کبدیلر ، وحقیقتاً تفوقه مالك اولدیلر [١] . » « ژوستینیانی » ایله قهرمان معیتی ، هجوم عمومینك بو ایلك ایکی صفحه‌سنده‌کی مهاجمینك عدداً مدهش تفوقلرینه رغماً ، ثبـات ایتمشلر ، وبردنبره کلیشی کوزل یاپیلمش سورك بوینی بوینجه تورکلری کمال جسارتله پوسکورتمشلردی.

واسع محیط مدافعه‌نك دیکر نقطه‌لرنده عثمانلیلرك اوآنه قدر الده ایتدکلری موفقیت دها پارلاق دکلدی. مجادله‌نك ایکنجی صفحاتنده ظهوره کلن حادثات مختلفه حقنده اك ابی معلومات ویرن ینه « قریتووولوس » در . تورك اردوسنك سـائر بوتون قوماندانلری ایله دونمانك باش آمیرالی ، کندیلرینـه ارائه ایدیلمش اولان ساحه داخلنده ، شهره قارشی هجومی کشاد ایتمشلردی . کافه‌سی اللری آلتنده‌کی قطعات ایله سوره قاره‌دن یاخود دکزدن کمال شـدتله هجوم ایدییورلر ، مدافعینی اوق ومرمیات بولوطی ایله اورتیورلر ، سوره مردیوانلرینی دایامغه چالیورلر ، متنوع آلات اعانه‌سیله اخشاب قله‌لرك اوستندن یاخود کمیلرك کوکرته‌لرندن سوره کوپریلر آتمغه جهدوغیرت ایدییورلردی . هرطرفده سوری آشمغه تشبث ایدیلیوردی. زغنوس پاشا ایله قره‌جه پاشانك قطعاتی سائرلری میانده تمیز ایدییوردی . بالخاصه زغنوس پاشانککیلر مردیوانلرینی ومتحرك کوپریلرینی سوره یرلشدیرمکله ، کمیلرك کوکرته‌لری اوزرنده یاخود سورك ممکن اولدیغی قدریاقیننه باغلانمش دوبه‌لرك اوزرنده بولنان اوقلر و تفنکلر ایله مسلح عسکرلرك حمایه‌سی آلتنده ، زره کوملکلر ایله مجهز طابورلرینی هجومه سوق ایده‌رك ، روملری برمتمادی اوق ومرمیات صاغناغنه دوچار ایده‌رك صوك نومیدانه حمله‌لرینی صرف ایدییورلردی . بوش جهد وغیرتلر ! زغنوس پاشانك بوتون هجوملری جسور وندیکلی « تره‌ویزان » رئیسك عسکرلری طرفندن پوسکورتیلمشدی. قره‌جه‌ده، ادرنه‌قپوسنك شمالنده، هجوم‌قوللرینه خندکی

[١] اثرینك ١١٤ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

آشیرتمش ، وبوقپو ایله بوکون تکفور سرایی دینیلان « پورفیروژه‌نه‌ت » سرایی آره‌سنده‌کی طوپ آتشیله همان خراب اولمش بوسور قسمنی ضبط ایتمك ایچون نومیدانه تشبثده بولنمش ایدی . فقط موسیو « پیه‌رس » ه کوره ، ایمپراطور « میرییاندر بیون » دینیلان بو مرتفع حوالینك مدافعه‌سنی غربدن برابرلرنده کتیردکلری عسکرلری کندی مصرفلری ایله اداره ایدن « بوقشـیاردی » نامنده‌کی اوچ ایتالیان برادرلره توديع ایتمشدی ؛ پسقپوس « له‌ئوناردو » نك بیـاناتنه کوره ، بواوچ قهرمان ، « هوراتیوس ـ قوقله‌س » ورفقاسی کبی محاربه ایده‌رك ، وکندیلرینك همتنه براقیلان کوپری‌یی مدافعه ایتمك صورتیله » ازلی برشان وشرف قزاندیلر . تکفور سرایی ایله « قالیقاریا » نك جنوب قسمنده وندیك « بالیوس » ی « مینوتتو » نك تحت قومانداسنده‌کی کندیلرینه الك یاقین اولنلردها آز مسعود دکلدیلر . بورادده ، بوتاریخی کیجه‌ده ، تورکلرك بوتون هجوملری مظفرانه ردایدیلمشدی . « قریتووولوس » [١] دیرکه : روماليلر ، خارق العاده برجسارت وبرمقاومت کوستره‌رك ، تورکلری شانلی برصورتده کیری‌یه پوسکورتدیلر . زیرا نه آچلق ، نه‌استراحتدن محرومیت قطعیه ، نه‌حقیقتاً بلا فصله تمادی ایدن مجادله ، نه آلدقلری یاره‌لر ، نه‌عائله‌لرینی تهدید ایدن قتل عام دهشتی ، حاصلی نه‌قدر مدهش اوله‌بیلورسه اولسون ، هیچ بر شی کندیلرینی ییلدیره‌میوردی . هیچ برشی آنلرك غیرت دیندارانه‌سنی کوشته‌مدیکی کبی جسارتلرینی‌ده صارصامدی . بوقهرمانلر ، انتظار ایدیلیان طالعسزلك کندیلرینه اخانت ایدنجه‌یه قدر ، ایلك قرارلرینه صادق قالدیلر .

هیچ شبهه‌سز ، عجیب یکرمی طقوز مایس کیجه‌سی ایله اوکیجه‌نك صباحنه قارشی یاپیلان بوایکی ایلك هجوم تماماً عقیم قالمشدی ، فقط قورناز پادشاه صراحة فرق ایتمشدی که قدمه‌نظامنده یاپیلان بوهجوملر ، شدتی ویکدیکرینی توالی ایتمسی اعتباریله ، محصورینك قوتلرینی صوك درجه‌ده ازمشدی .

« لیکوس » وادیسنده‌کی کلیشی کوزل یاپلمش سورك قهرمان مدافعلری ، اجرا ایتدکلری بودیو مجادله‌سی نتیجه‌سیله ، آرتق تاب وتواندن تماماً کسیلمشدیلر . سلطان محمد اوچنجی و صـوکنجی اولمق اوزره بر حمله دها تجربه ایتمکه ، النـده

[١] اثرینك ١١٥ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

بولنان هنوز تازه قوتلری ایلری آتمغه ، حاصلی صوك احتیاط قوتلرینی‌ده هجومه کوندرمکه قرار ویردی .

« قریتووولوس » دیرکه: « دائمی برصورتده احراز تفوق ایدن روماليلر ایله ایتالیانلرك شجاعتیله تماماً عقیم‌قالمش اولان بوتون‌بوایلك تشبثاتده‌کی عدم‌موفقیتدن دولایی پرحدت، وبوحقارته تحمله غیر مقتدر اولان سلطان، صوکره‌یه صاقلامش اولدیغی بوتون قطعاتی ، دیکر بوتون قطعاتنه تربیهٔ عسکریه‌سی وشدتی ایله تفوق ایدن اك مکمل برصورتده مسلح، اك جسور، وغیر قابل مغلوب محاربلردن‌مرکب بوقطعاتی درحال ایلری‌یه سوردی. بو، اردونك‌اك ممتاز اقسامندن، غارغی‌وقالقانلر ایله مسلح آغیر پیاده‌لردن، اوقجی قطعاتندن، مزراقلی عسکرلردن،نهایت‌ایچلرنده هپسندن دها مکمل برصورتده تعلیم وتربیه کورمش، بحق اعتماده شایان اون‌ایکی بیك نامداریکیچری بولنان خاصه‌آلایلرندن مرکب ایدی. بوپارلاق قوای‌احتیاطیه اك بویوك امرانك دوغریدن‌دوغری‌یه قوماندا‌سی آلتنده، شمدی هپ برلکده؛ کلیشی کوزل یاپیلمش سپره هجوم ایده‌جکاردی ؛ دیکر طرفدن‌ده اردونك متباقی قسمی ، جعلی تعرضلر ایله دشمنی اویالامق ایچون ؛ قاره سورینك سائر مختلف نقطه‌لرینه عینی زمانده متعدد هجوملره قالقیشه‌جقدی .

سلطان محمد بو معظم اوچنجی هجومی غایت اینجه بر اعتنا ایله سریعاً احضار ایتدی . موسیو « پیه‌رس» دیرکه ، محاصره‌نك اللی اوچنجی کونی اولان **۱۴۵۳** سنهٔ‌میلادیه‌سی مایسنك‌یکرمی طقوزینه مصادف‌صالی کونك فجری آرتق‌باشلامش واطراف ساطانك دها مفصل بر پلان تطبیق ایتمسنه مساعده ایده‌جك درجه‌ده آیدینلنمش ایدی . بودفعه‌کی هجوم یالکز وحشت وخشونتله ایلری‌یه آتیلمق ، کمال شدتله سوری آشمغه چالیقدن عبارت قالیه‌جقدی . « قریتوولوس » دیرکه :

« سلطان ، قطعاتی یکدیکریله رقابت ایدرجه‌سنه جسارت ابرازینه یوکسك سسله تشویق ایتدکدن صوکره، بالذات باشلرینه کچدی، وآنلری خندکه قدرسوق ایتدی . اوق ، صاپان وفتیللی تفنکلر ایله مسلح اولنلری اوراده طوردیردی ، وسورك دیوزیلش اقسامی اوزرینه یرلشمش اولان کرك روم وکرك ایتالیان مدافعینه قارشی بلا فاصله مرمیات یاغدیرملرینی‌امر ایتدی، اوصورتله‌که بومدافعین برآن بیله نفس آله‌مسون، وبالخاصه اودرجه‌ده‌که،آنلردن بری، بومرمی یاغموری

آلتنده، درحال ووریلق تهلكه‌سنه قارشی باشنی بیله ایلریلتمه‌یه مقتدر اولمسون .
اوقجیلر، صابانجیلر وسائر آتیجیلر بووجهله مدافعین اوزرینه اویله بر أولوم صاغناغی یاغدیرییورلردی كه، باش پسقپوس « له‌ئوناردو » نك تعبیری وجهله، سما عادتا قارارمشدی، وبوصورتله بوامتدادلی مدهش صاغناغك مدافعین میاننده صوك درجه قهرمانلقلرینه رغماً، برنوع تشوش حصوله كتیردیكی برصره‌ده، سلطان محمد « خیرپالانمامش، آتشین وغیر قابل مغلوب یكیچریلرینه » ایلری اشارتنی ویردی. بواوچنجی ومعظم هجوم عمومی ایدی. بوخارق‌العاده عسكرلر محاربه‌یه آتیلدیلر . بر قاچ صچرامه ایله خندكی آشه‌رق، اولكی مهاجملره امتثالاً او بردنبره وجوده كتیرلمش مشهور شرامپولی، كرك هجوم وكرك مدافعه‌نك بو نازك عقده‌سنی اله كچیرمكه قالقیشدیلر .
« باربارو » بودرجه شجیع بردشمنه قارشی حیرت وتقدیرینی كیزلیه‌رك‌دیركه: « بواوچنجی هجوم قولی یكیچریلردن مركب ایدی كه بونلر قوجه توركك علوفه‌لی عسكرلرندن، ایكنجی درجه‌ده رتبه‌لی پاشالر وسائر بویوك امرادن عبارتدیلر، وكافه‌سی غایت‌جسور آدملردی. مدهش‌حرب نعره‌لری آته‌رق، علی‌العاده‌توركلر كبی‌دكل، فقط ارسلانلركبی بیچاره‌بلده‌نك‌سورلرینه‌قارشی فیرلادیلر،اودرجه‌ایكیلتی چیقارییورلر، اودرجه‌كورولتی‌یاپیورلر، وكذلك‌اودرجه‌تونبه‌لك وورییورلردی كه، آرتق بوآخرتدن بر نشانه كبی كوزینیوردی . سسلری آناطولی‌یه قدر عكس ایدییوردی. »
دیكرطرفدن« قریتووولوس »ده‌دیركه: « مقداری اون‌بیكه واران‌بویكیچریلر كندیلرینی جین طوتمش كیمسه‌لره بكزیورلردی. بونلر، سلطانك كوزی اوكنده محاربه ایدن كنج، آتشین وپر غلیان آدملردی . بوندن دولایی ابراز جسارت خصوصنده یكدیكریله‌رقابت ایدییورلردی، وبركره سوره واصل اولنجه،حیاتلری حقنده هیچ براندیشه طاشیمقسزین، هربری مناسب حكم ایتدیكی برطرزده كمال جسارتله چارپیشیورلردی.»
« باربارو » ده شو صورتله حكایه ایدر: « اك جسور توركلردن مركب اولان بواوچنجی هجوم قولی ایلك ایكی هجوم قولی ایله چارپیشمش اولان مدافعینی صوك درجه‌ده یورغون برحالده بولدی، حالبوكه كندیلری، یعنی پتپرستلر تازه قوت‌ایله

بر آتش حربه كیریشیورلردی. فیرلاتدقلری مدهش نعره‌لر، ووردقلری ترامپته‌لرك انعكاساتی بوتون بلده‌یه دهشت القا ایتمش، جسارتلری فنا بر صورتده قیرمشدی. طوقماقلی چاكلر بوتون كلیسالرده وسورك بوتون قپولرنده عكس انداز اولیوردی. هركس یوكسك سس ایله باغیرییوردی : « ای رحیم وشفیق الله ! ای سماواتك حاكمی ! قسطنطینك ایمپراطورلغی ایچون بزلره یاردیم ایت . بوپتپرست آدملر ایمپراطورلقده حكمران اولمسونلر . » وبوتون شهر ایچنده قادینلر كبی ارككلرده دیز چوكمش اولدیغی حالده، كافه‌سی آجی آجی كوز یاشلری دوكیور، وصوك درجه‌ده متدینانه بر صورتده قادر مطلق اولان اللهمزدن ، ووالده‌سی حضرت مریمدن ، بوندن باشقه سماواتده موجود بوتون عزیزلر وعزیزه‌لردن، بوپتپرستلره، بوخرستیان دینك دشمنلری شریر توركلره قارشی بزی مظفر قیلمق ایچون ، نیاز وتضرعاتده بولنیورلردی .

« بووجهله جناب حقدن تضرع ونیازده بولوندقلری صره‌ده ، توركلر طوپ قپو جهتنده كمال شدتله محاربه‌یه دوام ایدییورلردی ، وحشمتلو ایمپراطورك سنجاغنك تموج ایتدیكی بویرده معیتنده‌كی بوتون بارونلر ، وباشلیجه شوالیه‌لر وسائر جسور معیت آدملری هپ برلكده بلا فاصله كذلك شدتله محاربه ایدییورلردی.

« دیكر طرفدن ، طوپ قپونك بولوندیغی محلدن شهره داخل اولمغه چالیشان بو توركلر بومبارده‌لر ایله آلتیوز كیلو وزننده برچوق طاش كولله‌لر فیرلاتیورلر، بوندن باشقه برچوق قره بینالر واوقلرده ایشلییوردی . چیقاردیغی ایكلتیلر اودرجه‌یی بولیوردی كه انسان سمانك یارلدیغنی ظن ایدییوردی . آتیلان اوقلرك مقداری اودرجه یوكسك ایدی كه ، كرك مازغاللرك داخلنه وكرك خندكك ایچنه دوشنلردن حاصل اولان كتله‌یی قالدیرمق ایچون یوزدوه‌یه احتیاج كوریلوردی.»

ایشته « باربارو » نك بیاناتی بوندن عبارتدر . زمانك دیكر قیوداتی برآزدها فضله تفصیلات ویریرلر . توركلرك شدت صولتی حد الغایه‌یه واصل اولمشدی . بوخصوصده « قریتووولوس » دیركه : « شرامپولی تخریب ایتمك ، واوزرنده‌كی محصورینی حمایه ایدن طوپراق ایله مملو بویوك سپتلری پارچه‌لیوب خاك ایله یكسان ایتمك ایچون كمال شدتله ایلری آتیلیورلردی . سورك داخلنه برچید آچمق ایچون كریش ییغنلرینی قوپاروب آتمغه چالیورلردی؛ واللرنده‌كی مردیوانلرله‌ده سوری

آشمغه جهد وغیرت ایدییورلردی. بومردیوانلردن بری دیواره دیکیلوردیکلمز، درحال سوری آشمق ایستیان بر آلای مهاجمین ایله دونانیوردی. » هرطرفی دهشت ومجنونانه برتشوش استیلا ایتمشدی! یکیچریلرك دهشت صاچان نعره‌لری، اطرافی چینلاتان ایکلتیلری، الله الله دییه فریادلری، حرب ترامپته‌لرینك، دومبه‌لکلرك، چیغیرتمه‌لرك چیقاردیغی قولاقلری صاغر ایدن کورولتیلری، سپر طوبلرینك، وبویوك طوپ طوپرك کورلتیلری، بوغازك اوبر طرفه‌قدر، محصورین میانه دهشت صاچیوردی. کرك « باربارو » وکرك «قریتوولوس» روم وایتالیان خرستیان محاربلرك، بواوچنجی هجومك باشلادیغی آنده، صوك درجه‌ده یورولوب بی‌تاب دوشمش اولدقلری حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه ایدرلر. طاش وطوپراق ایله اوغراشمق، برآن بیله نفس آلمقسزین اوچ ساعتدنبری محاربه ایتمش اولمق، طاشلری فیرلاتمق، مهاجم عسکرلر ایله دولی مردیوانلری یره دیویرمك نتیجه‌سیله آرتق تماماً قوتدن دوشمشلر، کندیلرندن عدداً اون دفعه فضله اولان ومحاربه‌یه آتشین بر صورتده آتیلان بوسیل کبی یکی وتازه قطعاته قارشی مجادله ایتمکدن عاجز قالمشلردی. بوبدبخت بلده‌نك بوتون سکنه‌سی کبی صوك ساعتك کلمش اولدیغنی بیلدکلرندن تام برجسارتله محاربه ایتمکه وأولمکه حاضرلندیلر.

چاکلر بوتون قوتیله عکس انداز اولیوردی. طوقماقلی چاکلر قولاقلری صاغر ایدیجی برکورولتی چیقاریوردی. بلده‌نك طرفنده: « سوره، یاردیمه! » دییه باغریورلردی. کشیشلر، راهبه‌لر، قادینلر وچوجوقلر میانده، محرابلرك اوکنده دیزچوکوب دعا ایتمیانلر مدافعه‌یه مهمات طاشیمقله مشغول اولیورلردی. « ژوستینیانی » ایله مزراقلر، بالطه‌لر، غارغیلر، قیلیجلر واوزون شیشلر ایله مسلح قهرمانلردن مرکب کوچوك معیتی چیلغینجه برجسارتله مجادله ایدییور، ایلری آتیلان مهاجمینی یره سریور یاخود بالطه‌لیورلردی. بو مدهش کوکس کوکسه مصادمه بر مدت دها امتداد ایتدی، مخاصمیندن هیچ بری احراز تفوق ایتمش کورنمیوردی. « قریتوولوس » دیرکه: « هر ایکی طرفدن یوکسك سسلر، کفرلر، حقارتلر و تهدیدلر ایشیدیلیوردی؛ چارپیورلر، چارپیلیورلردی؛ ووریورلر، ووریلیورلردی؛ أولدیریورلر، أولدیریلیورلردی؛ والحاصل، بو، دهشت وشدت صاچان مدهش بر منظره ایدی؛ بو، الك

یوكسك مقاصد ایچون اك یوكسك بر جسارتله مجادله ایدن انسانلرك ویردیكی آتشین بر محاربه ایدی . بو اصیل مجاهدلر میانده ، برقسمی برنجی اوله‌رق كیمك سوره چیقا بیله‌جكی ، اسیرلری ، قادینلری واك زنكین غنائمی ضبط ایده‌جكی خصوصنده بوتون قوتیله مجادله ایدییور ؛ دیكر قسمی بونلری كیری‌یه پوسكورتمكه ، عائله‌لرینی ومماللرینی مدافعه ایتمكه اصیلانه آتیلیوردی . هیهات ! بو بریكیلر نهایته قدرباشه چیقمغه موفق اوله‌مدیلر . دوچاراسارت اوله‌جقلری آلینلرینه یازیلمشدی ! »

« قریستوفور ـ ریقشه‌رییو » ، احتمال تاریخك قید ایتدیكی هجوملر میانده اك مدهشی اولان بوهجومی تصویر ایدركن [۱] ، دیركه ، قالقانلری ایله كندیلرینی محافظه‌ایدن توركلر بو آلات تحفظیه‌ایله قاپلونباغه‌صیرتی تشكیل‌ایده‌رك ایلریلیورلر ، ورومللر ایسه آنلرك اوزرینه هرنوع مرمیات وبالخاصه طوتوشدیریلمش كوكورت یاغدیرییورلردی .

بوتون بو فجیعه‌یه صحنه اولان « لیكوس » وادیسنده ، بو اوچنجی مدهش محاربه‌نك وقوعه‌كلدیكی صره‌ده ، یالكز مورخ « دوقاس » دن نقلاً معلوممز اولان بلكه اك بویوك بر اهمیتی حائز بر حادثه سورده ، تقریباً یاریم میل قدر دها اوته‌ده جریان ایدییوردی . بو خصوصده موسیو « پیه‌رس » دیركه : « سلطان » محمدك قطعاتی محصور شهره صوقه بیلمك ایچون طوپ كولله‌لری ایله استانبول سورنده آچمش اولمقله افتخار ایتدیكی اوچ یولدن بری ادرنه قپوسنك شمالنده كائن ایدی . سور ، بو قپودن اعتباراً ، اوزمان « پور فیروژه‌نت » وبوكون تكفور سرایی تسمیه ایدیلن سرایه قدر امتداد ایدییور ، وهرنقطه‌سنده « لیكوس » وادیسنی مدافعه ایدن سوره بكزییوردی ؛ یالكز برفرق وار ایدی‌كه ، اوده داخلی « تئودوس » سوری ، بوسرایه قدر دوام ایده‌جكی یرده ، ادرنه قپوسنه تقریباً درتیوز متره‌لك بر مسافه‌ده بردنبره كسیلیوردی . بو محلده‌قیصه برسور پارچه‌سی سوری ایكنجی یاخود داخلی سوره برزاویهٔ قائمه تشكیل ایده‌رك برلشدیرییوردی ، وایكی‌سوره‌عموداولان بوپارچه‌ده بر عسكری قپوآچیلمشدی‌كه ، بوقپو بلده‌نك داخلندن سورك قوریدورینه یاخود محیط داخلی‌یه كچمكه مساعده

[۱] « ده‌تیه‌ن » نك اثرینك یكرمی ایكنجی جلدینك ۱۶۸ــ۹٤۹ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

ایدیبوردی. نهایت، بوعمودی سور پارچه‌سنك شمالنده کائن خارجی سورك بوصوك قسمی، بلده‌نك بوتون دیکر یرلرنده‌کی محیط مدافعه‌یی تشکیل ایدن سورك باشلی باشنه یرینه قائم اولدیغی جهتله پك مستثنا اوله‌رق قوتلی انشا ایدیلمشدی. قسماً زمین تسویه‌سندن آشاغی‌ده بولنان وتماماً قسطنطین سراینك نهایت بولدیغی یرك آلتنده کائن بر دیکر کوچوك عسکری قپودن دوغریدن دوغری‌یه بلده‌دن محیط خارجی‌یه چیقه‌بیلوردی. بو، « قه‌رقوپورتا » یاخود جانبازخانه قپوسی [۱] ایدی که، بونك اسمی صوك درجه‌ده شهرت آله‌جقدی. وقتیله بوقپودن « آیا ـ ماماس » واروشنه کیدیلوردی. بالآخره ۱۲۰٤ سنهٔ میلادیه‌سنده، اهل صلیب اردوسنك شهری محاصره ایتدیکی اثناده، « ایساق ـ لانش » ك دور سلطنتنده، اوروملش، وبوتجه‌سنه‌لردن بری همان تماماً اونودولمشدی. فقط، بومحاصره‌نك ابتداسنده، بلده ایله خارجی بیننده قولای بر اتصال تأسیس ایتمك آرانلنجه، برقاچ اختیار بوقپونك موجودیتنی تخطر ایتدی، وبونك اوزرینه بوقپویی تکرار آچدیلر. وضعیتی اقتضاسی اودرجه کیزلی ایدی، وخارجدن اودرجه آز نظره چارپیوردی‌که، کیجه‌نك بر قسمی اثناسنده مدافعه‌سز براقیلدیغنه پك زیاده احتمال ویریله‌بیلور، چونکه دشمن طرفندن کوریله‌میه‌جکی حقنده صوك درجه‌ده بر تفکر پیدا اولمشدی.

ادرنه قپوسی ایله بو « قه‌رقوپورتا » آره‌سنده‌کی خارجی سور، معلوم اولدیغی اوزره، تورك بومباردمانی نتیجه‌سیله صوك درجه‌ده خساره اوغرامش واوزرنده غایت بویوك بر کدیك آچیلمشدی [۲]

اوآره‌لق بوکدیك مهاجمین طرفندن هجوم ایله ضبط ایدیلمشدی، مهاجمین، بونقطه‌ده‌ده، طوپ قپونك قربنده اولدیغی کبی، خندکی آشمغه وخارجی محیطی اله کچیرمکه موفق اولمشلردی. اورته‌لق آیدینلانمغه باشلادیغی جهتله، تورك مهاجمیننده‌ن برقاچی « قه‌رقوپورتا » نك آچیق قالمش اولدیغنی، واوراده بولنان بوتون مدافعینك دوغریدن دوغری‌یه دها زیاده تهدید ایدیلن نقطه‌لرك مدافعه‌سنه

[۱] « دوقاس » ك اثرینك ۲۸۵ ـ ۲۸٦ صحیفه‌لرینه مراجعت.

[۲] « دوقاس » ك اثرینك ۲۸۲ نجی صحیفه‌سنه مراجعت. — تام اسمی « پورتا ـ کسیلو ـ ه‌رقو » ایدی، چونکه بوقپودن بلده‌نك خارجنده‌کی اخشاب بر جانبازخانه‌یه کیدیلوردی. « میلیژان » ك اثرینك ٦۹ ـ ۹۰ نجی صحیفه‌لری ایله « پیه‌رس » ك اثرینك ۲ و ۳ نجی صحیفه‌سنده‌کی اوچ نومرولی نوطه‌ده مراجعت.

قوشوشمش اولدقلرینی فرق ایتدی . « دوقاس » ك بیـاناتنه كوره ، تقریباً اللی كشی قدر یكیچری ، شكاره آتیلان قوشلر كبی ، بویوله آتیلدی. آن واحدده كندیلرینه التحاق ایدن برآلای مهاجمین ایله برلكده اولا بومسـعود ومشـئوم مَردن وبعده آنجق اوتوز متره اوزاقده‌كی عمودی قیصه‌سور قسمنده‌كندن‌ایچری دالدیلر . بووجهله بردنبره محیط داخلی‌یه كیرمكله ، « شاریزییوس » قپوسـنده‌كی كدیكده قره‌جه پاشانك تحت قومانداسـنده‌كی قطعاتك مدهش هجوملرینه اوآنده مقاومت ایتمكه چابلیـان صوك مدافعینـك نا كهانی برصورتده جناحی اوزرینه دوشدیلر . یكی غروپلر خارجی سورك كیریسندن كندیلرینك ایچری‌یه كیرملرینه مساعده ایدن بوایكی عسكری قپودن بربرینی متعـاقب آتیلدقلری جهتله ، بویكی مهاجمینك عددی كیتدكجه قاباریپوردی . دوچار دهشت اولان، بلاانقطاع قاباران بوقوتلرك آلتنـده ازیلن ، « قه‌رقوپورتا » نك ضبطـدن دولایی خط رجعتلری كسیلن بدبخت مدافعین ، ادرنه قپوسی اسـتقامتنده ، سـوری تعقیب ایدن یولك امتدادنجه ، یكدیكرینی ازه‌رك چیلدیرمشجه‌سنه قوشـیور ، حیاتلرینی قورتارمغه چالیشیوردی. برقپانه طوتیلمش كبی‌خارجی سورك‌داخلنده باصدیریلن بوبیچاره‌لرك همان كافه‌سی قتل ایدیلدی ، ویاخود سورك اوستندن كندیلری ایچون حاضرلنمش اولان شیشلر وقیلیجلر اوزرینه آتیلدی . حتی برقاچ تورك شهره بیله كیرییور ، اوزون برمدتدن بری تقدیس ایدیلن بوزمینی چیكنیوردی ؛ دیكر طرفـدن‌ده سائر مهاجمین ، سورك برجلرینه طیرمانه‌رق، بیزانس وونديك سنجاقلرینی خندكه صاووریپور ، ویرلرینه سلطان محمدك مظفر سنجاقلرینی چكیورلردی . »

موسیو «پیه‌رس» ی خطوه بخطوه تعقیب ایتدیكم بوصحیفه‌لرده، « دوقاس » ك محاصره‌نك تاریخنی قیدایدن مورخلر میاننده بوصوك‌درجه‌ده اهمیتلی«قه‌رقوپورتا» حادثه‌سنی بزه حكایه ایدن یكانه مورخ اولدیغنی بیان ایتمشـدم ، فقط بومورخك قیمتدار حكایه‌سی « فرانچه‌س » وسـائر مورخلر طرفندن دوغریدن دوغری‌یه تأیید ایدیلمشدر . بومورخلره كوره ، محصورین ، « لیكوس » وادیسـنده محاربه اولنجه شدتیله دوام ایتدیكی برصره‌ده ، ادرنه قپوسنك شمالنده كائن سورقسمنك برجلری اوزرنده تورك سـنجاقلرینك بردنبره سمایه دوغری یوكلسـلدكلرینی

[۱] اثرینك ۱۸۵ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

نومیدی‌دن متحصل بر دهشت ایچنده کوردیلر ، وبو، محیط مدافعه‌نك هنوز هیچ برنقطه‌دن زورلانمامش اولدیغی بر اثناده وقوعه کلیوردی [۱] . « شهر آلندی! » دییه آجی آجی یوکسلن مدهش فریاددرحال هرطرفدن انعکاس ایتدی. « دوقس » ایمپراطور ایله امری آلتنده محاربه ایدنلرك « قه‌رقوپورتا » نك ضبطندن بی‌خبر اولدقلری ، چونکه بونقطه‌دن پك اوزاق بولنوب طوپ‌قپونك قربنده کلیشی کوزل یاپیلمش سورده‌کی کدیکك مدافعه‌سیله پك زیاده مشغول بولوندقلری قید مهمنی علاوه ایدر . ودیرکه : « بوقهرمانلرك بونقطه‌ده مقاومت ایتدکلری صره‌ده ، جناب حق دشمنك بودیکر یولدن بلده‌یه داللرینه مساعده ایتدی. » « له‌ئونار دو » سورك نقاط مختلفه‌سی بیننده‌کی مخابراتك پك بوزوق اولدیغنی بیان ایدر . موسیو « پیه‌رس » ده دیرکه ، مع‌مافیه ، ایمپراطورك نهایت تورکلرك « قه‌رقوپورتا » دن دخوللرندن وهیچ اولمزسه محیط مدافعه‌نك بوعسکری قپو ایله ادرنه قپوسی آره‌سنده‌کی بوقسمنی ضبط ایتدکلرندن خبردار اولدیغی ، و « ژوستینیانی » نك تحت‌قوماندا سنده‌کی کوچوك اردوسنك ادرنه‌قپوسی جوارنده‌کی برجلردن برقاچی اوزرینه تورك سنجاقلرینك رکز ایدلدیکنی اوکرنمزدن اول ، علی‌العجله بوجهته قوشدیغی پك زیاده محتملدر [۲] .

موسیو « پیه‌رس » دوام ایله دیرکه ، بو نقطه‌دن بلده‌یه داخل اولمغه موفق اولان برقاچ تورك اولاً « قورا » [۳] و « سن ـ ژان ـ ئه‌ن ـ په‌ترا » زنکین مناسترلری ایله‌ولا کرناسرای ایمپراطوریسنه‌دوغری‌قوشوشدیلر، فقط، « بوقشیلاردی »

[۱] قره‌جه پاشانك تحت قوماندا سنده‌کی عسکرلرك، نهایت خندکی آشدقدن صوکره، همان تماماً تخریب ایدیلن‌خارجی سوره‌قارشی شدیدبرهجوم ایدوب‌بوسوری آچمغه‌چالدقلرینی، فقط پوسکوردیلوب نهایتی کثیره‌مدکلرینی بیان ایدن « قریتووولوس » ك قیوداتی احتمال عینی وقعه‌یی ایما ایدر .

[۲] موسیو « پیه‌رس » ك اثرینك ٤٠٣ نجی صحیفه‌سنده‌کی اوچ نومرولی نوطه‌ده ، « قه‌رقوپورتا » مسئله‌سنك تورك مورخی سعدالدینك اثرینك ۳۰ نجی صحیفه‌سنده تأیید ایتدیکی کوریلور .

[۳] « هوده‌جا تریبا » کلیساسنده‌کی « ید التهی‌یه مودوع » شهرك حامیه‌سی اولان « پانایبا » یعنی حضرت مریمك نامدار تصویری ، محاصره اثناسنده مدافعینی تشجیع ایتمك ایچون ، بوکلیسادن قالدیریلوب سورك پك‌یاقیننده بولنان « قورا » مناسترینه نقل‌ایدیلمشدی؛ مذکور تصویر بوهجوم اثناسنده پارچه پارچه ایدیلوب چوپلکه آتیلمشدر .

نامنده ایتالیان اوچ قهرمان قرداشلر ایله معیتنده‌کی عسکرلری بونلری کری‌یه پوسکورتمکده، وبرمدت ایچون « قه‌رقوپورتا » دن یکیدن برچوق تورکلرك کیرمسنه مانع اولنغه موفق اولدقلری ظن ایدیلور. حتی بوعسکری قپویی تکرار قپامغه موفق اولمش اولدقلری بیله ممکندر.

« قریتووولوس » ك مهاجمینك بوقپودن دخول ایتدکلرینی هیچ برزمانذکر ایتمامسی شایان دقتدر. وبوبزه شو ظنی ویریرکه، اگر بومؤلف بوحادثه‌دن خبردار اولمشه‌بیله، بونی آنجق جزئی اهمیتی حائز برشی کبی تلقی ایتمش اوله‌جق.

معمافیه، بواثناده کرکسور قوریدورلرنده وکرك بوتون « لیکوس » وادیسی حوالیسنده، صولك مدافعین ایله اوچنجی تورك هجوم قولی آره‌سنده کوکس کوکسه وقوعه کلن پرآتش مجادله مرحمتسزجه‌سنه دوام ایدیبوردی. موسیو « پیه‌رس » دیرکه، روم وایتالیان قهرمانلرندن مرکب بوکوچوك قطعه‌نك معندانه مقاومتی برمدت خارقه کوستره‌جك کبی اولدی. سلطانك یکیچریلری ایله بوتون خاصه الایلرینك شدید هجوملری اوآنه قدر عقیم قالمش وحتی کوشمکه‌بیله باشلامشدی. ایمپراطور رفقای مجادله‌سنه: « دشمن کوشیور! برآز دها جسارت، بلکه‌بودفعه دخی قورتوله‌جغز! » دییه باغرمشدی. تام بوصره‌ده ایدی‌که، بعضاً ملتلرك عاقبتنی تعیین ایدن اوحادثات فجیعه‌دن بری ظهور ایدی ویردی. ایمپراطورك یانی باشنده رأساً قوماندا ایدن « ژان ژوستینیانی » پك مدهش برصورتده یاره‌لندی. غایت‌بول برسیلان دمه دوچار اولدی، دوقتورلرك تداویسنه محتاج اولدیغی ایچون همان درحال سوری ترك ایتمك قرارینی ویرمکه مجبور اولدی. فی‌الحقیقه، آلدیغی یاره اودرجه اهمیتلی ایدی‌که، برقاچ کون صوکره موتنی انتاج ایده‌جکدی، فقط اوآنده اطرافنده بولنانلر یاره‌نك وخامتنی ادراك ایده‌مدیلر. حتی همشهریلرندن برچوغی، پك حقسز اوله‌رق، یاره‌نك عزیمتنی محق کوستره‌جك بردرجه‌ده اولمدیغنی ادعا ایدرلر. معمافیه، « قریتووولوس » کندیسنك قوجاقده محاربه‌دن خارجه چیقمغه مجبور اولدیغنی بیان ایدر. دیکر طرفدن ساقزلی « له‌ئوناردو » [۱] و « فرانچه‌س » [۲] افاده ایدرلرکه، ایمپراطور، « ژوستینیانی » نك

[۱] اثرینك ۳۷ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

[۲] اثرینك ۲۸۳ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

محاربه میدانی ترك ایتمك قرارندن خبردار اولور اولمز، کندیسندن موقعنی محافظه ایتمسنی رجا ایدر، یاره‌سنك خفیف اولدیغنی کوسترمکه چابالار، عزیمتنك کرك روم وکرك ایتالیان بوتون بهادرلرك قوهٔ معنویه‌سنی تماماً قیره‌جغی حقنده اوزون اوزادی‌یه سرد مطالعه ایدر، حتی بلده‌نك عاقبتی ویره‌جکی قراره تابع اوله‌جغنی بویوك بر تأثر ایله تکرار تکرار بیان ایدر. هیهات! هیچ برشی تأثیر ایتمدی. «ژوستینیانی» حالنك وخامتی، کندیسنه مدهش برصورتده اضطراب ویرن یاره‌سنك تهلکه‌سی حقنده اصرار ایتدی. بلده‌یه آچیلان قپونك آناختارنی کندی آدملرینه تسلیم ایتملرینی طلب ایتدی، درحال ساحهٔ مجادله‌یی ترك ایتمکده ینه اصرار ایتدی، ودوقتورلرك یاره‌سنی صارنجه عودت ایده‌جکنی وعد ایتدی. داخلی سورده معیتنك کلیشی کوزل یاپیلمش شرامپولك کیریسنده‌کی میدانه قولایلقله کیرملرینی تأمین ایچون آچدیردیغی برکوچوك قپونك آناختارلری کندیسنه ویریلدی [۱]، وبعده کندیسی بلده‌یه داخل اولدی!

بریاندن‌ده «قالقوندیلاس» حکایه ایدرکه، «ژوستینیانی» نك یاره‌لنوب چکیلدیکی خبری اوزرینه قوشان ایمپراطور کندیسندن یرنده قالمسنی استرحام ایتدی، وآلدیغی جواب زد اوزرینه کندیسندن نره‌یه چکیله‌جکنی صوردی. جنوه‌لی برآز مبهم تعبیرات ایله شویله جواب ویردی: «بالذات اللهك تورکلره آچمقده اولدیغی یولی طوته‌جغم.» اوزمان ایمپراطور «قانته‌کوزه‌ن» ایله هنوز کندی یاننده بولنان دیکر برقاچ اصدقاسنه توجه ایده‌رك: «حایدی ارقداشلر، بوباربارلر ایله بوغوشمغه کیده‌لم!» دییه باغردی. هیچ شبهه‌سز، شونی دیمك ایستیوردی: «أولمکه کیده‌لم!»

دیکر طرفدن «قریتووولوس»، ایلریده کوره‌جکمز کبی، دیرکه، ایتالیان قهرمانی «بوتون عسکری» تعقیب ایتدی. بوقید هیچ شبهه‌سز غیر صحیحدر. بودرتیوز محاربدن اکثریسی سورده قالدیلر، واوراده جسورانه فدای جان ایتدیلر. موسیو «پیه‌رس» ك اشعار ایتدیکی وجهله، بوآچیلمش کوچوك قپو، ساعتلرجه

---

[۱] موسیو «پیه‌رس» ك اثرینك ۲٤٥ نجی صحیفه‌سنده‌کی ٤ نجی نوطه مراجعت. بوکوچوك قپویی اشعار ایدن «قریتووولوس» در، موقع حقیقیسی بزم ایچون غیرمعیندر. کذلك موسیو «پیه‌رس» ك اثرینك ۲۲۹ نجی صحیفه‌سنده‌کی برنومرولی ذیله مراجعت.

سورن مافوق البشر مجادله ایله ازیلمش وقوماندانلرینك حالت نزعده نقل ایدلدیکنی کورن محاربلر ایچون پك تشویق آمیز بر مثال ایدی . « فلوره‌نته‌ن ـ آندره‌آ ـ قامیینی » ، « توركلرك اساسی » نام کتابنده ، دیرکه ، « ژوستینیانی » بو آنه قدر اویله برشجاعت ابراز ایتمشدیکه بلده سلامتنك قسم اعظمنی کندیسنه مدیون اولمشدی ؛ بودفعه آلدیغی یاره‌یی متعاقب پك چوق قان ضایع ایتمش وبردوقتورده کتیرتمك ایستمامش اولدیغندن کیزلیجه صحنهٔ مجادله‌یی ترك ایتدی . چونکه ایلری سوردن بلده‌یه آچیلمش اولان بوتون قپولر ، مدافعینی یاغالب کلمکه ویا اولمکه مجبور ایتمك مقصدیله ، اورولمشدی .

خلیجك آغزنده‌کی زنجیرك کیریسنده دمیرلنمش اولان کمیسنه نقل ایدیلن جنوه‌لی قهرمان ساقز آداسنه قدر کیتمکه موفق اولدی ، فقط همان مواصلتی ایله برابر وفات ایتدی . احتمال حتی یولده ایکن جان ویردی . کندیسی ایچون یاپیلان آبده ساقزده « سن ـ دومینیك » کلیساسنده هنوز موجوددر ، واوزرنده آتیده ترجمه ایدیلن لاتینجه کتابه واردر : « بوراده جنویز اصیلزادکانندن ساقز « مائون » [۱] ی اعضاسندن نامدار « ژان ـ ژوستینیانی » مدفوندر . شرق خرستیانلرینك صوك ایمپراطوری حشمتلو قسطنطینك بویوك بر جنرالی اولدیغی حالده ، تورك سلطانی محمده قارشی یاپیلان استانبول محاربه‌سنده یاره‌لنوب وفات ایتمشدر . »

بو الیم وقعه حقنده اساساً پك آز متفق اولان مؤلفلرك « ژوستینیانی » نك حیاتنه خاتمه ویرن وبلکه بیزانسك عاقبت فجیعه‌سنی تعجیل ایتمش اولان یاره‌نك نوعی حقنده دها آز متفق اولدقلری محتملدر . جنوه‌لی قهرمان حقنده پك سرت داورانان وکندیسنی اظهار ایتدیکی نجه شان وشرفدن صوکره جبانت ایله اتهام ایدن « فرانچه‌س » بر اوقك صاغ آیاغنه اصابت ایتدیکنی بیان ایدر ؛ « له‌ئوناردو » قولتوغندن ووراولدیغی قیدایدر ؛ « قالقوندیلاس » برقورشون ایله الندن یاره‌لندیغی سویلر ؛ « قریتوولوس » ده دیرکه ، کندیسنه اصابت ایدن مرمی بویوك چاپده اولوب بر آلت حرب ، بلکه بویوك برقره‌بینه ایله آتیلمش وزره‌کوملکنی تچه‌رك کوکسنی ده‌لوب آرقه‌سندن چیقمشدر .

[۱] ساقز « مائون » ی جنوه‌نك تابعیتی تحتنده آدایی اداره ایدن بویوك بر تجارت جمعیتی ایدی .

«تەتاندی» «قولورین» دیدیلان بردمیرطوپ ایله آتیلمش برمرمیدن، «سیلاوون وقایعنامه‌سی» کوکسنه اصابت ایدن برطاش کولله‌دن بحث ایدرلر؛ یاره‌لی‌یی کندینه کتیرمك ایچون صو سرپمك لازم کلمش، وبعده کندیسنی نقل ایتمکه مجبور ایده‌جك درجه‌ده آلدیغی ایکنجی یاره ایشنی بیتیرمش. بالعکس، «ریقشه‌ریبو» جنوه‌لی قوماندانك کندی معیتدن بری طرفندن بر اوق ایله یارالندیغنی، وعسکرلرینك جسارتنی قیرمامق ایچون کندیسنی کیزلیجه نقل ایتدیردیکنی بیان ایدر. بیزانس رجالندن «هیه‌راکس» قهرمانك یاره‌سی حقنده عینی مطالعه‌ده بولنور. وندیکلی اولمق حسبیله جنویزلر علیهنده پك شدید کین وغرض بسلیان «باربارو»یه کلنجه، «ژوستینیانی»یی ساده‌جه موقعنی ترك ایتمش اولمقله اتهام ایدوب آلدیغی یاره‌یه دائر هیچ بر ایماده بولنمز. دشمنك تفوق عددیسی آلتنده ازیلان محصورینك دوچار اولدیغی یأس عمومی‌یی تصویر ایتدکدن صوکره دیرکه، جنوه‌لی «ژوستینیانی» بونی کورنجه، موقعنی ترك ایتمکه قرار ویردی [۱]، و زنجیرك کیرسنده بولنان کمیسنه قوشدی؛ کندیسنی قورتاریر ایکن، باش قوماندان اولمسنه رغماً، «تورکلر شهره کیردیلر!» دییه باغیریوردی، حالبوکه آغزی طولیسی یلان صاچیوردی، چونکه تورکلر هنوز کیرمامشلردی.»

بوتون بو صوك حکایه شایان نفرت بر یالاندن باشقه برشی دکلدر. حقیقت شوندن عبارتدرکه، بو بهادر، چکدیکی شدید اضطرابدن دولایی حتی تك بر کلمه بیله تلفظ ایتمکه قدر اولمقسزین، کندی آدملری طرفندن کمیسنه کوتوریلمشدر. کمیسنك ساقزه مواصلتنده، آرتق حیاتدن قطع علاقه ایتمش اولدیغی محتملدر.

بوشایان اهمیت وقعه حقنده «قریتووولوس»ك حکایه‌سی‌ده شوندن عبارتدر: «فقط بیچاره رومالیلرك کونك برنده اسارت بویوندریغی آلتنه کیره‌جکلری وبونك آلام واکدارینه دوچار اوله‌جقلری مقررایمش. زیرا مجادله‌ده کوسترمش اولدقلری جسارتدن هیچ برشی نائب ایتمکسزین، هنوز کمال متانتله چارپشدقلری برصره‌ده، «ژوستینیانی» بر بومبارده مرمیسیله کوکسندن مهلك بر صورتده ووروولدی، وبو وجهله یارالنوب دوشدی، شایان ترحم بر حالده کندی چادیرینه نقل ایدلدی.

[۱] «باربارو» نك براقدیغی یازمه اثرك کنار حاشیه‌سنده شو بولنور: «چونکه بر اوق ایله یارالنمشدی.»

وبوتون كندی آدملری امیدسزلكله دوشه‌رك ایشی كوشتدیلر، ومحاربه ایتدكلری سوری و شراموپلی ترك ایتدكدن صوكره، قوماندانلرینی كمیلرینه نقل ایتمكدن وبالذات كندیلری‌ده صاغ‌وسالم بو كمیلره التجا ایتمكدن باشقه برشی دوشونمدیلر. هر نه قدر ایمپراطور قسطنطین، مجادله كوشه‌نجه‌یه قدر بر آز دها قالملرینی كندیلرندن رجا ایتدی ایسه‌ده، مكملاً تسلیح ایدلمش اولان بو محاربلر آرتق كندیسنی دیكله‌مدیلر، كیم نه‌اولورسه اولسون اندیشه‌ایتمكسزین، كمیلرینه دوغری قوشه‌رق یوللاندیلر [١].

موسیو «پییه‌رس» دیركه «ژوستینیانی» نك بو صورتله عزیمتی، ــ هرنه‌قدر بوتون‌روایات جكرینه نفوذ ایدن بر جریحه اولان صوك‌درجه‌ده وخیم‌اولوب همان درحال النهاب‌الرئه‌یی انتاج ایدن یاره‌سنك موتی اولدیغی حقنده متفق ایسه‌لرده، ــ بوندن دولایی دها آز مظلم قالمز. زمان پك مدهش بر صورتده نازك اولدیغی جهتله، زمانك هیچ بر قیدی تماماً بی طرف اوله‌رق المزه واصل اوله‌مدی. اصلاً جنویز اولوب «ژوستینیانی» یی مدح وثنا خصوصنده دائما غلیانه كلن پسقپوس «له‌ئوناردو» بیله ١٤٥٣ سنه‌سی اغستوسنك اون التیسی تاریخلی مشهور مكتوبنده، بو جنوه‌لی قوماندانك موقع حربی غریب بر صورتده ترك ایتمسی حقنده پك شدتلی ادارهٔ لسان ایدر، او درجه‌ده‌كه بو شدت «باربارو» نك كوستردیكی شدتدن همان پك آز خفیفدر. كندیسنه كوره، بوآنه قدر كوستردیكی

[١] موسیو «پییه‌رس» طرفندن جمع ایدلمش سائر بر قاچ قیودات دها واردر: استانبولده حاضر بولنمش اولمسی محتمل اولان ارمنی ملتندن «فیلیپ»، ژوستینیانی» ایله آدملری موقعلرینی ترك ایتدكلرینی و استانبولك بو وجهله سقوط ایتدیكنی بیان ایدر. ــ «ریقشه‌رییو»، یاره‌نك‌وخامتنی‌اعتراف‌ایتمكله برابر، ژوستینیانی» نك عودت ایده‌جكنی وعد ایتدیكنی قید ایدر. عسكرلرندن برچوغنك رجعتی كندیسنك شهره چكیلمسی ایچون آچمغه مجبور اولدقلری كوچك قپونك آچیلمسنه عطف ایدر. بو، عسكرلرده فرار ایتمك آرزوسنی تولیدایتمشدر. حاصلی‌بو، دهشتناك‌بر هزیمتك باشلانغیجی‌اولدی. ــ «ژوستینیانی»یه مساعد معاصرین میاننده، اولاً قاردینال «ایزیدور» ایله مدیللی پسقپوسی «له‌ئوناردو»یی ذكر ایتمك ایجاب ایدر، بونلرك هرایكیسی كندیسنك، معیتنی ندهیش ایتمامك ایچون كیزلیجه چكیلدیكنی بیان ایدرلر. «ته‌تالدی» ده‌قوماندانی معیتنده‌كی قوماندانلردن‌ایكیسنه تودیع ایتدیكنی سویلر. «له‌ئوناردو» ایله بك اوغلی ضابطه مأمورینك قیوداتی‌محاصره‌یه پك‌زیاده یاقین برزمانده طوتولدیغی جهتله بی‌طرفانه برحكمی‌احتوا ایتدكاری امید ایدیله‌مز.

شجاعت نسبتنده شدتی آلچقلق ابراز ایتمشدر . ضایع ایتدیکی قندن وأولوم قورقوسندن دوچار دهشت اولدیغندن برطبیب آرامق ایچون کیزلیجه موقع حربی ترك ایتدی . دیندار پسقپوس فریاد ایده‌رك دیرکه : « اکر کندیسنك یرینه دیکر بر رئیس تعیین ایتمش اولسه‌یدی ، احتمال وطن محو اولمش اولمزدی ! ایتالیان عسکرلرینك جسارتی قوماندانلرینك عزیمتیله قیریلدی ، وبونلر ییغین ییغین قاچمغه باشلادیلر . » « ژوستینیانی » نك دیکر برهمشهریسی اولان بك اوغلی ضابطه مأموری ده کندیسنك بویله بردنبره عزیمتی شدتله حکم ایتمك ایستر . قهرمانك ، نیجه کونلر کمال جسارتله دشمنه مقاومت ایتدکدن صوکره ، کندیسنه تودیع ایدیلن موقعی ساحله واصل اولوب قاچمق ایچون نصل ترك ایتدیکنی حکایه ایدر . ودیرکه ، تورکلرك آرتق مقاومته تصادف ایتمکسزین شهره داخل اولدقلری نقطه ، کندیسی طرفندن ترك ایدیلن نقطه اولدی . « فرانچه‌س » دیرکه ، کندی آدملرینك نه اوله‌جغنی قاله آلمقسزین ویرینه هیچ بر کیمسه‌یی انتخاب ایتمکسزین کندیسنی نقل ایتدیردی . هیهات ! بدبخت قوماندن أولومی انتاج ایده‌جك بر درجه‌ده وورولدیغنی حس ایدییوردی . کافه‌سی همشهریلری اولان بو بویوك قوماندانه درین برخصومت بسلیان بللی باشلی جنویز رجالنك بو قیوداتی فنا خبردار ایدیلن افکارعمومیه‌نك اوزمان بو مرکزده بولوندیغنی اثبات ایدر . بز بوکون بوقیمتدار قوماندان حقنده دها زیاده بر بی‌طرفلق ایله حکم ویریرز ؛ کندیسی بوتون محاصره اثناسنده اکتساب شان وشرف ایتمش و آنجق صوك زمانده آلدیغی ، برقاچ کون صوکره وفاتنی انتاج ایده‌جك بر درجه‌ده وخیم ومدهش بر یاره نتیجه‌سیله ، موقعنی ترك ایتمکه مجبور اولمشدر . هیچ شبهه‌سز چکدیکی اضطراب مادینك شدتی وضایع ایتدیکی قان اودرجه بهادر اولان بوقهرمانك عزم وشدتنی خللدار ایتدی .

هرحالده محقق اولان بر شی وارسه ، اوده بونجه بدبختلره علاوی برامیدوپرن وامر مدافعه‌ده الك پارلاق رول اوینایان بو نامدار قوماندانك بردنبره عزیمتی ، یاره‌سنك وخامت حقیقیه‌سی حقنده نه فکر طاشینور ایسه طاشینسون ، مدهش بر فلاکت ، تعمیری غیر قابل بر ضیاع دیمکدی . بو ، کرك کندی ایتالیان عسکرلرینك وکرك بودهشتناك کیجه‌نك ابتداسندن بری آنلرایله برلکده مجادله ایدن روم محاربلرندن مرکب کوچوك قطعه‌نك قوهٔ معنویه‌سنی تماماً قیردی . بوتون قیودات ،

بالخاصه «ریقشه‌ریبو» نك قیدی، ساعتلرجه کوکس کردکلری فوق البشر مجادله‌ده بی تاب دوشن بو بهادرلرك، قوماندانلرینك کیری‌یه چکیلدیکنی کورنجه موقعلرینی ترك ایدوب فرار ایتمکی دوشونمکه باشلادقلری خصوصنده متفقدرلر .

هرکسك یکانه اعتمادینی تشکیل ایدن بو قوماندانك غیبوبتی خبری بلده‌ده انتشار ایدنجه بوتون خلق میانه‌برامیدسزلك صاچدی . « باربارو » حقیقتی چکلیه‌رك دیرکه : «ژوستینیانی» نك تورکلر شهره کیردی دییه‌باغردیغنی ایشیدن خلق بوسوزه ایناندی، وهر کس قهرمانك کچمسی ایچون آچیلان کوچوك قپودن صویشه‌رق بردنبره قاچمغه باشلادیلر، وینه هر کس بردنبره موقع محاربه‌یی ترك ایدوب اللهدن مرحمت نیاز ایده‌رك، قادینلر کبی خنچقره خنچقره آغلایه‌رق ، کمیلره وقادیرغه‌لره التجا ایله جانلرینی قورتارمق ایچون ساحله دوغری دلی کبی قوشدیلر [١] » .

جریحه‌نك سبیت ویردیکی بوعزیمت حقیقتاً غیرقابل تعمیر برضیاعی موجب اولدی. صوك هجومك بوتون قیوداتی بونك خلقك مخیله‌سنده وصوکره‌دن وجود بولمش خرافاتده طوتمش اولدیغی یر اعتباریله نه‌قدر اهمیتلی اولدیغنی کوستریر . موسیو « پییه‌رس » دیرکه، بلده‌نك مدافعینی، عدداً پك آز اولمقله برابر ، هیچ بر وقت تماماً قطع امید ایتمامشدیلر، وغلطه ضابطه مأموری، شهرك ضبطندن برآی صوکره قلمه آلدیغی اثرنده، دیرکه، بالذات کندیسی وجنویزلر هجومی شدتله ارزوایدییورلردی، چونکه حرستیانلرك مظفریتی محقق کورینیوردی . دیکرطرفدن، محاصرین نهایت مظفر اوله‌جقلرندن هرکسی ایناندیرمق ایستدکلری درجه‌ده امین دکلدیلر ، بو خصوصده ادله موجوددر . معلومدرکه ، سلطان محمدك اردوکاهنده ، باشنده صدر اعظم خلیل پاشانك بولوندیغی صلح طرفداری قوتلی بر فرقه واردی . استانبوله متوجهاً حرکت ایدن برغرب فیلوسنك آدالردکزینه قدرکلدیکی شایعه‌سی، بلافاصله تکرارتکرارشیوع بولان بوخبرتماماً اساسلی ایدی، وپاپا طرفندن کوندریلن اوتوز کمینك ساقزه مواصلت ایتدیکنی بیلیورز، بوکمیلرساقزلیمانده حرکت ایتمك ایچون مساعد روزکارلره انتظارده ایکن، سلطان محمدك نهایت مظفراولمغه موفق اولدیغی خبرینی آلدیلر. « پوسکولوس » [٢] برآز فرقلی تعبیرات ایله‌وقعه‌یی تأیید ایدرودیرکه

[١] اثرینك ٦٤٧ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .
[٢] اثرینك ١٠٢٥ نجی صحیفه‌سنه دوغری .

اوچ قاتلی اون عدد حرب قادیرغه‌سندن باشقه بغدای وسائر ارزاق یوكلی یكرمی عدد كمی « بوزجه » آداسنده بولنیور وحركتلرینه فورطنه مانع اولیوردی. استانبول سقوط ایتدیکی وقت، مخالف روزكارلر بو فیلویی بر آیدنبری بولیمانده طوتیوردی. « ته‌تالدی » ده دیركه، « ژاق - لوره‌دان » ك كتیردیكی اوتوز قدر كمیدن مركب ونديك فیلوسی وقتیله یتیشه‌یدی، استانبولی قورتاریردی، فقط بویوك هزیمتدن صوكره خلیجدن قورتولان فراری قادیرغه‌لر بو امداد دونانمه‌سنه « نه‌غریپون » آداسنده تصادف ایتدیلر.

محصور شهرده اولدیغی قدر تورك اردوكاهنده‌ده، دیدیكم كبی، محاصرینی كیریدن چویرمك اوزره ایلریلین بر مجار اردوسنه متعلق بر طاقم شایعات دوران ایدییوردی. ایمپراطور قهرمان « هونیاد » ه معاونته مقابل «سه‌لیمبریا» شهرینی وعد ایتمشدی. بو ائتلافه عائد اماره‌لرك سلطانك قولاغنه قدر واصل اولمسی ممكندر، فقط، « پوسكولوس » ه كوره، بر مجار دونانماسنك رومللر طرفندن « مه‌زامبری » لیمانندن چیقاریلمسی وقعه‌سی كبی، بو ائتلاف دخی یوقاریده بحث ایتدیكم مجار هیئت مرخصه‌سنك عثمانلی اردوكاهنه مواصلتیله پك آز اویغون دوشیور [۱]. عینی صورتله «فرانچه‌س» [۲] دیركه، قاتولونیا قرالی ایمپراطور ایله بر مقاوله عقد ایتمشدی، وبو مقاوله‌یه كوره ایده‌جكی معاونته مقابل لمنی آداسنی آله‌جقدی. سلطان محمدك، بو امداد قوتلرندن برینك كرك براً وكرك بحراً استانبوله یتیشمكه موفق اولدیغی حالده، كندیسنی محاصره‌یی رفع ایتمك مجبوریتنده كوره‌جكندن كیزلیدن كیزلی‌یه قورقدیغی صوك درجه‌ده محتملدر. حتی سینوب امیرینك عقیم قالان مرخصلغندن [۳] صوكره، او موضوعده ینه بعض مذاكرات خفیه‌ده بولونولدیغی‌ده صوك درجه‌ده محتملدر. ایمدی، اكر محصورین بو صوك بویوك هجومی پوسكورتمكه، وحتی بر قاچ كوندن عبارت اولسون؛ بر آز دها مقاومته موفق اوله‌بیلمش اولیدیلر، احتمال سلطان محمد رجعت ایتمكه مجبور اولمش اولوردی. « ژوستینیانی » نك عزیمتی مدهش بر ضربه، اولدیریجی بر صدمه اولدی. « پوسكولوس » فریاد ایده‌رك دیركه، شمدی امداد فیلولری پك كچ واصل اولمش اوله‌جقدی!

[۱] ۲٤۱ نجی صحیفه‌یه مراجعت.
[۲] موسیو « پیه‌ه‌رس » ك اثرینك ۳۲۷ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.
[۳] ۲۳۸ نجی صحیفه‌یه مراجعت.

جنوه‌لی قوماندانك خط حربدن چكیلمسی حقنده‌كی بو المناك صفحات جریان ایتدیكی صره‌ده، بدبخت ایمپراطور، كلیشی كوزل یاپیلمش سپرلرك كیریسنده، اك پارلاق جسارتی ابرازایتمكده دوام‌ایدییور، بی‌تاب دوشمش صوك‌مدافعینی‌طوپلامق ایچون جهدوغیرتده بولنیور، وشایان حیرت برشدتله بالذات محاربه‌یه‌كیریشیوردی. درحال « ژوستینیانی » نك یرینه كچوب محاربه‌نك سوق واداره‌سنی اله‌آلدی، فرار ایتمك ایستیانلردن صوك برغیرت صرف‌ایتملرینی رجا ایدییور، ووظیفه‌لرینه‌مربوط قالمش‌اولان ایتالیانلرایله روملری سس‌واوضاع ایله كندی اطرافنه‌طوپلایوردی. بو برقاچ بهادرك باشنه كچه‌رك ، صوك دفعه اوله‌رق مجادله‌نك اك قزغین نقطه‌سنه آتیلدی، یوقدن وجوده‌كتیریلمش اونامدار سپرك علوی بقایاسنی نومیدیدن متحصل برجسارتله مدافعه ایتمك ایستیوردی .

خندكك مقابل طرفنده محاربه‌نك صفحات‌مختلفه‌سنی برتأثرعظیم ایچنده تعقیب ایدن سلطان‌محمد بوسریع‌ومدهش‌فاجعه‌نك بوتون‌ادوارینی‌كوزدن قاچیرمامشدی؛ « ژوستینیانی » نك چكیلمسندن متحصل كسرجسارتی، حیانلرینی قورتارمق ایچون كیزلیدن كیزلی‌یه صاووشان مدافعینك بردنبره تناقصنی ، سپر دوكونلیرینی مدافعه ایتمك ایچون هنوز مجادله ایدنلرك مافوق‌البشر یورغونلغنی ، بوتون هپ بونلری فرق‌ایتمشدی. بومختلف‌دلائل‌سایه‌سنده، مدت مدیده‌دنبری‌صوك‌درجه امید ایدیلن آن نازكك حلول ایتدیكنی بی‌پایان بر مسرتله ادراك ایدوب ایلری‌یه فیرلادی ، ومحاربه‌یه كیتدكجه دها شدتله آتیلان یكیچریلرینه خطاباً مظفرانه بر سسله شو صورتله باغیردی : « شهری اله كچیرییورز؛ حتی‌المزده كیدر! باقیكز، آنی مدافعه ایتمك ایچون آرتق قارشیمزده محارب یوق . ای عسكرلرم ! آرتق هیچ برشیدن قورقیكز؛ یالكز بنی تعقیب ایدیكز! شهر بزم اوله‌جق ! »

« قریتووولوس » ده عیناً شویله قید ایدر : فقط سلطان محمد شرامپول وكدیكك آرقه‌سنده مدافعلرك اكسیلمكه باشلادیغنی‌ده فرق ایتمشدی ، زیرا بالذات كندیسی‌ده بومحلك غایت یاقیننده محاربه‌ایدییوردی؛ مدافعیندن برقسمنك كیزلیجه چكیلدكلرینی كورمش، هنوز مجادله ایدنلركده، عددلری صوك درجه‌ده آز اولدیغی جهتله، دهازیاده بی‌مجال‌برصورتده مقاومت ایتدكلرینی مشاهده ایتمشدی. بناءً علیه مدافعلرك فراری نتیجه‌سیله سورك ترك ایدیلمسی پك زیاده تقرب ایتدیكنی تقدیر

ایده‌رك درحال شو صورتله باغیردی : « دوستلرم ، شهری صاردیق، آرتق المزده دیمکدر ! مدافعلر آرقه‌لرینی چویردیلر ! آرتق بزه عزم و متانتله قارشی قویمغه جسارت ایده‌میورلر . محاربلر سوری بوشالتدیلر . براز دها همت ایتمز لازم . شهره مالك اوله‌جغز . کوشکلك کوسترمیکز ، فقط آتشین بر صورتده ایلری آتیلیکز ، مظفر اوله‌جقسکز ، بن‌ده سزك ایله برابرم ! »

« قریتووولوس » دوام ایله دیرکه : « بو سوزلری سویلدکدن صوکره مهاجمینك باشنه کچدی . و مدهش نعره‌لر صاووران تورکلر قوشارق پادشاهی تعقیب ایتدیلر ، و شدید بر قیصه مجادله‌یی متعاقب ، طوبلرك خاك ایله یکسان ایتدیکی سورك انقاضی ایله شرامپوله طیرماندیلر، وصوك مدافعی قاچیرتدقدن صوکره سوری ضبط ایتدیلر . بعده شرامپول ایله سورك بیننده‌کی درین خندك ایچنده محصورینك برقسمنه یتشدیلر، بودرین خندکدن چیقمق کوچدی، اوراده بومحصورینك کافه‌سنی قتل ایتدیلر . محصورینك بر دیکر قسمی « ژوستینیانی»نك کلیشی کوزل یاپلمش شرامپول‌ایله سورك داخلی بیننده دها قولایلقله تأسیس‌ارتباط ایده‌بیلمك ایچون بیوك سورده آچدیرمش اولدیغی کوچوك قپویه دوغری پوسکورتیلوب تعقیب ایدیلدی. بوراده‌ده یکیچریلر طرفندن مدهش برتضییق ایله بیوك بر قتال اجرا ایدیلدی ، زیرا بر آلای فراری غالبلرك ظفر نعره‌لرینی ایشتدکلری وقت ، بورایه آتیلمشلردی.» « قریتووولوس» اودرجه جانلی اولان حکایه‌سنه غیر قابل فراموش شو سوزلر ایله نهایت ویریر : « اطرافنی احاطه ایدن اصدقاسیله برلکده شان وشرفله محاربه ایدن ایمپراطور قسطنطین‌ده بوراده‌مقتول دوشدی !» [۱]

بیزانسك صوك حکمدارینك امثالی میاننده پك فجیع اولان بوأولومنی حکایه ایتمزدن اول، بوخارق‌العاده وعلوی محاربه‌یه دائر برقاچ حادثه‌یی دها ذکر ایتمك ایچون براز کیری‌یه دونه‌لم. سلطان محمد عسکرلری میاننده برنجی‌اوله‌رق سوری آشه‌جق‌اولانه الك بیوك مکافاتی وعدایتمشدی. زغنوس پاشانك یکیچریلرندن اصلاً قسطمونیلی اولان حسن نامنده بریکیچری بوشرفه مظهر اولدی. بومحاربك بویی خارق‌العاده ایدی. صول النده‌کی قالقانی باشنك اوزرینه قالدیرمش وصاغ الی ایله

[۱] « قامبینی»نك اثرینك ۲۵نجی صحیفه‌سنده‌ده مراجعت .

قیلجنه صاریلمش اولدیغی حالده خراب اولمش سورك زروه‌سنه برنجی اوله‌رق چیقمغه موفق اولدی ، وتقریباً اوتوز قدر یکیچری کندیسنی تعقیب ایتمشدی . روملر هنوز کمال شدتله مقاومت ایدییورلر ، مهاجمینك اوزرلرینه اوقلر و قیا پارچه‌لری یاغدیرییورلردی. کوکس کوکسه وقوعه‌کلن بوعلوی مصادمه‌ده یکیچریلردن اون سکزینی اولدیردیلر . فقط حسن ، حیاتده قالانلرك کندیسنه التحاق ایله سوری آشه‌بیلملری ایچون اوزونجه بر مدت سور اوزرنده ثبات ایتمکه مقتدر اولدی . بونی متعاقب ، عدداً او درجه غیر مساوی اولان بومبارزلر آره‌سنده بر شدتلی محاربه وقوعه کلدی ، وهرایکی طرفدن دها بر چوق ضایعات ویریلدی . «فرانچه‌س» ك اوزون اوزادی‌یه‌وقایعنی[۱] حکایه‌ایتدیکی حسن برطاش پارچه‌سیله آغیر بر صورتده یارالندی ؛ قایوب دوشدی ، بوندن باشقه کندیسنه بر چوق قیا پارچه‌لری‌ده اصابت ایتدی، مع‌مافیه دیزلری اوزرنده طوغرولدیغی حالده کندیسنی نومیدانه مدافعه ایتدی ؛ فقط تفوق عددی ایله ازیلمش ، وجودی بیکلرجه اوق ایله دلیك دشیك اولمش اولدیغی حالده یاره‌لر ایچنده تسلیم روح ایتدی.

بونکله برابر مجادله پك نسبتسز ایدی . تورکلر سور انقاضنی اشغال ایدر ایتمز، کلیشی کوزل یاپلمش سپردن قالان شیئ‌ده آشدیلر وبردنبره برجم غفیر حالنده دیکر طرفده کوروندیلر. بو، آرتق خاتمه، علوی خاتمه ایدی! کثیر مهاجمین الانی نهایت غلبه چالیوردی ، وبر لحظه صوکره تخریبکار بر دالغه کبی واسع شهری قاپلیه‌جقدی. یورغونلق ایله بی‌تاب ، یاره‌لر ایله مستور، وساعتلرجه دوام ایدن بو مدهش مجادله‌دن صوکره آجلق و صوسزلقدن جان چکیشن صوك مدافعین دلیجه‌سنه جسارتله هنوز بیهوده یره چارپیشیورلردی . بونلرده هرطرفدن بلافاصله یتیشن بو یکی مهاجمین کتله‌سی طرفندن همان برآنده ازیلدیلر . « قریتووولوس » دیرکه : « دهاش نعره‌لر آته‌رق قوشان تورکلر سلطانی تعقیب ایتدیلر، شرامپولی آشدیلر و اورادن روملری پوسکورتدیلر . بوروملر کندیلرینی بویوك سور ایله کلیشی کوزل یاپلمش سپرك آره‌سنده‌کی درین خندکه آتدیلر . وبو خندکدن چیقا-مدقلرندن کافه‌سی محو اولدی . قاچمغه چابالیان بر چوقلری‌ده تورکلرك هجومك باشلانغجندن بری نهایت ایلك دفعه حاکم اولدقلری میدانده قتل ایدیلدیلر.» جان

[۱] اثرینك ۲۸٤ ایله ۲۸۵ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت.

چکیشنلرك فریادلری ، بوغازلنه‌جقلرك ایکلتیلری یکیچریلرك ظفر نعره‌لرینه ، مجادله‌نك بومدهش خاتمه‌سنده یوکسلن بیکلرجه شماطه‌لره قاریشیوردی.

موسیو «پیه‌رس» دیرکه ، برقاچ مهاجمین فرارایدن صوك‌مدافعلرك آرقه‌سندن بویوك سوره طیرماندیلر، وفراریلری طاشه طوتدیلر. بورادەده قیصه، فقط شدید برمحاربه وقوعه کلدی ، ولیکوس وادیسنده‌کی کلیشی کوزل یاپلمش سپرك ، وبلکه « مه‌زوته‌شیون » ده‌کی سورك بویلی بونجه دوام ایتدی. محاربه‌نك بوصوك آننده، سورك اوکندن وآرقه‌سندن، بوتون واسع شهرده اولدیغی کبی، خلیج استقامتندن دخی، دوچار دهشت اولمش برجم غفیرك چیقاردیغی برفریاد کبی مدهش برواویلانك قوبدیغی بردنبره ایشیدیلدی. بو، برلحظه‌ده اطرافه صاچیلان مدهش برخبرایدی. بوتون سکنه‌نك قلبلرنده مشئوم بر جنازه چاکی کبی عکس ایدن « شهر ضبط ایدیلدی ! » دهشتناك فریادی هرطرفدن یوکسلدی . فراریلر ، « شهر ضبط ایدیلدی! عثمانلی سنجاقلری برجلرده تموج ایدییور! » فریادلرینی قوپاریورلردی. بودهشتك ایضاحیله بوفریادلرك اسبابنی اولجه کورمش ایدك . « قه‌رقوپورتا » دن ناکهانی بر صورتده کیرمش اولان تورك مفرزه‌لری بو قپو ایله ادرنه قپوسی آره‌سنده‌کی بویوك برجلردن برقاچنك کیریسنی آلوب اوزرلرینه چیقمش وحضرت محمدك سنجاغنی یرلرینه رکز ایتمك اوزره ایمپراطورلغك بایراقلرینی آشاغی‌یه آلمشدیلر. هیهات! هلال شکلنی طاشیان اسلام‌سنجاقلری شمدی سرای‌ایمپراطوری ایله سکز عصردن زیاده بر مدتدن بری عالم اسلامك اك مدهش هجوملرینی بلا انقطاع پوسکورتن بو بویوك شهرك‌اوزرنده تموج ایدییوردی. هرطرفدن،دوتمانی تشکیل ایدن‌کمیلردن،بوتون سورلرك‌مازغاللرندن‌محاصرین ومحصورین‌بوخارق‌العاده منظره‌یی تماشا ایدییورلردی!

« قریتوولوس » دوام ایله دیرکه : « اردونك متباقی قسمی طرفندن تعقیب ایدیلن یکیچریلر سیل کبی درحال شهره کیردیلر . بعضلری « ژوستینیانی » نك آچدیرمش اولدیغی کوچوك قپودن ، دیکرلری‌ده بویوك سورده آچیلان کدیکدن ایچری‌یه نفوذ ایتدیلر . اردونك بوتون کیری قالان قسمی یکیچریلری تعقیب ایتدیلر، وکمال شدت و سرعتله هجوم ایدوب مظفراً بوتون شهر ایچنه داغیلدیلر . بویوك سنجاغی رکز ایتمش اولدقلری سورك اوکنده آیاقده دوران سلطان ،

پرنشئه، بومنظره‌نك قارشیسنده حظ دویپوردی، زیرا اویوم مسعود نهایت بوتون رونقیله کندیسنی کوسترمشدی. »

دیکر طرفدن « باربارو » ده دیرکه : « مهاجمینك کلیشی کوزل یاپلمش سپری ضبطندن بر چاریك ساعت صوکره، بونلردن ایچ میدانده بول بول اوتوز بیك کشی واردی وبر آز صوکره یتمش بیکه بالغ اولدیلر ! » بوصوك مقدار احتمال مبالغه‌لیدر، فقط هیچ شبهه‌سز بو، کتله حالنده مدهش برصولت‌اولدی، ومهاجمین بوآنده ییلدیرم کبی برسرعتله شهره نفوذ ایتمش کیبدر. هربری غنائمه اشتراك‌ایتمك امیدیله، بوعظیم امید ایله عجله ایدییوردی. هیچ شبهه‌سز بودخول، سورك آرتق مقاومت ایتمیان مختلف نقطه‌لرندن، بوتون کدیکلردن وغالبلرطرفندن علی‌التدریج آچیلان بوتون قپولردن عینی زمانده وقوعه کلدی. صوك خرستیان فراریلری « ژوستینیانی »نك‌چکیلدیکی کوچوك‌قپویه‌اودرجه‌برشدتله‌آتیلیورلردی که یکدیکرلرینی آیاقلری آلتلرنده ازییورلردی. شدتله تعقیب ایدن تورکلر کندیلرینه هیچ آمان ویرمیوب بالطه‌لیورلردی !

« قریتووولوس » دیرکه : « زیرا تورك عسکرلری شدتله وقودورمشجه‌سنه ایلریلیورلردی، بونك‌سببی‌ده اولاً اوزون برمحاصره‌نك ویردیکی‌مشاقدن دولایی قیزمش ایدیلر ؛ ثانیاً مخاصماتك بوتون امتدادنجه محصورینك عقلسز بر قسمی مازغاللرك کیریسندن کندیلری ایله اکلنمشلر وبرچوق حقارت ایتمشلردی. »

بوآنده، عثمانلی سنجاقلرینك سورك برقاچ برجی اوزرنده نصل‌اولوبده تموج ایتدیکنی اکلامق، وبالخاصه « قه‌رقوپورتا » دن ایلریلیان مهاجم قوللره بردها مقابله ایتمکی دنه‌مك ایچون « لیکوس » وادیسنك منتهای شمالیسنه دوغری‌آتیلمش اولان قیصرك حدتله مهموزلدیغی عرب قیصراغنك[۱] اوزرنده درت نعله یکیدن قوشدیغی کورولدی. غالب تورکلرك کتله حالنده واصل اولدقلری کلیشی کوزل یاپیلمش سپرك آلت طرفنده بوتون سورك بوینجه کندیسنی کوستردی، مع‌التأسف پك‌سیرکلشمش اولان مدافعلری صوك‌دفعه اوله‌رق طوپلامغه جهد وغیرت‌ایتدی. هرشیئك بیتدیکنی کورنجه، معیتی اصدقاسنه کندیسنی تعقیب‌ایتملرینی یوکسك‌سسله

[۱] عنعنات عوامه کوره . ـ « روم عوام تورکیلری مجموعه‌سی » نام اثرك ۷٤ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

امر ایده‌رك یره ایندی ، اوزرندن ایمپراطور علامتلرینی چیقـاردی ، و یالکز اوزرنده یالدیزلی ایکی باشلی قارتال مارقه‌لرینی حاوی « قامپاژیا » دینیلن قرمزی باغلی آیاق قابلرینی محافظه ایتدی [۲] . بعده قیلیجنی چکدی ، وقالقانی سپراتخاذ ایده‌رك مجادله‌نك الك قیزغین یرینه آتیلدی ، الك علوی برشدتله صوكدفعه اوله‌رق صایی‌یه کلیان مهاجمنی پوسکورتمکه چابالدی .

« فرانچه‌س » ك مؤثر اولان حکایه‌سی شوندن عبارتدر : « سوکیلی حکمدارم بدبخت قیصر بومنظره‌یی کورنجه ، کوز یاشلری دوکه‌رك جناب‌حقه تضرع ونیاز ایتدی ، ومعیتنی شدتله محاربه ایتمکه تشویق ایتدی . هیهات ! آرتق امید قالمامشدی ونه‌ده بکله‌نیله‌جك هیچ برامداد ! «سانسون» کبی عادی برسواری نفری البیسه‌سیله هرکسك حیرت ایتدیکی علوی برشدتله دشمنك اوزرینه‌آتیلور . قیلیجنه صاریلمش اولدیغی حالده تیتره‌یان بر ارسلان کبی برآلای دشمنی بوغازلار . آیاقلری آلتنده دره کبی قان آقار . صاغنده آشیلدن دهازیاده بهادر اولان « فرانسوا ـ دو ـ توله‌ده » قاغه‌سی وطیرناقلری ایله مجـادله ایدن بر قارتال کبی چارپیشیر . صولنده بویله بر شجاعتله‌مصادمه ایدن ایمپراطوری کورن « ته‌ئوفیل ـ ئوئوغوس » ، بوعلوی‌منظره قارشیسنده کندندن چکوب کوز یاشلری دوکدیکی حالده کندیسنك‌ده اولومی ترجیح ایتدیکنی یوکسك سسله باغیره‌رق بیان ایدر ، وتصادف ایتدیکی بوتون شیلری قیرارق تورکلرك اوزرینه آتیلور . » دالماجیالی یاخود ایللیریلی « ژان » ده محو اولمزدن اول، لایموت برشان وشرف احراز ایدر . « فرانچه‌س » دوام ایله دیرکه : «قیلیجی صانکه بر حصـاد بچر کبی تورکلری دوغرییوردی . قسطنطینك قلیجی قیریلمشدی . » بودرت قهرمان تورکلرك صولتنی برقاچ لحظه دها توقیف ایتدیلر . برچوقلرینی أولدیردیلر ، و مهاجمین دالغه‌سـنك لاینقطع قاباردیغی سـوره قدر یول آچدیلر . هیهات ! تفوق عددینك تحت تأثیرنده پك چابوق ازیلدیلر . « ته‌ئوفیل ـ پاله‌ئوئوغوسی » ایله دالماچیـالی « ژان » محو اولمزدن اول دیکرلری میانده‌تمیز ایتدیلر. بزه بوتفصیلاتی ویرن « ریقشه‌ریو » در . ایمپراطورك رفقاسی قارغاشلق اثناسـنده کندیسنی کوزدن غائب ایتدیلر . شهرینك ضبط ایدیلدیکنی اوکردیکی آندن اعتبارا اولمکه قرار ویرن قیصر ظلمت‌اچنده یوارلنوب کیتدی .

---

[۲] بوتفصیلات « مونتالدو » ایله « فرانچه‌س » طرفندن ویریلمشدر .

منسوبیندن هیچ کیمسه صوك دقیقه‌ده یاننده بولونمدی . کندیسنك اطرافنده بولنانلرك کافه‌سی کندیسیله برلکده محواولدیلر، دیکر یاندن صایی‌یه کلیان تورکلر اومدهش کدیکدن وشمدی آرتق زورلانوب آچیلمش اولان قپولردن ایچری‌یه آققده دوام ایدییورلردی . روم یاخود شرق ایمپراطورلرینك صوکنجیسی‌اولان اون دردنجی قسطنطین ـ دراغازه‌س محاصره‌نك اللی‌بشنجی کونی اولان صالی کونی ۱٤٥۳ سنهٔ میلادیه‌سنك ۲۹ مایس صباحنده بووجهله شانلی برصورتده افول‌ایتدی. «فرانچه‌س» دیرکه : « قربان‌اولدیغی‌وقت، قرق دوقوز سنه اوچ‌آی ویکرمی کونلك برسنده ایدی. أولومی اصدقاسنك باشنده مجادله ایده‌رك أولن بر قهرمانك أولومی اولدی . بوتسخیرکار پرنسك چکدیکی اضطراب وطنپرورانه الك لاقیدلره بیله کوز یاشلری دوکدیرر. « دوقاس » وباش پسقپوس «له‌ئوناردو» ، محاصره‌نك بوهرایکی مورخی ایمپراطورك ، اودرجه سودیکی بلده‌سنك تورکلرك النه کچدیکنی کوریجه، او علوی مجادله آره‌سنده « بوراده حیاتمی‌سوندیرمکه موافقت‌ایده‌جك برخرستیان یوقمیدر؟ » دییه باغردیغنی بیان‌ایدرلر. بوتون مورخین پك بویوك اولان جسارتی مدح وثناایدرلر . « قریتووولوس » ده اولاد هاجرك نهایت مظفراً برکتله‌حالنده کدیکدن‌ایچری‌یه هجوم ایتدکلرینی کوردیکی‌وقت ، کندیسنك « بلده ضبطایدیلدی، بن هنوز یاشیورم ! » دییه‌رك یوکسك برسسله فریاد ایتدیکنی‌قید ایدر . ودرحال محاربه‌نك الك قیزغین نقطه‌سنه آتیلوب ترك حیات ایتمشدر .

حیاتنك صوك دقیقه‌لری حقنده زمانك روایاتی مختلفدر . خرافه حقیقتك یرینه قائم اوله‌مدیغی جهتله حقیقت مشکوکدر . محاصره مورخلرندن هیچ بری مماتنده حاضر دکلدی . سورك بونجه کیجه یاریسندن صوکره‌لره قدر برلکده اجرا ایتمش اولدیغی اوفجیع جولانك مؤثر برخاطره‌سنی براقمش اولان صادق «فرانچه‌س» بوعلوی ساعتده آرتق سوکیلی پرنسك‌یاننده بولنمیوب فقط اوزاقده، مدافعه‌نك دیکر برجهتنی تفتیش ایله موظف اولدیغنی بزه صراحةً بیان ایدر . «قریتووولوس»، یوقاریده کوردیکمز کبی، ایمپراطورك «ژوستینیانی» نك چکیلدیکی کوچوك قپونك یاننده‌یره قاپاندیغنی‌قید ایدر . ساقزلی « له‌ئوناردو » ده بریکیچری طرفندن دوریلدیکنی، فقط‌تکرار دوغریلوب یکیدن وبودفعه موتنی بادی‌اوله‌جق صورتده ووریلدیغنی تأیید ایدر . « مونتالدو » اوزمان دوران ایدن ایکی مختلف

شایعه‌دن بحث ایدرکه برنجیسنه کوره فراریلر کومه‌سنك آیاقلری آلتنده ازیلمشدر، ایکنجیسنه کوره ایسه بر تورك طرفندن باشی کسیلمشدر. « ریقشه‌ریو » عینی وجهله فراریلرك آیاقلری آلتنده ازیلوب محو اولدیغنی ذکر ایدر. « فیله‌لف » [١] راست کله قیلیج صاوروه‌رق ودوشونجه‌یه قدر اوکنه تصادف ایدنلری اولدیره‌رك ایلری‌یه آتیلدیغنی حکایه ایدر. « پوسکولوس » ده « تپه‌نك قربنده » یکیچریلرایله مجادله ایده‌رك اوچنی اولدیردکدن صوکره بر قیلیچ ضربه‌سیله اولدیریلدیکنی، کندیسنی طانیان بری طرفندن باشی کسیلوب سلطان محمده تقدیم ایدیلدیکنی، و سلطانك وعد ایتمش اولدیغی مکافاتی ویردیکنی بیان ایدر [٢]. « دوقاس » ایکی تورکك ایمپراطوری اولدیروب باشنی کسمك شرفی ایچون منازعه ایتدکلرینی، باشك اصدقاسی و بالخاصه غران دوق « نوتاراس » طرفندن طانیلدیغنی « اوکوسته‌ئون » ده بر مرمر ستون اوزرینه وضع ایدیلدیکنی، بعده سلطانك امریله تحنیط ایدیلوب آسیای صغرا ایله عربستان وعجمستان‌ده علی ملاءالناس کزدیریلدیکنی بیان ایدر. « مونتالدو » [٣] بوکزدیریلان باشك اسرادن قرق کنج وقرق باکره ایله برلکده بابل پاشاسنه کوندریلدیکنی، وبوالایك هلالك مظفریتنی بوتون آسیایه اعلان ایتمك ایچون سلطان محمد طرفندن تشکیل ایدیلدیکنی علاوه ایدر.

« پولونیالی یکیچری »نك تفسیری‌ده شوندن عبارتدر: « قسطنطین کمال شجاعتله چارپشدی، ونهایت بریکیچری طرفندن دوریلوب دوشدی. بویکیچری باشنی کسدکدن صوکره شو سوزلری سویلیه‌رك سلطانك آیاقلری اوکنه فیرلاتدی: « شوکتلو پادشاهم، ایشته دشمنلرندن اك مدهشنك کله‌سی. » سلطان « آندره » نامنده‌کی اشرافدن بر اسیره توجه ایده‌رك بوباشك کیمه عائد اولدیغنی بیلوب بیلمدیکنی صوردی. روم خنجقره خنجقره « افندم، قیصرك »در. جوابنی ویردی. سلطان محمد « صفالر » تسمیه ایدیلن یکیچری‌یی کندیسنه آناطولی‌ده آیدین حکومتنی ویره‌رك تلطیف ایتدی. »

[١] ایکنجی کتابنك بشنجی جلدینك ٩٩٠ نجی صحیفه‌سنه مراجعت.

[٢] سعدالدین‌ده برتورك عسکری طرفندن باشنك کسیلدیکنی قید ایدر. (اثرینك ٣١ نجی صحیفه‌سی).

[٣] ٢٧ نجی فصلنه مراجعت.

قیودات میاننده اك زیاده محتمل اولان قید، سلطان محمدك مظفریتدن صوکره درحال ایمپراطورك عاقبتی حقنده معلومات طلب ایتمسی، واوزون اوزادی‌یه تحریاتدن صوکره قیصرك جسدی آلتون قارتاللی آیاق قابلری سایه‌سنده طانیندیغی، وباشی کسدیروب ییقاتدقدن صوکره بللی باشلی اسرایه کوسترتمسی وبونلرك برتأثیر عظیم ایچنده باشی طانیدقلری کیفیتیدر.

موسیو « پیه‌رس » دیرکه، دشمن برکره نفوذ ایدیجه، صوك مدافعین برقپانه طوتولمش کبی یاقالنـدیلر. شهره التجا ایتمك ایچون سربست قالان یکانه مدخل « ژوستینیانی » نك چکیلدیکی کوچوك قپودن عبـارتدی. هجومه معروض اولان بویوك طوپ قپوهنوز قپالی بولنیوردی. روم وایتالیان جسدلرندن مرکب مدهش بر ییغین، قپونك اوکندی ییغیلدیغی جهتله، فراره مانع ایدی. باش پسقپوس « له‌ئوناردو » روم ولاتین اولمق اوزره محصـوریندن تقریبـاً سکز یوز کشینك بونقطه‌ده محو اولدیغنی بیان ایدر. « ژوستینیانی » نك جسور قطعـاتندن بوصوك حیاتده قالانلرك علوی هزیمتی کلیشی کوزل یاپیلمش سپرك اوستندن سوره داخل اولان بر یکیچری مفرزه‌سی طرفندن ایقاع ایدیلمشـدر. « له‌ئوناردو » نك عینا تعبیرینه کوره، عادتا « فالانش » دنیلان اسکی ماکدونیا پیاده الایلری کبی طوپلی بر حالده اوکلرینه تصادف ایدن هرشیئی سوپوردیلر. عدداً غایت مدهش اولان تفوقلری سایه‌سنده، هنوز شهره کیرمکه سوفق اوله‌مامش اولان بوتون محصورینی ایسـتدکاری کبی قتل ایده‌بیلدیلر. قسماً خراب اولمش وصـوك مدافعلردن خالی قالمش اولان بویوك سور شمدی آرتق بر مانعه تشـکیل ایتمیوردی. طوپ قپوده نهایت زورلاندی. آرتق تماماً آچیق ایدی. بلده‌یه دخوله آرتق مشکلات یوقدی. برمفرزه ادرنه‌قپوسنه قوشدی، بونی‌ده داخلدن آچدی. بوآندن اعتباراً، استانبول تورکلرك النه دوشدی!

شرق مایسنك بر پارلاق کوننده شعشعه‌دار کونشك بوواسع، حزین، فقط علوی صحنه‌نك اوزرنده یوکسلدیکی برصره‌ده[۱]، سلطان محمد دهاپاش کنجالککك

[۱] صباحك طقوز یاخود اونه دوغری اولمسی محتمل اولان تورکلرك مظفریت قطعیه‌سنه عائد صحیح ساعت حقنده‌کی مناقشه ایچون موسیو « پیه‌رس » ك اثرینك ۳۵۱ نجی صحیفه‌سنده‌کی ۳ نمرولی نوطه مراجعت اولنه.

عظیم غیرتیله نهایت موفقیته ایردیکنی نا کهانی برصورتده ادراك ایده‌بیلدی! صوك ایکی عصر اثناسنده جهانك بوتون ملتلری طرفندن یاپیلان یکرمی محاصره‌نك استحصال ایده‌مامش اولدیغی شیئه، شدت وغیرتی، ثبات ومتانتی، قطعاتنك آتش فعالیتی وبالخاصه شایان حیرت طوبجیسی سایه‌سنده نهایت کندیسی موفق اولیوردی. شرق خرستیان بلده‌لرینك عصر دیده قرالیچه‌سی اولان وبر چوق اولاد پیغمبرك سونمیان آرزو واشتیاقلرینه دائمی بر صورتده میدان اوقومش بولنان بومغرور شهری شمدی آرتق آیاقلری آلتنده طوتیوردی. دورك الك قوتلی اردوسنه قوماندا ایدن، امثالسز بر محاصره‌دن صوکره، نصف اولنی دولدیران بواون بشنجی عصرك الك معظم والك زنکین بربلده‌سنی ضبط ایدن آنجق یکرمی ایکی یاشنده اولان بوعالی حکمدار مطلقك قلبنی بوآنده استیلا ایدن درین مسرت نصل تصویر ایدیله‌بیلور. آت اوزرنده، بویوك سنجاغنك آلتنده [١]، خلیفه‌لك علامتلری ایله محاط اولان سلطان محمد لطیف ومحتشم عسکر کتله‌لرینك شهره دخولنده مشروع بر غرور ایله مدت مدیده حاضر بولوندی، آرتق بو کتله‌لر بوتون کدیکلردن وبوتون قپولردن جریانی کسیلمیان برسیل کبی مغلوب بلده‌یه آقیوردی.

ینه موسیو «پیه‌رس» دیرکه، بوبلده‌لرك قرالیچه‌سنك سقوط فجیعنده آن علوی بی تعین ایدن ایکی حادثهٔ قدر، هیچ شبهه‌سز «قه‌رقوپورتا»نك باصغینی ایله بی‌تاب دوشمش صوك مدافعین اوزرنده سوکیلی قهرمانلری اولان «ژان ـ ژوستینیانی» نك یاره‌سی وبالضروره چکیلمسنك تولید ایتدیکی نومیدی‌دن عبارت اولمشدر. سائرلری میانده الك قهرمانانه وجانلی وقعه، بلده‌نك بویوك قپوسی دیبنده صوك نفسنه قدر چارپیشان ایمپراطورك وفاتی اولدی، او بلده‌نك که هیهات! آرتق ید الهی‌یه مودوع بلده دکلدی.

برنجی قسطنطینك اخلافنك صوکنجیسی اولان ایمپراطورك بوعلوی مماتنه بردها عودت ایده‌لم. «دوقاس» ك، تخنیط ایدیلمش یاخودده‌ا دوغریسی صمان دولدیریلمش باشك آسیا بلده‌لری آره‌سنده کزدیریلدیکی حقنده‌کی حکایه‌سی «موسقوالی» نك

---

[١] «قریتووولوس» ك اثرینك ١٢٠ نجی صحیفه‌سنه مراجعت — «ته‌تالدو» اثرینك ٢٣ نجی صحیفه‌سنده سلطانك کیریسنده ایکی سنجاغك تموج ایتدیکندن بحث ایدر.

دیکر بر حکایەسیله بر آزدها تأید ایدر. بوحکایەیه کوره، برخادم سلطانه قسطنطینك باشنی کتیریر، سلطان حقیقةً اوباش اولدیغی حقنده امنیت کتیرنجه آنی تقبیل ایدر، بعده پطریقه کوندریر. اوزمان باشی کموش برواز و ایچریسنه قویوب آیاصوفیەنك [١] محرابی آلتنه دفن ایدرلر، جسدی ده کیجه لین غلطەیه نقل ایدوب اوراده کومرلر. « پوسکواوس » ك یوقاریده بحث ایتدیکم حکایەسی تقریباً عینی شیئی احتوا ایدر. رومك صوك قیصرینك کتابەسز مقبری ایچون بر چوق دیکر یرلر کوستریرلر ، فقط هپ بوخرافاتك اساسلری بدبخت قیصرك اولومدن قورتولوب دها بر چوق سنەلر سرسریانه یاشادیغی حقنده حکایه ایدیلن دیکر بر خرافەنك اساسندن دها جدی دکلدر.

بوروایتلردن هیچ بریسی شایان اعتماد عد ایدیلەمز . « باربارو » جنوەلیلر موضوع بحث اولنجه بر معتاد اظهار ایتدیکی حقیقتبینلکی ایله یالکز شونی قید ایدر : « ایمپراطوردن اصلا خبر آلنەمدی ، حیاتدەمیدر ؟ اولدومی ؟ بیلنەمدی ؛ یالکز بعضلری جسدینك یرەسریلمش جسدلر میاننده طانیندیغنی تصدیق ایتدکلری کبی بر طاقلری ده تورکلرك طوپ قپوسندن ایچری کیردکلری صرەده اولنجەیه قدر آیاقلر آلتنده ازیلدیکنی تأمین ایدرلر . » او زمانده « باربارو » کبی بلدەده بولنان « فرانجەس » دیرکه ، سلطان شهرك ضبطندن صوکره قیصرك حیاتده اولوب اولمدیغنی شدتله تحری ایتدیردی ، مسلمان و خرستیان جسد ییغینلری ایچنده جسدینی بولمق ایچون آدملر کوندریلدی ، حتی بر چوق باشلر ییقاتدیریلدی ، ایمپراطورك باشی میدانەچیقمدی ، فقط نهایت آیاق قابلری ایله دیزلکلری اوزرنده ایمپراطورلره مخصوص عادته توفیقاً قارتالر ایشلنمش بر جسد کشف ایدیلدی ، وسلطان بو خبردن صوك درجەده مسرور اولدی ، لازمکلن احترامات ایله دفن ایدیلمسی ایچون جسدی خرستیانلره تسلیم ایتدیردی .

معزز ایمپراطوری ایچون حقیقی بر کدر ایله آغلایان ، کندیسنك فضیلتلرینی وملایمتنی مدح وثنا ایدن «فرانجەس» جسدی کوردیکنی بیان ایتمز، و «دوقاس» ك ادعاسنه کوره، غران دوق « نوتاراس » طرفندن طانیلوب سلطانه کوتوریلان باش حقنده هیچ برشی حکایه ایتمز . « تەتالدی» شووجهله بیان مطالعه ایدر : « بعضلری

[١] بوکون بیله قسطنطینك مزارینك بولوندیغی محلی سیاحینه آیاصوفیەده کوستریرلر.

باشنك كسلديكنی، وبرطاقلری‌ده كمال عزم‌ايله ايلريله‌ديكی صره‌ده قپوده ئولديكنی
بيان ايدرلر . » هر ايكی روايت صحيح اوله‌بيلور . « مونتالدو » ديركه ، قيصرك
وورولديغنی هيچ بر كيمسه كورمدی ، بوغوله‌رقمی ياخود قتل ايديله‌رك‌می محو
ايديلديكی بيلنمدی ، بالآخره ، جسدينی كورمك ايچون سلطان طرفندن اظهار
ايديلن آرزوی شديد اوزرينه ، ايمپراطورك باشی ديئيلن بركله بر صريغك
اوجنده استانبولده دولاشديريلدی‌كه بو باشك كندی باشی اولمديغی پك محتمل
ايدی . بعده بوكله‌يوقاريده بحث‌ايتديكم شايان‌ترحم آلای‌ايله ولايتلره كونديريلدی.

موسيو « آ. مورتمان » ه كوره ، اك‌محتمل روايت ، طانينميه‌جق بر درجه‌ده
ياره‌لر ايله مستور اولان قيصرك اوچ كون تحريدن صوكره ديكر جسد ييغنلری
آلتنده بولنمسی وآنجق ارغوان‌رنكنده‌كی آياق‌قابلری سايه‌سنده طانينمسی حقنده
ذكر ايديلن روايتدر . سلطانك ، جسد ايمپراطوری‌يی كورنجه ، يكيچريلرندن
كويا مكافات ايتمك مقصديله ايچلرندن هانكيسنك قيصری اولديرديكنی سؤال
ايتديكی حقنده غريب بر معنای ملهم بر خرافه واردر . بر زنجی ايلريليوب
« بنم ! » ديدی . سلطان درحال كنديسنی اعدام ايتديردی . بو طرز حركت ،
كنديسنی رسماً بيزانس قيصرينك خلفی اعلان ايتمسی ومشروعيتنی قبول ايتديكی
پرنسك قانی دوكمش اولانی جزالنديرمسی ديمك ايدی [۱] .

سيلاوون وقايعنامه‌سنك تفسيری مراق آوردر: سلطان قيصرك انجامی حقنده
هركسدن معلومات طلب ايتمشدی . آياصوفيه‌دن چيقوب « آقروپول » ه كيتديكی
صره‌ده ، النده كسيك برباش طوتان بر صرب عسكری ، « شوكتلو پادشاهم ،
(سعادت ابديه‌يه مظهر اوله‌سك !) ايشته چارقسطنطينك قفاسی ! » ديه‌يوكسك
سسله باغره‌رق بو باشی حنكاره عرض ايتدی . آلای توقف ايتدی . علی‌العجله
غران دوق « نوتاراس » ايله روم اصيلزادكانندن ديكر اعضالر افنديلرينك باشنی
خنچقريقلر آره‌سنده طانيديلر . صرب باشنی كسديكی جسدك يانـنه ضابطان

[۱] موسيو « ايقس. آ. سيدوريده‌س» ، ۱۹۰۸ سنه‌سنده انتشار ايدن «ره‌وو» ده
اولا « قسطنطين ـ دراغازه‌س » ك مماتنه متعلق احوال حقنده، ثانياً جسدينك كشفی حقنده ،
ثالثاً ادعا ايديلن اسرار انكيز مقبرلری حقنده ، رابعاً « توره‌ن » ده « آرمه‌ريا ـ ره‌كيا »
موزه‌سنده محافظه ايديلديكی ادعا ايديلن قيليجی حقنده اسكی وقعه‌نويسلر وبالنسبه دها ياقين
مورخلر طرفندن يازيلمش لايعد متنلری دقيق بر اعتنا ايله تعداد وتصنيف ومناقشه ايتمشدر .

شاهانه‌دن بر قاچنی کوتوردی . بو حقیقتاً قیصرك جسدی‌ایدی . جسدك آیاقلرنده ایمپراطورلغك ایکی باشلی آرمه‌سی ایشلنمش ارغوانی آیاق قابلری حالاً واردی . بوکون سنجاقدار یقوشی تسمیه ایدیلن یرده یاتیوردی . سلطان قوری قفایی سرای ایمپراطورینك قارشیسنده قرمزی مرمردن برستون اوزرینه وضع ایتدیره‌رك هرکسه کوستردی ، بعده عینی کونده جسدی کندیسنه لایق احترامات مخصوصه ایله کومه‌لری ایچون روم هیئت رهبانه مساعده ایتدی . و بدبخت حکمداره قارشی حس ایتدیکی تقدیری دها زیاده اظهار ایتمك ایچون بو معظم مقبره‌ده یانه‌جق اولان قندیلك یاغی خزینه‌سندن ویریلسنی امر ایتدی . خرافه‌نك ترتیبنه کوره ، بو مقبره احتمال بوکون بیله وفاجامعی جوارنده کوریلن مزار اولسه کرك . بو محلده ، کثیف آغاج کولکه‌لکلری آلتنده یرلی رهبرلر ، بوندن همان یکرمی سنه اول ، بخشیش امیدیله سیاحینه ، صوك روم قیصرینك بقایای عظامنی ستر ایدییور دییه‌رك برمرمر طاش کوستریورلردی ، واوراده یانان کوچوك قندیلده ینه دائما سلطان طرفندن یاقدیریلیوردی [۱] .

قهرمان حکمدارك مزارینك محلی ایله اوکا متعلق احوال حقنده‌کی آشاغی یوقاری مصال قبیلندن عبارت اولان بوتون بو روایتلر بوتون هه‌له‌نلرك قلبلرنده هنوز جانلی بر صورتده یر طوتار . او درجه جاذبه‌دار اولان بو خرافات بزی پك درینلره قدر سوق ایده‌بیلوردی . بوکون بیله دائما تحت اسارتده بولنان استانبولده رهبرلر اجنبی زائرلره شانلی مغلوبك اسرار انکیز مقبرینی ارائه ایدرلر . نه معاصر ونه مؤخر هیچ بر وقعه‌نویس بو مقبرك محلنی قطعیتله ذکر ایتمز . اکر طانینمش اولسه‌یدی ، روملر خاطره‌سنی هیچ شبهه‌سز محافظه ایدرلردی . وینه هیچ شبهه‌سز ، جسدی کیزلی بر محله وضع ایدیلمش اولسه‌یدی ، بو خصوصده مصال قبیلندن اولسون بر حکایه قالمش اولوردی .

قسطنطین ـ دراغازه‌س ، بوتون محاصره اثناسنده شایان حیرت بر جسارت ابرازندن صوکره مردانه ترك حیات ایتدی . معند بر روملی صفتیله افنای وجود ایتدی . او درجه اصیلانه وقوعه کلن مماتی کندیسنه ابدیاً شرف بخشدر . بو ،

[۱] بو مزار بوکون تماماً متروکدر . موسیو « پییه‌رس » ك اثرینك ۲۵۵ نجی صحیفه‌سنده‌کی ۲ نمرولی نوطه مراجعت .

عصرلق شرق ایمپراطورلنی ایچـون علوی بر خاتمه اولدی . بالقان ملتلرینك او خارق‌العاده مظفریتلری بو بویوك و محتشم فلاکتك ، خودبین اوروپایه رغماً ، نهایت یاقینده انتقامنی آلسون ! [۲]

موسـیو « پییه‌رس » دیرکه [۳] ، خواجه سـعدالدین ، « تاج‌التواریخ » نام اثرنده ، سـلطانك قطعاتی سورك ادرنه قپوسی ایله طوپ قپو بینده‌کی قسـمنده آچیلمش اولان کدیکلرك آره‌سندن شهرك داخلنـه بر یول آچدقدن صوکره ، قلعه‌نك داخلی کنارینی تعقیب ایدوب اولاً ادرنه قپوسندن باشـلایه‌رق ایچردن مختلف قپولری کشاد ایتدیلر . اوزمان بوتون تورك اردوسی بو قپولردن انتظام تام ایچنده ، فرقه فرقه فتح ایدیلمش اولان شهره مظفراً داخل اولدی [٤]

لیکوس‌وادیسنده ، سلطانك دوغریدن دوغری‌یه نظارتی آلتنده معظم هجومك اجرا ایدیلدیکی اثنـاده ، بدبخت بلده عینی زمانده دیکر برچوق نقطه‌لردن هجومه معروض‌قالمشدی . هرنقدر بودیکر هجوملر باشلوجه هجومه‌نسبتاً علی‌العاده براهمیتی حائز ایدیسه‌ده ، بونلر حقنده‌ده برقاچ کلمه سویلمك ایجاب ایدر .

بوهجوملردن الك‌اهمیتلیسی اولان ایکیسندن بری زغنوس‌پاشانك ، بالخاصه انشا ایتدیروب خلیجك منتهای غربنده ممکن‌اولدیغی‌قدر سوره یاقلاشدیریلمش بریاخود متعدد بویوك دوبه‌لرك اعانه‌سیله اجرا ایتدیکی هجوم ، دیکری قره‌جه‌پاشانك قطعاتی طرفندن ادرنه قپوسیله تکفور سرایی بینده‌کی سور قسـمنه قارشی یاپیلان هجوم اولدی‌که بو صوك نقطه سـلطان محمدك محصور شهره داخل اولمق ایچون طوپ کولله‌لری ایله کندیسنه کشاد ایتمش اولمغله تفخر ایتدیکی اوچ نقطه‌دن بری‌ایدی . بوایکی هجوم تماماً عقیم‌قالدی . زغنوس پاشا بوتون فرقه‌سنی ایوانسرایده چارجابوق وجوده کتیریلمش کوپریدن کچیرمشدی ، وصباحك ایلك ساعتلرنده خلیج ایله سورك

[۲] محرر بوراده حسیات طرفکیرانه‌سنی و تعصبنی چرکین برصورتده اظهار ایدییور . مترجم

[۳] اثرینك ۳۵۸ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[٤] موسیو « پییه‌رس » دیرکه : « تورك اردوسنك شهره دخولی حقنده نقل ایتدیکم پارچه ، احمدمختار پاشانك ۱۹۰۲ سنه‌سنده « فتح جلیل قسطنطنیه یاخود عثمانلیلغك اوروپاده طرز تأسسی » نامی آلتنده نشر ایتدیکی پك مشهور کتابندن مقتبسدر » بو کتاب برچوق تورك مؤلفلرینك پك اهمیتلی پارچه‌لرینی احتوا ایدر . مع‌التأسف بواثرك مطالعه‌سی آوروپالیلر ایچون امکان خارجنده‌در .

بیننده‌كی دار بر شریده بكزیان قپی‌یه یرلشدیریلمش اولان عسكرلری بورادن بلا انقطاع مدافعینه هجوم ایتمشلردی ، بر یاندن‌ده تفنك واوقایله مسلح‌اولوب دوبه‌لر اوزرنده بولنان‌افرادی محصورینی آتشلری آلتنده طوتمغه عینی‌وجهله جهد وغیرت ایدییورلردی . ونهایت ، بوعزم وغیرتلره ، مقدما بك اوغلی تپه‌سـندن آشیریلمش وشمدی فنار ساحلی‌ایله دوبه‌لرآره‌سنده یكدیكرندن مساوی آره‌لقله باش‌وقیچدن دمیرلنمش اولان یتمش پارچه كمینك مرتباتنك همتلری‌ده انضمام ایتمشدی . بزه بو صوك تفصیلاتی ویرن «باربارو» در : « رئیس زغنوس پاشااولوب بك‌اوغلی داغنك اوزرندن‌آشیریلمش اولان لیمان‌ده‌كی یتمش «فوست» ، أوت‌بوتون بویتمش «فوست»، هپسی بردن برحمله‌ده فنار قپیی‌سنه هجوم ایتدیلر ، وسورك بوقسمنی مدافعه ایدن خرستیانلر، روم‌آتشلری‌ایله مقابله ایده‌رك‌بونلری كمال‌جسارتله كیری‌یه‌پوسكورتدیلر. خلاصه ، قره‌جه‌نك تحت قوماندا‌سنده‌كی قطعاتك بوتون هجومی‌ده ، خلیجده فنار محله‌سنه قدر دوام ایدن سور قسـمنك مدافعه‌سنی درعهده ایتمش اولان ونديكلی «غابرییه‌ل ـ تره‌ویزان» طرفندن شدتی‌نسبتده برموفقیتله دفع ایدیلدی . زغنوسك عینی درجه‌ده شـدید هجومنه كلنجه ، بوده ، دیدیكم كبی ، دها آز موفقیتسزلكله نتیجه‌لنمدی دكل . موسیو « پییه‌رس » دیركه، بوهجومك ، « قه‌رقو پورتا » قپوسنی كشف ایدن مسعودلرك آردی صره شهره داخل اولمش اولان فرقه‌سنك برقسمی طرفندن اجرا ایدیلدیكی محتملدر .

تورك دونماسنك چفته ستونك اوكنده دمیرلنمش اولان دیكر قسمنك هجومی دها زیاده بر موفقیت تأمین ایتمدی . « باربارو » بونی شـو صورتله حكایه ایدر : « كونشك طلوعندن بر سـاعت اول ، توركلرك ستونلرك اوكنده بولنان بویوك دونماسی دمیرآلدی ، وبزم‌ایله محاربه‌ایتمك ایچون لیمانك‌آغزنده‌كی زنجیرك اوكنده كندیسنی كوستردی . فقط مذكور دونمانك قپودانی بالخاصه زنجیرده‌كی كمیلریمز وقادیرغه‌لریمز كبی لیمانمزك‌ده پك‌ایی محافظه ایدیلمش اولدیغنی فرق ایتدی، زنجیرك كیریسنه سكز یوز ودها زیاده طونلق اون عدد جسـیم كمی دیزیلمشدی . وبزم دونمادن قورقان بوقپودان برآزملاحظه‌دن صوكره ، بلامصادمه لیمانی ترك ایده‌رك یهودی محله‌سی طرفنده‌كی سورك قارشیسنده چارپشـمغه كیتدی . اوراده ثروت وسامان و بالخاصه قیمتدار طاشلر ایله لبالب اولان یهودی أولرینی دها ایی صویه

بیلمك ایچون مرتباتنك برقسمنی قاره‌یه ، « کیوده‌قا » قپی‌سنه چیقاردی . » دیکر مؤلفلرك ویردیکی معلوماتدن اکلایورزکه، آره‌لرنده برچوق راهبلر، روم کشیشلری وسائر دیندارلر بولنان سورك بوبحری قسمنك مقداری آز ، فقط شجیع مدافعینی تورك کمیجیلرینك بوتون غیرتلرینی مدت‌مدیده عقیم براقمشلر، وبوتون هجوملرینی مظفراً کیری‌یه پوسکورتمشلردر. وآنجق طوپقپوسندن مرمره ساحلنه دوغری اینن ایلك مظفر دشمن قوللرینك آرقه‌لرندن هجوم ایتدکلرینی کورنجه ، جانسپارانه مقاومتلرینك فائده‌سزلکنی نهایت آکلادیلر . یالکز اوزمان ایچلرندن بعضلری نومیدی‌یه دوشه‌رك کندیلرینی سورك اوستندن آشاغی‌یه آتدیلر ، حیاتلرینك قورتیله‌جغی حقنده امیدوار اولنلرده کندیلرینی غالبلره تسلیم ایتدیلر .

طقوزنجی فصل [*]

مجادله‌نك صوك وقعه‌لری . — قسطنطنیه‌ده تورك اردوسی . — قتال ویغما . — آیاصوفیه‌ده تورکلر . — سلطانك شهره وآیاصوفیه‌یه دخولی . — بر مقدار خرستیانلرك فراری . — مغلوبلرك الك شهرتکیرلرندن بعضلرینك عاقبت فجیعه‌سی .

صاییه کلیان تورك اردوسی شمدی مغلوب بلده‌یه بوتون قپولردن آقیوردی. بویوك قلعه‌نك بوتون چوره‌سنده‌کی بومدهش خبرك یاخود بو دهشتناك منظره‌نك تحت تأثیرنده بی‌تاب دوشن صوك مدافعلر قتالدن قورتیلمق ایچون فراردن باشقه برشی دوشونمیورلر ، کتله حالنده سوری ترك ایدییورلر ، وتعقیبلرینه آتیلان غالبلرك قلیجلرینی همان اکسه‌لرنده حس ایتدکلرینی ظن ایده‌رك تقریباً هپسی لیمانه دوغری قوشیورلردی . بو، مدهش برصحنه ، تاریخك الك دهشتناك صحنه‌لرندن بری اولدی. بلده‌یه داخل اولان بوصوك محاربلر سوردن تباعد ایدوب قوشاره‌ق شهرك مرکزینه یاقلاشدقلری صره‌ده ، حرکته کلن جسیم خلقك ایچنه قاریشیورلردی که بوشاشقین خلق‌ده ، تورکلرك دخولی خبر مدهشی الك قویتو جهتلرده‌کی محله‌لرده علی‌التدریج خارق‌العاده دهشتلر القا ایتدکجه ، خلیجه دوغری عینی وجهله فرار

---

[*] محرر حقمزده شمدی‌یه قدر آره‌صره اظهار ایتدیکی افکار وحسیات غرضکارانه‌سنی بو فصلده آرتق طاشیرییور . بو صورتله مورخلکده حسیات شخصیه‌سنه حاکم اولاق اساس علمیسنه رعایت ایتمکدن عاجز اولدیغنی اثبات ایدییور . مع مافیه بن ، مقدمه‌ده بیان ایتدیکم وجهله ، اثرك غرضکارانه فقره‌لرینی بیله تحریف ایتمکسزین ترجمه‌سنه دوام ایده‌جکم . وبو فصلده هر صحیفه‌سی ایچون ایجاب ایدن نوطلری چیقمقدن صرف نظر ایدوب بو عمومی نوط ایله اکتفا ایده‌جکم . چونکه محررك هرصحیفه‌ده عینی حسیاتی بسلدیکی پك آشکاردر . فصلده هپ عثمانلیلق علیهنده طوپلانمش وثائقه کلنجه ، بونلری عینی قوتده وثائق تاریخیه ایله رد وجرح ایتمك متخصص ومتتبع مؤرخلریمزه دوشن بر وظیفهٔ علمیه‌در .

مترجم

ایدییوردی. هرطرفده هرجنسدن ، هرصنفدن ، هریاشده شایان ترحم فراریلردن باشقه برشی یوقدی . برسیل بشریت بوتون میدانلردن ، بوتون سوقاقلردن لیمانه دوغری آقیوردی . نومیدانه مدهش برواویلا بوکندیسندن کچمش اولان ییغندن بلا انقطاع یوکسه‌لیوردی !

« باربارو » نك بحث ایتدیکی « کییوده‌قا » یاخود استانبول یهودی محله‌سی ساحلنه ، بورادەکی صوك مدافعین سپری ترك ایدر ایتمز ، یناشانلرك تورك کمیلرندن قاره‌یه چیقان ایلك مهاجمین میانده بولنمسی احتمال داخلنده‌در . خلیج ساحلی اوزرنده‌کی « هوره‌آ » یاخود بالق پازاری قپوسندن اوزاق اولمیان بو نقطه‌ده حال حاضرده استانبول کمرك دائره‌سی بولونور ؛ بو نقطه والده سلطان نامنده‌کی پك مشهور جامعدن‌ده اوزاق دکلدر .

پسقپوس « له‌ئوناردو » و « فرانچه‌س » ، بووقعه نویسلرك هرایکیسی «پول»، «آنتوان » و « تروالو » اوچ « بوقشیاردی » قرداشلرینك جسورانه مدافعه‌لرینی ذکرایدرلر، بوجسور ایتالیانلر « میرییاندرییون » لك الك مرتفع حوالیسنده، ادرنه قپوسی جوارنده ، تورکلرك صول یانلرندن ییغین حالنده شهره کیردکلرینی فرق ایدنجه‌یه قدر ، سورك اوزرنده برمدت دها مقاومتده دوام ایتدیلر . آت اوزرنده معیتلرینك باشنه کچه‌رك بر چوق مهاجمینی اتلاف ایتمك صورتیله قودورمشجه‌سنه کندیلرینی مدافعه ایتمشدیلر. نهایت مجادله‌ده دوامك فائده‌سزلکنی آکلایه‌رق کندی باشلرینك سلامتی ایچون مشغول اولمغه قرار ویردیلر « پول » قرداشلرینه توجه ایده‌رك باغردی: « هیهات! شهر الدن کیتدی، وبزده برلکده! ای کونش تیتره ! ای ارض ایکله ! شهر ضبط ایدیلدی . آرتق چارپشمق زمانی دکل ، فقط اکر براز امید نجات وارسه سلامتمزی دوشونمك زمانیدر ! » بونی سویلیه‌رك کمیلرینه آتلامق مقصدیله درت‌نعله لیمانه دوغری ایلرلدیلر . یولده تورك مفرزه‌لری طرفندن احاطه ایدیلدیلر ، فقط سلاحلری اللرنده ، قانلی یاره‌لر ایله مستور اولدقلری حالده غالبلرك آره‌سندن یول آچمغه موفق وغلطه‌یه مواصلت ایتمکه مقتدر اولدیلر .

« فرانچه‌س » [١] « هوره‌یا » یاخود بالق پازاری قپوسنده‌کی سور قسمنی

---

[١] اثرینك ٢٨٧ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

مدافعه ایدن کریدلی کمیجیلره متعلق شایان دقت بروقعه‌یی حکایه ایدر. بوبرآووج بهادر قلعه‌نك ، بیزانسلی محررك « واسیل » ، « له‌ئون » و « علکسی » اسملرنده‌کی ایمپراطورلرك برجلری نامنی ویردیکی قسمنه التجا ایتمشدی ، موسیو « وان ـ میلله‌نژان » بوقسمك اسکی سرایك شمدیکی فارینك بر آز جنوبنده کائن اولمش اولدیغنی ظن ایدر . حتی بوبرجلردن بری اوزرنده ایمپراطور ایکنجی « واسیل » طرفندن « ١٠٢٤ » سنهٔ میلادیه‌سنده انشا ایدیلدیکنه دائر مراق آور برکتابه موجود ایدی . بوکریدلیلر بوراده برچوق ساعت جسورانه کندیلرینی مدافعه ایتدیلر ، ودشمندن برچوقلرینی اولدیردیلر . شهرك ضبطی حقنده معلوماتدار اولمقله برابر ، قوتده‌کی عظیم نسبتسزلکه رغماً ، تسلیم اولمغی معندانه رد ایتدیلر، بوصورتله أولومی هزیمته ترجیح ایتدیلر . اویله‌دن صوکره ، کندیسنه بوعلوی مقاومتلری عرض ایدیلن سلطان بونلره کندیلرینه عائد بوتون شیلر ایله بلده‌دن چیقملرینه مساعده‌بخش ایتدی . بودرجه شرفلی شرائطی قبول ایتملرینه قرار ویردیرمك ایچون پك چوق زحمت اختیار ایدیلدی . موسیو « پیه‌رس » دیرکه ، مدافعین میاننده ، محاربه موضعلرنده مجادله ایتمك خصوصنده ، « صوك مربع » کبی برشی اولدقلری ظن ایدیلور .

روایته کوره ، سیلوری قپوسنده‌کی اوچنجی کدیك سلطان محمدك معتمدن الیاس بك نامنده برأرناوود محارب طرفندن هجوم ایله ضبط ایدیلدی . بوالیاس بك بالآخره سلطان بایزید ثانینك امیر آخوری اولدی ؛ مزاری الیوم آرناوود کوللری حوالیسنك جنوبنده کائن مسقط رأسی اولان کوریجه‌ده‌در . سلطان محمد کندیسنه مکافات اولمق اوزره یدی قوله‌دن اوزاق اولمیان صماتیه محله‌سنده‌کی مشهور « سن ـ ژان دوـ ستودیون » مناسترینك جسیم مبانیسنی ویرمش ایدی، بعده استانبول مناسترلری میاننده پك‌مشهور اولان بومناستر بوکون هنوزموجود بولنان امیر آخور جامعی اولدی .

شمدی قلعه‌نك هرطرفندن ، خلیجی مدافعه ایدن سور ایله مرمره بویجه امتدادایدن سورك اوزرنده، بربرینه مربوطاً تمادی ایدوب نهایتسز برخط‌تشکیل ایدن برجلرك فوقنده ، ایمپراطورك سنجاقلری یرنده ، سلطانك روزکار ایله

دالغه‌لنان سنجاقلری مشاهده ایدیله بیلیوردی . کیریلرندن هجومه معروض قالان روملر قاچمشـدیلر . کمیلرك کوکرته‌سـندن سنجاقلرك دکیشـدیکنی کورن تورك دونماسـنك چیلغینجه‌سـنه بر مسرت خواهشی ایله سرمست اولان مرتباتی ده عقللرینی قاچیران مدافعلر طرفندن ترك ایدیلمش سورلره اوآنه قدر کورولمامش بر شـدتله طیرمانمغه آتیلیورلردی . « باربارو » نك شو حکایه‌سـنی دیکله‌ییکز : « فقط یتمش « فوسـت » دن مرکب مذکور دونما ، خرسـتیانلرك اسـتانبولی غائب ایتمش اولدیغنی ، تورك اوغلی محمد بکك بیراغنك بلده‌نك باشـلیجه برجی اوزرینه چکیلدیکنی ، وایمپراطورك بیراغنك پارچه پارچه ایدیلوب آشاغی‌یه آلندیغنی رأی‌العین کورنجه ، اوسـاعتده ، بویتمش « فوست » ك بوتون مرتباتی قاره‌یه اینـدیلر ، وعینی وجهله مرمره سـاحانده بولنان دونمانککیلرده قاره‌یه فیرلادیلر ، ودونمالرینی ساحله باشـدن قاره ایده‌رك وایچلرنده هیچ کیمسـه‌یی براقمقسزین ترك ایتـدیلر ، و بونی بویله یاپدیلر ، چونکه هپسی آلتون ، جواهر وسائر ثروت وسامان آرامق یعنی یغما ایتمك ایچون قاره‌یه قوشدیلر . »

«میچاتوویچ» ك حکایه‌سی‌ده جانلی‌اولدیغی‌قدرفجیعدر. ایلك تورك‌عسکرلرینك استانبوله دخول ایتدیکی خبری برشمشك سرعتیله شیوع بولدی. محاربلروخلق، تورکلرك کندیلرینك‌آره‌سنده بردنبره ظهوریله وورولمشه دونمشدیلر. برچوقلری درحال لیمانه وکمیلره دوغری قاچشـدیلر . مافوق‌الطبیعه واسرار انکیز برحمایه امیدیله برچوق خلق آیاصوفیه‌یه دوغری آتیلدیلر . برآز صوکره کلیسا ایچرده بوغوله‌جق درجه‌ده دولدی، وبوتون قپولری کیریسنده‌بولنانلر ایچردن‌کلیدلدیلر. دیکر برقسم خلق‌ده نومیدی ایچنـده وهانکی طرفه توجه ایده‌جکنی بیلمیـه‌رك اوته‌یه بری‌یه قوشیوردی .

بعض‌سوقاقلرده قادین‌کومه‌لری‌اللرنده‌یانمش‌موملراولدیغی حالده‌ایلریلیورلردی. دعاایچون کلیسالره کیدییورلردی. توسع ایدن‌شایعه بردنبره کندیلرینه قدرکلدی. اولاً تأثیر دهشت ایله دیللری طوتوله‌رق توقف ایتدیلر ، بعده دوچاراولدقلری مدهش دهشت ایچنده تورکلر شهره کیرمش دییه فریاد ایده‌رك دلی کبی قوشمغه باشلادیلر. یاری‌چیپلاق بیکلرجه قادین‌وچوجوق برلحظه‌ده سوقاقلری‌دولدیردیلر، صانکه برحرکت ارض کندیلرینی بردنبره اولرندن‌طیشاری‌فیرلاتمشدی. دهشتناك

فریادلری مظفر تورکلرك واویلای مسرتلرینه قاریشه‌رق سماواته قدر یوکسه‌لیوردی !

پایتختك کوچوك بویوك بوتون دیکر برچوق کلیسالری کبی، بوکون کل‌جامعی اولان « سن ـ ته‌ئودوریس » کلیساسی ، آیاق قپوسندن آز برمسافه‌ده کائن هرطرفدن کوریلن بوبنا اوآنده هر ایکی جنسدن دیندارلر ایله لبالب ایدی ؛ بونلر بومدهش کیجه‌یی ، عزیزه‌یه قارشی بدبخت شهر ایله سکنه‌سنی قورتارمق ایچون تضرعاتده بولنه‌رق دعا ایتمکله کچیرمشدیلر . فی‌الحقیقه ، ۲۹ مایس کونی بوعزیزه‌نك یوم مخصوصی ایدی . طلوع ایله برابر ، دینی بر آلای کوز یاشلری دوکه‌رك کلیسادن چیقمشدی . بوآلای « پلاته‌ئیا » ، احتمال بوکونکی «وفا» یه ، بوتون استانبولك اورته‌سندن کچن بو بویوك یوله چیقارکن سوری زورلادقدن صوکره شهرك ایچریسنه آتیلان استیلا کارلردن مرکب ایلك کومه‌نك بردنبره قارشیسنده بولوندی. شیطانلره بکزیان بویکیچریلر تأثیر دهشت ایله ایکلیان اهالینك اوزرینه آتیلدیلر . کافه‌سی برآنده بوغازلندی . بونلرك ، شهرك ضبطنی متعاقب اجرا ایدیلن قتالك ایلك قربانلری اولدقلری محتملدر. بودهشتك خیالی قولایلقله تصور ایدیله بیلور . کلیسا ، یوم مخصوصی مناسبتیله ، کللر ایله دوناتمشدی. « کل جامعی » اولان یکی اسمنی بومناسبتله آلدی .

اوزمان بویوك بلده‌نك بوتون محله‌لرنده جریان ایدن شی دهشتی اعتباریله بوتون‌تصوروتصویرك‌فوقنده‌در: بو، جسیم برشهرخلقنك تماماً قتال‌واسارتی ایدی. ایلك تورك کومه‌لرینك دخولنی تعقیب ایدن ناکهانی خوف ودهشت خارق‌العاده اولدی. خنجقریقلر ، فریادلر، بد دعالر ، لعنتلر ، الله‌ه وعزیزلره قارشی تضرعلر آره‌سنده ، هرصنفدن ، هرجنسدن مرکب فراریلر آلایی ، مدهش خبر توسع ایتدکجه قابارارق ، بعضلری اك قیمتدار اولان شیلرینی برابر آلدقلری حالده، یکانه سلامت بخش یول اولان لیمان استقامتنه آله‌بیلدیکنه آتیلیوردی. زنجیرك کیریسنه طوپلانمش اولان ایتالیان کمیلرینك مرتباتی ، شمدیکی سرای برونی جوارنده ، تورك کمیجیلرینك سوری آشمالرینی منع ایچون سورك مدافعلرینه مدت مدیده یاردیم ایتمشلردی. فقط، هرنوع مقاومتك امکانسزلغی تبین ایدنجه ، نهایت بالذات کندی سلامتلرینی دوشونان بو جسور مبارزلرده لیمانه دوغری کیتمکده استعجال

ایتدیلر وكچكمكسزین كمیلرینك ایچنه آتیلمق ایچون چارچابوق تدابیر اتخاذ ایتدیلر.

قتال ویغمایه الك شـدتلی بر صـورتده اشتراك ایدنلر میاننده، بالخاصه تورك دونماسـنك، بوقاریده بحث ایتدیكمز وجهـله، یهودی محله‌سـندن شهره كیرن كمیجیلری بولونیوردی. شمدی آرتق بلده‌نك بوتون قپولری آچیلوب استیلا كار كومه‌لر برشكارك اوزرینه‌قونار كبی هجوم ایتدكلرندن، حصهٔ غنیمتلرینی آلمق ایچون غائب ایدیله‌جك هیچ بر آن قالمدیغنی اكلایان كمیجیلر، شهره كیرمك ایچون ایچندن كچدكلری محله‌نك اولرینی درحال یغما ایتمكه باشلادیلر. بو، مغلوبلر میاننده بر چوقلری، بالخاصه ایتالیانلر ایچون، بووجهله زمان قازانوب لیمانده‌كی كمیلره آتلامق خصوصنده سلامت بخش بر وسیله اولدی. تورك كمیجیلرینك طرزحركتی حقنده « باربارو »نك سویلدیكی شیئی اولجه كورمشدك. « دوقس »، سورك بوجهتده‌كی صوك مدافعلر، توركلر نهایت مظفر اولدقلری زمان، اقامتكاهلری طرفنه قوشارق فرار ایتدكلرینی علاوه ایدر. وفریاد ایده‌رك دیركه: « هیهات! بوصورتله حركت ایتمكله بر چوقلری توركلر طرفندن اسیر ایدیلدیلر، دیكر بر طـاقلری‌ده آرتق نه‌قادینلرینی، نه‌چوجوقلرینی، اموالرندن هیچ بر شـیلرینی كورمدیلر، درحال اسیر حرب ایدیلوب باشقه یرلره كوندریلدیلر. دیكر اسرایی تعقیبه مقتدر اولمیان هرایكی جنسدن اختیارلر قتل ایدیلدیلر، بشیكده‌كی چوجوقلر سوقاغه آتیلدیلر. » [*]

بوتون بو جسـیم بلده‌نك دوچار اولدیغی بو نا كهانی دهشـتناك وقعه‌یی، بر كون اول مجنونانه امیدلر بسـلیان بو بر آلای خرسـتیانك حقیقت مدهشـه قارشیسنده‌كی یقظه‌سنی، اللرینه كچن بیچاره قربانلری قتل ایتمك ویا اسـیر ایدوب سـوروكلمكدن باشـقه بر شی دوشونمیان بو یبرتجی اسـتیلا كارلر ایله بردنبره برثانیه‌ده، یوز یوزه كلن ظریف، زنكین بعضاً كسب اشتهار ایتمش نیجه قادینلرك اوغرادیغی خوف ودهشتی ناصل تعبیرات ایله تصویر ایتملی. هرمیدان، هرسوقق هرخانكی بر كریه دهشت وأولوم منظره‌سنه تویلری اورپوته‌جك بر زمین تشكیل ایدیبوردی. اساساً حقیقته صـوك درجه‌ده مغایر بر صورتده صوك هجومی حكایه ایدن موسقوالی دیندلان اسمسز وقایعنامه، برآره‌لق بو شایان ترحم خلق میانده بر مقاومت حركتی ظهور ایتدی دیمك ایستر. وشو وجهله قید ایدر: « محاربه

[*] شایان حیرت بر افترا !...

اوزادقجه اوزویوردی. اهالی تورکاره قارشی سوقاقلرده، حولیلرده کندیسنی مدافعه ایدییور وتسلیم اولمغی رد ایدییوردی. عسکرلر، أولرك داملری اوستندن هر نوع أو اشیا وادواتی، کره‌میدلری، اوجی طوتوشدیرلمش اودونلری تورکارك اوزرینه فیرلاتیورلردی. بو اودرجه‌یی بولیوردی‌که نهایت پاشالر قورقمغه باشلادیلر، وسنجاق بك سلطانه، اکر بالذات شهره کیرمز ایسه، آرتق کندیسی ثبات ایده‌میه‌جکی خبرینی کوندردی.» فقط بوحکایه، موسیو «پیه‌رس» ك قید واشارت ایتدیکی وجه اوزره، پك زیاده غیرمحتملدر [١]. بوتون کیجه سورده نومیدانه مجادله ایتمش اولنلردن غیری مدافعین میاننده محاربه ایده‌جك بر حالده آرتق هیچ کیمسه قالمامشدی. شبهه‌سز، شخصی بر چوق مقاومتلر وقوعه کلدی. بر چوق فراریلر، حتی قادینلر واختیارلر، کندیلرینی بکلین مدهش عاقبتی بیلدیکلرندن، حیاتلرینی بهالی‌یه صاتمغی وأولنجه‌یه قدر کندیلرینی مدافعه ایتمکی ترجیح ایتمش اولسونلر، بونده هیچ شبهه یوقدر. مدهش بر صورتده ناموسنك پایمال اوله‌جغی، بعده اسیر اوله‌رق صاتیله‌جغی پك اعلا بیلن قادین، صوك درجه‌ده ظالمانه بر صورتده أولدیریله‌جکنی دها آز قطعیتله بیلمیان ارکك پارلاق بر انتقام آلمق ذوقیله درحال محو اولمقده دها بویوك منفعت بولیورلردی. فقط غیر قابل قبولدرکه بلده‌نك سوقاقلرنده بر آن ایچون بیله منتظم مصادمه کبی برشی وقوعه کلمش اولسون [٢]. مظفر اردونك دخولی، شهرك داخلنه دوغری شدتله ایلری آتیلمسی پك زیاده ناکهانی، پك زیاده مدهش برصورتده واقع اولدی.

تورکلر احتمال دها زیاده برمقاومته انتظار ایدییورلردی. باخصوص، بوجسیم بلده‌نك یکانه مدافعلرینك بوتون کیجه سورك اوزرنده چارپشمش اولدقلری مقدار قلیلدن عبارت اولدقلرینی تصور ایده‌مزلردی. حتی بو، کندیلرینك غرورینه دوقونیوردی. دها ایدیله‌جك مصادمه بولوندیغی اعتقادنده اولدقلرندن، شهره کیرر کیرمز، بلاتفریق کافه‌سنی قتل ایتمکه باشلامشلردی، بوندن مقصد، دویدقلری انتقام وظلم احتیاجاتنی تطمین ایتمك اولدیغی قدر، بلکه عینی زمان بوتون مقاومت امکاننی تنقیص ایتمك ایدی.

[١] محرر ایشنه کلدیکی حقیقته غیر محتمل دییور. آلمان اردولری بلچیقاده غیر محاربلرك سوقاق ایچریلرنده کندیلرینه آتش ایتدکاری زمان هر درلو شدتی کوسترمك مجبوریتنده قالدیغی کبی تورکارده عینی اصولی تطبیق ایتمش اوله‌بیلیرلر. (مترجم)

[٢] نه‌قدر لاستیکلی اعترافات!..

« دوقاس » بو وجهله تقريباً ايكی بيك محارب دها اولديردكلرينی بيان ايدر . بو قصابلغی يالكز بالآخره دها زياده بر اصول وانتخاب داخلنده اجرا ايتديلر ، اهالينك چيچكنی اسارت ايچون محافظه ايتديلر . محاصره‌يی رأی‌العين مشاهده ايدنلردن اكثريسنك ، الك مدهش بردهشتك ايجاب ايتديرديكی بوتون تعبيرات ايله تصوير ايتدكلری او آنده‌كی بو هولناك قتال ، بدبخت بلده‌يی صاچديغی دهشتك كورولتيسی ايله صارصيوردی . فی‌الحقيقه بو ، واسع ومدهش بر بوغازلمه ، توصيف ايچون كلمه بولنه‌ميان ، بر ظلم وتعدی اولدی . نشئهٔ ظفر ايله سرمست ، بو اوزون محاصره‌نك توليد ايتديكی ايشيدلمامش مدهش يورغونلقلردن ، بالخاصه بو كيجه هجومندن متحصل اذيتلردن ، بونلردن باشقه نيجه كونلردن بری محصورينك سورك اوزرندن كنديلری ايله ايتمش اولدقلری نيجه استهزالردن دولايی پر حدت اولان حدی وحسابی اولميان بو مسلمان عسكرلرك كوزينه بلا استثنا هيچ بر شی كورونميوردی . بو عمومی بر تخريبكارلق ايدی . وبو تخريبات غير محاربلردن مركب جسيم و خونريز بر كتله طرفندن تعقيب ايديلن مظفر اردونك شهره دخول ايتديكی صباحدن اعتباراً همان ساعت اون ايكی‌يه ، يعنی اويله‌يه قدر دوام ايتدی . شبهه‌سز بو ، تاريخك الك بويوك دهشت صحنه‌لرندن بری اولدی . غالبلر ، شيطانی جولانلرنده تصادف ايتدكلری عادتا چيلديرمش بوتون بدبخت فراريلری ، ياشلرينه ، جنسلرينه ، شرائط اجتماعيه‌لرينه باقمقسزين ، تقريباً اويله‌يه قدر ، بوغازلاديلر . بوتون سوقاقلرده كورينلر ، توركلرك يغما ايچون كيردكلری ئولرده بولنانلر درحال قيليچدن كچيرلمشديلر . عادتا انسانه بر رؤيا كبی كلن بو دهشتك اونوتولماز خاطره‌سنی محافظه ايدن رأی‌العين مشاهدلر ، اساساً صوك درجه‌ده كرينه اولان حقيقتی بيانده مبالغه ايدرلر . « فرانچه‌س » [١] شهرك بعض يرلرنده زمين ييغيلمش جسدلرك آلتنده غائب اولديغنی سويلمكدن قورقماز .

بعده قتال دورردی . آتشين منفعت سوداسی دها آز شديد اولميان قتال عشقنی تسكين ايتدی . هر ايكی جنسك كنجلری ، عينی زمانده حرم ايچون لطيف شكار اولمق واك يوكسك فديهٔ نجاتلر ايچون بر آلای حيوان عد ايدلمك اوزره ، ذيقيمت اشيای تجاريه كبی ، هرشيدن اول كمال اعتنا ايله محافظه ايديلدی .

[١] اثرينك ٢٨٨ نجی صحيفه‌سنه مراجعت .

پسقپوس «له‌ئوناردو» مقاومته‌قالقیشانلرك كافه‌سنك بوغازلندیغنی، لكن دیكرلرینك حیاتی عمومیت اوزره قورونديغنی صراحةً بیان ایدر. دیكر یاندن تورك مورخی سعدالدین دیركه : « یغما ایتمك مساعده‌سنی استحصال ایدن تورك محاربلری كمال مسرتله شهره آتیلدیلر ، و شو : « اختیارلری أولدیریكز ، فقط كنجلری اسیر ایتمك اوزره یقالاییكز . » دستورینه توفیق حركت ایده‌رك كدر واضطراب ایله آغلاتدقلری بیچاره كافرلرك اموالنی وفامیلیالرینی كمال خشونتله ضبط ایتدیلر . »

« ریقشه‌رییو » ، بو بدبخت شهرك مدهش بر صورتده یغما و غارتنی تصویر ایتدیكی صره‌ده ، غالبلر الك كوزل كنج قیزلری یكدیكرلرندن قاپمق ایچون هرطرفده بربرلریله دوكوشدكلرینی بیان ایدر . [*]

« باربارو » نك حكایه‌سی دها آز فجیع دكلدر: «توركلر هرشیدن اول ذیقیمت اشیا آرییورلردی . مناسترلره‌ده هجوم ایدییورلردی . بوتون راهبلر ، مزایده‌ده صاتیلمق ایچون ، دونمایه كوتورلدیلر؛ شهرك برچوق كنج قیزلری‌ده عینی معامله‌یه دوچاراولدیلر . مع مافیه بعضلری توركلرك اللرینه دوشمكدن ایسه كندیلرینی قویولره آته‌رق بوغولمغی ترجیح ایتدیلر . انتحار ایدن قوجه‌لی قادینلرده بولوندی . توركلر بوتون دونمالرینی اسیرلر وبرچوق ثروت وسامان ایله دولدیردیلر . برأوه كیردیكلرینی متعاقب اورایه درحال بایراقلرینی چكمك عادتلری ایدی . دیكر توركلر بو چكیلمش بایراغی كورنجه ، او أوه كیرمك كندیلری ایچون ممكن اولمزدی ، فقط اوزرینه درحال كندی بایراقلرینی چكه‌جكلری بر دیكر أو آرارلردی . عینی وجهله بوتون كلیسالر ایله بوتون مناسترلرك اوزرلرینه‌ده بایراقلر ركز ایدییورلردی . المدن كلدیكی قدر تخمینمه كوره ، استانبولك بتون بنالری اوزرنده بو نوع بایراقلردن ایكی یوز بیك قدر تموج ایدییوردی . اوزرنده اون بایراق بولنان أولرده واردی . بونی هم تورك قومنی أكلندیرمك ایچون و همده قازانمش اولدقلری بویوك مظفریتك ویردیكی مسرت سائقه‌سیله

[*] بوتون شو صحیفه‌لرده مدهش افترالر كوروئمكده‌در . ذاتاً او عصرلرده بوتون محاربه‌لرك صوكی یغما، غارات، ظلم و آتشدن باشقه برشی دكلدی. فقط بش عصر صوكره بالقانلیلرك بالخاصه بولغار ویونانیلرك یاپدقلری ظلم وفجیعه‌لر استانبول محاصره‌سی یاننده هیچ قالیر . (قارنه‌جی‌نك فرانسزجه نشر ایتدیكم بالقان مظالمنه دائر وثیقه‌لر كتابنه مراجعت) .

یاپدیلر. وبو یاراقلر الی نهایه چکیلمش اوله‌رق قالدیلر. ایمدی، تورکلر، بوتون اوکون اثناسنده، بوتون بلده‌یی بر بویوك مذبحه‌یه چویردیلر.

قوهٔ خیالیه بو درجه واسع بر ساحه داخلنده جریان ایدن بویله قتال ویغما صحنه‌لرینی پك کوجلکله تصور ایده‌بیلیور. سوقاقلره دوکولمش اولان قادین، ارکك، چوجوق، او شیطانلر طرفندن تعقیب ایدیلن بوتون بو بدبختلر، قیرلره قاچمغه یاخود لیمانده‌کی کمیلره یتیشمکه، دوچار اولدقلری تشوش ایچنده، چاباله‌رق، قوشیورلر، باغیریورلر، آغلایورلر وایکلیورلردی. تورکلر یول اوزرنده تصادف ایتدکلرینی همان اسیر ایدییورلردی. بو فراریلردن بر چوغی کمال فعالیتله قاچمغه حاضرلنان کمیلره یوزه‌رك وارمغه چاپالار ایکن بوغولدیلر. عدداً پك کثیر اولان اجنبیلر طبیعتیله منسوب اولدقلری ملیتلرك بایراقلرینی طاشیان کمیلره آتلمغه غیرت ایدییورلردی.

بوبدبخت فراریلردن بعضلری فرارلری اثناسنده کچیرمش اولدقلری مدهش صفحاتی حکایه ایدرلر. فلورانسه‌لی « ته‌تالدی »، « رومانی » و « طربزون » سفرندن کلن وندیك قادیرغه‌لرینك، خرستیانلردن ممکن اولدیغی قدر قورتارمق ایچون اویله وقتنه قدر لیمانده قالدقلرینی بیان ایدر. بو کمیلر ایچرلرینه تقریباً درتیوز کشی آلدیلر، بونلر میانده سورك مدافعه‌سنه اشتراك ایتمش اولان بالذات کندیسنی، « ته‌تالدی » اسمی‌ده ذکر ایدر. تورکلرك دخولنی وقعه‌دن ایکی ساعت صوکره خبر آلدیغندن، ــ بوکه کندیسنك پك اوزاقده بر موقع اشغال ایتدیکنه دلالت ایدر، ــ آنجق کندیسنی ساحله آته‌جق قدر بر زمانه مالك اولدیغی علاوه ایدر. قیی‌یه واصل اولنجه، صویونوب دکزه آتلار، وکمیلردن برینه یوزه‌رك ایریشمکه موفق اولور، کندیسنی کمی‌یه آلیرلر، و بو صورتله صاغ و سالم دیکر سکز وندیکلی همشهریسی ایله برلکده وندیکه واصل اولورلر.

دیکر طرفدن، «باربارو» نك کندیسی ایله سلاح آرقداشلرینك فراری حقنده‌کی پك فجیع حکایه‌سنك خلاصه‌سی ایشته شوندن عبارتدر: « شهر ضبط ایدیلمش و آرتق امید قالمامش ایدی، یالکز کمیلریمز ایله زنجیری قیروب لیماندن چیقارق کندیمزی قورتارمق واردی. بونك ایچون لیمان رئیسی و « تانا » دن کلن قادیرغه‌لرك قپودانی اولان سنیور «مارقو» نك اوغلی سنیور «آلوئیس ــ دییه‌دو » علی العجله بك اوغلنه،

موقع قوماندانك یانه قوشدی ، وكندیسیله قاچمقمی یاخود مجادله‌یه دوامی لازم كلدیكی حقنده مذاكره ایتدی . قوماندان شویله مطالعه‌ده بولوندی : « سنیور قپودان ، تورك پادشاهنه برخبر كوندرنجه‌یه قدر بوراده بكلیكز ، اوزمان سز وندیكلیلر ، وبز جنوه‌لیلرك كندیسیله حال صلحده‌می یاخود حال حربده‌می اولدیغمزی اوكره‌نیرز . » وبو وجهله مذاكره ایدیلدیكی صره‌ده ، موقع قوماندانی قپولری قاپاتدی ، وبزلر ، یعنی سنیور قپودان ، « تانا » دن كلن قادیرغه‌لرك آمیرالی سنیور « بارتولو ـ فوریان » ، ومذكور قادیرغه‌لرك طبیبی ، سنیور « مارقو » نك اوغلی سنیور « نیقولو ـ باربارو » اولان بن ، بوصورتله بك اوغلنده قاپالی قالدق . بو ، جنویزلرك بزی توركلره تسلیم ایتمك ایچون اوینادقلری بواویون ایدی ، ذاتاً توركلره هیچ برخبر كوندرمامشلردی .

« بووجهله بك‌اوغلنه قاپاندیغمز اثناده ، كمیلریمزك مرتباتی ، بزی بكلمكسزین عزیمت ایتمك اوزره ، یلكنلری چوزمكه وكوركلری حاضرلمغه باشلادیلر . فقط كندیسنك بوصورتله آلیقونیلدیغنی كورن قپودانمز اودرجه مكمل ادارهٔ لسان ایتدی‌كه نهایت موقع قوماندانی بك‌اوغلندن چیقمامزه مساعده ایتدی . قادیرغه‌مزه كندیمزی آتدق ، ومرتبات یدك چكه‌رك قادیرغه‌یی زنجیری دوغری سرعتله یناشدیردیلر . درحال ایكی قوتلی آدم بزم مروریمزه مانع اولان زنجیرك اوزرینه آتلادیلر ، وبالطه ضربه‌لری ایله بومانعه‌یی ایكی‌یه بولدیلر [۱] . بعده شدتله یدك چكمك قوتیله نهایت لیماندن چیقمغه موفق اولدق ، وكیدوب بوتون محاصره اثناسنده تورك دونماسنك دمیرلدیكی ستونلرك اوكنده دمیرله‌دك . تاجرلریمزدن برآزینك بزه التحاق ایتمكه موفق اوله‌بیله‌جكلری امیدیله بوراده اویله وقتنه قدر قالدق ، فقط هیچ بر كیمسه كلدی ، زیرا كافه‌سی توركلر طرفندن اسیر

[۱] بوزنجیر ، هیچ شبهه‌سز ، صوك درجه‌ده قوتلی ایدی ، چونكه ، دائما عینی « باربارو » نك بیاناتنه كوره ، تورك قپودانلری ایله مرتباتی ، كندیلرینك‌ده بالذات یغمایه اشتراك ایتملری ایچون ، كمیلرینی ترك ایتدكلری وقت ، زنجیرك كیریسنه ییغیلمش اولان خرستیان كمیلرینك ، بومانعه‌یی رفع ایتمكه اصلا موفق اوله‌میه‌جقلرندن دولایی ، قاچامیه‌جقلرینه قانع ایدیلر . موسیو « پیه‌رس » ، اثرینك ۳۶۹ نجی صحیفه‌سنده‌كی ۲ نمرولی نوطنده ، بومشهور زنجیرك بر قسمنك بوكون هنوز استانبولده « سنت ـ ایره‌ن » موزه‌سنده محفوظ اولدیغنی بیان ایدر . بونك ، ردوس لیماننده‌كی زنجیر اولمسنك دها زیاده محتمل اولدیغنی بالآخره بالذات كندیسی بكا یازمق لطفنده بولوندی .

ایدیلمشلردی . او زمان ، اوكلین ، جناب حقك اعانه‌سیله قادیرغه‌مزك یلكنینی آچدق ، آرقه‌مزدن برنجی اوله‌رق « ژیرولامو - موروزینی »نك قدیرغه‌سی ، آندن صوكره‌ده سنیور « دولفن - دولفن »ك قوماندا‌سنده‌كی طربزون قادیرغه‌سی كلیوردی . بوصوكنجی پك زیاده كجیكدی ، چونكه مرتباتندن یوز آلتمش كشی اكسیك ایدی كه بونلرك بر قسمی بوغولمش ودیكر طقسان بر كشیسی‌ده محاصره اثناسنده بومباردمان ویاخود دیكر صورتله تلف اولمشدیلر . بناءً علیه بوقادیرغه یلكن آچمق ایچون پك چوق زحمت چكدی . بونك آرقه‌سندن سنیور « غابرییه‌ل - تره‌ویزان »ك سریع‌السیر حرب قادیرغه‌سی حركت ایتدی ، لكن كندیسی (بوبهادره یازیق اولدی !) قاره‌ده توركلرك النه دوشدی . صاحبی سنیور « زاققاریا - غرییونی » اولان قندیه قادیرغه‌سنه كلنجه ، بوده آنلر طرفندن ضبط ایدیلدی . بوقادیرغه‌لردن صوكره ، سنیور « ژوآن - وه‌نیه » ، سنیور « آنتونیو - فیلاماتی » و « آ . غالینا » قپودانلرك قوماندا‌سی آلتنده‌كی دیكر اوچ قندیه كمی‌سی‌ده یلكن آچدی ، وساعتده اون‌ایكی میلدن فضله‌بر سرعتله اسن پك قوتلی بر شمال روزكاری سایه‌سنده ، هپمز بوغازی كچوب كندیمزی قورتارمغه موفق اولدق ، اكر هوا ساكن اولیدی ، یاخود روزكار باشدن اسمش بولنیدی ، هپمز یقالانمش اولوردق . بركت ویرسون‌كه ، بز استانبولی ترك ایتدیكمز وقت ، بوتون تورك دونماسی بوش‌ایدی ، چونكه‌رئیسلرده داخل اولدیغی حالده بوتون مرتباتی یغما ایچون قاره‌یه اینمشدیلر ، یوقسه‌زنجیرك كیریسنه قاپانمش اولان « فوست »لریمزدن هیچ بری توركلرك الندن قورتوله‌مزلردی . ذاتاً لیمانده مرتباتی آلنمش اولدیغی حالده دوران دیكر اون بش جنویز ، بیزانس یاخود « آنقون » كمیلرینی ضبط ایتدیلر . ایمپراطورك كمیلری بش‌دانه ایدی ، هپسی توركلرك شكاری اولدی . زنجیرك كیریسنده بولنان دیكر سكز جنویز كمیسی [۱] بالعكس آقشامه دوغری قورتولغه موفق اولدیلر ، بونلردن ایكی بیك درتیوز طونیلاتو حجمنده اولوب « زورزی [۲] - دوریا » قوماندا‌سی آلتنده

[۱] « دوقاس » بنی‌عدد اولدیغی سویلر . - « نه‌تالدی »نك اثری ایله « ده‌تیه »نك ۲۲نجی جلدینك ۹۰۶نجی صحیفه‌سنده‌كی برنجی‌ولی نوطه‌یه مراجعت .

[۲] « جورژ »

بولنانی بك اوغلی ریختیمنه یناشـمشدی . شفقله برابر باشـلایان محاربه بوتون شهرده طقوزه قدر دوام ایتدی . بو ساعته قدر کسمکدن باشقه برشی یاپمدیلر ؛ بعده یالکنز اسرا طوپلادیلر . سنیور تورك بالیوسمز «ژیرولامو ـ مینوتتو» نك باشنی کسدیردی . تورکلر برچوق ثروت وسـاماندن باشـقه آلتمش بیك اسـیر الده ایتدیلر . »

بوندن صـوکره ، « باربارو » محاصره‌ده حاضر اولوب تورکلر طرفندن أولدیریلن ، اسیر ایدیلن ، وهرناصل ایسـه دشمنك الندن قورتوله‌بیلن اصـیل وندیکلیلرك اسملرینی حاوی اولان پك قاریشیق جمعاً طقوز اوزون لیسته‌ویرر . یکرمی طقوز کشیدن عبارت اولان بوتون اسیرلر ، برسنه‌دن آزبرمدت ایچنده ، سکزیوز ایله ایکی بیك دوقا آره‌سـنده مختلف قیمتده فدیهٔ نجاتلر ایله کندیلرینی صاتون آلدیرتمغه موفق اولدیلر .

« دوقاس » دیرکه : « سورك اوکنده‌کی سـاحلك ، کندیلرینی‌ده ایچری‌یه آلملری ایچون کمیلرك مرتباتندن کوکسـلرینی دوراق یوکسك سسلر ایله رجا واسترحام ایدن بر آلای ارکك ، قادین ، راهب وراهبه‌لر ایله مسـتور اولدیغنی کورمك یوره‌کلری سـیزلته‌جق برمنظره ایدی . هیهات ! بوممکن دکلدی ، زیرا جناب حق بدبختلرك ، فلاکتك صـوك درجه‌سـنه دوچار اوللرینی آلینلرینه یازمشدی . کمیلر ایچلرینه آله‌بیلدکلری قدر آلدیلر ، فقط فراریلردن بربویوك کتله قاره‌ده براقیلمغه مجبور اولوندی . فلاکتزده‌لر هیـچ بررحم وشـفقت امید ایتمیورلردی ، اساساً بویله برشیئه‌ده مظهر اولمدیلر . برکت ویرسون‌که ، تورکلر علی‌التدریج وبالخاصه کندیلرینه مقاومت ایدیلمیان یرلرده ، أولدیرمکدن زیاده‌یغما ایله مشـغول اولدیلر . بو یغما عادتا بر انتظام داخلنده اجرا ایدیلدی . زنکین اقامتکاهلره هجوم ایدن بعض کومه‌لر ، بو خصوصـده مختلف بلوکلر ایله طاقملره آیریلیورلردی ؛ دیکرلری کلیسالرك یغماسنه‌قویولمشلردی ، برطاقملری‌ده‌مغازه‌لری ودها آز اهمیتلی أولری صویویورلردی. حال غلیانه کلمش اولان بوتون بوچپلغین کومه‌لر شهرك‌بوتون‌جهتلرنده دولاشیورلر، مقاومت‌ایدنلرك‌کافه‌سنی أولدیرییورلر، قادین ، ارکك ، چوجوق ، رهبان ، حکام ، الی آخره . . . هیـچ شرائط اجتماعیه‌یی نظر اعتباره آلمیه‌رق ، بوتون اللرینه کچنلری اسیر ایدییورلردی . »

« قریتوؤولوس »ده دیرکه : « هیچ برفاجعه دهشتی اعتباریله اصلا بورادەکی بوله‌میه‌جقدر ! مدهش ودلخراش منظره ! ایشتدکلری فریادلر اوزرینه أولرندن چیقوب سوقاقلرده قوشان ، ونه اولدیغنه واقف اولمزدن اول قلیج ضربه‌سیله یرلره سریلن بدبختلر قتل ایدیلیورلردی .. بونلری بعضاً کندیلرینی مدافعه ایتدکلری أولرده ، التجا ایتدکلری کلیسالرده کسیبورلردی. محاصره‌دنك ویردیکی اضطرابانك ، ومحصورینك سور اوزرندن کندیلری ایله کونلرجه ایتمش اولدقلری برچوق استهزالرك تأثیراتیله غلیانه کلمش اولان تورك عسکرلری هیچ برآمان ویرمیورلردی.

« مقدار کافی قتل ایدیلنجه ، وآرتق هیچ برمقاومت قالمانجه ، یغما ایتمکدن باشقه برشیی دوشونمدیلر ، وچیل یاوروسی کبی داغیلوب ، یغما ایدییورلر ، أولدیرییورلر، شرائط اجتماعیه‌یه باقمه‌رق ، ارکك ، قادین ، چوجوق ، اختیار ، کنج ، راهب ، کشیش ، حاصلی راست کلدکلرینی اسیر ایدییورلردی .

« توکلری اوریریجی مدهش منظره! بویوك فامیلیالره منسوب، صوك درجه‌ده منزوی برحیاتی اعتیاد ایتمش ، اقامتکاهلرینك أشیکنی اصلا آتلامامش کنج ، کامل واصیل قادینلر، مشهورعائله‌لرك اعضاسندن اولوب اوآنه‌قدر هیچ بر انسان کوزینك تحت تأثیرنده اصلا بولنمامش کوزل، لطیف وپارلاق قیزلر پاك‌مسکنلرندن کمال‌عنف وشدتله یقالانوب الك شدید برخشونتله سوروکلنمشدر .

« قورقونج رؤیالی اویقولرینه دالمش ایکن ، خطوط وجهیه‌لری الك چیرکین بردهشت صاچان ، اللری قانلی بوشقیلر طرفندن باصدیریلمش اولنلری‌ده‌واردی. بوتون ملتلردن مرکب بر کروه ، زیوانه‌سندن چیقمش بو حریفلر ، أولره هجوم ایدییورلر ، بو معصوملری یاقالییورلر ، سوروکلییورلر ، اوست وباشلرینی پارچه‌لییورلر ، جبروتضییق ایدییورلر ، ناموسلرینه تجاوز ایدییورلر ، الك مدهش تجاوزلره دوچار ایده‌رك کندیلرینی سوقاقاورته‌لرنده زورلییورلردی . حتی‌حکایه ایدرلرکه ، ایچلرندن بر چوغی ، بونلری یالکز بر کورمکله ، اویله بر تأثیره دوچار اولدیلرکه همان تسلیم روح ایتملرینه رمق قالمشدی . حال وشانلری ایله جالب حرمت اولان اختیارلرك ، بیاض صاچلرندن طوتیلوب یرلرده‌سوروکلنه‌رك، مرحمتسزجه دوؤولدیکی ، اصیلزادکاندن کوزل چوجوقلرك قیلوب قاچیریلدیغی‌ده کورولدی . سوری‌حالنده‌اسارته سوق ایدیلن راهبلر ، نفسلرینی یالکز جناب‌حقه

حصر ایتمش اولان و آنجق کندیلرینی قربان ایتدکلری او ذوالجلال ایچون یاشایان شایان حرمت منزوی راهبه‌لردن حجره‌لرندن یاخود بر ملجأ دییه بوشنه صیقندقلری کلیسالردن چیقاریلوب آتیلانلر، بعده، کوزیاشلرینه، خنجقریقلرینه، پارچه‌لنمش یاناقلرینه رغماً، بر مقصد حقارتله سوروکله‌نوب بلامرحمت دوکولنلر، آنالرینك مه‌لرندن عنف وشدتله قوپاریلان بشیکده‌کی نرمین چوجوقلر، انصافسزجه غریب ومدهش حظوظاته آلت ایدیلن قیزلر، حاصلی دها بیکلرجه بو قبیلدن دهشتناك افعال‌ده واردی.»

بعده بلده‌لرك قرالیچه‌سی اولان بو شهرك عمومی و واسع مقیاسده یغماسی باشلادی. ایکیوز بیك یغماجیدن مرکب بو کروه آن واحدده بوتون شهره یاییلدی. اولاً قطعات منتظمه حال احتضارده بولنان بو محکومین طرفندن یاپیله بیله‌جك بر مقاومت قورقوسیله، بر آز ال آلتنده طوتولمشدی. فقط غیر منتظم او جسیم کروه، اردویی تعقیب ایدن و شمدی آرتق شکارلری اوزرینه کمال حرص ایله آتیلان بوتون بو سرسریلر ناصل طوتیله‌بیلیردی؟

شفق ایله برابر «قه‌رقوپورتا» دن کیرمش اولان ایلك استیلا کارلردن برقاچی، مشهور حضرت مریم مناسترینی یغما ایتمك ایچون، ایلری آتیلمشلردی، بو مناسترك حال حاضرده قعریه جامعی نامی آلتنده طانیلان لطیف کوچوك کلیساسی، ایچنده‌کی شایان حیرت موزائیکلری ایله وقتنده‌کی احتشامنی پك اعلا کوستریر. حواریوندن «سن ـ لوق» ه استناداً معجزه عدایدیلن اوشهرتشعار رسم پارچه پارچه کسیلوب قیریلدی. بو انصافسز تخریبکارلردن پك آز مقدارده بولنان بر طاقلری‌ده «په‌تریون» محله‌سنك پك کثیر اولان کلیسالرینی یغمایه قوشوشدیلر. بوتون قپولر وکدیکاردن شهره کیرن غیر منتظم عساکردن مرکب برچوق کروه طرفندن یاپیلان بویوك یغما، آنجق اوکلین حقیقی بر تشکیلات ایله اجرا ایدیلدی. بوتون سکنه ایله بوتون ذیقیمت اشیایه وضع ید ایتمکی تأمین ایده‌جك برطرزده شهره منتظماً تقسیم ایدیلمش اولان چته‌لر، طوپلادقلری جسیم خزینه‌لری ییغمغه، لایعد ولایحصا اسرایی جمع ایتمکه وبوتون بونلری امین یرلره یرلشدیرمکه باشلادیلر. هر برینك اله کچیردیکی غنائمی تفریق ایتمك ایچون هر ایکی جنسدن اختیارلر، چوجوقلر، کنج ارککلر وکنج قیزلر هپسی برلکده کمال عنف وشدتله باغلانوب

اوزون دیزیلر تشکیل ایدیلدی. زمانك وقعه‌نویسلرینه کوره، هر یاش وهر صنفدن التمش بیکدن فضله اشخاص، کوردیکمز کبی، بو وجهله ظالمانه یکدیکرلرینه باغلانوب تقسیم ایدیلك اوزره طوپلاندی. بو اشخاص الدن اله صاتیله‌رق، عالم اسلامك هر طرفنه، اسلاملرك ساکن اولدقلری بوتون ساحلره یاییلوب سفالتزده کونلرینه نهایت ویردیلر.

« قریتووولوس » مدبدب لسانیله بو یغمایی ایشته شویله حکایه‌ایدر: « معبدلره تجاوز ایله آلت اوست ایدیلوب یغما ایدیلدی. بو دهشتلری ناصل حکایه ایتملی؟ مقدس شیلر حقارتله یرلره آتیلدی، مقدس تصویرلر، مقدس وازولر آیاقلر آلتنه آلندی. مراسم دینیه‌یه مخصوص آوانی پارچه پارچه پارچه‌لنوب یاقیلیور، یاخود ساده‌جه سوقاقلره آتیلیوردی. عزیزلرك صندیقه‌لرینه عنیفانه تعرض ایدیلیور، ایچلرنده‌کی امانات آلنوب هوایه فیرلاتیلیوردی. شرابلی اکمك آیین مخصوصنده قوللانیلن قوپه‌لر وقدحلر عیش وعشرت مجلسلرنده قوللانیلیور، یاخود قیریلیور، ویاخود أریتیلوب صاتیلیوردی. انجولر وسائر قیمتدار طاشلر وصرمه ایله ایشلنمش راهب البیسه‌لری مزایده‌یه قونولیور، یاخود صرمه‌لرینی أریتوب آلمق ایچون آتشه آتیلیوردی.

« کرك دینی وکرك غیر دینی بیغنلرجه کتابلردن بر قسمی آتشه آتیلدی، بر دیکر قسمی پارچه پارچه ایدیلوب آیاقلر آلتنده چیکنندی. مع مافیه بویوك بر قسمی‌ده، بویوك بر استفاده ایچون دکل، فقط کولونچ بر طاقم فئات ایله، بر قچ پاره مقابلنده صاتیلدی. عزیزلرك تمللرندن سوکولن محرابلری آلت اوست ایدیلدی. بوتون اك مقدس محللر دوچار تعرض اولدی، قیریلدی، واحتوا ایتدکلری مقدس خزائن الده ایدیلك ایچون آراشدیریلدی. »

بو بویوك ظاهری قارغاشلق ایچنده، بو بر بیغین غنائمك تقسیمی حقیقتده پك اینجه بر اعتنا وانتظام داخلنده اجرا ایدیلیوردی. « باربارو » نك افاده‌سنه کوره، معلومڭز درکه، بهر خانه‌نك اوزرینه رکز ایدیلمش اولان کوچوك بایراقلر، ایلك واصل اولنلر طرفندن یغما ایچون اشارت ایدیلمش بنالری، یاخود بنالرك اقسامنی تفریق ایدییورلردی. بو حدسز وحسابسز اشارتلر هر طرفده تموج ایدییوردی. « باربارو » دیرکه، بونلرك مقداری بهر خانه‌ده اکثریا اونه قدر

چیقوردی . اون عصرلق بر مدنیتك اك شایان حیرت آثاری بر اسم ویریلیان بو تخریبات ایله محو اولوب کیتدی !

موسیو پیه‌رس » دیرکه : « فاجعه باشلار باشلامز ، تأثیر دهشت ایله جان چکیشن برچوق خلقدن برقسمی تورکلرك بوملجألرك قدسیته‌حرمت ایده‌جکلری ، بر دیکر قسمی‌ده خارق‌العاده بر یاردیمه مظهر اوله‌جقلری امیدلری ایله کلیسالره هجوم ایتمشلردی . «دوقاس» ك بیاناتنه نظراً ، برجم غفیر ، متعصب اورتودوقسلری برچوق آیلردن بری آیاصوفیه‌دن اوزاقلاشدیرمش اولان ویك‌یاقین زمانده وقوعه کلن « اتحاد » مسئله‌سی اختلافاتی اونوته‌رق ، اومشهور اخبار پیغمبرانه سائقه‌سیله بو بویوك کلیسایه هجوم ایتدی . بو اخباره کوره ، « تورکلر بلده‌یه کیره‌جکلر ، روماللری بوغازلیه‌جقلر ، وبو کون یانیق ستون تسمیه ایدیلن « قسطنطین » ك ستوننه قدر ایلریلیه‌جکلردی ، لکن بو نقطه‌ده ، جناب حقك قیلیج ایله مسلح بر ملکی سمادن اینه‌جك ، و بلده ایله قوهٔ حکومتی انتخاب ایده‌جکی بر آدمك النه تسلیم ایده‌جك ، قوم الهینك انتقامنك آلتمسنی بوکا توديع ایده‌جکدی ؛ وبعده تورکلره شرقه دوغری ، عجمستان حدودینه قدر سوروله‌جکلردی ! » ینه « دوقاس » ك افاده‌سنه کوره ، ایشته بو سببدن دولایی‌درکه ، تورکلرك شهره دخوللرك شیوع بولدیغندن آنجق بر ساعت صوکره ، بویوك کلیسا ، کندیلرینی اوراده امینده ظن ایدن قادین ، ارکك وچوجوقلردن مرکب کثیر وشاشقین بر غلبه‌لق ایله بردنبره لبالب دولدی ! بد بختلر دوچار اوله‌جقلری قتالی یاخوداسارتی تسهیل ایتمکدن باشقه بر شیئه موفق اولمادیلر !

برچوق یکیچریلر ایله سائر تورکلر ، یغما باشلار باشلاماز ، اونلرده آیاصوفیه‌یه دوغری قوشوشمشلردی ، چونکه بر قسمی بویوك کلیسانك یاقالانه‌جق بیکلرجه زنکین ملتجیلری احتوا ایتدیکنی بیلدیکلری کبی دیکر بر قسمی‌ده ، بوتون شرقده دوران ایدن عصرلق بر خرافه‌یه کوره ، بودورده جهانك اك مشهور بو معبدنده کلیتلی خزائن موجود اولدیغی تواترینك جاذبه‌سنه قاپیلمشلردی .

محتشم معبد نومیدانه خنچقره خنچقره دعا ایدن بو شایان ترحم خلق ایله دولونجه ، اومشهور طونچ‌قپولر قاپاندی ، وخلجان قلبه طوتولمش اولان بوبدبختلر غالبلرك مواصلتنه انتظار ایتدیلر ، دیکر طرفدن مطنطن آیین البیسه‌لرینی لابس

اولان راهبلر یوزر یوزر غروپلر تشکیل ایده‌رك قداس آیینی صوك دفعه اوله‌رق اجرا ایدییورلردی .

هیهات ! بو ، اوزون سورمدی ! بر تورك کومه‌سی درحال قپولری زورلادی ، وقپولر شدتله یاریلدی . او زمان انسانیتك شاهدی اولدیغی الك وحشی صحنه‌لردن بری وقوعه کلدی که ، بونی محاصره‌یی یازان مورخلرك اکثریسی بوتون تفصیلاتیله حکایه ایتمشلردر . همان آرتق قاتللرك آرقه‌سی کسیلمشدی . قتالجیلر تسکین جوع ایتمشلردی . « قریتوولوس » دیرکه : « جناب حقه تضرعاتده بولنان قادین ، ارکك و چوجوقلردن مرکب بو جم غفیر بر آغه طوتیلمش کبی یاقالاندی . دوچار اولدقلری دهشتك تأثیریله کافه‌سی بلامقاومت درحال تسلیم نفس ایتدی . بو ، پك تحملکداز بر فاجعه اولدی . » بر قاچ دقیقه ایچنده ، بو کروه تأثیر دهشتله ایکلین بوسلاحسز خلق اوزرینه آتیلدی . کنج ، توانا و کوزل اولنلرك کافه‌سی آنیده صویولوب باغلاندی . دیکرلری ده عینی وجهله صویولوب دفع ایدیلدی ، یاخود اولدیریلدی . صیق صیقی‌یه باغلانمش اولان بد بختلری ، اوزون دیزیلر تشکیل ایده‌رك ، سوق ایدییورلردی . بونلری باغلامق ایچون اللرینه کچن هرشی : قوشاقلری ، آتقلری ، مندیللری ، راهبلرك آتقیلری ، چادیرلرك ایپلری ، حیوانلرك ، مرکبلرك ، دوه‌لرك باغلری وسائره ایشه یارییوردی . تورکلر الك کوزل قادینلره صاحب اولمق ایچون یکدیکرلری ایله دوکوشیورلردی . دوکوشور ایکن ، البسه‌لرینی ییرتیورلر وقوپارییورلردی . افندیلر ایله اوشاقلر ، کلیسانك الك بیوك رجالی ایله الك عادی اصناف برلکده ، بر کنج قیزك یاننده براختیار ، برکنجك یاننده مناستره قاپانمش برراهبه ، اصیلزادکاندن بر قدینك یاننده عوامدن برآدم اولدیغی حالده بوبدبختلر اوزون دیزیلر تشکیل ایده‌رك باغلانییوردی . کندیلرینی یکی احتراصلردن مصون قیلمق ، وچار چابوق یکی دیزیلر تشکیل ایتمك ایچون بونلری علی‌العجله اوکلرینه قاتوب سوریورلردی . قیمتدار البسه‌لری چیقاریلمش اولان اسرانك اکثریسی تماماً چیپلاق ایدیلر . پك چوغی جلادلری طرفندن یاپیلان عنف وشدتك قانلی آثارینی طاشیورلردی . بوتون بوبدبختلرك انین وفغانلری ، اضطرابدن متولد فریادلری سماواته قدر یوکسه‌لیوردی . بعده ، کمیلره نقل ایتمك ، یاخود غالبلر طرفندن آلتون بهاسنه بالمزایده صاتون آلنمق

اوزره اسیر پازارینـه کوتوریلمك ایچون عنیفـانه برعجله ایله اوزون دیزیلر ترتیب ایدیلدیکی صره‌ده ، یکی برصحنهٔ تخریب باشلادی .

تورك محاربلری نامدار کلیسانی یغمایه قویولدیلر، برلحظه اول کموش وآلتونلر ایچنده پاریل پاریل یانان بویوبوك معبد ، کلوب کچمش انسـانلك هدایای دینیه‌سی اولان ییغین ییغین خزائن ایله لبالب ایدی. بوده توصیف ایچون صفت بولنه‌میان برصحنه اولدی . آلتون وکموشدن معمول محتشم مقدس وازولر ، مبذولیت ثروت ایله دونانمش آیینه مخصوص غیر قابل مقایسه البیسه‌لر ، ایچولر وذیقیمت طاشلر ایله‌تزیین ایدیلمش کموش وآلتوندن یاپیلمش یوزلرجه‌وبیکلرجه صندیق وصندیقه‌لر، تصویرلر ، موملر وقندیللر ، حاصلی بوتون بوخارقه‌لر برقاچ دقیقه ظرفنده یغما ایچون قیریلوب امحا ایدیلدی.غالبلر استهزا مقصدیله‌راهبلرك البیسه‌لرینی کیمیورلردی؛ ینه اکلنجه اولسون ایچون صلیبلری ، مقدس قوپه‌لری ، باشنه صاریق صاریلمش حضرت عیسانك رسمی حاوی خاچلری سوقاق سوقاق دولاشـدیرییورلردی . باخصـوص عسـکرلر صوك درجه‌ده دیندار اولان بو خلق ایچون مدهش کفر عدایدیلن افعالی ارتکاب ایدییورلردی، مثلاقیمتدار معادندن معمول محفظه‌لرندن چیقاریلن بیکلرجه امانات دینیه‌یی ، عزیزلرك کمیکلرینی ، اون عصرلق برتدینك میراثی اولان بوامانات‌ی، اورتودوقس کلیساسنك اك مشهور قربانلرینك، اك شانلی مبـارزلرینك بوبقایاسنی هوایه صـاوورییورلردی . حضرت مریمك اك مشهور تصویرلری ، بلده‌نك محتشم حامیه‌سی اولوب عمومی کدر واندیشـه سـاعتلرنده بوشهری بیك دفعه حمـایه ایتمش اولان اودرجـه تقدیس ایدیلمش بو تصویرلر ، شمدی اطرافه صاچیلوب تلویث ایدیلمش وجسدلر ایله سرسری کوپکلر آره‌سنده تحقیراته اوغرامش ایدی .

اومحتشم قبه‌لر آلتنده جریان ایدن بوجهنمی صحنه اوزون مدت دوام ایتدی، بو ، خارق‌العاده معبد ایله بودهشت انکیز صحنه‌لر آره‌سنده نه اونوتولماز برتناقص ایدی . قربانلرك خنجرلنمه‌لری جلادلرك صـاوورد‌قلری کفرلر ایچنده قبه‌لرده انعکاس ایدییوردی . احتمال قدس شریفك ضبطنده‌کی دهشت خارج اولمق‌اوزره، تاریخده بودرجه شایان نفرت برصحنه‌نك وقوعه کلدیکنی بیان ایتمکده حقلیدرلر. بوتون روم وقعه نویسـلری ، محال مقدسـه‌یه ایدیلن بومدهش تحقیرات ، شایان

حیرت بوتون بومواد دینیه‌نك بوتخریباتی حقنده وقلبی یارالیان مستثنا برکدر ایله مصراً بیان مطالعه ایدرلر . [۱]

اون عصرلق ثروت وسامانك بویوك مقیاسده یغما وغارت ایدیلمسنی بزه تصویر ایدن « فرانچه‌س » شوصورتله فریاد ایدر : « نه‌آجی ألم ، نه‌آجی ألم ! ایپکله طوقونمش بوتون بوقیمتدار قوماشلری ، صرمه‌لر وذیقیمت طاشلر ایله مزین راهب البیسه‌لرینی ، بوتون بونلری بینك حیوانلرینك اوزرلرینه‌اورتویورلر ، یاخود الك بیاغی ایشلرنده قوللانیورلردی . اوزرلرنده‌کی قیمتدار اینجولری قوپاروب چیقاریورلردی صوکدرجه مقدس اماناتی آیاقلری آلتنده‌چیکنیورلردی . ای عیسی ! مقاصدك نه‌قدر اسرار انکیز وغیر قابل تحلیلدر ! معرفةاللهك بوجسیم وپك مقدس معبدینك ، ارض اوزرنده سمایی عرض ایدن ، شان وشرف الهینك مرکزی اولان بومعبدك ، بویکی قبهٔ سماواتك ، بوخارق‌العاده الهی اثرك ، نور جهان اولان بو شایان حیرت بناء عالینك تلویث ایدیلدیکنی کورمك ، امثالی میانده فوق‌العاده اولان او درجه ظریف بو معبدك بو خونخوار انسانلرك اللرینه دوشمسنی ، ومحرابلری اوزرنده بیوب ایچن ، محتشم قبه‌لری آلتنده قادینلره ، کنج قیزلره ، بو آدملر تعرض ایله احتراصلرینی تسکین ایدن طرفندن دوچار لوثیات ایدیلمسنی مشاهده ایتمك نه اضطراب آور برمنظره‌در ! ای پك مقدس وشایان تقدیس معبد ! سنك ایچون آغلامیه‌جق برکیمسه وارمیدر ؟ هرطرفده الم وکدر ، هرطرفده حزن واضطراب . »

معاصرینك قیوداتنه مبالغه عطف ایدیله‌مز ، زیرا مدهش حقیقت هیچ شبهه‌سز دها زیاده قورقونچدر . اون عصردن بری بیزانسك تزییناتی تشکیل ایدن لایعد ولایحصا بوتون دیکر بویوك وکوچوك کلیسالر ، یوزلرجه محتشم مناستزلر عینی وجهله تماماً یغما ایدیلوب هیچ حیا ایتمکسزین تلویث ایدیلدی . آره‌لرنده قیمت بیچیله‌میان نیجه ال یازیلری بولنان بوتون مقدس کتابلر ، صنعت وادبیاتك

---

[۱] مؤلف کتاب بو تصویراتی یازارکن کیبونك یازدیغی یغما واعتساف منظره‌لرینی هیچ تخطر ایتمه‌مش . چونکه کندیسنك منسوب اولدیغی عرق اهل صلیب محاربه‌لری اثناسنده استانبولی استیلا ایله‌دیکی زمان بوندن دها مدهش فجایع ایقاع‌ایلمشدی . آیاصوفیه کلیساسی الك مدهش یغماره لاتینلر طرفندن هدف اولمشدی .

بوخزائنی ، كذلك عمومی وخصوصی كتبخانه‌لرك كتابلری تخریب ایدیلدی ، یاقیلدی ، پارچه پارچه ایدیلوب هوایه صاووریلدی ، واكثریاده كولنج بر فیئات ایله صاتیلدی . انسانیت متفكره بوندن دولایی حسابه كلمیان برضیاعه، برفلاكته اوغرادی . بوخصوصده « قریتووولوس » ك بیاناتندن بحث ایتدم . ارمنی راهبی آبراهام ، اون بشنجی عصرده استانبولك ضبطی حقنده [۱] تركیب ایتدیكی مرثیه‌ده شوصورتله ادارهٔ لسان ایدر : « برابرلرنده برچوق كتابلری «آنسیر» ه [۲] قدر كوتوردیلر ، بونلری كورن بوتون مسلمانلر ایچون بوكتابلر حیرتی موجب برطاقم موادن عبارت قالدی . برچوقلرینی خرستیان ملتلری آلدی ، لكن بونكله برابر بیوك بر قسمی توركلرك اللرنده قالدی . » « دوقاس » [۳] بیزانس غنائمی ایله‌لبالب اوله‌رق یول آلان تورك كمیلرینك ایچنده حدسز وحسابسز كتابلر بیغیلی اولدیغنی حكایه ایدر . ودوام ایله دیركه : « برچوق بیوك آرابه‌لری بوكتابلردن بیكلرجه‌سنی آوروپا وآسیایه نقل ایدییورلردی . بربیزانس آلتون سكه‌سنه آریستونك ، افلاطونك آثارندن ، یاخود علوم دینیه ویا دیگر علوم وفنونه عائد كتابلردن اون جلد ویرییورلردی . قاپلری غیرقابل تصور تزیینات ایله مزین دعا كتابلرندن ذیقیمت معادنی قوپارییورلردی ، بعده بوكتابلری یابووجهله صویولمش اولدقلری حالده صاتیورلر ، ویاخود هوایه صاوورییورلردی . بوتون مینیاتورلری آتشلره آتیورلر ، وآلولری ایله یمكلرینی پیشیرییورلردی . » بو، ذكای بشر ایچون غیر قابل تصویر مدهش برفلاكت اولدی .

چاپولجی كومه‌لرینك كلیسایه داخل اولدقلری آنده ، بیوك مراسمه مخصوص لباسلرینی كینمش ، كنیش معبدك ایچ طرفنه طوپلانمش بولوندقلری حالده ، یوكسك سس ایله ایفای آیین ایدن راهبلردن بحث ایتمكی اونوتدم . پایتختك برنجی صنف رهبانی هپ اوراده ایدی . خلقه خلقه اولمش اوزون صاچلی ، دالغه‌دالغه صاقاللی بوراهبلر صیرمه یوللی قماشلر ایله تلبس ایتمشدیلر . بونلردن قسم اعظمنك انجامی بو عظیم تخریباتك سائر قربانلریكنكیكك عینی اولدی . پك اختیار اولدقلرندن دولایی

[۱] « ده‌تیبه » نك اثرینك یكرمی ایكنجی جلدینك ۲٤۰ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .
[۲] حال حاضرده آنقره تسمیه اولنور .
[۳] اثرینك ۳۱۲ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

أولدیریلنلردن صرف نظر ، دیکرلری یاقالنوب صویولدی ، وباغلنوب صاتیلدیلر .
معمافیه، بوکون اورتودوقس عائنده بك‌جانلی برصورتده یاشایان‌مشهور برخرافه‌یه
کوره ، ییرتیجی تورکلردن مرکب کومه‌لر آیاصوفیه [١] نك قپولرینی زورلادقلری
آنده ، کلیسانك محرابك کیریسنده‌کی دیواری بردنبره یاریلدی . بوآیین علوی‌یی
اجرا ایدن پاپاسك ألنده‌کی مقدس قویه واطرافنده‌کی بر آلای رهبان ایله غائب
اولدیغی کورولدی . بعده ، دیوار ینه عینی سرعتله تکرار قاپاندی . خرافه ادعا
ایدرکه ، براورتودوقس حکمدار تخلیص ایدیمش آیاصوفیه‌یه نیجه‌عصرلردن صوکره
نهایت تکرار کیره‌جکی وقت ، دیوار عینی پاپاسك چیقمسی ایچون بر دنبره تکرار
یاریله‌جق ، واو پاپاس درتیوز اللی سنه اول اودرجه فجیع بر صورتده کسیلمش
اولان آیینی محراب اوزرنده اکمال ایده‌جکدر !

بوتون قیودات یغمانك ، سلطان محمدك عسکرلرینه وعد ایتمش اولدیغی کبی ،
تام اوچ کون واوچ کیجه دوام ایتدیکنی بیان‌ده یکدیکرینك عینیدرلر .

خواجه سعدالدین ، اسلام عسکرلرینك شو : « اختیارلری أولدیریکز ،
کنجلری اسیر ایدیکز . » دستورینه توفیقاً حرکت ایتدکلرینی بردفعه دها ذکر
ایتدکدن صوکره ، بووقعه‌یی مدبدب اسلوبیله تأیید ایدر [٢] . محاصره‌ده حاضر
بولونمش اولوب ١٤٥٣ سنه‌سی تموزینك دردنده « بولونیا » یه واصل اولان
« فرانسیسقه‌ن » نامنده‌کی رهبانك رئیسی ، همان کافه‌سی مسلمان اولان یغماکرلر
میاننده ، معمافیه پك‌چوق خرستیانلقدن دونمه‌لر بولوندیغنی اشعار ایدر .

باش پسقپوس « له‌ئوناردو » آلتمش بیك‌اسیرك، توزیع ایدیلمزدن اول ، ایپلره
باغلاندیغنی بیان ایدر . اثرینی محاصره‌دن برقاچ سنه صوکره یازان « قریتوولوس»
شو مقدارلری ویرر : محاصره اثناسنده وشهرك ضبطندن صوکره روم وایتالیان
اوملق اوزره درت بیك بشیوز محارب ایله اهالیدن اللی‌بیکدن فضله انسان اسارته
دوچار اولمشدر . بواشعارات‌حقیقته اولدقجه‌یاقیندر، یالکز بوتون‌محاصره اثناسنده
ومایسك یکرمی طقوزی اولان اومدهش کونده وقوعه کلن تلفاتك یکونی هیچ
شبهه‌سز قید ایدیلن مقداردن دها زیاده‌در . بوآلتمش بیك اسیر بوتون ولایتلره ،

---

[١] شوجمله‌لر بزه اولان کین وخصومتی پك کوزل کوستریبور .

[١] « E . j . w . ژیب » ترجمه‌سنك ٣١ _ ٣٢ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

واسع عالم اسلامك بوتون کوشه‌لرینه طاغیلتیلوب صاتیلدی . فکر عمومی ایلك کونك مدهش قتالنده قرق بیك کشی‌نك اتلاف ایدیلدیکی مرکزنده‌در . مدافعهٔ عمومیه ایچون ماللرینی فدا ایده‌جکلری یرده اولرنده صاقلامش اولنلردن برچوق کیمسه‌لر بوثروت وسامانك تورکلرك اللرینه کچدیکنی کوردیلر، وکندیلری‌ده اسیر اوله‌رق سوق ایدیلدیلر . کرك جنوه‌لی وکرك وندیکلی اولسون شهردن چیقمغه موفق اولمش اولان بوتون ایتالیانلر ، حیاتلرینی قورتارمق ایچون ، کوردیکمز کبی ، علی‌العجله منسوب اولدقلری ملتلرك بایراقلرینی طاشیان کمیلره دوغری آتیلمشلردی. بوبدبختلرك برچوغی حقنده پك‌زیاده شایان‌شکران‌درکه، معلوم‌اولدیغی اوزره، تورك کمیجلری صوك‌درجه‌ده برفعالیتله یغمایه اشتراك ایتمك‌ایچون کمیلرینی تماماً ترك ایتمشدیلر . اساساً بر قاچ ساعت امتداد ایدن حقیقتاً الهی اولان بو غیبوبت اکثریتی ایتالیان اولان بو شایان ترحم فراریلردن قسم اعظمنك سلامتنی تأمین ایتدی ، وکندیلرینك قایقلر ایله یاخود ویوزه‌رك هنوز لیمانده یاخود غلطه ساحلنده حرکته‌مهیا برحالده بولنان مختلف کمیلره واصل‌اولملرینه مساعده ایتدی. ذاتاً مدهش خلجان آرتق کوچوك جنویز بلده‌سنك ایچریسنه قدر ياپیلمشدی . بو بلده‌نك سکنه‌سندن سلطان ایله امضالنان معاهداته آز اعتماد ایدن بر جم غفیر : ارکك ، قادین ، چوجوق ، راهب وراهبه‌لر ، بونلرده ساحله دوغری قوشدیلر ، کوکسلرینه‌وورییورلر ، آجی‌آجی‌فریادلرقوپاریبور ، حرکته‌مهیا کمیلره‌کندیلرینك‌ده آلنمسنی‌رجاایدییورلر ، مقابلهً برابرلرنده کتیردکلری بوتون ثروتلری ویره‌جکلرینی بیان ایدییورلردی . آنالر اولادلرینی ترك ایدییورلر ، اولادلر آنالرینی غائب ایدییورلردی. هرکس، بوچیلدیریجی دهشت‌ایچنده ، اموالنی‌ومجوهراتنی براقیور ، یاخود امیدسزلك ایله دکزه آتیوردی . بو فراریلردن برچوغی یوللرده حریص تورکلرك اللرینه دوشدیلر. حرکته مهیاقادیرغه‌لره جانلرنی‌آتمق ایچون هرواسطهٔ نجاته‌مراجعت ایدییورلردی . برچوقلری بوغولدی. واکثریت عظیمه‌سی کمیلرده یر بوله‌مدیلر ، تورك پالاسنك مدهش تهدیدی آلتنده کمال حرارتله عزیمت حاضرلقلرنده بولنان بوکمیلر آرتق فراریلر ایله لبالب ایدی .

بزه غلطه‌خلقنك بوصورتله خروجی حقنده بودهشتناك تصویری‌یاپان «دوقاس» دیرکه ، فراریلرك پیشلرینه قوشاجقلری یرده یغما ایله مشغول اولان کمیجیلرینی

كورن سلطان شدت حدتندن دیشلرینی غیجیرتادیووردی . اوزمان ، پادشاهك نظرنده، محاصره‌یی رفع ایتمکدن ایسه هجوم ایتمك پروژه‌سنی شدتله مدافعه ایتدیكندن دولایی، بو آره‌لق بر موقع مخصوصی اولان زغنوس پاشا غلطه‌یه قوشدی ، جنوزلر، مظفریتدن صوكره، بورانك قپولرینی كندیسنه آچمشدیلر [۱] . زغنوس پاشا بو فراریلر آلاینه تصادف ایدیجه، جنوه حكومتی ایله بوندن دولایی ظهور ایده بیله‌جك اختلافتك قورقوسیله فراریلرك اورته‌سنه آتیلدی ، وكندیلرینه هیچ بر فنالق كلمه‌جكی حقنده سلطانك باشنه یمین ایده‌رك شهرده قالملرینی رجا ایتدی. شوصورتله باغره‌رق بیاناتده بولنیوردی : « قاچماییكز ، سزلر سلطانك دوستلریسكز . بلده‌كز هیچ بر حقارته اوغرامیه‌جقدر . روملر ایله اولجه عقد ایتمش اولدیغكز معاهده نامه‌لر دها مكمل شرائط داخلنده سلطان طرفندن تصدیق ایدیله‌جكدر . پادشاهك آتشناك خشمنی آلولندیرمامك ایچون هر نوع قاچمق فكرینی بر طرف ایدیكز . »

بر مقدار جنوزلر بلده‌ده قالمق ایچون بو صورتله اقناع ایدیلدیلر. مع مافیه قاچمغه مقتدر اولنلرك اكثریت عظیمه‌سی فرار ایتدی، چونكه زغنوس پاشانك وعدلرینه قارشی هیچ اعتمادلری یوقدی . پك ایی حركت ایتمشدیلر، زیرا یغما كر كمیجیلری طوپلایوب كمیلره سوقان قپودان دریا حمزه پاشا او آرالق آرتق آچیلمش اولان زنجیری كچه‌رك دونماسیله لیمانه كیرمش ، وهنوز اوراده بولنان خرستیان كمیلرینك تخریبنه باشلامش ایدی . «قریتووولوس» دیركه: « بو كمیلردن بعضلرینی قعر دریایه كومدی ، دیكرلرینی‌ده مرتباتیله برابر ضبط ایتدی . ایتالیانلرك كمیلری ایله قادیرغه‌لرینه كلنجه ، بونلر وقت غائب ایتمكسزین انكینه آچیلمشلردی . بعده كمیلرینك كوكرته‌لری اوزرندن شهرك لیمان طرفنده‌كی قپولرینه هجوم ایتدی ، بو قپولر هنوز قاپالی ایدی ، بونك ایچون كلیدلرینی وزره‌لرینی قیروب دویردی . بو وجهله شهره داخل اولنجه ، هنوز طوپلو وكندیلرینی مدافعه‌یه حاضر بر چوق روملیره تصادف ایتدی ، زیرا توركلرك قاره اردوسی شهرك مظفرانه هجوملك وقوعه كلدیكی نقطه‌دن اك زیاده اوزاق اولان بو حوالیسنه هنوز واصل اولمامش ویغما ایچون تأخر ایتمشدی . بناءً علیه بو صوك محاربلر اوزرینه آتیلدی، وآنلری قلیجدن كچیردی، او صورتله كه قاندره‌لركبی قپولرك آلتندن آقیوردی . بو وقوعاتك جریانی اثناسنده ، قاره اردوسنك قطعاتی‌ده نهایت بورایه قدر واصل اولدیلر .»

[۱] « قریتووولوس » ك ۲۳۳ نجی ماده‌سنه مراجعت .

غلطه جنویزلرینك گچیردكلری وقایعی حكایه‌یه عودت ایدییورم. بوخصوصده « دوقاس » دوام ایله دیركه ، « آنژه ـ ژان ـ زاخاریا » نامنده‌كی رئیسلری ایله اعضای مجلسی سلطانك نزدینه عزیمت ایدوب كندیسنه شهرك آناختارلرینی تسلیم ایتدیلر . پادشاه كندیلرینی صوك درجه‌ده بر نزاكتله قبول ایتدی ، وصوك درجه‌ده ملتفت سوزلر ایله حضوروندن چكیلملرینه اذن ویردی . بوجنویز موقع قوماندانانك ۱٤٥۳ سنهٔ میلادیه‌سی حزیرانك یكرمی اوچنده ، فلاكتدن بر آیدن آز بر زمان صوكره ، یازوب جنوه‌یه كوندردیكی مكتوب محفوظدر . بو مكتوبك خطوط اساسیه‌سی « دوقاس » ك مراق آور حكایه‌سیله پسقوپوس « له‌ئوناردو » [۱] وسائرلرینك نقلیاتی ، وبالخاصه استانبولك ضبطندن صوكره غلطه سكنه‌سنی استیلایدن مدهش خلجانه عائد قسمنی تأیید ایدر [۲] . مكتوبده دینوركه : « ساقزك بوتون اجرتلی عسكرلرینی ، جنوه‌دن كوندریلمش اولان بوتون قطعاتی ، بونلردن باشقه یكنمه وبوتون خدمتكارلریمزه واریجه‌یه قدر بوراده‌كی بومتوسط خلق ایله اهالیدن اكثریسنی استانبول شهرینك مدافعه‌سنه كوندرمشدم. زیرا شو : « استانبولك ضیاعی بك اوغلنك ضیاعی دیمكدر . » دستوری دائمی صورتده ذهنمدن گچیوردی . توركلر بزم آدملریمزدن پك چوغنی یقالادیلر ؛ آزمقدارده اولان بر قسمی بورایه التجا ایتمكه ، دیكرلری كمیلره قاچمغه موفق اولدیلر ؛ فقط بونلر میانده بر چوقلری‌ده كندیلرینی كمیلره آتمزدن اول سور اوزرنده توركلر طرفندن یقالاندیلر ، زیرا قپودانلر قاچمق خصوصنده اودرجه استعجال ایدییورلردی‌كه هیچ كیمسه‌یی بكلمك ایستمیورلردی . بكا كلنجه ، موقعمی ترك ایتمكدن ایسه حیاتمی فدا ایتمكه قرار ویرمشدم . اكر كیتمش اولسه‌یدم ، بك‌اوغلی یغما ایله آلت‌اوست ایدیلوردی . بونك‌ایچون سلطانه درحال مرخصلر كوندردم ، كمال مطاوعت ایله كندیسنه دخالت ایتدیكمی سویلدم ، وشرائط صلحیه حقنده معلومات ایستدم . مایسك اوتوزی اولان بوتون ایرتسی كون اثناسنده بوتشبثاتمه هیچ بر جواب كلمدی ، بو آره‌لق كمیلر علی‌العجله فرار ایدییورلردی . جناب حقك ودینمك نامنه قپودانلردن هیچ اولمزسه بر كون داها

[۱] « دەتیه‌نك » نك ۲۱ نجی جلدینك ٦۱٥ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[۲] عینی اثرك ٦٤۸ نجی صحیفه‌سنه مراجعت

عزيمتلرينی تأخير ايتملرينی رجا ايتدم ، زيرا اووقته قدر صلح عقد ايده‌بيله‌جكمی كندمجه محقق ظن ايدييوردم . فقط هيچ برشيئه قولاق آصمديلر ، وعينی كون كيجه ياريسنه دوغری يلكن آچديلر . »

سلطانك جنويزلر عليهنده پك زياده حدت ايتديكی وبوحكايه‌نك مابعدی ايله تأييد ايدييور ، موقع قومانداني بيان ايدركه ، سلطان محمد ، بو عمومی فراردن خبردار اولنجه ، جنويز مرخصلرينه كنديلرينك كافه‌سندن خلاص اولنمی‌پك اعلا آرزو ايده‌جكنی بك‌سرت برلسان ايله سويلمشدر . بونك اوزرينه كنديسيله‌معيتی اولوم تهلكه‌سنه معروض كورن موقع قومانداني سلطانی كورمكه كيتدی ، سلطان‌ده اوكون ياخود برآز صوكره ايكی دفعه غلطه‌يه كلدی .

سلطان محمد، بوزيارتلری اثناسنده ، سورلرك ييقيلمسی‌ايچون اصرار ايتدی، او صورتله‌كه ، شهر دائما كندی كيفنه تابع قالسون . موقع قومانداني ديركه : « قلعه‌نك بوتون برجلرينی ييقديردی ، بوتون خندكلرينی طولديرتدی ؛ «سنت- قرووا » [۱] ديلان برج ، بوندن‌باشقه مدافعه‌نك‌ديكر برچوق قوتلی‌موقعلری ، دكز جهتنده‌كی بوتون سورلر ، پرده خطلری ، اون مازغاللری وسائره يوق ايديلدی [۲] . توركلر غلطه‌ده‌كی بوتون بومبارده‌لری وقولوورين طوپلرينی ، فرار ايتمش اولان متوسط خلقه عائد سلاحلری ومهماتی ضبط ايتديلر . سلطان محمد بونلرك عودت ايده‌جك اولنلره اعاده ايديله‌جكنی وعد ايتدی ، عكسی‌حالده خزينه‌سی ايچون مصادره ايديله‌جكنی بيان ايتدی . بونك ايچون موقع قومانداني پادشاهك برفرمان شاهانه‌يی حامل مرخصنی ساقز آداسنه كوندردی . بو آدايه التجا ايتمش اولان غلطه تاجرلری ايله متوسط خلقنه عودت ايده‌بيله‌جكلرينی ، وبو دعوته اجابت ايدرلر ايسه ، كنديلرينه بوتون اموال واملاكلرينك اعاده ايديله‌جكنی بيلديردی . وكنديسنك « آنتوان - قوقتاه » نامنده‌كی مرخصی‌ده‌تورك مرخصنه رفاقت ايدييوردی . بسقپوس « له‌ئونارد‌و » عينی وجهله بيان ايدركه ،

---

[۱] بوبرجه ليمانك مدخلنی محافظه ايدن مشهور زنجيرك‌ايكی اوجندن‌بری‌باغلانمشدی .

[۲] موسيو « پيه‌رس » ديركه ، غلطه‌نك دكز جهتنده‌كی سورلرينك تقريباً درتده اوچی بوفرصتدن بالاستفاده تخريب ايديلدی . درتده‌بری محافظه ايديلدی . عذاب‌قپوسنك قربنده‌ده برپارچه قالدی .

سلطان فرار ایتمش اولان جنویزلرك اموالنی کوستریرر جدول ترتیب ایدیلمسنی امر ایتمش ، وبو فراریلره عودتلری ایچون اوچ آی مهلت اعطا ایتمشدی ؛ عودت ایتمدکلری حالده اموال واملاکلری مصادره اولنه‌جقدی. سلطان محمد ، صمیمیتی اظهار ، وکندیلری ایله تام صلح داخلنده یاشامق آرزوی شدیدینی بسلدیکی حقنده جنویزلری قطعیاً اقناع ایتمك مقصدیله بر طاقم یکی امتیازات بخش ایتدی . بو امتیازلر سایه‌سنده اوله‌جه قیصرلردن استحصال ایتمش اولدقلری عادات وامتیازاتك قسم اعظمنی استقبالاً ده محافظه ایده‌جکلردی . غلطه قله‌سنه وبوبلده‌نك ادارۀ خصوصیه‌سنده‌ده دوقونولمیوردی . رئیسلرینی انتخابده دوام ایده‌جکلر ، بوتون عثمانلی ایمپراطورلغی داخلنده تجارت ایتمك ، کلیسالرینی محافظه ایتمك ، چاك چالمنك منع ایدیلمسندن صرف نظر ، سائر بوتون مراسم مذهبیه‌لرینی ایفا ایتمك سربستیته مظهر اوله‌جقلردی. کرك ملك وکرك وقف بوتون املاك واموالری تحت امنیتده بولنه‌جقدی [١] موقع قوماندانی یکنی « امیه‌ریپالیز » ی صاتون آلمق ایچون الندن کلن هرشیئه توسل ایتدی . فقط موفق اوله‌مدی . استانبولك ضبطی سلطانی اودرجه بر جنت غروره دوچار ایتدی که ، ایکی سنه‌یه قالمز ، رومانك فتحنه قالقیشه‌جقدر دیه‌رك سوزینه نهایت ویریر. « موقع قوماندانك کندیسنه کلنجه ، تصویر ایچون اسم بولنمیان اون سکز آیلق کدر ومحنتدن صوکره ، برکونده بوتون امللرینك ضیاعنی کوردی ، وشمدی آرتق نهایتسز بر مأیوسیته مستغرق بولونور.

قتال ، مظفریتك برنجی کونی تحدید ایدیلدی. یغمایه اوچ کون مساعده ویریلدی. سلطان محمد برنجی کونی اویله‌دن صوکره ، وبلکه ایرتسی کون ، شهر مفتوحه مظفراً داخل اولدی . پك کنج ، تقریباً یکرمی بش یاشنده ایدی ؛ [٢] اوزون وقالین قومرال بییقلری واردی . بر ارکان حرب هیئتی آرقه‌دن آت اویناته‌رق کندیسنی تعقیب ایدییوردی . بوهیئتده اردوسنك باشلیجه وزیرلری ، پاشالری ،

---

[١] موسیو « پییه‌رس »ك اثرینك ٣٧٢ نجی صحیفه‌سنده‌کی ٢٠ نمرولی نوطه مراجعت.- موسیو « وون - هامه‌ر » اثرینك ایکنجی جلدینك ذیلنده « زورزو - دولفن » ه نظراً معاهده‌نامه‌نك ، یاخود بو وقعه‌نویسك تعبیر مخصوصنه کوره « پریویله‌ژیا » نك متن تامنی ویریر .- « ده‌تییه »نك یکرمی ایکنجی جلدینك ١٠٤٠ - ١٠٤٢ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت. « هویف »ك اثرینك ١١٦ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[٢] بوندن اولکی فصللره یکرمی اوچ یاشنده اولدیغی یازلمشدر .

بكلری، پارلاق لباسلری وپاریل پاریل یانان سلاحلری ایله داخل ایدیلر. بوهیئت
اك یاقیشیقلی واك محتشم بر صورتده مسلح منتخب یکیچریلردن مرکب قوتلی بر
مفرزه ایله محاط ایدی. بوکون طوپ قپو دینیلان «سن ـ رومن» قپوسندن آتلر
اوزرنده حرکت ایدن بوپارلاق آلای، مدهش بر صورتده آلت اوست ایدیلمش
شهرك اك بویوك جاده‌لرندن کچه‌رك، بوسوقاقلری دولدیران جسدلری چیکنه‌یه‌رك،
دوغریجه آیاصوفیه‌یه، بوبویوك کلیسایه واصل اولدی. سلطان، کموش ایله‌ایشلنمش
جسیم طونج قپولری اوکنده آتندن یره اینجه، سجده ایتدی، واودرجه‌خواهش
ایله بکلنیلان بوظفری نهایت بخش ایدن جناب حقك حضورنده بویون أکه‌رك،
بر آووج طوپراق آلوب صاریقلی باشنك اوزرینه سرپدی. بعده آیاغه قالقدی،
ومحتشم قبه‌لرك آلتنه کیردی. بو، تاریخك مدبدب آنلرندن بری اولدی:

بوکورولمامش منظره‌یی سکونت ایچنده تماشا ایدن کنج حکمدار، بو نیجه
عصرلرك احتشاماتنك تحت تأثیرنده لال وابکم، او مدهش قتال ویغما تحنه‌لری ایله
پك غریب برصورتده تلویث ایدیلمش محتشم معبدك داخلنده ایلریلدیکی بر صره‌ده،
محاربلردن برینك زمینك شایان حیرت مرمر طاشلرندن برینی قیردیغنی مشاهده
ایتدی. نیچون بوصورتله حرکت ایتدیکنی محاربدن شدتله صوردی. متعصب‌تورك
شویله‌جواب ویردی: «بو، کافرلك‌بر اثریدر، وبن حقیقی برمعتقدم.» آیاصوفیه‌نك
لطافتنی تقدیر ایتمك خصوصنده حدندن فضله ذکی اولان سلطان محمدبوجواب ایله
بر حدت کسیلدی، اردوسنه‌اولرك یغماسنی وسکنه‌نك‌اسارتنی بخش ایتمش‌ایسه‌ده،
مفتوح بلده‌نك مبانیسنی یالکز کندیسنه حصر ایتمش اولدیغنی سویلدی، وعینی
زمانده پالاسنی چکوب مخاطبنه ایندیردی. بعده برامام، لاتین وقعه نویسنك قیدینه
کوره، «پژمرده خواجه‌لرندن برینی» آراتدی، وبوکا خرستیان منبرینه چیقوب
اوراده یوکسك سسله دین اسلامك زبدهٔ کلامنی اوقومسنی امر ایتدی. کعبه‌یه
متوجه اولدیغی حالده مرمر محرابك اوزرنده آیاقده دوران بالذات کندیسی‌ده
بومعبدده برنجی نمازی ادا ایتدیردی. بودقیقه‌دن اعتباراً، خرستیان دینك شان
وشرفی نامنه شانلی «ژوستینیه‌ن» ورفیقه‌سی «ته‌ئودورا» طرفلرندن قورولمش
اولان ومعرفةاللهی تجسیم ایدن بونامدارمعبدبرجامع اولدی. ۱۹۱۲ سنهٔ میلادیه‌سنك

كانون اولنده، بوسطرلری یازدیغم ساعتده، بالقانلرده‌كی میدان محاربه‌لرینك نتیجه‌سی بونجه عصرلردن صوكره، قریباً خرستیان عثمان پارلاق انتقامنی حاضرلیورلردی ، مكركه دول معظمه‌نك شایان نفرت خودبینلكی بو مقدر آنی بر دفعه دها تأخیر ایتمش اولمسون [۱] .

وسیع بنانك ایچنده جولاننه دوام ایدن سلطان ، سفیل انسانلرك صوك قافله‌لرینی حیوان سورولری كبی سوق ایله مشغول عسكر كومه‌لرینك آره‌سندن كچر ایكن ، — بوقاریده ذكر ایتمش اولدیغم خرافه ایله تطابق ایتمیان بر اسكی سیلاوون حكایه‌سنه كوره ، — بر قپونك قارشیسنده بولوندی ، وبو قپونك بردنبره آچیلان یوكسك پرده‌لری نظرلرینه محرابك اطرافنه طوپلانمش بر بیغین اورتودوقس رهبانی عرض ایتدی ! كندیسنه دوغری علی‌العجله ایلریلین بوراهبلر همان دیز چوكدیلر، وفریادكارانه سوزلر ایله كندیلرینك اولدیرتیلمامسنی رجا ونیاز ایتدیلر. سلطان بونلره ترحماً نظر ایتدی، وآیاغه قالقملرینی الیله اشارت ایده‌رك، حیاتلرینك قورتولمش اولدیغی سوزینی ویردی. بعده، قتاله نهایت ویردیرمك ایچون شهرك هرطرفنه منادیلر كوندردی . محتملدركه بوراهبلر، قاتل چته‌لرك دخولنده، كلیسانك اتصالنده‌كی برصاونه كوزوتمكسزین التجا ایده‌بیلمش، وسلطانك وصولنده اورادن چیقمش اولسونلر . وبوقاریده حكایه ایتدیكم مراق آور خرافه‌نك اساسی احتمال بوندن نشأت ایدر .

هیچ برامین وثیقه‌یه مستند اولمیان بر دیكر مشهور روایته كوره ، شهر ایچنده كسكین بردرت نعل ایله ایلریلیان سلطان ، اومشهور « ئپودروم » ی یعنی بوكونكی آت میدانی كچركن، مغلوب بلده‌نك حرب الهه‌سی عد اولنان استانبولی زیارت ایدن بوتون سیاحینك طانیدیغی اوچ ییلان باشلی مشهور « دەلف » ستونی كوردی . الندەكی آغیر سلاحیله بوستونه كمال شدتله برضربه ووردی ؛ باشلردن بری قیریلدی ، ایشته بوندن دولایی مشهور آبده بوكون بووجهله قیریق قلمشدر .

بعده درحال ، « فرانچه‌س » . و « قالقوند یلاس » ه كوره ۲۹ مایسده ،

[۱] بوخصوصده اودرجه دوغری سویلدیكمی ظن ایتمیوردم (۱۹۱٤ شباط) .

« ووقاس » ه كوره آنجق اوتوزده ، سلطان محمد ، نيجه سنه‌لردن بری قيصرلرك اقامت ايتمش اولدقلری ولاكرنا سرای ايمپراطوريسنه‌ده مطنطن برصورتده‌داخل اولدی. بوسرايه يرلشدی. حكايه ايدرلركه، [١] يغماكر اردوسنك ضربهٔ تخريبنه اوغرايوب شمدی آرتق چيپ چيپلاق وحزن انكيز بر منظره آلان اولطيف صالونلرك ايچندن كچر ايكن، عظمت بشريه‌نك تحولاتی حقنده سويلنمش آتيده‌كی مشهور عجم شعرينی يوكسك سس ايله ذكر ايتدی :

پرده داری ميكند در قصر قيصر عنكبوت
بوم نوبت ميزند برقبهٔ افراسياب

بزه بوتفصيلاتی حكايه‌ايدن يالكز «قانته‌مير» [٢] در . اودرجه فجيع احوال داخلنده‌كی بوحزن آورملاحظه، موسيو «پيه‌رس» ك ديديكی كبی، بوكنج وغريب حكمدارك سجيه‌سی حقنده ايدينديكمز فكر ايله اصلا عدم توافق اظهار ايتمز .

تقويم جهانك اك مدهش كونلرندن بری اولان بودهشتناك يكرمی طقوز مايس صباحنده ، بوعظيم فاجعه‌نك محصورين طرفنده‌كی فاعللرينك يكانه‌انديشه‌سی حياتلرينی تخليص ايتمك اولدی . هيهات ! تصور ايده‌بيلديكمز نيجه فجيع وقعه‌لر ميانده آنجق ايكی ويا اوچی معلوممز اولمشدر . استانبولك اك اهميتلی مدافعلرندن برقاچنك بودهشتلی كونلر اثناسنده دوچار اولدقلری عاقبت حقنده زمانك وقعه نويسلری سايه‌سنده المزه برقاچ نادر تفصيلات كچمشدر . ونديكليلرك باليوسی اولان « جيرولامو ـ مينوتتو » واوغلی ايله عينی وجهله اسير ايديلمش اولان يدی همشهريلرينك سلطانك امريله قفالری كسيلمشدر، [٣] . بويدی ونديكلی ميانده،

[١] « قانته‌ميرك » متن اصليسنه مراجعت (پارسده ١٧٤٣ ده طبع ايديلمش اولان اثرينك ايكنجی جلدينك ٥٤ نجی صحيفه‌سی) .

[٢] قانته‌مير عثمانليلر عليهنده يازديغی اثريله مشهوردر .

[٣] سائرلری ميانده « فيليپ ـ دو ـ ريمينی » ، « دوتيه‌نك » نك يكرمی ايكنجی جلدينك ٦٨٠ نجی صحيفه‌سی ايله‌سافزلی « له‌ئوناردو » نك يكرمی برنجی جلدينك ٦١٤ نجی صحيفه‌سنه مراجعت . « دولفن » ك اثرنده‌ده (دوتيه، جلد ٢٢، صحيفه ١٣٠٧) سلطانك ناصل بر حيله ايله بوونديكليلری ياقالاديغنی كوريلور . ينه بومؤلفه كوره ديكر ونديكليلر بيك ايله اوچ بيك « دوقا » آره‌سنده مختلف فديهٔ نجاتلر ايله كنديلرينی صاتون آلمشلردر.

مدافعه‌یه اشتراك ایتمش اولان اصیل وندیكلیلر آره‌سنده الك زیاده شام اولان «قاتارین۔ قونتارینی» نامنده غایت قیمتدار بر ذات بولونیوردی . بو بدبختلردن برنجی فدیهٔ نجات آلنمشدی . بعده ، ایدیلن قسمه رغماً قتل ایدیلدیلر ، چونكه دوستلری بویله برفلاكت عمومیه آننده ، ایكنجی فدیهٔ نجات اوله‌رق ایستنیلان یدی بیك آلتون كبی كلیتلی برمبلغی لازمكلن سرعتله طوبلامغه مقتدر اوله‌مامشلردی [١] .

دیكر طرفدن بك اوغلی موقع قوماندانننك روایتنه كوره ، قاتولونیا ملتنك قونسولی اولان « پیه‌ر ـ ژولییانو » ایله اوغلی وبش یاخود التی همشهریسی بوبدبخت وندیكلیلر كبی عینی مدهش عاقبته اوغرادیلر . اكثریا اسمنی ذكر ایدوب اثرندن اقتباساتده بولونديغم پاپانك مرخصی قاردینال « ایزیدور » ، دها ای صاقلانمق ایچون ، كورولتی آره‌سنده پاپاس البسه‌لرینی دكیشدیرمكه وفراریلر آلایی ایله برابر كندیسنی شهرك خارجنه آتمغه موفق اولمشدی ، فقط برآز صوكره ، قتال اثناسنده اولدیریلن بردیلنجینك البسه‌لری ایله تبدیل قیافت ایتمش برحالده یاقالاندی ، وبالآخره اسیر اوله‌رق صاتیلدی . بالذات حكایه ایدركه ، یبرتیق البسه‌لری ومتروش صقالی سایه‌سنده ، تشكر اوتونوركه صفت اصلیه‌سنی طانیمدیلر . بوكا مقابل ، اولولری صویان توركلر ، قیرمیزی رنكده قاردینال البسه‌لی اودیلنجی جسدینی كورونجه ، كلیسا رجالندن برینك شایان ترحم بقایاسنی بولدقلرینی ظن ایتدیلر ، وپرنشئه ، دیلنجینك باشنی كسوب ، اوزرینه ینه برقیرمیزی شاپقه كچیردكلری حالده ، بوكسیك باشی برصریغك اوجنده بوتون شهرده كزدیردیلر ، وبو كویا رئیس روحانی ایله « روتنلی قاردینالك ، یعنی موسقوف قاردینالینك ، باشی بودر . » دیه باغره‌رق ، اكلندیلر [٢] . بك آز زمان صوكره ، بیچاره اسیر راهب ، خیرخواه بر ذات آدمت توسعی ایده ، دجیوزكموش آقچه كبی كولنج برمبلغ مقابلنده كندیسنی صاتون آلدیردی ، چونكه بكی‌افندیلری آنی علی‌العاده برانسان كبی تلقی ایدیورلردی ، بعده ، ونه‌دیك وبوبونیا طریقیله رومایه ، پاپا بشنجی نیقولانك نزدینه التیجا ایده‌بیلدی . پاپا كندیسنی الطافه مستغرق ایتدی ،

[١] « ئه‌للیسه‌ن » ك اثرینك ٨٤ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .

[٢] معلومدركه قاردینال « ایزیدور » پاپانك مرخصی اوله‌رق اولجه روسیه‌یه كوندرلمشدی .

و «صابین» ، «قونوعون؟» و «نیسه‌ازنیق» کبی اوچ پسقپوسلغه بردن تعیین ایتدی.
او زمان ، بك اوغلنـده یازمش اولدیغی « سـلطان محمد طرفندن تخریب ایدیلن
استانبولك سقوطی حقنده تظلمات » نامنده‌کی مشهوراثرینی نشر ایتدی .
١٤٦٣ سنهٔ میلادیه‌سنه قدر یاشادی [١] . « فرانسیسقه‌ن » رهبانك رئیسی
١٤٥٣ سنهٔ میلادیه‌سی درت تموزنده پولونیایه کوندردیکی راپورده [٢] بو وقعه‌یی
تأییدایدر . بو رئیس رهبانده « ازیدور » ی روسیا قاردینالی نامله ذکر ایدر.
دیکر طرفدن « فلقوندیلاس » دیرکه ، « سـارماتلرك باش پاپاسی « ازیدور »
تورکلر طرفـدن غلطه‌یه کوتوریلوب صـاتیلدی ، فقط کندیسنی « پهلوپونه‌ز » ه
ایصال ایدن بر کمی‌یه آتلایوب قورتولمغه موفق‌اولدی . روم مورخ علاوه‌ایدرکه،
سلطان محمد « ایزیدور » ی صوك قتالده اولمش ظن ایدییور ایدی ، اکر حیاتده
اولدیغنی بیلمش اولسه‌یدی ، هیچ شبهه‌سز آنی اولدیرتیردی .

« مونتالدو » یه کوره [٣] ، « موریس ــ قاتتانه‌ئو » ، مجادله‌نك نهایتنه قدر
کمال جسـارتله چارپیشـدقدن صوکره ، بر قادیرغه‌یه راکباً کندیسنی قورتارمغه
موفق اولدی ، وساقز آداسی یولی اوزرنده تصادف ایتدیکی کندیسنی تعقیب‌ایدن
بر آلای تورك کمیلریله مدهش بر محاربه ویردیکدن صوکره ، قاچه‌بیلدی . مدیللی
باش پسقپوسی سـاقزلی « له‌ئونازدو » ده اسـیر دوشدی ، فقط درحال حریتنی
استحصال ایتمکه موفق اولدی .

« فرانسیسقه‌ن » رئیس رهبانك راپوری دیکر بر طاقم شایان دقت واهمیت
تفصیلاتی‌ده حاویدر : « روایت ایدرلرکه ، پادشاه ، شهرك یغماسـندن صوکره ،
بابل خلیفه‌سنه، بربرستانده‌کی تونس بکنه هدیه مقامنده درت‌یوزر روم چوجوغی
کوندرمشدی . تورکلردن استـانبوله کیرنلرك کافه‌سی حیاتلرینك صـوکنه قدر
زنکین قاله‌بیله‌جك درجه‌ده زنکیناشمشـلردی . یالکز بر روم قادینی اوزرنده
یوز اللی بیك دوقه قیمتنده جواهر ، کموش آقچه وقیمتدارقماش وبر ارکك اوزرنده

[١] « ده‌تیه » نك ٢١ نجی جلدینك ٦٨٣ ــ ٦٨٤ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .
« ریفشه‌ریبو » نك ٢٢ نجی جلدینك ٩٦٦ نجی صحیفه‌سنه‌ده مراجعت .
[٢] عینی اثرك ٢٢ نجی جلدینك ٩٣٩ نجی صحیفه‌سنه مراجعت .
[٣] عینی اثرك ٢٢ نجی جلدینك ٥٢ ، ٥٥ ، ٥٦ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

آنجه اوله‌رق سكسان بيك دوقا بولنه‌بيليردی . كبرا ، تجار ياخود عوامدن اولمق اوزره استانبولده ساكن ونديكليلرك قسم اعظمی محو وخراب اولوب اسير ايديلديلر .» راپور ، بونلر ميانده استانبولده اسير ايديلنلر ، ياخود عائله‌لری ايله برلكده ادرنه‌يه ، اينوزه ، و سائر محلله كوندريلنلردن بر چوغنك اسملری ايله شهرك ضبطی اثناسنده قتل ايديلنلرك اسملرينی‌ده محتويدر .

« پوسكولوس » غلطه‌ده بولنان ونديكليلرك بويوك بر مبلغ مقابلنده كنديلرينی صاتون آله‌بيلديكلرينی بيان ايدر . « تەتالدو » نك موفقيتلی فرارينی حكايه‌ايتدم [۱] . تورك وقايعنامه‌لری بيان ايدرلركه ، استانبولك باشليجه مناسترلرندن برنده بولنان اوچيوز قدر روم پاپاس ، توركلرك مظفريت قطعيه‌سيله حقيقی مذهبك هانكی طرفده اولديغنی ادراك ايده‌رك ، دين اسلامی قبوله حاضر اولدقلرينی اعلان ايتمشلردر . هيچ شبه‌سز ، بو خرافه اويدورمه‌در ، وياخود بو بيچاره‌لر حياتلرينی قورتارمق ايچون يالاندن بويله كورونمشلردر . بوكا مقابل ، مورخ « سپاندوژه‌ن » ، سلطان محمده پك زياده طرفدار اولمقله برابر ، حكايه ايدركه ، سلطان محمد ، مظفريتی متعاقب ، بر بياننامه نشر ايتديردی ، بوتون فراری روم آرخونتلرينی ، يعنی بوتون اصيل فاميليالره منسوب روملری كله‌جك « سن - پيه‌ر » كوننده استانبوله كيرمكه دعوت ايدييور ، اصالتلری حقنده موثوق دلائل ارائه ايده‌بيلنلرك كافه‌سنه اسكی اداره‌دن دها ايی معامله ايده‌جكنی وعد ايدييوردی .

مورخ « فرانچه‌س » ، المناك سركذشتلرينی نقل ايتديكلريمك كافه‌سندن پك دها زياده فلاكتزده اولدی . حزن انكيز ماجراسنی بالذات كندی حكايه ايدر . اسير ايديلوب « په‌لوپونه‌ز » قطعه‌سنده‌كی اسپارته‌يه سوق ايديلدی . آنجق اون بش آی صوكره تخليص نفس ايتدی . اولاً ايی قلبلی ايكی اختيار تورك قاری قوجه‌نك اللرينه دوشن قاريسيله چوجوقلری بعده سلطانك اصطبل عامره مديرينك النه كچديلر . بو مأمور بيزانس اصيلزادكانندن دها بر چوق قادينلر صاتون آلمش ، وبونلری تكرار صاتمق صورتيله پك پارلاق منافع تأمين ايتمشدی . «فرانچه‌س»ك چوجوقلری خارق العاده بر حسنه مالك اولدقلرندن ، سلطان بونلری صاحبلرندن پك بهاليه صاتون آلدی . بيچاره والده پك زياده سوديكی صوك كوچوك قيزيله

[۱] « ميچاتوويچ » ك اثرينك ۲۲٤ نجی صحيفه‌سنه مراجعت .

یالکز قالدی. برسنه صوکره، « فرانچه‌س » والده ایله کوچوك قیزی دانون آلمغه موفق اولدی.

فقط « تامار » اسمنده‌کی بو کوچوك قیزك حسن وآنندن بحث ایدیلدیکنی ایشیدن سلطان آنی‌ده حرمنه آلدی. اوزمان، بوقیزجغز آنجق اون درت یاشنده ایدی، وچوق کچمه‌دن، ١٤٥٤ سنهٔ میلادیه‌سنده وفات ایتدی. برسنه اولنك کانون‌اول آینده، بدبخت مورخك « ژان » اسمنده یالکز اون بش یاشنده بولنان سوکیلی اوغلی، سلطانك نوازشلرینه تسلیمیتی ردایدوب أولومی ترجیح ایلدی. [١]

تاریخ بشرده امثالسز اولان بوفلاکتك بویوك قربانلری میاننده اك بدبختی هیچ شبهه‌سز غراندوق « لوقاس ــ نوتاراس » اولدی، کندیسی سلطانك اسراسی ایچنده اك مشهوری اولوب ایمپراطورلق داخلنده قیصردن صوکره ایکنجی موقعی اشغال ایدییور، وموسیو « پیه‌رس » ك دیدیکی کبی، بیزانس اصیلزادکان صنفنك اك یوکسك طبقه‌سنی تمثیل ایدییوردی. بوکتابك باشنده کورمشدك‌که، بوذات روما ایله اتحادی مصراً رد ایتمش اولان ملی فرقه‌نك رئیسی وروحی ایدی، بوندن دولایی استانبولده مخالف پارتی اعضاسندن پك چوقلرینی کندیسنه دشمن ایتمشدی، بزم منابع معلوماتمز همان یالکز روما قتولك دینه منسوب وقعه‌نویسلر ایله « اتحاد » طرفدارانی روملر اولدیغی جهتله، بوتون بو محررلر کندیسندن عمومیت اوزره خیرخواهانه برصورتده بحث ایتمزلر. « فرانچه‌س » کندیسنك رقیبی وعلنی دشمنی ایدی. « دوقاس » ك، سلطانك کندیسنی دوچار ایتدیکی معامله حقنده ایکی تفسیری واردر. بوایکی روایتدن برنجیسنه کوره، قاریسی، اوغللری وقیزلری ایله برلکده مستحکم بر برجه التجا ایتدکدن، وبعده ینه هپ برلکده اسیر ایدیلدکدن صوکره، حزن انکیز عاقبتنه قارشی اظهار توجه ایدن سلطان

[١] « فرانچه‌س » حریتنی استحصال ایتدکدن صوکره، اولاً معزز ایمپراطورینك برادری‌ده سپوط « طوما ــ پاله‌ئولوغوس » نزدینه التجا ایتدی. « پەلوپونه‌ز » دن تورکلر طرفندن چیقاریلنجه، ایتالیایه کچدی، ونديكی وروماىی زیارت ایتدی، ونهایت بر چوق صفحات حیاتیه‌دن کچدیکدن صوکره، «غره‌غوار» نامی آلتنده «قورفو» ده راهب اوله‌رق قالدی. مشهور وقایعنامه‌سنی بوانزوا کاهده یازمغه باشلادی، وییتمش آلتی یاشنده اولدیغی حالده ١٤٧٧ سنهٔ میلادیه‌سنده اکمال ایتدی.

محمد طرفندن لطف ایله معامله کوردی ، سلطان کندیسنی تحت محافظه‌ده طوتمق ایچون أوینه عسکرلر کوندردی ، و قیزلرندن اکسیك اولنلری آراتدیرمق ایچون امرلر ویردی . بوبدبخت قیزلر بولوندیغی وقت ، سلطان کندیلرینه هدیه‌لر بخش ایتدی ، وکندی أولرینه کوتورملری ایچون اراده ایتدی . وحتی « نوتاراس »ه کندیسنی شهر مفتوحه والی‌تعیین ایتمك وقیصر زماننده‌کی یوکسك موقعنده طوتمق نیتنده اولدیغنی بیان ایتدی. بوبرنجی روایتك صحتی « قریتووولوس » طرفندن‌ده تأیید ایدیلور . بووقعه نویس دیرکه : « سلطان سائر بویوك بیزانس رجالی‌میاننده، ذکاسی، ثروت وسامانی ونفوذ سیاسیسی‌ایله پك‌مشتهر وقدرتلی اولان غران‌دوق « نوتاراس »ی تفریق‌ایتدی . حضورینه قبول‌ایتمك شرفنی‌بخش ایتدی، کندیسنه تسلی‌آمیز سوزلر ایله خطاب ایتدی ، وکرك کندیسی وکرك منسوبینی ایچون پك جدی امیدلر احساس ایتدی . حتی کندیسنی شهرك والیسی تعیین ایتمك ، نفوذ و نصیحتلرینك تأثیریله بو شهری تکرار مسکون قیلمق خصوصنی کندیسنه تودیع ایتمك نیتنده بولوندی ، لکن رقابت ضربه‌لری مشئوم برصورتده تأثیرنی کوستردی ، زیرا اك زیاده ذی‌نفوذ تورکلردن بر قاچی ، کین وغرض سائقه‌سیله ، نفوذ دار رومالیلرك هرهانکی بروظیفه‌ایله‌توظیف ایدیلمسی ، وشهرك هرهانکی برقسمنده اسکان ایتدیرلمسی تدبیرلی برشي اولمیه‌جغنی بیان ایده‌رك ، سلطانی غران‌دوقك امحاسی خصوصنده اقناع ایتدیلر . »

« دوقاس »ك دیکر روایته کوره ، سلطان محمد شهری تسلیم ایتمدیکندن وبوندن ناشی بوتون تخریبات ایله بویوك قتاله سببیت ویردیکندن دولائی غران‌دوقی شدتله تقبیح ایتدی . « نوتاراس » ، بو خصوصده نه قیصرك ونه‌ده کندیسنك دیکر صورتله حرکت ایتمکه مقتدر اولمدقلرنی بیان ایده‌رك ، اعتذار ایتدی . وکندیسی ایله افندیسنك ، مقاومت ایتمك خصوصنده ، سلطانك اك محرملرندن کلن مصرانه یازیلمش مکتوبلر ایله تشجیع ایدیلدیکلرنی علاوه‌ایتدی. بومکتوبلر ایله کندیلرینك اندیشه ایتملری رجا اولنیوردی ، چونکه سلطان کندیلرینه قارشی مظفر اولمغه اصلا موفق اوله‌میه‌جقدی . بواتهامات سلطان محمدك وزیراعظم خلیل‌پاشا حقنده بسلدیکی شبهه‌لری وکین وغرضی اون کره آرتدیردی. بعده ، غران‌دوقدن قیصرك دکز طریقیله قاچمغه موفق‌اولدیغنی بیلوب‌بیلمدیکنی

سؤال ایتدی . « نوتاراس » بو خصوصده هیچ برشی بیلمدیکی ، قیصر غالب
تورکلر طرفندن هجومه اوغرادیغی وقت ، کندیسنك یاننده بولونمدیغی جوابنی ویردی .
سلطان بر جنبش اثناسنده نوتاراسدن اوغلنی ایستدی . نوتاراس جواب رد
ویردی . بونك اوزرینه سلطان نوتاراسك و چوجوقلرینك اولدیرلمسنی امر
ایتدی . « نوتاراس » کندی حضورنده اولاً چوجوقلرینك باشلری کسیلمسنی
رجا ایتدی ، « قریتوبوولوس » دیورکه : « بونی ، چوجوقلر ، احتمال اولومدن
تحاشی ایده‌رك ، حیاتلرینی قورتارمق ایچون ایمانلرندن وازکچمکه یلتنمسونلر دییه
ایستدی . « بدبخت پدر ، آیاقده ، غیر متحرك ، صامت ، حتی کوزلرینی
آچمکسزین ، ایکی اوغلانك قفالرینك وورولدیغنی کوردی . بعده ، سوکیلی
چوجوقلرینی نزد الهی‌یه کوندرمش اولدیغندن دولایی دعا ایدوب جناب حقه
تشکر ایتدکدن صوکره ، کندی ده باشنی قلیجه آتیویردی . ایشته بو شجیعه
پك اصیلانه وکمال جسارتله ترك حیات ایلدی .

« قریتوبوولوس » دوام ایله دیورکه : « زیرا بو آدم متدین ایدی ، وبالخاصه الهی
اولان بوتون شیلره وقوفی ، کندنك روحنك یوکسکلکی وحریته مجلوبیتی ، افکارینك
درینلکی ، قوهٔ محاکمه‌سی ، ان فضیل انسانه مخصوص عقلی ، حسن ذکی یالکز
روماللیلرك ، حتی برچوق حکمت بیله تفریق ایده کندیسنه برنجی موقعی بخش ایلن
بوتون صفاتی حائز اولمغله تمیز ایدییوردی . اوغللری وکندندن باشقه بو بیوك صفته
مخصوص دیکر آلتی بیزانس متحیرانی عینی ایمان وعینی فضیلتده ضعفیت کوسترمکسزین
اولدیلر . »

غران دوقه دائما پك معارض اولان « فرانچس » ك حکایه‌سی پك چوق
فرقلیدر : « مظفریتله جوش وخروشه کلن سلطان شدتی فوق العاده آرتدیردی .
حضورینه چیقاریلان غران دوقك ، نیجه سنه‌لردن بری کیزلیجه ستمش
اولدیغی قیمتدار طاشلر ، اینجولر ، برقرآله لایق سائر هرنوع مجوهراتدن مرکب
اولان خزینه‌سنی آیاقلرینه قپاندقدن صوکره ، کندیسنه تقدیم ایتدیکی روایت
اولونور . سلطان ایله معیتی بو خزینه قارشیسنده حیرتدن دونه قالدیلر . بدبخت غران
دوق سلطانه « بوتون بو ثروت وسامانی سنك ایچون صاقلادم ، تضرعاتمی اسعاف

بیورمکز رجاسیله بونلری شمدی هدیه اوله‌رق سکا تقدیم ایدییورم . » دیدی .
بیچاره بووجهله حریتنی استحصال ایتمکی امید ایدییوردی، لکن سلطان کندیسنه
شویله جواب ویردی : « سفیل ، کوپك اوغلی ، محتکر وخرسز ، بویله برثروته
مالك اولدیغك حالده ، بونی نیچون ، ایمپراطورینی ، شهرینی ، وطننی قورتارمق
ایچون استعمال ایتمدك ؟ شمدی لایق اولدیغك جزادن بونلرسایه‌سنده قورتیلمغی
امید ایدییورسك دکلمی ؟ سفیل ، بنی بوتون بو ثروت وسامانه ، بو بلده‌یه صاحب
قیلانك اسمنی بکا سویله بقایم . » « نوتاراس » جواب ویردی : « الله » . سلطان
تکرار سوزنده دوام ایتدی : « او حالده ، اکر بنی، سکا وعائله‌که اولدیغی کبی،
بوتون بو ثروته صاحب قیلان الله‌ایسه ، بو خزائنی بکا تقدیم ایتمك ایچون محافظه
ایتمش اولدیغك ادعاسیله نیچون یالان سویلیورسك؟ سزلره قارشی حرب ایدوب شهریکزی
ضبط ایتمکده قوللانمقلغم ایچون بونلری نیچون بکا اولجه کوندرمدك ؟ ایشته او
زمان مکافاتنه مظهر اولوردك . ایمدی ، شمدی بوتون بونلری بکا ویرن سن
دکلسك ، آنجق قدرتنه پایان اولمیان جناب حقدر . » بعده ، غران دوقی دار بر
محبسه آتدیردی ، وایرتسی کون ینه حضورینه جلب ایتدی ، کندی طرفندن
تقدیم ایدیلن شرائط صلحیه‌یی قبول ایتمك خصوصنده ایمپراطوری اقناع ایتمامش
اولدیغندن کندیسنی پك آجی بر صورتده آزارلادی . بووجهله هرشی دها زیاده
مصلحانه بر صورتده نهایته ایره‌جکدی . بیچاره « نوتاراس » ، وندیکلیلر ایله
جنویزلرك طاتلی امداد وعدلری ایله روملری ضلالته دوشورمش اولدقلری
اسناداتنده بولنه‌رق اعتذار ایتدی . سلطان ، یالان سویلکده دوام ایتمسنی شدتله
منع ایده‌رك ، سوزینی کسدی . بعده ، ایکی اوغلی ایله برابر « کسه‌رولوفوس »
میدانده ایرتسی کون اولدیریلسنی اراده ایتدی . قیصر بو کنجلردن برینی
اصطبل عامره مدیری و دیکرینی وکیل خرج تعیین ایده‌جکدی . « ژیبون »
« فرانچه‌س » ك کین وغرضی نه‌بدبخت غران دوقك بومدهش اولومی ، نه زمان
ونه‌ده کندیسنك مناستره قاپانمسی ازاله ایده‌مدیکی ، و کندی لساننده دشمن
شخصیسی حقنده بر تك کلمهٔ ترحم چیقاره‌مدیغی مطالعه‌سنده بولونور ..

غران‌دوقك دوچاراولدیغی اذا وجفا حقنده پسقپوس « له‌ئونارد‌و » وکذلك

« پوسكولوس » قیوداتنده‌ده عینی صورتله شدتلی عداوت قوقوسی واردر ، بونك سببی‌ده هیچ شبهه‌سز « نوتاراس » لك « اتحاده » صوك درجه‌ده مخالف اولمسی كیفیتی‌در . « له‌ئوناردو » اسكی خصمنی ، ایمپراطوره دائما بر دوستلق اظهار ایتمش اولان خلیل پاشایه افترا ایتمك و ونديكليلر ايله جنويزلر حقنده‌ده فنا ادارهٔ لسان ایتمش اولمقله اتهام ایدر . موسیو « پیه‌رس » دیركه ، بونلر ، « فرانچه‌س » كی « له‌ئوناردو » نك‌ده اثبات ایتمكدن عاجز بولندیغی ، «اتحاد» لك غلیانلی طرفدارانی طرفندن اشاعه ایدیلمش ذم و قصللردن عبارتدر . « له‌ئوناردو » نك حكایه‌سنده بالخاصه شایان اهمیت جهت ، بو وقعه نویسك‌ده غران دوق وچوجوقلری حقنده سلطانك موجب نفرت حركتنی تأیید ایتمسی‌در . خلاصه ، بو بدبختلرك عاقبتی ایمپراطورلغك اكثری اركان وامراسیله بیزانس اصیلزادكان صنفنك مثللرینك دوچار اولدیغی فلاكتك عینی اولدی . بونلردن برچوغی بوغازلاندی ،دیكرلری‌ده صاتیلدی . زوجه‌لری ایله قیزلری عمومیت اوزره محافظه ایدیلدی . سلطان محمد بونلردن اك كوزللرینی حرم عالی ایچون آییردی ، ودیكرلرینی امراسی بیننده توزیع ایتدی [١] .

تورك شهزاده‌لرندن ارتكاب‌اخانت ایدن اورخانك‌ده‌ها آزفجیع اولمیان‌صورت وفاته كچدم . شمدیكی سرای برونك قربنده‌كی سور قسمنك مدافعه‌سنه كمال جسارتله قوماندا ایتمشدی . پك‌اعلا بیلبوردیكه ، اسیردوشه‌جك اولورسه ، سلطان درحال كندیسنك بوینونی ووردیره‌جقدی . عثمانلی حكمدارانی آره‌سنده‌حكمران اولان سلاله‌نك یاشلی اعضاسنی اولدیرتمك عنعنه‌سی عصرلردن بری جاری‌ایدی . سلطان محمد ثانینك برادری اولان اورخان ایسه سلیمانك اوغلی یاخود احتمال حفیدی ایدی . سلطان محمد ،تخت‌سلطنته قعود ایدر ایتمز ، بونك وجودینی‌قالدیرتمق ایستمشدی . ایشته‌بونك ایچون‌بدبخت اورخان قیصرك یانه فرار ایتمشدی . قسطنطین

---

[١] ینه « دوقاس » لك اثرینك ١٣٧ نجی صحیفه‌سنه مراجعت . — « مونتالدو » « نوتاراس » لك دوچار اولدیغی اذا وجفا ایله اسبابی حقنده تقریباً عینی صورتله حكایه‌ده بولونور . اوغللرینی كمال متانتله أولمكه تشویق ایدن غران‌دوقه پك خارق‌العاده بر نطق ایراد ایتدیرر . بعده پك ظالمانه سرگذشتلردن صوكره . ساقزه التجا ایدن « موریس - قاتتانه‌ئو » نك عاقبتی ایله مشغول اولور .

اورخانی تسلیم ایتمكی رد ایتدكدن ماعدا، كندیسنه پك زیاده حسن معامله ایتمشدی. بوده احتمال، « قریتووولوس » ك دیدیكی كبی، استانبولده آنك اسمنه بر طاقم امیدلر باغلانمش اولمسندندر. اورخان آرتق هر نوع مدافعه‌نك بی فائده اولدیغنی كورنجه، كندیسنی یانلرنده محاربه ایدنلر ایله برلكده غالبلره تسلیم ایتدی. بو محاربلر میاننده بر پاپاس واردی ، اورخان بو پاپاس ایله البسه‌سنی دكیشدیرمشدی . غلبه‌لق ایچنده غائب اوله‌رق، بو تبدیل قیافت سایه‌سنده كیمسه‌یه كورونمكسزین غران‌دوق «نوتاراس» ایله برلشمكه موفق اولدی ، وهر ایكیسی برلكده سوردن اشاغی اینوب قیره آچیله‌بیلمشلردی . فقط اوراده توركلر طرفندن یاقالانوب بر كمی‌یه سوق ایدیلدیلر. اورخانك طالعسزلكی اوله‌رق، عینی سور قسمنده محاربه ایتمش وبعده كندیسیله برلكده اسیر ایدیلمش بولنان مدافعینده عینی كمی‌یه كتیردیلر. بونلر میاننده بوایكی مشهور فراری‌یی طانیمان بر روم واردی ، بوروم كندیسنه حریتی ویریلمك شرطیله بونلری تسلیم ایتمكی تكلیف ایتدی . طلبی درحال اسعاف ایدیلدیكندن ، اولا غران‌دوقی، بعده اورخاندن باشقه‌بری اولمیان پاپاس البیسه‌لی شخصی پارمغی ایله ارائه ایتدی. بیچاره درحال اعدام ایدیلوب باشی سلطانه كوتوریلدی. «قریتووولوس» اورخانك باشنه كلن وقعه‌یی دیكر بر صورتده قید ایدر : اورخان ، شهرك ضبط ایدلدیكنی كورنجه ، غالبلرك ایچنه قاریشمغه قالقیشدی ، اوزرنده‌كی تورك البیسه‌سی وعثمانلی لساننه وقوفی سایه‌سنده بو غلبه‌لق ایچنده غائب اوله‌جغنی امید ایدیوردی . فقط طانینمش اولوب یاقالانه‌جغنی چارچابوق فرق ایتدیكندن كندیسنی سورك اوستندن آشاغی‌یه آتدی، وبو سقوط نتیجه‌سیله اولدی [١] . كوروالی‌یه قوشوشان تورك عسكرلری باشنی كسوب سلطانه كوتوردیلر ، ینه « قریتووولوس » دیركه : « زیرا سلطان اورخانی اولو ویاخود دیری اوله‌رق كندیسنه كتیرملرینی شدتله امر ایتمشدی [٢] .

[١] اورخان حقنده « دەتیبەنك » ٢١ نجی جلدینك ٣٩٠ نجی صحیفه‌سی ایله ینه عینی مؤلفك : ١ نجی عرولی توطنه مراجعت .

[٢] استانبولك ضبطی اثناسنده تلف اولانلر حقنده دیكر وثیقه‌لر میاننده، «فرانسوا ـ فیله‌لف ـ دو ـ تولانتینو »نك مشهور بر مكتوبنی ذكر ایده‌جكم : بوذات ١٤٥٤ سنه‌سی

اوجه غایت غلبه‌لق بر خلق ایله مسکون اولان بو واسع ، زنکین وشانلی بلده اوچ کون ایچنده مدهش وقانلی بر خرابه‌زار منظره‌سنی آلدی . همان بوتون سکنه‌سی پك آز زمان ظرفنده قتل ایدیلدی ، واوزاقلره کوتوریلوب صاتیلدی ، یاخود آسیایه نفی ایدیلدی . حال حاضرده‌کی قوهٔ تصوریمز اودرجه ناکهانی ، اودرجه مدهش وبی‌پایان فلاکتلری ، اودرجه عمومی هرج ومرجلری ادراك واحاطه‌دن عاجز قالیر ، سلطان محمدك اوبیکلرجه بری وبحری عسکرلری بر آزاول اوقدر حیرت افزاو رونقدار اولان استانبولده مبانی‌نك طاشلرندن باشقه هیچ برشی براقدیلر . عصرك بوتون مؤلفلری بوعمومی ودهشتناك خرابیتی تصورده متفقدرلر .

« قریتووولوس » دیرکه : « استانبول بر فورطنه‌یه اوغرامشه ، یاخود بریانغین ایله یانمشه بکزدی . بردنبره برقبرستان کبی صامت وساکت اولدی . » وقعه‌نویس دوام ایدر : « بالخاصه تورك بحریه‌لیلری بو تخریباتده صوك درجه‌ده فعالیت کوستردیلر ، زیرا مجم سرداری « داتیس » ك « ئه‌ره‌تریا » ده یاپدیغندن دهازیاده موشکافانه بر صورتده هرشی ییقدیلر ، قازوب میدانه چیقاردیلر ، آلتنه اوسته کتیردیلر ؛ کوچوك وبویوك معبدلری ، عتیق صندیقه‌لری ، مقبرلری ، تحت‌الزمین لحدلر ومعبدلری ، صو خزینه‌لرینی ، حتی الك قویتو یرلرده‌کی بوتون شیلری تخریب ایتدیلر ؛ هربری آراشدیردیلر ؛ وبووجهله بوتون اشخاص ایله بوتون اشیایی صاقلانمش اولدقلری یرلردن چیقاردیلر . »

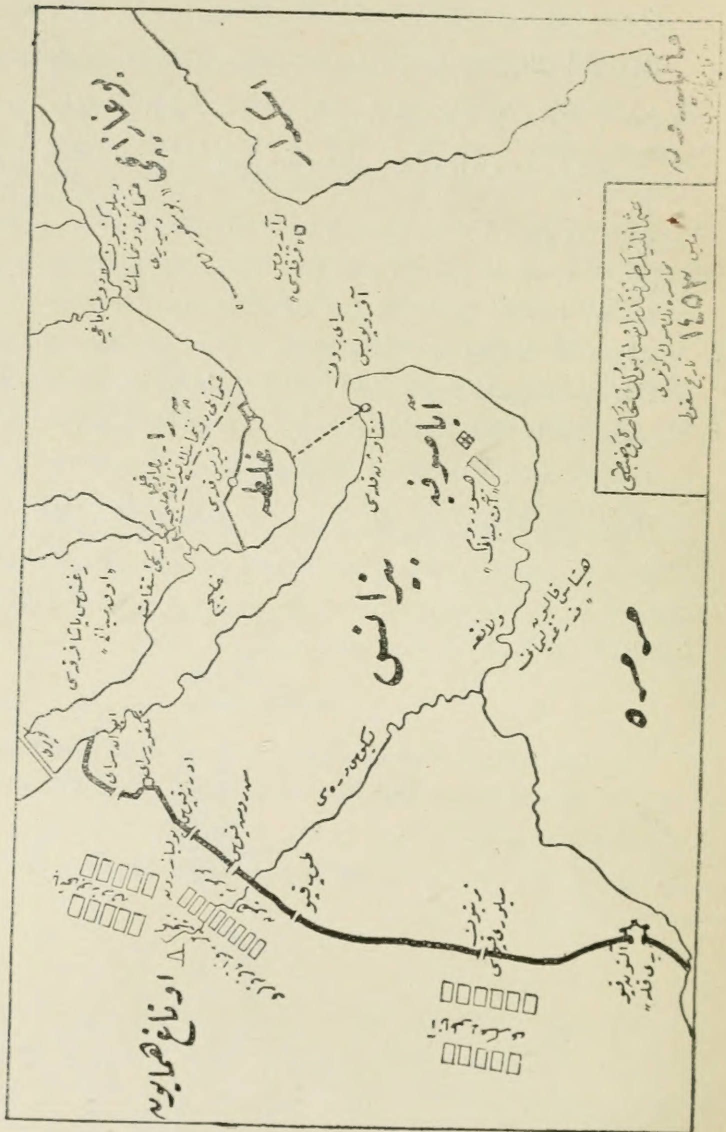
ودها ایلری‌ده‌ده شویله‌دیر : « شهره سیل کبی آقان کرك بری وکرك بحری بوتون اردو فجردن اعتباراً قراکلق باصنجه‌یه قدر یغما وتخریبه قویولدی ، بوتون غنائم بریاندن اردوکاهه وبریاندن‌ده کمیلره کوتوریلوردی . مع مافیه ، خرسزلر کبی اشیایه تصاحب ایدنلرده اولدی ، بونلر صوکره کیزلیجه شهردن چیقدیلر ،

مارتنك اوننده ، بو مکتوبی میلاندن سلطان محمد ثانی‌یه یازمشدر . ایچنده سلطاندن قائن والده‌سی عزیزه وعاقله « مانغره‌دینا ـ قریزولورینا » ایله « شایان نفرت بردرجه‌ده چوق فدیهٔ نجات طلب ایدن حریص وبیاغی یهودیلره صاتیلمش » اولان ایکی قیزینه حریت بخش ایدیلمسنی رجا واسترحام ایدییوردی . بوریا کار ندیم ، سلطانك قلبنی یومشاتمق ایچون ، وقایع عظیمه وندیکلیلرك دشمنی وتورکلرك پك زیاده دوستی اولان « میلان » دوق « فرانسوا ـ سفورزا » نك نزدنده تقدیر وحیرتلر حصوله کتیردیکنی عرض ایدر . (« ده‌تیبه » نك ۲۱ نجی جلدینك ۷۰۷ ـ ۷۰۸ نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .)

دوغریجه مسکنلرینه عودت ایتدیلر . ایشته بوشهر بووجهله تماماً بوشالدیلوب غیر مسکون بر حاله قونولدی ، وبر یانغینه اوغرامش کبی تخریب ایدیلوب قبرستانه چوریلدی . انسان بوشهری بوحالده کورنجه ، ایچنده انسانلر ایچون مسکنلر ، ثروت وسامان ، مبذولیت ، یاخود سائر موبیلیه وتزیینات بولونمش اولمسندن شبهه ایدردی ، وبوشبهه اودرجه بویوك واودرجه پارلاق بر شهر حقنده حاصل اولیوردی ! خرابه‌زاره دونمش مسکنلردن باشقه‌برشی قالمامشدی ، وبومسکنلر، عرض ایتدکلری تماتی منظره‌لر ایله ، مشاهده ایدنلرك ذهننه دهشتلر القا ایدییورلردی . »

عینی مؤلف سلطانك مفتوح شهره دخولنده‌کی انطباعاتی حقنده آتیده‌کی مراق‌آور روایتده بولونور : « شهرك وسعت وموقع‌معلاسنه قارشی حیران‌اولدی، مبانیسنك کثرت‌وجسامتنه ، لطافت‌وپارلاقلغنه، وکذلك‌لیمانك وضعیتنه، ترسانه‌لرینه، طبیعت واراضینك بخش ایتمش اولدیغی فوائده ، حاصلی مؤسسات و تزییناتنه‌ده حیران اولدی . عینی زمانده خسارات وتخریباتی ، خالی أولری و محو وخراب اولمش ، خرابه‌زاره دونمش بوتون شیلری‌ده کوردی . او زمان ، بویوك بریأسه دوچاراولدی. اوزمان، بوتون بویغمالر، بوتون بوتخریبات حقنده عظیم بر پریشانی ایله ایکلدی . کوزلری یاشاردی، ویأس وکدرینی خنچقره‌خنچقره یوکسك سس‌ایله شو صورتله اظهار ایتدی : « بویله بر شهری ناصل یغما وتخریب ایتدیردك ! » بوتون روحنی کدر استیلا ایتدی وفی‌الحقیقه بو ، پك طبیعی ایدی ، موقعك دهشتی اودرجه حددن افزون ایدی ! »

موسیو«پیه‌رس» دیرکه: «عصرك مؤلفاتی اوقویانلرك‌کافه‌سی سکنه‌نك‌بولطیف فقط بدبخت بلده‌یه قارشی بسلدکلری درین محبتی مطلقا فرق ایدرلر، بوبلده‌نك‌یکتا اولان موقعی نیجه عصرلردن‌بری کندیلرینك‌فخر وغرورینی تشکیل ایدییوردی. بوندن دولایی دوچار اولدقلری‌یأس، تهور، فلاکت همان غیر قابل تصویر اولدی! بودفعه‌کی‌حال، نفرت ایتدکاری لاتینلرك ۱۲۰٤ سنه‌سنده‌کی مظفریتلرندن‌صوکره‌کی

حاله اصلا بكزەمیوردی. بو ، دهشتناك ، تمام وصوك خرابیت ایدی ! [١] »

پایتخت تنهالشمشدی. سكنەسی قسماً قتل ایدیلمش قسماً صاتیلمشدی. بوكنیش یأس آور ساحەلردە آنجق بر مقداری سفالت ایچندە یاشیوردی . یكی بر دین خرستیان دیننك یرینەقائم اولیوردی. «قریتوو ولوس» لكیاخود «دوقاس»ك «ارمیا»نك تألماتی درجەسندە مؤثر قیوداتی اوقونسون ؛ تاریخدە امثالی بولونمیان بوفلاكتدن صوكرە حیاتدە قالان بدبختلرك بی پایان یأس ونومیدیسی بوقیوداتدە مذكوردر .

---

[١] موسیو « ژ . هـ . مورتمان » ، ـ متوفی دوقتور « آ . مورتمان » ایلە قاریشدیریلمامیلدر ـ، Byzanisehe zeitschrift رسالەسنك ٢١ نجی جلدینك ١٢٩ نجی ومتعاقب صحیفەلرندە ، « ١٤٥٣ سنەسندە استانبولك تسلیمی » نامی آلتندە ، بالخاصە تورك منابعنە دائر مطالعات حقندە مراق آور بر مقالە یازمشدر . بو مطالعات استانبولك ١٤٥٣ سنەسی مایسنك ٢٩ ندە سلطان محمد ثانی طرفندن آنجق قطعی بر تسلیمی متعاقب اشغال ایدلدیكی فكرینی قبول ایتدیرمكە متمایل كورینور . بوفكرك استناد ایتدیكی پك مظلم اساسلر روم ایمپراطورلغی پایتختنك بالخاصە تورك اردوسنك مظفرانە هجومیلە سقوط ایتدیكی فكرینی ، شمدی یە قدر عمومیت اوزرە قبول ایدیلمش اولان بو فكری ، جرح ایدەبیلەجك كبی كورنمز .

صوك

فهرست

١ — مرتب خطاسی اوله‌رق وقوعه كلن نقطه ، ویركول، كلمه كبی بعض خطالردن صرف‌نظر یكرمی بشنجی صحیفه‌نك اون بشنجی ایله اون آلتنجی سطرلری آره‌سنده آتلانان سطردر .

« صوك درجه مراق‌آور برفقره‌سنی درج ایتمك ذوقنه مقاومت ایده‌میور. »

٢ — طقوزنجی فصلك یالكز برنجی نوطی مترجمه عائد اولدیغی كبی فصل مذكورك طبع اثناسنده‌كی تصحیحاتی‌ده اوراق وظیفه غیبوبتندن ناشی كندیسی طرفندن یاپیله‌مامشدر.

طابع

